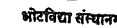

Impatiens, Sutrofeld, Tost, Kerschbaum

Deputy Director

C. E. 1992

C. E. 1992

सहायक मण्डल

पं० जनार्दन पाण्डेय
डॉ० बनारसी लाल
डॉ० टशी सम्फेल

डॉ० ठाकुरसेन नेगी
डॉ० वङ्गुम दोर्जे नेगी
श्री ठिनलेराम शाशनी

प्रथम संस्करण : ५५० प्रतियां

मूल्य : सजिल्द : रु० १५०.००
अजिल्द : रु० १००.००

① केन्द्रीय उच्च तिब्बती शिक्षा संस्थान, सारनाथ, वाराणसी, १९९२

प्रकाशक :

केन्द्रीय उच्च तिब्बती शिक्षा संस्थान
सारनाथ, वाराणसी-२२१००७

Memorial Library
University of Wisconsin - Madison
726 Sans Street
Madison, WI 53706-1494

मुद्रक :

शिवम् प्रिन्टर्स

सी० २७/२७३, इण्डियन प्रेस कालोनी
मलदहिया, वाराणसी-२

प्रस्तावना

दुर्लभ बौद्ध ग्रन्थमाला के नवम पुष्प के रूप में कुमारचन्द्र रचित रत्नावली-पंजिका नामक टीका के साथ १८ पटलात्मक कृष्णयमारितन्त्र को बौद्ध तन्त्रों के अनुरागी विद्वान् पाठकों के समक्ष प्रस्तुत करते हुए आज हमें अपार हर्ष का अनुभव हो रहा है। इस तन्त्र का महत्त्व इसी से आँका जा सकता है कि ईशानशिवगुरुदेवपद्धति जैसे शैव तन्त्र में इसके आधार पर सामग्री का संकलन किया गया है। टीकाकार का तथा टीका का भी नाम संस्कृत हस्तलेखों में अंकित नहीं है, किन्तु इसके भोट अनुवाद से हमें टीका के साथ टीकाकार का भी नाम ज्ञात होता है। तदनुसार ही यहाँ उन्हें अंकित किया गया है।

टीकाकार ने मण्डललेखनविधि का (पृ० १३-१६), होमविधि का (पृ० ५९-६२), मण्डल-प्रसाधन का विवरण प्रस्तुत करते हुए शिष्याधिवासन, पुष्पपातन, मण्डल प्रवेश के साथ पूरी अभिषेक विधि का (पृ० ९०-१०४) तथा योग, अनुयोग, अतियोग और महायोग नामक चतुर्विध योग का (पृ० १२३-१२९) विस्तार से निरूपण किया है। तन्त्र की विशेष प्रक्रियाओं के जिज्ञासुओं के लिये ये प्रकरण विशेष सहायक हैं।

‘घ’ मातृका में अठारहवें पटल की विस्तृत व्याख्या अलग प्रकार की है। इसको यहाँ परिशिष्ट में दिया गया है। इसी तरह भोट अनुवाद में १७वें पटल के अन्तिम भाग की व्याख्या संस्कृत की अपेक्षा कुछ विस्तार से मिलती है। इससे यह सूचित होता है कि भोट अनुवादकों के पास उपलब्ध हस्तलेख में वैसा ही पाठ रहा होगा।

कृष्णयमारितन्त्र और उसकी टीका में कुछ अपभ्रंश भाषा के वचन भी विद्यमान हैं। अपभ्रंश भाषा के सुप्रसिद्ध विद्वान् डॉ० एच० सी० भायाणी से इनका संशोधन कराकर संस्कृत छाया के साथ आवश्यक टिप्पणियों और उनके सुझावों को भी यहाँ प्रथम परिशिष्ट में स्थान दिया गया है। हमारी इस सहायता के लिये हम उनके आभारी हैं।

प्रस्तुत संस्करण को तैयार करने में मूल संस्कृत और उनके भोट अनुवादों की जिन पाण्डुलिपियों और संस्करणों से सहायता ली गई है, उनका परिचय इस प्रकार है—

कृष्णयमारितन्त्र

(क) राष्ट्रीय अभिलेखालय, काठमाण्डू.

लगत सं० ४/४,

पत्र सं० १६, लिपि—देवनागरी, पूर्ण.

- (ख) एशियाटिक सोसायटी ऑफ बंगाल, कलकत्ता.
सं० १९६४/९१,
पत्र सं० २६, लिपि-नेवारी, पूर्ण.
- (ग) इंस्टिट्यूट ऑफ एडवांस स्टडीज ऑफ वर्ल्ड रिलिजन्स, न्यूयॉर्क.
एम० बी० बी० १-२,
पत्र सं० ६६, लिपि-नेवारी पूर्ण.
- (घ) राष्ट्रीय अभिलेखालय, काठमाण्डू.
लगत सं० ३/७२२,
पत्र सं० २१, लिपि-देवनागरी, पूर्ण.
- (ङ) राष्ट्रीय अभिलेखालय, काठमाण्डू.
लगत सं० ४/७०,
पत्र सं० २०, लिपि-नेवारी, (मध्य खण्डित).
- (च) राष्ट्रीय अभिलेखालय, काठमाण्डू.
लगत सं० ५/५.
पत्र सं० ३५, लिपि-नेवारी, पूर्ण.
- (भो.) भोट पाठ, देगे संस्करण, तोहोकू, सूची सं० ४६७.

कृष्णयमारितन्त्रटीका

- (क) नेशनल बिब्लियोथेक, पेरिस.
सं० २९, पत्र सं० २१७, पूर्ण.
- (ख) राष्ट्रीय अभिलेखालय, काठमाण्डू.
लगत सं० १/२,
पत्र सं० २९, लिपि-नेवारी (भुजिमोल),
सप्तमपटलान्त पूर्ण.
- (ग) राष्ट्रीय अभिलेखालय, काठमाण्डू.
लगत सं० ४/१२२,
पत्र सं० ४०, लिपि-नेवारी (भुजिमोल),
अन्त खण्डित.
- (घ) ओरिएण्टल इंस्टिट्यूट, एम्. एस्. युनिवर्सिटी, बड़ौदा.
पाण्डुलिपि सं० १३२९८/२०,
पत्र सं० ५०, अपूर्ण.
- (भो.) भोट पाठ, देगे संस्करण, तोहोकू, सूची सं० १९२१.

ऊपर दिये गये हस्तलेखों को सुलभ कराने में जिन व्यक्तियों और संस्थाओं ने हमारी सहायता की है, जिनका नाम-निर्देश ऊपर किया जा चुका है, उन सबका हम आभार मानते हैं। दुर्लभ ग्रन्थ शोध योजना में कार्यरत विद्वानों को भी हम धन्यवाद देते हैं, जिन्होंने बड़ी लगन के साथ पाठसंकलन, पाठसंशोधन, उद्धरण स्थल-निर्देश और आवश्यक परिशिष्टों का संयोजन कर इस संस्करण को अधिक से अधिक उपयोगी बनाने का भरसक प्रयास किया है। अन्त में हम इस ग्रन्थ के मुद्रक शिवम् प्रिन्टर्स के प्रबन्धक श्री हरिप्रसाद निगम को भी धन्यवाद देते हैं। इनको दिये गये ग्रन्थों के प्रकाशन में कभी अतिकाल नहीं हुआ, यह इनकी विशेषता है।

एस० रिनपोछे
निदेशक

PREFACE

We feel immense pleasure to present to the scholars the present edition of the *Kṛṣṇayāmāri Tantra* with Kumāracandra's commentary *Ratnāvalīpañjikā*, being published as no. 9 in the Rare Buddhist Texts Series of this Institute. The importance of this work can be judged from the fact that a Śaivite Tantra called *Īśānaśivagurudevapaddhati* has borrowed some of its materials from the *Kṛṣṇayāmāri Tantra*.

The MSs of this work mention neither the title of the commentary nor the name of the commentator. However, the Tibetan translation of this work provides this information; the same has been incorporated in the present edition.

The commentator has discussed in detail various rites, such as, the rite of drawing the *maṇḍala* (pp. 13-16), Offerings (pp. 59-62), the entire ritual of initiation including the rite of accomplishing the *maṇḍala*, consecration of the disciple, throwing the flower and entering the *maṇḍala* (pp. 90-104), the four-fold *yoga*, namely, *yoga*, *anuyoga*, *atiyoga* and *mahāyoga* (pp. 123-129) etc. These topics are useful especially for those who are curious to know the peculiar Tantric practices.

The text of the commentary to the *paṭala* 18 in MS- Gha is elaborate and somewhat different from that available in other manuscripts. It is therefore given separately as an appendix. Similarly, the last portion of the commentary to the *paṭala* 17 in the Tibetan translation is more extensive as compared to what is available in the Sanskrit original. This fact may indicate that the MSs available to the Tibetan translator had the same reading which forms the basis of his translation.

The *Kṛṣṇayāmāri Tantra* and its commentary contain a few citations in the Apabhraṁśa. We have published as Appendix-1 those citations critically edited and supplemented with their Sanskrit version and critical notes by Dr. H. C. Bhayani, a well-known scholar of Apabhraṁśa. We are grateful to Dr. Bhayani for his kind co-operation.

The following manuscripts of the Sanskrit text and its Tibetan translation have been used for the present edition :

KṚṢṆAYAMĀRITANTRA

Ka. National Archives, Kathmandu. Catalogue No. 4/4, Folios— 16, Script— Devanāgarī, Complete.

- Kha. Asiatic Society of Bengal, Calcutta. MS No. 9964/91, Folios— 26, Script— Newārī, Complete.
- Ga. Institute for Advanced Studies of World Religions, New York. Microfische Pl, No. MBB-I-2, Folios— 66, Script— Newārī, Complete.
- Gha. National Archives. Kathmandu, Catalogue No. 3/722, Folios— 21, Script— Devanāgarī, Complete.
- Na. National Archives, Kathmandu. Catalogue No. 4/70, Folios— 20, Script— Newārī, Incomplete, some portion the middle is lost.
- Ca. National Archives, Kathmandu. Catalogue No. 5/5, Folios— 35, Script— Newārī, Complete.
- Bho. sDe dGe edition of the Tibetan Buddhist Canons, Tohoku, No. 467.

KṚṢṆAYAMĀRITANTRATĪKĀ

- Ka. Nationale Bibliotheque, Paris. MS. No. 29, Folios—217, Complete.
- Kha. National Archives, Kathmandu. Catalogue No. 1/2, Folios— 29, Script— Newārī (Bhujimola), Upto Paṭala VII.
- Ga. National Archives, Kathmandu. Catalogue No. 4/122, Folios— 40, Script—Newārī (Bhujimola), Incomplete, some portion at the end is lost.
- Gha. Oriental Institute, M. S. University, Baroda. MS. No. 13298/20. Folios— 50, Incomplete.
- Bho. sDe dGe edition of the Tibetan Buddhist Canons, Tohoku, No. 1921.

We are thankful to the persons and institutions who have extended their help to us in procuring copies of the manuscripts mentioned above. Thanks are also due to the members of the staff of the Rare Buddhist Texts Research Project, who zealously carried out the meticulous work of preparing the present critical edition. Finally, we thank Shri Hari Prasad Nigam of Shivam Printers and his colleagues for the printing of this work with their usual precision and efficiency.

S. Rinpoche
Director

ཐུང་བཞེད།

ནང་པའི་ཆེས་དགོན་པའི་གསུང་རབ་བོད་མེད་དགུ་པའི་ཚུལ་དུ་ལེན་
བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་གཤིན་རྗེ་གཤེད་ནག་བོའི་རྒྱུད་འདི་ཉིད་.....
གཞིན་ཏུ་རྒྱ་པམ་མཛད་པའི་དགའ་འབྲེལ་རིན་པོ་མེད་མེད་བཞེས་བྱ་བའི་.....
འབྲེལ་བ་དང་བཅས་ནང་པའི་རྒྱུད་གཞུང་ལ་ཐུགས་སོས་དང་ལྷགས་སྟོག་.....
གནད་མི་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱི་སྒྲན་ལས་དུ་དབར་འབྲེམས་ཀྱིས་ཐུབ་པར་.....
དགའ་སྟོ་ཆེན་པོ་སྟེས།   གཙོ་བོ་དབང་ཕྱག་རྒྱ་རྩལ་ལྷགས་ (ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་
ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་)   ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ (ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་) གཞུང་དུ་འད་.....
འདི་ཉིད་གཞིར་བྱས་ཆ་རྒྱུན་སྟོགས་བདུས་མཛད་འདུག་པ་དེ་ཡིས་རྒྱུད་གཞུང་
འདི་གལ་གནད་ཆེན་པོ་ཡིན་པར་དཔོག་ཏུ་སྟེ།   འཇགས་སྒྲུང་གི་ལག་བྲིས་མ་
རྣམས་སྟེ་གཞུང་འདིའི་འབྲེལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་མཛད་པ་པོའི་མཚན་མི་གསལ་
ཡང་འདིའི་བོད་འགྲུར་དུ་འབྲེལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་མཛད་པ་པོའི་མཚན་གསལ་
འདུག་པ་དེ་བཞིན་འདིར་ཡང་འཁོད་ཡོད།

འབྲེལ་བ་མཛད་པ་པོས་དཀྱིལ་འཁོར་འཁོར་མཛུགས་ (ཟླ་བ་ ༡༣-༡༩)
 དང་། སྤྱིན་སྲེག་གི་ཆོ་ག་ (ཟླ་བ་ ༡༩-༢༡) དེ་བཞིན་དཀྱིལ་འཁོར་རབ་
 ཏུ་བསྐྱུབ་པའི་ནམ་བཤད་དང་འབྲེལ་སྤྱོད་མ་ལྟོག་པར་གནས་པ་དང་། མེ་ཏོག་
 རོར་བ། དཀྱིལ་འཁོར་ཏུ་གཞུག་པ་བཅས་དབང་གི་ཆོ་ག་ཡོངས་རྫོགས་ (ཟླ་བ་

(7)

[illegible]

གཤིན་ཐེག་པའི་ནམ་གྱི་རྒྱ་དང་དེའི་འབྲེལ་པར་རྒྱ་ཆུག་གི་སྐད་
 རེ་རྒྱ་བཞུགས་ཡོད་པ་དཔག་སྐད་ཡིག་དེར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་མཁས་.....
 དབང་ཤོག་ཤར་ ཡེཾ. སི. རྒྱལ་རྒྱུ་མཆོག་ལ་བྱས་དག་གནང་ཅུག་ཅི་.....
 ལེགས་སྐྱར་ཡིག་གཞུགས་སུ་ཕབ་པ་དང་མཉམ་གཤ་ཆེད་མཆན་བྱ་དང་ཁོང་གི་
 དགོངས་འཆར་ནམས་ཀྱང་འདིར་ཁ་སྐོང་རྒྱན་ཐབས་དང་པོའི་ནང་ཚུད་པར་...
 བྱས་ཡོད་པས་འདི་དག་ཐད་མཐུན་འགྱུར་རོགས་ཕན་གནང་བར་ཁོང་ལ་.....
 བཀྲིན་སྟེང་བཅངས་བྱ།

བར་ཐོངས་འདྲིའི་བར་ཙ་ཤུ་ལྷིག་ཞུ་རྒྱུ་རྟོགས་པ་མཁྱེན་པའི་.....
 རྟོགས་སྦྱར་གྱི་ཙ་ཤུ་ལྷིག་ཁག་དང་དེ་དག་གི་མོད་འབྱུར་གྱི་མ་དཔེ་དང་དབར་
 བཞིན་མས་ཀྱི་རོ་སྟོད་གཤམ་གསལ།

གཤིན་མེ་གཤིན་ནག་པོ་ལི་བྱུང།

- [illegible]

- 3- བལ་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁང་། ཀུའམ་རྒྱུ་
 ལག་བྲིས་མ་ཙང་- ༡/༡ ཡིག་གཞུགས་- ཉེས་རྒྱུ་ ཆ་ཆང་།
 རྩེབ་གྲངས་- ༣༧
 བོད་འགྲུར་- རྩེ་དགེ་བཀའ་འགྲུར།
 གྲུང་- ར། རྩེབ་ ༡༣༧-༡༣༧
 ཆོས་ཆོན་ཙང་- ༧༧

 བལ་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁང་། ཀུའམ་རྒྱུ་
 ལག་བྲིས་མ་ཙང་- ༡/༡ ཡིག་གཞུགས་- ཉེས་རྒྱུ་ (རྩེ་མོལ)
 རྩེབ་གྲངས་- ༣༧ (ལཱ་བདུན་པ་བར་ཆ་ཆང་)

 བལ་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁང་། ཀུའམ་རྒྱུ་
 ལག་བྲིས་མ་ཙང་- ༧/༡༣༣ ཡིག་གཞུགས་- ཉེས་རྒྱུ་ (རྩེ་མོལ)
 རྩེབ་གྲངས་- ༧༠ (མཚུགས་ཆང་བ)

 བལ་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁང་། ཀུའམ་རྒྱུ་
 ལག་བྲིས་མ་ཙང་- ༡༣༣༧/༡༠
 རྩེབ་གྲངས་- ༧༠ (མ་ཆང་བ)

 བོད་འགྲུར་- རྩེ་དགེ་བཀའ་འགྲུར། གྲུང་- བ།
 རྩེབ་གྲངས་ ༣༧-༣༧ ཆོས་ཆོན་ཙང་- ༡༧༣༧

བོད་གསལ་ལག་ཁྱིམ་མ་རྣམས་ཉིད་ཐབས་སུ་སྤྱི་སྡེར་མང་པོ་ཞིག་
 གསེང་གསལ་ཐག་གནང་ཡོད་པ་དག་གི་མཆན་བོད་འཁོད་རྣམས་ལའང་བཀའ་
 གྲིན་སྤྱིར་བཅངས་ཞུ། ཞུས་ཆེན་དང་། དག་ཞུས། དེ་བཞིན་དཔེ་ཁྲུངས་
 རེས་སྟོན་བྱས་པའི་གལ་ཆེད་ཁ་སྐོང་རྒྱན་ཐབས་ཀྱིས་ཡིགས་པར་བརྒྱན་དེ་.....
 དཔར་ཐོངས་འདི་ཐག་ཐོགས་གང་མང་ཡོད་ཐབས་ལ་འབད་ཅོལ་ཅི་ཆེར་བྱས་
 བར་ནང་པའི་ཆེས་དཀོན་པའི་གསུང་རབ་ཉམས་ཞིབ་འཆར་གཞིའི་ལས་བྱེད་
 ལམས་དབང་རྣམས་ལའང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུས་མཐར་གཞུང་འདིའི་དཔར་སྤྱན་...
 བྱེད་པོ་ཤིལ་མུ་པར་ཁང་གི་འགན་འཛིན་ཉེད་ལྷན་དུ་ནིགས་ལགས་སུ་འདྲུས་
 ཐོག་དཔར་བསྐྱན་གནང་བར་ཡིགས་སོ་ཡོད། ཅས་ལྷན་དབྱས་ཐོད་ཀྱི་ཆེས་
 མཐོད་གཙུག་ལག་སྟོབ་ཁང་གི་རེས་སྟོན་པ་ཐམ་གཏོང་སྟོ་མཐར་བསྐྱན་འཛིན་
 ཀྱིས་བྱས།

उपोद्घात

लामा तारनाथ ने अपने “भारत में बौद्ध धर्म का इतिहास” नामक ग्रन्थ में लिखा है—“अधिकतर अनुत्तर योगतन्त्र तो सिद्धाचार्यों के द्वारा क्रमशः लाये गये। उदाहरण के रूप में श्री सरह (७६९-८०९ ई०) के द्वारा बुद्धकपाल लाया गया, लुईपा (७६९-८०९ ई०) द्वारा योगिनीसंचर्या आदि लायी गयी, कम्बल और सरोरुहवज्र द्वारा हेवज्र लाया गया, कृष्णचारित् (कृष्णाचार्य) द्वारा सम्पुटतिलक लाया गया, ललितवज्र द्वारा कृष्णयमारि लाया गया, गंभीरवज्र द्वारा वज्रामृत लाया गया, कुकुरिपा(द) द्वारा महामाया लायी गयी और पिटोपा द्वारा कालचक्र लाया गया” (पृ० १४५-१४६)। यहाँ कृष्णयमारितन्त्र के लिये लिखा गया है कि यह ललितवज्र द्वारा लाया गया। अनुत्तर योगतन्त्र के उपाय (= पितृ)तन्त्र में इसका समावेश माना जाता है।

साधनमाला के उपोद्घात (पृ० १०१) में डॉ० विनयतोष भट्टाचार्य ने ललित-वज्र को पद्मवज्र (६९३ ई०) का समकालीन माना है। इस तन्त्र के भोट भाषा के प्रथम अनुवादक दीपंकर श्रीज्ञान हैं। इनका समय निश्चित है। बोधिपथप्रदीप^२ के उपोद्घात (पृ० २१) में इनका जन्मसमय ९८२ ई० दिया गया है और “अतीश-विरचिता एकादशग्रन्थाः”^३ की भूमिका (पृ० १०७) में मृत्युसमय १०५४ ई० अंकित है। भारत से भोट देश में गये विद्वानों में इनकी अतिविशिष्ट स्थिति मानी गयी है। इस ग्रन्थ की प्रस्तावना में यह बताया जा चुका है कि ईशानशिवगुरुदेवपद्धति में इसी तन्त्र के प्रमाण से कृष्णयमारिसाधन को संगृहीत किया गया है। इस ग्रन्थ के कर्ता ईशानशिव अपने ग्रन्थ में सोमशम्भु को स्मरण करते हैं। कर्मकाण्डक्रमावली नामक इनके ग्रन्थ के तीन संस्करण हो चुके हैं^४। विक्रम संवत् ११३० में इस ग्रन्थ

१. भारत में बौद्ध धर्म का इतिहास—काशी प्रसाद जायसवाल शोध संस्थान, पटना, सन् १९७१.
२. बोधिपथप्रदीप, आचार्य दीपंकर श्रीज्ञान, भोट-भारतीय ग्रन्थमाला—७, केन्द्रीय उच्च तिब्बती शिक्षा संस्थान, सारनाथ, वाराणसी, सन् १९८४.
३. अतीशविरचिता एकादशग्रन्थाः, भोट-भारतीय ग्रन्थमाला—२४, पूर्ववत्, सन् १९९२.
४. सोमशम्भुपद्धति अथवा कर्मकाण्डप्रमावली का पहला संस्करण सन् १९३१ में दक्षिण भारत स्थित 'देवकोट' से हुआ था। दूसरा संस्करण सन् १९४७ में कश्मीर संस्कृत सिरीज, श्रीनगर से हुआ। इसका तीसरा समालोचनात्मक संस्करण पांडिचेरी के फ्रेंच शोध संस्थान से हो रहा है। प्रथम भाग (नित्यकर्मविधि पर्यन्त) सन् १९६३, द्वितीय भाग (प्रायश्चित्तविधि पर्यन्त) सन् १९६९ और तृतीय भाग (श्राद्धविधि पर्यन्त) सन् १९७७ में प्रकाशित हुआ है। इन तीन भागों में ग्रन्थ अभी पूरा प्रकाशित नहीं हुआ है।

की समाप्ति हुई थी। तदनुसार १०७३ ई० में रचित इस ग्रन्थ को उद्धृत करने वाले ईशानशिव इनके बाद ही हुए माने जायेंगे। उस समय कृष्णयमारितन्त्र शैव आचार्यों के बीच भी प्रतिष्ठा प्राप्त कर चुका था, यह निर्विवाद रूप से सिद्ध हो जाता है। इन्हीं प्रमाणों के आधार पर अभी हम इस ग्रन्थ की रचना की पूर्व और उत्तर सीमा को स्थिर कर सकते हैं। यों अभी कृष्णयमारि तन्त्र पर ही नहीं, पूरे तान्त्रिक साहित्य के क्रमिक विकास को दिखाने के लिये पर्याप्त अध्ययन अपेक्षित है।

यह कृष्णयमारितन्त्र यहाँ संस्कृत टीका और भोट अनुवाद के साथ अब प्रकाशित किया जा रहा है। टीका और टीकाकार के विषय में संस्कृत टीका से तो नहीं, किन्तु उसके भोट अनुवाद से हमें यह ज्ञात होता है कि इसका नाम कृष्णयमारिपंजिका रत्नावली और इसके रचयिता का नाम कुमारचन्द्र (अवधूतीपा) है।

भारतीय साहित्य का भोट भाषा में जो अनुवाद हुआ, उसके विषय में इतना ज्ञातव्य है कि यह सारा कार्य भारतीय और भोट विद्वानों ने मिलकर किया। प्रत्येक ग्रन्थ के अनुवाद में एक भारतीय और दूसरा भोट विद्वान् संलग्न रहा है और इनके नाम भी वहाँ सुरक्षित कर दिये गये हैं। तदनुसार कृष्णयमारितन्त्र के अनुवादक भारतीय विद्वान्, जैसा कि पहले सूचित किया गया, दीपंकर श्रीज्ञान हैं और इनके सहायक भोट विद्वान् का नाम छुलठिम जलवा है। इसी तरह से टीका के भारतीय अनुवादक का नाम शीलवज्र और भोट विद्वान् का नाम सोनम जलछन है। थोड़ा परिश्रम करने पर इनके समय का ज्ञान भी हमें हो जाता है कि किस ग्रन्थ का अनुवाद कब किया गया।

साधनमाला में कृष्णयमारि, रक्तयमारि, यमारि अथवा यमान्तक के नाम से कुछ साधन छपे हैं। इनके अतिरिक्त भी इनसे संबद्ध भारतीय साहित्य का परिचय हमें तोहोकु सूची से मिलता है। इसमें मूलतन्त्र और व्याख्या-ग्रन्थों के अतिरिक्त साधन, मण्डल आदि से सम्बद्ध साहित्य भी उपलब्ध है। निष्पन्नयोगावली में यमारि-मण्डल का स्वरूप निर्दिष्ट है। यहाँ प्रथमतः उक्त दो ग्रन्थों में प्रकाशित साहित्य का परिचय देने के बाद तोहोकु सूची में दी गई संख्या के साथ भोट भाषा में अनूदित साहित्य की नामावली दी जा रही है, जिससे कि यमारि से संबद्ध उपलब्ध साहित्य का पाठकों को अनायास परिचय प्राप्त हो सके।

उपलब्ध यमारि-साहित्य

साधनमाला में प्रकाशित

कृष्णयमारितन्त्रोद्धृतं वज्रसरस्वतीसाधनम्—(सा० मा०-२, पृ० ३३८)

कृष्णयमारिसाधनम्—(सा० मा०-२, पृ० ५४६)

कृष्णयमारिसाधनम्—(सा० मा०-२, पृ० ५४७)

कृष्णयमारिसाधनम्—(सा० मा०-२, पृ० ५४८)

कृष्णयमारिसाधनम्—(सा० मा०-२, पृ० ५५०)

कृष्णयमारिसाधनम्—(सा० मा०-२, पृ० ५५४)

कृष्णयमारितन्त्र (मूल)

तो. ४६७ सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारिनामतन्त्र

तो. ४६९ श्रीकृष्णयमारितन्त्रराजत्रिकल्पनाम

तो. ४७३ यमारिकृष्ण(कृष्णयमारि)कर्मसर्वचक्रसिद्धिकरनाम तन्त्रराज

कृष्णयमारितन्त्र (व्याख्या)

तो. १११८ श्रीयमारितन्त्रपंजिका सहजालोकनाम- श्रीधर (द्र० 'धीः' १४, पृ० ७)

तो. १११९ श्रीकृष्णयमारिमहातन्त्रराजपञ्जिका रत्नप्रदीपनाम- रत्नाकरशान्ति

तो. ११२० कृष्णयमारितन्त्रराज प्रेक्षणपथप्रदीपनाम टीका- महाकृष्णपा

तो. ११२१ कृष्णयमारितन्त्रपञ्जिका रत्नावली-अवधूतिपा, *कुमारचन्द्र

तो. ११२२ कृष्णयमारितन्त्रपंजिका- पदपाणि

साधन, मण्डल आदि

तो. ११२३ कृष्णयमारिसाधननाम-*श्रीधर

तो. ११२४ कृष्णयमारिमण्डलसाधन-*श्रीधर

तो. ११२९ कृष्णयमारिनामसाधन-*दिवाकरकीर्ति

तो. ११३० कृष्णयमारिसाधन-धोषवज्र

तो. ११३१ श्रीकृष्णयमारिसाधनसचक्रार्थविस्तरव्याख्या-*अक्षोभ्यवज्र

तो. ११३२ कृष्णयमारिसाधन-कमलरक्षित

तो. ११३५ कृष्णयमारिसाधनप्रोत्फुल्लकुमुदनाम-*रत्नाकरशान्ति

तो. ११३६ कृष्णयमारिसाधननाम-श्रीपण्डित

तो. ११४६ कृष्णयमारिबुद्धसाधननाम-*कृष्ण

तो. ११४७ कृष्णयमारिसाधननाम-कमलरक्षित

तो. ११५२ कृष्णयमारिसाधनमण्डलविधिनाम-कमलरक्षित

तो. ११५४ इमशानविधिकृष्णयमारिनाम-*कृष्ण

तो. ११५६ कृष्णयमारिशान्तिहोमविधिनाम-*कृष्ण

तो. ११५८ कृष्णयमार्यभिसमयक्रम-*वज्रमति

तो. ११५९ *कृष्णयमारिचक्रलेखनविधि

तो. ११६० कृष्णयमारिसाधननाम-*समन्तभद्र

तो. ११६४ *कृष्णयमारिचक्रोपदेश-नागबोधि

तो. ११६८ कृष्णयमारिमण्डलस्तुतिनाम-कीर्ति

* चिह्नित स्थलों पर भोट नामों का संस्कृत रूप दिया गया है।

- तो. २०१५ कृष्णयमारिमुखषट्चक्रसाधननाम-दे(दि)वाकरचन्द्र
तो. २०२८ कृष्णयमारिरक्तयमारिपूजनविधि-^{*}श्रीधर
तो. ३२८२ कृष्णयमारिसाधनम्
तो. ३२८३ कृष्णयमारिसाधनम्
तो. ३२८४ कृष्णयमारिसाधनम्
तो. ३३२५ कृष्णयमारिसाधनम्
तो. ३३२६ कृष्णयमारिसाधनम्
तो. ३३२७ कृष्णयमारिसाधनम्
तो. ३६२८ कृष्णयमारिसाधनम्
तो. ३६२९ कृष्णयमारिसाधनम्
तो. ३६३० कृष्णयमारिसाधनम्

रक्तयमारि साहित्य

साधनमाला में प्रकाशित

- रक्तयमारिसाधनम्—(सा० मा०-२, पृ० ५२८)
रक्तयमारिसाधन—(सा० मा०-२, पृ० ५३०)
रक्तयमारिसाधन—(सा० मा०-२, पृ० ५३१)
स्वाधिष्ठानरक्तयमारिसाधन-वैरोचनरक्षित—(सा० मा०-२, पृ० ५३४)
रक्तयमारिसाधन—गुणाकरगुप्त (सा० मा०-२, पृ० ५३६)

रक्तयमारितन्त्र (मूल)

- तो. ४७४ श्रीमद्रक्तयमारितन्त्रराजनाम

साधन, मण्डल आदि

- तो. २०१८ रक्तयमारिसाधन-श्रीविरूप
तो. २०२१ श्रीरक्तयमारिसाधनविधि
तो. २०२३ श्रीरक्तयमारिसाधन-^{*}श्रीधर
तो. २०२४ श्रीयमारिरक्तमण्डलविधि-^{*}श्रीधर
तो. २०२६ रक्तयमारिसाधननाम-^{*}श्रीधर
तो. २०२७ रक्तयमारिमण्डलपूजाविधि-^{*}श्रीधर
तो. २०२९ रक्तयमारिसमाधि-^{*}श्रीधर
तो. २०३० रक्तयमारिबलि-^{*}श्रीधर
तो. २०३१ रक्तयमारिसाधन-^{*}वैरोचनरक्षित
तो. २०३४ रक्तयमारियन्त्रतत्त्वनिर्देशक-^{*}बोधिगर्भ
तो. २०३५ रक्तयमारिसाधननाम-^{*}सुमतिगर्भ
तो. २०३७ श्रीरक्तयमारिजीवतत्त्वोपदेशनाम-^{*}दर्पणाचार्य

- तो. २०३८ रक्तयमार्यधिष्ठानदेशना-^{*}श्रीधर
तो. २०४६ रक्तयमारिमन्त्रसंग्रहनाम-^{*}श्रीधर
तो. २०४७ रक्तयमारिकर्मावलीसाधनचिन्तामणिनाम-^{*}प्रज्ञारक्षित
तो. ३३७५ आर्यरक्तयमारिसाधन
तो. ३६२७ आर्यरक्तयमारिसाधन

यमारि एवं यमान्तक

साधनमाला में प्रकाशित

- यमारिसाधन-मंगलसेन (सा० मा०-२, पृ० ५४२)

निष्पन्नयोगावली में प्रकाशित

- यमारिमण्डल (नि० यो०, पृ० ३६-३७)

साधन, मण्डल आदि

- तो. १९२६ यमारिमण्डलविधियमान्तकोदयनाम-ललितवज्र
तो. १९३७ वैरोचनयमार्यभिसमयनाम-^{*}दीपंकरज्ञान
तो. १९३८ रत्नसंभवयमारिसाधननाम-^{*}दीपंकरज्ञान
तो. १९३९ अमिताभहृदयरागयमारिसाधननाम-^{*}दीपंकरज्ञान
तो. १९४० वज्रतोक्षयमारिसाधननाम-^{*}दीपंकरज्ञान
तो. १९४५ भट्टारकमञ्जुश्रीयमारिपूजाक्रमविधिनाम-कृष्ण पण्डित
तो. १९४८ मुद्गरक्रोधयमारिसाधननाम-दीपंकर
तो. १९४९ दण्डधृतिवदारयमारिसाधननाम-दीपंकर
तो. १९५० चण्डखड्गयमारिसाधननाम-दीपंकर
तो. १९५१ प्रज्ञासुखपद्मयमारिसाधननाम-दीपंकर
तो. १९६१ यमारिसाधन
तो. १९६९ यमारिस्तुतितन्त्रवज्रधृक्
तो. २०१४ श्रीयमान्तकवज्रप्रभेदनाममूलमन्त्रार्थ-^{*}ललितवज्र
तो. २०१६ यमारिसिद्धचक्रसाधन-^{*}नागबोधि
तो. २०१७ रक्तयमान्तकसाधन-विरूप
तो. २०२२ यमारियन्त्रावलि-विरूप
तो. २०३२ स्वाधिष्ठानक्रमोपदेशरक्तयमान्तकाभिसमय
तो. २०३३ रक्तयमान्तकयन्त्रोद्योतक-^{*}बोधिगर्भ
तो. २०३६ रक्तयमान्तकनिष्पन्नयोग-^{*}अभयाकरगुप्त
तो. ३२८५ यमान्तकसाधन
तो. ३२८६ यमान्तकसाधन

तो. ३६३१ यमान्तकसाधन
तो. ३६३२ यमान्तकसाधन
तो. ३६५५ आर्ययमान्तकसाधन

ग्रन्थ, टीकाकार तथा यमारि से संबद्ध साहित्य के इस विवरण के बाद सर्वप्रथम हम यहाँ कृष्णयमारितन्त्र में प्रतिपादित तथा टीकाकार द्वारा उपबृंहित विषयों का संक्षेप में परिचय देना उपयुक्त समझते हैं, जिससे कि उक्त ग्रन्थों के प्रतिपाद्य विषयों की हमें सरलता से जानकारी मिल सके।

ग्रन्थ संक्षेप

यह ग्रन्थ अन्य अनेक तन्त्रों के समान गद्यपद्यात्मक है। वसन्ततिलकानाम साधनोपायिका के प्रथम गद्यवाक्य में जैसे सारे ग्रन्थ के प्रतिपाद्य का साररूप में उल्लेख किया गया है, उसी तरह से कृष्णयमारितन्त्र के आद्यवाक्य में भी सारे ग्रन्थ का सार उपलब्ध है। यहाँ गुह्यसमाज, हेवज आदि की पद्धति से आदिवाक्य के उल्लेख के बाद मोहवज्र, पिशुनवज्र, रागवज्र, ईर्ष्यावज्र और द्वेषवज्र नामक पाँच मुख्य यमारियों के साथ मुद्गर, दण्ड, पद्म और खड्ग यमारि नामक चार द्वारपाल देवताओं का एवं वज्रचर्चिका, वज्रवाराही, वज्रसरस्वती और वज्रगौरी नामक कोणदेवियों का उल्लेख किया गया है। यमारिमण्डल में इन तेरह देवताओं की पूजा का ही विधान है। आगे के पूरे ग्रन्थ में इसी का विस्तार बताया गया है।

द्वितीय गद्यवाक्य में प्रथम पाँच यमारियों की पंचतथागतस्वभावता और पंचाकाराभिसंबोधिस्वभावता वर्णित है और तृतीय श्लोक में इन पाँचों यमघनों की भावना की पद्धति बताई गई है। यहाँ के विवरण से स्पष्ट हो जाता है कि उक्त पाँच यमघनों में द्वेषयमारि मुख्य हैं और यमारिमण्डल के मध्य में इन्हीं की आराधना की जाती है। साधक अपनी रक्षा के लिये पंचरश्मि^१ विश्ववज्र, भूमि, वाट, प्राकार और पंजर की रचना करता है। चतुर्थ श्लोक में इस विषय का वर्णन करने के बाद पाँचवें गद्यवाक्य में उक्त सभी माण्डलेय देवताओं के बीजाक्षरों की निष्पत्ति की प्रक्रिया को बताते हुए छठे श्लोक में सभी बीजाक्षरों का उल्लेख कर दसवें श्लोक तक किस देवता का कौन सा बीजाक्षर है, इसका स्पष्ट निर्देश कर दिया गया है। अगले तीन श्लोकों में मण्डल में देवताओं के विन्यास का क्रम बताते हुए कहा गया है कि द्वेषयमारि का मध्य में, मोहवज्र का पूर्व दिशा में, पिशुनवज्र का दक्षिण में, रागवज्र का पश्चिम में और ईर्ष्यावज्र का उत्तर दिशा में विन्यास किया जाता है। इसी तरह से चतुःशूल वज्र के चार कोणों (विदिशाओं) में वज्रचर्चिका आदि चार देवियों का क्रमशः आग्नेय, नैऋत्य, वायव्य और ऐशान कोणों में

१. पंचरश्मि विश्ववज्र आदि शब्दों के अर्थ टीका में पृ० ६ पर तथा अन्यत्र भी देखे जा सकते हैं।

तथा मण्डल के पूर्व आदि चार द्वारों पर द्वारपाल के रूप में मुद्गरयमारि आदि चार देवताओं का क्रमशः विन्यास विहित है। इसी तरह से विश्ववज्र के चार कोणों में अमृतपूरित चार नृकपालों का विन्यास किया जाता है। आगे के १४ से २६ संख्या तक के वाक्यों में इन सभी देवताओं के मन्त्रों का स्वरूप प्रदर्शित है। इसी तरह से १७वें वाक्य में काय, वाक् और चित्त के अधिष्ठान मन्त्रों का स्वरूप बताकर अन्त में पंच-यमारियों के ध्यानों का वर्णन किया गया है और इस प्रकार इस तन्त्र के प्रथम अभिसमय पटल की समाप्ति होती है।

द्वितीय पटल के प्रथम वाक्य में महावज्रसत्त्व की स्तुति का निर्देश करते हुए आगे के पाँच श्लोकों में पाँच मुख्य यमारियों की स्तुति की गई है। सातवें गद्यवाक्य में चक्षु आदि चार तथा वाक् आदि तीन अधिष्ठान समयों का निर्देश कर बाद में पूरे पटल (श्लो० ८-१५) में यमारि-मण्डल के निर्माण की विधि को बताकर अन्तिम श्लोक में मण्डल की पूजा करने का निर्देश किया गया है। यहाँ (पृ० १३-१६) टीकाकार ने विस्तार से मण्डल के निर्माण का प्रकार दिखला कर और मण्डल के विभिन्न स्थानों की पारिभाषिक संज्ञाओं को देते हुए इनकी स्थिति को समझाने का श्लाघ्य प्रयत्न किया है। इसके साथ ही द्वितीय महामण्डल पटल समाप्त होता है।

तृतीय पटल में निष्पन्न मण्डल की स्तुति के बाद अमृतास्वादसमय के मन्त्र का तथा आकर्षण आदि चतुर्विध कर्मों के चार मन्त्रों का स्वरूप बता कर पंचयमारियों की भावना का प्रकार दिखाया गया है। शान्ति, पुष्टि आदि कर्मों की विधि को बताने के बाद यहाँ 'अंजन, पादलेप, गुलिका और खड्ग नामक सिद्धियों के प्रयोग भी वर्णित हैं। इस कर्मयोग पटल में कुल १३ श्लोक हैं।

चतुर्थ पटल में अन्य पटलों की अपेक्षा अधिक श्लोक हैं। इस पटल की कुल श्लोक संख्या ६७ है। यहाँ वशीकरण आदि उग्र प्रयोगों के साथ शान्तिक, पौष्टिक आदि शुभ कर्मों के लिये भी विभिन्न मन्त्रों के निर्माण की विधि और उनमें स्थापनीय मन्त्रों का स्वरूप विस्तारित (तन्त्र) है। इसीलिये इस पटल का नाम यन्त्रमन्त्रतन्त्र-मारणादिसमय है। ये सब प्रयोग यहाँ शान्तिकसमय, पौष्टिकसमय, महावश्यसमय, आकर्षणसमय, महास्तंभनसमय, महावाक्स्तंभनसमय जैसे नामों से वर्णित हैं। यहाँ यह भी स्पष्ट किया गया है कि कृष्णयमारि तन्त्र में प्रोक्त प्रयोगों का अनुष्ठान अत्यन्त गुप्त रीति से करना चाहिये। यन्त्र लिखने की स्याही, लेखनी आदि के निर्माण की विधि को बताने के बाद यन्त्रों को किस प्रकार लिखना चाहिये, इसकी पद्धति भी यहाँ

१. अंजन, पादलेप आदि सिद्धियों का वर्णन तन्त्रशास्त्र की प्रायः सभी शाखाओं में मिलता है। डॉ० विनयतोष भट्टाचार्य ने साधनमाला के उपोद्घात (पृ० ८५) में अंजन, पादलेप आदि आठ सिद्धियों का बौद्ध सिद्धियों के रूप में वर्णन किया है। वह उचित नहीं है।

२. 'तनु विस्तारे' (१४६४ तनादि) धातु से तन्त्र शब्द बनता है।

दिखाई गयी है कि यन्त्र में देवता, साध्यनाम और मन्त्र का विन्यास किस प्रकार किया जाय। इन सबकी भावना का प्रकार भी यहाँ दिखाया गया है। प्रसंगवश यहाँ इस बात का भी निर्देश किया गया है कि मारण जैसे क्रूर कर्मों के अनुष्ठान में भी कृष्णा की ही प्रधानता रहनी चाहिये। इसी चेतावनी के साथ यहाँ मारण मन्त्र भी उपदिष्ट है। इस पटल की विशेषता यह है कि यन्त्र, मन्त्र और तन्त्र इन तीनों शब्दों का स्वरूप यहाँ स्पष्ट हो जाता है, अर्थात् मारण आदि प्रयोगों से संबद्ध यन्त्रों और मन्त्रों के विन्यास की विधि का विस्तार से निरूपण करने का ही नाम तन्त्र है।

पंचम पटल के प्रारंभ में महाविद्वेष यन्त्र के निर्माण का प्रकार बता कर उसके मन्त्र का उपदेश किया गया है। इसी प्रकार महोच्चाटन यन्त्र और मन्त्र के उपदेश के बाद मारण आदि कर्मों के लिये निर्मित किये जाने वाले यन्त्रों के इमशानचेलक, भूर्जपत्र आदि आधारों का वर्णन किया गया है और यन्त्रों के लेखन की विधि प्रदर्शित है। वश्य आदि विविध कर्मों की सिद्धि के लिये 'पूर्वसेवा, अर्थात् मन्त्रों के पुरश्चरण का भी उल्लेख यहाँ मिलता है। महारौद्र गृहकलह उत्पादक यन्त्र और वशीकरण मन्त्रों के उपदेश के साथ यह पटल समाप्त होता है। इस पटल का नाम चक्रानुपूर्वी-लिखन है, अर्थात् पूर्व अध्याय के समान यहाँ भी चक्र (यन्त्र) के निर्माण की अनुपूर्वी चली आ रही है।

छठे पटल के अध्येषणा-वाक्य के बाद बताया गया है कि कृष्णयमारि मण्डल के सभी माण्डलेय देवताओं के शीर्ष स्थान में यमघ्न की भावना करनी चाहिये। मण्डलनिर्माण, हवन, समयसाधन और संवरग्रहण के बाद चार प्रकार के सेकों^२ का यहाँ उपदेश दिया गया है। टीकाकार ने यहाँ स्पष्ट किया है कि मुकुट, वज्र, घण्टा और नामाभिषेक के साथ त्रिकुलसमय, वज्राचार्य, ^३वज्रव्रत, आश्वासदान, व्याकरण और अनुज्ञा का स्वरूप बताने के बाद प्रज्ञाभिषेक के ग्रहण करने तक की विधि से शिष्य को अभिषिक्त करना चाहिये। यहाँ बताया गया है कि ये चार महासेक साक्षात् कृष्णयमारि के मुख से निर्गत हैं। इन चार अभिषेकों के बाद दीयमान मन्त्र भी यहाँ उपदिष्ट हैं। आगे त्रिकोण-मण्डलिका में देवताओं के प्रसादार्थ उनका आवाहन तथा

१. पुरश्चरण के अर्थ में पूर्वसेवा शब्द का प्रयोग उत्तरषट्क (२।२८) जैसे त्रिपुरा सम्प्रदाय के प्राचीन ग्रन्थ में भी मिलता है।
२. कृष्णयमारितन्त्र में निर्दिष्ट इन सेकों का तथा इस पटल में वर्णित अभिषेक-सम्बन्धी समस्त विषयों का परिचय 'धीः' के १४वें अंक में (पृ० ५३-६२) प्रकाशित 'कृष्ण-यमारितन्त्र में निर्दिष्ट अभिषेक विधि' शीर्षक डा० बनारसी लाल के निबन्ध से प्राप्त किया जा सकता है। अद्वयवज्रसंग्रह (पृ० ३९) में चतुर्थाभिषेक के कई अर्थ दिये गये हैं।
३. इन शब्दों के अर्थ के लिये अद्वयवज्रसंग्रह (पृ० ३८) तथा सेकोद्देशटीका (पृ० २१) को भी देखना चाहिये। बौद्ध तन्त्र कोश, भाग १ में इनको संगृहीत कर दिया गया है।

मण्डलिका-निर्माण का प्रकार निर्दिष्ट है। यहाँ मन्त्र-वर्णों के विन्यास की विधि को बताते हुए साध्य के नाम के साथ वाक्स्तंभन, उच्चाटन आदि कर्मों के विन्यास की पद्धति वर्णित है। पटल के अन्त में बताया गया है कि कृष्णयमारि मन्त्र के आदि और अन्त में प्रणव, नमः, वषट्, वौषट् आदि का विन्यास कर साधक विभिन्न अभिलाषाओं को पूरी कर सकता है। 'यमराजा' इत्यादि कृष्णयमारि का प्रसिद्ध मन्त्र इसी पटल में १३वें श्लोक^१ के रूप में उपदिष्ट है। इस पटल को चक्रावलोकन नाम से विभूषित किया गया है।

सातवें पटल में प्रधानतः चर्चिका, वाराही, सरस्वती और गौरी नामक चार वज्रांगनाओं के ध्यान से क्रमशः रक्ताकृष्टि, मद्याकृष्टि, प्रज्ञावृद्धि और शुक्राकृष्टि का विधान और मन्त्र प्रदर्शित हैं। परमाभिषेक समय के अन्तर्गत यहाँ पूर्वोक्त चार अभिषेकों का तथा बोधिचित्त के भक्षण का मन्त्र भी उपदिष्ट है। इसी लिये इस पटल को आकर्षणादिप्रयोग नाम से अभिहित किया गया है।

आठवें पटल में प्रधानतः होमविधि का वर्णन है। रक्षाचक्र (मण्डल) के निर्माण के लिये भूपरिग्रह आदि का विधान बता कर मण्डलप्रवेश की विधि, आचार्य से अभिषेक दान की प्रार्थना, धर्म-संयोग-निर्माणकायिक आचार्यरूपी बुद्ध के द्वारा वज्रसत्त्वाभिषेक का दान, भावनीय मन्त्र का उपदेश, शान्तिक आदि कर्मों के लिये होम का विधान, तदनु रूप कुण्ड का निर्माण, कुण्ड का प्रमाण और 'शान्तिक आदि कर्मों के अनुरूप उनके आकार आदि का स्वरूप यहाँ दिखाया गया है। टीकाकार ने इन विषयों को यहाँ (पृ० ५९-६२) विस्तार से समझाया है। मण्डल के प्रसंग में वर्णभेद, दिग्भेद और कालभेद का विशेष रूप से वर्णन करके होमार्थ द्रव्यों का; द्रव्य-शोधन की मुद्राओं का; आवाहन, अर्घपाद्यादि दान, समयदान, आहुतिदान आदि

१. यह श्लोक कालचक्रतन्त्र की टीका विमलप्रभा (४।१८८) और ईशानशिवगुरुदेवपद्धति (भा० २, मन्त्रपाद ४७ पटल) में भी उद्धृत है। वहाँ का पाठ क्रमशः इस प्रकार है—

य म रा जा स दो मे य य मे दो रु ण यो द य ।

य द यो नि र य क्षे य य क्षे य च्च नि रा म य ॥ (वि० प्र०)

य म रा ज स दो मे य य मो यो रु ण यो द य ।

द य यो नि र य क्षे य य से श इ च्च नि रा म यः ॥ (ई० गु०)

२. शान्तिक आदि सौम्य कर्मों का पांचरात्र (वैष्णव) संहिताओं में विशेष रूप से वर्णन मिलता है तथा आभिचारिक कर्मों का शैव-शाक्त तन्त्रों में ही नहीं, अथर्ववेद से सम्बद्ध साहित्य में भी निरूपण हुआ है। यहाँ इस तरह के उभयविध कर्मों का वर्णन मिलता है। इस बात को भी यहाँ स्पष्ट कर दिया गया है कि मारण आदि क्रूर कर्मों का प्रयोग भी जीव के प्रति कृष्णा के कारण ही किया जाता है, उसकी कल्याणकामना ही इनका प्रेरक तत्त्व है, उसके प्रति द्वेषभाव नहीं।

के मन्त्रों का निरूपण कर टीकाकार ने बताया है कि 'होम के समय अग्नि की किस प्रकार की ज्वालाएँ प्रशंसनीय होती हैं। वह्निसर्जन, निर्वपण एवं भस्मप्रवाह का विधान यहाँ दर्शनीय है। इसकी अन्य शास्त्रों में वर्णित विधि से तुलना की जा सकती है। इस पटल को होमविधि नाम दिया गया है।

नवम पटल में वर्षापण, समुद्रोर्मिस्तंभन, अभोष्टसिद्धि, निर्विषीकरण, शिरः-शूलविनाशन, दुष्टनिग्रह, शत्रुनिग्रह और महावेतालसाधन के विभिन्न प्रयोगों को मन्त्रों के साथ दिखाया गया है। यमारि मन्त्र के द्वारा संपादनीय इन कर्मों का निरूपण होने के कारण ही इस पटल को यमारिभीम नाम दिया गया है।

दसवें पटल में प्रथमतः नवें पटल में संक्षेप में निर्दिष्ट वेतालसाधन की विधि को विस्तार से दिखाया गया है। तब यमारिनाथ की प्रतिमा का निर्माण करने के लिये मूर्तिका का संस्कार किस प्रकार किया जाय, इसका विधान बताया गया है। इसी प्रसंग में वश्य प्रयोग का पुनः संक्षिप्त प्रकार बता कर चार द्वारपालों के रूप में मुद्गर, दण्ड, पद्म^२ और खड्ग यमारि की भावना की विधि और मण्डलेश की भावना का प्रकार भी निर्दिष्ट है। रोमकूपों के अग्र भाग में कुलमेघों के स्फुरण के साथ सूर्य और चन्द्रमण्डल में चार क्रोधों और चार देवियों की भावना के प्रकार के विधान के साथ यह पटल समाप्त होता है। इस पटल का नाम वेताल-साधनानुस्मृति-भावना है।

११वें पटल के प्रारंभ में बताया गया है कि भगवान् ने पंचयमारि का स्वरूप क्यों धारण किया? चर्चिका, वाराही, सरस्वती और गौरी की क्रमशः मैत्री, करुणा, मुदिता और उपेक्षा स्वभावता को दिखा कर बताया गया है कि साधक को चाहिये कि वह मण्डलस्थ देवताओं को अपने हृदय में निष्पन्न हुआ समझे, यह भावना करे कि मुझमें और इनमें कोई भेद नहीं है। प्रथम सात श्लोकों में इतना बता देने के बाद आगे ८वें श्लोक से यमारि-चर्या का लक्षण बताया गया है कि साधक वीर को महाटवी में महिष पर चढ़ कर, सर्प आदि के आभूषण धारण कर, हाथ में लौह दण्ड लेकर यमारि मन्त्र का जप करते हुए घूमना चाहिये, नृत्य-गान^३ आदि में मगन रहना

१. होम और अग्नि संबंधी यह सारी प्रक्रिया वैदिक और तान्त्रिक उभयविध साहित्य में इसी रूप में मिलती है।
२. यहाँ पद्म की भी आयुध के रूप में और द्वारपाल के रूप में गिनती की गयी है। पद्मकुल देवताओं का आयुध पद्म ही माना गया है और अवलोकितेश्वर का आयुध भी पद्म ही है।
३. "नृत्यं च सुभगं कार्यं षाड्वादिप्रगायनम्" (११।१२) तथा "चर्चिकाद्यादिगीतेन गायन्ते षाड्वादिभिः" (१६।२) इन दोनों ही स्थलों पर नृत्य और गीत के प्रसंग में 'षाड्व'

चाहिये, खीर खाकर महामुद्रा की साधना करनी चाहिये और सर्वत्र निःशंक होकर सिंह^१ के समान विचरण करना चाहिये। इसी प्रसंग में यहाँ शतबाहु और कोटिबाहु की साधनाविधि और उनके मन्त्र भी निर्दिष्ट हैं। समयसाधन की विधि भी यहाँ विस्तार से बताई गयी है। वशीकरण और उद्धर्तन के प्रयोगों को दिखाते हुए यहाँ पटल के अन्त में बोधिचित्त, स्वयंभूकुसुम आदि के पान की विधि भी वर्णित है। चर्या और समयसाधन का वर्णन होने से ही इस पटल का नाम चर्यासमयसाधन रखा गया है।

१२वें पटल में चर्चिका आदि चार देवियों के द्वारा गाथी जाने वाली चार वज्रगीतियों को देकर आगे मन्त्रजप की और जपमाला बनाने की भी विधि प्रदर्शित है। विभिन्न कार्यों की सिद्धि के लिये जपसंख्या का निर्देश किया गया है और बताया गया है कि पूर्वसेवा (मन्त्र का पुरश्चरण) के बिना मन्त्र सिद्ध नहीं होते। पूर्वसेवा के अंग के रूप में प्रतिदिन, प्रतिमास अथवा प्रतिसंवत्सर दी जाने वाली ६४ बलियों का विधान भी यहाँ बताया गया है। टीकाकार ने यहाँ नस्य का भी विधान प्रदर्शित किया है। आगे दिखाया गया है कि योगी जो कुछ भी खाता-पीता है, उसको पहले यमारि के लिये निवेदित करे। टीकाकार ने इसी प्रसंग में वायु, अग्नि, माहेन्द्र और वारुण मण्डल में समाधिभावना का प्रकार दिखाया है। इसको यहाँ यमारियोग नाम दिया गया है। इसी पटल के अन्तिम चार श्लोकों में गुरु की सन्तुष्टि के लिये दी जाने वाली दक्षिणा का विधान है। इस पटल को यहाँ सर्वोपाधिकविशेषक नाम दिया गया है। टीकाकार ने इसकी व्याख्या की है कि साधक की विशेष रुचि को पूर्ण करने वाले उपायों का यहाँ वर्णन है।

शब्द का उल्लेख हुआ है। संगीतशास्त्र में ओडव, षाडव और सम्पूर्ण नाम की राग की तीन जातियाँ मानी गई हैं। पाँच स्वर वाली राग ओडव, छः स्वर वाली षाडव और सातों स्वरों वाली सम्पूर्ण कहलाती है। "स्वरैः षड्भिस्तु षाडवः" यह अधूरा वचन कोश-ग्रन्थों में उद्धृत मिलता है। टीकाकार ने "आदिशब्देन कफलादिरालादिभिः" (पृ० १२१) यहाँ आदि पद की व्याख्या की है, किन्तु उसका अर्थ स्पष्ट नहीं हो पाता। भोट अनुवाद में इसका अर्थ "अनेकस्वरयुक्तः" (पृ० १२१) किया गया है। सात मुख्य स्वरों के साथ पाँच चल स्वरों को मिलाने पर स्वरों की संख्या बारह हो जाती है। शुद्ध, छाया और संकीर्ण के रूप में इनके अनेक भेद हो जाते हैं। इस प्रकार के अनेक स्वरों से युक्त राग-रागिनियों का यहाँ आदि पद से ग्रहण होगा।

१. "सिंहवद् विचरेत् वीरः (११-१४)" इस अभिप्राय का श्लोक प्रायः सभी अनुस्तर तन्त्रों में उपलब्ध होता है। वीर शब्द का प्रयोग न केवल बौद्ध तन्त्रों में, अपितु शैव-शाक्त तन्त्रों में भी उपलब्ध है। देखिये—“ग्रन्थ-चतुष्टयी विमर्श” नामक निबन्ध, 'वीरः' अं० १५, पृ० २८५ स्थित ५०-५१ संख्या की टिप्पणियाँ।

१३वें पटल में प्रथमतः कर्त्री और कोश पदों की व्युत्पत्ति दी गई है और तब वज्रडाकिनी के साधन की पद्धति विशेष रूप से वर्णित है। सूर्यमण्डल की भावना और उसमें बुद्ध आदि चार डाकों का, खड्गिनी आदि आयुधदेवताओं का, लास्या आदि देवियों का तथा मुद्गर आदि चार द्वारपालों का विन्यास बता कर इन सबके मन्त्र यहाँ निर्दिष्ट हैं और अन्त में वज्रडाकिनी का मन्त्र भी वर्णित है। यहाँ बताया गया है कि वज्रयोगिनी के साधन से दूरश्रवण आदि सिद्धियाँ प्राप्त होती हैं। वज्रडाकिनीसाधन को बताने के बाद वज्रपातालसाधन की पद्धति वर्णित है। यहाँ शुभवज्र, मुसल, लोचना आदि चार देवियों, पुष्पा आदि चार देवियों और द्वारों पर मुद्गर आदि के विन्यास का प्रकार निर्दिष्ट है। इस साधन से साधक को पातालबिल की सिद्धि प्राप्त होती है। इसके बाद सप्तिराज का साधन यहाँ निर्दिष्ट है। सप्तिराज के मन्त्र का उल्लेख करते हुए यहाँ इसके मण्डल में भावनीय वडवा आदि चार देवियों; वंश, बाण, मुकुन्द, मुरज नामक वाद्यों; गोकर्ण आदि मुद्राओं और मुसल आदि आयुधों का विन्यास दिखाया गया है। अन्त में इस परमाश्व के साधन से साधक को अव्याहत गति की प्राप्ति की बात कही गई है। इस प्रकार यहाँ विभिन्न सिद्धियों की प्राप्ति के लिये चार साधनों का वर्णन होने से इसे सिद्धिनिर्णय पटल कहा गया है।

१४वें पटल के प्रारंभ में सूत्रपात, मण्डलप्रवेश आदि का वर्णन इनके मन्त्रों का उल्लेख करते हुए किया गया है। 'मण्डल-निर्माण के लिये सूत्र का किस प्रकार परिष्कार किया जाय, इसको बताने के साथ महावज्र-प्रार्थना, भूपरिग्रह आदि का उल्लेख कर संक्षेप में मण्डलनिर्माण की पद्धति दिखाई गई है। रजोमण्डल के निर्माण में द्वार आदि के प्रमाण को दिखा कर रजोमण्डल के समान ही ज्ञानमण्डल में प्रवेश की विधि भी यहाँ वर्णित है। यहाँ टीकाकार ने दीक्षा के समय मण्डल में दस कलशों के विन्यास का प्रकार बता कर अर्घदान की पद्धति भी दिखाई है। पंचोपचारपूजन, त्रिशरणगाथा का पाठ, शिष्याधिवास, समयोदकदान, पुष्पपातन, मण्डलप्रवेश, आदर्श आदि पंचज्ञानस्वरूप उदक आदि पाँच अभिषेकों की विधि बता कर कहा गया है कि इन पाँच अभिषेकों को विद्याभिषेक कहा जाता है। अभिषेकदान के बाद अनुज्ञा, वज्रव्रत, व्याकरण और आश्वासदान की विधि का निरूपण करने के बाद टीकाकार ने बताया है कि आचार्याभिषेक ही अवैवर्तिकाभिषेक कहलाता है। पूर्वोक्त पाँच अभिषेक और आचार्याभिषेक कलशाभिषेक के नाम से प्रसिद्ध हैं, क्योंकि इनमें कलश का उपयोग होता है। ये छः अभिषेक सभी तन्त्रों में स्वीकृत हैं। आचार्याभिषेक

१. कृष्णयमारितन्त्र के द्वितीय तथा चतुर्दश पटल के श्लोकों के तथा वहाँ की टीका के आधार पर मण्डल-निर्माण, कलश-स्थापन आदि की विधियों को विस्तार से समझा जा सकता है।

२. ऊपर पृ० १८ पर संख्या ३ की टिप्पणी देखिये।

से कायवज्र का विशोधन होता है और गुह्याभिषेक से वाग्वज्र का विशोधन किया जाता है। यहीं विद्याव्रतदान की विधि प्रदर्शित कर इसको प्रज्ञाज्ञानाभिषेक का अंग माना गया है। इस अभिषेक से चित्तवज्र का विशोधन होता है। चतुर्थाभिषेक के प्रसंग में यहाँ चार प्रकार के आनन्दों का तथा क्षणों का स्वरूप प्रदर्शित है। इसी को सहजसंबोधि कहा जाता है। अभिषिक्त शिष्य गुरु को त्रिपट आदि का दान करता है। इसी प्रसंग में टीकाकार ने वज्र के आठ प्रकारों का और घण्टा का भी शास्त्रोक्त लक्षण प्रदर्शित किया है। जैसा कि ऊपर बताया गया है, टीकाकार ने इन सब विषयों का निरूपण प्रस्तुत पटल के दसवें श्लोक की व्याख्या करते समय किया है।

११वें श्लोक में रजोभूमि में श्वेत, पीत आदि वर्णों के विन्यास का प्रकार दिखाया गया है। साथ ही मुद्रान्यास, सुक्, सुवा आदि का प्रमाण बता कर कहा गया है कि यमारितन्त्र में निष्णात व्यक्ति के लिये मण्डलप्रवेश^१ आदि की कोई आवश्यकता नहीं है। यमारितन्त्र के माहात्म्य को दिखा कर आगे यहाँ वज्रावेश-समय, चतुश्चक्रप्रसाधन, कायावेश, वागावेश, लेपचित्र^२ का स्वरूप दिखा कर एकजटाप्रसाधन, पुष्कसीसाधन आदि का भी तत्तत् मन्त्रों के साथ निरूपण कर पटल के अन्त में मञ्जुवज्र-मण्डल की साधन-प्रक्रिया को दिखलाते हुए मण्डलदेवताओं का स्वरूप और विन्यासप्रकार वर्णित है। इस पटल के अन्त में मञ्जुवज्र-मण्डल का विशेष रूप से वर्णन है, अतः उसी को इंगित करते हुए यहाँ पूरे पटल का नाम मञ्जुवज्रसाधन रख दिया गया है।

१५वें पटल में प्रथमतः आर्यजांगुली की साधन-प्रक्रिया और मन्त्र प्रदर्शित है। इसको सिद्ध कर लेने पर व्यक्ति स्थल के समान जल पर भी चलने की सामर्थ्य प्राप्त कर लेता है। आगे नागों के आकर्षण के लिये कुरुकुल्ला का साधन तथा मन्त्र उपदिष्ट है। अन्त में अप्सराओं के आकर्षण करने में समर्थ वज्रानंग का प्रयोग तथा उसका मन्त्र वर्णित है। इस पटल का भी नाम अन्तिम साधन को इंगित कर वज्रानंगसाधन रखा गया है।

१६वें पटल में केवल महाहेरुसाधन वर्णित है। महाहेरुमण्डल में देवताओं के विन्यास का प्रकार बताने के साथ यहाँ कहा गया है कि इस साधन से योगी संसार के सर्वविध बन्धनों से मुक्त हो जाता है। पटल का नाम हेरुसाधन है।

१७वें पटल में पंचाकाराभिसंबोधि और बुद्धबिम्ब की भावना से मण्डलाधिपति के स्फरण का प्रकार निर्दिष्ट है। यहाँ बताया गया है कि चर्चिका आदि चार

१. ह्रदयामल की अंशभूत परात्रिंशिका में भी ऐसा ही वचन मिलता है—“अदृष्टमण्डलोऽप्येवं यः कश्चिद्वेत्ति तत्त्वतः। स सिद्धिभाग् भवेन्नित्यं स योगी स च दीक्षितः॥” (श्लो० १८)

२. लेपचित्र का स्वरूप यहाँ (१४।२८-३८) वर्णित है। अन्य तन्त्रों की सहायता से अभी इस विषय पर अधिक प्रकाश अपेक्षित है। उड़ीसा में यह कला अभी भी जीवित है।

योगिनियों के द्वारा गाई गई वज्रगीतियों से इसे जगाया जाता है। ऐसा करने से साधक बोधचित्त में समाविष्ट हो जाता है। इसके लिये योग, अनुयोग, अतियोग और महायोग की साधना करनी पड़ती है। कृष्णयमारितन्त्र (१७.८-११) में इन चारों योगों का संक्षिप्त लक्षण बताया गया है और टीकाकार ने इनकी विशद व्याख्या प्रस्तुत की है (पृ० १२३-१२९)। टीकाकार ने इस प्रसंग के अन्त में षडंगयोग की भी संक्षिप्त चर्चा की है, जो कि गुह्यसमाज की अपेक्षा किसी अन्य तन्त्र से सम्पृक्त है। आगे के आठ श्लोकों में समयों का उपदेश किया गया है। प्रज्ञास्वरूप स्त्रियों के ऊपर आरोप लगाने का स्पष्ट निषेध किया गया है और गुरु-शिष्य के लक्षणों का निर्देश है। आगे उदान-वाक्य के साथ २१वें श्लोक में सभी मन्त्रों में यमारि मन्त्र को, व्रतों में कपाल व्रत को और तन्त्रों में समाज को श्रेष्ठ बताया गया है। अन्त में अनुत्तर तन्त्र को दार्शनिक व्याख्या प्रस्तुत कर चर्चिका आदि चार देवियों के अपभ्रंश भाषामय चार उदान-वाक्यों के उल्लेख के साथ प्रस्तुत पटल समाप्त होता है। इस पटल का नाम बोधचित्तनिगदन है।

१८वें पटल में संक्षेप में प्रस्तुत तन्त्र की उत्पत्ति की कथा दी गयी है। यहाँ बताया गया है कि मार के पराजय के लिये भगवान् ने अपने काय-वाक्-चित्त से क्रोध-रूप महायमारि की सृष्टि कर उनको सभी प्रकार के दुष्ट सत्त्वों से साधक की रक्षा करने के लिये नियोजित किया। उसी समय भगवान् ने प्रस्तुत तन्त्र का उपदेश किया। इस पटल के अन्तिम तीसरे वाक्य में गुह्यकाधिपति (कुबेर) का और 'नल-कूबर का उल्लेख करते हुए बताया गया है कि यह महातन्त्र ओडियान पीठ से विनिर्गत है और सपादलक्ष (सवा लाख) श्लोक प्रमाण के मूल तन्त्र से इसका उद्धार किया गया है। इस कथा का वर्णन होने से ही इसको कथापटल नाम दिया गया है।

इस ग्रन्थ की केवल 'घ' मातृका में १८वें पटल की व्याख्या के रूप में कुछ सामग्री दी गयी है। उसका प्रस्तुत पटल से कोई संबन्ध प्रतीत नहीं होता। यहाँ वज्र-प्राकार का चिन्तन, पंचभूतस्वभाव मण्डलपंचक और कूटागार की भावना, पंचाकारा-भिसंबोधिक्रम, आभोग समाधि, स्वाभाविक काय, पद्माधिष्ठान काय, वज्राधिष्ठान काय, ज्ञानमण्डल जैसे विषयों का निरूपण मिलता है।

सटीक कृष्णयमारि तन्त्र का प्रतिपाद्य इतना ही है।

१. अमरकोश (१।१।७०) में कुबेर के पुत्र का नाम नलकूबर दिया गया है। टीकाकार भानुजी दीक्षित ने 'पुत्री तु नलकूबरी' पाठ की संगति बिठाई है और श्रीमद्भागवतपुराण (१०।१।२३) के प्रमाण से कुबेर के दो पुत्रों के नाम नलकूबर और मणिग्रीव बताये हैं।

ग्रन्थ के इस संक्षेप को देखने से हमें पता चलता है कि इस तन्त्र के दस पटलों में यमारि-मण्डल में स्थित माण्डलेय देवताओं के स्वरूप, बीजाक्षर, मन्त्र, यन्त्र आदि का, शान्तिक-पौष्टिक आदि सौम्य तथा वश्य, आकर्षण, मारण आदि क्रूर प्रयोगों का, उनकी साधना से प्राप्त होने वाली सिद्धियों का, मण्डल निर्माण, यन्त्र निर्माण आदि की विधियों का, होम, समय, संवर और अभिषेकों का विशेष रूप से वर्णन है। भूमि-कर्षण, मण्डलनिर्माण की विधि और पूजाहोम की विधि का टीकाकार ने विशेष रूप से विवरण दिया है। कृष्णयमारि तन्त्र का दशम पटल तक का यह अंश क्रियाप्रधान है। एक दो स्थलों पर अमृतास्वाद जैसे अनुत्तर तन्त्रों के शब्दों का उल्लेख अवश्य मिल जाता है, किन्तु वहाँ हम "प्राधान्येन व्यपदेशा भवन्ति" न्याय का सहारा ले सकते हैं। यों इस तन्त्र की गणना अनुत्तरतन्त्र के अन्तर्गत उपाय (पितृ) विभाग में की जाती है। इसका उल्लेख पहले ही कर दिया गया है।

११वें पटल के ८वें श्लोक में कहा गया है कि अब मैं चर्या का लक्षण बताता हूँ। इतना कहने के बाद यहाँ बताया गया है कि कृष्णयमारितन्त्र के साधक की चर्या कैसी होनी चाहिये। यह चर्या अनुत्तरतन्त्र प्रधान है। ११वें और १२वें पटल का भी यही प्रधान विषय है। शतबाहु प्रसाधन,^१ कोटिबाहु प्रसाधन जैसे प्रयोग भी यहाँ वर्णित हैं। आगे के १३वें पटल में भी वज्रडाकिनी साधन, वज्रपाताल (शुम्भवज्र), परमाश्व (सप्तिराज) साधन के प्रयोगों का स्वरूप प्रदर्शित है। १४वें पटल में प्रधानतः अभिषेक-विधि विस्तार से वर्णित है। तथा अन्त में एकजटा, पुष्कसी और मंजुवज्र की साधन-विधि भी दी गयी है। १५वें और सोलहवें पटल में भी आर्यजांगुली, कुरु-कुल्ला, वज्रानंग और महाहेरुक की साधनाओं का विवरण मिलता है। इन विषयों का हम यथायोग क्रिया और चर्या विभाग में समावेश कर सकते हैं।

१७वें पटल में योग, अनुयोग, अतियोग और महायोग नामक चतुर्विध योग का लक्षण बताया गया है और टीकाकार ने इसको विस्तार से समझाने का प्रयत्न किया है। यद्यपि यहाँ 'समाजान्तानि तन्त्राणि' (१७।२१) कहकर (गुह्य) समाज तन्त्र को वरीयता दी गयी है, किन्तु गुह्यसमाज में वर्णित षडंगयोग की यहाँ (मूल या टीका में) कोई चर्चा नहीं है।

शिष्य का अभिषेक कर देने के बाद गुरु उसको नियमों का उपदेश करता है। तन्त्रशास्त्र में इन नियमों की 'समय' यह पारिभाषिक संज्ञा है। यहाँ १७वें पटल के १२-१९ श्लोकों में इसी प्रकार के समयों का उपदेश किया गया है।

प्रत्येक तन्त्र में अपनी दार्शनिक दृष्टिभंगिमा का भी निवेश रहता है। इस तन्त्र की यह दृष्टि इसी पटल के २२-३२ संख्या के श्लोकों और गाथाओं में अभिव्यक्त

१. यहाँ निर्दिष्ट साधनों में से कुछ को छोड़कर प्रायः सभी का स्वरूप साधनमाला और गुह्य-समयसाधनसंग्रह में देखा जा सकता है।

हुई है। शैव, शाक्त आदि तन्त्रों में इस दार्शनिक दृष्टिकोण को अभिव्यक्ति देने वाले अंश को विद्यापाद कहा जाता है। इस प्रकार इस तन्त्र में भी शैव, शाक्त आदि आगमों में विदित चार पादों की सामग्री उपलब्ध होती है। बिना पादविभाग के इस तरह की पूरी सामग्री वैष्णव और शाक्त तन्त्रों में भी मिल जाती है।

शैव, शाक्त अथवा वैष्णव तन्त्रों में अनुत्तर विभाग नहीं मिलता। वहाँ विद्या, क्रिया, योग और चर्या नाम के चार विभाग मिलते हैं। इन चारों पादों की सामग्री ऊपर निर्दिष्ट क्रम से यहाँ आ गयी है। इतना सब होते हुए भी इस तन्त्र की गणना अनुत्तर तन्त्रों में की जाती है। जैसा कि हम जानते हैं अनुत्तर तन्त्र तीन भागों में विभक्त है—पितृ (=उपाय), मातृ (=प्रज्ञा) और अद्वय। शैव-शाक्त तन्त्रों में कौल सम्प्रदाय को सिद्ध कौल और योगिनी कौल विभागों में बाँटा गया है। यहाँ हम सिद्ध कौल की पितृतन्त्र से और योगिनी कौल की मातृतन्त्र से तुलना कर सकते हैं। कालचक्रतन्त्र का अन्तर्भाव अद्वय तन्त्रों में किया जाता है। इस तन्त्र की हम तन्त्रालोक के छठे और सातवें आह्निक में वर्णित काल तत्त्व की प्राणचार प्रक्रिया से और मन्त्रोदय एवं चक्रोदय की प्रक्रिया से तुलना कर सकते हैं। स्पष्ट है कि काश्मीर के प्रत्यभिज्ञा दर्शन के आधारभूत आगमों की तुलना इन अद्वयतन्त्रों से की जा सकती है।

विषय सूची

प्रस्तावना—हिन्दी, अंग्रेजी एवं भोट भाषा
उपोद्घात

१-१०
११-२६

अभिसमयपटलः प्रथमः

सर्वप्रवचनानामादिवाक्यम्	१
मोहवज्रयमार्यादिदेवताचक्रोपदर्शनम्	१
देवताचक्रबीजनिष्पत्त्यर्थं पञ्चाकाराभिसंज्ञोद्ध्याख्यानम्	४
चन्द्रवज्रादिभावनम्	५
विश्ववज्रभावनम्	६
मोहवज्रयमार्यादिबीजानि	६
अक्षोभ्यादयः पञ्च यमघ्नाः	७
मुद्गरादिचर्चिकादिबीजानि	७
भविष्यत्कूटागारमध्ये यमार्यादीनां चक्रदेवतानामवस्थानम्	७
देवतानां जपमन्त्राख्यानम्	८
कायवाक्चित्ताधिष्ठानमन्त्राः	१०
अभ्यन्तरपुटगतपञ्चयमारिभावनाप्रकारः	१०

महामण्डलपटलो द्वितीयः

महावज्रसत्त्वस्तुतिः	१२
भावनानिष्पादितदेवताचक्रस्य चक्षुराद्यधिष्ठानम्	१३
मण्डललेखनविधिनिर्देशः (टीकायां विस्तरः)	१३
शान्तिकादिप्रमाणेन मण्डललिखनम्	१६
अभ्यन्तरपुटे, कोणचतुष्टये, बाह्यपुटचतुर्द्वारे च चिह्नलिखनम्	१६
मण्डलपूजाविधानम्	१७

कर्मयोगपटलस्तृतीयः

मण्डललिखनाय स्तुतिरध्येषणा च	१८
अमृतास्वादसमयोऽधिष्ठानमन्त्रश्च	१८
रजोमण्डले भावनामण्डले वा निष्पन्नदेवताचक्रयोजनम्	१८
कर्षणादिचतुर्विधकर्मणां चत्वारो मन्त्राः	१९
मण्डलस्थयमारिपञ्चकभावनम्	१९
शान्तिकादिकर्मनिष्पादनम्	२०

अञ्जनादिसिद्धिप्रकारः	२०
पादलेप-गुलिका-खड्गसिद्धिप्रकारः	२१

यन्त्रमन्त्रतन्त्रमारणादिसमयश्चतुर्थः

यन्त्रलिखनपरिपाटीज्ञानाय स्तुतिरध्वेषणा पूजा च	२२
वश्यादियन्त्ररचनाप्रकारः	२३
शान्तिकयन्त्रलेखनप्रकारस्तस्य मन्त्रा मस्याख्यानं च (शान्तिकसमयः)	२४
पौष्टिकयन्त्रलेखनप्रकारो मन्त्रोपदेशश्च (पौष्टिकसमयः)	२५
वश्ययन्त्रलेखनप्रकारो मन्त्रोपदेशश्च (महावश्यसमयः)	२६
आकृष्टियन्त्रलेखनप्रकारो मन्त्रोपदेशश्च (आकर्षणसमयः)	२७
स्तम्भनयन्त्रलेखनप्रकारो मन्त्रोपदेशश्च (महास्तम्भनसमयः)	२९
वाक्स्तम्भनयन्त्रलेखनप्रकारो मन्त्रोपदेशश्च (महावाक्स्तम्भनसमयः)	३०
कृष्णयमारितन्त्रोक्ताः प्रयोगाः सुगुप्तं कार्याः	३१
यन्त्रोपयोगिमसीनिर्माणप्रकारः	३१
यन्त्रोपयोगिलेखिनीनिर्माणप्रकारः	३२
विस्तरेण यन्त्रलिखनप्रकारनिर्देशः	३२
मन्त्रस्थदेवतायाः साध्यस्य च न्यासविधिर्भाविनाप्रकारश्च	३३
मारणसमयेऽपि कर्षणाया एव प्रयोजकत्वम्	३५
मारणमन्त्रोपदेशः	३६

चक्रानुपूर्वलिखनं नाम पञ्चमः पटलः

विद्वेषयन्त्रलिखनप्रकारो मन्त्रोपदेशश्च (महाविद्वेषसमयः)	३७
उच्चाटनयन्त्रलिखनप्रकारो मन्त्रोपदेशश्च (महोच्चाटनसमयः)	३८
विविधकर्मनिष्पादकयन्त्राणि	३९
वश्यकर्मणि भूर्जपत्रे रोचनादिना यन्त्रं लेख्यम्	३९
मारणविद्वेषणोच्चाटनादिषु यन्त्रलेखनविधिः	४०
शान्त्यादिकर्मसु वर्णप्रोञ्जलनप्रकारः	४०
पूर्वसेवाविधानम् (पुरश्चरणम्)	४०
महारौद्रकलहोत्पादकयन्त्रम्	४१
वश्यमन्त्रोपदेशः (महावश्यसमयः)	४२

चक्रावलोकनो नाम षष्ठः पटलः

न्यस्तमुद्रणविधिबोधनार्थं स्तुतिरध्वेषणा च	४३
सर्वेषां माण्डलेयानां यमघ्नं शिरसि भावयेत्	४३
माण्डल-होम-समय-संवरनिर्देशः	४४

चत्वारो महाभिषेकाः	४४
बलिमन्त्रोपदेशः	४४
माण्डलिकानिर्माणप्रकारस्तत्र मन्त्राक्षरन्यासविधिश्च	४५
प्रणवादिनमोन्ता मन्त्रा बीजाश्च शान्तिपुष्ट्यादिकराः	४८

आकर्षणादिप्रयोगपटलः सप्तमः

रक्ताकृष्टिमद्याकृष्ट्यादिप्रयोगार्थं चर्चिकादियोगिनीचतुष्टयमुखाद्याख्यानम्	५०
वज्रचर्चिकादिमन्त्रोपदेशः	५१
मेधावर्धनाय वज्रसरस्वतीमन्त्रोपदेशः	५२
शुक्राकर्षणार्थं वज्रगौरीमन्त्रोपदेशः	५३
परमाभिषेकसमयोपदेश (उदक-मुकुट-वज्र-वज्रघण्टाभिषेकाः)	५४
बोधिचित्तभक्षणमन्त्रः	५५

होमविधिपटलोऽष्टमः

अध्वेषणानन्तरं रक्षाचक्र(माण्डल)लिखनाय भूपरिग्रहादिप्रस्तावना	५६
माण्डलप्रवेशसमयकृत्यम्	५६
माण्डलाचार्याभिषेकदानप्रार्थनम्	५७
धर्मसंभोगनिर्माणकार्याधिकैर्बुद्धैर्वज्रसत्त्वाभिषेकदानम्	५७
शून्यतासाधनार्थं शून्यमन्त्रोपदेशः	५७
शान्तिकादिकर्मार्थं होमविधानम्	५८
शान्तिकादिकर्मनिरूपणं कुण्डाख्यानम्	५८
शान्तिकादिहोमविधानार्थं तिथ्याद्याख्यानम्	५९
टीकायामस्यैव विषयस्य विस्तरः	५९
वर्णादीनां भेदः, दिग्भेदः, कालभेदश्च	६०
होतव्यद्रव्याणि	६०
सर्वशोधनमुद्राः	६०
आवाहनगाथा	६१
अर्घ्यपाद्यादिमन्त्राः	६१
समयदानगाथा	६१
आहुतिमन्त्राः	६१
कीदृशो वह्निः प्रशस्यते	६१
वह्निविसर्जनम्	६२
वह्निनिर्वापणद्रव्याणि	६२
भस्मप्रवाहणमन्त्रः	६२

यमारिभोमो नाम नवमः पटलः

वर्षापणविधानम्	६३
समुद्रोर्मिस्तम्भनम्	६४
अभीष्टसिद्धिप्रयोगः	६४
निर्विषीकरणप्रयोगः	६५
शिरःशूलविनाशनप्रयोगः	६५
दुष्टनिग्रहप्रयोगः	६५
शत्रुनिग्रहप्रयोगः	६५
महावेतालसाधनम्	६६

वेतालसाधनानुस्मृतिभावनापटलो दशमः

वेतालसाधनप्रयोगः	६८
यमारिनाथप्रतिमार्थं मृत्तिकासंस्कारः	६८
वक्ष्यप्रयोगः	६९
मुद्गर-दण्ड-पद्म-खड्गाख्यचतुर्द्वारपालभावनाप्रकारः	६९
मण्डलेशविभावनम्	७०
रोमकूपाग्रेषु कुलमेघस्फारणम्	७०
चतुःक्रोध-चतुर्द्वीविभावनम्	७१

चर्यासमयसाधनपटल एकादशः

द्वेष-मोह-पिशुन-राग-ईर्ष्यायमारिस्वरूपधारणप्रयोजनम्	७२
चर्चिका-वाराही-सरस्वती-गौरीणां मैत्री-करुणा-मुदिता-उपेक्षास्वरूपता	७२
भगवतो नानारूपत्वेऽपि न भेदबुद्धिः कर्तव्या	७२
चर्यालक्षणोपदेशः	७३
क्षीरस्य महामुद्रायाश्च प्रसाधनममृतास्वादनाथम्	७४
वीरः सिंहवद् विचरेत्	७४
शतबाहुप्रसाधनम्	७४
दण्डयमारिसाधनम्	७५
कोटिबाहुप्रसाधनम्	७५
समयसाधनम्	७५
उद्धर्तनाख्यानम्	७६
महामूत्र-महावज्रामृत-स्वयम्भुकुसुमपानम्	७६

सर्वोपायिकविशेषको नाम द्वादशः पटलः

मण्डलचक्रपूजागीताख्यानम्	७८
जापलक्षणम्	७९
जापमालाप्रसाधनम्	७९
जापप्रकारसंख्यानिर्देशः	८०
पूर्वसेवां विना न मन्त्रसिद्धिः	८०
प्रतिदिनं प्रतिमासं प्रतिसंवत्सरं वा चतुष्पष्टिबलिं दद्यात्	८१
टीकायां नस्यविधानम्	८१
खाद्यपेयादीनां प्रथमतो यमारये निवेदनम्	८२
टीकायां वाय्वग्निमाहेन्द्रवाह्याख्याश्चत्वारो यमारियोगाः	८२
गुरवे दक्षिणादानम्	८२

सिद्धिनिर्णयपटलस्त्रयोदशः

आयुधविशुद्धयर्थं कर्त्रीकोशयोर्लक्षणम्	८३
वज्रडाकिनीसाधनम्	८३
स्वप्नमायोपमस्य जगतो महाकाशे शून्यताभावना	८३
सूर्यमण्डले बुद्धडाक्यादीनां लास्यादीनां मुद्गरादीनां च भावनम्	८३
सर्वेषामेषां मन्त्रपदानि	८४
दूरश्रवणसिद्धयर्थं वज्रडाकिनीं भावयेत्	८५
वज्रडाकिनीमन्त्रः	८५
वज्रपातालसाधनार्थं शुम्भवज्रं भावयेत्	८५
गर्भमण्डलमध्ये लोचनादीनां पुष्पादीनां मुद्गरादीनां च न्यासप्रकारः	८५
सप्तिराजमण्डले परमाश्वं प्रसाधयेत्	८६
परमाश्वमन्त्रः, वडवादीनां वंशादीनां गोकर्णादीनां मुसलादीनां च विन्यासक्रमः	८६
परमाश्वभावनायोगफलम्	८७

मञ्जुवज्रसाधनं नाम चतुर्दशः पटलः

सूत्रपातार्थं परमसमयोपदेशः	८८
महामण्डलप्रवेशसमयोपदेशः	८८
सूत्रप्रमाणम्	८८
महावज्रप्रार्थनासमयः	८९
महाभूपरिग्रहसमयः	८९
रजोमण्डलनिर्माणे द्वारादीनां माननिर्देशः	८९
रजोमण्डलवज्रज्ञानमण्डलप्रसाधनप्रकारः	९०
टीकायां मण्डले दशकलशविन्यासक्रमः	९१

अर्घपात्रादीनां विन्यासक्रमः	९१
पाद्य-पुष्प-दीपदान-गन्धदानादिना पञ्चोपचारपूजा	९२
त्रिशरणगाथापाठादिना शिष्याधिवासनम्	९४
समयोदकदानम्	९५
पुष्पपातनविधिः	९६
मण्डलप्रवेशविधिः	९७
आदर्शादिपञ्चज्ञानात्मका उदक-मुकुट-वज्र-घण्टा-नामाभिषेकाः	९७
पञ्चाभिषेका इमे विद्याभिषेकपदेनोच्यन्ते	९८
अभिषेकप्रकारोपदेशः	९८
अनुज्ञादानम्	९९
वज्रव्रतदानम्	९९
व्याकरणम्	१००
आश्वासदानम्	१००
अनुज्ञादीनां चतुर्णामभिषेकाणां पञ्चाभिषेकानन्तरमाचार्याभिषेका (अवैवर्तिका- भिषेका) नन्तरं च दानम्	१००
आचार्याभिषेकेण कायवज्रविशोधनम्	१००
गुह्याभिषेकेण वाग्वज्रविशोधनम्	१०१
विद्याव्रतदाने कमलाधिष्ठानं वज्राधिष्ठानं च	१०१
प्रज्ञाज्ञानाभिषेकेण चित्तवज्रविशोधनम्	१०२
चतुर्थाभिषेकदानम्, तत्र चत्वार आनन्दा क्षणाश्च	१०२
गुरवे दक्षिणादानं होमबल्यादिविधानं च	१०३
अष्टविधवज्रलक्षणम्	१०३
घण्टालक्षणम्	१०४
रजोमण्डले श्वेतपीतादिवर्णविन्यासक्रमः	१०४
मुद्रान्यासप्रकारः	१०५
सुक्स्तुवादीनां मानम्	१०५
अमण्डलप्रविष्टोऽपि यमारितन्त्रपरायणः सिद्धयति	१०६
चतुश्चक्रसाधनप्रकारः	१०७
कायावेशवागावेशप्रकारोपदेशः	१०७
लेपचित्रलक्षणम्	१०८
एकजटाप्रसाधनप्रसारस्तस्या मन्त्रश्च	१०९
पुष्कस्याः साधनप्रकारो मन्त्रश्च	१११
मञ्जुवज्रमण्डलोपदेशः	१११
माण्डलेयदेवतास्वरूपम्	११३

वज्रानङ्गसाधनः पञ्चदशः पटलः

जलचङ्क्रमणार्थमार्यजाङ्गलिसाधनं तन्मन्त्रश्च	११४
नागाकर्षणार्थं कुरुकुल्लाप्रसाधनं तन्मन्त्रश्च	११५
अप्सराकर्षणार्थं वज्रानङ्गप्रयोगस्तन्मन्त्रश्च	११६

हेरुकसाधनपटलः षोडशः

महाहेरुक (मण्डल) साधनाद् योगी संसारबन्धनाद् विमुच्यते	११८
मण्डलदेवताविन्यासोपदेशः	११८

बोधचित्तनिगदनपटलः सप्तदशः

पञ्चाकारबुद्धबिम्बविभावनम्	१२१
चतुर्गीतिप्रयोगेण चक्रिण उत्पादः	१२१
बोधचित्तसमावेशः	१२२
चत्वारो योगास्तेषां लक्षणानि च	१२३
टीकायां योगस्वरूपविवरणम्	१२३
अनुयोगस्वरूपविवरणम्	१२५
अतियोगस्वरूपविवरणम्	१२६
महायोगस्वरूपविवरणम्	१२७
प्रकारान्तरेण महायोगनिरूपणम्	१२९
षडङ्गयोगविभावनम्	१२९
समयोपदेशः	१३०
गुरुद्रोहवर्जनम्	१३०
गुरुशिष्यगुणोपदेशः	१३१
सर्वतथागतानामुदानवाक्यम्	१३२
भगवतीनां महार्चिकादीनामुदानवाक्यम्	१३५

कायवाक्चित्तकथापटलोऽष्टादशः

कृष्णयमारितन्त्रोत्पत्तिकथोपदेशः	१३७
भगवान् महामुनिर्वज्रपाणिमाज्ञापयति	१३७
तन्त्रस्य ओडियानविनिर्गतत्वम्	१३८

अष्टादशपटलव्याख्यानम्

वज्रप्राकारादिचिन्तनम्	१३९
पञ्चमहाभूतस्वभावं मण्डपपञ्चकं कूटागारं च भावयेत्	१३९
पञ्चाकाराभिसम्बोधिक्रमः	१४०

(३४)

आभोगो नाम समाधिः स्वाभाविकश्च कायः	१४२
पद्माधिष्ठानवज्राधिष्ठानकायनिरूपणम्	१४२
निष्पन्नमण्डलज्ञानमण्डलविभावनम्	१४३
'घ' मातृकापुष्पिका	१४४

परिशिष्टानि

अपभ्रंशपद्यसंशोधनविषया टिप्पणी	१४७
श्लोकाधनुक्रमणी	१५३
गद्यानुक्रमणी	१६४
टोकोद्धृतवचनानुक्रमणी	१६६
टोकोद्धृतग्रन्थ-ग्रन्थकार-मत-मतान्तरानुक्रमणी	१७०
विशिष्टशब्दानुक्रमणी	१७१

भोटखण्डः १-२८८ पृष्ठात्मकः

कृष्णयमारितन्त्रम्

रत्नावलीपञ्जिकया सहितम्

सटीके कृष्णयमारितन्त्रे

प्रथमः पटलः

ॐ नमो रत्नत्रयाय^१ । नमः श्रीकृष्णयमारये^२ ।

नमः श्रीवज्रसत्त्वाय^३ ।

एवं मया श्रुतम् । एकस्मिन् समये भगवान् सर्वतथागतकाय-
वाक्चित्तसर्ववज्रयोषिद्भूषेषु विजहार, मोहवज्रयमारिणा च पिशुन-
वज्रयमारिणा च रागवज्रयमारिणा च ईर्ष्यावज्रयमारिणा च द्वेषवज्र-
यमारिणा च; मुद्गरयमारिणा च दण्डयमारिणा च पद्मयमारिणा च
खड्गयमारिणा च; वज्रचर्चिकया^४ च वज्रवाराह्या^५ च वज्रसरस्वत्या^६
च वज्रगौर्या^७ च कोणे^८ । एवं प्रमुखैर्महा^९ यमारिसंघैः ॥ १ ॥

१ॐ नमः श्रीकृष्णयमारये

श्रीमद्यमद्विषमशेषगुणप्रसूति

संवर्तकालनवनीरदनीलकान्तिम् ।

वक्त्रत्रयान्^{१०} (त्रयं) कुलिशखड्गधरं सकर्ति

चक्राब्जकर्परभृत् (भृत्) मनसा^{११} नमामि ॥

एवं मयेत्यादि । सर्वप्रवचनानामादिवाक्ये^{१२} संगीतिकर्तुरनुवादः^{१३} । भगवता
हि परिनिर्वाणवस्थायामुक्तम(म्) साक्षात्कृतम्, यथाभूतदर्शनत्वात्, युष्माकं देशनाया
अनधिकारात् । एवं मया श्रुत(तं) मम धर्मः [:] संज्ञा(गा)तव्यः । तत्र^{१४} एवमिति
यद् यावद्वक्ष्यामि सर्वतन्त्रेषु,^{१५} तदेवमेव नान्यथा । मयेति मयैव साक्षात् श्रुतमिति ।

१. नास्ति-ग. च. । २. नास्ति-ख. ड. । ३. नास्ति-ग. च. । ४. द्गरवज्र-ड. ।

५. चिका-ख. घ. ड. । ६. राही-ख. घ. ड. । ७. स्वती-ख. घ. ड. । ८. गौरी-ख. घ. ड. ।

९. नास्ति-क. ग. च., कोला-ख., कोणो-ड. । १०. महावज्र-ड. । ११. ॐ नमः श्रीवज्र-

सत्त्वाय-ख. । १२. त्रयोक्तु-ग. । १३. शिरसा-भो. । १४. वाक्यसं-ख. । १५. वादम्-घ. ।

१६. एक-घ. । १७. तन्त्रेण-ख. ग., तन्त्रैः-घ. ।

देशिवान्(शितं) भगवता, न तु श्रुतिपरम्परया मय्यागतम् । कदा श्रुतमित्याह—
एकस्मिन्नित्यादि । समये काले । सदा(यदा) भगवता(तो) महामुनेर्बोधि विघातयितुं
मारा समुद्रुरा भूताः, तदेत्यर्थः । एतच्चात्रैवाष्टादशे कथापटले भविष्यति । किं किं
तत्र सकलतन्त्रवाच्ये श्रुतमित्याह—भगवानित्यादि । भगवानिति—

भञ्जनं भगमाख्यातं चतुर्मारिभञ्जनात् ।

प्रज्ञाबध्याश्च ते क्लेशास्तस्मात् प्रज्ञा भगोच्यते ॥

इति वचनान्निराभासप्रकाशमहामुखस्वभावज्ञानं भगः^१, तद्वान् धर्मकायः ।
तन्निष्पाद्य तदे(द्दे)वता चक्रेन्द्रो^२ यस्याः सा । वज्रसत्त्वमूर्तिभिरित्यर्थः^३ । विजहा-
रेति परेण सम्बन्धः । कुत्र विजहारेत्याह—सर्वतथागततेत्यादि । सर्वशब्दस्तथाग-
तादिभिः प्रत्येकमभिसं(ब)ध्यते । तथागता अक्षोभ्यादयो^४ नानामण्डले(ल)नाना-
बीजाक्षरः(र)स्वभावाः । वज्रा अभेद्यत्वात् । माण्डलेयाः पुरुषदेवताः, योषितो
माण्डलेयः^५ स्त्रीदेवताः, तथागताश्च^६ वज्राश्च योषितश्चेति द्वन्द्वः ।
अभ्यहितत्वात् तथागतशब्द[स्य] पूर्वनिपातः । अथवा वज्राश्च योषितश्चेति
कृत्वा तथागतशब्देन सह द्वन्द्वः । पश्चात् सर्वशब्देन सह विशेषणसमासः । ततो
भगशब्देन सह षष्ठीतत्पुरुषः । तत्र भगे^७ष्वित्युत्पत्तिस्थानत्वात् । ‘तन्निष्पाद्यदेवता-
चक्रापेक्षया तत्तद्वज्रधरालिङ्गितस्वाभा^८कमलेषु विजहारेति^९साधर्म्या[त्] स्थूर(ल)-
कुलिशप्रयोगेण क्रीडितवान् । यत्र तु^{१०}स्वाभा नास्ति, तत्र भगेष्विति^{११}, उत्पत्ति-
स्थानत्वात् तत्तद्वीजेषु विजहारेति^{१२}स्थितवान् ।

तत्र स्वाभा^{१३}कमलस्थकुलिशेन वज्रसत्त्वं निष्पाद्य देवताचक्रोपदर्शनायाह—
मोहवज्रयमारिणा चेत्यादि । मोहयमार्यादिबीजैः^{१४}सहेत्यर्थः । अनन्यकार्यतोपदर्शनार्थं
कारणे बीजे कार्येण मोहयमार्यादीनां व्यपदेशः । तत्र अभेद्यो मोहो मोहवज्रम्, तदेव

१. ‘भगः’ इति नास्ति—क. ख. ग. घ. ङ. च. गृहीतपाठस्तु भोटानुसारी । २. चक्रा-
पेक्षया या यस्याः—क. ख. ग. घ. ङ. । ३. इतः परम्—‘वज्रसत्त्वशून्यतेति वज्रसत्त्वशून्य-
तायाः । सर्वतथागतकाय सर्वतथागतवागु सर्वतथागतचित्त, तथागतमितीत्यर्थः ।’ सार्वत्रिकः पाठोऽयं
भो. नास्ति । ४. इतः पूर्वं ‘निरबिम्बं निराकारं’ इत्यधिकः पाठः—ख. । ५. लेयाः—क. ।
६. तथागता योषितश्चे—क. ग. घ. । ७. गे स्थित्यु—क. ख. । ८. तत्र नि—क. ख. ।
९. चक्राद्यपेक्ष—क. । १०. स्वाभाव—घ. । ११. साधर्म्यस्तु कुलि—क., सो यस्मात् स्थूरकु—ख.,
यो यस्मात् स्थूर—घ. । १२. तत्—घ. । १३. भगे स्थिति—क. । १४. स्थिति—क.
ख. ग. । १५. स्वाभाव—घ. । १६. बीजेनेत्यर्थः—घ. ।

महानर्थहेतुत्वाद् यम इव यमः, तस्यारिस्तस्योन्मूलकः । ग्राह्यग्राहकविचार-
सारतया स्वपरजस(स्व)रूपस्य प्रति मुहु^१रलीकत्वेन दर्शनात्, मोहस्य संक्षयात् ।
चकारोऽन्योन्या^२पेक्षया समुच्चये । एवं पिशुनवज्रयमारिणा चेत्यादावपि वाक्य-
चतुष्टयेऽभेद्यादिकं सर्वं बोद्धव्यम् । तत्र अनात्मन्यात्मग्रहो मोहः । पर^३प्रभेदकं
वचनं पिशुनम्^४ । सर्वधर्मासक्ती रागः । परसम्पत्त्यसहिष्णुता ईर्ष्या । ‘अन्योन्य-
मप्रीतिर्द्वेषः ।

मुद्गरयमारिणा चेति । आसंसारमशेषसत्त्वगतमहाकठिनसत्कायदृष्टिनो-
(दृष्टेरु)पभेदकत्वाद् मुद्गर इव मुद्गरः । स चासौ तस्या एव सत्कायदृष्टे^५र्नाश-
हेतुत्वेन यमात्मिकाया^६ अरिश्चेति मुद्गरयमारिः । एवमुत्तरत्रापि पदत्रयेऽयमेव
कर्मधारयः । दण्डयमारिणा चेति । आसंसारमशेषसत्त्वगतान्तं ग्राह्यदृष्टिदोषस्यो^७पस्प-
(स्फ)रणाद् दण्ड इव दण्डः । तस्या एव दृष्टेर्नाश^८हेतुत्वाद् यमात्मिकाया अरित्वाद्
दण्डयमारिः । पद्मयमारिणा चेति । पद्म इव पद्मः, मिथ्यादृष्टिजना^९नुपलेपि^{१०}त्वा-
न्मिथ्यादृष्टे^{११}यमात्मिकाया अरित्वात् पद्मयमारिः । खड्गयमारिणा चेति । दृष्टिपरा-
मर्शशत्रूच्छेदकत्वात् खड्ग इव खड्गः, दृष्टिपरामर्शस्यैव यमात्मकस्यारित्वात्
खड्गयमारिः ।

वज्रचर्चिका चेति वज्रचर्चिकया च । तृतीयार्थे प्रथमा । एवमुत्तरत्रापि ।
तत्र वज्रमिव वज्रम् अनर्थजनकत्वात् क्लेशावरणम्, तस्य चर्चिका एकानेकवियोगेन
विचारिका, तस्य^{१२}नाशयित्रीति यावत् । वज्रवाराही चेति । वज्रमिव वज्रम् अनर्थ-
हेतुत्वात् कर्मावरणम्, तस्य वारणं वारः, तम् आसमन्ताद् हिनोति बोधयतीति ह(ड)-
प्रकरणे—‘अन्यत्रापि दृश्यते’ इति हः(डः) । पिप्पल्यादित्वात् ङीप् । वज्रसरस्वती
चेति । वज्रमभेद्यज्ञानम्, तदेव^{१३}सरः, ज्ञेयावरणसां(सं)तापा^{१४}पनयात् । वज्रगौरी
चेति । वज्राऽभेद्यत्वाच्छून्यता^{१५}दृष्टिगौः, जन्मावरणप्रतिपक्षत्वात्, तां राति आदत्त
इति वज्रगौरी, वज्रगौरे(रै)व वज्रगौरी, स्वार्थे ङ्ण^{१६} ।

१. विचारा—क. ख. ग. । २. रनीक—क. । ३. रोन्यापेक्ष—ख. । ४. पुंभे—क. ।
५. शुनः—क. ख. । ६. नास्ति—भो. । ७. दृष्टिर्ना—क. ख. । ८. या यो अरि—क. । ९. गता-
नुग्रा—ग. । १०. दोषस्य पस्पर—क. ग., परस्परणा—घ. । ११. नाशे—क. ख. ग. । १२. जला-
ख. घ. । १३. नुपनेय—ख. । १४. दृष्टिस्थयमा—क., दृष्टिस्थैर्यमा—ग. घ. । १५. नाथ-
यित्री—भो. । १६. स्वरः—भो. । १७. सांतापापनुयात्—क. ख., अतः परं ‘ऊर्ध्वं तु’
इत्यधिकः पाठः—क. ख., सन्तत्यपनयात् तद्वती युक्ता—भो. । १८. दृष्टिमान् गौ—घ. ।
१९. अण्—ग. घ. ।

अथ खलु भगवान्^१ वज्रपाणिर्वज्रसत्त्वं सर्वतथागताधिपति-
मामन्त्रयामास^२ । अथ खलु भगवान्^३ सर्वतथागताधिपतिः खवज्रेभ्यः^४
सर्वमारनिकृन्तनवज्रं नाम समाधिं स्वकायवाक्चित्तं^५ वज्रेभ्यो निश्चा-
रयामास ॥ २ ॥

कोण इत्यभ्यन्तरपुटस्याग्नेयनैऋत्यादिकोणेषु । कोणस्योपलक्षणत्वाद् मोह-
यमार्यादयोऽभ्यन्तरपुटस्य पूर्वदक्षिणादिदिक्षु । द्वेषयमारिः सर्वमध्ये । मुद्गरादयो
बाह्यपुटस्य पूर्वदक्षिणादिद्वारेषु । तथा बाह्यपुटकोणेषु कपालचतुष्टयं पश्चात्
प्रतिपाद्यम् ।

एवं प्रमुखैरिति एतत्प्रधानैः । संघैः समूहैः । प्रत्येकमनन्तैः स्वस्वबीजेभ्यः
स्फुरत्संहरद्भिर्^६ रित्यर्थः । विजहारेति पूर्वेण सहावृत्त्या सम्बन्धः । अर्थस्तु—सुख-
सम्पत्त्या तैः सह स्थितवान् । एतच्च एतदेकमण्डलापेक्षया, अन्यदन्यापेक्षतया तु
भिन्नान्येव मण्डलेस्व(स्व)रमण्डलेयानि बोद्धव्यानि । तद्धेदाद् वज्रसत्त्वभेदश्च ॥१॥

यथोक्तदेवताचक्रं बीजनिष्पत्तये पञ्चाकाराभिसम्बोद्ध्याख्यानायाह—अथेत्यादि ।
अथ खल्विति वाक्योपन्यासे^७ भगवान् वज्रपाणिरामन्त्रयामासेत्यनेन सम्बध्यते । आम-
न्त्रयामासेति^८ पृष्ठवान् । तच्चामन्त्रणमुत्तरानुरूपेणोन्नेयम्, ^९अन्यथाऽन्यपृष्ठस्यान्य-
^{१०}कथनेऽप्रस्तुताभिधानं स्यात् । कमामन्त्रयामासेत्याह—वज्रसत्त्वमित्यादि । सर्वे च ते
तथागताश्च अक्षोभ्यादयः, ^{११}तेषामधिपतिरिति, ^{१२}तत्संहारत्वात्, तदुद्भवत्वाद्वा^{१३}
तथागतानाम् ।

उत्तरार्थमाह—अथ खल्वित्यादि । सर्वमारनिकृन्तनेति । सर्वान् मारयति
मीनाति हिनस्तीति कर्तर्यण् । सर्वपापेति पाठे सर्वपापः क्लेशो रागादिः, तस्य

१. नास्ति-घ. भो. । २. पाणि-ख. घ. ड., वज्रसत्त्वः-ख. ड., खलु वज्रपाणिर्भगवन्तं
वज्रसार्व-भो. । ३. न्त्रयते स्म-ग. । ४. नास्ति-क. ख. ग. घ. च. । ५. नास्ति-ड. भो.,
भ्यो देवसदन्-ख., देरणहरं-घ. अधिकः पाठः । ६. चित्तेभ्यो-ड. । ७. स्फुरत्-घ. ।
८. संहरणादिभिः क., संहरणद्भि-ग. । ९. चक्रं-क. । १०. न्यासः-क. घ. । ११. सेति
पूर्ववचनाच्चामन्त्रणेन मूर्तवान् रूपेणोन्नेयः-क. । १२. अथवा-ख. । १३. करणेऽयुक्तस्तु
नानाभिधानं स्यात्-क. । १४. तेषामप्रियेति चित्तसंहारकत्वात्-क., तेषामधिपतिरिति सम्य-
गाह-भो. । १५. नास्ति-भो. । १६. 'वा' नास्ति-भो. ।

चन्द्रवज्रप्रयोगेन(ण) भावयेद् यमघातकम् ।

माराणां शमनार्थाय द्विषो^१पनुदे सर्वतः ॥ ३ ॥

^२निकृन्तनो विशोधकः, अभेद्यत्वात् स एव वज्रः । नाम प्रसिद्धौ । समाधिमिति
हेतुवज्रधरयमारिमूर्तिम् । स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्य इत्यादर्शादि^३पञ्चाकारस्वभावेभ्यः ।
निश्चारयामास स्फुरितवान् ॥२॥

चन्द्रवज्रप्रयोगेनेति । यद्यपि हृद्बीजारोपण-सप्तविधानुत्तरपूजा-चतुर्विंश-
विहारभावना-शून्यताबोधि-वज्रप्राकारादि-तदन्तर्गताकाश^४महाभूतविश्ववज्रस्थ-
चतुर्महाभूतसंहारजकूटा^५गार-मध्यस्थसूर्यान्तरं चन्द्रवज्रादिभावनम्, तथापि यदग्रे
व्यस्तक्रमेण कथनम्, तत्कदाचिदकृतगुरुक एव प्रज्ञामानी कश्चित् पाठमात्रेण प्रवर्तते ।
तथा च सति^६ समयभ्रंशः स्यात् । ^७तत्राकारादिषोडशभिः स्वरैर्द्विगुणितैर्भावितचन्द्रे
आदर्शज्ञानम् । वज्रेति । ^८वज्रं मार्तण्डः । ककारादिभिर्व्यञ्जनैरधिक^९षडक्षरे(रैः)
चत्वारि^{१०}शत्संख्यैर्द्विगुणितैर्भावितः सूर्यो वज्रं समताज्ञानम् । तयोश्चन्द्रसूर्ययोः प्रकृष्टो
^{११}योगः प्रयोगः, ततः सूर्यस्योपरि हूँकारे^{१२}णाधिष्ठि [तं] वज्रगर्भं^{१३}हूँकारेणाधिष्ठितं
प्रत्यवेक्षणाज्ञानात्मकम् । ततो देवताचक्रस्फ^{१४}रणं संहरणं^{१५}च कृत्यानुष्ठानज्ञानात्मकम् ।
^{१६}तत्र सर्वपरिणामेन द्रवत्वं सुविशुद्धधर्मधातुज्ञानात्मकं बोद्धव्यम् । यमघातकमिति
चन्द्रसूर्यवज्रबीजपरिणामजद्रवोत्थं^{१७} हेतुवज्रधरयमारिं प्रत्यालीढपदं शुक्लवर्णं^{१८}
शुक्लमूलमुखं नीलारुणदक्षिणवामाननं दक्षिणकरैर्वज्रखड्गकर्तीधरं वामकरैश्चक्र-
पद्मकपालधरं स्वाभासमालिङ्गितम्, "भगे लिङ्गं प्रतिष्ठाप्य मण्डलेशं विभावयेत्"
(१०।१२) इति दशमपटलवचनात् । माराणामिति क्लेशस्कन्धदेवमृत्यूनां चतुर्णां,
शमनार्थायेति तादर्थ्ये चतुर्थी । द्विषामपनुदे सर्वत इति सर्वद्विषां शत्रूणामपनुदेऽपनो-
दार्थमित्यर्थः ॥ ३ ॥

१. द्विषपरः सर्वद्वेषतः-ड., द्वेषोप-भो. । २. निकृन्तया अरित्वात् पञ्चयमारिः-ख. ।
३. पञ्चकस्वभा-क. । ४. आकाशे-क. ख. ग. । ५. कूटा-क. । ६. स मे यत्र सः
स्यात्-क., य एतत् समये उत्सः स्यात्-ख. ग. । ७. तत-घ. । ८. गिते भा-ख.
ग. ड. । ९. वज्रमा-क., वज्रं मारजेता-भो. । १०. यदक्ष-क., यतक्ष-ख. ।
११. रिश-क. घ. । १२. द्योगः-ख. । १३. रेण वज्रगर्भहूँ-ख. । १४. गर्भे-घ. ।
१५. रणः-क. घ. । १६. रणः-क. घ. । १७. तत्-घ. । १८. द्रवोत्थहे-क. ख. ।
१९. वर्ण-क. ख. ग. ।

रक्षार्थं भावयेद् वज्रं पञ्चरश्मिसमाकुलम् ।

वज्रेण भूमिं वाटं^१ च प्राकारं^२ पञ्जरं तथा ॥ ४ ॥

अथ खलु^३ भगवान् सर्वतथागतजनकः सर्वमारविध्वंसन-
वज्रं नाम समाधिं समापद्येदं सर्वं मोहवज्रयमार्यादिबीजं स्वकायवाक्-
चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥ ५ ॥

यमध्ये^४ क्षे स मं द र्यं च नि राजा स दो रुणं^५ यो नि रः ।

रेफ^६ स्यादिर्यमघ्नः स्यात्^७ क्षेकारे मोह उच्यते ॥ ६ ॥

शून्यताबोध्यनन्तरं यत् कर्तव्यं तद्वक्तुमाह—रक्षार्थमित्यादि । वज्रमिति
विश्ववज्रम् । अत एवाह—पञ्चरश्मिसमाकुलमिति । तच्च रेफपरिणतसूर्यस्योपरि
हूँकारनिष्पन्नम् । वज्रेण भूमिमिति । तद्वज्रनिर्गतानेकरश्मिभिरा रसातलाद्वज्रमयीं
भूमिम् । ^१वाटमिति प्राकारचतुष्टयाद् बही रश्मिभिर्वज्रमालाम् । प्राकारमिति
वज्रभूमेरुपरि ^२दिक्चतुष्टयनिर्गतरश्मिना प्राचीरचतुष्टयम् । पञ्जरमित्याकाशदेश-
व्यापिरश्मिभिर्वज्रबाणम् ॥ ४ ॥

वज्रसत्त्वनिष्पत्त्यनन्तरं [किं] कर्तव्यमित्याह—अथेत्यादि । सर्वतथागतजनको
वज्रसत्त्वो यमारिहेतुवज्रधरः । मारविध्वंसनवज्रं नाम समाधिं समापद्येति स्वहृज्ज्ञान-
रश्मिना तथागतानानीय मुखेन प्रवेश्य हृदये द्रवीकृत्य वज्रमार्गेणोत्सृज्य स्वाभाञ्ज^४-
चन्द्रद्रवरूपेण माण्डलेयबीजाक्षराणि निष्पाद्य । मारविध्वंसनदेवताचक्रहेतुत्वात्
कारणे कार्योपचारत्वादयमेव मारविध्वंसनः समाधिः । स्वकायवाक्^५ चित्तेभ्य इति ।
स्वाभागतकायवाक्चित्तात्मकत्रितथागतविशुद्धधर्मोदयादित्यर्थः । निश्चारयामासेति
संस्कार्यं यथा स्थानं निवेशितवान्, ^६मोहयमार्यादिबीजस्फरणं^७ प्रस्तावात् ॥ ५ ॥

यमध्ये^४ इति । प्रधानयमारिबीजमप्युक्तं^{१३} बोद्धव्यम् । यदा वज्रसत्त्वो द्रवीभूय
यमारिर्भविष्यति, तदेदं बीजाक्षरं कर्तव्यम् । सम्प्रति तु ^{१०}क्षमेदादीन्येव संस्कार्याणि

१. वातं-क ख. ग. घ. । २. रपञ्ज-ड. । ३. नास्ति-ड. । ४. 'सर्व' नास्ति-ड. भो. ।

५. ध्यक्ष-क. ड. च. । ६. दद्या-ग. च., दया-क. ख., देयं-ड. । ७. च्छनि-भो. । ८. रुणा-
ग. च., गया-घ. ड. । ९. रहस्या-घ. । १०. क्ष-ग. । ११. वाड-घ. । १२. वप्र-ख. ।

१३. दिक्षु-क. । १४. व्जे-घ. । १५. चित्तेभ्यः काश्चिदागत-क., भ्यष्टातिस्वाभा-ख.,
चित्तेच्छातिगत-ग. । १६. इतः पूर्वं 'मानं कर्तव्यं सम्प्रदानम्' इत्यधिकः पाठः-ख. ।

१७. स्फरणं प्रसृतवान्-क. । १८. ध्यक्ष-क. ग. । १९. ध्यक्षं-क. । २०. समे-क.,
क्षमे-ग., क्षम-घ., यक्षमेमेदा-भो. ।

सकारे पिशुनमेवोक्तं मंकारे रागमेव^३ च ।

दकारेऽपि च ईर्ष्या स्याद् यमघ्नाः पञ्च कीर्तिताः ॥ ७ ॥

यकारे मुद्गरः ख्यातश्चकारे दण्डनायकः ।

निकारे पद्मपाणिश्च राकारे^५ खड्गवानपि ॥ ८ ॥

जाकारे चर्चिका प्रोक्ता वाराही च सकारके ।

सरस्वती च दोकारे रू(रु)कारे गौरिका स्मृता ॥ ९ ॥

णयोनिर चतुष्कोणे चत्वारः कारका^६ मताः ।

खवज्रमध्यगतं चिन्तेद् विश्ववज्रं भयानकम् ॥ १० ॥

यथास्थानम् । 'क्षमदेये'त्यभ्यन्तरपुटादिष्विति शेषः । ^१यच्चनिरा बाह्यपुटद्वार-
चतुष्टये । जासदोह^{११} अभ्यन्तरपुटविदिवचतुष्टये । [ण]योनिर बाह्यपुटकोणचतुष्टये ।
देवताभेदेन बीजाक्षरविभागायाह रेफादिरित्यादि । यमघ्न इत्यक्षोध्यः । मोह इति
वैरोचनः । पिशुनो रत्नसंभवः । राग इत्यमिताभः ईर्ष्या अमोघसिद्धिः । यमघ्नाः
पञ्च कीर्तिता इति । एत एवाक्षोभ्यादयः पञ्च यमघ्ना अभिधीयन्ते । ततो मुद्रा-
प्रस्तावे^{१२}—“सर्वेषां माण्डलेयानां यमघ्नं शिरसि भावयेत्” इति तथागतानेव यथायोगं
भावयेदिति ॥ ६-६१ ॥

इदानीं वज्रप्राकारवज्रपञ्जरमध्यगतावकाशात्मकाकाशे भविष्यत्^{१३} कूटागार-
मध्ये यमार्यवस्थानार्थमाह—खवज्रेत्यादि । तत्र खवज्रम् आकाशं महाभूतं वज्र-
प्राकारवज्रपञ्जरात्तर्गतावकाश^{१४} स्वभावम्, तस्य मध्यगतम्^{१५}, तद्व्यापीत्यर्थः ।
विश्ववज्रमिति हूँकारनिष्पादितम् । पूर्वविश्ववज्रमेव चिन्तेदिति स्मरेत्, पञ्च
तथागतात्मकत्वाद् मध्ये कृष्णं पूर्वे शुक्लं दक्षिणे पीतं पश्चिमे रक्तम् उत्तरे
श्यामम् ॥ १० ॥

१. म-ड. भो. । २. म-ख. ग. च., मे-भो. । ३. एव-ड. । ४. ठकारे-ड,
छ-भो. । ५. ग-ड. । ६. न.-ग. च. । ७. कपालाः-भो. । ८. समे-क. ख. ग., क्षेममेदे-भो. ।
९. देयेत्यत्र च-क. । १०. यच्छ-भो. । ११. रुच पुट-क., च अभ्य-ख. । १२. प्रस्तार-क. ।
१३. प्यन् कूटा-क. । १४. वकाशभावं-ख. ग. । १५. गतः-घ. ।

यमान्तक^१स्य मध्यस्थ^२ भावयेत् कालदारुणम् ।

^३पूर्वद्वारे मोहवज्रं दक्षिणे पिशुनमेव च^४ ॥ ११ ॥

पश्चिमे रागवज्रं तु ईर्ष्याख्यमुत्तरे तथा ।

कोणे वज्रचतुःशूले चर्चिकाद्या विभावयेत् ॥ १२ ॥

द्वारवज्रचतुःशूले मुद्गराद्या विभावयेत् ।

विश्ववज्रचतुःकोणे चत्वारो^५ नृकमस्तकाः ॥ १३ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिर्यमारिवज्रं नाम समाधि
समापद्येदं महाद्वेषकुलमन्त्रमुदाजहार—

ॐ ह्रीः ष्ट्रीः^६ विकृतानन^७ हूँ हूँ फट् फट् स्वाहा ॥ १४ ॥

यमारि तस्य मध्यस्थमिति तद्विश्ववज्रवेदिकावस्थितकूटागाराभ्यन्तरपुट-
मध्यस्थम् । परं द्रवीभूते वज्रसत्त्वे वज्रगीत्या संचोद्योपस्थापितमिति बोद्धव्यम् ।
पूर्वार इति पूर्वदिग्भागे^८ । एवं दक्षिणपश्चिमोत्तरदिग्भागे चेति बोद्धव्यम् । कोण
इति अभ्यन्तरपुटकोणेषु । वज्रचतुःशूल इति । वज्रमोह^९ यमार्यादयश्चत्वारः, तेषां
शूले धर्मसंकेतेन विदिक्षु । चर्चिकाद्या इति । चर्चिका, वाराही, सरस्वती,
गौरी ॥ ११-१२ ॥

द्वार[वज्र]चतुःशूल इति । बाह्यपुटद्वारे यद्विश्ववज्रस्य चतुःशूलं पञ्चशूक-
चतुष्टयम्, तत्र तत्समीपद्वारे एवेत्यर्थः । विश्ववज्रचतुःकोण इति । विश्ववज्रस्थित-
कूटागारस्य कोणचतुष्टये । नृकमस्तका नरकपालान्यसृक्पूर्णानि विश्वदलकमलोप-
विष्टानि ॥ १३ ॥

देवतानां जप^{१०} मन्त्राख्यानायाह—अथ खल्वित्यादि । यमारिवज्रं नाम
समाधि समापद्येति । फलयमारीभूय भविष्यद्यमार्यवस्थां प्राप्तेत्यर्थः । मन्त्रं जप्तव्य-
मिति शेषः । उदाजहारेति । अधुना^{११} देशितवान् ॥ १४ ॥

१. रि तस्य-टी. । २. ध्यमं-घ. । ३. पूर्वा-क., पूर्वा-ख., पूर्वरे-टी. ।
४. तु-क. । ५. नरमस्त-भो. । ६. ह्रीः ष्ट्रीः-च., स्त्रीः-ख. घ. । ७. नने-ख. घ. ।
८. कूटां-क. ख. घ. । ९. दिग्भवो-ख. । १०. वज्रपुटद्वारे यमा-क. । ११. कूटां-क. ग. ।
१२. जपतन्त्रयन्त्रमन्त्रा-ख. । १३. दक्षित-क. ख. ग. ।

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिर्मोह^१वज्रमन्त्रमुदाजहार—
ॐ जिनजिक्^२ ॥ १५ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिः पिशुनवज्रमन्त्रमुदा-
जहार—ॐ रत्नधृक् ॥ १६ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपती^३ रागवज्रमन्त्र-
मुदाजहार—ॐ आरोलिक् ॥ १७ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिरीर्ष्यावज्रमन्त्र-
मुदाजहार—ॐ प्रज्ञाधृक् ॥ १८ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिर्मुद्गरवज्रमन्त्र-
मुदाजहार—ॐ मुद्गरधृक् ॥ १९ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिर्दण्डवज्रमन्त्र-
मुदाजहार—ॐ दण्डधृक् ॥ २० ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिः पद्मवज्रमन्त्र-
मुदाजहार—ॐ पद्मधृक् ॥ २१ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिः खड्गवज्रमन्त्र-
मुदाजहार—ॐ खड्गधृक् ॥ २२ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिर्वज्रचर्चिकामन्त्र-
मुदाजहार—ॐ मोहरति ॥ २३ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिर्वज्रवाराही^४ मन्त्र-
मुदाजहार—ॐ द्वेषरति ॥ २४ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिर्वज्रसरस्वतीमन्त्र-
मुदाजहार—ॐ रागरति ॥ २५ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिर्वज्रगौरीमन्त्र-
मुदाजहार—ॐ वज्ररति ॥ २६ ॥

म[॥]ण्डलेयानां जप्तव्य^५ मन्त्रं वक्तुमथ खल्वित्यादिना द्वादशवाक्यानि ॥ १५-२६ ॥

१. मोहमहावज्र-भो. । २. जिक्-क. । ३. पति-क. ग. । ४. आलो-ड. ।
५. वज्रमुद्गर-ग. । ६. द्वेष-ड. । ७. वाराह्या-ग. । ८. मोह-ड. । ९. सव्यमन्त्र-क. ग. घ. ।

अथ खलु भगवान्^१ सर्वतथागताधिपतिः कायवाक्चित्ताधिष्ठान-
मन्त्रमुदाजहार—

ॐ सर्वतथागतकायवज्रस्वभावात्मकोऽहम् ।

ॐ सर्वतथागतवाग्वज्रस्वभावात्मकोऽहम् ।

ॐ सर्वतथागतचित्तवज्रस्वभावात्मकोऽहम् ॥ २७ ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिर्महाद्वेषतनुमुद्योतया-
मास ॥ २८ ॥

त्रिमुखं षड्भुजं क्रुद्धमिन्द्रनीलसमप्रभम् ।

पाणौ वज्रं^२ प्रभावित्वा^३ यमारिं भावयेद् बुधः ॥ २९ ॥

त्रिमुखं षड्भुजं शान्तं स्वच्छबिम्बसमप्रभम् ।

पाणौ चक्रं^४ विभावित्वा मोहवज्रं विभावयेत् ॥ ३० ॥

त्रिमुखं षड्भुजं पुष्टं^५ तप्तचामीकरप्रभम् ।

पाणौ रत्नं विभावित्वा पिशुनवज्रं विभावयेत् ॥ ३१ ॥

कायवाक्चित्ताधिष्ठानमन्त्रमिति । मण्डलेश्वरस्य मण्डलेयानां च ॥ २७ ॥

महाद्वेषतनुमिति द्वेषयमारिकायम् ॥ २८ ॥

त्रिमुखमिति । मूलकृष्णं दक्षिणशुक्लं वामरक्तम् । पाणाविति दक्षिणपाणौ ।
वज्रस्योपलक्षणत्वाद् अपरभुजद्वये खड्गकर्तिधारिणम् । तथा वामभुजद्वये चक्र-
रक्तपद्मकपालधरम् ॥ २९ ॥

त्रिमुखमिति । मूलं शुक्लम्, वामं^६ रक्तम्, दक्षिणं कृष्णम् । शान्तं शान्त(न्ति)-
कर्महितम् । स्वच्छबिम्बश्चन्द्रः, तत्समप्रभं शुक्लप्रभम् । पाणाविति दक्षिणे, चक्रस्यो-
पलक्षणत्वाद् अपरभुजद्वये खड्गकर्तिधारिणम् । तथा वामभुजद्वये रत्नपद्म-
कपालानि ॥ ३० ॥

त्रिमुखमिति । मूलं पीतम्, दक्षिणं सितम्, वामं कृष्णम् । पुष्टं^७ पौष्टिक-
कर्महितम् । तप्तचामीकरमिति तप्तसुवर्णं तत्प्रभम् । पाणाविति दक्षिणे । रत्नस्योप-
लक्षणत्वाद् अपरभुजद्वये खड्गकर्ती च । वामभुजद्वये चक्रपद्मकपालानि ॥ ३१ ॥

१. 'भगवान्' नास्ति-भो. । २. वज्र-ड. । ३. प्रभावित्वा-ग. । ४. प्रभा-ग. ।
५. पुष्टं-क. ख. घ. च. । ६. वामे-क. ख. । ७. पूर्ण-क., पूर्वं-घ. ।

त्रिमुखं षड्भुजं वश्यं^१ पद्मरागसमप्रभम् ।

पाणौ पद्मं विभावित्वा रागवज्रं विभावयेत् ॥ ३२ ॥

त्रिमुखं षड्भुजं^२ सर्वं मरकतोपलं^३ सन्निभम् ।

पाणौ कोषं^४ विभावित्वा ईर्ष्यावज्रं विभावयेत् ॥ ३३ ॥

इति^५ सर्वतथागतकायवाक्चित्तं कृष्णयमारिं^६ तन्त्रेऽ-

भिसमयं पटलः प्रथमः ॥

त्रिमुखमिति । मूलं रक्तम्, दक्षिणं सितम्, वामं नीलम् । वश्यं वश्यकर्मणि
हितम् । पद्मरागमिति लोहितं रत्नम् । पाणौ दक्षिणहस्ते । पद्मस्योपलक्षणत्वाद्
अपरभुजद्वये खड्गकर्ती । वामे चक्ररत्नकपालानि ॥ ३२ ॥

त्रिमुखमिति । मूलं हरितम्, दक्षिणं कृष्णम्, वामं पीतम् । सर्वं सार्वकर्मिकम् ।
मरक्तं(कतं) हरितरत्नम् । पाणौ दक्षिणहस्ते कोशाख्यं^७ खड्गस्योपलक्षणत्वाद् अपर-
भुजद्वये वज्रकर्तिके । वामे चक्रपद्मकपालानि ॥ ३३ ॥

एवमभ्यन्तरपुटगतपञ्चयमारोनाख्याय पटलं समर्प(माप)^८ यन्नाह—सर्वतथा-
गतेत्यादि । सर्वतथागतानां यत्कायवाक्चित्तं वज्रसत्त्वाख्यं तत्परिणामो यः कृष्ण-
यमारिः, स^९ सर्वतथागतकायवाक्चित्तयमारिः, स^{१०} तन्त्र्यते व्युत्पाद्यते येन तत्तन्त्रम्,
तस्मिन्निति तदेकदेशे । अभीति अभितः सर्वतः सर्वभावेन समीयते साक्षाद्रूपतया
प्राप्यते येनासावभि(स्था ?) समयः, सर्वाज्ञानप्रच्छादकं^{११} त्वेन पटं^{१२} इव पटः, तं
लाति^{१३} गृह्णातीति पटलः, ^{१४} अभिसमयश्चासौ पटलश्चेत्यभिसमयपटलः ॥

^{१५} इति प्रथमपटलव्याख्या ॥

१. वश्यं-ग. । २. खर्वं- । ३. तोपद्म-ग. च. । ४. कोष्ठं-घ. भो. । ५. 'इति'
नास्ति-घ. ड. । ६. 'सर्वं'.....चित्तं नास्ति-ग. च. । ७. यमारिमहा-ग. च., रिरक्षा-ख. ।
८. समयक्रमः-भो. । ९. रक्तं-घ. । १०. कोशाख्ये-क. ख. ग. । ११. समर्थय-क. ग. घ. ।
१२. 'स' नास्ति-क. ग. घ. । १३. तन्त्र्यते-क. ख. ग. । १४. सर्वाज्ञानि प्रच्छा-क.,
सर्वाज्ञानि ज्ञानच्छा-ख., सर्वाज्ञानि ज्ञानच्छा-ग. सर्वाज्ञानि ज्ञानप्रच्छा-घ. ड. च., गृहीतपाठस्तु
भोटानुसारी । १५. पटवत्-क. ख., पटकं च-ग. । १६. लातीति-घ. । १७. 'अभि'.....
..... पटलः-नास्ति-ख. । १८. इति श्रीकृष्णयमारितन्त्रे यागहोमेऽभिसमयपटलः
प्रथमः-ख. ।

द्वितीयः पटलः

अथ खलु^१ भगवन्तः^२ सर्वतशागता^३ भगवन्तं महावज्रसत्त्वं
स्तुवन्ति स्म ॥ १ ॥

मोहवज्रस्वभावस्त्वं यमारिरति^४ भीषणः ।

सर्वबुद्धमयः^५ शान्तः^६ कायवज्र^७ नमोऽस्तु ते ॥ २ ॥

पिशुनवज्रस्वभावस्त्वं यमारिरतिभीषणः ।

चित्तवज्रप्रतीकाशः^८ रत्नवज्र^९ नमोऽस्तु ते ॥ ३ ॥

रागवज्रस्वभावस्त्वं^{१०} यमारिरतिभीषणः ।

सर्वघोषवराग्राग्य^{११} वाग्वज्र नमोऽस्तु ते ॥ ४ ॥

ईष्यविज्रस्वभावस्त्वं यमारिः^{१२} सार्वकर्मिकः ।

कायवज्रप्रतीकाश खड्गपाणि^{१३} नमोऽस्तु ते ॥ ५ ॥

सर्वबुद्धस्वभावस्त्वं सर्वबुद्धैकसंग्रहः^{१४} ।

सर्वबुद्धवराग्राग्य^{१५} मण्डलेश नमोऽस्तु ते ॥ ६ ॥

^१शिष्यादिकरण^२निमित्तं मण्डललिखनाद्यर्थमाचार्यस्तुति वक्तुमाह—अथ
भगवन्त इत्यादि । महावज्रसत्त्वमिति । सर्वसंग्राहकत्वात् महान्, बोधिचित्तरूपत्वाद्
वज्रम्, तदुक्तम्—“यद् बोधि^३स्तद् वज्रम्” (इति), तत्र सत्त्वं विद्यमानत्वं तत्स्व-
भावत्वं यस्य तम् ॥ १ ॥

कथा स्तुत्येत्याह—मोहवज्रेत्यादि ॥ २-६ ॥

१. 'खलु' नास्ति-ड. भो. । २. भगवान्-ग. च. । ३. गतं-ग. च. । ४. वन्तः-ड. ।
५. रिमभिभी-ड. । ६. द्रुसमः-ड. भो. । ७. शास्ता-भो. । ८. वज्रं-ख. ग. च. । ९. वाग्व-
ग. । १०. काशं-ग. घ. च. । ११. वज्रं-ख. ग. घ. । १२. रागधर्मिकरः प्रभुः-ख. घ. ड.,
धर्मी-क., धर्मकरः-ग. च. । १३. चित्तव-ख. ग., घ., वज्र-ख., वाक्यवज्रं-घ. । १४. सर्व-
ग. घ. ड. च, कामि-घ. । १५. रागवज्र-भो. । १६. पाणि-ख. घ., वज्रं-ग. च. ।
१७. ग्रह-क. घ. ड., ग्रहं-ग. च. । १८. ग्राग्रे-ग. च. । १९. मण्ड-ग. च., लेशं-ख.
ग. च. । २०. तत्र शिष्या-ख. । २१. करणं-क. । २२. बोधित्वं तद्-ग., बोधिचित्तं तद्-घ. ।

वज्रचक्षुः, वज्रश्रोत्रः, वज्रघ्राणः, वज्रजिह्वा, वज्रकायः,
वज्रवाक्, वज्रचित्त इत्याह भगवान् चक्षुराद्यधिष्ठानसमयः ॥ ७ ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि यमारे^१घोरमण्डलम् ।

यममारिप्रतीकाशं सर्वकामार्थसाधकम् ॥ ८ ॥

नवेन सुनियुक्तेन^३ सुमानेन च चारुणा ।

सूत्रेण सूत्रयेत् प्राज्ञो यमघ्नस्य हि मण्डलम् ॥ ९ ॥

भावनानिष्पादितदेवता^४वज्रानन्तरं चक्षुराद्यधिष्ठानमाह—वज्रचक्षुरि^५त्यादि ।
मो(आ)हेत्युक्तवान् । चक्षुरादीनामधिष्ठानं यत् तस्य समयं सङ्केतम्, चक्षुराद्यधिष्ठान-
मन्त्रमित्यर्थः । क्वचित् प्रथमान्तः पाठः । तदानीमयमर्थः—चक्षुराद्यधिष्ठाने समयो
यस्य भगवत इति, विगृह्य गमकत्वात्, यदि करणे बहुव्रीहिः कर्तव्यः । एवमुत्तरत्रापि
एवंजातीयपाठे बोद्धव्यम् ॥ ७ ॥

उक्तस्तुतिप्रयोजनमण्डललिखनायाह—अथात इत्यादि । घोरमिति प्रचण्डा-
धिष्ठानत्वात् । मण्डलमिति बोधिचित्तरूपत्वात् । तदुक्तं श्रीसमाजे—“बोधिचित्तं
च मण्डलम्” [इति] । यमस्यारिर्यमारिः, तत्प्रतीकाशं तत्तुल्यम्, तत्कार्यकारित्वात् ।
सर्वकामार्थसाधकमिति । यो यावान् कामार्थः^६ शान्तिकादिस्तस्य साधकम् ॥ ८ ॥

परं मध्यस्थाने वर्णचिह्नभेदे सति मण्डलसूत्रणाय सूत्रं^७ वक्तुमाह—नवेनेत्यादि ।
सुनियुक्तेनेति । पञ्चतथागतविशुद्ध्या पञ्च-पञ्च सूत्राणि पञ्च वर्णानि कृत्वा पञ्च-
विंशत्यात्मकेन । सुप्रमाणेनेति मण्डलद्विगुणदीर्घेण । चारुणेति प्रशस्तेन, मण्डल-
द्वारस्य विंशतितमस्थूलभागेनेत्यर्थः । सूत्रेणेति मन्त्राधिष्ठानात् कृतज्ञानसूत्रेण
“सूत्रयेदिति ।

अयमत्रोपदेशः—हस्तैकमण्डलापेक्षया त्रिहस्तभूभागे चतुरस्रे सूपरिकर्मिते
मध्यभागे सूत्रं वामह^८स्ताङ्गुलिभ्यां यन्त्रयित्वा दक्षिणहस्तेन यन्त्रितसकठिनीक^९-
सूत्रेण वर्तुलरेखामेकां^{१०} सर्वं (सर्वत्र) भ्रामयेत् । ततः प्राक्पश्चिमोत्तरदक्षिणमुखी^{११}

१. रिघोर-ग. घ. च. । २. श्रीयमारि-ग. च. । ३. सुमोचनेन-घ. । ४. देवताचक्र-
भो. । ५. चक्षित्या-ख. ग. घ. । ६. काम्यार्थः-ग. घ. । ७. सूत्रं च क्रमेणाह-क. ।
८. सूत्रयतीति-क. । ९. कतिते-क. ख. । १०. हस्ताङ्गुलाङ्गुलि-क. ग. घ. । ११. ठिनी-
सूत्रे-क. । १२. रेखात्मकां-क. । १३. दक्षिणमुखान् करिष्ये-क. ।

गुरुशिष्यावक्षोभ्य^१ वैरोचनात्मक[^१] कृतदेवतायागौ^२ यथाक्रमं ब्रह्मसूत्रद्वयं मध्यभागे पातयेत्^३; ^४वामा[ध्व]ग्नीशाननैर्ऋतस्थौ कोणसूत्रद्वयं समपरिमाणान्तरावकाशम् । ततो मध्यतः प्राक्पादोनदशाङ्गुलतः प्रभृति वर्तुलरेखां सर्वतो भ्रामयेत् । ततोऽप्य-
र्वाक् पादोनाङ्गुलवर्तुलरेखामेकां वज्रावलीनिमित्तम्, ततोऽर्वाक् पञ्चाङ्गुल^५-
रेखामुजुमेकां^६ चतसृषु दिक्षु, ततः पादोनाङ्गुले च रेखा^७ । एवं नवकोष्ठकान्तर्गता^८-
धिकरेखाः प्रोच्छ्रय यथाशोभं कोष्ठकस्त[म्भ]सूत्रयेत् । ततः पूर्वब्रह्मसूत्रमभितो
वज्रावलीबहीरेखातः सार्धाङ्गुले रजोभूम्यर्थ^९मानेयेशानकोण^{१०}सूत्रव्यापि^{११} सूत्रमेकं
पातयेत् । ततो मुख्यपञ्चरेखार्थमपरं पादोनाङ्गुलभूभागे, तद्वहिर्ब्रह्मसूत्रैकैकपार्श्वे
सार्धमङ्गुलं त्यक्त्वाऽङ्गुलत्रयदीर्घपादोनाङ्गुल^{१२}गर्भसूत्रद्वयद्वयं निर्यूहाख्यं पञ्चरेखार्थम्,
ततस्तिर्यक् सार्धाङ्गुलमानं पादोनाङ्गुलगर्भं कपोलाख्यपञ्चरेखार्थं सूत्रद्वयं द्वयम्, ततः
पक्षकाख्यपञ्चरेखार्थमृजुसार्धाङ्गुलमानं पादोनाङ्गुलगर्भसूत्रद्वयं द्वयम्, ततः पार्श्वद्वय-
व्यापिस्कन्धाख्यपञ्चरेखार्थं पादोनाङ्गुलगर्भं सूत्रद्वयं पातयेत् । तदन्व^{१३}स्मान्निर्यूहाच्च
परतोऽङ्गुलपादमानेन रत्नपट्टिकार्थं तिर्यक्सूत्रमेकं पार्श्वद्वये च, ततो रत्नपट्टिकातो
बहिः पक्षकात् पादोनाङ्गुलं परित्यज्य पादोनाङ्गुलान्तरालं सूत्रद्वयं पार्श्वद्वये च
स्तम्भार्थ^{१४}स्कन्धात्परवर्तिपादोनाङ्गुल^{१५}शिरस्कं पातयेत् । ततः स्तम्भबाह्यपार्श्वद्वये
रत्नपट्टिकातो बहिः सार्धाङ्गुलं सूत्रमेकं धारिणीपट्टिकार्थं तिर्यक् पातयेत् । ततो
रत्नपट्टिकार्थं पूर्ववत् सूत्रमेकम्, ततो रत्नपट्टिकातो बहिः सार्धाङ्गुल^{१६}सूत्रमेकं हाराध-
हारपट्टिकार्थम्, ततः पूर्ववद् रत्नपट्टिकासूत्रम्, ततः^{१७}स्तम्भमस्तकोपरि स्कन्धात्
पादोनाङ्गुल^{१८}त्यक्त्वा एकादशवज्राङ्कितं पादोनाङ्गुलमात्रं वज्रवितानम्, स्तम्भ^{१९}-
शीर्षाल्लम्बमानाञ्चलद्वयं यथाशोभम् । ततो हाराधहारपट्टिकावकाशेऽष्टमकरमुखानि
रत्नपट्टिका^{२०}बद्धानि, तल्लग्नोभयपार्श्वान्मुक्तहाराः, सर्वेषामप्यन्तरे हाराणां पद्मा-
सनस्थार्धेन्दुरविस्थितरत्नोपर्य^{२१}ध्वज्राणि प्रलम्बमानानि ^{२२}मकरमुखानि रत्नपट्टीनि-

१. क्षोभ्यः-क. ग. । २. यागौ-क. । ३. पातयेत्-क. । ४. ईशानं नैर्ऋते तथैव
कोण-क. ग., तथा वायव्य ईशाननैर्ऋतस्थौ च कोण-ख. । ५. ङ्गुले-ख. ग. घ. ।
६. रेखामुजुमे-क. । ७. गताश्चैक-क. ख., गताप्येक-ग., रेखा-घ. । ८. भावयेत्-घ. ।
९. पूर्वमुक्तं-क. । १०. भूत्यर्थ-क., अतः परं 'निर्यूहाच्च परतः' इति यावत् पाठो नास्ति-ख. ।
११. कोणे-क. ग., कोणपञ्च-भो. । १२. सूत्रद्वया धिक-क. । १३. ङ्गुले-क. ग. ।
१४. न्वग्रान्ति-क. ग. । १५. स्मार्थस्क-ख. । १६. ङ्गुले-क. ख. ग. । १७. ङ्गुले-क. ख. ग.
१८. तत्र-क. । १९. ङ्गुले-क. ख. ग. । २०. स्तम्भशिष्टां-क., स्तम्भशीर्षा-ख. घ. ।
२१. पट्टीनिब-ग. घ. । २२. पर्यध्व-क. ख. । २३. मकरमुखमध्यलम्बमाना-क. ग. घ. ।

बद्धानि । मध्ये लम्बमानाः स्थूलामलमणिबन्धनसुन्दरशिखराः । 'मनाग्नोभयपार्श्वे'
हारास्त्रिहाराः । ततो द्वारोभयपार्श्वे^{२३}रजोभूमौ पद्मासनोपविष्टकलशद्वयं च यथाशोभं
लेख्यम्, धारण्याख्यवेदिकायां चाप्सरसः । ततश्चतुर्षु कोणेषु वज्राङ्कितमणिदण्ड-
निबद्धाश्चलन्चामरकिङ्किणीमुखराः पताकावलीः प्रान्तव्यापिन्यः, यथाशोभं छत्राणि
च । तत्र स्तम्भ^{२४}रत्नपट्टिका मध्यतश्च भद्रघटस्थितकल्पद्रुमो लिखनीयः । निर्यूह^{२५}-
स्तम्भान्तरावकाशे वज्ररत्नं लिखनीयम् । वज्रवितानादुपरि वकू(कु)लीहारपट्टिका
अङ्गुलपादद्वयविस्तारा पार्श्वद्वये पादद्वयात्मिका^{२६}चतुरस्रा^{२७} । तदनु माणिक्याः
(क्या) पादत्रयविस्तारा दैर्घ्येण वकुलीसमा, तदनु पार्श्वद्वये पादपादहीना
खुरापट्टी^{२८}पादद्वयविस्तारा तुरग^{२९}खुरसन्निभा नानावर्णखुरमध्या^{३०} । ततः स्वन्तपट्टी
स्वर्णा^{३१}पादत्रयविस्तारा पीतवर्णा पार्श्वद्वये^{३२}पादद्वयद्वयहीना । ततोऽन्व^{३३}(नु)
काञ्चनवर्णा पदी(ट्टी) ततोऽन्धकारिकाऽङ्गुलद्वयविस्तारा पार्श्वद्वयाङ्गुलद्वयद्वयहीनाः
(ना) । ततः स्वर्णाः^{३४}पूर्वस्वर्णतुल्याः । ततः खुरपट्टी(ट्टी) पादद्वय^{३५}विस्तारा स्वर्णतः
पार्श्वद्वये पादपादाधिका । ततो माणिक्या^{३६}पादत्रयविस्तारा पार्श्वद्वये पादपादाधिका ।
ततः खुरपट्टी पूर्वखुरपट्टीवत् । ततः स्वर्णा^{३७}पूर्वस्वर्ण^{३८}वत् । ततः क्रमशीर्षिका सार्धा-
ङ्गुलविस्तारा पार्श्वद्वये पादोनपादोनाङ्गुलहीना । ततः पादमान^{३९}पद्मासनोपरि
सपादाङ्गुलमानो हरिण(णो) मध्यकायस्तदग्रीवा सार्धाङ्गुलमाना^{४०} । तदुपरि
अर्धाङ्गुलं त्यक्त्वा रेखामेकां भ्रामयेत् । तदुपरि पद्मावली अङ्गुलत्रयमाना । तदुपरि
अङ्गुलत्रयमाना वज्रावली^{४१} । यथाशोभं पञ्चवर्णरश्मयः । एवमेकैकपार्श्वे हस्तै-
कमग्रात्^{४२}परतः । तेनैकहस्ते मण्डलं त्रिहस्ते^{४३}तद्वहिर्हरिणद्वयस्य मध्ये पादोना-
ङ्गुल^{४४}पद्मासनोपरि पादोनाङ्गुलपीठांस्त्यक्त्वा द्वादशारं चक्रं सार्धाङ्गुलमानमध्यशूकैः,
अपरं^{४५}शूकचतुष्टयं पार्श्वद्वये लिखनीयम् । हरिणद्वयाग्रतो लम्बमानहरिणलाङ्गुल-
पर्यन्तं पताकाद्वयं^{४६}हरिणपश्चाद्देशे क्रमशीर्षोपरि विमुखं प्राक्पश्चिमोत्तरदक्षिणदिक्षु

१. ततोऽग्रतोभयपार्श्व-क. । २. पार्श्वरजो-घ. । ३. 'स्तम्भ' नास्ति, गृहीतपाठस्तु
भोटानुसारी । ४. निर्यूह-क. । ५. स्तम्भोत्तरा-क. ख. ग. । ६. द्वयोऽधिका-ख. ग. ।
७. चतस्रो-क. । ८. लिसमा-घ. । ९. खरा-ख. घ. । १०. तुरंग-क. । ११. मुखरमध्या-क. ।
१२. वर्णा-क., 'स्वन्तपट्टी' नास्ति-घ. । १३. द्वय-क. । १४. न्वेकास्वन्धनपदी-ख. ।
१५. स्वर्णापूर्णा-ख. । १६. द्वयद्वयहीना-ख. । १७. माणिक्य-ग. । १८. स्वर्ण-क. ख. ।
१९. स्वर्णा-ग. घ. । २०. माने-घ. । २१. अतः परम्—'शिरोऽर्धाङ्गुलमानं' इत्यधिकः
पाठः-क. ग. । २२. वज्रिणी-क. । २३. स्तैकमभ्यन्तरतः-क., स्तैकमस्त्रात्-घ. । २४. त्रिहस्तो
भवति-क. २५. ङ्गुले-क. ख. ग. । २६. अपरै-क. घ. । २७. द्वये-ख., द्वय-घ. ।

सर्वलक्षणसंपूर्णं^१ सर्वविघ्नविनाशनम्^२ ।
 शान्तिकादि^३ प्रमाणेन मण्डलं मण्डलाकृति ॥१०॥
 कर्मवज्रं लिखेत् तत्र पञ्चशूलं समन्ततः ।
 तस्य मध्ये लिखेद् वज्रं वज्रज्वालासमाकुलम् ॥११॥
 पूर्वशूले^४ लिखेच्चक्रं चक्ररश्मिसमाकुलम् ।
 दक्षिणेनालिखेद् रत्नं रश्मिमालासमाकुलम् ॥१२॥
 पश्चिमेनालिखेत् पद्मं पद्मराग^५ समप्रभम् ।
 उत्तरेनालिखेत् खड्गं विश्वज्वालासमाकुलम् ॥१३॥

यथाक्रमं सिंहगजहंसमयूरमकरद्वयद्वयं लिखेत् । एवमेकहस्तमारभ्य यावद् हस्तसहस्रकं मण्डलं लिखनीयम् ।

प्राज्ञः सूत्रपातने विज्ञः ॥ ६ ॥

शान्तिकादिप्रणेतारमिति शान्तिकपौष्टिकवश्याभिचारादिकर्मकारकम् । परं मध्यस्थानवर्णचिह्नभेदात् ॥ १० ॥

कर्मवज्रं विश्ववज्रम् । पञ्चशूलं पञ्चशूकम् । समन्तत इति चतसृष्वपि दिक्षु । तस्य मध्य इति तस्य वेदिकावस्थितकूटागाराभ्यन्तरपुट[स्य] मध्ये । वज्रमिति कृष्णपञ्चशूकवज्रम् । वज्रज्वालेति वज्राकाररश्मिः ॥ ११ ॥

पूर्वशूलं^६ इति । अभ्यन्तरपुट एव पूर्वेण । चक्रमिति शुक्लाधारचक्रम् । रश्मीति वज्राकाररश्मिरेव । रत्नमिति लम्बाङ्गं पीतवर्णम् ॥ १२ ॥

पद्मरागसमप्रभमिति लोहितरश्मिम् । खड्गं श्याममिति शेषः । विश्वज्वालेति पञ्चरश्मिः ॥ १३ ॥

१. सर्वावद्य-ख. घ. । २. शकम्-ख. घ. च. । ३. प्रवेशेन-भो., प्रणेतारम्-टी. । ४. भोट-मातृकायां उत्तरेणा० पूर्वशूले० दक्षिणेन० पश्चिमेन० इत्ययं क्रमः । ५. रागद्युति-क. ख. घ. ड. । ६. कूटागारा-क. ख. । ७. शूला-ख. । ८. पुटपञ्च-क. ख. ग., नवभागं-भो. ।

पूर्वकोणे लिखेच्चक्रं दक्षिणे कुलिशं लिखेत् ।
 पश्चिमे पद्मपुष्पं तु सकन्दं विकचाननम् ॥
 उत्तरेणोत्पलं पीतं पञ्चरश्मिसमप्रभम् ॥१४॥
 मुद्गरं पूर्वतो द्वारे दण्डं दक्षिण^७ तस्तथा ।
 पङ्कजं पश्चिमे द्वारे उत्तरे खड्गवज्रिणम् ॥१५॥
 निष्पन्नं मण्डलं ज्ञात्वा पूजां कुर्याद् विशेषतः ।
 पञ्चकामगुणैर्बुद्धान् पूजयेद् दभि(वि)शङ्कितः ॥१६॥
 इति^८ सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारि^९ तन्त्रे
 महामण्डलपटलो द्वितीयः ॥

एवमभ्यन्तरपुटे^{१०} पञ्चतथागतचित्तान्यालिख्य तत्रैव कोणचतुष्टये चित्ताख्या-
 नायाह—पूर्वकोण इत्यादि । पूर्वकोण इत्याग्नेये, दक्षिण इति नैऋत्याम्, पश्चिम
 इति वायव्ये, उत्तरेणेति ऐशान्याम् ॥ १४ ॥

बाह्यपुटचतुद्वारे चित्तलिखनायाह—मुद्गरमित्यादि । तत्र मुद्गरं कृष्णं
 त्रिशूकवज्राङ्कितम्, दण्डं शुक्लं कृष्णत्रिशूकवज्राङ्कितम्, पद्मं लोहितपद्मम्, खड्ग-
 वज्रिणं खड्गं श्यामम् । अनुक्तमपि बहिःपुटकोणचतुष्टये कपालचतुष्टयं बोद्धव्यम् । “सर्व-
 लक्षणसंपूर्णम्” (२।१०) इत्युक्तम्, अन्यथा हीनताप्रसङ्गः । चित्तासनानि तु देवता-
 सम(न)क्रमेण बोद्धव्यानि । निष्पन्नमिति । “एतज्ज्ञानमण्डलं प्रवेशद्वारेणापरकतव्या-
 नपेक्षम् । बुद्धानिति चित्तद्वारेणावस्थितान् । अविशङ्कित इति । “सत्यग्राह्याग्राहका-
 भिनिवेशविरहात् ॥ १५-१६ ॥

सर्वतथागतेत्यादि पूर्ववत् । महामण्डलेति । महच्च तन्मण्डलं चेति महा-
 मण्डलम्, तत्प्रतिपादको ग्रन्थसमूहः पटलः ।

“इति द्वितीयपटलव्याख्या ॥

१. क्षिणयोः-च. । २. दक्षि-क. ड. । ३. ‘सर्व’ ..... चित्त’ नास्ति-ग. च. ।
 ४. महान्तरे-ग. च., रक्षातन्त्रे-ख. । ५. ‘महा’ नास्ति-ग. च., महामण्डलक्रमभेदपटलो-
 भो० । ६. पुटपञ्च-क. ख. ग., नवभागं-भो. । ७. ज्ञानमण्डलेषु चेषद्-क. ग. । ८. ण्डले-
 ख. घ. । ९. वारणा-क. ग. । १०. सव्य-क. । ११. इति श्रीकृष्णयमारितन्त्रे ग्रन्थसमूहः
 पटलो द्वितीयः-ख. ।

तृतीयः पटलः

अथ भगवन्तः^१ सर्वतथागता^२ अनेन^३ स्तोत्रराजेनाध्येषया-
मासुः^४ ॥१॥

मण्डलं लिख्यतां नाथ सर्वपापविनाशनम्^५ ।
यमघ्नं^६ मण्डलं घोरं सर्वमण्डलनायकम् ॥२॥

अथ खलु भगवान् महावज्रधरोऽमृतास्वादनसमयं स्वकायवाक्-
चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास—ॐ आः हूँ ॥३॥

मण्डललिखनाय स्तुतिं कृत्वाऽध्येषणा कर्तव्येति तामाह—अथ भगवन्त
इत्यादि । अधिपतिमिति वज्रसत्त्वम् । अनेन स्तोत्रराजेनेति मण्डलमित्यादि वक्ष्यमाण-
गाथया । अध्येषयामासुरित्यभ्यर्चितवन्तः ॥ १ ॥

सर्वपापेति । कृतकारितानुमोदितप्राणातिपातादिकम् । घोरमिति पूर्ववत्^७ ।
सर्वमण्डलनायकमिति । इहावाच्यवज्रडाकिन्यादिमण्डलेभ्यः प्रधानम् ॥ २ ॥

रजोमण्डले भावनामण्डले वा निष्पन्नदेवताचक्रदेवताभोजनायाह—अथ
खल्वित्यादि^८ । अधस्ताद् यकारपरिणतं कोटिद्वये चलत्पताकाद्व्याङ्कितं धन्वाकारं
वायुमण्डलम् । तस्योपरि रकारनिष्पन्नाग्नौ आःकारपरिणतकपालमध्ये गोकुदहनरूपेण
अक्षयादिकं दृष्ट्वा वायूदीपिताग्नितापितकपाले द्रवतां गतम् ॐकाराधिष्ठितं
तद्विन्दुनिर्गत-रश्मिना सकलतथागत^९ हृदयानीतज्ञानामृतेन मिश्रीकृतं पञ्चामृतम्,
तस्यास्वाद उपभोगः, तस्य सम्यक्संकेतं तदधिष्ठानं^{१०} मन्त्रं निश्चारयामास प्रकाशित-
वान् । कोऽसावधिष्ठानमन्त्र इत्याह—ॐ इत्यादि^{११} अक्षरत्रयाधिष्ठितमित्यर्थः ॥ ३ ॥

१. वन्त-ख. ग. घ. । २. गत-ग. । ३. 'अनेन' नास्ति-भो. । ४. मास-ग. ।
५. नाशकम्-क. ख. घ. ङ. च. । ६. मघ्नं-ख. घ. । ७. इतः पूर्वं 'ततो मण्डलपटलं व्याख्या-
स्यामः' इत्यधिकः पाठः-ख. । ८. पूर्व-क. ग. । ९. इह-ख. घ. । १०. अतः परं 'अमृत इति
तु' इत्यधिकः पाठः-भो. । ११. भक्तादि-घ. । १२. गतानां-ख. घ. । १३. विधित-घ. ।
१४. 'अक्षराधिष्ठित' इति सर्वत्र, गृहीतपाठस्तु भोटानुसारी ।

तृतीयः पटलः

१९

जिह्वावज्रप्रयोगेन(ण) तोषणं सर्ववज्रिणाम् ।
प्रवेश्य सर्वसंबुद्धान्^१ ज्ञानाकारान्^२ स्वरूपतः ॥४॥

कर्षणं^३ वेशनं^४ चैव बन्धनं च वशं तथा ।
मुद्गरादिचतुर्मन्त्रैः^५ समाधिस्थं विभावयेत् ॥५॥

महिषवज्रं विभावित्वा मण्डलेशं विभावयेत् ।
स्वच्छमण्डलमध्यस्थं^६ मोहवज्रं विभावयेत् ॥६॥

जिह्वावज्रप्रयोगेनेति । हूँकारेण एकशूकवज्राकारं जिह्वां कृत्वा तन्निर्गत-
रश्मिनलिकया । किमस्य प्रयोजनमित्याह—तोषणं तुष्टिः, सर्ववज्रिणामिति
मण्डलेश्वरमण्डलेयानाम् । कदैतदमृतास्वादनं कारयितव्यमित्याह—प्रवेश्येत्यादि ।
सर्वसंबुद्धानिति । समयमण्डलं सदृशानाकाशदेशस्थान्^{१०} हृद्बीजविनिर्गत-रश्मिनाऽऽ-
नीतान् । ज्ञानाकारस्वरूपत इति स्वप्नमायास्वभावेन ॥ ४ ॥

कर्षणमित्यानीतदेवताचक्रस्यार्घादिकं दत्त्वाऽतिसन्निहितीकरणम् । वेशनं
समयमण्डलज्ञानमण्डलयोरेकीकरणम् । बन्धनमिति प्रविष्टस्य गमननिषेधः । वशमिति
सिद्धस्य बन्धनम् । तोषणं^{११} दुःखत्यागेन सुखित्वम् । मुद्गरादि चतुर्मन्त्रैरिति । ॐ
मुद्गर जः, ॐ दण्ड हूँ, ॐ पद्म वँ, ॐ खड्ग होः— इत्येभिर्यथाक्रमम् । जः हूँ वँ होः
इत्यनेन वा ॥ ५ ॥

कुत्रारूढः को यमारिर्भावयितव्य इत्याह—महिषवज्रमित्यादि । महिषो महा-
महिषः, तस्योपरि^{१२} वज्रं वज्रमातृमण्डलम् । विभावित्वा, आसनं^{१३} त्वेनेति शेषः ।
मण्डलेशं^{१४} प्रधानयमारिम् । स्वच्छं^{१५} मण्डलेति चन्द्रमण्डलम् । मोहवज्रं
मोहयमारिम् ॥ ६ ॥

१. बुद्धा-ग. । २. कारा-ग. । ३. षण-क. ख. । ४. वेषणं-घ. । ५. मन्त्री-ग. ।
६. चन्द्रमण्डल-भो. । ७. भावयेन्मोहवज्रिणम्-ग. । ८. नां च-क. ख. । ९. मण्डलं
दृश्य-क., सदृश्य-घ. । १०. स्थानं-क. । ११. भाषणं-क. ख. । १२. वज्रं हो-भो. ।
१३. अंगेतत्वे-क. । १४. मण्डले संप्रदान-क. । १५. शूलति-क., चन्द्रमण्डलेति गुह्य-
मण्डलम्-भो. ।

सप्तसप्तिकमध्यस्थं पिशुनाख्यं विचिन्तयेत्^१ ।

^२रक्तमण्डलमध्यस्थं भावयेद् रागवज्जिणम् ।

कर्ममण्डलमध्यस्थं भावयेत् कर्मवज्जिणम् ॥७॥

शान्तिके मोहवज्जं तु पौष्टिके पिशुनं तथा ।

^३वश्ये वै रागवज्जेण कर्मवज्जेण सर्वतः ॥८॥

नृतैलं नृकपालस्थं नृकेशैर्वतिका तथा ।

श्मशाने^४ कज्जलं पात्य (त्यं) कर्मवज्जप्रयोगतः ॥९॥

अञ्जने भावयेत् कर्म अञ्जनायां^५ तथैव च ।

अनेनाञ्जनसिद्धिः स्यात् कर्मजापप्रयोगतः ॥१०॥

सप्तसप्तयोऽश्वा यस्यासी सप्तसप्तिकः^६ सूर्यः । ^१रक्तमण्डलेति सूर्यः कर्ममण्डलेति सूर्यः । कर्मवज्जिणमीर्ष्यायमारिम् । रजोमण्डलपक्षे तु विश्वदलकमल-स्योपरि यथायोगं सूर्यचन्द्रस्थं स्व-स्वचिह्नमात्रं लेख्यम् ॥ ७ ॥

भावितात्मना जप्तविद्येन यदेवतायोगेन यत्कर्म कर्तव्यं तद्वक्तुं ^२शान्तिक इत्यादि । कर्मवज्जेनेति ईर्ष्यायमारियोगेन । सर्वत इति सर्वं यद्यावन्न वाच्य-मित्यर्थः ॥ ८ ॥

नृतैलमिति मारितनरमांसास्थिस्नेहः । नृकेशैरिति मारितनरकेशैरकंतूल-सहितैः, श्मशाने कृष्णचतुर्दश्यामष्टभ्यां चेति शेषः । पात्यमिति, नरकपाल इति शेषः । कर्मवज्जप्रयोगत इति ईर्ष्यायमारिरूपमाधाय ॥ ९ ॥

अञ्जन इति निष्पन्नकज्जले । भावयेत् कर्मेति ईर्ष्यायमारिरूपं तद् द्रष्टव्यम् । अञ्जनायामिति तत्कज्जलं अक्षिततर्जन्याम् । अञ्जनसिद्धिरिति त्रिधा—यदि ज्वलितकज्जलेनाञ्जनं करोति, तदा त्रैलोक्यचारी न कैश्चिदपि दृश्यते, धूमायित-कज्जलाञ्जने भूचरसिद्धिः, उ(ऊ)ष्मायितकज्जलाञ्जने सर्वजनप्रियः । कथं कृत्वा ज्वलनादि भवतीत्याह—कर्मजापप्रयोगतः । अयमर्थः—ईर्ष्यायमारियोगेन दक्षिणहस्ते-नावष्टभ्य कज्जलं तावज्जप्तव्यं यावन्न ज्वलति, धूमायते, ऊष्मायते वा ॥ १० ॥

१. विभावयेत्-घ. । २. सद् मण्ड-भो. । ३. वश्यं-क. घ. च. । ४. शानकज्ज-क. ग. च. । ५. नाया-क. । ६. चन्द्रम-क. । ७. शौण्डिक-क. । ८. यदद्य वाच्य-मित्यर्थः-भो. । ९. मूल-ख. । १०. मुक्षित-घ. ।

कुङ्कुमं गृह्य रक्तेन पादलेपं तु साधयेत् ।

कर्मवज्जप्रयोगेन(ण) पादलेपेन सिद्धयति ॥११॥

पञ्चामृतं समादाय पञ्चमांससमन्वितम् ।

त्रिलोहवेष्टितं^१ कृत्वा कर्मयोगेन सिद्धयति ॥१२॥

कान्तलोहमयं खड्गं कर्मयोगेन साधयेत् ।

कर्मवज्जप्रयोगेन(ण) कर्मखड्गं(ङ्गः)प्रसिद्धयति ॥१३॥

^२इति ^३सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारि^४तन्त्रे

कर्मयोग^५पटलस्तृतीयः

कुङ्कुममिति स्त्रीकुसुमम् । रक्तेनेति मारितनरमांसेन । एतच्चोपदेशात् । कर्म-वज्जप्रयोगेने(णे)ति ईर्ष्यायमारियोगमाधाय । एतद्द्वयं समभागमेकीकृत्य कपालेऽवस्थाप्य हस्तेनावष्टभ्य श्मशानभावे जप्तव्यम्, यावत् त्रिधा सिद्धिर्न भवति पूर्ववत् ॥ ११ ॥

पञ्चामृतमिति ^१मूविरशु^२मांसजम् । पञ्चमांसं गोकुदहनम् । एतद्दशकं समभागं गुडिकाया अवकाशे ^३पूरणमात्रं ग्राह्यम् । त्रिलोहवेष्टितमिति सुवर्णरूप्यताम्र-पत्रैर्यथाक्रमं गुटिकी^४कृतम् । तत्रैषां यथाक्रमं त्रिचतुरवेदप्रमाणा माषकाः सप्तत्रय-पञ्चरतिकाभ्यधिका गुडिका वदरास्थिप्रमाणाः । कर्मयोगेनेत्यादि सर्वं पूर्ववत् ॥ १२ ॥

कान्तलोहमयं खड्गमिति षण्मुखकान्तबीजाकृष्टलोहघटितखड्गम् । कर्म-योगेनेति हस्तेन गृहीत्वा ईर्ष्यायमारियोगं कृत्वा तावज्जप्तव्यं यावत् त्रिधा सिद्धिर्न भवति पूर्ववत् । कर्मखड्ग इति । ईर्ष्यायमारिरेव खड्गः । यथोक्तशान्तिकादिपरि-हारेणान्यत्रत्त(रेण तत्तत्)कर्माभिचारादिकं प्रधानयमारियोगेन साध्यपरिशेषात् ^५स्फुटमेवेति भगवता नोक्तमिति बोद्धव्यम् ॥ १३ ॥

कर्मयोगपटल इति । कर्म नानाकर्मा[न]न्तरोक्तम्, योगस्तत्सिद्धयुपायः, तद्योतको ग्रन्थसमूहः पटलः^६ ।

^७इति तृतीयपटलव्याख्या ॥

१. व्यवस्थितं-ग., सप्ततं-ड. । २. 'इति' नास्ति-घ. ड. । ३. 'सर्व'.....'चित' नास्ति-ग. च. । ४. महातन्त्रे-ग. । ५. कर्मयोगक्रमभेदः-भो. । ६. सु-घ. । ७. गु-क. ख. ग. । ८. धूरण-घ. । ९. यन्त्रै-ख. ग. । १०. टिका-घ. । ११. स्फोट-क. । १२. अतः परं 'कर्मयोगपटलः' इत्यधिकः पाठः-ग. घ. । १३. इति श्रीकृष्णयमारितन्त्रे बाह्यग्रन्थसमूहः पटलस्तृतीयः-ख., इति कर्मयोगक्रमभेदस्तृतीयः-भो. ।

चतुर्थः पटलः

अथ भगवन्तः^१ सर्वतथागता^२ भगवन्तः^३ महावज्रधरमनेन^४
स्तोत्रराजेनाध्येषितवन्तः ॥१॥

कथं सत्त्वाः प्रवर्तन्ते कर्मभेद^५प्रभेदतः ।

कथयस्व महावज्र शृण्वन्तु ज्ञानसागराः ॥२॥

अथ वज्रधरो राजा सर्व^६कर्मप्रसाधकः ।

सर्वदोषचिकित्सात्मा इदं वचनमब्रवीत् ॥३॥

^१उक्तं शान्तिकादिकर्म । यन्त्रलिखनपरिपाटीं वक्तुं “अथ खलु” (४१४)
इत्यादि । ^२अनेनेति “मोहवज्रस्वभावस्त्वम्” (२१२) इत्यादिना पूर्वोक्तेन स्तोत्र-
राजेन, स्तुत्वेति शेषः । अध्येषितवन्तः पूर्ववत्^३ ॥ १ ॥

कर्मभेदप्रभेदतः^४ इति । कर्मभेदः[ ] शान्तिकादि, प्रभेदतः इति शान्तिकादौ
यः प्रकृष्टो भेदो विशेषः, ततो देवतामूर्तिसाध्यभावनादिसाधितः । महावज्रेति
वज्रसत्त्वः । ज्ञानेन सागरा बोधिसत्त्वाः ॥ २ ॥

^५सर्वदोषचिकित्सात्मेति सर्वथा सर्वदोषात् सर्वपरित्राता । न चात्र
क्रूरकर्मणा व्यभिचारः, तत्तत्प्रकारेण^६ परस्य निरयगमनाभ्युद्धरणात्, व्याधिते
वैद्यस्य^७ चाहादिकर्मवत् । इदं वचनमिति “यमार्यन्तानि” (४१५) इत्यादिकं
वक्ष्यमाणम् ॥ ३ ॥

१. वन्त-ग. । २. गत-ग. । ३. नास्ति ग. । ४. ‘अनेन’ नास्ति-भो. । ५. भद्रप्रभे-
व. । ६. सर्वधर्म-घ. । ७. इतः पूर्वं ‘तथा शान्तिकादिकथां व्याख्यास्यामि’ इत्यधिकः
पाठः—ख. । ८. यन्त्रकर्मक्रम-भो. । ९. नास्ति-ख. भो. । १०. पृष्ठवन्तः-ग. घ. ।
११. ‘प्रभेद’ इति नास्ति-ख. । १२. ‘सर्व’ नास्ति-ख. । १३. परेभ्यः निरयगमिना क. ।
१४. चाहादि-क., माराद्धादि कर्म-ख. घ. ।

चतुर्थः पटलः

२३

अथ खलु भगवन्तः सर्वतथा^१गताश्चित्तवज्रप्रभावितां पूजां
कृत्वा प्रणिपत्य भगवन्तं त्रि^२[ ]प्रदक्षिणीकृत्य भूयो भूयः प्रणम्य भगवतो
वचनं शृणुयामासुः^३ ॥४॥

अथ वज्रधरो राजा वश्ययन्त्रं^४ प्रभाषत ।

यमार्यन्तानि^५ यन्त्राणि न भूतो न भविष्यति ॥५॥

स्त्रीणां वश्याय कर्तव्यं रक्षार्थाय तथैव च ।

शान्तिके^६ रोचनां गृह्य भूर्जे^७ वंशत्वचे तथा ॥६॥

चक्रद्वयमभिलिख्य^८ नमो नाम विदर्भयेत्^९ ।

काल^{१०} मूलादिरहिते शरावद्वयसंपुटे ॥७॥

घृतमधुमध्ये प्रक्षिप्य शुक्लसूत्रेण वेष्टयेत् ।

त्रिसन्ध्यं शुक्लपुष्पैस्तु अर्चयेत् पूर्वतोमुखः^{११} ॥८॥

^{१२}सततमादरतो गुरुवचनग्रहणार्थमाह—अथ खल्वित्यादि ॥ ४ ॥

वश्यायं यन्त्रं वश्ययन्त्रम् । किमुक्तेत्याह—यमार्यन्तानीति । इदं च यन्त्र-
विषया^{१३} दरोत्पादनार्थम् ॥ ५ ॥

रक्षार्थायेति शान्त्यर्थम् । वश्यशान्त्यभिप्राये^{१४} शान्तिके रोचनां^{१५} गृह्येत्यभिधा^{१६}-
नेनोभयत्रापि रोचनयैव च लिखनम् । कुत्र पत्रं (यन्त्रं) लिखितव्यमित्याह—भूर्जे
इत्यादि । वंशत्वचे इति । ^{१७}वंशपर्वाभ्यन्तरावकाशं^{१८} स्थितयन्त्रं (पत्रं) सदृशि त्वचि ।
चक्रलिखनं च षष्ठे पटले वक्तव्यम्—‘कृत्वा मण्डलिकास्तिस्रः’ (६१६) इत्यादि ॥६॥

नमो नाम विदर्भयेदिति । नमःशब्देन नामविदर्भणं शान्तिके । अस्योपलक्षण-
त्वाद् यदा यत्कर्म क्रियते, तदा^{१९} तदुक्तमन्त्राक्षरेण विदर्भणम् । लिखितचक्रावस्थापनं^{२०}

१. गतकायवाक्चित्तवज्र-घ. । २. ‘त्रि’ नास्ति-क. । ३. मास-क. । ४. प्रभावयेत्-
क., प्रकाशयेत्-ड. । ५. यन्त्राणि-क., चक्राणि-भो. । ६. न्तिकं-घ. । ७. च वत्कले-ड. च. ।
८. नमो नमो-भो. । ९. दभितम्-ग. घ. । १०. शूलादि-क. च., शूलादिनमिते-ग. ।
११. मुखान्-ग. च. । १२. स तत्र सादरतो-क., कर्मक्रमानुसारं-भो. । १३. दरेत्यादिनार्थः-
क., दरेत्यर्थनार्थम्-ख. । १४. भिधाय-घ. । १५. गृहे-क. । १६. घाने उभ-क. ख. ।
१७. बाह्य-क. ख. ग. । १८. काशे-क. । १९. उक्त-क. । २०. फलमाह-क. ।

यमान्तकं चन्द्रकान्ता^१भं ध्यात्वा^२त्मानं पुरो^३ न्यसेत् ।
चन्द्रमण्डलं^४मारुढं साध्यं दृष्ट्वा^५भिषिञ्चयेत् ॥९॥

सितकलशैस्तु चन्द्राभैः पञ्चामृताभिपूरितैः ।
सिच्यतेऽनेकसम्बुद्धैस्तद्(स्तं) दृष्ट्वा जपमारभेत् ॥१०॥

ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृताननं^{१०} हूं हूं फट् फट् स्वाहा । ॐ नमो
देवदत्ताय^{११} शान्तिं कुरु नमः स्वाहा [इति] शान्तिक[स्य] समयमुदा-
नयामास ॥११॥

पुंसां तु^{१२} शान्तिके^{१३}लेख्यं^{१४} कुङ्कुमैः पौष्टिके^{१५} तथा ।
चक्रद्वयं तु काश्मीरैः स्वाहानामविदभं(ण)म्^{१६} ॥१२॥

माह-कालेति कृष्णता । मूलेति मध्यभागे । बाह्ये अभ्यन्तरे चोन्नतत्वम् । आदि-
शब्देन भग्नचक्रादि । यमारिमात्मानं ध्यात्वेति सम्बन्धः ॥ ७-८ ॥

किं भूतं ? चन्द्रकान्ताभम् । मोहयमारि पुरो न्यसेत् । साध्यमिति परेण
सम्बन्धः । चन्द्रमण्डलमारुढमिति यन्त्रमेव चन्द्रमण्डलीकृत्य तन्मध्यगं साध्यमिति,
यस्य शान्तिः कर्तव्या ॥ ९ ॥

संबुद्धैरिति हृद्बीजविस्फारितानेकमोहयमारिभिः । तमिति साध्यं दृष्ट्वा^{१०}
तम् एवंविधं भावयन्, मन्त्राख्यानायाह— ॐ ह्रीरित्यादि । सर्वत्रैव मन्त्रः ॐ-
कारादिहकारपर्यन्त[११] नवाक्षरः^{१२} । ततः परं विदर्भेण मन्त्रद्वयान्तर्गतं साध्यलिखितं
शान्तिकसमयं शान्तिकमन्त्रम्, उदानयामास उक्तवान् । वज्रधर इति पूर्वणैव
सम्बन्धः ॥ १०-११ ॥

पुंसां शान्तौ कया मस्या लेख्यमित्याह—पुंसां त्वित्यादि । देवतादिकं तु
स्त्रीशान्तिकविधानवदेव । पौष्टिके तथेति । पुंसां पौष्टिकविषयेऽपि कुङ्कुमेन । स्त्रीणां

१. मान्त्यानं-ड । २. ध्याया-ख. घ. । ३. पुरं-च. । ४. समारु-ड । ५. पिक्तयेत्-
ग. च. । ६. इति-ग. , शीतकरणै-च. । ७. मृतविपू-ख. घ. ड. । ८. सिञ्चेदनेक-ग. । ९. ॐ
नमः-भो. । १०. हूं फट् स्वा-ग. च., 'स्वाहा ॐ नमो' नास्ति-ड. भो. । ११. तायाः-
क. ख. । १२. पुरुषाणां-क. ख. ग. घ. ड. च. गृहीतपाठस्तु भोटानुसारी । १३. न्तिक-ड.
च. । १४. लिख्यं-क. ख. ग. घ. च. । १५. ऽथवा-क. ख. घ. ड. । १६. दर्भितम्-
क. ग. च. । १७. दृष्ट्यन्तं-क., दृष्ट्वेतं-ख. । १८. पर्यन्ते नवाक्षरे-ख. ।

साध्यस्य नाम चादाय आज्यक्षौद्रेषु निक्षिपेत् ।
शरावसम्पुटे स्थाप्य पीतसूत्रेण वेष्टयेत् ॥१३॥

त्रिसन्ध्यं पीतपुष्पैस्तु^१ अर्चयेदुत्तरामुखः ।
पीतवर्णं यमघ्नं वै आत्मानमवलम्बयेत् ॥१४॥

साध्यं सुपीतचन्द्रस्थं पीतकुम्भैस्तु सिञ्चयेत् ।
अभिषेकं भावयित्वा पुष्टिं कर्तुं (पुष्टिकं तु) स्फुरन् जपेत् ॥१५॥

ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृताननं^{१०} हूं हूं फट् फट् स्वाहा ॐ लं
देवदत्तस्य^{११} पुष्टिं कुरु कुरु स्वाहा, वौषट्^{१२} वा । ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृता-
ननं^{१३} हूं हूं फट् फट् स्वाहा ॐ वौषट् [वा] देवदत्तस्य^{१४} पुष्टिं कुरु
वौषट् हूं फट् स्वाहा, इत्याह भगवान् पौष्टिकसमयः ॥१६॥

पौष्टिके केन लेख्यमित्याह—चक्रद्वयं त्वित्यादि । स्त्रीविषयेऽपि पौष्टिके कुङ्कुमैरेवे-
त्यर्थः । स्वाहानामेति स्वाहाशब्दः । तेन विदर्भणम् आदावन्ते च स्वाहाशब्दो
देयः ॥ १२ ॥

कस्य विदर्भणमित्याह—साध्यस्येति । किं कृत्वेत्यादि ? नाम चादायेति ।
साध्यस्य नाम विदर्भणीयमित्यर्थः । निक्षिपेत्, लिखितयन्त्रमिति शेषः ॥ १३ ॥

पीतवर्णं यमघ्नमिति पिशुनयमारिम् । सुपीतचन्द्रस्थमिति । यन्त्रमेव^{१५} पीत-
चन्द्रं विभाव्य तत्रस्थं भावयेत् । पीतकुम्भैरिति हृद्बीजनिर्गतानेकपिशुनयमारि-
करधृतैः ॥ १४-१५ ॥

वौषट् वेति । वौषट्शब्देन वा नामविदर्भणम् । पौष्टिकसमयं पौष्टिक-
विधानम् ॥ १६ ॥

१. मादाय-क. ख. घ. ड. । २. ष्वैश्च-ग. । ३. 'सु' नास्ति-क. ख. घ. ड. च. ।
४. त्वा तु-घ. । ५. स्फुलं-ख. ग. घ. । ६. ह्रीः ष्ट्रीः-ग. घ. च. । ७. नने-ख. ।
८. 'फट्' नास्ति-ख. ग. । ९. 'ॐ लं' स्वाहा नास्ति-क. ख. ग. घ. ड. । १०. पुष्टिं कुरु
स्वाहा-भो. । ११. नास्ति-ग. च. । १२. नने-ख. । १३. नास्ति-क. ख. घ. ड. भो. ।
१४. पौष्टि-ग. । १५. 'हूं फट् स्वाहा' नास्ति-क. ख. घ. ड., 'हूं फट्' नास्ति-भो. ।
१६. मेवं-क. ख. ।

भूर्जे वा कर्पटे वापि अलक्तकरसेन वा ।
 रक्तचन्दनकेनापि अनामिकारुधिरेण तु ॥१७॥
 चक्रद्वयं समालिख्य होकारेण विदर्भयेत् ।
 कालादिरहिते यन्त्रे शरावद्वयसम्पुटे ॥१८॥
 आज्यमाक्षिकसम्पूर्णं(णं) रक्तसूत्रेण वेष्टयेत् ।
 अर्चयेद् रक्तपुष्पेण पश्चिमाभिमुखः स्थितः ॥१९॥
 रक्तवर्णं महाज्वाला(ल)मात्मानं यमघाट(त)कम् ।
 रक्तचन्द्रसमारूढं साध्यं चैव विचिन्तयेत् ॥२०॥
 स्वकायनिर्गतैर्भाभी^१ रक्तै^२ रक्तसमाकृतैः ।
 साध्यमाकर्षयन् दृष्ट्वा अयुतमात्रफलं जपेत् ॥२१॥
 तं साध्यं विह्वला(लं) नूनं पङ्गुं [च] पतितं तथा ।
 विवस्त्रं मुक्तकेशं च चिन्तयन् जपमाचरेत् ॥२२॥

वश्यविधानायाह—भूर्जे वेत्यादि । कर्पटे रजस्वलाकर्पटे । अनामिका-
 रुधिरेणेति । यो वशं कर्तुं कारयितुं वा समुद्यतस्तस्य वामकरानामिकारुधिरेण ।
 एतच्चावश्यं प्रक्षेप्तव्यम्, अलक्तकादौ पृथग्भूते(तं) लिखिते(तं) वा ॥ १७ ॥

“होकारेणेत्युपलक्षणम्, वषट्शब्देनापि विदर्भणं दर्शयिष्यति, ‘कालादिरहिते’
 इत्यादि पूर्ववत् (४।७-८) ॥ १८-१९ ॥

रक्तवर्णं लोहितम्^१ । आत्मानं यमघातकमिति आत्मानं रागयमारिं कृत्वा ।
 रक्तचन्द्रसमारूढमिति । यन्त्रमेव रक्तचन्द्रं भावयित्वा तद्गतम् ॥ २० ॥

स्वकायनिर्गतैर्भाभिरिति देवतारूपस्वकायावस्थितबीजान्निःसृतै रश्मिभिः ।
 अयुतमात्रं दशसहस्रम् । अत्रास्योपलक्षणत्वात् सर्वत्रैव कर्मणि दशसहस्रो मन्त्रजापः
 ॥ २१-२२ ॥

१. ‘भूर्जे वा’ इति १७ श्लोकतः ‘महावश्यसमयः’ इति २४ वाक्यं यावत् पाठो
 नास्ति-क. ख. ग. घ. च., टीकाकृता तु गृहीतोऽयं पाठः । २. तैर्मयूखै-ड. । ३. रश्मि-
 समा-भो. । ४. पङ्गु-भो. । ५. हाङ्का-क. ख. ग. । ६. कारादि-क. । ७. लोहितात्मकं-भो. ।

वश्या(श्यं) यदि नागच्छति तं यन्त्रं तापयेद् व्रती ।
 घृतादिरहितं कृत्वा निर्धूमखदिरानले ॥२३॥

ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृताननं हुं हुं फट् फट् होः देवदत्तस्य यज्ञ-
 दत्तं वशीकुरु होः । ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृताननं हुं हुं फट् फट् स्वाहा^२
 वौषट् देवदत्तस्य यज्ञदत्तं वशमानय वौषट् । इत्याह भगवान् महा-
 वश्यसमयः ॥२४॥

श्मशान^३चेलके वापि^४ स्वयम्भूलिप्त^५कर्पटे ।
 चक्रद्वयं समालिख्य^६ लाक्षया रक्तमिश्रया ॥२५॥

‘जःकारे[ण]’^१ ‘ह्रीःकारेण’ नाम चैव विदर्भयेत्^२ ।
 ‘योषित[:]

कृतेऽप्ययुतमात्रे मन्त्रजापे कार्यासिद्धौ क्रियाविशेषाख्यानाह—वश्यं यदीत्यादि ।
 यन्त्रं तापयेत्^३ । मन्त्रं पूर्ववत् जपेत् । घृतादिरहितमिति घृतमधुपुरितशरावसंपु-
 टादुद्धृत्य ॥ २३-२४ ॥

आकृष्ट्याख्यानायाह—श्मशानेत्यादि । चेलके वस्त्रे । वापीतिशब्दो वार्थं
 वक्तव्यकर्मणोऽपेक्षया^४ पक्षान्तरार्थः । ततः स्वयम्भूकुसुमकर्पटे श्मशानचेलके वेत्यर्थः ।
 लाक्षारक्तार्द्रमिश्रयेति । लाक्षा(क्ष)या वामहस्तानामारुधिरमिश्रया ॥ २५ ॥

जःकारेण^१ ‘ह्रीःकारेणेति । आदावन्ते जःह्रीरित्यक्षरद्वयं द्वयं देयम् ।
 योषित[:]

१. ३. ‘यज्ञदत्त’ नास्ति-भो. । २. नास्ति-ड. । ४. कर्पटे-ड., चेतले-ग. ।
 ५. वाथ-घ. । ६. लिप्ते-ग., लिप्तचेलके-ड. । ७. चन्द्रद्व-क. ख. ग. च. ।
 ८. लेख्य-ड. । ९. लाक्षारक्तमि-क. ख. घ. । १०. जंकार-क. ख. घ. च., जकार-ग. ।
 ११. ह्रीका-क. ख. च. । १२. दर्भितम्-ग. च. । १३. योषितां-ख. घ. । १४. तु-ड. ।
 १५. तापयन्-घ. । इतः परम्-‘तदस्फुरणे तु’ इत्यधिकः पाठः-भो. । १६. णोपेयापेक्षा-ख. ।
 १७. ह्रीः-क. ।

रक्तसूत्रेण चावृत्य रक्तपुष्पेन(ण) ^१पूजयेत् ।
^२सन्ध्यार्कसन्निभं रक्तमात्मानं यमघातकम् ॥२७॥

रक्तवर्णाङ्कुशाकृष्टं साध्यं चैव विभावयेत् ।
 हृदये अङ्कुशैर्विद्धं गले पाशेन बन्धितम् ॥२८॥

रक्तसिंहस ^३मारुहं वातमण्डलियोगतः ।
 सिञ्चितं पञ्चद्रव्येण आगच्छन्तं विचिन्तयेत् ॥२९॥

यदा नागच्छति ^४साध्यस्तद्यन्त्रं तापयेद् व्रती ।
 खदिरकाष्ठानले दीप्ते जापं तत्र समारभेत् ॥३०॥

ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृतानन हूं हूं फट् फट् स्वाहा ॐ ह्रीः अमुकी-
 माकर्षय ह्रीं ह्रीं फट् फट् स्वाहा ह्रीः, इत्याह भगवानाकर्षणसमयः ॥३१॥

रक्तमिति रागयमारिम् । रक्तवर्णाङ्कुशाकृष्टमिति स्वहृद्बोजरक्तरश्मिना
 अङ्कुशाकारेणानीतम् । पाशेन बन्धितमिति दक्षिणकरस्थितचिह्नलोहितपद्म-
 नालपाशेन बद्धम् ॥ २७-२८ ॥

वातमण्डलियोगतं ^५ इति । रक्तवर्णयङ्कारपरिणतधनुराकारवायुमण्डल-
 रक्तसिंहस्याऽधस्ताद् द्रष्टव्यं ^६बाह्यमण्डलम् । पञ्चद्रव्येणेति मूविरशु ^७मेन,
 वश्यप्रभेदत्वादाकृष्टैः(ष्टैः) अनुक्तमपि सर्वं पूर्वोक्तं बोद्धव्यम् ॥ २९ ॥

अभिमतासिद्धौ कर्मविशेषार्थमाह—यदा नागच्छतीत्यादि । यन्त्रं तापयेदिति,
 कपालसंपुटादुद्धृत्य । जपमन्त्रं समारभेदिति । तापयन् मन्त्रं पूर्ववज्जपेत् ॥ ३०-३१ ॥

१. पूजितम्-ड. । २. साध्यार्क-ड. । ३. घाटकं-ड. । ४. इतः परम्-‘नग्नं च रक्तवर्णं
 च’ इत्यधिकः पाठः-भो. । ५. सिंहमारु-च. भो. । ६. च्छते-क. । ७. साध्यं-क. ख. घ. च.,
 तत्तन्मन्त्रे-घ. । ८. जापमन्त्रसमा-ग. । ९. ह्रीः अमुकीमाकर्षय ह्रीः-क. ख., ॐ ह्रीः
 ष्ट्रीः विकृतानन हूं हूं फट् फट् जः देवदत्तमाकर्षय जः-घ. ड. भो. । १०. योग इति-
 ख. ग. घ. । ११. नास्ति-घ. भो. । १२. मेल-ख. ।

श्मशानचेलके धीमान् हरिद्रारसकेन तु ।
 चक्रद्वयं समालिख्य लंकारेण विदभयेत् ॥ ३२॥

साध्यस्य नाम ^१चादाय शरावसम्पुटान्तरे ।
 पीतस(श)रावोपरि स्थाप्य ^२रेखां तत्र लिखेद् बुधः ॥३३॥

सप्त चत्वारि रेखा ^३वा समालिख्य समाहितः ।
 अष्टशृङ्गमुमेरुं वा तस्योपरि समालिखेत् ॥ ३४॥

^४हंकारं च वंकारं च तेन मेरुं विदभयेत् ^५ ।
 तस्योपरि लंकारेण माहेन्द्रमण्डलं ^६लिखेत् ॥३५॥

विश्ववज्रेण चाक्रान्तं पीतसूत्रेण वेष्टयेत् ।
 पीतवर्णं ^७यमघ्नं तु ^८आत्मानं च ^९विचिन्तयेत् ॥३६॥

स्तम्भनाख्यानायाह—हरिद्रारसकेनेति । हरिद्रा प्रसिद्धा, रसको हरितालः,
 ताभ्यां समालिख्य शरावसंपुटान्तरे संस्थाप्य पीतशरावोपरि लेख्यं लिखेदिति
 सम्बन्धः ॥ ३२-३३ ॥

तस्योपरि समालिखेदिति रेखाचतुष्टयस्य रेखासप्तकस्य वा उपरि भावयेत्,
 रेखया समुद्रात्मिकया वेष्टितं मेरुं भावयेदित्यर्थः ॥ ३४ ॥

तेन मेरुं विदभयेदिति । मेरोरादौ हंकारो द्रष्टव्यः । भावकशरीरापेक्षया
 वामभागे । परभागे तु वंकारः । भावकशरीरापेक्षया दक्षिणभागे । तस्योपरीति
 मेरोरधस्तात् । माहेन्द्रमण्डलमिति । पृथ्वीमण्डल(लं) चतुरस्रं पीतवर्णं कोणेषु
 त्रिशूकवज्राङ्कम् ॥ ३५ ॥

विश्ववज्रेण चाक्रान्तमिति । आक्रान्तविश्ववज्रम्, भूमेरधस्ताद् विश्व-
 वज्रमित्यर्थः ॥ ३६ ॥

१. मादाय-क. ख. घ. ड. । २. रेखा-क. ग. च. । ३. लेखा-च. । ४. हंकारं-
 “विदभयेत्” नास्ति-क. ग. च. । ५. दभितम्-ड. । ६. न्यसेत्-क. ख. घ. ड. च. ।
 ७. वर्णयम-क. । ८. ‘आत्मानं’ मुखो योगी नास्ति-भो. । ९. तु-क. ग. च. ।

दक्षिणाभिमुखो योगी माहेन्द्रमण्डलाश्रितः ।

पीतं साध्यं विचिन्त्याशु आक्रान्तं पर्वते^१(तैः) न्यसेत् ॥३७॥

विश्ववज्रसमाक्रान्तं माहेन्द्रमण्डलादधः^२ ।

^३मन्दरादिनगैर्घोरैः ^४प्रालेयाचलसन्निभैः ।

आक्रान्तं भावयेत् साध्यं ^५जपं तत्रैव कारयेत् ॥३८॥

ॐ ह्रीः प्रीः विकृताननं हूं हूं फट् फट् लं देवदत्तस्य^६ स्थानं^७ स्तम्भय^८लं, इत्याह भगवान् महास्तम्भनसमयः ॥३९॥

वाक्स्तम्भनकामेन^९ चक्रं लिख्य^{१०} द्वयं तथा ।

विदभ्यं साध्यनामानि ततो मन्त्रं स्फुलं^{११}(टं) जपेत् ॥४०॥

माहेन्द्रमण्डला^{१२}श्रित इति । स्वयमपि माहेन्द्रमण्डलारूढेन भाव्यम् । विचिन्त्य, विश्ववज्रस्याधस्तादिति शेषः । पर्वतैरिति सुमेरुणैव । अष्टशृङ्गत्वात् सुमेरोर्बहुभि-
रिवाक्रान्तत्वाद् बहुवचनम् ॥ ३७ ॥

कुत्र न्यसेदित्याह—विश्ववज्रसमाक्रान्तं माहेन्द्रमण्डलादधः । अयमर्थः—यन्त्रं पीतचन्द्रः, तदुपरि वी(पी)तः साध्यः, तदुपरि विश्ववज्रम्, तदुपरि पृथ्वी, तदुपरि सुमेरुर्भाविनीयः । नगैः पर्वतैः । प्रालेयो हिमम्, तत्संभवैरपि पर्वतैः । आक्रान्तमिति पार्श्वेषु ऊर्ध्वं सुमेरुणैवाक्रान्तत्वात् ॥ ३८-३९ ॥

^{१३}वाक्स्तम्भनायाह—वाक्स्तम्भनेत्यादि । तथेति यथापूर्वम् । ततो देवता-
^{१४}मूर्तिरपि सैव । अयं तु विशेषः—साध्यस्य जिह्वायां पीतविश्ववज्रोपरि माहेन्द्र-

१. वर्त-ग. च. । २. लाघरः-ग. च. । ३. मन्दारा-क., मण्डलादि-ग. च. ।
४. प्रलयानल-क. ग. च. । ५. वश्यं-क. ख. ग. च., यन्त्रं-घ. । ६. ह्रीः स्त्रीः-घ. । ७. हूं
फट् ॐ लं-ग. च., हूं हूं फट्-घ. । ८. दत्तस्वरूपस्य-घ. । ९. स्थाने-ड. भो. । १०. मभ्य हूं फट्
-ग. च., य कुरु लं-भो. । ११. कार्येण-ख. घ. । १२. लेख्य-क., ख्यं-ख. घ. ड. ।
१३. स्फुरं-ग. च., स्फुरं-ड., भो. । १४. मण्डलस्थितः-क. । १५. अथ वाक्-ख. ।
१६. मूर्ते क. ख. ग. ।

ॐ ह्रीः प्रीः विकृताननं हूं हूं फट् फट् लं देवदत्तस्य यथाप्रा-
रब्ध^१कार्यकृते तन्निवारयतो विरूपकं^२ वदतो यज्ञदत्तस्य वाक्स्तम्भनं
कुरु लं हूं फट्, इत्याह भगवान् महावाक्स्तम्भनसमयः ॥४१॥

अत्यन्तं तत्^३ सुगुप्तेन इदं कार्यं यथोदितम् ।

दिनमेकेन सिद्धिः स्यात् कृष्णयमारियोगतः ॥४२॥

^४श्मशानकर्पटे चक्रद्वयं चैव^५ लिखेद् व्रती ।

राजिकालवणेनापि विषेण निम्बकेन च ॥४३॥

त्रिकटुकं कटुतैलं च श्मशानाङ्गारमेव च ।

^६धुत्तूरपत्रनिर्यासैश्चण्डबीजैस्तथैव च ॥४४॥

^७तर्जनीरक्तमादाय चित्रकस्य रसेन वा ।

^८ऊपरमृत्तिकां गृह्य चण्डालहण्डिकाञ्जनम् ॥४५॥

मण्डलम्, तस्योपरि पीतयमारिध्यातिव्यः ॥ ४०-४१ ॥

यथोदितमिति शान्त्यादिकम् । कृष्णयमारियोगत इति । कृष्णयमारितन्त्रो-
क्तप्रयोगेण ॥४२॥

बुद्धधर्म^{१३}संघा^{१४}पकारिनरनरकगमनपरित्राणार्थं मारणं^{१५}नामधारिमहोपकारा-
ख्यानायाह—श्मशानकर्पट इत्यादि । व्रती यमारियोगी । श्मस्याख्यानायाह—राजिके-
त्यादि । निर्यासैः रसैः । चण्डबीजैरिति धुत्तूरबीजैः ॥ ४३-४४ ॥

तर्जनी स्वतर्जनी । चित्रकस्य रसेन वेति । वाशब्दः समुच्चये ॥ ४५ ॥

१. 'ॐ ह्रीः' नास्ति-क. ख. ग. घ. च. । २. कराकृते-क. ख. घ. च.,
कार्यकृतेनातिवीर्यया-भो. । ३. देवदत्तो-भो. । ४. 'हूं फट्' नास्ति-क. ख. घ. ड. भो. ।
५. 'तत्' नास्ति-क. ख. घ. ड. । ६. इतः पूर्वं 'पूर्ववत्' इत्यधिकम्-भो. । ७. नास्ति-क.
ख. घ. ड. । ८. धुत्तूर-क. घ. । ९. 'तर्जनी' नास्ति-भो. । १०. ऊपरस्य-क. ख. घ. ड. । ११. संघात-ख. । १२. 'संघा' इतः परं 'बुद्धं' शरणं
गच्छामि धर्मं शरणं गच्छामि संघं शरणं गच्छामि इत्यधिकः पाठः-ख. । १३. मारणाम-घ. ।

बुभुक्षितपक्ष^१लेखिन्या चतुर्दश्यां लिखेद् व्रतो ।
 मध्याह्ने क्रूरचित्तेन दुष्टानां बद्धहेतुना ॥४६॥
 नाम सत्त्वविघातस्य हुंकारेण विदभयेत् ।
 दक्षिणाभिमुखो योगी आत्मानं यमघातकम् ॥४७॥
 क्रोधरूपं महाचण्डं^३ खण्डमुण्डविभूषितम् ।
 महिषस्थं ललज्जिह्वं बृहदुदरं भयानकम् ॥४८॥
 कडारोर्ध्वज्वल^४त्केशं बभ्रुश्मश्रुभ्रुवं तथा ।
 दक्षिणेन महावज्रं खड्गं चैव द्वितीयके^५ ॥४९॥
 तृतीये कर्तिकाहस्तं^६ इदानीं^७ वामतो लिखेत् ।
 चक्रं चैव महापद्मं कपालं^८ चैव वामतः ॥५०॥

मूलमुखं^९ महाभृङ्गं^{१०} दक्षिणं^{११} चन्द्रसुप्रभम् ।
^{१२}वामं रक्तनिभं प्रोक्तं वज्राभरणभूषितम् ॥५१॥

बुभुक्षितपक्षलेखिन्येति वृद्धकाकपक्षलेखिन्या । नाम सत्त्वविघात^{१३}स्येति मार्यस्य
 सत्त्वस्य नाम । देवताकारार्थमाह-आत्मानमित्यादि ॥ ४६-४८ ॥

बभ्रुश्मश्रुभ्रुवं तथेति । श्मश्रुभ्रुवोरपि केशः कपिलः । लिखेदिति भावयेत् ।
 चक्रमिति शुक्लचक्रम् । महापद्मं^{१४} रक्तम् । कपालं शुक्लम् । चन्द्रसुप्रभं शुक्लम् ।
 वज्राभरणभूषितमिति तथागतात्मकपञ्चमुद्राधरम् ॥ ४९-५१ ॥

१. पत्र-क. ग. च. । २. सर्व-ड. । ३. अस्थिमु-भो., प्रविभू-क. । ४. रोर्ध्वजूटके-
 क. ख. घ., युतके-च. । ५. यकं-क. । ६. हस्तं च-ख. घ. ड. । ७. वामदक्षिणतो-ड. ।
 ८. पालं वामकं मतः-ग. च. । ९. मुखे-क. घ. । १०. महाशृङ्गं-क. ग. च., महाकालं-भो. ।
 ११. क्षिणे-ड. । १२. वामे-ग. । १३. विघातस्य-ग. घ. । १४. महापद्म-ख. ।

रोमकूपमहाविवरात्^१ स्फारयेत् स्वकुलाधिपम् ।
 प्रत्यालीढपदे^२ संस्थं सूर्यमण्डलं ऊर्ध्वतः ॥५२॥
 विकृतदंष्ट्राकरालास्यं कल्पज्वालाग्निसन्निभम् ।
 एवमात्मानं सन्नह्य^३ साध्यं वै पुरतो न्यसेत् ॥५३॥
 मलिनं जर्जरं रोगैर्दुष्टगात्रैश्च पातितम् ।
 विवस्त्रं वेपमानं^४ तु खिन्नं^५ कायव्रणान्वितम् ॥५४॥
 गण्डमालावृता^६ सञ्च(ङ्गं च) शस्त्रेण जर्जरीकृतम् ।
 उपद्रुतं शीतवातेन वह्निमध्यसमाश्रितम्^७ ॥५५॥
 महिषेण च व्याघ्रेण कुक्कुरैर्दीर्घतुण्डकैः ।
 खाद्यमानं महादुष्टं बुद्धसैन्येन^८ त्रासितम् ॥५६॥

रोमकूपमहाविवरादिति स्वहृदि स्थितचिह्नस्थबीजनिर्गतरश्मिना सर्वरोम-
 कूपैः । स्वकुलाधिपमिति स्वमूर्तिधरयमारिसमूहम् । अस्योपलक्षणत्वाद्^९ अपरेष्वपि
 यमारिष्वेवं बोद्धव्यम् । प्रत्यालीढेति । वामं^{१०} प्रसारितदक्षिणाङ्गं चेति । सूर्यमण्डल
 ऊर्ध्वत इति महिषपृष्ठस्योपरि स्थिताकर्मण्डलस्योपरिष्ठात् ॥ ५२॥

कल्पज्वालाग्नेति प्रलयकालाग्निज्वाला^{११} । सन्नह्येति सम्यग् विभाव्य । मलिनं
 कृष्णम् । जर्जरं श्लथम् । कैरित्याह-रोगैः । दुष्टगात्रैरिति हीनविकृताङ्गः । वेपमानं
 कम्पमानम् ।^{१२} कासरुतान्वितं कासन्तम् ॥ ५३-५४ ॥

शस्त्रेणेति कुन्तशरादिना । जर्जरीकृतमिति सर्वशरीरे बहुविद्धम् । दीर्घतुण्डैः

१. 'रोमकूपमहा' नास्ति-ड. । २. स्फोर-घ., स्फर-ड. । ३. पदसं-क. ख. घ. ।
 ४. ण्डलमूर्ध्व-क. ख. ग. घ. । ५. संत्यज्य-ग. च. । ६. वेपमानं-ड. । ७. खिन्नकार्यं-ग,
 काय-ड. च, व्रतान्वि-ड, कामार्तध्वनिपूरितम्-भो. । ८. गण्डमाला-घ. । ९. वृत्तो स च-
 ग. च., लाञ्छिताङ्गं च-ड. । १०. श्रित-क. ख. ग. घ. च. । ११. सैन्यविनाशनम्-क. ख.
 ग. घ. ड. च., गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी । १२. स्वात्मनो यमान्तकत्वं बोद्धव्यम्-भो. ।
 १३. वामे-क. ख. । १४. ज्वालां-ख. । १५. काम-क. ख. ।

अन्तकोद^१रमध्यस्थं^२ कण्टकैर्गात्रपूरितम् ।
^३हडिनिगडपदाक्रान्तं खण्डखण्डकृतं तथा ॥५७॥
 निराश्रमी(यी)कृतं ध्यायाद् राजिकालवणलेपितम् ।
^४शीत्कारमुच्चरन् ध्यायात् तस्य देहस्य^५ रक्षणे^६ ॥५८॥
 कवचं^७ स्फोटयेत्तस्य भावयेत् शून्यदेह^८वत् ।
 आत्मदेहोद्भवैः क्रोधैर्यममार्यात्ममूर्तिभिः ॥५९॥
 घात्यन्तं भावयेत् तत्र पिबन्तं मेदमज्जकम् ।
 तस्याग्रे तु यमं^९ ध्यायाद् दण्डहस्तं महाबलम् ॥६०॥
 घातितं तेन दुष्टेन^{१०} दुष्टं तत्र विचिन्तयेत्^{११} ।
 तस्यान्त्रनालमादाय^{१२} गृध्रा गच्छन्ति खेतलम्^{१३} ॥६१॥

काकैः । कण्टकैः गात्रपूरितमिति कण्टकपूरितगात्रम् । हडिनिगडपदाक्रान्तमिति हडिनिगडैर्बद्धम् ॥ ५५-५७ ॥

तस्य देहस्य रक्षादिमिति कायवाक्चित्तचक्षुरादि च कृत्वेति । स्वहृद्बीज-
 रश्मिना आकृष्य । आत्मपर^{१४} इति स्वदेवतामूर्त्तिं । न्यसेदिति यथास्थाने
 प्रवेशयेत् । सर्वप्रथमत एव कर्तव्यं साध्यभावनाकाले, ^{१५}तत्पश्चाद् मलिनमित्यादि
 द्रष्टव्यम् ॥ ५८ ॥

कवचं चेति । यां देवतां भावयेत्, साप्यनुवृत्त्याकृष्य स्वाभावे निक्षिप्य
 वज्रेणाऽवष्टब्धा द्रष्टव्या । शून्यदेहवदिति मृतवत् ॥ ५९ ॥

घात्यन्तं मार्यमाणम् । पिबन्तमिति पिबद्भिः, तैरेव क्रोधैः । मेदमज्जकमिति,
 साध्यस्येति शेषः ॥ ६०-६१ ॥

१ को दक्षिणस्थ-भो । २. कण्डुकै-क. घ. । ३. हडि-घ., काष्ठ-भो. ।
 ४. हुंकार-भो. । ५. देहादि-भो. । ६. रक्षादि-ड. भो. टी. । ७. फोट-क. । ८. न्यते
 हरेत्-ड. । ९. ध्यात्वा-घ. । १०. पादोऽयं नास्ति-भो. । ११. विभावयेत्-ख. घ. ड. ।
 १२. मागृह्य-क. ग. च. । १३. खेज्जकम्-क. ग. । १४. परमिति-घ. । १५. 'तत्'
 नास्ति-ख. ग. घ. ।

पाताले कृष्यते नागैरश्मर्यादिनिपीडितम् ।
 एवं विचिन्त्य साध्यं वा करुणाविष्ट^१चेतसा ॥६२॥
^२व्यपरोपयति संसाराद् बुद्धक्षेत्रेषु जायते ।
 अथ खलु भगवन्तः^३ सर्वतथागताः प्रहृष्टमनस इदं
 वाक्यमुदाहरन्तः ॥६३॥
 अहो हि मारणं^४ नाम मारणं न च मारणम् ।
 पापेभ्यो मुच्यते यस्माद्^५ मारितो नैव^६ मारितः ॥६४॥
^७कृत्वा पापसहस्राणि^८ अवीच्यादिषु संवसेत् ।
 अहो बुद्धस्य माहात्म्यं मारितो^९ बोधिमाप्नुयात् ॥६५॥
 भूयसी(सीं) करुणा(णां) कृत्वा सत्त्वघातिं तु घातयेत् ।
 अहो कृपाबलं दिव्यं^{१०} कृपाहीनो न सिद्धयति ॥६६॥

अश्मर्यादि[नि]पीडितमिति । अश्मरी मूत्रनिरोधो रोगः । मेदमेवविधं स्वक्लेश-
 मात्रेण कर्तव्यमिति निषेधार्थमाह—करुणाविष्टेन चेतसा । तस्यैव नरकादिगमनं
 विमृश्य ॥ ६२ ॥

ननु दुःखाद् दुःखहेतोर्वा समुद्धरणकामना करुणा इदं तु सर्वमेव तस्यापकार-
 [क]मित्याह—व्यपरोपयतीत्यादि । तद्गतदुःखान्मोचयति । कै [कः] परोऽतः
 परमोपकारो भविष्यतीत्यर्थः । इदं वाक्य^{११}मिति । इदं वचनमुदाहरन्त इति
 उक्तवन्तः । कतमत्^{१२} तद्वचनमित्याह—अहो हीत्यादि ॥ ६३-६५ ॥

१. रसुर्यादि-भो. । २. द्यष्ट-क., पृष्ट-ग. च. । ३. व्यतिरोपयति-क. ग.,
 नास्ति-ड. । ४. वन्तं-ख. घ. ड., वान्-ग. । ५. मारणे नास्य-ख., मारणरास्यं-घ.,
 मारणं गुह्यं-भो. । ६. यावत्-ख. घ. ड. । ७. न च-ग. च. । ८. ये कृत्वा-क.
 ख. घ. । ९. अविद्या-ग. । १०. रिता-घ. । ११. कृत्वाहं नाल-ड. । १२. बाह्यस्थ-भो.,
 बाह्यार्थ-घ. । १३. कथमेतत्-क. ख. ग. ।

ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृतानन हूं हूं फट् फट् देवदत्तं मारय मारय
हुं हुं फट् फट्^२ । इत्याह भगवान् महाविकल्पो [घात]वज्र^३ यन्त्रमन्त्र-
तन्त्रमारणादिसमयः ॥६७॥

इति सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारि^४ यन्त्रमन्त्रतन्त्र-
मारणादिसमयश्चतुर्थः पटलः ॥

सत्त्वधातिमिति । गुरुबुद्धाद्यपकारकम्^५ । महाविकल्पेति । महांश्चासौ
विकल्पश्च दुःख^६ दुर्गत्यादिरूपः, तस्य यन्मारणं स्फोटनम्, तदर्थं वज्र इव वज्रः,
महाविकल्पमारणवज्रः । कतमोऽसौ भगवानेवम् ? इत्याह—यन्त्रेत्यादि । अयमर्थः—
यन्त्रादिषु समयोऽवश्यंभाव्यधिष्ठानविशेषो यस्यासौ यन्त्रादिसमयो भगवान् वज्रसत्त्व
इत्यर्थः ॥ ६६-६७ ॥

इति चतुर्थपटलव्याख्या ॥

पञ्चमः पटलः

तथा चक्रद्वयं^१ लिख्य फट्कारेण विदर्भयेत् ।
साध्यस्य नाममादाय कपालं(ल)सम्पुटे^२ न्यसेत् ॥१॥
नीलसूत्रेण^३ वेष्टयित्वा^४ मध्याह्नवेलायां श्मशानेषु निखानयेत् ॥२॥
श्रीयमारि समालम्ब्य साध्यं वै पुरतो न्यसेत् ।
अश्वमहिषं^५ मारुढो(ढौ) द्वौ^६ साध्यौ शस्त्रपाणिनौ ॥३॥
निमित्तैः^७ क्रोधसंघातैः^८ द्वयपक्षं विचिन्तयेत् ।
उभौ तु युध्यमानौ तु क्रोधाविष्टेन^९ चेतसा ॥
भावितव्यौ बलौ क्रुद्धौ भावयन् जपमारभेत् ॥४॥
ॐ ह्रीः^{१०} ष्ट्रीः विकृतानन हूं हूं फट् फट् देवदत्तं^{११} यज्ञदत्तेन
सह विद्वेषय^{१२} हुं फट् स्वाहा^{१३} । इत्याह भगवान् महाविद्वेषसमयः ॥५॥

अन्योन्यं^{१४} विद्वेषार्थमाह—तथेत्यादि । तथेति^{१५} ममी(सी)देवतादिकं पूर्ववदेव ।
कपालसम्पुट इति हण्डिकादिखोलकद्वये^{१६} । मारणचक्रावस्थापने^{१७} चेदं बोद्धव्यम् ॥१-२॥

यमान्तकमिति मारणोक्तम् । अश्वमहिषसमारुढाविति । एकोऽश्वारुढः, अपरो
महिषारुढः । निमित्तैः क्रोधसंघातैरिति । एतदुभयोरपि क्रोधसमूहः संस्कार्य दातव्यः ।
बलौ बलवन्तौ । क्रोधौ संघक्रोधौ ॥ ३-५ ॥

१. चक्रद्वयं ख., अथ चक्र-ग. च. । २. समालिख्य-क. घ. । ३. पुटे-ग. । ४. वेष्टित्वा
-ग. च. । ५. 'मध्याह्नवेलायां' नास्ति-ग. च. । ६. यममारि क. ख. घ., 'श्री' नास्ति-ड. भो. ।
७. महिषसमारुढ-क. ख. घ. ड., मारुह्य-ग. । ८. 'द्वौ' नास्ति-घ. । ९. निमित्तैः-भो. ।
१०. संहतैः क. ख. ग. घ. ड. च., गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी, तैर्द्वयोः-ग. च. । ११. उभा-
वुभौ-ड. । १२. क्रोधचित्तेन-ग. । १३. ह्रीः ष्ट्रीः-ख. घ. च. । १४. देवदत्तयज्ञदत्ताभ्यां
विद्वेषय-ड. । १५. नास्ति-ग. च. । १६. नास्ति-ग. च. भो. । १७. विशेषा-क. ख. ।
१८. समा-ग., मसा-घ. । १९. द्वयोः-क. घ. । २०. वेदं-क. ख. । २१. इतः पूर्वं 'निर्माण-
चक्रसमूहैः' इत्यधिकः पाठः-भो. ।

१. ह्रीः ष्ट्रीः-ग. च., स्त्रीः-घ. । २. अतः परमयमेव मन्त्रः पुनर्लिखितः, तत्र-
विकृतानन देवदत्तं मारय हुं फट्-डपाठः, मारय फट्-भो. । ३. नास्ति-क. ग. । ४. नास्ति-
ख. घ. । ५. 'सर्वं चित्तं' नास्ति-ग. च. । ६. महातन्त्रे कायवाक्चित्तस्तम्भनपटल-
श्चतुर्थः-ग. च., इति सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारितन्त्रे विकल्पघातवज्रयन्त्रचक्रमन्त्रो-
षधादिविक्रमश्चतुर्थपटलः-भो. दे. । ७. बारकाः-ग. घ. । ८. दुर्गहेत्यादि-क. ख. ग. ।
९. यन्त्रादिषु-क. । १०. इति श्रीकृष्णयमारितन्त्रे योगमाहात्म्ये वाक्स्तम्भनपटलश्चतुर्थः-ख. ।

आलिख्य^१ द्वयचक्राख्यं विधिना तेनैव पूर्ववत्^२ ।
 हुंफट्कारविदर्भेन(ण) कपालसम्पुटे न्यसेत् ॥६॥
 कृष्णसूत्रेण संवेष्ट्य^३ पितृवने निखानयेत् ।
 यमारियोगमादाय पुरतः साध्यं विभावयेत् ॥७॥
 यंभवे धनुराकारे कृष्णमास्तमण्डले ।
 नीलवर्ण(र्ण) महादुष्टं^४ तस्योपरि विभावयेत् ॥८॥
 तमारुढं महादुष्टं नीयन्तं दक्षिणां दिशम् ।
 ताडयन्तं क्रोधसंघातैर्बुद्धस्यापि न^५ सिद्धयति ॥९॥

ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृतानन हूं हूं फट् फट् देवदत्तमुच्चटय
 हूं फट् । इत्याह भगवान् महोच्चाटनसमयः ॥१०॥

क्रुद्धो याम्याननो योगी स्वरक्त^६ चित्तिभस्मना ।
 विष^७ लवणराजिकार्तलेन उन्मत्तकदलवारिणा ॥११॥

उच्चाटनाख्यानायाह—आलिख्य द्वयेत्यादि । विधिना तेनैवेति मारणविधि-
 कथितमस्यादिना । हुंफट्कारविदर्भेणेति । साध्यनाम हुंफट्कारान्तं विदर्भयोग्यम् ।
 कपालसम्पुटे हण्डिकादिखोलकद्वये । पितृवने श्मशाने । यमारोति द्वेषयमारिः ॥ ६-७ ॥

यंभवे इति यंकारपरिणते । क्रोधसंघातैः स्फुरितैर्यमारिभिः । न सिद्धयति,
 प्रत्यानयनमिति शेषः ॥ ८-१० ॥

विधिना तेनैवेत्युक्तेऽपि कदाचिच्छिष्यस्य भ्रमो भवेदिति तान् देवतामूर्ति-
 मसीर्कपटानाह—क्रुद्ध इति । याम्याननो दक्षिणाभिमुखः । स्वरक्तेति स्ववामहस्ततर्जनी-
 रक्तम् । भस्मनेत्यगारः (झारेण) । उन्मत्तकदलवारिणेति धुतूरकपत्ररसेन ॥ ११ ॥

१. लेख्य-क. ग. च, लिखेत्-घ. २. पूर्वतः-क. ३. संवेष्टं-च. ४. कृष्टं-ड.,
 महादुष्टं-क. ख. ग. घ., गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी । ५. संघातं-च. ६. च-क. ख. ग. घ. ।
 ७. ह्रीः ष्ट्रीः-घ. च. ८. 'हूं फट्' इत्यधिकः पाठः-ख. भो. ९. 'महा' नास्ति-भो. ।
 १०. अजरक्त-भो. ११. 'लवण' नास्ति-ग. च. १२. भस्मने-ख. ग. ।

श्मशानचेलके चक्रद्वयमेतल्लिखेत् क्रमात् ।
 मारणे यमदेहस्थं विद्वेषे महिषाश्वयोः ॥१२॥
 प्रेरणे चोष्टदेहस्थं शान्तिके चन्द्रसंस्थितम् ।
 पौष्टिके पीत^१चन्द्रस्थं योषितां हृदि वश्यके ॥१३॥
 छागलस्थं प्रशस्तं वै स्तम्भनं मेरुमध्यतः ।
 कृष्टं शरभ^२सिंहस्थमेवमन्येषु लक्षयेत् ॥१४॥
 रोचनालक्तकं चैव काश्मीरं च विशेषतः ।
 भूर्जपत्रे लिखेद् वश्यं सिद्धयते नात्र संशयः ॥१५॥

चक्राणां विशेषाधारलिख[ना]याह—मारण इति । मारणविधिकथितमस्या-
 दिना । चक्रद्वयेऽपि यमो लेख्यः । तद् देहस्थं तदुदरस्थचक्रम् । महिषाश्वयोरिति ।
 एकं चक्रं महिषपृष्ठे, अपरमश्वपृष्ठे ॥ १२ ॥

प्रेरण इत्युच्चाटने । उष्टदेह[स्थ]मिति । लीनो^३ष्टपृष्ठे चक्रद्वयमपि । चन्द्र-
 मण्डल इति । चक्रं संवेश्य चन्द्रमण्डलं दातव्यम् । योषितां हृदीति भगे ॥ १३ ॥

छागलस्थं चेति मेषारुढम् । मेरुमध्यत इति समन्तात् पर्वतमाला(ल)या^४
 वेष्टितम् । स(श)रभसिंहोऽष्टपदसिंहः । अन्येऽपि उन्मत्तीकरणादौ वानरमदनमत्त-
 पुरुषादिषु लिखनीयम् । द्विवद्धः^५ सुबद्धो भवतीति ॥ १४ ॥

पुनरनुक्तमस्याद्याख्यानायाह—रोचनेति । गोरोजना । स्त्रीशान्तिके स्त्रीनिमित्तम् ।
 स्त्रीपुरुषवशीकर्तुं च । अलक्तं वश्यस्त्रीपुंसयोरपि परं पुरुषनिमित्तम् । काश्मीरं चेति
 पुंसां शान्तिके, स्त्रीपुंसयोः पौष्टिके च । लिखेद् वश्यमित्युपलक्षणम्, शान्तिक-
 पुष्टयोरपि ॥ १५ ॥

शुभचेतसा, यत्कार्यमिति शेषः । अयमर्थः—शान्तिकपौष्टिकवश्येषु शरावसम्पुटे
 स्थापनीयम् । क्रूरकर्माभिप्रायेण—काकपक्षेत्यादि । काको वृद्धकाकः । लेखन्या,

१. द्वयमेव-क. ख. घ. च., मेवं क्रमाल्लिखेत्-ड. २. चन्द्रपीत-ग. च. ।
 ३. कृष्टं-ड. ४. शरभ-क. ५. नानोष्ट-घ., नीलोष्ट-भो. ६. मालायां-ख. ।
 ७. विवद्धः-ख. घ. ।

शरावसम्पुटे स्थाप्य संग्राह्य शुभचेतसा ।
ध्वाङ्क्षपक्षस्य लेखन्या मध्याह्ने अवरोपयेत् ॥१६॥

चितौ सम्पुटपद्मेषु यमार्यात्मप्रयोगतः ।
ॐ ह्रीः प्टीः इत्यादिमावर्त्य निग्राह्यो दक्षिणे स्थितः ॥१७॥

शान्तावन्त्ययकारस्य लोपो निर्दयस्य च ।
पश्चान्मध्ये यकारस्य शेषा वर्णा यथासुखम् ॥१८॥

पूर्वसेवायुतं जप्त्वा इदं कर्मप्रसाधनम् ।
कर्तव्यं ज्ञानवज्रेण यममारिप्रयोगतः ॥१९॥

मारणविद्वेषणोच्चाटनादिषु लिखितव्यमिति शेषः । मध्ये अवरोपणम् ॥ मध्याह्ने
श्मशानेऽवरोपयेत् । चित्ता^{१२}विति चित्तिमध्ये लिखनीयम् । सम्पुटपद्मेष्विति सम्पुटेपु
पद्मेषु च । ततो मारणोच्चाटनविद्वेषणविषये हण्डिकादिखोलकसम्पुटेपु, आकृष्टौ पद्मेषु
स्त्रीकपालेषु । यमार्यात्मप्रयोगत इति । तत् तद्यथोक्तयमारिमूर्तितः । आवर्त्येति जप्त्वा ।
दक्षिणस्थित इति क्रूरकर्माभिप्रायेण दक्षिणमुखेन । अस्योपलक्ष(ण)त्वाद् अन्योन्यकर्मा-
पेक्षयाऽन्योन्यदिङ्मुखो बोद्धव्यः ॥ १६-१७ ॥

निष्पन्नकार्ये चक्रावस्थापन^{१३}स्यानुपयोगात् प्रोञ्चना^{१४}वक्रमार्थमाह—शान्ताविति
कार्यनिष्पत्त्या व्यापारोपशान्तौ सत्याम्, यदा वा विद्यागतं कृत्वेदं चक्रं धारणीयम्,
तदैतदक्षरचतुष्टयं प्रोञ्च्य^{१५} धारणीयमित्युपदेशः । शेषा इति लुमाक्षरचतुष्टयादन्ये ।
यथासुखमिति यथेष्टं प्रोञ्च(ञ्च)नीयाः स्थापनीया वा ॥ १८ ॥

अयुतमिति दशसहस्रम् । ज्ञानवज्रेणेति ग्राह्यग्राहकभावरहितचित्तेन छाया-
मायोपमाकारेण । यममारिप्रयोगत इति । एवंविधयमारिरूपेण ॥ १९ ॥

१. ख. घ. ड. भो. मातृकासु १५ श्लोकानन्तरं 'भूर्जे वा.....महावश्यसमयः' इत्यस्य
स्थानेऽयं पाठः । टीकाकृतापि स्वीकृतोऽयमेव पाठः । २. संग-ख. घ. । ३. रोपणा-ड. । ४. यमार्यात्म-
ड., यस्य योगात्मक-भो. । ५. स्थितैः-ड. । ६. पकारं-घ., पकारस्य-ड. । ७. लापानि
द्वयस्य च-ख., लोपानिद्व-घ. भो. । ८. सुखाः-ख., मुखाः-घ. । ९. धकम्-ख. घ. भो. ।
१०. यो यमारि-ड. । ११. पाठोऽयं भोटानुसारी । १२. चित्ता-ख., चित्तादिति-ग. घ. ।
१३. स्थापने यस्या-क. । १४. नानुक्रमा-घ. । १५. प्रोच्य-क. ग. घ. ।

इदं चक्रं महारौद्रं लिखितं यत्र तिष्ठति ।
गृहेऽपि कलहो नित्यं भवेदक्षरलेखनात् ॥२०॥

[भूर्जे वा कर्पटे वापि अलक्तकरसेन वा ।
रक्तचन्दनकेनापि अनामाह्वारेण तु ॥
चक्रद्वयं समालिख्य^२ होःकारेण^३ विदग्धयेत् ।
कालादिरहिते यन्त्रे शरावद्वयसम्पुटे ॥

आज्यमाक्षिकसम्पूर्णं रक्तसूत्रेण वेष्टयेत् ।
अर्चयेद् रक्तपुष्पेण पश्चिमाभिमुखः स्थितः ॥

रक्तवर्णमहो^४ज्वालात्मानं यमघातकम् ।
रक्तचन्द्रसमारुढं साध्यं चैव विचिन्तयेत् ॥

स्वकायनिर्गते रक्ते मयूखैरङ्कुशाकृतैः^५ ।
साध्यमाकर्षयन् दृष्ट्वाऽयुतमात्रं स्फुटं जपेत् ॥

पूर्वसेवायुतं जप्त्वा इदं कर्मप्रसाधकम् ।
तं साध्यं विह्वलीभूतं पादयोः पतितं तथा ॥

विवस्त्रं मुक्तकेशं च चिन्तयन् जपमारभेत् ।
वश्यं यदि नागच्छति तन्मन्त्रं तापयेद् व्रती ॥
घृतादिरहितं कृत्वा निर्धूमखदिरानले ॥

किमित्थं चतुरक्षरप्रोञ्चनं विहितमित्याह—इदं चक्रमिति । अक्षरलेखना-
दिति सकलाक्षरस्थापनात् ॥ २० ॥

१. क. ग. च. मातृकासु 'शरावसम्पुटे' 'दक्षरलेखनात्' (१६-२०) इत्यस्य स्थानेऽयं
कोष्ठकस्थः पाठः । २. लेख्य-ग. । ३. होकारेण-ग. च. । ४. महाज्वाला-क. । ५. कृतम्-ग. च. ।
६. रक्तप्रोञ्चनमिति सार्वत्रिकः पाठः, गृहीतस्तु पाठो भोटानुसारी, प्रोञ्चनं-ग. घ. ।
७. सप्तमाक्ष-क. ख. ।

ॐ 'ह्रीः ष्ट्रीः विकृतानन हूँ हूँ फट् फट् होः देवदत्तस्य यज्ञदत्तं वशोकुरु होः^१ ।
 ॐ^३ ह्रीः ष्ट्रीः विकृतानन हूँ हूँ फट् फट् वौषट् देवदत्तस्य यज्ञदत्तं वशमानय
 वौषट्^४ । इत्याह भगवान् महावश्यसमयः ॥]

^६ इति सर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्य^५ कृष्णयमारितन्त्रे^६
^७ चक्रानुपूर्वलिखनं नाम पञ्चमः^८ पटलः ॥

चक्रानुपूर्वेति । चक्राणां लिखनानुपूर्वमनुक्रमश्चक्रानुपूर्वक्रमः^९ । पृषोदरादि-
 त्वाल्लिखनशब्दस्य लोपः । लिख्यते येन रोचनादिना तल्लिखनम्^{१०}, चक्रा^{११}नुपूर्वा(र्वं)
 यल्लिखनं रोचनादिकं यत्र स तथोक्तः । अभिमतार्थपरिच्छेदको वाक्यसमूहः पटलः ।

^{१२} इति पञ्चमपटलव्याख्या ॥

षष्ठः पटलः

^१ अथ खलु भगवन्तः सर्वतथागता भगवन्तं सर्वतथागताधिपतिं
 महावज्रधरमनेन स्तोत्रराजेनाध्येषयामासुः ॥ १ ॥

^२ देश मुद्राप्रयोगं तु येन तुष्यन्ति वज्रिणः ।
 मुद्रिता वज्रमुद्रेण सिद्धिं कुर्वन्ति भूयसीम् ॥ २ ॥

अथ वज्रधरो राजा इदं वचनमब्रवीत् ।
 सर्वेषां माण्डलेयानां यमघ्नं शिरसि भावयेत् ॥ ३ ॥

^३ व्यस्तमुद्रणभावनया “न सिद्धिर्नापि साधकः” इति^४ स्तुतिपूर्वकाध्येषणया मुद्रण-
 प्रश्नमाह—अथ भगवन्त इत्यादि । अनेनेति पूर्वोक्तेन “मोहवज्रस्वभावस्त्वम्”
 (२।२-६) इत्यादिना ॥ १ ॥

देशेति देशय प्रकाशय । स्व-स्वमुद्रेणेति स्वस्वतथागतेन ॥ २ ॥

माण्डलेयानामित्यनेनैव मण्डलेस्वरपरिहारेण सकलमण्डलदेवतापरिप्राप्तेः सर्वेषा-
 मिति ग्रन्थाधिक्यान्मण्डलेस्वरस्यापि ग्रहणम् । यमघ्नमपि(मिति) प्रथमपटलव्याख्यानेना-
 क्षोभ्यादिपञ्चकम् । ततो द्वेष-मोह-पिण्ड-राग-ईर्ष्यायमारिषु यथाक्रमम् अक्षोभ्य-वैरोचन-
 रत्नसंभवामिताभामोघसिद्धयः शिरसि भावनीयाः । चर्चिकावाराहीसरस्वतीगौरीणां
 शिरसि वैरोचनाक्षोभ्यामिताभामोघसिद्धयो यथाक्रमम् । “मुद्गर-दण्ड-पद्म-खड्ग-
 यमारीणां तु अक्षोभ्यवैरोचनामिताभामोघसिद्धयः ॥ ३ ॥

१. ह्रीः ष्ट्रीः-च. । २. हो-च. । ३. ह्रीः ष्ट्रीः-च. । ४-५. वषट्-क. । ६. ‘इति’
 नास्ति-ख. घ. ड. । ७. ‘सर्व’...‘रहस्य’ नास्ति-ग. । ८. ‘रहस्य’ नास्ति-ख. घ. ड. भो. ।
 ९. महातन्त्रे-ग. । १०. यन्त्रक्रमलिखनं-भो. । ११. पटलः पञ्चमः-ग. च. । १२. ‘क्रमः’
 नास्ति-क. ख. ग. घ. । १३. लिखना-घ. । १४. ‘चक्रा’...‘लिखनं’ नास्ति-क. ख. ग. ।
 १५. इति श्रीकृष्णयमारितन्त्रे महायोगमाहात्म्येऽभिमतार्थपरिच्छेदे पञ्चमः पटलः-ख. ।

१. ‘अथ खलु’ इत्यारभ्य ‘जिनोरसाः’ इति षष्ठलोकपर्यन्तोऽंशो न विद्यते क. ग. च.
 मातृकासु, ख. घ. ड. भो. मातृकासु तु विद्यते, टीकाकृतापि स्वीकृतः । २. सर्वमातृकासु
 भोटानुवादे च ‘द्वेषमुद्रा’ इति पाठः, गृहीतः पाठस्तु टीकानुसारी, द्वेषस्वभा-ड. ।
 ३. इतः पूर्वम् —‘ततो व्यस्तमुद्रणभावनकथा व्याख्यास्यामः’ इत्यधिकः पाठः-ख. । ४. इत्या-
 दि-क. । ५. परिग्रहणेन-भो. । ६. द्वेषयमारिमोहयमार्यादि-ख. । ७. मुद्गरयमारिदण्डयमा-
 र्यादि-ख. ।

मण्डलं वर्तयेन्नित्यं नित्यं होमेन पूज(र)येत् ।
 समयान् साधयेन्नित्यं संवरं संप्रगृह्यताम् ॥४॥
 प्रथमं मौलिसेकेन^१ द्वितीयं खड्ग^२ मोदनात् ।
 तृतीयं वज्रघण्टां च चतुर्थं चन्द्रभक्षणम् ॥५॥
 चत्वार्येते महासेकाः कृष्णस्य मुखनिर्गताः ।
^३एतत्सेकप्रभावेन(ण) बोधिसत्त्वा जिनोरसाः ॥६॥
 अथ मन्त्रं प्रवक्ष्यामि सर्वभूतबलिक्रियाम्^४ ।
^५उच्चारिते महामन्त्रे^६ सर्वभूतप्रकम्पनम् ॥७॥

नित्यं मण्डलं देवताचक्रं वर्तयेद् भावयेत् । होमेनेत्याध्यात्मिकेन । उक्तामृता-
 स्वादविधानन्यायेन पूरयेदिति देवतामूर्त्या आत्मानं तर्पयेत् । समयानिति गोकुदहना-
 दीनि । साधयेदिति यथोक्तामृतास्वादविधानेन भक्षयेत् । संवरमिति अवश्यकर्तव्यं
 तन्मण्डलं वर्तयेदित्यादिकमेव ॥ ४ ॥

प्रथमं मौलिसेकेनेति । मण्डलं प्रवेश्योदकाभिषेकानन्तरं मुकुटाभिषेकेन ।
 खड्गमिति वज्राभिषेकम् । वज्रघण्टा चेति घण्टाभिषेकेन । चतुर्थं चन्द्रभक्षणमिति
 नामाभिषेकत्रिकुलसमयवज्राचार्यवज्रव्रताऽऽ^७स्वा(श्वा)सव्याकरणानुज्ञाजनन्तर(रं) प्रज्ञो-
 पायाभिषेकं गृह्णीयात् ॥ ५ ॥

कृष्णस्य वज्रसत्त्वस्य, कृष्णयमारिहेतुत्वाद् वज्रसत्त्व एव कृष्ण इति कृत्वा
 सेकप्रयोजनाख्यानायाह—एवमात्मके^{१०} (एतत्सेके)त्यादि । लब्धाः प्राप्ताः, जिनोरसा
 बोधिसत्त्वाः ॥ ६ ॥

बलिदानपूर्वकसर्वक्रियाकरणाद् बलिविधानायाह^{११}—अथ मन्त्रमित्यादि ।
 सर्वभूतेति । ^{१२}सर्वभूतानीन्द्रादीनि^{१३} स्वदेवता^{१४}योगदृष्टिपातभस्मशरीराणि स्वहृद्बोज-

१. संकेत-घ. । २. मादरात्-घ., नोदनात्-भो. । ३. ततः सेक-ड., सेकविशेषण-भो. ।
 ४. क्रिया-क. ख. ग. घ. च. । ५. इतः परं उमातुकायां पत्रत्रयं (२५-२७) नास्ति ।
 ६. तन्त्रे-ग. घ. । ७. व्रती स्वाध्याय-क., व्रतीन्-ग. । ८. व्याकरणज्ञानचतुर-क. ।
 ९. एतात्म-घ. । १०. कैरित्या-क. घ. । ११. इतः परम्—‘ॐ अकारो मुखं सर्वधर्माणा-
 माद्यनुत्पन्नत्वात् ॐ आः हूं फट् स्वाहा’ इत्यधिकः पाठः-ख. । १२. सर्वभूतेत्यादीनि
 स्वदे-क. । १३. दीति-ख. । १४. ता यावता योग-क. ग. ।

^{१५}ॐ इन्द्राय ह्रीः^{१६}, यमाय ष्ट्रीः^{१७}, वरुणाय विः^{१८}, कुबेराय कृः^{१९},
 ईशानाय तः^{२०}, अग्नये आ^{२१}, नैऋतये^{२२} न^{२३}, वायवे न^{२४}, चन्द्राय
 हूं, अकार्य हूं, ब्रह्मणे फट्, वसुधारायै^{२५} फट्, वेमचित्रिणे^{२६} स्वा,^{२७}
 सर्वभूतेभ्यो हा । हा हा ही ही हूं हूं फें फें^{२८} स्वाहा ॥८॥

कृत्वा मण्डलिकां त्र्यम्बां^{२९} विष्णुमूत्रतोयमिश्रितैः ।

देवता[ः] प्रीणयेद् योगी हाहाकारं पुनः स्मरेत् ॥९॥

^{३०}अथ भगवान् सर्वतथागताधिपतिः कर्मप्रसरचक्रमुदाजहार ॥१०॥

स्फारितरश्म्यमृतसंस्पर्शनिष्पन्नात्मसमान^{३१}देवताकाराणि, झटितियोगात् । तेषां बलेः
^{३२}पूजाया[ः] क्रियाकारकं मन्त्रपठनम् । यथोक्तामृतस्वादक्रमेण पञ्चामृतं निष्पाद्य जिह्वां
 च देवतानां तद्विष्मनलिकया तदमृतमुपभोज्य^{३३} तत्तदभिमतकार्यसिद्ध्यनन्तरम् ।
 तमेव मन्त्रमाह—ॐ इन्द्राय^{३४}त्यादि, तदेव च देवतायाः । दक्षिण(णेन) धूपं चारयन्^{३५}
 घण्टामेतेषु स्थानेषु वामहस्तेन वादयेत् । तद्यथा नाभौ हृदि उरोगतवामदक्षिण-
 स्थाने कण्ठे मुखे दक्षिणनासावामकर्णेषु चक्षुर्द्वये शिरसि सर्वत्र वारत्रयं^{३६} वादनीयम् ।
 पुनर्नाभिदेशे यथासुखम् ॥ ७-८ ॥

मदनपानकाले स्वेष्टदेवतातर्पणायाह—कृत्वेत्यादि । त्र्यम्बां त्रिकोणाम् । वाम-
 हस्तानामिकया वामावर्तेनेत्युपदेशः । किंभूतामित्याह—विडित्यादि । विष्णुमूत्रादिभिः
 कृतमित्यर्थः । तोयं मद्यं बोधिचित्तं वा । विडाद्यभावे मदनमात्रेण कृतमित्युपदेशः ।

१. ‘ॐ’ नास्ति, गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी । २. ह्रीः-घ. च. । ३. ष्ट्रीः-घ. च. ।
 ४. वि-ख. ग. घ. च. । ५. कृ-ख. ग. च. । ६. त-ख. घ., नास्ति-ग. च. । ७. त-ग. च. ।
 ८. त्र्यै-ख. ग. । ९. आ-ग. च. । १०. अतः परम्—‘ईशानाय न’ इति पाठः-ग. च. ।
 ११. रिण्यै-भो. । १२. चित्रणे-ग., त्रिणं-भो. । १३. ॐ सर्व-क. च. । १४. हूं फट् फट्-घ.,
 ह ह हि हि हूं हूं फें फें फट् फट्-भो. । १५. अस्त्रा-क., अष्टा-ग. च. । १६. ‘अथ’...‘दाजहार’
 नास्ति-भो. । १७. ‘देशता’ इति सार्वत्रिकः पाठः, गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी ।
 १८. उपपूजायाः-भो. । १९. मुपभुज्युच्चारस्तदभि-क. । २०. इन्द्राय यमाय वरुणाय कुबेराय
 अग्नये नैऋत्याय वायु-ईशान-ऊर्ध्वं ब्रह्मणेऽथः पृथिवीत्यादि-ख. । २१. चारयेत्-क. ख. ग. ।
 २२. त्रयं त्रयं-क. ख. ग. ।

कृत्वा मण्डलिकास्तिस्रो अष्टौ द्वादश षोडशान् ।
 संलिख्य^१ विधिना^२ प्राज्ञो न्यसेन्मन्त्राणि सर्वतः ॥११॥
 न्यसेन्मन्त्राणि सिद्धानि कोष्ठके द्वादशे व्रती ।
 सिद्धयत्यशेषनिःशेषं त्रैलोक्यं सचराचरम् ॥१२॥

प्रीणयेदिति । तस्यां मण्डलिकायां वामकरानामिकया समग्रया तर्पयेत् । ॐ विद्वेष्य
 मारय^४ स्वाहेत्यादिना क्रमेण । पुनरिति समस्तदेवताचक्रतर्पणानन्तरम् । स्मरे-
 दुच्चारयेत् ॥ ९-१० ॥

चतुर्थे पञ्चमे च पटले चक्रलिखनस्य संख्यान्मात्रं कृतम्, यथा तल्लिखनीयं
 तद्वक्तुमाह—कृत्वेत्यादि । कृत्वेति लिखित्वा गोरोचनादिना^१ । मण्डलिकास्तिस्र
 इति प्रथममण्डलिका द्वितीयमण्डलिकायां वेष्टनीया, द्वितीया तृतीया (यथा) । अष्टौ
 द्वादश षोडशानिति सर्वाभ्यन्तरमण्डलिकायामष्टौ कोष्ठकान्, द्वितीयमण्डलिकायां द्वादश,
 तृतीयमण्डलिकायां षोडश कोष्ठकान् । तत्र च मण्डलिकात्रयव्यापि किञ्चित् मध्येभ्यो^{१०}
 नान्तद्वये^{११} पूर्वतः प्रभृति पश्चिमेन रेखाद्वयं नेयम्, तथैवोत्तरतः प्रभृति रेखाद्वयं तथा
 दक्षिणे नेयम्^{१२} । तेन सर्वाभ्यन्तरमण्डल्यां^{१३} मध्यकोष्ठकं परित्यज्य अष्टौ कोष्ठका भवन्ति ।
 द्वितीयमण्डलिकाविदिग्भागेषु एकैका रेखा दातव्या । तेन द्वितीयायां द्वादश कोष्ठका
 भवन्ति । द्वितीयमण्डलिकाविदिक्स्थितरेखाशिरसः प्रभृति^{१४} तिर्यग्रेखाद्वयं नेयं तृतीय-
 कुण्डलिकायाम्^{१५} । तेन षोडश कोष्ठका भवन्ति ॥ ११ ॥

न्यसेदिति^{१६} सर्वाभ्यन्तरकुण्डलिकायाम् । मन्त्राणोति पञ्चतथागतबीजाक्ष-
 राणि यमध्य इत्यादिनाऽनन्तरवाच्यानि । विदिक्कोष्ठके चतुष्टयं त्यक्त्वाऽवशिष्टपञ्च-
 कोष्ठकाः ।^{१७} कोष्ठके द्वादश इति द्वितीयमण्डलिकायाः । तत्र द्वारपालादीनां
 द्वादशाक्षराणि ।^{१८} मन्त्रन्यासप्रयोजनमाह—सिद्धयतीत्यादि । अशेषनिःशेषमिति लौकिक-
 लोकोत्तरापेक्षया । सचराचरं^{१९} सज्जमस्थावरम् ॥ १२ ॥

१. संलिखेत्-ग० । २. चक्रं-भो० । ३. न्यसेदशेषमन्त्रं-भो., सिद्धयते-च. ।
 ४. नास्ति-क. । ५. 'वि' नास्ति-ग. । ६. मारये-ग. । ७. लिखित्वा-क. । ८. सौख्यात्-
 मात्रं-ख., खडिमात्रं-ग., सौख्यं-भा. शाखामात्रं-घ. । ९. चनादि कुङ्कुमस्तूरिकर्पूरकेण
 लिखति ख. । १०. मध्यात्-ख., मध्ये-ग. । ११. पारोनाह-ख., त्यारोनाह-ग. ।
 १२. नयेत्-क. ख. ग. । १३. मण्डं मेल्य-क. ग. । १४. प्रभृतिभिः-ख. । १५. तीर्य-
 क. ग. । १६. न्यस्ये-ख. ग. । १७. षकौ-क. ख. ग. । १८. तत्र-क. । १९. गमं-घ. ।

'य म राजा' स दो मे य 'य मे' दो रुण यो द य' ।
 य द यो नि र 'य क्षे य 'य क्ष य च्च नि रा म य ॥१३॥
 यमध्यक्ष^१ (ध्ये क्षे) न्यसेत् पूर्वं दक्षिणे मञ्जुवज्रकम् ।
 मेकारं पश्चिमे लेख्य[म्] उत्तरे^२ दन्तधावनम् ॥१४॥
 साध्यस्य नाम^३ चादाय शून्ये विदिशि धारयेत् ।
 'हूंभ्यां विदिभितं कृत्वा सर्वकार्याणि साधयेत् ॥१५॥
 यच्चनिराजा^४ सदोरुण योनिर इत्यादि बाह्यतः ।
 वाममारभ्य संलिख्य सर्वार्थाय प्रसाधने ॥१६॥

प्रथमद्वितीयकुण्डल्योर्लिखितबीजैः^{१३} श्लोकोत्थानमाह—य म राजा
 इत्यादि ॥१३॥

केन पुनर्विन्यासेन श्लोक इत्याह—यमध्य इति । यंकारं^{१४} प्रथमकुण्डल्योः
 सर्वाभ्यन्तरे । क्ष (क्षे) इति क्ष (क्षे) कारम्, मञ्जुवज्रं मकारम् ।^{१५} मे इति मेकारः,
 दन्तधावनं दकारम् ॥ १४ ॥

शून्ये विदिशीति । अभ्यन्तरमण्डलिकाया एव त्यक्तुं विदिक्कोष्ठकचतुष्टये ।
 तत्र किं केवलमेव साध्यस्य नाम^{१६} लिखनीयमित्याह—हूंभ्यामित्यादि । आदावन्ते च
 हूंकारं दत्वेत्यर्थः । एतच्च क्रूरकर्मपिक्षयोक्तम् । शान्त्यादौ नमस्कारादि^{१७} विदिभितं
 बोद्धव्यम् ॥ १५ ॥

द्वितीयमण्डलिकाया लिखनाय—यच्चेत्यादि । बाह्यत इति प्रथमकुण्डलिकाया
 बहिः, द्वितीयकुण्डल्यामित्यर्थः । वाममारभ्येति ।^{१८} वामं शोभनं यथा भवति । अयमर्थः—
 यथा श्लोकोत्थानं भवति तथा आरभ्य लिखेत् । ततः क्ष (क्षे) कारात् पूर्वतः प्रभृति
 दक्षिणावर्तनेत्यर्थः ॥ १६ ॥

१. 'य म राजा स दो ने य य मा य रु ण यो द य । द य यो नि र य क्षे य य क्षे श
 च्च नि रा म यः ॥' (ईशानशिवगुरुदेवपद्धतौ, पूर्वार्धे ४७.११, पृ. ३४५) । २. सं-घ. ।
 ३. 'य' नास्ति-च. । ४. दा-घ., दाय-च. । ५. या-घ. । ६. क्षच्छे-च. । ७. 'य य'
 नास्ति-ख. ग. घ., 'य' नास्ति-च. भो. । ८. ध्ये क्षे-क., ध्येकं-घ., ध्यक्षे-च. ।
 ९. दण्ड-क. ख. ग. । १०. मादाय-क. ख. ग. घ. च. । ११. हं-क. । १२. यच्च स
 मा स दा रु ण-ग. च., नि रा जो स दा रु ण-घ. । १३. श्लोके स्थान-घ. । १४. ण्डल्याः-घ. ।
 १५. क्वचिदपि मातृकासु नास्ति, गृहीतः पाठो भोटानुसारी । १६. लेख-क. ख. ग. ।
 १७. रादिना-क. ग., नम आदि-भो. । १८. वामे-ग. ।

तृतीयकोष्ठके^१ पुरत एकान्तरितकोष्ठके^२ ।
लिखेत् पूर्ववदा(त आ)रभ्य^३ ॐ^४ ह्रीः ष्ट्रीः इत्यादिमन्त्रकैः ॥
तदन्तरान्तरितेष्वपि अष्टकोष्ठकेषु संलिखेत् ॥१७॥

“मूकं कुरु, मारय^५, उच्चाटय, वशीकुरु, विद्वेषय, शान्ति कुरु,
पुष्टि कुरु, इत्येवमादि कर्मानुरूपतः ॥१८॥

प्रणवादि[:] नमोन्ता(न्ते) च अन्ते^६ वषट् वौषट् ।
हूंफट्कारयुता^७ बीजा[:]^८ शान्तिपुष्टिवशादिकृत्^९ ॥१९॥

तृतीयकोष्ठक इति । तृतीयकुण्डलिकायाः पुरत इति । द्वितीयकुण्डलिका पूर्वा-
(वी)^{१०} दिग्वर्तिकारात् परत इत्यर्थः । पूर्वत इति पूर्वदिग्वर्तिकोष्ठकमारभ्य, दक्षिणाव-
र्तेनेति शेषः । ॐ^४ ह्रीः ष्ट्रीः विकृतानन हूं इत्यादिमन्त्रकैरिति । ॐ ह्रीः ष्ट्रीः
विकृतानन हूं इत्यर्थः ॥ १७ ॥

तदन(तदन्तरा)न्तरे(न्तरिते)ष्वपीति लिखितमन्त्रकोष्ठकमध्यवर्तिषु । किं
लिखेदित्याह—मूकमित्यादि ॥१८॥

प्रणवादि[:] नमोऽन्ते चेति । प्रणवादेरन्ते^{११} नम इति बोद्धव्यम् । प्रणव ॐकार
आदिर्यस्याऽसौ प्रणवादिः, ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृतानन हूं इत्यर्थः । अत्र^{१२} मन्त्रस्यान्ते^{१३}

१. तृतीयपद को-क. ख. घ. । २. एकान्तकोष्ठके-ग. च. । ३. पूर्वद्वारभ्य-भो. ।
४. ह्रीः ष्ट्रीः ग. घ. च. । ५. अमुकं-भो. । ६. नास्ति-भो. । ७. इति वामारभ्य-भो. ।
८. वौषट्-ग. च., नास्ति-भो. । ९. हूं हूं-ग. च. । १०. युत-च. । ११. बीजानि-ग. च. ।
१२. शान्ति पुष्टि वशाकृति-ग. च., कृन्ति-घ. । १३. दिग्वर्तिभ्यो यकाराभ्यन्तरत-क. ।
१४. नास्ति-क. ग. घ. भो. । १५. ह्रीः ष्ट्रीः-घ. । १६. तदमन्त्रचोत्तरेष्व-क. ।
१७. प्रणवान्तर-ख. । १८. अस्य-क. । १९. स्याथेऽन्ते-क. ग. ।

‘इति^१ सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारितन्त्रे^२
चक्रावलोकनो नाम षष्ठ^३ पटलः ॥

नम[:]शब्दो^४ लेख्यः । अन्त इति साध्यस्य, पुनश्चान्ते नमः । एतच्च^५ शान्तौ ।
ततोऽयमर्थः—ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृतानन हूं नमोऽमुकस्य शान्ति कुरु नम इति । वष-
डिति वक्ष्ये । वौषट् इति पुष्टौ । हूं इति मारणे । फडिति प्रेरणे । परं हूंकारं द्विधा
कृत्वा हूं फडिति बोद्धव्यम्, उपलक्षणत्वादिषाम् । अन्ये च हो^६ इत्येवमादयोऽपि
यथायोगं पठितव्याः । बीजा इति । बीजमिव बीजा ॐ ह्रीः^७ इत्यादि मन्त्राक्षराणि^८ ।
अन्त इति । अन्तमवसानं मारणम् । हृदिति हरणं पलायनम् । शान्त्यादिकरा
इत्यर्थः ॥ १९ ॥

रक्षाचक्रावलोकन इति । रक्षा शान्तिः, उपलक्षणं चैतत्, तदर्थं चक्रं यन्त्र-
द्वयम्, तदवलोक्यते सम्यक् क्रमेण निश्चीयते^९ यत्रासौ तत् तथा ।

इति^{१०} षष्ठपटलव्याख्या^{११} ॥

१. ‘इति’ नास्ति-क. ख. घ. । २. ‘सर्व’...‘चित्त’ नास्ति-ग. च. । ३. महातन्त्रे-ग. ।
४. चक्रलेखनो नाम क्रमभेदः-भो. । ५. षष्ठपटलः-क., पटलः षष्ठमः-ग. च. । ६. कर्तव्यः-क. ।
७. शान्त्यै-क. ख. । ८. वशेदिति-क. ख. । ९. त्वादेव-ख. । १०. हों-क. ग. । ११. ह्रीः-घ. ।
१२. मन्त्राक्षरेण-क. । १३. हृदिति-क. ख. ग., ह्रीः इति आकर्षणम्-भो. । १४. शान्त्यु-
च्चाटनादि-भो. । १५. तदाकारो लिख्यते-भो. । १६. यतेऽसौ-क. । १७. षष्ठम-क. ।
१८. इति श्रीकृष्णयमारितन्त्रे योगमाहात्म्यसम्यक्क्रामणनिश्चायने षष्ठपटलः-ख. ।

सप्तमः पटलः

त्रिमुखां षड्भुजां शुक्लां^१ चक्रहस्तां शशिप्रभाम् ।
 चर्चिकां भावयेत् प्राज्ञो रक्ताकृष्टिप्रयोगतः ॥१॥
 त्रिमुखां षड्भुजां घोणां^२ वज्रहस्तां सुनीलिकाम् ।
 वाराहीं भावयेत् प्राज्ञो मद्याकृष्टिप्रयोगतः ॥२॥
 त्रिमुखां षड्भुजां रक्तां सरस्वतीं भावयेद् व्रती ।
 पद्महस्तधरां सौम्यां प्रज्ञावर्धनहेतवे ॥३॥
 त्रिमुखां षड्भुजां खर्वा मरकतोत्पलसन्निभाम् ।
 गौरीं विभावयेत् प्राज्ञो शुक्राकृष्टिप्रयोगतः ॥४॥

अनुक्तमाण्डलेययोगिनीचतुष्टयमुखाद्याख्यानायाह—त्रिमुखामित्यादि । वज्र-
 (चक्र)हस्तामित्यनेन मोहयमारिप्रधानचिह्नधारिणीत्वात् । अपरचिह्नमुखादि चास्या
 मोहयमारिवत् । प्रयोजनाख्यानायाह—रक्ताकृष्टीत्यादि । प्रयोगतः प्रयोगविशेषतः ॥ १ ॥

वज्रवाराहीमुखाद्याख्यानायाह—त्रिमुखामित्यादि । घोणामिति शूकरमुखीम् ।
 वज्रहस्तामित्यनेन यथोक्तक्रमेण । एषाऽपि द्वेषयमारिवत् । प्रयोजनाख्यानायाह—
 मद्याकृष्टीत्यादि ॥ २ ॥

वज्रसरस्वतीमुखाद्याख्यानायाह—त्रिमुखामित्यादि । रक्तपद्मधरामित्यनेन यथोक्त-
 क्रमेण । एषापि रागयमारिवत् । प्रयोजनाख्यानायाह—प्रज्ञावर्धनेत्यादि ॥ ३ ॥

वज्रगौरीमुखाद्याख्यानायाह—त्रिमुखामित्यादि । अनेन च ईर्ष्यायमारिप्रधानं^०
 मुखवर्णख्यानादेवाऽऽर्ष्यायमारिवत् । प्रयोजनाख्यानायाह—शुक्राकृष्टीत्यादि ॥ ४ ॥

१. शुक्रां-ख. । २. रक्षा-ख. ग. घ., रक्ताकृष्टि-च. । ३. घोरां-च. । ४. कृन्ति-
 क. ख. ग. । ५. रक्तपद्मधरां-टी. । ६. खज्जां-भो. । ७. तु भाव-घ. । ८. शुक्ला-ग. च. ।
 ९. चतुर्मुखा-क. । १०. प्रधानप्रमाणमुख-क. ।

अथ खलु भगवान् महायममथनवज्रा^२ (जो) रक्ताकर्षणवज्रं
 नाम समाधि समापद्ये^३ वज्रचर्चिकामन्त्रमुदाजहार ॥५॥

ॐ वज्रचर्चिके सिद्धेन्द्रनीलहारिणि रत्नत्रयापकारिणो^४
 रुधिरमाकर्षय आकर्षय जः ॥६॥

वक्त्रं प्रसारितं^५ कृत्वा इमं मन्त्रमनुस्मरेत् ।
 त्रैधातुकमहारत्न(क्तं) कृष्यते नात्र संशयः^६ ॥७॥

अथ खलु भगवान् महायमारिवज्रो मद्याकर्षणवज्रं^७ नाम
 समाधि समापद्ये^८ वज्रवाराही^९ मन्त्रमुदाजहार ॥८॥

ॐ वज्रघोणे सुघोणे वज्रमामकि भर २ सम्भर २
 त्रैधातुकं^{१०} महामद्यमाकर्षय जः ॥९॥

^{११}चर्चिकोद्दिष्टप्रयोजननिर्देशायाह—अथ खल्वित्यादि । रक्ताकर्षणेति । रक्त-
 माकृष्यते येन तत् तथा, अभेद्यत्वात् तदेव वज्रम्, तच्च वज्रचर्चिकामूर्तिः, तदेका-
 ग्रत्वाच्चेतसः । सैव समाधिः ॥ ५-६ ॥

वक्त्रं प्रसारितं कृत्वेति । जिह्वायां लोहितं जःकारं दृष्ट्वा तद्रश्मिभिर्जलौका-
 काराभिर्बद्ध्वा^{१२} साध्यहृदि विद्ध्वा तद्रक्तान्ता(क्ता)भिर्जलौकाकाराभिराकृष्यमाणं
 स्वमुखे^{१३} प्रविशन्तं दृढाहं^{१४} द्धारेण द्रष्टव्यं मन्त्रमुच्चार्यमाणेन त्रैधातुकं^{१५} तत्रैलोक्यम् ।
 महारक्तं रक्तसमूहम् ॥ ७ ॥

^{१६}मद्याकर्षणं^{१७} वज्रमिति । पूर्ववद् वज्रवाराहीमूर्तिः । उदाजहारेति
 उदीरितवान् ॥ ८-९ ॥

१. वज्रयमारिमाराकर्षणं नाम-भो. । २. प्रजा-घ. । ३. रक्षा-ख. घ. । ४. 'वज्र'
 नास्ति-क. ख. भो. । ५. सिद्धान्तनाल-क. ख. ग. च., गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी ।
 ६. कारिणां-घ. । ७. नास्ति-ग. भो. । ८. प्रसादितं-ग. घ. ड. । ९. एतावत्पर्यन्तं ड-
 मातृकायास्त्रुटितः पाठः (२५-२७ पत्राणि) । १०-११. 'वज्र' नास्ति-ड. भो. ।
 १२. मद्याकर्षणमन्त्र-भो. । १३. 'वज्र' नास्ति-ड. । १४. 'सु' नास्ति-ड. ।
 १५. धातुकार्यमाक-भो. । १६. चर्चिकादिषु-क. ख. ग. । १७. भिन्तत्वा-क. ख. ग. घ. ।
 १८. प्रविशेत्-क. ख. ग. । १९. हूँका-घ. । २०. 'तत्' नास्ति-घ. । २१. सद्योकर्षण-क.,
 सद्योकर्षण-घ. । २२. वज्रेति-क. ख. ।

हस्तमानां^१ (मृदा) कुलालस्य घटिकां कृत्वा तु संवृताम् ।
आधारे^२ चौरकेशाख्ये स्थाप्य मन्त्रं मुदा स्मरेत् ॥१०॥

अस्य मन्त्रस्य माहात्म्यं दर्शितं चैत्यपत्तने^३ ।
धैर्यमा^४ लम्ब्य यत्नेन मदिराकृष्टिः^५ प्रसिद्धयति ॥११॥

अथ खलु भगवान् महासमययमघ्नवज्रः^६ प्रज्ञापारमितावज्रं^७
नाम समाधिं समापद्ये^८ वज्रसरस्वतीमन्त्रमुदाजहार ॥१२॥

मद्यस्थापनभाण्डं वक्तुम्—हस्तमृदा कुलालस्येति । भाण्डं समारभ्य हस्तं
प्रोच्छ्रित्वा यां मृत्तिकां कुम्भकारस्त्यजति^९, तथा । संवृतामिति । दैर्घ्येण हस्तप्रमाणां
वितस्तिमुखां बृहदुदरां^{१०} सुदग्धां मद्यो^{११} स्थापनायापरस्वल्पभाण्डयुतां सपिधानाम् ।
चौरकेशाख्य इति उद्धृतस्य केशेन कृतबिन्दुके । मन्त्रमनुस्मरेदिति । मद्यं क्रीत्वा आनीय
भाण्डे संस्थाप्य तन्मध्ये रक्तं^{१२} जःकारनिर्गतरश्मिनलिकया प्रणाल्येव मद्यमागल्य^{१३}
स्थापितभाण्डे^{१४} प्रविशदिव विचार्य मन्त्रमुच्चार्यम् ॥ १० ॥

दर्शितं चैत्यपत्तन इति ।^{१५} उत्तरदेशेऽस्ति चैत्यपत्तनं^{१६} नाम स्थानम् । तत्र
वीरवीरेश्वरीमण्डले भगवताऽमुनैव विधानेन त्रैलोक्यमद्यमाकृष्टम् । अद्यापि च
तत्र^{१७} वज्रवाराहीगृहे मद्यं न क्षीयते । धैर्यमालम्ब्य यत्नेनेति ।^{१८} परागोचरेण
अवाच्या ॥ १३ ॥

प्रज्ञापारमितावज्रमिति ।^{१९} प्रविभक्तग्राह्याहकभावेन ज्ञानं प्रज्ञा, तस्याः
पारं सकलधर्मनैरात्म्यमद्वयविवर्जितं^{२०} लक्षणं गता धीः प्रज्ञापारमिता, सैवाभेद्यत्वाद्वाज्रं
वज्रसरस्वतीमूर्तिः, समाधिमिति पूर्ववत् । धारणी चेयमारम्भात् प्रभृति प्रत्यहमहोरात्र-

१. मात्रां-ख. घ., मृदंतु-ड. । २. धारचो-घ. । ३. पत्तनम्-ग. च., मुत्तमे-ड. ।
४. मवल-क. ख. । ५. 'प्र' नास्ति-ग. च. । ६. नास्ति, गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी ।
७. यमघ्नजः-क. ख. ग. घ. च. । ८. 'वज्र' नास्ति-भो. । ९. प्रच्छ्रित्वा-क. ग. ।
१०. कारं भजति-क. ख. । ११. स्वदग्धां-क. ख. ग. । १२. मद्यान् स्थाप-क. ग. ।
१३. रक्तं-क. ख. । १४. मागल्य-क. ख. ग. । १५. पुण्येयम् एवं-ख., प्रविशद्वैयमेव
-क. ग. घ. । १६. उत्पदे तु द्रुतैशाने-क., तत्र-ग. । १७. पत्तनमिति नाम-
क. ग. घ. । १८. तत्र वाराही-क. घ. । १९. परागे च रेणुकरसत्या क. ख., परागो
वरणकतुल्या ग. । २०. कर्जल्या-घ., गृहीतः पाठो भोटानुसारी । २१. प्रविभज्य-घ. ।
२२. विज्ञप्त्यै-क. घ. ।

ॐ पिचु २ प्रज्ञावर्धनि ज्वल २ मेधावर्धनि धिरि २ बुद्धिवर्धनि
स्वाहा ॥१३॥

गृहीत्वा प्रतिपदं^१ यावत् पूर्णमासी समन्ततः^२ ।
संस्कृतं वक्तुं^३ मारम्भेत् यावच्चन्द्रानुसारतः ॥१४॥

भवेद् योगीश्वरीसिद्धिः शतश्लोकं करोत्यसौ ।
सिद्धचतुशेषनिःशेषं त्रैधातुकमशेषतः ॥१५॥

अथ खलु भगवान् महायममथनवज्रः^४ शुक्राकर्षणवज्रं नाम
समाधिं समापद्ये^५ शुक्राकर्षणं^६ वज्रगौर्या मन्त्रमुदाजहार ॥१६॥

ॐ कट्टनि^७ कर्षणि गौरि जः जः जः ह्रीः^८ दुष्टदुष्टयोः^९
शुक्रमाकर्षय जः जः जः हूं^{१०} स्वाहा ॥१७॥

मावर्तनीया । ॐ रागरति इति मन्त्रस्य च पूर्व^{११} सेवाक्षरलक्षं जप्तव्यम् । वज्रसरस्वती-
मूर्त्यैव च सर्वमिदं कर्तव्यमित्युपदेशः ॥ १२-१३ ॥

गृहीत्वा प्रतिपदमिति । शुक्लप्रतिपद(तु) प्रभृति । कियत्काल^{१२} मित्याह—
यावदित्यादि । समन्ततः संस्कृतेनैव यत्किञ्चिद् वाच्यं तत्संस्कृतेनैव । तत्किं पक्षैक-
महोरात्रमेव संस्कृतेन वाच्यमित्याह—यावच्चन्द्रानुसारत इति । यावच्चन्द्रोदय-
स्तत्संमुखम् । असामर्थ्यं^{१३} (थ्ये) तोयं(य)पूर्णपात्रे^{१४} चन्द्रप्रेक्षणमित्युपदेशः ॥ १४ ॥

अशेषनिःशेषं लौकिक(कं) लोकोत्तरं वा^{१५} उभयम् । त्रैधातुकमशेषत इति ।
त्रैलोक्यं च सकलं वशीभवतोत्यर्थः ॥ १५ ॥

शुक्राकर्षणेत्यादि पूर्ववत् । वज्रगौरीमूर्तिमित्यर्थः ॥ १६-१७ ॥

१. प्रतिपदेदं-क. ख. ग. घ. च. । २. नास्ति-ग. च. । ३. कर्तुं-सार्वत्रिकः पाठः,
गृहीतस्तु भोटानुसारी । ४. वान् यमघ्नवज्रः-भो. । ५. द्येदं शुक्राकर्षणाङ्कुशा-ड., नास्ति-क.
ख. ग. घ. च. । ६. 'वज्र' नास्ति-ग. च. भो. । ७. कट्ट कट्टनि-ग. । ८. आकर्षणि-
आकर्षणि-भो. । ९. ह्रीः-घ., 'जः'.....'ह्री' नास्ति-भो. । १०. दुष्टाय दुष्टाय-भो. ।
११. हूं हूं हूं-भो. । १२. पूर्वसर्वा-क. ख. । १३. यद् ज्ञानमि-घ. । १४. असमर्थ-क. ख. ।
१५. पात्रे च-क. ख. ग. । १६. वाङ्मयं-घ., नास्ति-भो. ।

खगमुखाद् वज्रमार्गाच्च^१ वातघण्टाङ्कुशयोगतः ।
 कर्षयेच्छुक्संघातं^३ जपभावप्र(ना)योगतः ॥१८॥
 विजनेषु वने वापि इदं कर्मप्रचोदनम् ।
 सप्तरात्रप्रयोगेण सिद्धयते नात्र संशयः ॥१९॥

अथ खलु भगवान् महायमारिवज्रः कालनिकृन्तनवज्रं नाम
 समाधि समापद्येयं परमाभिषेकसमयं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
 निश्चारयामास ॥२०॥

औदुम्बरं^५ मान्दारकं पारिजातं तमालकम् ।
 कर्णिकारस्य मालां च वत्स गृह्ण प्रतिष्ठितः ॥२१॥
 त्रैधातुकमहाखड्गं^७ सर्वबुद्धनमस्कृत ।
 माराणां जयतो गृह्ण(ह्ण) कर्मखड्गमिवापरम् ॥२२॥

^१ वातघण्टाङ्कुशयोगत इति । ॐ ^२ कट्टनीत्यादि मन्त्रोच्चारणे यदा जःकार-
 त्रयोच्चारणं क्रियते, तदा जिह्वायां रक्तजःकाररश्मिसहितोच्छ्वासवातेनाङ्कुशाकारेणा-
 भ्यन्तरे नलिकाकारेण शुक्रमागत्य मुखे प्रविशद् द्रष्टव्यम् । कुतस्तदानेयमिति पश्चाद्
 योजनीयम् । खगमुखादिति भगमार्गात् । वज्रमार्गादिति पुरुषेन्द्रियरन्ध्रात् । अयमर्थः
 —तेन मार्गेण प्रविश्यासौ वातघण्टाङ्कुशयोगे (गतो) मस्तकस्थितहं^३ काराच्छुक्र-
 समूहमाकृष्णानयेत् । जपभावे(व)नेति । मन्त्रजपदेवताभावनाप्रयोगतः ॥ १८-१९ ॥

कालनिकृन्तनेति । क्लेशनिकृन्तनं द्वेषयमारिमूर्तिम् । परमाभिषेकेति । सर्वा-
 ग्रत्वेनोपादेयत्वात् परमम्, अभिषेकहेतुत्वादभिषेकम्, तस्य समयं मन्त्रं परमाभिषेक-
 समयम्, मण्डलप्रवेशार्थं पुष्पदानमन्त्रम् । अयमर्थः—^५ बुद्धान्वपटानां शिष्याणां मण्डल-
 गृहाद् वहिर्दत्तदक्षिणानामेतदौदुम्बरादिमन्त्रपाठेन हस्ते पुष्पं देयम् ॥ २०-२१ ॥

१. पद्म-भो. । २. वज्र-क. ख. ग., वाट-घ. । ३. संघाट-च. । ४. चापि-ग. ।
 ५. वज्रकृष्णनाशनं-भो. । ६. मादारकं-क., मादारवं-घ. । ७. खड्गं-ख. घ. ड. ।
 ८. बुद्धैर्नम-ग. च., स्कृतं-ख. घ. ड., स्कृतः-ग. च. । ९. इतः पूर्वम् 'सर्वभूत आकर्षाय'
 इत्यधिकः पाठः-भो. । १०. वाड-ख. घ., वाद-ग. । ११. कत्तनी-भो. । १२. घण्टा-
 ङ्कुलशयोगो-ग. घ. । १३. हंकारा-भो. । १४. बुद्धान्व-क. ख. ।

प्रज्ञोपायस्वभावं तु वज्रघण्टां^१ च सिद्धये^२ ।
^३ गृहाण वत्स वज्रस्त्वं^४ कुरु शिष्यस्य संग्रहम् ॥२३॥
 इदं ते पानरत्नं वै^५ देहवज्रप्रसाधकम् ।
 पीयतां मानसं वारि ज्ञातस्त्वं^६ वत्स सर्वदा ॥२४॥
 मु(सु)खेन^७ पिबते शिष्यो^८ यममारिप्रसिद्धये ।
 सौष्ठवं कुरुते चित्तं वज्रशिष्यो महात्मनः ॥२५॥

^१ इति ^२ सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारितन्त्रे^३
^४ आकर्षणादिप्रयोगपटलः सप्तमः ॥

पुष्पपातानन्तरमुदकमुकुटाभिषेकं दत्त्वा यदा ^५ वज्राभिषेको देयस्तदा त्रैधातुक-
 महेत्यादिमन्त्रेणामिमन्त्रं देयम् ॥ २२ ॥

वज्रघण्टाभिषेकमन्त्रमाह—प्रज्ञोपायैर(ये)त्यादि । वज्रस्त्वमिति पञ्चतथागत-
 स्वभावस्त्वमित्याश्वासदानम् । कुरु शिष्यस्य संग्रहमित्यनुज्ञादानम् ॥ २३ ॥

^६ तद्वोधिचित्तभक्षणं^७ मन्त्रमाह—इदं ते ^८ पानरत्नं वै देहवज्रं^९ प्रसाधक-
 मिति । पानप्रस्तावान्मण्डलप्रवेशसमयोदकपानार्थमाह—पीयतामित्यादि । ^{१०} महार्थहेतु-
 त्वादशुचिनाशार्थमाह—सौष्ठवमित्यादि । महात्मनो महात्मेत्यर्थः ॥ २४-२५ ॥

इति^{११} सप्तमपटल^{१२}व्याख्या ॥

१. घण्टा-क. । २. सिद्धये-ग. च. । ३. उत्तिष्ठ-भो. । ४. सद्भवत्या-क. ग. घ. ।
 ५. गुरु-ग. च. । ६. तु-ग. च. । ७. ज्ञानसंभूत-भो. । ८. ज्ञानस्त्वं-क. ख. घ. ड. भो. ।
 ९. सत्सुखेनैव भो शिष्य-ग. च., । १०. यमारिविधिपूर्वतः-ड. । ११. नास्ति-क. ख. घ. ड. ।
 १२. 'सर्व'.....'चित्त' नास्ति-ग. च. । १३. महातन्त्रे-ग. । १४. आकर्षणप्रयो-ग. च.,
 प्रयोगक्रमभेदः-भो. । १५. प्रज्ञाभि-क. । १६. प्रज्ञोपायभूतबोधि-भो. । १७. भक्षक-ख. ।
 १८. नररत्नं-ख. । १९. प्रमापकमि-ख. । २०. 'महार्थहेतुत्वाद्वेयस्वभावस्तन्निषेधार्थमाह' इति
 पाठः सार्वत्रिकः । २१. इति श्रीकृष्णयमारितन्त्रे म(मा)हात्म्येऽभिचारपटलः सप्तमः-ख. ।
 २२. पटले-क. ।

अष्टमः पटलः

अथ वज्रधरो राजा रक्षाचक्रप्रयोगतः^१ ।
विघ्नान् विनायकान् दुष्टान् निकृन्तनाय^२ चाब्रवीत् ॥१॥
अहं खड्गधरो राजा^३ रक्षाचक्रप्रयोगतः^४ ।
खड्गेनादीप्तवपुषा^५ स्फालयामि त्रिकायजान्^६ ॥२॥
त्वं देवि साक्षिभूतासि सर्वबुद्धानुतायिनाम् ।
यमघ्नो मण्डलाचार्यो मण्डलं लेखयाम्यहम् ॥३॥
^७कौशिकेन मुखं बद्ध्वा मण्डलागारद्वारतः ।
कस्त्वं भो^८ भो इति ब्रूयात् सुभगोऽहमिति चाब्रवीत्^९ ॥४॥

^{१०}पूर्वोक्ताध्येषणानन्तरं मण्डललिखनाय भूपरिग्रहप्रस्तावनायाह—अथ वज्रधर इत्यादि । कायवाक्चित्तभेदात्—विघ्नान् विनायकान् दुष्टानिति । निकृन्तनाय निवारणाय । अब्रवीत्, मन्त्रमिति शेषः ॥ १ ॥

खड्गधर इत्युपलक्षणम्, ^{११}चक्ररत्नपद्मवज्राणि दत्त्वा पञ्चधा मन्त्रोऽयमावर्तनीयः । एवं खड्गेनेत्युपलक्षणम् । ^{१२}स्फालयामि पाटयामि । ^{१३}त्रिकायजान् कायवाक् चित्तसम्भूतान् ॥ २ ॥

पृथिव्यावाहनार्थं त्वं देवीत्यादि । सर्वबुद्धानिति षष्ठ्यर्थे द्वितीया । तायिनामिति । ^{१४}स्वदृष्टमार्गोक्तिः [ताया], साऽस्यास्तीति तायी ॥ ३ ॥

मण्डलप्रवेशसमयकृत्यमाह—^{१५}कौशिकेनेति । द्वारतः पूर्वद्वारे^{१६} ब्रूयात्, शिष्यमिति शेषः । अब्रवीत् शिष्य इति शेषः ॥ ४ ॥

१. प्रयोजकः—क. ख. ग. घ. च. । २. नार्थ—ड. । ३. नास्ति—ड, इतः परं 'श्रीमान्' इत्यधिकः पाठः—ख. घ. ड. भो. । ४. योजकः—क. ख. घ. ड. । ५. इतः परम्—त्रिनयेन च संपूज्य रक्षयामि सर्वसत्त्वान् । चर्याविशेषं भूमिं च प्रज्ञापारमितां तथा ॥ इत्यधिकः पाठः—भो. । ६. 'स्फाल'... 'जान्' नास्ति भो., कान्—घ. । ७. काशि—क. ख. ग. घ. च. । ८. नास्ति—ख. ग. घ. ड. च. । ९. वदेत्—ग. । १०. तत्र पूर्वो—ख. । ११. चतुरत्नं—घ. । १२. स्फार—ख. । १३. त्रिकुलजान्—भो. । १४. सुदृष्ट—भो. । १५. रक्तकपटेन—भो. । १६. क्रायात्—क., कुर्यात्—ख., क्रीयात्—ग. ।

यमनिकास्वन्तरं दत्त्वा प्रार्थयेद् गुरवे सुधीः ।
अभिषेकार्थं महाभक्त्या त्रिरुच्चार्यानुनाथयेत्^१ ॥५॥

यथा बुद्धैर्महाधर्मैर्वज्रसत्त्वाभिषेकतः ।
ममापि^२ त्राणनार्थाय वरं वा मे प्रयच्छतु ॥६॥

गीतं वाद्यं तथा पूजामर्घं पाद्यं तथैव च ।
ढौकयेद् गौरवाद् शिष्यः स्तुतिं वा तत्र कारयेत् ॥७॥

अथ वज्रधरो राजा शून्यमन्त्रमुदाहरेत्—
ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम् ।
ॐ सर्वतथागतपूजावज्रस्वभावात्मकोऽहम् ।
ॐ धर्मधातुवज्रस्वभावात्मकोऽहम् ॥८॥

प्रार्थयेदिति शिष्यः । कौशिकबद्धमुखगृहीतपुष्पानन्तरं त्रीति (त्रिरिति) त्रीन् वारान्, अनुनाथयेद् याचयेत् ॥ ५ ॥

बुद्धैरिति सकलपुद्गलधर्मनैरात्म्यबोधाद् धर्मकायस्वभावैः । महाधर्मैरिति संभोगनिर्माणकायैः । तद्द्वारे^३ (रं) मोक्षेणे (क्षस्ये)त्यर्थः । वज्रसत्त्व इति । वज्र[म्] अनुत्तरा^४ बोधिः, तस्यां सत्त्वमाशयो यस्यासौ तथा, बोधिसत्त्व^५ इत्यर्थः । ममापि त्राणनार्थायेति मामपि त्रातुम् । बलि^६मभिलषितमभिषेकमित्यर्थः । मे मम ॥ ६ ॥

तदनन्तरं शिष्यकर्तव्यमाह—गीतं वाद्यमित्यादि । स्तुतिमिति "मोहवज्र-स्वभावस्त्वम्" (२।१) इत्यादिका[म्] ॥ ७ ॥

शून्यताभावानन्तरं पाठमाह—ॐ शून्ये (न्यते)त्यादि । किमस्यार्थविवरणेन, उच्चारणादेव फलमाह ॥ ८ ॥

१. प्रार्थयेत्—ग. च. । २. नाथ संसिञ्च—क. ख. घ. ड. । ३. 'सर्वतथागत' नास्ति—ड. भो. । ४. तद्द्वारमौने—ख., द्वारे मौने ग., द्वारेमौल्यर्थः—घ., तद्द्वारमित्यर्थः—भो. । ५. तरो—क. ख. ग. । ६. वज्रसत्त्व—भो. । ७. बलिरिति संभोगनिर्माणकायैः—ख., अत्र मूले तु 'वरं' इति पाठः, परमभिल—घ. ।

अथ होमं प्रवक्ष्यामि शान्तिकादिप्रभेदतः ।
 येन होमेन सिद्धिः स्यात् सर्वकर्मप्रसाधिका^१ ॥९॥
 शान्तिके शान्तचित्तेन पौष्टिके पुष्टचेतसा ।
 वश्ये चोत्कण्ठचित्तेन उद्विग्नेन तु मारणे ॥१०॥
 शान्तिके मण्डलाकारं वाप्याकारं तु पौष्टिके^२ ।
 वश्यके चार्धचन्द्राख्यं खधातुरिव^३ मारणे ॥११॥
 हस्तायामं भवेच्छान्तौ द्विहस्तं पौष्टिके^४ तथा ।
 यथा पुष्टौ तथा वश्ये मारणे विशदङ्गुलम् ॥१२॥
 हस्ताधं वेधयेत् शान्तौ हस्तमात्रं तु पौष्टिके ।
 द्विपञ्च मारणेऽङ्गुष्ठं यथा पुष्टौ तथा वश्ये ॥१३॥

प्रतिष्ठा[याः] शिष्यक्रिया[याः] वा हीनादिदोषमोषाय होमा^५(मं) वक्तुम्—
 अथ होममित्यादि ॥ ९ ॥

पुष्टचेतसेति भुक्तगुडक्षीरेण । उत्कण्ठा रागः । उद्विग्नेन^६ सक्रोधेन ॥ १० ॥

मण्डलाकारं वर्तुलं कुण्डम् । वाप्याकारं चतुरस्रम् । खधातुरिति त्रिकोणम् ॥११॥

विस्ताराख्यानायाह—हस्तायाममित्यादि । यथा पुष्टौ तथा वश्य इति । अत्रापि
 द्विहस्तमेव । विशदङ्गुलं विशत्यङ्गुलमानम् ॥ १२ ॥

^७कुण्डानाख्यातुमाह—हस्ताधमित्यादि । द्विपञ्चेत्यादि । ‘दशाङ्गुलमित्यर्थः ।
 यथा वश्ये तथाकृष्टाविति । आकृष्टावपि वश्यसमानं च^८ कुण्डम् । अनुक्तमपि देवतायोग-
 साम्यात् स्तम्भने पौष्टिक^९तुल्यं कुण्डम् । उच्चाटनविद्वेषयोर्मारणसमं कुण्डं
 बोद्धव्यम् ॥ १३ ॥

१. प्रभावका-क. ख. च., प्रसाधनी-ग., साधका-घ. । २. ष्टिकं-ङ. । ३. मिव-
 क. ख. ग. घ. च. । ४. केऽथवा-क. ख. घ. च. । ५. होमो-ख. ग. । ६. सक्तायेनेति
 सार्वत्रिकः पाठः, गृहीतः पाठो भोटानुसारी । ७. कुण्डखातानाह-भो. ८. पञ्चपञ्चेति
 सार्वत्रिकः पाठः, गृहीतः पाठो भोटानुसारी । ९. न देवता कुण्डं-ग. घ. । १०. ष्टिकं-क. ख. ।

प्रतिपत्सु शान्तिकं होमं^१ पौर्णमास्यां तु पौष्टिकम् ।
 अभिचारं चतुर्दश्याम् अष्टम्यां वश्यकर्मणि ॥१४॥
^२इति^३ सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारितन्त्रे^४
 होमविधि^५पटलोऽष्टमः ॥

दिवसनियमार्थमाह—प्रतिपत्तिस्वत्यादि । अभिचारविद्वेषणोच्चाटनमारणं
 चतुर्दश्यां कृष्णायामष्टम्यां शुक्लायाम् । अयं चात्र विशेषः^६—

अस्मरणादसामर्थ्याद्विधिहीनो भवेद् यदि ।
 होममापूरणं कुर्यात् प्रतिष्ठादेरन्तरम् ॥
 साध्यानां बहुभेदेन होमो बहुविधो भवेत् ।
 पुनर्विस्तरभीत्या तु दिङ्मात्रमत्र दर्शयते ॥
 मन्त्रेण मुद्रया सार्धं^७ साधयेद् भुवमग्रतः ।
 सव्यहस्तं प्रसार्याथ वज्रभावेन स्फालनम् ॥

ॐ हन हन क्रोधं हुं फट् ।
 हस्तमानं खनेत् कुण्डं खनिरर्धकरो^८ भवेत् ।
 ततोऽधर^९स्ततो वेदी ततो वज्रावलिर्बहिः ॥
 सकेशरोऽधरः कार्यो वेदी^{१०} फुल्लसरोऽहः ।
 तिर्यगूर्ध्वसमं सर्वं प्रत्येकं चतुरङ्गुलम् ॥

पौष्टिकेऽष्टाङ्गुलार्धं^{११} त्यक्त्वाऽष्टाङ्गुलोच्छ्रया अष्टाङ्गुलचतुरस्रा वज्राङ्किता
 वेदी । वश्याकृष्टौ पौष्टिकवत् । वेदिका परमर्द्धचन्द्राकृतिः^{१२} । क्रूरकर्मकुण्डं तु
^{१३}अधरवेदिकाहीनमेव ।

चक्ररत्नाब्जखङ्गवज्रं तु^{१४} कुण्डस्य मध्यतः ।
^{१५}तिर्यगेकाङ्गुलं मध्ये^{१६} दैर्घ्यादिष्टाङ्गुलं लिखेत् ॥
 शान्तौ श्वेतरजस्तत्र पुष्टौ पीतरजः सृजेत् ।
 रक्तं वश्ये तदन्यत्र कृष्णं कर्मप्रभेदतः ॥

१. पूर्ण-घ. ङ. । २. नास्ति-घ. ङ. । ३. ‘सर्वं’ चित्तं नास्ति-ग. च. । ४.
 महातन्त्रे-ग. । ५. ‘विधि’ नास्ति-ग. च., क्रमविभेदोऽष्टमः-भो. । ६. उपदेशः-भो. ।
 ७. सोध-घ. । ८. करा-घ. । ९. पर-क. ख. घ. । १०. कूल-क. । ११. ङ्गुलोऽर्ध-
 क. ख. ग. । १२. कृष्टिः-घ. । १३. उपर-क. ख., आधार-भो. । १४. कुंडं तस्य-क. ख. ।
 १५. गेवाङ्गु-क. । १६. ध्यं-घ. ।

दिग्भेदः कलभेदश्च कथितः^१ परमार्थतः ।
 यथा दिशि तथा काले तत्तत्^२ कर्म चरेद् बुधः ॥
 पूर्वाशाभिमुखो मन्त्री शान्तिकर्म समारभेत् ।
 पौष्टिकमौत्तरे ज्ञेयमभिचारं तु दक्षिणे ॥
 पश्चिमे वश(श्य)माख्यातं आकृष्टिश्च तथैव हि ।
 पूर्वाल्ले शान्तिकं कुर्यादपरास्ते तु पौष्टिकम् ॥
 मध्याह्ने क्रूरकर्माणि अर्द्धरात्रे तु वश्ययाः(काः) ।
 अखण्डशिखराग्रास्तु^३ पर्णद्वयवहाः शुभाः ॥
 शाखा यज्ञेय^४वृक्षाणां कर्मभेदेन संहरेत् ।
 चतुर्दशाङ्गुलाः पुष्टौ शान्तये द्वादशाङ्गुलाः ॥
 वश्ये दशाङ्गुला द्वयोच्चाटनेऽष्टाङ्गुलाः पुनः ।

तथा शान्तौ शर्करा सिताखण्डतण्डुलाः । तथा वश्याकृष्टयोर्घृतमधुशर्करामिश्रं
 रक्तकुसुममुत्पलं वा । तथा पौष्टिकस्तम्भनयोः पीतकुसुमानि घृताक्तानि । तथा मारणे
 कण्टकधुत्तूरविष^५राजिकालवणशुष्करूक्ष^६वज्राणि कटुतैलाक्तानि होतव्यानि । तथोच्चाटने
^७वृद्धकाकपक्षो होतव्यः । एवमपरापरमन्वेषणीयम्^८ ।

व्रीहीन् वा समिधश्चैव प्रोक्ष्य^९ दक्षिणपार्श्वतः ।
 स्थापयित्वा यथा मन्त्रं तत् सर्वम^{१०}भिमन्त्रयेत् ॥
 हस्तौ सम्पुटपुष्टानि^{११} मध्यमादौ प्रसारयेत् ।

सर्वशोधनमुद्रा । ॐ त्रि^{१२} स्वाहा घृतशोधनमन्त्रः । ॐ स्वः स्वाहा द्रव्यक्षालन-
 मन्त्रः । ॐ^{१३} जं स्वाहा व्रीहिशोधनमन्त्रः । ॐ^{१४} रक्ष २ स्वाहा इतरद्रव्यशोधनमन्त्रः ।
 ॐ अः स्वाहा समिधशोधनमन्त्रः ।

कुण्डादूनं भवेत् कुण्डकाष्ठं होमाङ्गसंभवम् ।
 नातिदीर्घानखण्डाग्रान् पूर्वादिदिङ्मुखान् कुशान् ॥
 प्रकीर्य पुनरेकाग्रान् वेदिकायां निवेशयेत् ।
 चन्दनागुरुवृक्षेण अन्यैर्वा गन्धपादपैः ॥

१. कल्पितः-ख. ग. घ. । २. तत्र तत्र-क. । ३. शास्त्र-घ. । ४. शाखाङ्गुयज्ञेय-क. ।
 ५. अत्र ख. मातृका पर्यवसिता । ६. रक्त-क. ग. । ७. वृक्ष-क. । ८. मपराधरभावनीयं-क. ।
 ९. प्रोक्ते-क. ग. । १०. सर्वमपि हि-क. । ११. छान्-घ. । १२. त्रि-क., श्री-भो. ।
 १३. उं-क. ग. जि-भो. । १४. रक्ष रक्ष-भो. (पे०, न०), कुरु कुरु-भो. (दे०) ।

अग्निं प्रज्वालय होमाय^१ पश्चादावाहयेत् पुनः ।
 भावयेदग्निमध्ये तु पद्ममार्तण्डमण्डले ॥
 अग्निदेवं त्रिनेत्रं च चतुर्वक्त्रं चतुर्भुजम् ।
 दक्षिणे वरदं मालां वामे दण्डकमण्डलम् ।
 कर्मानुरूपतो^२ रूप(पं) रेफयोर्नेविभावयेत् ॥
 ॐ एहोहि महाभूत देवर्षिद्विजसत्तम ।
 गृहीत्वाऽऽ^३हुतिमाहारमस्मिन् सन्निहितां भव ॥

[इति] आवाहनगाथा ।

अर्घपाद्यं विधायास्य धूपशाखापरिग्रहः ।

तत्रायमर्घमन्त्रः—ॐ जः हूं वं होः खं रं । पाद्यमन्त्रः—ॐ नी री हूं खं ।
 निवेद्यमन्त्रः—ॐ ध्वं ध्वं ।

इष्टार्थसिद्धिं बुद्ध्वैव समयसिद्धिमुदाहरेत् ॥

ॐ वज्रानल महाभूत ज्वालय सर्वान् भस्मीकुरु सर्वदुष्टान्^४ हूं फट् दृश्य जः
 हूं वं होः समयस्त्वं समयोऽहम् । समयदानगाथा ।

जान्वभ्यन्तरविन्यस्तसव्यपाणिगृहीतया ।
 सत्पात्रीश्रुवयाध्मातचिह्नान्तर्वज्रबीजया ।
 अधिष्ठितत्रिकायाय रत्नसम्भवमौलये ।
 त्रिशूलवज्रजिह्वाय दिव्यं ददाति वल्लये ॥

ॐ अग्नये स्वाहा सर्पिषः । ॐ सर्वपापदहनवज्राय अमुकस्य पापं दह स्वाहा
 कृष्णतिलानाम् । ॐ^५ वज्रपुष्टये स्वाहा अखण्डशालितण्डुलानाम् । ॐ सर्वसम्पदे
 स्वाहा दध्यन्नपरमाप्तयोः । ॐ^६ वज्रबीजाय स्वाहा^७ अतुषधान्यस्य । ॐ महावेगाय
 स्वाहा यवानाम् । ॐ महाबलाय स्वाहा माषाणाम् । ॐ वज्र घस्मरे^{११} स्वाहा
 गोधूमस्य । सर्वत्र कर्मण्येष विधिः समानः । कर्मानुरूपेण विशेषसमिधो विशेषमन्त्रेण
 होतव्याः ।

वर्णगन्धशिखावर्तरूपशब्दादिभिः शुभैः ।

शुभं दानपतेरग्निर्बोधयेत्तद्गताहुतिः^{१२} ॥

१. होमाङ्गे-ग. घ. । २. ज्ञेय-ग. । ३. हवि-क. । ४. हं-घ. । ५. ध्वे ध्वं-क., ध्वं
 ध्वै-ग. । ६. सर्व-क. ग. । ७. हूं हूं फट्-क. ग. । ८. 'वज्र' नास्ति-भो. । ९. सर्व-भो. ।
 १०. अष्टक-सार्वत्रिकः, पाठः गृहीतपाठस्तु भोटानुसारी । ११. घस्मरि-भो. ।
 १२. तद्गतान् हविः-क. ।

शान्तिके सितवर्णाभिः पौष्टिके पीतसन्निभः ।
 वश्ये रक्तोऽभिचारे तु कृष्णो^१ वह्निः प्रशस्यते ॥
 शक्रचापनिभः सम्यग् दक्षिणावर्तसन्निभः ।
 मृदङ्गध्वनिगम्भीरः स्निग्ध एकशिखः शिखी ॥
 प्रभूतधूमं च(मश्च) सविस्फुलिङ्गः क्रमात् समुत्तिष्ठति मन्दमन्दम् ।
 विच्छिद्यमानाचिरपेततेजा रूप्यः^२ स^३ कृष्णोऽभ्रपलाशवर्णः ॥
 शूलसूर्यनिभश्चैव तथा गोशीर्ष^४सन्निभः ।
 संसूचयेदकल्याणमेवमाद्युपलक्षणम् ॥
 होमान्ते^५ संहृतज्वालमनलं गाथयानया ।
 विसृष्टपुष्पधूपादिपूजाव्यूहं विसर्जयेत् ॥
 स्वार्थं चैव परार्थं च साधितं गच्छ हव्यभुक् ।
 आगच्छसि यथाकालं सर्वसिद्धिं कुरुष्व मे ॥
 वह्नेर्निर्वापणं दुग्धैः शान्तौ पौष्टिकसाधने ।
 पीताम्बुभिस्तु वश्यादाविह^६(ह) रक्तासितं पयः ।
 उँ^७घिलि घिलि हूँ जः स्वाहेत्यनेन नद्यां सपुष्पधूप^८वाद्यभस्मप्रवाहणम् ॥१४॥

इत्यष्टमपटलव्याख्या ॥

१. कृष्ण-क. ग. । २. कार्यः-ग. । ३. कृच्छ्रोत्र-क. ग. । ४. गोधार्ष-क., गोष्पार्ष-
 घ., गोभार्थ-ख. ग., गोवर्ण-भो. (न. पे.) । ५. होमान्त-क. ग. । ६. वृद्ध-ग.,
 वृह-घ. । ७. मिलि मिलि-भो. । ८. मृदङ्ग-भो. ।

नवमः पटलः

समुद्रमृत्तिकां गृह्य नागमेकं तु कारयेत् ।

ॐ फूँ^१कारं हृदि न्यस्य ह्री.ष्ट्र्यादिमन्त्रमाजपेत् ॥१॥

वर्षा^३पणविधानायाह—समुद्रमृत्तिकामित्यादि । अस्योपलक्षणत्वाद् अभावपक्षे
 नदनदीहृदपुष्करिणीखातकूपानामुभयतटमृत्तिका ग्राह्या । नागमेकं वरुणं सप्तफणं मनुष्य-
 मुखं द्विभुजम्, दक्षिणे खड्गधरं वामे पाशयुतम् । पङ्कार^५निष्पन्नमृदष्टदलकर्णिका-
 मध्ये पूर्वदले^६नन्तं नीलोत्पलश्यामम् । दक्षिणे वासुकिं सितम् । पश्चिमे तक्षकं रक्तम् ।
 उत्तरे कर्कोटकं कृष्णम् । आग्नेये पद्मं सितम् । नैऋत्ये^७महापद्मं पाण्डुरम् । वायव्ये
 शङ्खपालं पीतम् । ऐशान्यां कुलिकं चित्रम् । एते च^८नकारेण सप्तवारान् मृत्तिकामभि-
 मन्त्र्य^९लकारनिष्पन्ना हृदि न्यस्तसंपुटहस्तयुगा एकफणा द्रष्टव्याः । उँ फूँ^{११}हृदि
 न्यसेदिति । ॐ ह्रीः श्रीः विकृतानन हूँ हूँ सप्तपातालगतान् नागान् आकर्षय तर्जय
 गर्जय^{१२} ॐ फूँ^{१३}कारोऽष्टावर्त^{१४}फूँ^{१५} । एतेद् भूर्जपत्रे लिखित्वा सर्वेषां हृदि गोपनीयम् ।
 ह्रीः ष्ट्र्यादिकमाज्जये(माजपे)दिति हृदि न्यस्तमन्त्रमावर्तयेत् । यमारियोगयुक्तः
 क्रूराध्मातचित्तः सकलनीलाभरणोऽष्टदिक्स्थितनाग^{१६}पुच्छाष्टकं मध्ये वरुणेन
 सहाक्रम्य शिरसि च सर्वेषां यमारिमाक्रम्य स्थितं पश्येत् । ज्वलद्रूपं^{१७}च सकलनाग-
 भवनं मुहुर्मुहुः पश्येत् । स्फुरद्यमारिसंघैश्च नानायुधैः पीड(ड्य)मानमेव दशसहस्र-
 माजपेत् । अवश्यमेव वर्षति । अन्यतो दृष्टत्वेन तु ईदृशं च कार्यम्, यमारिमण्डलं
 चावर्तनीयम् । ततो वायव्ये पुष्करिणी च कार्या लघ्वी । तन्मध्ये सरावसम्पुटे नागान्
 प्रक्षिप्य हस्तिमदेन शिरो लेपयेत् । नागदमनकरसेन नागान् अक्षयेत् । कृष्णगावीक्षीरेण
 सरावसम्पु^{१८}टाम्भ्यन्तरं^{२०}पूरयेत् । कृष्णसूत्रेण वेष्टयेत् । पूजावल्यादिसमयभक्षणं क्रूर-
 कर्मविषयं सेवेत^{२१} ॥ १३ ॥

१. ॐ नास्ति-ग., हूँ-भो. । २. फूँ-क., फूँ-ग. च. । ३. वर्षण-क. ग. ।
 ४. धरं-घ. । ५. पद्मारि-क., बंकार-भो. । ६. दलेषु नन्द-क. । ७. ऋत्यां-घ. ।
 ८. शुक्लं-क., पाण्डुरं-घ. । ९. तेन चका-घ. । १०. नांकार-भो. । ११. फूँ-क. घ. ।
 १२. 'गर्जय' नास्ति भो. । १३. फूँ-घ. । १४. ष्ट्रवर्ण-क. । १५. हूँ-भो. । १६. यूथा-ग. ।
 १७. ज्वलन्तं-ग. । १८. च वर्णनी-क. । १९. रावपुटा-क. ग. । २०. न्तरे-क. ग. ।
 २१. सेवेत्-क. घ. ।

अथाऽनावृष्टिसमये अयुतजापेन पातयेत् ।
 कृष्णसर्पस्य मांसानि निम्बपत्रेण मिश्रयेत् ॥२॥
 तेनैव वटिकां कृत्वा समुद्रे प्रक्षिपेद् व्रती ।
 अयुतमात्रजप्तेन ऊर्मिस्तम्भनमुत्तमम् ॥३॥
 चण्डबीजशतं गृह्य माषतण्डुलमिश्रितम् ।
 अष्टलक्षप्रजप्तेन होमाद् देव तु दृश्यताम् ॥४॥
 गञ्जनेन श्मशानस्य पुत्तलि कारयेद् व्रती ।
 उन्मत्तरसलेपेन अयुतमात्रेण कुष्ठे ॥५॥

समुद्रोर्मिस्तम्भनायाह—कृष्णसर्पस्येत्यादि । कृष्णसर्पस्यालगधस्य^{११} ।
 निम्बपत्रेण, समभागेनेति शेषः । गुलिकामिति चणकप्रमाणाम् । अयुतमात्रजापेन
 स्तम्भनविधिना दशसहस्रजापेन ऊर्मिस्तम्भनविधिः । यदोमिरायाति^{१२} तदैका
 प्रक्षेप्तव्या ॥२-३॥

चण्डबीजमिति धुतूरफलान्तर्गतबीजानां विंशतयः पञ्च, माषफलानि च
 तावन्ति । तण्डुलेति । अखण्डितशालितण्डुला अपि तावन्त एव । एवं मिलित्वा शतत्रयं
 भवति । अष्टलक्षेति । आकृष्ट(ष्ट्रि)विधानेना^{१३}ष्टलक्षाभिमन्त्रितेन, शतत्रयेणेति शेषः ।
 होमादिति आकृष्टिक्रमेण । चण्डबीजमाषशालीनामेकैकं गृहीत्वा मिलित्वा बीज^{१४}त्रय-
 होमेन सर्वहोमात् । देव इति भगवान् यमारिः^{१५} । उपलक्षणत्वादस्य यस्यैव नाम
 विदभ्यं हूयते, तस्यैव दर्शनम् । दर्शनेन^{१६}चाभीष्टसिद्धिः ॥४॥

गञ्जनेनेति मृतस्य^{१७}देहानलादेकार्धदधकाष्टाङ्गारेण । उन्मत्तरसं^{१८}पिष्टेनेति

१. अनावृ-क. ख. ग. घ. ङ., वृष्टिक- क. च. । २. चात्मानं-ङ. । ३. वटिकां
 तेनैव-क. ख. घ. ङ. च., तेनैव वटिकां-ग. । ४. क्षेपयेद्-घ. ङ. । ५. मात्रप्रजप्तेन-ख. घ.
 ङ. जापमात्रेण-क. । ६. चन्दनफलं-भो. । ७. मिश्रयेत्-ख. घ. ङ. । ८. मञ्जनेन-क. ।
 ९. पुत्तलिकां-ग. घ. ङ. च. । १०. कष्टे-क, कुप्यते-ग., कुर्वतो-ङ, कुप्यते-च. ।
 ११. 'अलगधो जलव्यालः' इत्यमरः, 'अलगध' इति मुकुटः । १२. चायाति-क. ग. ।
 १३. नाष्टल-क. घ. । १४. त्रयम् । होमेन-क. ग. । १५. यमारिः कृष्ण-भो. । १६. वाभी-
 क. । दहनानला-क., दहनादे-घ. । १७. मूले तु-रसलेपेन इति पाठः ।

चत्वारि लक्षजापेन सिद्धार्थबीजसंचयैः ।
 सुप्तकोत्थापनं कार्यं जीविते च न संशयः ॥६॥
 कन्दरस्य मृदं^१ गृह्य लक्षमन्त्रेण जापयेत् ।
 शिरः^२प्रमार्जनेनैव शिरःशूलं विनश्यति ॥७॥
 सप्ताभिमन्त्रितं कृत्वा हस्तेन^३ मर्दयेत् शिरः ।
 शिरःशूलं न भवति नश्यते नात्र संशयः ॥८॥
 ब्राह्मणस्य तु मांसेन चित्तिभस्मेन तन्मृदा ।
 यमारिप्रतिमां कुर्याद् द्विभुजमेकवक्त्रिणम् ॥९॥

सम्बन्धः । अयुतेनेति वश्यविधानेन दशसहस्रजप्तेन । एवमेकदा साधितेन यदोपयोग-
 स्तदा दष्टकं दृष्ट्वा यं पश्यति तं निर्विषं करोति ॥५॥

चत्वारि लक्षजापेनेति मोहयमारिणा शान्तिकविधानेनेति । अनिर्दिष्टनामधेयं
 दष्टकं दृष्ट्वा जप्तव्यम् । एवं कृते यत्र कुत्रचित् सुप्तं सप्ताभिमन्त्रितं सर्षपेण निर्विषं
 करोति ॥ ६ ॥

कन्दरस्य मृदं गृह्येति । क्वचित् कन्दरोदरे सितभूभागे मण्डलकं स्वहस्तेना-
 वष्टमेत, आरसा[त]राद् दृष्टिपर्यन्तं शान्तिकविधानेन शिरःशूलं विदभ्यं लक्षमन्त्रेणा-
 भिमन्त्रयेत् । आगामिकालं यावदाकाशं बुद्धिस्थीकृत्य ततो यः कश्चित् शिरः शूली
 तया मृत्तिकया शिरो लेपयेत्, तस्य शूलं नश्यति ॥७॥

सप्ताभिमन्त्रितमिति शान्तिकविधानेन । हस्तेनेति हस्तभावितचन्द्रमण्डलेन
 वर्षत्-शिशिरधारेण । न भवतीत्यागामि नोत्पद्यते । नश्यत इत्युत्पन्नं शाम्यति ॥८॥

निग्रहविशेषार्थमाह—ब्राह्मणस्येत्यादि । भस्मेनेत्यङ्गारेण । तन्मृदेति मृत्तिकया ।
 प्रतिमाम् अभीष्ट^{१०}प्रमाणामिति शेषः ॥९॥

१. सिद्धार्थ-ङ. । २. वितमेव-ग., विते न च-च. । ३. कण्डरस्य-ग. ।
 ४. मृदं-क., मृदंगस्य-ग. । ५. प्रमातेन-घ., प्रलेपमात्रेण-ङ. । ६. हस्तेन लेखम-ङ,
 मर्चयेत्-घ. । ७. नास्ति-क. भो. । ८. निर्विषधी-क., विषं-च. ग. । ९. 'भू' नास्ति-क. ।
 १०. मभितिष्ठ-क. घ. ।

दक्षिणेन महावज्रम^१पसव्ये नृशिरस्तथा ।
 शुक्लवर्णं महाभीमं तेन दुष्टान् निकृन्तयेत् ॥१०॥
 प्रतिदिनं बलिं दद्यात् पञ्चमांसामृतेन तु^२ ।
 नित्यं च^३ प्रार्थयेद् योगी मम शत्रून् निकृन्तय^४ ॥११॥
 इत्युक्त्वा सप्तरात्रेण प्रत्यूषे म्रियते रिपुः ।
 अथवा रोगिणो भोन्ति अश्मर्यादिसमाकुलाः ॥१२॥
 शत्रोर्वैरोचनां^५ गृह्य मानुषास्थि प्रपूरयेत् ।
 प्रपूर्य लक्षजापेन वृक्षाग्रे भ्रमति प्रेतवत् ॥१३॥
 अथान्यत् संप्रवक्ष्यामि महावेतालसाधनम् ।
 सर्वसिद्धिकरं दिव्यं नानाकार्यप्रसाधकम् ॥१४॥

महावज्रं पञ्चशूकं वज्रम् । अवसव्ये वामे । नृशिरो मानुषमुण्डम् । महाभीमं
 भयानकम्, ^{१०}विकृत्वा तन्मुखत्वादिना ॥ १० ॥

पञ्चमांसामृतेनेति पञ्चमांसपञ्चामृताभ्याम् । प्रार्थयेदिति तद्योगमालम्ब्य ।
 शत्रुनाम विदर्भ्य ॐ ह्रीः षट्त्रयादिमन्त्रं मारणविधानेनावर्तयेत् ॥११॥

इत्युक्त्वेति । काललाघवार्थमिदम्, कतिपयदिवसेनेत्यर्थः ॥१२॥

अपरनिग्रहार्थमाह—शत्रोरित्यादि । वैरोचनां गृह्य । मानुषास्थीति उद्धृ^१ ज-
 ध्या(जङ्घा)नलकशुशि(षि)रम् । लक्षजापेनेति शत्रुनामविदर्भणपूर्वकमुच्चाटन-
 भावनया ^{१३}यन्त्रं विनैव लक्षमेकं जप्त्वा । वृक्षाग्र इति शाखोटकवृक्षाग्रे, विभीतकवृक्षाग्रे

१. मव-ख. । २. च-ग. । ३. यत्-क. ग. च. । ४. न्तयेत्-घ. च. ।
 ५. सुतो-भो. । ६. रोचनं-ख. घ. ड. । ७. अयं श्लोको नास्ति-भो., अथातः-ग. ।
 ८. वेताड-घ. ड. । ९. साधनम्-च. । १०. विकृत्वेति-ग., टीकायां गृहीतोऽयं पाठो मूले न
 लभ्यते । ११. ऊर्ध्वोर्द्धजप्त्वा-क. ग. । १२. यत्नं-क. ग. ।

इति ^२सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारितन्त्रे
^३यमारिभीमो नाम नवमः ^४पटलः ॥

वा तुष्ट इति । यदाऽपनीय वैरोचनं ^५स्फोटयित्वा केवलनलकं ^६क्षीरेणापूर्य शान्तिक-
 विधिना शत्रोः कृते दशसहस्र^७जपं करोति, तदा तस्य सुखं भवति ॥१३-१४॥

यमारिभीम इति । यमारिभीमो^८ यस्मिन्नुक्तोऽसौ तथा ।

इति ^९नवमपटलव्याख्या ॥

१. नास्ति-घ. ड. च. । २. 'सर्व'..... 'चित्त' नास्ति-ग. । ३. 'यमारि'
 नास्ति-ग. । ४. पटलो नवमः-ग. च., क्रमभेदो नवमः-भो. । ५. स्फोटयित्वा-क. ।
 ६. घृतेन-भो. । ७. सहस्रं-घ. । ८. भीमा-क. । ९. नुक्ता-क. । १०. नास्ति-ग. ।

दशमः पटलः

[^१अतः सम्यक् प्रवक्ष्यामि दिव्यसाधकसाधनम् ।
वेतालसाधनोपायमभिलाषाण्यभीक्षणशः ॥]
^२वृक्षावलम्बितं गृह्य ^३अक्षतं निर्व्रणं ^४शुभम् ।
अवतार्य स्नापयेत् तं (तु ?) मन्त्रं तत्र ^५जपेद् व्रती ॥१॥
अहो मन्त्रस्य सामर्थ्यं नादं मुञ्चति सुप्तकः ।
यमारियोगं युक्तेन न भेतव्यं मनागपि ॥२॥
यद्यन्मार्गयेत्^६ योगी तत्तत् सर्वं प्रयच्छति ।
महिषस्य कुम्भीरस्य व्याघ्रस्यापि तथा ^७परम् ॥३॥
ऋक्षस्य मर्कटस्यापि श्वानस्यापि विशेषतः ।
विषराजिकालवणं त्रिकटु शोभाञ्जनं तथा ॥४॥

गतपटले सूत्रितवेताड(ल)साधनविधि वक्तुमाह—वृक्षेत्यादि । वृक्षावलम्बित-
मुद्धमम् । अक्षतमहीनाङ्गप्रत्यङ्गम् । निर्व्रणं शस्त्रेण न ^{१०}क्षतम् । शुभमिति ^{११}असठितम् ।
स्नापयेत्, सुगन्धिनेति शेषः । परं मृतहृदये स्वहृद्बीजाकृष्टं प्रेतं भयानकं कर्त्तिकरोटक-
हस्तं प्रवेश्य पुष्पधूपगन्धादिना पूजयित्वा तस्योत्तानीकृतस्योपरि मन्त्रं ^{१२}तत्र जपेदिति ।
ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृतानन हूँ हूँ^{१३} भोः प्रेत ममाभिप्रेतां सिद्धिं देहि हूँ । व्रतीति
श्रीयमारियोगी ॥ १ ॥

सिद्धिनिमित्ताख्यानायाह—अहो इत्यादि । नादं विकृतरावम् ॥ २ ॥

अभीरोः किं भवेदित्याह—यद् यदित्यादि । मार्गयेत इति चित्ते कुरुते

१. अयं श्लोकः केवलं भोटानुवादे वर्तते । २. रक्षा-घ. । ३. अद्भुतं-ग. ।
४. निर्व्रतं-घ. । ५. तन्त्रं-सार्वत्रिकः पाठः, गृहीतः पाठस्तु टीकानुसारी । ६. प्रयुक्तेन-ड. ।
७. मार्गयेत्-ख. घ. ड. । ८. एतत्-च. । ९. परे-ख. घ. ड. । १०. हतम्-क. घ. ।
११. सुप्त-क. । १२. तन्त्र-क., तन्त्र-घ. । १३. हूँ हूँ-क. ।

एतेन ^१संस्करेत् प्रतिमां यमारि^२घोररूपिणः^३ ।

तं च संप्राथयेद् योगी जपेद् ह्रीः ष्ट्र्यादिमन्त्रकम् ॥५॥

अमुकीं मे प्रयच्छेति^४ पिता तस्याः प्रयच्छति ।

यमारिणा घातितं स्वप्ने नीयन्तं दक्षिणां दिशम् ॥६॥

^५पश्यते वै^६ पिता ^७तस्या यदि योगी प्रतारयेत् ।

त्रिमुखं षड्भुजं भीमं मुद्गरं भावयेद् व्रती ॥७॥

इन्द्रनील^८प्रतीकाशं हस्ततो मुद्गरं न्यसेत् ।

त्रिमुखं षड्भुजं क्रुद्धं ^९दण्डहस्तं भयावहम् ॥८॥

^{१०}दण्डं पाणौ न्यसेत् प्राणी भयस्यापि भयङ्करम् ।

त्रिमुखं षड्भुजं रक्तं^{११} महाभीमं भयानकम् ॥९॥

पद्माख्यं भावयेत् प्राज्ञो हस्ते रक्तं^{१२}सरोरुहम् ।

त्रिमुखं षड्भुजं श्यामं खड्गाख्यं तु प्रभावयेत् ॥१०॥

खड्गाञ्जनपादलेपादिकम् । भगवतः श्रीयमारिनाथस्य प्रतिमार्थं मृत्तिकासंस्कारं
वक्तुमाह—महिषस्येति । प्रतिमामिति प्रतिमार्थं^{१३} मृत्तिकां ॥ ३-५ ॥

अमुकीं मे प्रयच्छेति । तत्पितुस्तस्याश्च नाम प्रक्षिप्य ^{१४}ततः ॐ ह्रीः ष्ट्रीः
विकृतानन हूँ हूँ अमुकस्य अमुकीं मे प्रयच्छ हूँ । एवं दशसहस्रजपं कृत्वा सा मार्गणीया ।
पिताऽस्या ददाति । अदाने सति ^{१५}तत्कलेशमाह—यमारिणेत्यादि ॥ ६ ॥

^{१६}पूर्वानुक्तमुद्गरादिचतुर्द्वारपालमुखादिमाह—त्रिमुखमित्यादि । सर्वं द्वेषयमारि-
रूपम् । केवलं वज्रस्थाने ^{१७}मुद्गरः । एवं मोहयमारिसदृशः ^{१८}दण्डयमारिः सर्वात्मना ।

१. संस्करेत्-ड. । २. यमाय घो-घ. । ३. रूपिणीम्-ग. । ४. प्रयच्छन्ति-ग. च. ।
५. साधकस्य-क. ग. च. । ६. नास्ति-च., 'तव', इत्यधिकः पाठ-क. ख. ग. च. ।
७. नास्ति-क. ग. च. । ८. प्रभाकारं-ख. घ. ड. । ९. शुक्लवर्ण-ड., रक्तवर्ण-भो., महाभीमं
भयानकम्-घ. । १०. अयं श्लोको नास्ति-घ. । ११. कूरं महारक्तं-ग. च. । १२. रक्तं-ड. ।
१३. मार्थ-क. । १४. तत्र-क. । १५. तत्कृतेमोहयमा-क. । १६. पूर्वमुक्त-क. । १७. वज्र-
मुद्गरः-क. ग. घ. । १८. नास्ति-क. ग. घ., गृहीतः पाठो भोटानुसारी ।

हस्ते खङ्गं प्रभावित्वा सर्वकर्मकरो भवेत् ।
भगे लिङ्गं प्रभावित्वा मण्डलेशं विभावयेत् ॥११॥

द्वेषानुस्मृतिमान् योगी मोहानुस्मृतिभावना ।
मोहानुस्मृतिमालम्ब्य पिशुनानुस्मृतिभावना ॥१२॥

पिशुनानुस्मृतिसंयोगाद् रागानुस्मृतिभावना ।
रागानुस्मृतियोगेन ईर्ष्याख्यं संस्मरेद् व्रती ॥१३॥

संस्कारयेद् रोमकूशाग्रे कुलमेघान् प्रति प्रति ।

केवलं चक्रस्थाने वज्रदण्डः । एवं पञ्चखङ्गयमान्तरागेर्ष्यायमारिसदृशाः
सर्वात्मना ॥ ७-१० ॥

पञ्चाकाराभिसंबोध्यन्तरं यथानुपूर्व्यां देवताभावनामाह—भगे लिङ्गं प्रभा-
वित्वेति । भगलिङ्गयोगेन प्रकृष्टबीजाक्षराणि भावित्वा निष्पाद्य । अयमर्थः—स्वाभास-
मापन्नवज्रसत्त्वयमारिमुखे हृद्बीजरश्मिना सर्वबुद्धानानीय प्रवेश्य द्रवीकृत्य देवीकमलोदरे
वज्रमार्गेण निपात्य यकारपरिहारेण क्षेमेत्यादिषोडशबीजानि संस्कार्य यथास्थानं
संस्थाप्य मण्डलेशं विभावयेदिति । महारागानुरागेण द्रवीकृते स^{१०} प्रज्ञे यमाकारपरि-
निष्पन्ने^{११} तदनु योगिनीभिः^{१२} संवादिते सति मण्डलेशं महाद्वेषयमारिं निष्पाद्य(द)-
येत् ॥ ११ ॥

द्वेषानुस्मृतिमानिति द्वेषयमारिनिष्पत्तिमान् । मोहानुस्मृतिभावनेति । क्षे^३ बीजा-
क्षरनिष्पन्नं मोहयमारिं भावयेत् । एवमुत्तरोत्तरमपि बोद्धव्यम् ॥ १२-१३ ॥

निष्पन्ने^{१४} देवताचक्रे^{१५} स्फरणं वक्तुम्—संस्कारयेदित्यादि । कुलमेघानिति

१. 'प्रतिष्ठाप्य' इति १.३ श्लोकस्य टीकायामुद्धृतोऽन्वयः पाठः । २. लेशान्-घ.,
शं प्रभा-च. । ३. कर्मानुस्मृति-क. ख. ग. घ. च. । ४.-५. महा-सर्वत्र, गृहीतः पाठस्तु
भोटानुसारी । ६. स्कार-घ. । ७. पात्रं-क. ग. च., पात्रः-ख. घ. । ८. वज्र-सर्वत्र ।
९. दरवज्र-क. ग. । १०. सप्रज्ञेपकारपरि-ग. घ., प्रज्ञपका-क. । ११. ष्पन्त-क. ग. ।
१२. संवादिते-क. ग. । १३. क्षबीजा-क. ग., स्वबीजा-घ. । १४. ष्पन्त-क. ग. ।
१५. चक्र-क. ग. ।

सूर्यमण्डलमध्यस्थं चतुःक्रोधं विभावयेत् ।
स्वच्छमण्डलमध्यस्थं(स्थां) चतुर्देवी(वीं) विभावयेत् ॥१४॥

इति सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारितन्त्रे^४
वेतालसाधनानुस्मृतिभावनापटलो दशमः ॥

विश्वसदृशदेवतासमूहान् । प्रति प्रतीति प्रत्येकम् । चतुःक्रोधमिति मुद्गरादिचतुष्टयम् ।
स्वच्छमण्डलं चन्द्रमण्डलम् ॥ १४ ॥

इति दशमपटलव्याख्या ॥

१. चण्ड क्रो-भो. । २. नास्ति-घ. ड. । ३. 'सर्व'..... चित्त'-नास्ति-ग. च. ।
४. महातन्त्रे-ग. च. । ५. अनुस्मृतिक्रमभेदो दशमः-भो. । ६. 'विश्व' नास्ति-क.,
असदृश-ग., स्वसदृश-भो. ।

एकादशः पटलः

द्वेषाक्रान्तं जगद् दृष्ट्वा सर्वद्वेषक्षयङ्करम्^१ ।
 द्वेषयमारिसद्रूपं^३ भगवता^४ कृपया कृतम्^५ ॥१॥
 मोहाक्रान्तं जगद् दृष्ट्वा सर्वमोहक्षयङ्करम्^६ ।
 मोहयमारिसद्रूपं भगवता^७ कृपया कृतम्^८ ॥२॥
 पिशुनाक्रान्तं जगद् दृष्ट्वा सर्वपिशुनक्षयङ्करम् ।
 पिशुनयमारिसद्रूपं भगवता^९ कृपया कृतम् ॥३॥
 रागाक्रान्तं जगद् दृष्ट्वा सर्वरागक्षयङ्करम् ।
 रागयमारिसद्रूपं भगवता^{१०} कृपया कृतम् ॥४॥
 ईर्ष्याक्रान्तं जगद् दृष्ट्वा सर्वैर्ष्याप्रक्षयाय तु ।
 ईर्ष्यायमारिसद्रूपं भगवता^{११} कृपया कृतम् ॥५॥
 मैत्री^{१३} तु चर्चिका प्रोक्ता^{१४} वाराही करुणा तथा ।
 मुदिता सरस्वती चैव^{१५} उपेक्षा गौरिरूपिणी ॥६॥
 आत्मना^{१६} सर्वभावेन निष्पत्तीभूय मण्डले^{१७} ।
 हृद्वीजात् स्फारयेद् योगी सिद्धयते नात्र संशयः ॥७॥

द्वेषादिभेदप्रयोजनाख्यानायाह—द्वेषाक्रान्तमित्यादि । महायमारिः द्वेषयमारिः ।
 सद्रूपं^३ मायाच्छायोपमम् । एवं मोहाक्रान्तमित्यादावप्यु^{१३} ह्यम् ॥ १-६ ॥

नानारूपत्वेऽपि न भेदबुद्धिः कर्तव्येत्याह—आत्मनेत्यादि । अहमेव मण्डलादिकं
 सर्वमित्यधिभोक्तव्यम् । ^२ सर्वमात्मना न भिन्न(न्त)मित्यर्थः । हृद्वीजात् स्फारयेद्

१. करः-ख. घ. । २. महा-ड. । ३. समुद्भूतं-ग. च. । ४. भवता-ड., भगवताय-
 मवशीकृतम्-भो. । ५. कृतः-ख., न्वितः-घ. । ६. करः-ख. घ. । ७. भवता-ड. । ८. कृतः-
 ख. घ. । ९-१०. भवता-ड. । ११. सर्व ईर्ष्याप्रक्षयाय-ख. घ. ड. । १२. भवता-ड. । १३. च-
 घ. ड. । १४. प्राप्ता-घ. । १५. प्रोक्ता-च. । १६. आत्माभा-क. ख. ग. घ. च. ।
 १७. मण्डलं-ड. । १८. मायाच्छाद्यमं-क. । १९. वभ्यु-क. । २०. सर्वमन्त्रौ-क. ग. ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि चर्यालक्षणमुत्तमम् ।

यमारेर्भीमरूपस्य कायवाक्चित्तसिद्धये^१ ॥८॥

महाटवीप्रदेशेषु आरुह्य महिषोत्तमम् ।

सर्पैराभरणं कृत्वा अयोवज्रं तु धारयेत् ॥९॥

केशं तु पिङ्गलं कार्यमूर्ध्वरूपं^२ विशेषतः ।

^३ शिरः कपालैः संवेष्ट्य श्मश्रौ पिङ्गलमाचरेत् ॥१०॥

ह्रीः ष्ट्यादि मन्त्रमुच्चार्य अयोवज्रं^४ समुद्वहेत् ।

सिंहनादं ततः कार्यं यमारिवज्रप्रयोगतः ॥११॥

किञ्चित्सामर्थ्यमाभुज्य^५ क्रीडया नगरं विशेत् ।

^६ नृत्यं च सुभगं कार्यं^७ षाडवादिप्रशा^८ (गा)यनम् ॥१२॥

योगीति । “संस्फारयेद् रोमकूपाग्रे” (१०।१४) इत्यादिना यदुक्तम् । एवं सति किं
 स्यादित्याह—सिद्धयते इति । सिद्धिनिमित्तानि पश्यति ॥ ७ ॥

अथात इत्यादि । चर्येति^१ चरणं क्रियाविशेषः, तस्य लक्षणं स्वरूपम् ।
 किमर्थमित्याह—यमारेरित्यादि । कायवाक्चित्तसिद्धये इति । यमारीभवितु-
 मित्यर्थः ॥ ८ ॥

चर्यामिवाह—महाटवीत्यादि । यदैवंविधमसौ शक्नोति कर्तुं तदा यमारि-
 सिद्धिमाप्नोति ॥ ९-११ ॥

कदैतत्कर्तुं शक्ते(क्त इ)त्याह—किञ्चिदित्यादि । ^२ आभुज्येति साक्षात्कृत्य,
 न तु ^३ श्रुत(त्वा) यथाकथञ्चित्, भावनामात्रेणेत्यर्थः । षाडवादीति । ^४ षाडवमिव
 षाडवमनेकरसम् । नानारागानुरागत इत्यर्थः ॥ १२ ॥

१. सिद्धयः-क. ग. च. । २. सिद्धरूपं-क. ग. च., सुद्धरूपं-ख. घ. । ३. ‘शिरः’
 प्रयोगतः’ इति पाठो नास्ति-क. । ४. समुल्लसेत्-ड. भो. । ५. माभूय-च. । ६. नादं-क. ख.
 ग. घ. च, नाट्यं-ड., गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी । ७. नादवारि-क. ग., नादवादि-ख. घ.,
 सादवालि-च. । ८. प्रणा-घ. । ९. चर्परणं-क. । १०. आभुक्तेति-घ. । ११. सूत्र-क. ।
 १२. सोत्तरमिव षाडवे-क. ग. ।

१ ध्वजवीथीं ततो दृष्ट्वा क्षीरं तत्र प्रसाधयेत् १ ।
 क्षीराभ्यासैकचित्तेन महामुद्रां ३ प्रसाधयेत् ॥१३॥
 वाराहीरूपमाधाय काम्यन्ते सर्वयोषितः ।
 सिंहवद् विचरेद् वीरः सर्वकामार्थसाधकः ॥१४॥
 अथातः संप्रवक्ष्यामि शतबाहोः प्रसाधनम् १ ।
 एकाक्षरमहा मन्त्रजापं तस्य विनिर्दिशेत् ॥१५॥
 १ ह्रीःकारबीजसंभूतं महिषास्यं विभावयेत् ।
 वज्रमण्डलमारूढं १ महिषस्योपरि भावयेत् ॥१६॥

अपरमपि सामर्थ्यं वक्तुं ध्वजेत्यादि । ध्वजं(ज)वीथीम् उद्धनरम् ।
 क्षीरमिति । तन्मांसं पात्रगतममृतास्वादभावनाक्रमेण साक्षाद् द्रवं प्रसाधयेत् । क्षीराभ्या-
 सेति तथाविधामृताभ्यासः ॥ १३ ॥

वाराहीरूपमाधयेति यथोक्तवाराहीरूपमधिमुच्य, स्वयं च १ द्वेषयमारिरूपेण
 भवितव्यमित्यर्थः ॥ १४ ॥

अपरं महाफलं संक्षिप्य १ यमार्यन्तरं वक्तुमाह—अथात इत्यादि । अत्र च पूजादि-
 वज्रपञ्जरान्तर्गताकाशस्थितविश्ववज्रपर्यन्तं सर्वं समानम् ॥ १५ ॥

किं बीजोद्भूतं १ भावयेदित्याह—ह्रीःकारेत्यादि । अत्रायमर्थः—विश्व १ वज्रस्यो-
 परि रेफेण सूर्यः, तस्योपरि ष्ट्रीःकारेणोत्पन्नम् । किं भूतमित्याह—स(?)वज्रमण्डले-
 त्यादि । अयमर्थः—महिषस्योपरिस्थित १ सूर्यमण्डल १ मारूढम् ॥ १६ ॥

१. ध्वजं वीथी-क. ख. ग. घ. ड. । २. साधकम्-च. । ३. मुद्रा-क. ग. च. ।
 ४. मुद्रोपायप्र-भो. । ५. साधकः-घ., धनः-च. । ६. मन्त्रं-ड. भो. । ७. ष्ट्रीः-सार्वत्रिकः
 पाठः, गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी । ८. महिषस्यो विभा-क. ग., महिषाननभावना-च. ।
 ९. तत्सामान्यपात्र-क. । १०. 'द्वेष' नास्ति-भो. । ११. संक्षिप्त-व. । १२. जोद्धृतं-क. ग. ।
 १३. वज्रस्यान्त-भो. । १४. स्थितः-घ. । १५. समारू-ग. घ. ।

ये केचिद् भुवि १ विद्यन्ते २ शस्त्रास्त्राजनेकरूपिणः ।
 भुजानां ३ भावयेद् धीमान् माहिषा(षे) मन्त्रसाधने ॥१७॥
 अथातः सम्प्रवक्ष्यामि दण्डयमारिसाधनम् ।
 ह्रीःकारं महामन्त्रं महामहिषवाहनम् ॥१८॥
 भुज १ द्विलक्षसम्पूर्णं भस्मोद्धूलितविग्रहम् ।
 सुमेरुपर्वतोत्तुङ्गं २ समाक्रान्तरसातलम् ॥१९॥
 अथातः सम्प्रवक्ष्यामि कोटिबाहोः प्रसाधनम् ।
 विकृताननमहामन्त्रं हूंकारसंभवं विभुम् ॥२०॥

ॐ ह्रीः ष्ट्रीः विकृतानन हूं हूं फट् फट् हः हाः हिः हीः हुः हः
 हेः हैः होः हौः हं हः फट् स्वाहा ॥२१॥

समयसाधनमतो वक्ष्ये सर्वकार्यप्रसिद्धये ।
 मन्त्रखिन्नस्याहारं १ निरवद्यमदुर्लभम् ॥२२॥

१ शस्त्राख्यानायाह—ये केचिदित्यादि । भुजानामिति भुजेषु १ ॥१७॥

दण्डयमारावपि सर्व १ शतबाहोरिव साधनम् । ह्रीःकारः परमस्य बीजम्, मुखं
 च मानुषम् ॥१८॥

सुमेरुपर्वतोत्तुङ्गमिति तदिवोच्चैस्तत्समम् ॥१९॥

विकृताननेऽपि दण्डयमारिवत् । हूंकारः पुनरस्य बीजम् । तेन सर्वं
 निष्पाद्यम् ॥२०-२१॥

मन्त्रखिन्नस्येति योगिनः । अदुर्लभमिति । सर्वहेयत्वेन संग्रहे १ गृहीत-
 त्वात् ॥ २२ ॥

१. भिद्यन्ते-भो. । २. शस्त्रवोजेक-क. ग., नानारू-ख., शत्रूणां नामरू-घ., शत्रूणां
 नानारू-ड. । ३. धारयेत्-भो. । ४. माहिषो-ख., महिषो-क. ग. घ., महिषाननसा-ड. ।
 ५. महिषमासनम्-ड. । ६. दशल-भो. । ७. तुङ्गस-क. ग. च. । ८. 'फट्' नास्ति-क.
 ख. ग. घ. ड. च., गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी । ९. स्य हाकारं-च. । १०. आरूढा-क.
 ग. घ. । ११. भुजम्-क. । १२. गतबाहो-क. ग. घ. । १३. संग्रहणं-क. ।

महामांसं^१ ह्यं चैव गजं चापि विशेषतः ।
 गोरूपं^२ कुक्कुरं चैव खरोष्ट्रं क्रोष्ट्रमेव च ॥२३॥
 महातैलेन चाभ्यज्य^३ नीलीमिश्रेण पाकयेत् ।
 वशमानयेत् जगत् सर्वमस्याभ्यङ्गमात्रतः^४ ॥२४॥
 'रोचना सिन्दुवारं च बिल्वपत्रं तथैव च ।
 'इष्टचूर्णसमार्धेन कनकपत्ररसेन तु^५ ॥२५॥
 अनेनोद्धतितं^६ गात्रं त्रैधातुवशमानयेत् ।
 विषं लूतं तथा कुष्ठं नश्यत्युद्धर्तनेन तु ॥२६॥
 महामूत्रं तु पातव्यं महावज्रामृतं तथा ।
 एष^७ योगवरः श्रेष्ठः स्वयम्भुकुसुमपान^८वत् ॥२७॥

खरो गर्दभः । क्रोष्ट्रः शृगालः ॥२३॥

महातैलेन नूतैलेन^{११} । नीलो नीलिका, मिश्रेणेति समभागनीलीपत्रस्य रसेन ॥२४॥

उद्धर्तनाख्यानयाह—रोचनेत्यादि । रोचनेति वैरोचनः, स चात्य(द्य)न्तपरिहारेण मध्यो ग्राह्यः । इष्टचूर्णेति बहुतरकालपानीयस्थितेष्टकाचूर्णेति^{१२}[म्] । समार्धेनेति । रोचनादिभिः समभागैर्यावतो मात्रा तावतीष्ट[का]चूर्णस्यापि । कनकं धुतूरम्^{१३} । सर्वमेकीकृत्यानेन^{१४}योजनीयम् ॥२५-२६॥

महामूत्रं नृमूत्रम्, पातव्यम्, नासिकयेति शेषः । महावज्रामृतं बोधिचित्तम् । किमेकैकमेव तत् पातव्यमित्याह—स्वयम्भुकुसुमपानवत् । स्त्रीरजसा सह व्यति-

१. मात्स्यं-क. ख. ग. । २. कुक्कुरं-ख. च. । ३. भ्यङ्ग्य-क. ग. घ. ड. च. ।

४. भ्यङ्गपानतः-ख. घ. च., क. ग. मातृकयोस्तु पूर्वपङ्क्तिपाठो भ्रान्त्या पुनरावर्तितः ।

५. लोचना-ख. घ. । ६. 'इष्ट' नास्ति-ड., चूर्णसमिश्रेण-भो. । ७. वा-ड. । ८. नोद्धर्तितं-क. ग., अयं श्लोको नास्ति-घ. । ९. एवं-घ. । १०. पात-क. ग. च. । ११. नूतैलं-क. ।

१२. चूर्णे-क. ग. । १३. तूरः-क. । १४. पेषणीयं-ग. घ. ।

'इति^१ सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारितन्त्रे^३
 चर्यासमयसाधनपटल^५ एकादशः^५ ॥

मिश्रम् । अस्योपलक्षणत्वादपरेऽपि तथागता बोद्धव्याः । अयं त्वर्थः स्फुटीकृतो(त्या)-
 ऽन्तरे पटले—“चतुःषष्टिर्बलिं दद्याद् दण्डे चतुःषष्टिके बुधः” (१२।१३) इत्यत्र
 वक्तव्यः ॥२७॥

इत्येकादशपटलव्याख्या ॥

१. नास्ति-घ. ड. । २. 'सर्व' चित्त' नास्ति-ग. च. । ३. महान्तरे-च. ।

४. पटलः-घ. । ५. चर्यानिर्देशो नाम क्रियातन्त्रक्रमप्रभेदपटल एकादशः-भो. ।

द्वादशः पटलः

अथ भगवान् महापुरुषसमयः^[:] चर्चिकाकारां^१ समाधिं समापद्य,
वज्रवाराह्याकारां समाधिं समापद्य, सरस्वत्याकारां समाधिं समापद्य,
गौर्याकारां समाधिं समापद्येदं पूजागीतमुदानयामास ॥१॥

अडेडे किट्टयमारि गुरु^३ रक्तलूव सहाव ।
हडे तुअ^२ पेक्खिअ भोमि गुरु छडुहि कोह सहाव ॥२॥

पइणच्चंते कंवि अइ सग्गमच्चपाआलु ।
किट्ट भिण्णाञ्जण कोहमणु णच्चहि तुहु वे आलु ॥३॥

मण्डलचक्रपूजागीताख्यानायाह—अथेत्यादि । महापुरुषेति । “संभोगात्म-
कोदारकायत्वेन महान्, “आधृ(ध्रि)येत्(त) पुरं यस्मात् पुरुषस्तेनाभिधीयते”^१ इति
पुरुषः, पुरं तु मण्डलचक्रम्, “तस्य समयं स्फरणं यस्मादसौ महापुरुषसमयः श्रीवज्र-
सत्त्वः । चर्चिकाकारं समाधिं समापद्येति वज्रचर्चिकामूर्तिं कृत्वा । “एवमपरत्रापि ।
उदानयामासेति उक्तवान् ॥१॥

अडेडे^१ इति । किट्टयमारीति कृष्णयमारे । हडे इति अहमेतत्प्रा(तदा)त्मिका
चर्चिका । तुअ इति त्वाम् । पेक्खिअ प्रेक्षा(क्षय) । “भोमि बिभेमि । गुरु गुरुम् ।
छडुहि त्यज । कोह सहाव कोऽयं स्वभावं(वः) ॥२॥

सग्गमच्चपाआलु इति स्वर्गमर्त्यपातालानि । किट्ट भिण्णाञ्जणेति भिन्नाञ्ज-
नवत् कृष्ण । इति वाराहीवाक्यम् ॥३॥

१. नास्ति-घ., वज्रसत्त्वस्वरूपचर्चिकाकारां-भो. । २. ‘वज्र’ नास्ति-भो. । ३. रक्त-
सहस्रसमोहाव-क., रक्तसस्तुसोहाव-ख., रक्तमरु सुसरा हाव-घ. । ४. रक्तपेक्ख-ख.,
तुत्सपेक्का-घ., तुत्सयेवत्य-घ. । ५. निजसंभो-भो. । ६. धीयेत-क. । ७. तस्य समयस्तु
यदुपस्फरणं तस्मा-भो. । ८. पुरुषः-क. । ९. परमप-क. ग. । १०. अरे-भो. ११. भामि-घ. ।

कालाखव्व पमाणहा बहुविह णिम्मसि रुअ ।
वज्जसरास्सइ विण्णममि णच्चहि तुह महासुहुरुअ ॥४॥

ह्रीः ष्ट्रीः मन्तेण फेडहि केहु तिहुअण भान्ति ।
करुणाकोह भराडउ तह कुरु जगु पेक्खन्ति ॥५॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि जापलक्षणमुत्तमम् ।
येन जापप्रयोगेन(ण) भूयसीं सिद्धिमाप्नुयात् ॥६॥

न द्रुतं न विलम्बितं न च^१ ह्रस्वं न^२ दीर्घकम् ।
न^३ किञ्चिच्छ्रूयते मन्त्रं जपमानो^४ नरोत्तमः ॥७॥

महिषं मानुषं द्विरदं गोरूपं वाजिमेव च ।
खरोष्ट्रं^५ धातुं संगृह्य^६ जापमालां प्रसाधयेत् ॥८॥

कालेति हे कृष्ण । खव्व^१ पमाणेति खर्वप्रमाण । बहुविहेति बहुविधम् ।
णिम्मसीति^२ निर्मिमीषे । रुअेति रूपम् । वज्जसरास्सइ इति वज्रसरस्वती ।
विण्णममि^३ विज्ञापयामि^४ । णच्चहि तुह^५ इति नृत्य त्वम् । महासुहुरुअ इति हे
महासुखरूप^६ ॥४॥

वज्रगौरी वाक्यमाह—ह्रीः ष्ट्रीः इत्यादि फेडहि स्फेडय । तिहुअण भान्ति
त्रिभुवनस्य भ्रान्तिम्^७ । करुणाकोह हे^८ करुणाक्रोध । भराडउ भट्टारक । तह कुरु
तथा कुरुष्व । जगु जगन्ति । पेक्खन्ति प्रेक्षन्ते ॥५॥

^१ जापलक्षणं ^२ जापमन्त्रोच्चारणरूपम् ॥ ६ ॥

न दीर्घेति ह्रस्वस्य दीर्घोच्चारणम् । न च ह्रस्वकमिति । न दीर्घो ह्रस्वः
कार्यः । न किञ्चिच्छ्रूयते^३ मन्त्र इति । यथा अन्येन न श्रूयते तथा जपेदित्यर्थः ॥७॥

^४ यममारि यमारे । द्विरदेति हस्ती । वाजिमिति अश्वम् । धातुमिति अस्थि ॥८॥

१. दीर्घ-क. ख. ग. घ. च. । २. ह्रस्वक-क. ख. ग. घ. च. । ३. ‘न’ नास्ति-ड.
भो. । ४. यमाचार्य-ड. । ५. रोष्ट्र-क. ख. ग. घ. च. । ६. जप-क. । ७. खच्च-क. ग. ।
८. निर्मासानि-क. । ९. विण्णमसि-ग. घ. । १०. पयसि-घ. । ११. तुहु घ. ।
१२. स्वरूप-भो. । १३. भुवनमात्रोक्ति-क. । १४. वज्रकोध-भो. । १५. जाप्य-क.,
जापो-ग. । १६. जाप्य-क, जापो-ग. । १७. ज्ञायते-क. ग. घ. । १८. ‘यममारि
यमारे’ पाठोऽयं सर्वास्वेव टीकामातृकासूपलभ्यते, किन्तु मूले नास्ति क्वाप्यस्य प्रसङ्गः ।

मासि मासि चतुर्दश्यां पञ्चमांसेन लेपयेत् ।
 पञ्चामृतसमायुक्तं जाप(प्यं) सिद्धिकरं परम् ॥९॥
 प्रति प्रतिगुलिकां योगी यमारिं भावयेद् बुधः ।
 अथवा मानुषं^१ मुण्डमसृगार्द्रं विभावयेत् ॥१०॥
 अयुतमात्रेण भूतानां डाकिनीनां सहस्रके ।
 मारयेत् प्रेतसंघातं यममारिप्रयोगतः ॥११॥
 लक्षजापेन^२ योगात्मा सर्वकर्म करोत्यसौ ।
 कोटिजापेन सिद्धिः स्यात् का कथा कोटिपञ्चके ॥१२॥

चतुर्दश्यां कृष्णायाम् । पञ्चमांसेनेति गोकुदहनमांसेन । जाप्यमिति जाप्यमाला ।
 मानुषं मुण्डमसृगार्द्रमिति जाप्यमालम्, सद्यश्छिन्नस्रवद्बुधिरं^३ मानुषमुण्डम्, तेन
 मालयैव जपामीत्यधिमोक्तव्यम् ॥ ९-१० ॥

भूतानामितीन्द्रादीनां मानुषाविष्टकृतृणाम् । डाकिनीनामिति द्वितीयार्थे षष्ठी ।
 सहस्रके सहस्रेण मारयेद् निगृह्णाति । यममारिप्रयोगत इति । तत्र यथावद्यमारियोग-
 भूतादि गृहीत्वा ज्ञात्वा, तस्मिन् पुरुषे तं भूतादिकं हृद्बीजरश्मिना कृष्य प्रवेश्य बद्ध्वा,
 जः हूँ वँ इत्यक्षरत्रयेणाकर्षणादित्रयं कर्तव्यमनुक्रमात् । तदनु विश्ववज्रयन्त्रितमस्तकं
 हूँकारजपञ्चशूकवज्रद्वयेन पीडितपार्श्वद्वयं यंकारजवायुमुण्डलादीपिताऽग्निमुण्डलेना-
 धस्ताद् दह्यमानमाकण्ठं साध्यं ध्यात्वा ज्वलद्हूँकारनिष्पन्नाशनिर्गन्धैः सर्षपैरष्टोत्तर-
 शताभिमन्त्रितैर्निभिद्यमानवपुषं पश्यन् साटोपमन्त्रमावर्तयन् ताडयेत् । नियतं मुञ्चति ।
 अथवा स्वकरद्वये हूँकारजज्वलद्वयं ध्यात्वा साध्यशरीराद् भूतादिकमाकृष्य वज्रद्वय-
 मध्यगतं कृत्वा तद्रश्मिभिर्दह्यमानं स्वकरसंपुटेन शनैः शनैः पीडयन् मर्दयेत्, मन्त्रं च
 आर्वतयेत् । एवमेव पादेन वा^४ मर्दयेत् ॥ ११ ॥

पूर्वसेवां विना न कार्यसिद्धिरिति तदर्थमाह—लक्षजापेनेत्यादि । योगात्मा
 देवतायोगवान् । सिद्धिरिति यमारिरूपतावाप्तिः । का कथेति । नासौ मानुष्यवाग्-
 गोचरा^५, बुद्धगोचरत्वात् ॥ १२ ॥

१. नुषम्-ड. । २. गोपन-घ. । ३. बुधिरं मुण्डं-क., बुधिरो मानु-ग. ।
 ४. यमारि-ग. । ५. वज्रालङ्कृत-भो. । ६. पंकार-ग. । ७. द्वीपितो-क. । ८. चक्र-क. ग. ।
 ९. पातयन्-क. । १०. चाम-क. घ. । ११. गोचरो-क. घ. ।

प्रतिदिनं प्रतिमासं वा प्रतिसंवत्सरं तथा ।
 चतुःषष्टिर्बलिं दद्याद् दण्डे चतुःषष्टिके बुधः^१ ॥१३॥

“महामूत्रं तु पातव्यम्” (११।२७) इत्यादिकमुक्तम्, तत् कदा पातव्य-
 मित्याह—प्रतिदिनं प्रत्यहम् । प्रत्यहाप्राप्तौ किं कर्तव्यमित्याह—प्रतिमासम् । प्रतिमासा-
 प्राप्तावाह—प्रतिसंवत्सरम् । बलिं दद्यादिति सम्बन्धः । बलिमिति तथागतादीनां^२ पूजा-
 प्रकारम्, अ(१)ध्यात्मिकहोमत्वादस्य नस्यस्य । चतुःषष्टित्यस्य दण्ड इत्यनेन सम्बन्धः ।
 अयमर्थः—चतुरधिका षष्टिर्दण्डा यस्मिन्नसौ चतुःषष्टिर्दण्डोऽहोरात्रः, तस्याहोरात्रस्य
 दण्डे^३ । किंभूते^४ ? चतुःषष्टिके^५ चतुःषष्टितमे, रात्रेः शेषदण्ड इत्यर्थः । नस्ये (स्यमि)-
 त्यत्रोपदेशात् । आदिवैरोचन-रत्नसम्भव-अमिताभ-अक्षोभ्या^६ मोघसिद्धिभिः^७ प्रत्येकं
 पञ्चरक्तिकमानैरधिकोऽक्षोभ्यः । शेषः(षैः) विपारदाख्यवज्रस्य एकरक्तिकां
 संमूर्च्छितैर्देयम्^८ । रत्नसम्भवो गृह्यमाणः कृष्णाय कृष्णगौर्याश्च^९ कृष्णपक्षे ग्राह्यः ।
^{१०}शुक्लायाः गौर्यास्तु शुक्लपक्षः(क्षे) । परं यदि नाम शुक्लकृष्णपक्षौ सामान्यसिद्धौ,
 तथाप्यत्रावान्तरभेदात् शुक्लपक्षे^{११} प्रतिपद्वितीयातृतीया[सु] शुक्लपक्षे^{१२} कार्यं कर्तव्यम् ।
 चतुर्थीपञ्चमीषष्ठीषु तु कृष्णपक्षकार्यं कर्तव्यम् । एवं सप्तम्यादौ दिनत्रये शुक्लपक्ष-
 कार्यम् । दशम्यादौ दिनत्रये कृष्णपक्षकार्यम् । त्रयोदश्यादिदिनत्रये शुक्लपक्षकार्यम् ।
 यथोक्तव्यतिक्रमेण कृष्णपक्षे प्रतिपदादिदिनत्रयं बोद्धव्यम् । तथा चारा(ग)मः—“शशि-
 न्यपि च सूर्यः स्यात् सूर्येऽपि स्यान्निराकारः” इति । शशीत्यत्र शुक्लपक्षः, सूर्यः
 कृष्णपक्षः । इदं चोक्तम्—यथोक्तशुक्लपक्षसम्बन्धिवसस्य रात्रिशेषेषु वामनासापुटेन
 नस्यं देयम् ।^{१३} तथा कृष्णपक्षदिवसस्य रात्रिशेषेषु दक्षिणनासापुटेन नस्यम् ।^{१४} तच्च
 नस्यं वारुणमाहेन्द्रयोगेन वामनासापुटेनातिश्रेष्ठम् । अग्निवायुयोगेन तु मध्यमम् ।
 दक्षिणनासापुटेन त्वग्निवायुयोगेन सर्वथा न दातव्यम् । वारुणमाहेन्द्रयोगेन च परं
 देयम् । तथा चोक्तम्—

क्षितौ जले शुभं कर्म कृष्णं वायौ हुताशने ।

चन्द्रे सम्यक् शुभं विन्द्यान्मध्यमं^{१५} तीक्ष्णतेजसि ॥

१. पुनः-क., नास्ति-ड. । २. तादीन्-क. । ३. दण्डैरहो क. । ४. दण्डं-घ. ।
 ५. किंभूतं-क. घ. । ६. षष्टिकं-क. । ७. क्षोभ्यसाक्ष्यात्मक-क., नवलोकात्मक-ग. घ. ।
 ८. द्विरिति-क. । ९. नास्ति-क. ग. घ. । १०. द्वयम्-क. ग. । ११. शुक्ल-क. ग. घ. ।
 १२. कृष्णगौर्या कृष्णगौरकृष्णयोः-क. ग. घ. । १३. पक्षप्रतिपदा-क. । १४. पक्षे-क. ।
 १५. ‘तथा’ सस्य’ नास्ति-भो. । १६. नास्ति-क. । १७. मध्ये सन्ती-क. ग. ।

यत्किञ्चित् खाद्यते^१ नित्यं यत्किञ्चित् पीयते तथा ।
 अन्यद्वा भक्षणे सर्वमग्रं दद्याद् यमारिणं^२(णे) ॥१४॥
 अथातः सम्प्रवक्ष्यामि गुरवे दातुं प्रदक्षिणाम् ।
 आत्मनः शान्तये चैव सिद्धये सर्वकर्मणः ॥१५॥
 निर्यातयेदा(त आ)त्मानं ह्यंगोरूपकुञ्जरम् ।
 धान्यं चामीकरं वाथ पुत्रं वा स्वस्त्रियं तथा ॥१६॥
 जननीं भगिनीं वापि भागिनेयीं तथैव च ।
 वस्त्रं नानाविधं चैव छत्रं वा चारुचामरम् ॥१७॥
 गृहं पीठं सुगन्धं च गेयं वाद्यं तथैव च ।
 खड्गं चाभरणं चैव प्रदद्याद् गुरवे व्रती ॥१८॥
 इति^३ "सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारितन्त्रे"
 सर्वोपायिकविशेषको^४ नाम द्वादशः पटलः ॥

वाय्वग्नी यदि^५ शून्ये वै नियतं^६ पञ्चतां दिशेत् ।

तदेव शशिसंभूत(तं) नात्यन्तं दुःखदायकम् ॥ इति ।

योगाश्चत्वारः—वाय्वग्निमाहेन्द्रवारुणाख्याः । यथाक्रमं पार्श्वोर्ध्वमध्याधोवायु-
 वह्नलक्षणे(णाः) । अन्यकार्यं तदेतेषु^७ शुभाशुभलक्षणेषु स्वयमभ्यूह्य वा कार्यम् । येन
 सततं यमारि^८योगोऽभ्यस्तस्तस्य यद् यावत् कृत्यं तद् यममारेरेवेति तं प्रति किमपि
 नाभिधीयते । यस्य तु न स्यादभ्यासः, तेनेदृग्धिमोक्तव्यम् ॥ १३ ॥

तदर्थमाह—यत्किञ्चित्^९ अन्ये(न्यद्) वा भक्षण इति पुष्पतिला^{१०} दिकमग्रे
 दद्यात् प्रथमं निवेदयेत् ॥ १४ ॥

गुरौ तुष्टे सर्वसिद्धिरिति तद्दानार्थमाह—अथात इत्यादि । प्रकृष्टां दक्षिणां
 प्रदक्षिणाम् ॥ १५-१८ ॥

सर्वोपायिक इति यत्र^{११} यद् रुचितं तद्विशेषकस्तत्प्रतिपादक इति ।

इति^{१२} द्वादशपटलव्याख्या ॥

१. खाद्यन्ते-क. ग. च. । २. रिणः-क. ख. ग. घ. ड. । ३. ह्यं-क. ख. ग. घ. च. ।
 ४. नास्ति-घ. । ५. 'सर्व'चित्त' नास्ति-ग. च. । ६. महातन्त्रे-ग. च. । ७. सर्वोपायिक-
 कर्मविशेषो नाम क्रमभेदो द्वादशः-भो. । ८. 'कोनाम' नास्ति-च. । ९. पटलो द्वादशः-ग. च. ।
 १०. सूर्ये-क. घ. । ११. नित्यं-क. । १२. तदेषु-क. । १३. यागो-क. ग. । १४. तिलका-भो. ।
 १५. सर्वापायि-क. ग. । १६. यदुचितं-क. घ. । १७. नास्ति-ग. घ. ।

त्रयोदशः पटलः

अथातः^१ सर्वसत्त्वस्य यावन्तः पापकर्मकाः ।

तान् वै कर्तयितुं^२ कर्त्री कोशः^३ क्लेशादिच्छेदनात् ॥१॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि^४ वज्रडाकिनिसाधनम् ।

खधातुमध्यगतं चिन्तेत्^५ सूर्यमण्डलमुत्तमम् ॥२॥

पञ्चशूलं^६ विभावित्वा^७ पदं तस्योपरि न्यसेत् ।

कृष्णवर्णा महाभीमां षड्भुजां चारुपिणीम् ॥३॥

भगवदायुधविशुद्धिं वक्तुमाह—अथेत्यादि । यावन्तः पापकर्मका इति । पापकर्माणि
 दुःखानि । कोशः^८ खड्गः । क्लेशो रागादिः । उपलक्षणत्वाद्यथोक्तस्यापरा अपि विशुद्धयो
 बोद्धव्याः ॥१॥

खधातुमध्यगतं चिन्तेदिति । सप्तविधानुत्तरपूजाचतुर्ब्रह्मविहारभावनानन्तरं शून्यता-
 भावनया स्वप्नमायोपमे^९ ग्राह्यग्राहकरूपजगदि(ति) कृतेऽवकाशात्मकाकाशमहाभूते
 आकाशदेशे भावयेत् । किमित्याह—सूर्यमण्डलम्, रेफसंभवमिति शेषः ॥२॥

पञ्चशूलमिति हूकारेण विश्ववज्रम् । पदमित्याश्रयं कूटा^{१०} गाराख्यम् । तदयमर्थः—
 वज्रप्राकारवज्रपञ्जरान्तर्गतं विश्ववज्रं^{११} वेदिकान्तःस्थं चतुर्महाभूतपरिणतकूटा^{१२}-
 गारम् । एवमुत्तरत्रापि मण्डलचक्रान्तर्गतं बोद्धव्यम् । द्वी^{१३} मिति बीजाक्षरोपन्यासः । पूर्व-
 वदत्रापि पञ्चाकाराभिसंबोध्यादि । परं चन्द्रसूर्यवज्रबीजसंहारद्रवोत्थे^{१४} पुनर्वज्रस्थ-
 बीजमेवात्र^{१५} वज्रसत्त्वः । तत्परिणामत एव^{१६} भगवतीनिष्पत्तिः । तस्य हृदयबीजा-
 न्माण्डलेयदेवतास्फरणम् ॥३॥

१. अतः-ड. भो. । २. सम्प्रवक्ष्यामि-क. ग. च. । ३. कर्ता-ख., कर्तिः-घ. ड. ।
 ४. काशकुशादि-ख. । ५. इतः परं 'दीर्घकालश्च तिसाधनाय' इत्यधिकः पाठः-भो. । ६. चित्तं-
 क. । ७. मूलं-ड. । ८. तस्य-क. ख. ग., नास्ति-घ., मध्ये-च. । ९. भो. पाठः ।
 १०. कोश-घ. । ११. पमग्राह्य-क. ग. । १२. १४. कूटांगार-क. । १३. वज्रान्तवे-घ. ।
 १५. दीमिति-क. ग., धीमिति-भो. । १६. द्रवोत्थपुन-क. ग., द्रवोत्थ-भो. । १७. 'अत्र'
 नास्ति-भो. । १८. एवं-क. ।

हस्ते वज्रं विभावित्वा शेषानन्यकरे न्यसेत् ।
 पूर्वेण बुद्धडाकिं^१ तु षड्भुजां^२ मोहसन्निभाम्^३ ॥४॥
 चक्रहस्तां महाभीमां भावयेद् योगमण्डले ।
 दक्षिणे रत्नडाकिं तु षड्भुजां पिशुनसन्निभाम् ॥५॥
 रत्नहस्तां महादीप्तां भावयेत् सूर्यमण्डले ।
 पश्चिमे पद्मडाकिं तु षड्भुजां पद्मधारिणीम्^४ ॥६॥
 उत्तरे कर्मडाकिं तु^५ खड्गिनीं भगमण्डले ।
 आग्नेयादिचतुष्कोणे^६ देवीनां भावयेद् व्रतो ॥७॥
 लास्या माला(ल्या) तथा नृत्या गेयां(या) चैव विशेषतः ।
 द्वारपालान् ततो ध्यायाद् विधिदृष्टेन कर्मणा ।
 मुद्गरं दण्डपद्मं च^७ कोशं चापि तथापरे ॥८॥
 ॐ वज्रडाकिनि^८ । ॐ बुद्धडाकिनि ।
 ॐ रत्नडाकिनि । ॐ पद्मडाकिनि ।
 ॐ कर्मडाकिनि । ॐ लां मां नां गां कोणे ।

हस्ते दक्षिणमूलं^१ हस्ते । शेषान् पञ्चकानिति खड्गकर्त्रिचक्रपद्म^२ कपालानि ।
 वज्रडाकिन्यादयः^३ पञ्चाप्येता द्वेयमार्थादिवत् त्रिमुखाः षड्भुजाः ।^४ लास्या शुक्ला
 नीला नृत्याभिनया । ज्ञे(गे)या श्यामा गीताभिनया । एता द्विभुजा एकाननाः । तथापर
 इति ।^५ द्वारेषु^६ मुद्गराद्यास्तु पूर्ववत् । कोणेषु चानिदिष्टमपि कपालचतुष्टयम् ॥४-८॥

ॐ वज्रडाकिनीत्यादि^७ जपमन्त्र[१]ः ॥९॥

१. डाकि-क. ग. । २. भुजा-क. ग. । ३. निभा-क. ग. । ४. रिणी-ड. च. ।
 ५. खड्गधारिणी मण्डलक्रमे-भो. । ६. 'देवीनां'.....पद्मं च'-नास्ति-क. ग. च. । ७. शेको-
 क. ग., खड्ग-भो., नास्ति-च. । ८. 'डाकिनी' इति दीर्घः सर्वत्र-क. ग. ड. च. । ९. 'ॐ'
 नास्ति-भो., लां नां गां मां-भो. । १०. शूल-घ. । ११. मुद्गराणि-भो. । १२. 'पद्मापि'
 नास्ति-भो. । १३. लास्या तु शुक्ला (श्यामा ?) लास्याभिनया, माला पीता माल्या[भिनया,]
 नृत्या रक्ता नृत्याभिनया, ज्ञे(गे)या श्यामा गीताभिनया-भो., अयमेव पाठः शोभनः ।
 १४. द्वारस्थ-क. ग. । १५. मुद्गरयमार्थाद्यास्तु-भो. । १६. जप्य-क. ग. ।

ॐ मुद्गर जः । ॐ दण्ड हूं ।
 ॐ पद्म वं । ॐ खड्ग हो ॥९॥
 इत्याह भगवान्^१ वज्री वज्रडाकिनिसाधनम् ।
 दूरा(र)श्रम(व)णसिद्धयर्थं भावयेद् वज्रडाकिनीम्^२ ॥१०॥
 तत्रेमाणि^३ (नि) मन्त्रपदानि भवन्ति—
 ॐ आकाशचरं^४ डाकिनीये^५ हूं हूं फट् फट् स्वाहा ॥११॥
 अथान्यत्^६ सम्प्रवक्ष्यामि वज्रपातालसाधनम् ।
 पातालबिलसिद्धयर्थं भावयेत् शुम्भं^७ वज्रकम् ॥१२॥
 षड्भुजं नीलवर्णाभं पाणौ तु मुसलं न्यसेत् ।
 गर्भमण्डलमध्ये तु इदं न्यासं प्रचारयेत् ॥१३॥
 पूर्वेण लोचनां स्थाप्य दक्षिणे मामकीं तथा ।
 पश्चिमे पाण्डरां^८ देवीं तारिणीमुत्तरे न्यसेत् ॥१४॥

मन्त्रभावनाप्रयोजनमाह—दूरेत्यादि^१ । दूरतः श्रवणं दूरश्रवणम् ॥१०-११॥

^२ समारूढमिति । प्रत्यालीढेण(न) स्थिता । रत्नकिरीटिनं रत्नमौलिनम् । खड्गमिति
 दक्षिणहस्ते । तर्जनिकापाशमिति वामहस्ते ॥१२-१३॥

लोचनामिति शुक्लाम्, दक्षिणे चक्रधराम् । मामकीं नीलाम्, दक्षिणे वज्रधराम् ।
 पाण्डरां रक्ताम्, दक्षिणे पद्मधराम्^३ । तारां श्यामाम्, दक्षिणे खड्गधराम् । सर्वा
 देव्यः प्रत्यालीढपदाः, वामे तर्जनीपाशभृतः^४ ॥१४॥

१. हो:-भो. । २. नास्ति-घ. । ३. किनी-क. ख. घ. ड. च. । ४. तत्र मारिमन्त्र-
 क., तत्रैव-ग., तत्र गुह्यमन्त्रसिद्धि-भो. । ५. काशचारण-क. ग., चरण-ख. घ.,
 चरवज्रडा-भो. । ६. 'ये'.....फट् नास्ति-क. ख. घ. ड. भो. । ७. अथातः-ग. । ८. सुभ-च. ।
 ९. 'गर्भ'.....न्यसेत्-नास्ति-क. ग. च. । १०. पाण्डुरा-घ. । ११. फलेत्यादि-क. ग. ।
 १२. इदमत्र विशेषेणावधेयम्—मूले स्थितयोर्द्वादश-त्रयोदशश्लोकयोष्टीका नास्ति, टीकायां
 चानयोर्यानि प्रतीकानि लभ्यन्ते तेषां मूलं नास्ति, भोटपाठेऽपीयमेव स्थितिः । १३. पद्मपत्राम्-
 क. ग. । १४. धृतः-ग. ।

पुष्पां धूपां तथा दीपां गन्धामाग्नेयादिषु^१ न्यसेत् ।
 द्वारेषु^२ मुद्गरादीनि सर्प^३मण्डितमेखला^४ ॥१५॥
 एवं तद् भावयेच्चक्रं विधिदृष्टेन कर्मणा ।
 स्वप्ने तु पश्यते मार्गं वज्रपातालयोगवान् ॥१६॥
 अथातः सम्प्रवक्ष्यामि सप्तिराजस्य मण्डलम् ।
 खेचरत्वप्रसिद्धचर्थं परमाश्वं प्रसाधयेत् ॥१७॥
 द्विभुजमेकवक्त्रं तु श्यामवर्णं भयानकम् ।
 सूर्योपरि समारूढमश्वमुखं सुभीकरम् ॥१८॥
 दक्षिणे माषमुष्टि तु वामे पाणौ कपालकम् ।
 ॐ^५ फु फु फु ही ही ही जपेत्प्राज्ञः परमाश्वप्रसिद्धये ॥१९॥
 पूर्वोण वडवा^६ (वां) ध्यायेद् दक्षिणे च तुरङ्गमाम्^७ ।
 पश्चिमे सप्तिराज्ञीं तु परमाश्वामुत्तरे न्यसेत् ॥२०॥

पुष्पां^१ शुक्लां पुष्पमालाहस्ताम् । धूपां नीलां धूपकटच्छुधराम् । दीपां रक्तां दीपयष्टिधराम् । गन्धां (गन्धां) श्यामां^२ गन्धशङ्खधराम् । एता आलीढस्था नृत्याभिनयाः । मुद्गरादीनि पूर्व[व]देवेति शेषः ॥१५॥

विधिदृष्टेन कर्मणेति । भगवन्निष्पत्तये तद्दृढयबीजादेव सर्वदेवताः स्फारयेत् ॥१६॥

सप्तिराजस्येति परमाश्वस्य, विभावयेदिति पूर्ववत् ॥१७-१८॥

दक्षिणे दक्षिणहस्ते । मन्त्रः—हूः^१ त्रयं ह्रीः त्रयं च । मुद्रा^२ मन्त्रा नोक्ता न वक्ष्यन्ते च । सर्व(र्वे)^३ तथागतवर्णानुसारेण बोद्धव्या । देवीनां वर्णादिभेदः पूर्वचक्रवत् ॥१९-२०॥

१. मालादि-घ., मालाविलेपनं-च. । २. रे च-क. । ३. सर्व-क. । ४. खलान्-क., खलात्-ख. । ५. स्वप्नेन जयेद् विवरं-सार्वत्रिकः पाठः, गृहीतस्तु भोटानुसारी । ६. खचरत्व-क. ख. घ. ड. च. । ७. फ फ फ-व., फुं फुं फुं-भो., ॐ हूँ हीं हीं एतन्मन्त्रं-ड. । ८. वडवी-क. ख. ग. घ. । ९. ताम्-क. । १०. शुक्ल-सार्वत्रिकः पाठः । ११. 'गन्ध' नास्ति क. । १२. हः-क. ग., फुत्रयं ह्रीत्रयं च-भो., फुत्रयं ह्रीत्रयमिति पाठो मूलानुसारी । १३. 'मन्त्राः' नास्ति-भो. । १४. सा-क. ग. घ. च., गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी ।

अधिपतेर्वक्त्रबाहुभ्यां सर्वासामेव भावयेत् ।
 एतन्मन्त्रेण सर्वासामुत्सर्गं तु प्रकीर्तितम्^१ ॥२१॥
 वांसं (शं) बाणं (द्यं) मुकुन्दं च मुरजं^२ चापि च कोणतः ।
 सपत्रादि हरिन्माषं^३ छागमांसं तु सर्वतः ॥२२॥
 गोकर्णं हस्तिकर्णं च सुमुखं दुर्मुखं तथा ।
 मुशलं^४ परशुं चैव^५ अङ्कुशं पाशमेव च ॥२३॥
 चतुर्द्वारि^६ सदा ध्येया^७ नृत्याभिनययोगतः ।
 यवसं वामतो ध्यायात् स्वचिह्नं दक्षिणे तथा ॥२४॥
 तथा^८ परमाश्वमन्त्रं तु वज्रपातालकस्य^९ तु ।
 परमाश्वभावनायोगात् खधातुकं^{१०} परिभ्रमेत् ॥२५॥
 इति^{११} सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारि^{१२} तन्त्रे^{१३}
 सिद्धिनिर्णयपटलस्त्रयोदशः^{१४} ॥

अधिपतेर्वक्त्रबाहुभ्यामिति । प्रधाननायकवद् द्विभुजा अश्वैकमुखास्तच्चिह्नधराश्च । एतन्मन्त्रेणेति । परमाश्वहृदयरथही^२कारेणैवोत्सर्गः स्फरणम्, दंशाद्यास्तु स्वनाम्नैव चिह्नभूताः । सुमुख इति ॥२१-२५॥

^{२३}सिद्धयो बिलप्रवेशाद्या निर्णीयन्ते यस्मिन् स तथा ॥

इति त्रयोदशपटलव्याख्या ॥

१. चक्र-घ. । २. तितः-ख. ड. । ३. मुकुटं-च. । ४. इयं पङ्क्तिर्नास्ति-ड. भो. । ५. मुष्टिके गोत्रहस्ति-क., 'हस्ति' नास्ति-ख., मुष्टिके गोकुलं तथा-च. । ६. 'मुशलं' तथा नास्ति-घ. । ७. चापि-ख. ड. । ८. 'समा' सार्वत्रिकः पाठः, गृहीतस्तु भोटानुसारी । ९. ध्यायात्-ख. ग. ड., ध्येया-च. । १०. नृत्यः कोशकलेशादिच्छेदनात्-ड. । ११. क्रूरं संवा-ख. ड. भो., एवं स वा-च. । १२. यथा-भो. । १३. परशुमन्त्रं-सर्वासु, गृहीतः पाठस्तु भोटानुसारी । १४. तालस्य-क. ख. ग. । १५. खत्रिधातु-भो. । १६. नास्ति-घ. ड. । १७. 'सर्व'.....चित् नास्ति-ग. च. । १८. महातन्त्रे-ग. च. । १९. सिद्धिनिश्चयनिर्देश-क्रमभेदस्त्रयो-भो. । २०. त्रयोदशमः-ख. ग. च. । २१. हंकारेण-भो. । २२. सुमुखो दुर्मुखश्चेति संकेतमात्रम्-भो. । २३. सिद्धिव्योमबिल-क. ग. ।

चतुर्दशः पटलः

तत्रेदं सूत्रपाते^१ परमसमयम्—

ॐ अकारो^३ मुखं सर्वधर्माणामाद्यनुत्पन्नत्वात् ॐ आः हूं
फट् स्वाहा ॥१॥

शिष्यं वैरोचनं ध्यात्वा श्रीयमान्तरूपवान् ।

ज्ञानसूत्रवराग्राह्यं पातयेत् सुसमाहितः ॥२॥

तत्रेदं महामण्डलं^२ प्रवेशनसमयः(यम्)— ॐ आः हूं ॥३॥

मण्डलद्विगुणतो दीर्घं द्वारं^४ विंशतिभागिकम् ।

पञ्चगव्यं^५ समालिप्तं^६ सूत्रं बुद्धेः प्रकल्पितम् ॥४॥

मण्डलं^१ वर्णनाय सूत्रं वक्तुं तत्रेत्यादि । तत्रेति भूपरिग्रहशोधितभूमौ । परमेत्यभीष्ट-
त्वात्, समयमनुल्लंघनीयत्वात् । अकारो मुखमित्यादि । अनेन मन्त्रेण सूत्रमधिष्ठा-
तव्यम् ॥१॥

वैरोचनो मोहयमारिः । यस्मान्तको द्वेषयमारिः । ज्ञानसूत्रेति । ज्ञान(तं) यक्ष-^{१३}
समेदेत्यक्षरपञ्चकम्, तेन निष्पादितं सूत्रं ज्ञानसूत्रवरम्, अत एवाग्राह्यम् । सुसमाहित
इति । पूर्वादिदिगनुक्रमेण ॥२॥

कतमत्तन्महामण्डलसमयमित्याह— ॐ आः हूं । अनेनाक्षरत्रयेण मण्डलमधिष्ठा-
तव्यम् ॥३॥

सूत्रप्रमाणाख्यानायाह—मण्डलद्विगुणेत्यादि ।^{१४} स्थौल्याख्यानायाह—द्वारेत्यादि ॥४॥

१. सूत्रपातनसमयः—क. ग. च. भो. । २. नास्ति—क. ख. घ. ड. । ३. कार—च. ।
४. 'ॐ आः' स्वाहा नास्ति—क. ख. घ. ड. । ५. वैलो—क. ख. । ६. रूपविग्रहसम—च.,
परमसमयः—भो. । ७. 'ॐ आः' भूपरिग्रहसमयः नास्ति—ग. च. । ८. द्वारः—क.,
द्वारे—ख. । ९. पञ्चलिङ्ग—घ. । १०. भूतं—क. । ११. वर्तनाय—घ. भो. । १२. अनुत्तरीयत्वात्—
क. ग. । १३. यक्षो समे—क., यक्षे स मे घ., यजेममेद—भो. । १४. स्थूलसूक्ष्मनिदेशा-
ख्यानायाह—भो. ।

चतुर्दशः पटलः

८९

तत्रेदं^१ महावज्रप्रार्थनासमयम्^२—

अहो बुद्ध महाचार्य अहो धर्मगणः प्रभुः ।

देहि मे समयं तत्त्वं बोधिचित्तं च देहि मे ॥५॥

तत्रेदं महाभूपरिग्रहसमयं^३ वज्रभूमिदेवीमाकृष्य—

त्वं देवि^४ साक्षिभूतासि सर्वबुद्धान्(नु)तायिनाम् ।

चर्यानयविशेषेषु भूमिपारमितासु च ॥६॥

मण्डलस्याष्टमं भागं द्वारं ज्ञेयं महात्मभिः^५ ।

वर्जं(तं)यित्वा महावेदीं मानोपेतां सुशोभनाम् ॥७॥

महावज्रप्रार्थनासमयमिति । वज्रो वज्राचार्यः, तस्मिन् मण्डले प्रवेशार्था प्रार्थना
याचना, तदर्थं समयः पाठः । तमेवाह—अहो इत्यादि ॥५॥

भूपरिग्रहसमयं भूपरिग्रहमन्त्रम् । किमस्य प्रयोजनमित्याह—वज्रेत्यादि ।
आवाहनमभिमुखीकरणम् । कतमोऽसौ मन्त्र इत्याह—त्वं देवीत्यादि ॥६॥

सूत्रस्य द्वारविंशतिभागि^१ कत्वेन^{११} स्थौल्योक्तिर्न ज्ञायते द्वारमानमित्याह—
^{१२}मण्डलस्येत्यादि । अष्टभाग इति । हस्तैकमण्डलापेक्षयाऽङ्गुलत्रयम् । वर्जं(तं)यित्वेति
रजःपातेन संलिख्य । महावेदीमिति । महती चासौ वेदी चेति महावेदी, महत्त्वं च
प्रधानदेवतास्थानत्वात्, अभ्यन्तरपुटमित्यर्थः । मानोपेतामिति । पञ्चरेखा^{१३} भूमिसम्बन्धि
पादोनाङ्गुष्ठरजोभूमिसम्बन्धि च सार्द्धाङ्गुष्ठम्, वज्रावलीसम्बन्धि च पादोनाङ्गुष्ठम् ।
एवं चतुर्ष्वेव पार्श्वेष्वङ्गुष्ठत्रयं^{१४} त्यक्त्वा अष्टादशाङ्गुष्ठे च । सुशोभनामिति ।
तामेव भूमिं कृतनवकोष्ठात्मिका(कां) पादोनाङ्गुष्ठविस्ताररचिता(तां) नाना-
स्तम्भासु ॥७॥

१. तत्रायं—क. । २. समयः—क. ख. घ. । ३. समयः—क. ख. घ. । ४. पाठोऽयं न
कुत्रापि, गृहीतस्तु भोटानुसारी, टीकायामपि व्याख्यातः । ५. देहि—क. । ६. भूतानि—क. ग. च. ।
७. महामतिः—ग. च. । ८. 'महा' नास्ति कुत्रापि, गृहीतस्तु भोटानुसारी । ९. मण्डल-
प्रवेशार्थ—घ. । १०. भाषिक—घ. । ११. स्थूलसूक्ष्मो—भो. । १२. मण्डलस्ये—ग. घ. ।
१३. 'भूमि' नास्ति कुत्रापि, गृहीतः पाठः—भो. । १४. त्रयं त्रयम्—भो. ।

निर्यु(र्यु)हा द्वारवज्जेया तद्वद् दैवतपट्टिका^१ ।

^२वज्राप्सरःसमायुक्ता गीतवाद्यादिनाटकैः ॥८॥

^३वेदी द्वारस्यार्धेन कपोलपक्ष इत्यपि ।

हारार्धह्रमार्तण्डसोमस्रग्दामपट्टिकम्^४ ।

तदर्धेन रजोभूमिः^५ मूलसूत्रं भुवो बहिः ॥९॥

तत्रेदं महाहृदयम्—

^६खे न्यसेदात्मनश्चक्रं स्वमुद्रां सेवयेत् ततः ।

^७समयाक्षरेणैव मण्डलस्य प्रसाधनम् ॥१०॥

निर्युह इति द्वारपञ्चरेखा, द्वारवदिति अङ्गुलत्रयदीर्घा, तद्वदिति द्वारवदङ्गुष्ठ-
त्रयमाना । दैवतपट्टिकेति । वचित् रजोभूमावपि देवता लिख्यन्ते, इति तदर्थं वक्तुम् ।
अत्र तु कपालानि त्र्यङ्गुलमानानि कोणेषु, द्वापार्श्वद्वितयसन्निधौ च कलशद्वयम् ।
^८नर्तनीदेवतापट्टिकाख्यं^९ वेदिकाया लिखनायाह—वज्राप्सर इत्यादि ॥ ८ ॥

कियन्मानं वेद्या इत्याह—वेदीत्यादि । अर्धेनेति सार्द्धाङ्गुष्ठेन । कपोल इति
निर्युहोपरि पञ्चरेखास्तिर्यक् च कपोलः । तदुपरि पारजः पञ्चरेखासापेक्षः । इत्यपीति
तयोरपि द्वयोः सार्धसार्धाङ्गुष्ठमानत्वम् । देवतापट्टिकातो बहिरङ्गुष्ठ^{१०} त्रिपादमानां
रत्नपट्टिकां परित्यज्य^{११} हारार्धहारपट्टिका या, सापि सर्वाङ्गुष्ठमानेत्याख्यातम् । हारार्ध-
हारेत्यादि । पट्टिकां तत्प्रमाणां बुध्येतेति शेषः । तदर्धेनेति द्वारार्धेन । ^{१२}त्रिपादाङ्गुष्ठेन
मूलसूत्रेणेति । गर्भपुटवज्रावलीर्बहिर्ही रेखातो बहिः ॥ ९ ॥

रजोमण्डलज्ञानमण्डलस्य प्रवेशार्थमाह—तत्रेदमित्यादि । महाहृदयमिति । महत्त्वं
तत्तथागत सम्बन्धित्वात्, हृदयं च ^{१३}सारत्वाद् महाहृदयम् । ^{१४}खे न्यसेदिति खे आकाशदेशे
आनीय स्थापयेत् । आत्मनश्चक्रमिति । रजोमण्डलसमानज्ञानमण्डलमित्यर्थः । स्वमुद्रां

१. देवतापट्टि-क. ख. ग. घ. च. । २. 'वज्राप्सरः' नास्ति-ख. घ. ।
३. वेदादि-च. । ४. पट्टिका-क. ख. ग. घ. च. । ५. विन्य-भो. । ६. 'समयज्ञानप्रवेशेन'
सार्वत्रिकः पाठः, गृहीतस्तु टीकानुसारी । ७. द्वारवदिति-क. । ८. इतः परम्—'सर्वं शुक्लवर्णम्'
इत्यधिकम्-भो. । ९. 'नर्तनी' नास्ति-भो. । १०. काख्यं घ. । ११. 'त्रि' नास्ति-भो. ।
१२. त्यक्त्वा-क. ग. । १३. सार्धाङ्गु-भो. । १४. 'मारत्वादिति' सार्व०, गृहीतः पाठः-भो. ।
१५. विन्यसेदिति । आकाशदेशतः-भो. ।

स्वप्रज्ञायमारियोगवानिति शेषः । शेष(सेव)येत् द्वीन्द्रियसमापत्तिं कुर्यात् । समयाक्षरेणेति
उत्पादितबोधचित्तेन । ^१मण्डलस्येति रजोमण्डलस्य । आनीतज्ञानमण्डलेन सहैकीकृत्य
तस्य प्रसाधनं प्रोक्षणम् ।

यत्र मण्डलादिप्रतिष्ठायां^२ साक्षाद् बोधिचित्तमुत्पादयितुमशक्यम्, तत्र भावनापि
कर्तव्यम्(व्या) । तथा दशकलशाः कार्या महोदरा लम्बोष्ठा उच्चग्रीवा कठिनीकृत-
शुक्लाः । मध्यकलशमुखे विश्वपद्मार्कस्थं^३ पञ्चशूकवज्रम् । पूर्वकलशापार्श्वेऽपि विश्व-
पद्मचन्द्रस्थाष्टारचक्रम् । एवमपरदक्षिणा^४दित्रये विश्वपद्मसूर्यस्थरत्नपद्मखड्गा लिखनीयाः ।
आग्नेये तु विश्वपद्मचन्द्रस्थलोचनद्वयम् । नैर्ऋत्यादित्रये तु विश्वकमलचन्द्रस्थवज्ररक्त-
पद्मकनकोत्पलानि चिह्नानि । सार्वकर्मिके तु विश्वकमलसूर्यस्थ^५ममृतकुण्डलिचिह्नं
पञ्चशूकं वज्रं लिखनीयम् । एते च कलशा जम्बूचूतवृक्षबीजपूरमधूकजयन्तीपल्लवा^६
नवाः, वस्त्रग्रीवाः, स्वर्णरूप्यताम्रराजपद्मा(वर्त)प्रवालपञ्चरत्नान्विताः, धान्यमाषयव-
गोधूमतिलगर्भाः, श्वेतापराजिता-बृहती-कण्टकारी-सहदेवा-विश्वदेवपञ्चौषधियुक्ताः ।
मध्यविजयकलशेषु(?) पुष्पमालां दत्त्वाऽपराष्टकलशेषु तत्संलग्ना पुष्पमाला दातव्या ।
वज्रं विजयशिरसि दत्त्वा प्रतिष्ठेयदेवतायास्तत्कुलपतेर्वाऽष्टशतो जापः । पूर्वा(वी)दिक्-
कलशे ॐ आः आदौ^७ दत्त्वा हूँकारं^८ चान्ते^९ वुँ आँ जी^{१०} खँ मन्त्रचतुष्टयमष्टोत्तरशतं
जाप्यम् । आग्नेयादिकलशेषु यथाक्रमं लाँ माँ पाँ^{११} ताँ इति मन्त्रचतुष्टयं जप्तव्यं पूर्ववत् ।
अमृतकुण्डलिस्तु कलशे उत्तरेण स्थाप्यः । ॐ हूँ स्वाहेति मन्त्रोऽष्टोत्तरशतवार-
मावर्तनीयः । सर्वं चेदं दक्षिणावर्तेन कर्तव्यम् । विकालसमये तद्रात्रिशेषे^{१२} शुचिक्षणे
वा प्रतिष्ठा^{१३} । रजोमण्डलानुरूपदेवतामानीय^{१४} वैश्वहृद्बीजरश्मिना^{१५} ऽर्धादिकं देयम् ।
अत्रायं क्रमः—

हेमरूप्यशिलाशङ्खशुक्तिमृत्ताम्रभाजनम् ।

अर्घपात्रमिदं^{१६} यत्र पुटमध्यन्तगः^{१७} सृजेत् ॥

[इति] अर्घपात्रोद्देशः ।

गन्धोदकं मधुक्षीरं शुद्धाम्बु कुसुमं सितम् ।

यथोक्तपात्रमध्यस्थं धूपं दत्त्वाऽभिमन्त्रयेत् ॥

इत्यर्घसाधनविधिः ।

१. मण्डलस्येति-ग. । २. प्रतिष्ठायाः-क. ग. । ३. पद्माकारस्थं-क. ग. । ४. 'स्व'
सार्व०, गृहीतः पाठः-भो. । ५. दक्षिणत्रये-क. । ६. मृगनकुलिचिह्नं-क. । ७. पर्ण वा-
क. घ. । ८. वज्र-भो. । ९. राजपदा-ग., राजपट्टा-घ. । १०. कृत्वा-क. । ११. अन्ते-क. ।
१२. वृ-ग., भ्रु-भो. । १३. जाँ-क. घ., जी-भो. । १४. याँ-क. घ., लाँ माँ पाँ
ताँ-भो. । १५. शुद्धिक्षणे-ग. घ. । १६. प्रतिष्ठो-क. । १७. स्व-भो. । १८. नाकुण्ड-
क्रमशोऽर्घा-भो. । १९. अभावे काष्ठपात्रमयं सृजेत्-भो. । २०. तशः-घ. ।

सितपीतारुणश्यामं शान्तिपुष्ट्यादिसाधने ।
कर्मानुरूपतो गन्धसलिलादि तथा हरेत् ॥

[इति] अर्घविधिभेदः ।

पुष्पं धूपं तथा दीपं गन्धं शङ्खादिसव्यतः ।
मन्त्री भाजनं वामेन पुरतः प्रभृति सृजेत् ॥

[इति] अर्घपात्रन्यासः ।

अक्षरैः पञ्चबुद्धैर्वा मन्त्रैस्तन्त्रैर्यथोदितैः ।
अर्घाभिमन्त्रणं कार्यं यथातन्त्रानुसारतः ॥
शान्तिकं वषट्कन्तेन वौषडन्तेन पौष्टिकम् ।
मारणं हूँफट्कन्तेन नः ह्रीः आकृष्टिवश्ययोः ॥

[इति] अर्घाभिमन्त्रणम् ।

आदौ गन्धोदकं देयं मधुक्षीरं द्वितीयकम् ।
शुद्धोदकं तृतीयं तु चतुर्थे पुष्पयोजितम् ।
शङ्खमुखेन गन्धाम्बुदौकनं पादमूलयोः ॥

ॐ ली री हूँ खँ हूँ पाद्यम् । भक्षणं क्षीरमधुभ्याम् । 'कुशे(क्षैर्) विन्द्या[त्]
प्रोक्षणं पुनः, अम्बुना केवलेनैव' । अर्घमन्त्रः^{१०}—ॐ सर्वसंशोधनी हूँ फट् । 'भक्षणं
प्रोक्षणं वृद्धाङ्गुष्ठतर्जनीगृहीतेन पुष्पेणेत्यादि । मोक्षणाद् अर्चयेत् पुष्पयोजितम् ।

पाद्यं^{१२} तनुग्रहे देयं लोहं^{१३} मोचनं तथा ।
अन्यत् तद्द्रव्यं यत्तीक्ष्णं भक्ष्यं हेमादिभाजने ॥

पश्चाद् रजोमण्डलानुरूपदेवताचक्रं जः हूँ वँ होः इत्येभिराकृष्य प्रवेश्य बद्ध्वा वशी-
कृत्य चक्षुराद्यधिष्ठानं अक्षराधिष्ठितं चाभिषेकं तथागतमुद्रणं च कृत्वा दर्पणे
मण्डलच्छायासुप्तस्य प्रथमं पञ्चगव्येन^{१४} साधनम्, ॐ सर्वतथागतकायविशोधनी^{१५} स्वा-
हेति मन्त्रेण । तथा 'वूँ आँ 'ज्रीं खँ हूँ इत्यनेन^{१६} सुगन्धतैलस्थापनम्^{१७} । अनेनैव

१. यन्त्री-सार्व., गृहीतः पाठः-भो. । २. घादि-क. भो. । ३. वशतन्त्रेन-क. ।
४. फट् तन्त्रेण-क. । ५. आकृष-क. । ६. नीरी-भो. । ७. हूँ-घ. भो. । ८. कुशं विन्द्यात्-
ग. घ., कुशमुष्ट्या-भो. । ९. केवलमेव-क. । १०. मन्त्रं जपेत्-भो. । ११. पाद्यं च-भो. ।
१२. पतनु-घ. । १३. सोपवनं-क. । १४. स्नापनम्-घ. । १५. धने-सार्व. । १६. 'स्वाहा'
नास्ति-भो. । १७. जीं-घ., भू-भो. । १८. ज्रां-भो. । १९. इति मन्त्रेण-भो. ।
२०. लेपनम्-भो. ।

मन्त्रेण सुपिष्टपञ्चवल्केन शोधनम्^१ । तथा ॐ सर्वतथागताभिषेकवज्रस्वभावात्मकोऽहम्
इत्यनेन सुगन्धिस्नापनम्^२ । ततः^३(तः)—

इमे पुष्पाः शुभा दिव्याः शुचयः शुचियोनयः ।

मया निवेदिता भक्त्या परिगृह्य प्रसीद मे ॥

[इति] पुष्पदानम् ।

वनस्पतिरसो^४ हृद्यो गन्धाढ्यो धूप उत्तमः^५ ।

मयेत्यादि पूर्ववत् ।

रक्षोघ्नः परितोज्ज्वालस्तमोविधमनः शुभः ।

मयेत्यादि दीपदानम् ।

सह^६ सांयोगिकः शुद्धो गन्धो यो घ्राणतर्पणः ।

मयेत्यादि पूर्ववद् गन्धदानम् ।

नैवेद्यं सर्वसंयुक्तं खाद्यभोज्यसमन्वितम् ।

वर्णगन्धरसोपेतं ददामि परिगृह्यताम् ॥

एवं पञ्चोपचारपूजां कृत्वा

यथा हि सर्वसंबुद्धास्तुषितेषु प्रतिष्ठिताः ।

मायादेव्याः स्थिताः कुक्षौ तद्वत्तिष्ठन्तिवहाकृतौ ॥

अत्रस्थः सततं नाथो भूत्वा पुष्पादिकानिमात् ।

गृहाणानुकम्पार्थाय बोधिचित्तप्रवृद्धये ॥

अनन्तरमुपसंहारकाले ॐ 'घिलि २ हूँ जः स्वाहा इत्यनेन रजःसंहरणं^१ पवित्रपत्रे
तेनैव मन्त्रेण नद्यां रजःप्रवाहनम् । अयमेव सकलः क्रमो देवतापटप्रतिष्ठायामपि विसर्जनं
विना । शिष्यकरणे च कलशमण्डलादिसकलं क्रियते ।^२ एतत्तन्त्रोक्तशिष्यविधानस्या-
व्यवहारात्^३ प्रादेशिकत्वात् संक्षिप्तसामान्यमभिधीयते ।

तत्र पटमण्डले कलशमेकं पञ्चतथागतचतुर्योगिनीचिह्नसहितं पञ्चरत्नपञ्चौषधि-
पञ्चव्रीहिगर्भं गन्धोदकपरिपूर्णम् । ॐ आः विघ्नान्तकृत्^४ हूँ फट् इति मन्त्रः । अष्टोत्तर-
शतजपत्^५ पल्लवाननं वस्त्राच्छादितकन्धरं पुष्पधूपपादिपूजितं पुरतः स्थितं कृत्वा

१. स्नापनम्-घ., लेपनम्-भो. । २. शोधनम्-क. ग. । ३. तत्र-क. । ४. चलो-घ. ।
५. मुत्तमः-क. । ६. सहस्रांयो-ग. । ७. नृत्यपुष्पा-क. ग. । ८. गिलि गिलि-भो. ।
९. पवित्रपत्रलेनैव-क. ग. । १०. एतत्प्रोक्त-क. ग. । ११. व्यवहारः स्यात्-क.,
हारे स्यात्-ग., 'व्यवहारात्' नास्ति भो. । १२. घ्नान्तक ते-क. ग. । १३. सर्ववाननं-
सार्व., गृहीतः पाठः-भो. ।

शिष्यान् कृतमण्डलकान् गृहीतपुष्पमालान् पृथिव्यामारोपितदक्षिणजानुमण्डलान् मन्त्रनय-
भव्यान् प्रोत्साहनाय(यन्)—

मन्त्रसिद्धयर्थिनः केचित् प्रविशन्तीह मण्डले ।
पुण्यकामास्ततोऽन्येऽपि परलोकार्थिनः परे ॥
परलोकं समुद्दिश्य श्रद्धां कृत्वा तु भूयसीम् ।
‘प्रविशेन्मण्डलं धीमानैहिकं फलमीहयेत् ॥
ऐहिकं काङ्क्ष्यमान(ण)स्य न तथा पारलौकिकम् ।
परलोकार्थिनः पुंसः^२ पुष्कलं त्वैहिकं फलम् ॥

इत्यनुश्राव्य ताञ्छिष्यानुपायी^३ कृतदेवतायो^४ गांश्च शरीरे प्रविश्य स्ववज्रनिर्गतान्
स्वप्रतिभाषिविद्या^५ पद्मस्थान् तथागतद्रवैरनिशि(भिषि)क्तान् संस्कार्य^६ मण्डलपूर्वद्वारे
उपवेश्य प्रवेशं याचयेत् ।

त्वं मे शास्ता महावीर मामक्या सह संपुटे^७ ।
इच्छाम्यहं महानाथ महाबोधिनयं दृढम्^८ ॥
देहि मे समयं तत्त्वं बोधिचित्तं च देहि मे ।
‘बुद्धं धर्मं च संघं च त्रिशरणं च देहि मे ॥
प्रवेशयस्व मां नाथ महामोक्षपुरं वरम् ॥ इति ।

शिष्यमेकं प्रधानं कृत्वा—

एहि वत्स महायानं मन्त्रचर्यानयं विधि[म्] ।
देशयिष्यामि ते समयम् भाजनस्त्वं महानये ॥

इत्युच्चार्य—

रत्नत्रयं मे शरणं सर्वं प्रतिदिशाम्यघम् ।
अनुमोदे जगत्पुण्यं बुद्धबोधौ दधे मनः ॥

इति त्रिशरणगाथां त्रिधा पाठयित्वा ताञ्छिष्यान् ॐ आः विघ्नान्तकृत् हूँ
फट् इत्यमृतकुण्डलिमन्त्रेणारक्ष्य तेषां हृत्कण्ठशिरसि सूर्यस्थ^९ कृष्णवज्र(जं) रक्तचन्द्रस्थ-

१. ‘प्रविशेत्’ ताञ्छिष्यानुपा’ नास्ति-घ. । २. पुंसोऽदुष्करं-भो. । ३. पायाकृत-
क. घ. । ४. योगं वै-क., योगः स्व-घ. । ५. ‘विद्या’ नास्ति-भो. । ६. ‘संस्कार्य’ नास्ति-भो. ।
७. संपुट-क. घ. । ८. दृढम्-क. भो. । ९. त्रिशरणमित्येव सार्वत्रिकः पाठः, गृहीतः
पाठः-भो. । १०. नील-भो. ।

रक्तपद्मं सितचन्द्रस्थित^१ सिताष्टारचक्रं^२ वरटके यथाक्रमं हूँ आः ॐ विचिन्तयेत् । वज्रं
दक्षिणमुष्ट्या गृहीत्वा उत्थायाचार्यः शिष्याणां हृत्कण्ठशिरसि^३ वज्रेण संस्पृश्य हूँ आः
ॐ इत्युच्चार्य शिरसि पुष्पम्, अग्रतो धूपम्, दीपं गन्धं तथा हृदि दद्यात् ।

इति शिष्याधिवासनम् ॥

ततो बलिं दत्त्वा स्वदेवतायोगपूर्वकं स्वयं शिष्यं प्रवेश्य विधिना मण्डलप्रवेशतः
प्रभृति अनुज्ञाभिषेकपर्यन्तं भग[व]तो बुद्ध्या गृहीत्वा सत्यं प्रार्थयेत् ।

प्रतिबिम्बसमा धर्मा अच्छाः शुद्धा ह्यनाविलाः ।
अग्राह्या^४ अनभिलाप्याश्च हेतुकर्मसमुद्भवाः ॥

तथतातत्त्वनिर्घाता इति सत्येन मण्डलम् ।
प्रतिबिम्बं स्फुटं शिष्याः सर्वे पश्यन्त्वकल्मषाः ॥

ततः काण्डपटाद्वहिर्दत्तदक्षिणं शिष्यमेकैकशो वैरोचनरूपेणालम्बितं ‘आ खं
वीर हूँ इति मन्त्रेण सप्ताभिमन्त्रितपुष्पं दत्त्वा करे बद्धान्धपटं कलशजलाभ्युक्षितं^५
पृच्छेत्—कस्त्वं ‘भो रतिप्रिये(य इ)ति । स ब्रूयात्—सुभगोऽहं महामुखे(ख इ)ति ।
ततस्तस्य हृदये^६ वज्रं संस्थाप्य^७ ॐ सर्वयोगचित्तमुत्पादयामि मुरतसमयस्त्वं होः
‘सिद्धवज्र यथासुखम् । ततो हूँ जः हूँ ‘इत्यनेनाकृष्य यम(व)निकान्तरं प्रवेश्य
मण्डलद्वारे संस्थाप्य ब्रूयात्—न च त्वयेदमदृष्टमण्डलस्य पुरतो वक्तव्यम् । मा ते भयो
व्यथेतेति । ततः शिरसि वज्रं दत्त्वा—‘अयं ते समयो वज्रं मूर्धानं स्फालयेद् यदि ।
त्वमिमं कस्यचिद् ब्रूयाः’ [इति] ।

ततः सपुष्पं वज्रं हृदये संस्थाप्य ब्रूयात्—

ॐ वज्रसत्त्व[ः] स्वयं तेऽद्य हृदये समवस्थितः ।

निर्भिद्य तत्क्षणं यायाद् यदि ब्रूयादिमन्त्रं^८ (मं न)यम् ॥

अनेन स(श)पथं कारित्वा पञ्चामृतं पद्मभाण्डावस्थितम्^९ श्राक्षराधिष्ठितम्

“ॐ वज्रामृतोदकं^{१०} ठ ठ” इत्यनेन सप्तजप्तम्—

इदं ते नारकं वारि समयादिक्रमाद् दहेत् ।

समयसंरक्षणात् सिद्धिः पिब वज्रामृतोदकम् ॥

१. चन्द्रस्थ-घ. । २. चक्र-घ. । ३. ण्ठोर्णासु-भो. । ४. अपोहा-क. । ५. अ-भो. ।
६. जलास्कन्दितं-क. । ७. भो किं प्रिय इति-भो. । ८. कुर्यात्-क. । ९. हृदय-क. ।
१०. संस्कार्य क. ग. । ११. सिद्धि-भो. । १२. इति मन्त्रेण-भो. । १३. दिमन्धयं-क. ।
१४. तं त्र्यक्षरा-भो. । १५. दोदकं ठः-क., मृतोत्कठ-भो. ।

इति पठन् पाययेत् । तत इदं वक्तव्यम्—अद्य प्रभृति तवाहं वज्रपाणिर्यदहं ब्रवीमि तत् त्वया कर्तव्यम् । न च त्वयाऽहमवमन्तव्यः । मा ते समयपरिहारेण कालक्रियां कृत्वा नरकपतनं^१ स्यात् । इति समयोदकदानम् ॥

ततः शिष्यमेवं वादयेत्—सर्वतथागताश्चाधिष्ठिता^२ वज्रसत्त्वा मे आविशन्ति । ततः शिष्यहृदये पीतलम्बत्रिशूक^३ वज्राङ्कितचतुःकोणमाहेन्द्रमण्डलस्थकृष्णहूकारं^४ शिरसि वैकारज^५ घण्टाङ्कवर्तुलसितवरुणमण्डलस्थसितहूकारमधोमुखम्, कण्ठे^६ कृष्ण-पङ्कारजचलत्पताकं धन्वाभवायुमण्डलस्थमाकारं रक्तम् । चरणतले वायुमण्डलोद्दीपित-त्रिकोणस्फुरत्किरणमण्डलस्थ^७ मौकारं सरस्मिकं ध्यात्वा साटोपं घण्टां वाद[य]न् आवेशय^८ स्तम्भय रं रं रं^९ चालय चालय हूँ^{१०} फट् आः ऐः इत्युच्चार्य आवेशयेत् । आविष्टे सति जिह्वायां रक्तन् आःकारं ध्यात्वा^{११} ऽभिताभरूपं विचिन्तयेत् । ततो ब्रूहि^{१२} वत्स शुभाशुभमिति ब्रूयात् । उक्तं ज्ञात्वा ॐ तिष्ठ वज्रेति दृढीकृत्य च कुपित^{१३} [ः] कीदृशो बभाष इति पृष्ट्वा तैरुक्तैः श्वेतपीतरक्तकृष्णावभासैः शान्तिपुष्टिवश्याभिचारक-सिद्धिर्भाष्यतां कथयित्वा समधिष्ठानं कुर्यात् ।

इत्ययं मण्डले सम्यग् मया शिष्यः प्रवेशितः ।

यथा^{१४} पुण्यं तथाऽस्यास्तु देवतानां कुलक्रमः ॥

यादृक्^{१५} सिद्धिर्भवेदस्य गोत्रे यस्मिन्च भाजनम् ।

यादृक्^{१६} पुण्यानुभावश्च तादृगस्यास्तु मण्डले ॥

ततः पुष्पमेकं मण्डले क्षिपेत् प्रतीच्छ वज्र होरित्यनेन । ततः पुष्पपातेन हीनोत्तमां सिद्धिं लक्षयेत् । ततो यदि बुद्धानां शिरसि ऊर्गयामुष्णीषे वा पतति, तदा महामुद्रा-सिद्धिः । यदि लोचने मुखे वा पतति, तदा मन्त्रसिद्धिः । उत्तमाङ्गे चोत्तमा । मध्यमाङ्गे च मध्यमा । अधोभागे चाधमा । बिम्बस्य दूरे अभिचारः । समापत्तौ प्रसिद्धिः । देवतानां स्वकीयं स्थानं^{१७} कोष्ठे विच्छेदतो ज्ञातव्यम् । यदि द्वयोर्देवतयोरन्तरे पतति, तदा

१. विषमा-सार्व., गृहीतः पाठः-भो. । २. न स्यात्-क. । ३. धितिष्ठता-क., धिष्ठित्य-ग. । ४. 'त्रिशूक' नास्ति-भो. । ५. ऊर्गयां-भो. । ६. कलशाङ्क-भो. । ७. कण्ठे च पंका-क. घ. । ८. स्थं झङ्कारं-भो. । ९. न्तोमय-सार्व., गृहीतः पाठः-भो. । १०. 'रं'-त्रयमेव-भो. । ११. हूं ह अ झैं इत्यु-भो. । १२. त्वा नासायामभि-भो. । १३. 'वत्स' नास्ति-भो. । १४. क्षुभित-ग. घ., तत्र चक्षुषि कीदृशो दृष्ट-भो. । १५. पश्यन् क. ग. । १६. यादृग्भिः-क. ग. । १७. क्षणानु-क. ग. । १८. स्थानकोष्ठे-क., स्थानकं वा विच्छे-ग. ।

यस्यासने तत्पुष्पं तत्कुलं तस्य भवति । मण्डलबाह्यपाते क्षुद्रसिद्धिः । रेखासु^१ यदि पतति, तदा पुनः क्षिपेत् । त्रिः कृत्वा तत्रैव पतेत्, नास्ति सिद्धिः । बाह्यवज्रावलीर्बाहः-पतनेऽपि नास्ति सिद्धिः । गर्भपाते कष्टतरा ।

इति पुष्पपातनविधिः ॥

ततः^२ तत्पुष्पं गृहीत्वा शिष्यशिरसि बन्धयेत् । प्रतिगृह्ण त्वमिमं वत्स महा-बलेति पठेत् । ततो नेत्रद्वये ॐकारं ध्यात्वा—

ॐ वज्रसत्त्वः स्वयं तेऽद्य चक्षुरुद्घाटनतत्परः ।

उद्घाटयति सर्वाक्षो वज्रचक्षुरुन्ततरम् ॥

इति पठन्नन्धपटमपनयेत् । इति मण्डलप्रवेशविधिः ॥

सम्प्रत्यभिषेक उच्यते—

बोधिवज्रेण बुद्धानां यथा दत्तो महामहः ।

ममापि^३ त्राणनार्थाय खवज्राद्य ददाहि मे ॥

इत्यध्येषितवन्तं शिष्यं वैरोचनरूपेणावलम्बितम्—

स्वविद्यापुरुषतोयेन समन्तात्^४ कलशाष्टकैः ।

सेवयेद्^५ वज्रिणं ध्यात्वा वज्रचित्तप्रभावनैः ॥

[इति] वज्रसम्पुष्ट्या कलशोदकमादाय—

अभिषेकं महावज्रं त्रैधातुकनमस्कृतम् ।

ददामि सर्वबुद्धानां त्रिगुह्यालयसंभवम् ॥

वज्राभिषिञ्चेति पठन् शिष्यं चक्रवर्तिनमिवाभिषिञ्चयेदिति । इत्युदकाभिषेक-विधिः । आदर्शज्ञानम् ॥

ततोऽनन्तरं कनकवस्त्रादिघटितं मुकुटं शिष्यशिरसि दद्यात् । रत्नसम्भवप्रयोगतो गगनतलगताः सर्वतथागताः कुलिशरूपेण मुकुटेऽवस्थिताश्चिन्तनीयाः । इति मुकुटा-भिषेकः । समताज्ञानम् ॥

ततः—

पञ्चशूकं महावज्रं हृदि संरोप्य पाणिना ।

सेवयेद् वज्रसत्त्वाख्यं शिष्यममिताभाकृतिम् ॥

१. रेखामुपरि पतति-क. ग. । २. 'पतने' नास्ति-क. । ३. तत्र-क. । ४. समाधि-क. ग. । ५. न मन्त्रान्-क., मन्त्रात्-ग. । ६. दक्षिणं-क. ग. ।

अद्याभिषिक्तस्त्वमसि^१ बुद्धैर्वज्राभिषेकतः ।

इदं तत् सर्वबुद्धत्वं गृह्ण वज्रं सुसिद्धये ॥

इति पठन् वज्रेण हृत्कण्ठशिरःसु^२ स्पृष्ट्वा वज्रं दक्षिणकरे दद्यात् । इति वज्राभिषेकविधिः । प्रत्यवेक्षणाज्ञानम् ॥

ततोऽमोघसिद्धिरूपेणालम्ब्य वामकरे घण्टां दत्त्वा वज्रघण्टायुक्ताभ्यामालिङ्गनाभिनयं कारयित्वा ॐ वज्राधिपतिं त्वामभिषिञ्चामि वज्रघण्टाभिषेकतः । इति घण्टाभिषेकविधिः । कृत्यानुष्ठानज्ञानम् ॥

ततोऽक्षोभ्यं ध्यात्वा नाम्ना त्वभिषेचयेत् । शिरसि वज्रघण्टां कृत्वा ॐ वज्रसत्त्व त्वामभिषिञ्चामि वज्रनामाभिषेकतः । हे श्रीमोहवज्र हे श्रीरागवज्र हे श्रीद्वेषवज्र इत्यादिकुलानुरूपतो नाम कुर्यात् । इति नामाभिषेकविधिः । सुविशुद्धधर्मधातुज्ञानम् ॥

एवं पञ्चाभिषेक एव विद्याभिषेक उच्यते, सर्वत्र लोचनादिविद्यानां व्यापारादिति । तदनन्तरम्—

वज्राचार्याभिषेकं भो मह्यं देहि कृपानिधे ।

स्वपरार्थसमर्थः स्यां^३ येनाहं त्वत्प्रसादतः ॥

इत्यध्येषितवन्तं शिष्यं सिंहासनस्थं विचित्राष्टदलकमलोपरि वज्रसत्त्वरूपेणा^४-लम्ब्य हूँकारजं वज्रं ध्यात्वा^५—

अनादिनिधनः सत्त्वो वज्रसत्त्वो महारतः ।

समन्तभद्रः सर्वात्मा वज्रगर्भो यतिः^६ पतिः ॥

परमाद्यपुरुषो भगवानिति तत्त्वेन^७ ग्राहयेत् ।

तदनु आःकारजां घण्टाम्—

इयं [सा] सर्वबुद्धानां प्रज्ञाघोषानुगा स्मृता ।

त्वयापि हि सदा धार्या बोधिरग्रा जिनैर्मता ॥

इत्यनेन वामहस्ते दद्यात् ।

स्वभावशुद्धो हि भवः स्वभावैर्विभवीकृतः ।

स्वभावशुद्धैः सत्सत्त्वैः क्रियते परमो भवः ॥

१. बुद्धो वज्रा-क. भो. । २. ऊर्णासु-भो. । ३. योऽहं-क. । ४. रूपेण मध्ये-क. ।

५. दत्त्वा-भो. । ६. पतिः पतिः-भो. । ७. बल्लेन-क. ।

इति पठन् शिष्यमपि^१ वादयेत् । तदनु—

मुद्राभिसमयः प्रोक्तो मनोमूर्तिदृढत्वतः ।

सर्वमूर्तिदृढा येन तेन मुद्रा प्रकीर्तिता ॥

इत्यनेन स्वदेवतामूर्त्याऽऽध्यात्मिकमहामुद्रामधिष्ठा^२यालिङ्गयेत् । तदाऽऽचार्यः [ः]
स्वहृद्बीजनिर्गतदेवतावृन्दैराकाशस्थैरभि^३षिच्यमानं विचिन्त्य—

अभिषेकं महावज्रं त्रैधातुकनमस्कृतम् ।

ददामि सर्वबुद्धानां त्रिगुह्यालयसंभवम् ॥

इत्यभिषेचयेत् । यथोक्तम्—

पाणिभ्यां तु समालिङ्ग्य प्रज्ञां वै षोडशाब्दिकाम् ।

वज्रघण्टासमाधोगादाचार्यसेवनं मतम् ॥ इति ।

ततो वैरोचनादिरूपेणालम्बिताय शिष्यायानुज्ञां दद्यात्—

सर्वसत्त्वहितार्थाय सर्वलोकेषु सर्वतः ।

यथा विनयतो^४ विश्वं धर्मचक्रं प्रवर्तय ॥ इति ।

धर्मस्थाने^५ वज्ररत्नपद्मखड्गशब्दप्रक्षेपात् क्रमशः पञ्चभिः श्लोकैरनुज्ञादानम् ।
तदन्वक्षोभ्यरूपेणालम्ब्य^६ वज्रव्रतं दद्यात्—

इदं तत् सर्वबुद्धत्वं वज्रसत्त्वकरस्थितम् ।

त्वयापि हि सदा धार्यं वज्रपाणिदृढव्रतम् ॥

इत्यनेन हूँकारं वज्रं शिष्यस्य करे दद्यात् । ॐ सर्वतथा^७ गतसिद्धिवज्रसमये तिष्ठ एष त्वां धारयामि । 'हो हि हि हि हि हूँ' इत्युदीरयन्तं शिष्यं वज्रव्रतं ग्राहयेत् । इति वज्रव्रतदानम् ॥

तदनु बुद्धरूपेणात्मानं ध्यात्वा हृदि वाममुष्टिचीवरकर्णिकामादाय दक्षिणकरे वरदमुद्रां बद्ध्वा शिष्यं यत्कुलं तद्रूपेणालम्ब्य व्याकुर्यात्—

ॐ एषोऽहं व्याकरोमि त्वां वज्रसत्त्वस्तथागतः ।

भवदुर्गतितोद्धृत्य^८ अत्यन्तभवशुद्धये ॥

१. वाचयेत्-क. । २. धिष्ठाय निर्गमयेत्-क. । ३. षिच्य-क. घ. । ४. विश्वधर्म-क. घ. । ५. रत्नवज्र-भो. । ६. 'वज्रव्रतं दद्यात्' नास्ति-भो. । ७. गतसमयवज्र-भो. । ८. हा-घ., नास्ति-भो. । ९. उत्तमभवसिद्धये-भो. ।

एहि अमुकनाम तथागतसिद्धिसमयस्त्वं भूर्भुवः स्वरिति व्याकृत्य यस्या नया धर्मो-
द्गतमुद्रया व्याकरणं क्रियते, स सर्वतथागतैः संबोधिसत्त्व^१पर्वन्मण्डलै^२रेककण्ठेनानुत्तरायां
सम्यक्संबोधौ व्याक्रियते, अस्या एव धर्मोद्गतमुद्रायाः प्रभावतोऽस्य मन्त्रस्य बलेनेति
श्रद्धातव्यमिति शिष्यं वदेत् । इति व्याकरणम् ॥

तदनु महासमय ^३हन हूँ फडिति पठन्नास्वाशं(श्वासं) दद्याद् दृष्ट्वा प्रविष्ट्वा
परमं रहस्यात्ममण्डलम् ।

‘सर्वपापैर्विमुक्ताः स्थ भवन्तोऽद्यैव सुस्थिताः ।
न भूयो मरणं वास्ति यानादस्मान्महासुखात् ॥
‘निवृत्तं भवदुःखं वा अत्यन्तभवसिद्धये ।
बोधिचित्तं न वै त्याज्यं यद्वज्रमिति मुद्रया ॥
यस्योत्पादनमात्रेण बुद्ध एव न संशयः ।
‘सद्धर्मो न प्रतिक्षेप्यो न च त्याज्यः कदाचन ॥
अज्ञानादथ मोहाद् वा न तं विवृणुयात् स तु ।
वज्रघण्टा च मुद्रा च नहि त्याज्या कदाचन ॥
आचार्यो नावमन्तव्यः सर्वबुद्धसमो ह्यसौ ।
स्वमात्मानं परित्यज्य तपोभिर्न च पीडयेत् ॥
यथासुखं सुखं धार्यं ‘सम्बुद्धोऽयमनागतः ।
अधुना मण्डलाचार्ये मन्त्रतन्त्रधरो भवान् ॥
बुद्धानां बोधिसत्त्वानां देवतानां च सम्मतः ।
सत्त्वानामनुकम्पार्थं विधिना मण्डलं त्वया ॥
लिखितव्यं प्रयत्नेन तन्त्रे योज्याश्च साधकाः ।

इत्याश्वासदानम् ॥

अमी चानुज्ञादयश्चत्वारः पञ्चाभिषेकानन्तरमाचार्याभिषेकानन्तरं वा दीयन्ते ।
आचार्याभिषेक एव[र]वैवर्तिकाभिषेक इत्युच्यते । पञ्चाभिषेक आचार्याभिषेकश्च कलशा-
भिषेक उच्यते, सर्वत्र कलशानां व्यापारात् । एते षडभिषेकाः सर्वत्र तन्त्रेष्वविरुद्धाः ।
इत्याचार्याभिषेकेण कायवज्रविशोधनम् ॥

१. यस्य नयो-ग., यस्यानयोद्ग-क. ख. घ. । २. पर्वन्मण्ड-क., सेचकमण्ड-ग. ।
३. लैककण्ठे-क. ग. । ४. ‘हन’ नास्ति-भो. । ५. सर्ववाचि मुग्धा-क. । ६. निवृत्त-क. ।
७. स धर्मो-क. । ८. स बुद्धो-क. ग. ।

तदनु काण्डपटादिभिर्विजनीकृते देशे शिष्यो भव्यां ^१गुह्याभिषेकार्थं गुरवे नियतिय^२
मुक्तावस्थामध्येषयेत्, ^३संभोगलहरीषु निवेशयेत् ।

बोधिवज्रेण बुद्धानां यथा दत्तो महामहः ।
ममापि त्राणनार्थाय खवज्राद्य ददाहि मे ॥

गुरुरपि देवताया(यो)गमध्ये(धि)मुच्य स्वसंविदितं कृत्वा खधातु^४विर(क)चितं
प्रज्ञारविन्दादुद्धृत्य—

प्रज्ञाया मुखं बद्ध्वा उपायस्य मुखं तथा ।
ज्येष्ठानामिकाभ्यां तु शिष्यवक्त्रे निपातयेत् ॥

सोऽप्यहो सुखमिति संभोगलहरीषु निवेशयेत् । वैरोचनात्मकः संस्तथताप्युत्थाय
एवमेव दद्यात् । इति गुह्याभिषेकेन(ण) वाग्वज्रविशोधनम् । तदनु शिष्यपाणौ—

मुद्रायाः पाणिं प्रतिष्ठाप्य साक्षीकृत्य तथागतान् ।
मूर्ध्नि वज्रं समारोप्य उच्यते गुरुवज्रिणा ॥
अ(इ)यं ते धारणी रम्या सेव्या बृद्धैः प्रकाशिता ।
‘चक्रभ्रमणयोगेन समास्वादय ^५‘सत्सुखम् ॥
नान्योपायेन बुद्धत्वं^६ शुद्धं चेदं जगत्त्रयम् ।
तस्माद् वियोगमनया मा कार्षीस्त्वं कदाचन ॥
इदं तत्सर्वबुद्धानां विद्याव्रतमनुत्तरम् ।
अतिक्रामति यो मूढः सिद्धिस्तस्य न चोत्तमा ॥

इत्युक्त्वा शिष्याय तां दद्याद् । ततः स्वाधिदैवतयोगात्मा तां ‘शिरोहृन्नाभि-
^७गुह्योऽरुषु यथाक्रमं ॐ हूँ खा^८ आः हा इति ^९‘पञ्चकुलकलास्विमां कृत्वा तदनु हूँकारेण
^{१०}‘अकारेण कमलकुलिशे आः ॐकाराभ्यां किङ्कलकमणी^{११}रन्ध्रे^{१२} च पीतफट्कारं
विभाव्य ।

१. गुर्वभि-क. । २. नियतियत्वं मुक्तावस्थया मध्ये नयेत्-क. । ३. ‘संभोगलहरीषु
निवेशयेत्’ नास्ति-भो. । ४. प्रकाशितं-भो. । ५. चित्तक्रमेण-क. । ६. समुन्मुखम्-क.,
नास्ति-ग. । ७. बुद्धत्वे-क. । ८. ऊर्णा-भो. । ९. गुल्फोर-क. ग. । १०. स्व अ ह-भो. ।
११. विद्यामन्त्रसमूहं कृत्वा-भो. । १२. ‘अकारेण’ नास्ति कुत्रापि, गृहीतः पाठः-भो. ।
१३. मणीन्-ग. । १४. चन्द्रे-क., रन्ध्रद्वारे-भो. ।

ॐ पद्मसुखाधार महाराग सुखं दद ।
चतुरानन्दभाग(गु) विश्व हूँ हूँ कार्यं कुरुष्व मे ॥

इति कमलाधिष्ठानम् ।

ॐ वज्रमहाद्वेष चतुरानन्ददायक ।
खगमुखैकरसो नाथ हूँ हूँ कार्यं कुरुष्व मे ॥

इति वज्राधिष्ठानम् ॥

ततो वज्रधात्वीश्वरीं नाम नाडीं वामे भगे स्थितामङ्गुल्या चालयेत् किञ्चिद्
ज्ञात्वाऽसौ गुरुवाक्यतः । तदनु ॐ सर्वतथागतानुरागेन (ण) वज्रस्वभावात्मकोऽहमिति
रतिमारभेच्छिष्यः^१ ।

खधातुवज्रसंयोगात् संस्पर्शान्नि महाद्भुतम् ।
सुखमुत्पद्यते यत्तत् परमानन्दकारकम् ॥
परमविरमयोर्मध्ये लक्ष्यं वीक्ष्य दृढीकुरु ।

इति प्रज्ञाज्ञानाभिषेकेण चित्तवज्रं विशोधयेत् । ततः—

दत्त्वाभिषेकं विधिभिर्यथोक्तैः शिष्याधिमुक्तिं मनसा समीक्ष्य ।
उदारगम्भीरनयाधिमुक्तेर्वाचैव दद्यादभिषेकरत्नम् ॥

आनन्देन सुखं किञ्चित् परमानन्दात् ततोऽधिकम् ।
विरमानन्दे विरागः स्यात् सहजानन्दस्तु शेषतः ॥
प्रथमं स्पर्शकाङ्क्षा(क्षया) द्वितीयं मुखवार्तया ।
तृतीयं रागनाशत्वाच्चतुर्थं तेन भाव्यते ॥
विचित्रे प्रथमानन्दं परमानन्दं विपाकके ।
विरमानन्दो विमर्दे च सहजानन्दो विलक्षणे ॥
विचित्रं विविधं ख्यातमालिङ्गनचुम्बनादिकम् ।
विपाकं तद्विपर्यासं सुखं ज्ञानस्य भुञ्जन् ॥
विमर्दमालोचनं प्रोक्तं सुखं भुक्तं मयेति च ।
विलक्षणं त्रिभ्योऽन्यद् रागारागविवर्जितम् ॥

१. मुखा-क. । २. विश्व-घ. । ३. हूँ हूँ हूँ-सार्वत्रिकः पाठः, गृहीतस्तु भोटानुसारे ।
४. रसोनार्थ-क. । ५. नास्ति-भो. । ६. एते श्लोका हेवज्रे (१।८।३२-३३, २।३।७-९)
द्रष्टव्याः । ७. सैवं तु-क. । ८. सुखकाङ्क्षा-भो. । ९. वियोगके-क. । १०. 'विचित्रे' इति
सार्व. पाठोऽशुद्धः ।

अत एवाह—

न रागो न विरागश्च मध्यमा नोपलभ्यते ।
त्रयाणां वर्जनादेव सहजसंबोधिरुच्यते ॥

इति प्राप्ताभिषेकं(कः) कृत्य(त)कृत्य इदं ब्रवीत् (ब्रवीत)—
अद्य मे सफलं जन्म सफलं जीवितं च मे ।
अद्य बुद्धकुले जातो बुद्धपुत्रोऽस्मि साम्प्रतम् ॥

परमत्र तथागतोक्तवचनेन मण्डलप्रवेशादिप्रत्यभिषेकं गुरवे त्रिपटदानं^२
दक्षिणार्थम् । अभावपक्षे तु आदौ, मध्ये, अन्ते च । सर्वथाऽभावपक्षे तु सर्वोद्देशेन
प्रथममेव त्रिपटम्, पर्यन्ते च दक्षिणा । यथाकथञ्चिदपि चन्द्रातपदानम्, मृदूच्च-
मवूलकं (मसूरकं) च । स्वर्णाङ्गुलीयकमवश्यं^३ गुरवे देयम् । एवं होमत्रयं^४ कार्यं
प्रतिष्ठादावपीति । ततः—

होमं कृत्वा बलिं दत्त्वा कृत्वा सज्जनमेलकम् ।
संघं भोज्यं ततः कृत्वा दीनानाथांश्च तर्पयेत् ॥ इति ।

सर्वं चेदं वज्रवज्रघण्टासहितहस्तेन कार्यम् । तत्र—

वज्रमष्टाङ्गुलं प्रोक्तं यद्वा तद् द्वाद^१शाङ्गुलम् ।
वज्रमष्टविधं कार्यं हेमताम्रादिसंभवम् ॥
त्रिशूकं पञ्चशूकं च नवशूकमिति त्रिधा ।
द्विधा भूयोऽपि भिद्येत सौम्यासौम्यप्रभेदतः ॥
चतुर्थं विश्ववज्रं च पञ्चशूकं चतुर्मुखम् ।
मध्यमं ग्रहणस्थानं शूकं तन्मानमन्तयोः^२ ॥
मकरदन्तदष्टात्तं मकरान्तरेण निर्गतम् ।
स्थूलशूलकृशाग्राग्रं तीक्ष्णं^३क्रमनमन्मुखम् ॥
अनतिक्रान्तदिग्भागं मध्यशूकं पृथूदरम् ।
अन्तरं^४ चतुरसा(स्त्रा) नां शूकरामध्यशूकतः ॥

१. गतोक्तं वचनमण्डल-क. ग । २. दक्षिणां च-क. ग । ३. तपिदा-क. ।
४. मध्यलकं-क. ग. । ५. 'मवश्यं' नास्ति-क. ख., 'गुरवे' नास्ति-ग. घ. भो. । ६. 'त्रयम्'
नास्ति-भो. । ७. सज्जनमेकम्-क., सज्जनमेलकम्-ग. । ८. संघं भोक्तुं-क. । ९. तत्र-क. ।
१०. द्वाविंशा-भो. । ११. पञ्चकं चतुर्मुखं-क. । १२. मन्त्रयोः-सार्व., गृहीतः पाठः-भो. ।
१३. ग्रीष्मतीष्ठ-क., ग्राष्मतीर्ण-ग. । १४. चतुरं मारं मानां-घ. ।

पूर्वेण तु महाश्वेतं दक्षिणे पीतसंयुतम् ।
लोहितं पश्चिमं भागं मरकतोत्तर^१सन्निभम् ॥११॥

वज्रानुरूपतो ह्रासवृद्धी मानप्रमाङ्गुली ।
यस्य च समाः शून्याः(लाः) किञ्चिद्दूनास्तु मध्यमात् ॥
दष्टाष्टशूलमूलाशा विकचाम्बुजमेखलाः ।
ईषदस्याधिकः^२ कार्यो मेखला मध्यमांसकः^३ ॥
अन्योन्येन समौ शेषौ क्रमेण द्विगुणौ कृतौ ।
राजदष्टदलाम्भोजमुखमूलावली^४ द्वयोः ॥

इति वज्रलक्षणम् ।

षड्भागैरामुखं घण्टा तत्र भागचतुष्टयम् ।
शुद्धकात् समयं कार्यमन्यदन्येन निर्मितम् ॥
तत्^५कम्पमध्यमाकाशं तिर्यगायामयोः समम् ।
^६दिगुत्पलाष्टकभागे^७कुम्भभागे परे सृजेत् ॥
ऊर्ध्वभागद्वयेनैव दिशि प्रज्ञामुखं भवेत् ।
मुखोर्ध्वं पूर्ववज्राधर्मिव वज्राधर्मिल्लिखेत् ॥
तथाष्टाद्यङ्गुला घण्टा वज्रानुरूपवर्तिनी ।
ईषन्मीलिताम्भोजमुखी स्यात्^८कापि गोमुखी ॥

इति घण्टालक्षणम् ॥१०॥

रजोभुवो वर्णभेदं वक्तुमाह—पूर्वेणेत्यादि । सुगमम् ॥११॥

१. संयुतम्-ख. घ. ड. भो. । २. दत्यधिकः-ग. घ. ड. । ३. मासकः-क. ग. ।
४. मूलावली-घ. । ५. कम्पमाकाशं-क., कस्यमधमा-घ., कम्पमधमा-भो. । ६. विद्युत्पला-
सार्व., गृहीतः पाठः-भो. । ७. कुम्भं-ग. घ. । ८. सुखं-घ. । ९. कपिशो-
मुखी-क. ग. ।

इन्द्रनील^१प्रभाकारां मध्यभूमिं समालिखेत् ।
मुद्रान्यासं तथा कुर्याद् विधिदृष्टेन कर्मणा ॥१२॥
^२मध्यतः संलिखेद्वज्रं^३ चक्रं पूर्वं समालिखेत् ।
द्रष्टव्या एवमाद्यास्तु मुखतुल्या^४मुद्रिकान्(काः)सदा ॥१३॥

तत्रेदं पात्री^५श्रुवात्मा(मा)नम्—

दण्डं कुर्यात् प्रमाणेन हस्तमात्रं^६ समन्ततः ।
तदूर्ध्वं^७मुण्डवत्^८कार्यं चतुरङ्गुलमानकम् ॥१४॥
खनीयाद्य(द् द्वय)ङ्गुलं तत्र अङ्गुलार्धं^९सनालिका ।
अङ्गुष्ठपर्वतो निम्नमधो^{१०}द्वयङ्गुलमानकम् ॥१५॥

^१विधिदृष्टेनेति । यथायोगं सूर्यं^२चन्द्राद्यारूढवज्रं पञ्चशूकं चक्रमष्टारम् । एवमाद्या
इति । नवा^३ङ्गपीतरत्नं^४रक्तपद्मश्यामखङ्गाः । अभ्यन्तरपुटे दिशि विदिशि चक्रवज्र-
पद्मोत्पलानि । बाह्यपुटे^५पूर्वादिद्वारे कृष्णमुद्गरशुक्लदण्डरक्तपद्मश्यामखङ्गाः । बहिः
पुटे कोष्ठे कपालचतुष्टयं च मुखतुल्या^६मुद्रिका इति । स्वदेवताया प्रधानमुख-
वर्णाः ॥१२-१३॥

^७हस्तमात्रकमिति । अधस्तात्स्थितद्वयङ्गुलरत्नषडङ्गुल^८रत्नवज्रं हित्वा हस्त-
मात्रो दण्डः । तदूर्ध्वं दण्डोपरिस्थितमेखलाबन्धचतुरङ्गुलादूर्ध्वं^९मुण्डवदिति चतु-
रस्रम् । सर्वतस्तत्त्विक्यन्मानमित्याह—चतुरङ्गुलमानकमिति ॥ १४ ॥

खनीयाद् द्वयङ्गुलमिति । चतुरङ्गुलके द्वयङ्गुलनिम्ना खनिः । चतुर्ध्वपि पार्श्वेषु
^{१०}ना(सा)र्द्धाङ्गुलं परित्यज्य^{११}खनिः । मध्ये द्वयङ्गुलं त्रिशूकवज्रमित्युपदेशः ।

१. समाका-ग. च. । २. 'खसमे सदा मुद्रासंलि' अधिकः पाठः-भो. । ३. वज्रा-घ. ।
४. आयुधा-भो. । ५. पात्रं-क. ख. ग. घ. च. । ६. मात्रसम-क. । ७. मुण्डलवत्-भो. ।
८. 'स' नास्ति-ड. । ९. एकाङ्गु-भो. । १०. कर्मणा विधि-भो. । ११. चन्द्राघोरवज्रं-
क. ग. । १२. न चोक्त-क. । १३. 'रत्न' नास्ति-क. ग. । १४. 'पूर्वादि' नास्ति-भो. ।
१५. आयुधाः-भो. । १६. प्रथमं हस्त-भो. । १७. 'रत्न' नास्ति-भो. । १८. 'दूर्ध्व' नास्ति-क. ।
१९. मुण्डलवत्-भो. । २०. सार्धा-भो. । २१. त्यक्त्वा-क. ।

^१श्रुवा पद्मदलाकारा अस्मिन् तन्त्रे प्रशस्यते ।
अमण्डलप्रतिष्ठोऽपि पञ्चानन्तर्यकान्य(र्य)पि ॥१६॥

प्राणातिपातिनो ये च मत्स्यमांसादिभक्षकाः ।

^२मदिराकामिनीसक्ता नास्तिकव्रतधारिणः ॥१७॥

अनभिषिक्ता नरा ये च ^३तद्वद्व्यसनकारिणः ।

^४ग्रामजालरता ये च यमारितन्त्रपरायणाः ॥

सिद्धयन्ते नास्ति सन्देहः कृष्णस्य वचनं यथा ॥१८॥

अथ ते मैत्रेयप्रमुखाः सर्वबुद्धबोधिसत्त्वा वज्रनिश्क्तिपदं श्रुत्वा^५
तूष्णीभावे^६ स्थिता अभूवन् । तत्रेदं वज्रावेशसमयम् ॥१९॥

अर्धाङ्गुलसनालिकेति । पात्री शिरःस्थितपद्मदलाकारेऽष्टाङ्गुलदीर्घद्व्यङ्गुलनिम्नमध्ये
चतुरङ्गुलमध्यविस्तारे खनिस्थित^७पञ्चशूकचतुरङ्गुलमात्रवज्रे^८ पात्रीतो घृतवहनार्थ-
मर्धाङ्गुलमानं छिद्रं यत् तद् ^९द्व्यङ्गुलसनालिका । एवमियं द्विहस्तमात्रा पात्री ॥ १५ ॥

श्रुवो(वा) पद्मदलाकारेति । श्रुवाऽर्धहस्तप्रमाणा । तत्राधस्तादङ्गुलपञ्च-
शूकवज्रम् । तदधोऽङ्गुलमानं रत्नम् । तदुपरि हस्तमात्रो दण्डः । उपरि त्र्यङ्गुलमेख-
लोपशोभिता । तदुपरि षडङ्गुलमानपद्मदलाकारा त्र्यङ्गुलत्रिशूकवज्रालिङ्गिता श्रुवा ।
^{१०}तत्र(न्त्र)माहात्म्यख्यापनाय—अमण्डलेत्यादि ॥ १६-१७ ॥

यमारितन्त्रपरायणाः, पूजाश्रद्धामात्रेणापीति शेषः । कथमेवमिति चेत्-
कृष्णस्येत्यादि । अतीन्द्रियां कार्यकारणगतिं वज्रसत्त्व एव वेत्तीत्यर्थः ॥ १८ ॥

वज्रनिश्क्तिमिति । वज्रसत्त्वस्य निश्चितं वस्तुस्वभावोक्तिममण्डलप्रविष्टोऽपी-
त्यादिकाम् । ^{११}अपरमप्यभिनवशिष्यस्य मण्डलप्रवेशसमये दर्शयितुं तत्रेदमित्यादि ॥१९॥

१. श्वेता-च. । २. महिला-क. ख. ग. च. । ३. बुद्धव्य-च. । ४. ग्रामवृत्ति-भो. ।
५. 'बुद्ध' नास्ति-क. ख. ग. घ. ङ., वज्रबोधि-भो. । ६. दृष्ट्वा-भो. । ७. तूष्णीं स्थिता-
क. ख. घ. ङ. । ८. त्रिशूक-भो. । ९. अतः परं क. मातृकायां ७६A पत्रेऽयमधिकः पाठः—
“यमारिदुष्टोऽहमिति मन्त्रेण तां करिष्यसि किं यमदुष्टान् त्रासयेद् । यमारये नम इति मन्त्रेण
यमं त्रासयेद् । यमवाहनोऽहमिति मन्त्रेण धूल्युत्क्षेपणेन महिषं त्रासयेत्” । १०. तदर्धाङ्गुल-
घ. भो. । ११. तन्त्र-भो. । १२. 'अपरमपि' नास्ति-भो. ।

^१चतुर्भूतमहाबीजे चतुश्चक्रं प्रसाधयेत् ।

चतुः[ः]स्थानप्रयोगेन(ण) आकाशमपि चालयेत् ॥२०॥

पादान्ते यं । नाभौ रं । हृदि लं । शिरसि वं ॥२१॥

धन्वाकारं महाकृष्णं ^२चण्डमास्तभीःकरम् ।

^३त्र्यस्रो दावाग्निवद् वह्नि(ह्नी) रक्तसूर्यसमप्रभः ॥२२॥

चतुरस्रां महापीतां वज्रधा^४त्रीधरक्षमाम् ।

सुमेरुपर्वताक्रान्तां भावयेच्च वसुन्धराम् ॥२३॥

वृत्तं शुक्लं^५ महाशीतं^६ घनानामिव वर्षणम् ।

धारासहस्रसंपूर्णं^७ प्रालेयाचलशीतलम् ॥२४॥

चतुःस्थानप्रयोगेन(ण) भावयेच्छिष्यवज्रिणम्^८ ।

आवेशं कुरुते क्षिप्रं^९ वज्रामिताभयोगतः ॥२५॥

चतुर्भूतमहाबीजमिति(जैरि)ति । वाय्वग्निपृथिवीजलमहाभूतबीजैः यं रं लं
वंकारैः । चतुश्चक्रमिति वायुमण्डलादीनि । चतुःस्थानेति पादतलनाभिहृदय-
^{१०}शिरसि ॥२०॥

यथाक्रमस्थानबीजाक्षरं वक्तुम्—पादेत्यादि । चतुश्चक्राख्यानायाह—धन्वा^{११}[का]-
रम् इत्यादि । अग्रद्वये चलत्पताकाद्वययुक्तम् । त्र्यस्रस्त्रिकोणः । वह्निरित्यग्निमण्डलम् ।
वज्र^{१२}धात्रीधरक्षममिति वज्रपर्वतधरणक्षमम् । तमेव वज्रपर्वतम् ॥२१-२२॥

^{१३}सुमेर्वित्यादि । घनानां मेघानाम् । महाशीतमिति यद्यु(दु)क्तं तदर्थमाह—
प्रालेयेत्यादि । प्रालेयाचलेति हिमालयः । आवेशमिति कायावेशम् । वागावेशार्थमाह—
वज्रामिताभयोगत इति । आविष्टशिष्यस्य जिह्वायां रक्त-^{१४}आकारपरिणतसूर्यं ह्नीःकारं
रक्तं दृष्ट्वा तेनामिताभो द्रष्टव्यः ॥२३-२५॥

१. चतुर्भूतमहाबीजैरिति टीकास्थः पाठः । २. चन्द्र-क. । ३. अश्वो-क. ख. ग. च. ।
४. त्रीव रक्षसाम्-ङ. । ५. शुक्लमहा-क. । ६. गति-घ. ङ. । ७. संपूर्णा-ख. ग. घ. च. ।
८. ज्जिणः-ङ. । ९. रक्ता-क. ख. ग. च., आकाशा-भो. । १०. योर्णाः-भो. ।
११. पञ्चार-क. । १२. पात्री-क. ग. । १३. वज्रपर्वतदर्शनार्थमाह—सुमेर्वित्यादि-भो. ।
१४. अकार-भो. ।

तत्रेदं प्रश्नसमयम्—

वज्रधर्मं महानाथ अमिताभ महासुख ।
 ब्रूहि धर्ममहारागं^१ पृच्छेयं यत् शुभाशुभम् ॥२६॥
 एकहस्तं^२ समारभ्य यावद् हस्तसहस्रकम् ।
 उत्तिष्ठन्ति^३ महाशिष्या^४ इदमावेशविधानतः ॥२७॥
 अथातः सम्प्रवक्ष्यामि^५ लेपचित्रस्य लक्षणम् ।
 मृत्तिकां स्निग्धां संगृह्य^६ जापनं कुरुते व्रती ॥२८॥
 माषं दुग्धं तथा मांसं गुडं तिलित्तिकादिभिः ।
 तैलेन निम्बपत्रेण^७ नाडीकबीजकैस्तथा ॥२९॥
 प्रथमं^८ चित्रयेच्छुक्लैरन्यवर्णं च लाञ्छयेत् ।
 खटिकागैरिकाभ्यां वै^९ पयोऽलक्तकसन्निभम्^{१०} ॥३०॥
 हरितालनीलिकाभ्यां तु श्यामवर्णं भवेत्तदा ।
 नीलं नीलिकया चैव कृष्ण(ष्णं) कज्जलकैस्तथा ॥३१॥
 कपिलं^{११} तालकेनैव रक्त(क्तं) हिङ्गुलकैस्तथा ।
 बिल्वलालां ततो दद्यान्न्यूनां नाभ्यधिकं तथा ॥३२॥

तत्रेति । तस्मिन्मिताभे निष्पन्ने सति । प्रश्नसमयं प्रश्नप्रकारः । यथोक्तचतु-
 र्महाभूतभावनयैव^{१२} स्वपुण्यापेक्षे(क्षोऽयं) कस्यचिच्चित्तावेश इति यत्लिङ्गं तद् वक्तुम्—
 एकहस्तमित्यादि ॥२६-२७॥

अथात इत्यादि रत्नमुकुटं षडङ्गुलमित्यन्तेन(त्यन्तं) सुगममिति [न]

१. पृच्छेदं-क. ख. ग. घ. च. भो. । २. समादाय-क. ख. ग. च., स्तमुपादाय-घ. ।
 ३. छतु-क. ख. ग. घ., छतु-च. । ४. महाराग-क. ख. ग. घ. च. । ५. लेख-क. ख. ग.
 घ. च. भीमकाय-भो. । ६. जामकं-क. ख. ग. घ. च. । ७. नाडीच-क. ख. ग. घ. च.,
 तथैव च केसरः-भो. । ८. चित्रशुक्ले तु-क. ख. ग. घ. च. । ९. 'वै' नास्ति-क. ग. च. ।
 १०. निभैः-ड. । ११. पिला-क. ख. ग. घ. च. । १२. भावनयैव-क. ग. ।

अभ्यधिके कृष्णतां याति हीनं धूसरतां व्रजेत् ।
 क्रोधसौम्यद्विधाभावे लक्षणं चैव कथ्यते ॥३३॥
 'सौम्यं तु ललितं प्रोक्तं क्रोधः^१ खर्व इति स्मृतः ।
 'चतुरङ्गुलनालेन^२ ललाटचिबुकेन^३ वा ॥३४॥
 ग्रीवा^४ गले तथा मेढ्रे^५ चतुरङ्गुलमानकैः ।
 चतुर्विंशति^६ हस्तं च विंशदङ्गुल ऊर्ध्वतः^७ ॥३५॥
 पाणिपादं तथास्यं तु अङ्गुष्ठं नेत्रमानकम् ।
 कर्णं तु द्व्यङ्गुलं प्रोक्तमण्डकायं^८ चतुस्तथा ॥३६॥
 ओष्ठाभ्यां द्व्यङ्गुलं प्रोक्तं नाभिरङ्गुलखातं^९ कम् ।
 'मुखं त्रिभागं^{१०} कायं तु ग्रीविकारहितं मतम् ॥३७॥
 जटा^{११} चास्यप्रमाणा स्याद् रत्नमुकुटा(टं)^{१२} षडङ्गुलम् ।
 अथातः सम्प्रवक्ष्यामि एकजटायाः प्रसाधनम् ॥३८॥
 यक्षिणीसिद्धिकाले तु एकजटां विभावयेत् ।
 द्विभुजामेकवक्त्रां तु कर्तिकपालधारिणीम् ॥३९॥
 नीलवर्णा महाभीमां भावयेद् गर्भमण्डले ।
 जम्भलां पूर्वतो^{१३} ध्यायेद्^{१४} वसुधारां तु दक्षिणे ॥४०॥

व्याख्यातम् ॥२८-३७॥

यक्षिणीसाधनार्थमाह—अथात इत्यादि । यक्षिणीसिद्धिकाल इति । यक्षिणी-
 सिद्धि(द्वया)काङ्क्षाकाले, महानीलां^{१५} वेति शेषः । बीजा^{१६} नुक्तेरुपदेशात्^{१७} कृष्णहंकार-

१. सौम्यलालित्यकं-ड. । २. 'चतु'.....मानकैः' नास्ति-ग. च. । ३. नासेन-
 घ. ड. भो. । ४. चिबुकैस्तथा-ड. भो. । ५. गल्ल-घ. । ६. मेढ्रे इव-ड. । ७. विंशेन
 क. ख. घ. । ८. ऊर्ध्वकं-ड. । ९. मण्डकोषं-भो. । १०. खाष्ट-ग. च. । ११. मुख-क.
 ख. ग. घ. च. । १२. कार्य-क. ख. ग. घ. च. । १३. वास्य-क. ख. ग. ड. च. ।
 १४. मुक्ता-घ. । १५. ध्यायाद्-ख. घ. । १६. वसुधारा-ख. घ. । १७. नीलाश्चेति-
 क. ग. । १८. बीजानङ्कुरवशात्-क., नङ्कुरोपदेशात्-ग. । १९. 'कृष्ण' नास्ति-भो. ।

जलेन्द्रान् पश्चिमे न्यस्य उत्तरे ^१चिबिकुण्डलीम् ।
 आग्नेयादिचतुष्कोणे चतुर्यक्षीं विभावयेत् ॥४१॥
 कुन्तलां ^२देहिनीं गेहां ^३सुन्दरीं विधिवन्न्यसेत् ।
 द्वारपालांस्ततो ध्यायान्मुद्गरादीन् समन्ततः ॥४२॥
^४पूर्वचक्रं यथा दृष्टं तथा वर्णं प्रयोजयेत् ।
 अधिपतिचिह्नधराः पश्चान्मन्त्रं जपेद् बुधः ॥४३॥

निष्पन्ना । गृहादिनिष्पत्तिर्यमारिगृहवत् । एताः सर्वा द्विभुजाः । मुद्गरास्तु ^५षड्भुजा एव ॥३८-४२॥

पूर्वचक्रमिति । रजोवर्तितमण्डलचक्रवत् । यमारिमण्डलवदित्यर्थः । अधिपति-
 चिह्नधरा इत्येकजटावत् कपालकर्तिधराः । अयमर्थः—एकजटायोगयुक्तेन मन्त्रमक्षरलक्षं
 मौनेन जप्त्वा यदा यक्षिणी साध्या, तदा कुमारीकर्तितसूत्रेणाऽच्छिन्नदशककर्पटकृतपटे
 यक्षिणीमभिलिख्य नानालङ्कारभूषितां नवयौवनसम्पन्नां शृङ्गाररसां सपुष्पफलवटा-
 शोकाभ्रवृक्षाणामन्यतमं शाखावलग्नवामहस्तां दक्षिणवरदाम् । तस्या अग्रतः पुष्पधूप-
 नैवेद्यं दत्त्वा विजने एकजटायोगयुक्तो जपेन्मन्त्रम् । सप्ताहादागच्छति । आगतायाः
 सुगन्धितकुसुमोदकेनार्घ्यं देयः । ततः ^६सिद्धा भवति । माताभगिनीभार्याणामन्यतमभाषा-
 निर्णयेन तथैव सा पालनीया, अन्यथा मरणमिति । अथवा कृष्णचतुर्दश्यष्टम्योरन्यतम-
 स्यां तिथौ फलके पूर्ववदभिलिख्य एकजटायोगेन हृद्बीजरश्मिनाकृष्य मुद्गरादिचतुर्मन्त्रैः
 सन्निधीकृत्य चित्रं प्रवेश्य बद्ध्वा वशीकृत्य योनौ हस्तं दत्त्वा मन्त्रं जपेत् । परं मौनेन ।
 ततः सप्ताहादागच्छति । सागत्य हठेन साधकं कामयेत्(यते) । अनेकप्रियाख्यानं
 करोति । भयानकं च दर्शयति परं न भेतव्यम्, न च किञ्चिद् वक्तव्यम् । ततः सुरता-
 वसाने सिद्धा भवति । यद्यदभिलषति योगी क्रीडया प्रयच्छति । अथ न सिध्यति, तदा
 यमान्तकयोगेन एकजटायोगेन वा वज्राङ्कुशं स्फारयित्वा स्वहृद्बीजाक्षराङ्कुशेन योनौ
 विद्ध्वा गलके पाशेन बद्ध्वा आत्मीयचित्रे प्रक्षिप्य तस्या एव शिरसि यमान्तकं कल्पदा-

१. चिति-ड. । २. केहि-भो. । ३. वसुधरी-भो. । ४ पूर्व-क. ख. ग. घ. च. ।
 ५. मुद्गरायास्तु-क. घ. । ६. गोखरावल-क. । ७. कर्मसिद्धा-भो. । ८. 'ततः.....वक्तव्यम्'
 नास्ति-घ. ।

ॐ एकजटे ^१वसुसाधनि स्वाहा ॥४४॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि ^२पुक्कस्याश्चैव ^३साधनम् ।

येन भावितमात्रेण त्रैलोक्यं ^४पुक्कसेत् क्षणात् ॥४५॥

पिङ्गवर्णां चतुर्वक्त्रां चतुर्भुजां गर्दभारूढां भावयेत् । ^५पुक्कस-
 कर्मणि पाशं मुद्गरं बाणं धनुषं भावयेद् व्रती । ^६ॐ पुक्कसी २ ^७युं
 ॐ फट् ॥४६॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि मञ्जुवज्रस्य मण्डलम् ।

मञ्जुवज्रे प्रसिद्धे तु अदृश्यो भवति क्षणात् ॥४७॥

हाग्निसमं ध्यायात् । अधोरेफेण वल्लिकूटं च । ततः साटोपं प्रक्षिप्य यमारिमन्त्रमेकजटा-
 मन्त्रं वा आवर्तयेत्, नियतं सप्ताहात् सिध्यति ॥४३-४४॥

अथ पुक्कस्या अपि साधनमिति । ततः सिद्धिं पुक्कसेदिति ^८पुक्कमा-
 कर्षयेत् ॥४५॥

पिङ्गलवर्णमित्यादि सुबोधम् । पुष्कारबीजसम्भवामिति शेषः । पुक्कसकर्मणीति
^९पुक्काकर्षणकर्मणि । अयमर्थः—एतद्देवतायोगेन जिह्वायां रक्तजः ^{१०}कारनिर्गतरश्मिना
 साध्यस्य पुक्कस्थानं विद्ध्वा पुक्के शुक्लखंकारं ध्यायात् । ततस्तद्वुक्कमागत्य तेनैव रश्मिना
 स्ववुक्के प्रविश्यायं ^{११}पाशं वामतः, मुद्गरं दक्षिणतः, ^{१२}बाणं दक्षिणतः, धनुर्वामतः ।
 पाशेनासौ गले बन्धनीयः । ^{१३}मुद्गरेण चाकोटनीयः । धनुरापर्यं वुक्कस्थाने हन्तव्यः ।
 ॐ पुक्क पुक्केति ॐ पुक्क अमुकस्य पुक्क ^{१४}पुक्क इतीदं पूर्वसेव ^{१५}याऽक्षरलक्षं जप्त्वा
 कर्तव्यम् ॥४६॥

अन्तर्धानाख्यानायाह—अथात इत्यादि । मञ्जुवज्रे प्रसिद्धे तु मञ्जुवज्रप्रसिद्धौ
 सत्याम् ॥ ४७ ॥

१. बन्धसा-ड., वसुधारिणि-भो. । २. पुक्क-क. ड. । ३. स्यायाः प्रसा-
 घ. ड. । ४. पुक्क-क. ग. ड. । ५. पुक्कसी-ड., पुक्कसीकाय-भो. । ६. पूर्व २-ड. ।
 ७. 'युं' 'फट्' नास्ति-क. ख. घ. ड., ॐ पुक्कसी अं इति मन्त्रं वदेत्-भो. । ८. १. वुक्क-
 क. ग. । १०. जकार-भो. । ११. योगं-क. ग. । १२. पाशं-क. । १३. अङ्कुशेन-भो. ।
 १४. नास्ति-भो. । १५. पूर्वमेव योऽक्ष-क. ग. ।

त्रिमुखं षड्भुजं पीतं तप्तचामीकरप्रभम् ।
 बालरूपधरं नाथमदृश्यार्थं विभावयेत् ॥४८॥
 पूर्वेण सुन्दरीं न्यस्य दक्षिणे केशिनीं तथा ।
 पश्चिमे विह्वलां ध्यात्वा उत्तरे चोपकेशिनीम् ॥४९॥
 सर्वेषां^१ च करे खड्गं चक्रादीनपरे न्यसेत् ।
 त्रिमुखाः^२ षड्भुजाः^३ सर्वा नानाभरणभूषिताः ॥५०॥
 मङ्कारबीजसम्भूता गर्भमण्डलसंस्थिताः^४ ।
 प्रत्यालीढपदाः सर्वाः शशिमण्डलसंस्थिताः ॥५१॥
 मारीची^५ पर्णशबरी^६ वसुधारां^७ च चुन्द्रिकाम्^८ ।
 आग्नेयादिचतुष्कोणे न्यसेद् रत्नसमुच्चयाः (यान्) ॥५२॥
 अशोकपत्रं शाखां च धान्यमञ्जरिं^९ दण्डकम् ।
 पीतं श्यामं पुनः पीतं शुक्लं^{१०} देहान् तु भावयेत् ॥५३॥

पीतमिति । पीतं मूलमुखं दक्षिणवाममुखं तु नीलं शुक्लम् । उपदेशाद् दक्षिणे खड्गबाणकर्तिधरः, वामे नीलोत्पलचापकपालधरः ॥ ४८-४९ ॥

कर इति प्रथमदक्षिणकरं (करे) । चक्रादीनपरे न्यसेदिति । अपरशेषभुजेषु मोहयमार्यादिवत् चित्तभूतः । सारसमुच्चयाः सारभूताः ॥ ५०-५२ ॥

प्रधानचिह्नाख्यानायाह—अशोकपत्रमिति । सपत्रकुसुमाशोकपल्लवम् । शाखा इति अश्वत्थपल्लवम् । दण्डकं त्रिदण्डम् । सर्वा द्विभुजाः, अपरकरे तर्जनीकाः^{१३} । वर्णख्यानायाह—पीतेत्यादि । यथाक्रमं मुद्गरादयः पूर्ववत् । भावयेदित्येवंविधं भगवन्तम् ॥ ५३ ॥

१. 'त्रिमुखं'.....'विभावयेत्' नास्ति-ग. च. । २. षां तु-ड. । ३. खान्-ड. । ४. जः-ड. । ५. मकार-क. ख. ग. घ. च. । ६. इतः परं 'ॐ मञ्जुवज्र मं हुं फट्' इत्यधिकः पाठः-च., रं हुं-ग. । ७. रीची-क. ग. च. । ८. बरी-क. ग. च. । ९. वसुधा चु-क. ग. च. । १०. चुन्द्रिका-ख. घ. ड., चण्डिका-ग. । ११. मञ्जलि-च. । १२. शुक्रं-च., शुक्लदेहा-घ. । १३. तर्जनीकाः-क. ।

त्रिमुखाः^१ षड्भुजाः^२ सर्वा माण्डलेयाश्च कीर्तिताः ।
 मुद्गरादिचतुर्द्वारे भावयेन्न^३ च दृश्यते^४ ॥५४॥

इति सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारितन्त्रे^५
 मञ्जुवज्रसाधनं^६ नाम चतुर्दशः पटलः ॥

न च दृश्यत इति । चकारात् करणावशाद् दर्शयति चात्मानम् ॥ ५४ ॥
 मञ्जुवज्रसाधनं यत्रोक्तमसौ पटलस्तथा ॥

इति चतुर्दशपटलव्याख्या ॥

१. खान्-ड. । २. भुजः-ड. । ३. येत्तच्च-क. ख. ग. । ४. अतः परं 'ॐ मारीची पर्णशबरी मां हुं फट्' इत्यधिकः पाठः-ग. च. । ५. नास्ति-ख. घ. ड. । ६. 'सर्व'.....'चित्त' नास्ति-ग. च. । ७. महातन्त्रे-ग. च. । ८. साधनो-ख. ड., साधनपटलश्चतुर्दशः-ग., दशमः-च, वज्रसाधनोपायनाम क्रमभेदश्चतुर्दशः-भो. । ९. यथाक्रममसौ-क. ।

पञ्चदशः पटलः

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि ^१आर्यजाङ्गुलिसाधनम् ।
 येन भावितमात्रेण जलस्योपरि चङ्क्रमेत् ॥१॥
 त्रिमुखां षड्भुजां पीतां ^२फूःकारबीजं^३संभवाम् ।
 सर्पहस्तां महारूपां मयूरबाहनप्रियाम् ॥२॥
 पूर्वतो मायूरीं लिखेद् दक्षिणे भृकुटीं तथा ।
 पश्चिमे पर्णशबरीमुत्तरे वज्रशृङ्खलाम् ॥३॥
 पक्षं कमण्डलुं शाखां स्फोटां चापि विभावयेत् ।
 पीतं रक्तं तथा श्यामं नीलं^४वर्णप्रभेदतः ॥४॥
 एतां^५ विभावयेत् प्राज्ञो मन्त्रं चैव जपेत्ततः ।

फूःकारबीजसम्भूतामिति । पूर्ववत् ^६कूटागारादि^७निष्पत्त्यनन्तरम् आ(अ)का-
 रादिभिरादर्शः, ककारादिभिः समता, ^८फूःकारजसर्पेण प्रत्यवेक्षणा, सर्पक्रोडे^९ वा पुनः
^{१०}फूःकारेण कृत्यानुष्ठानम् । आदर्शमात्रैकलोलीभावः सुविशुद्धधर्मधातुः । तदुत्पन्न-
^{११}फूःकाराख्ये वज्रसत्त्वनिष्पन्नाम् । सर्पहस्तामिति दक्षिणहस्ते । अपरदक्षिणभुजयोः
 खङ्गकर्तौ । वामभुजत्रये तु चक्रपद्मकपालानि । मयूरबाहनेति मयूरारूढाम् ॥१-२॥

मायूरीदीनां यथाक्रमं दक्षिणहस्तचिह्नख्यानायाह—पक्षमित्यादि । पक्षं
 मयूरपक्षं कलापम् । शाखां^{१२} अश्वत्थस्य शाखाम् । स्फोटां^{१३} वज्रशृङ्खलाम् । आसां
 यथाक्रमं वर्णभेदं वक्तुमाह—पीतमित्यादि । आसां च यथोक्तचिह्नपरिहारेणापरभुजेषु
 मोह्यमार्यादिवत् चिह्नानि ॥ ३-५ ॥

१. आर्याङ्गुलिप्रसा-ख. घ., 'जाङ्गुलि' फूःकार इत्यंशो नास्ति-ग. । २. फूः-
 क. ख. ग. घ. च. । ३. परिसं-क. ग. च. । ४. नीलवर्ण-ख. ग. घ. ड. च. । ५. एतां-ड. ।
 ६. कूटाङ्गारा-क. । ७. दिलिख्यन्ते । अनन्तरम्-क. ग. । ८. आदर्शसदृशज्ञानम्-भो. ।
 ९. फूःकारसर्पेण-क., फूःकार-ग. । १०. सर्पके तु-ग., सर्पहृदये-भो. । ११. फूः-क. ।
 १२. पक्षानज्ञानम्-भो. । १३. फूः-क. । १४. पक्षं-क. ग. । १५-१६ शाखा-क. ।
 १७. 'स्फोटं वज्रशृङ्खलाम्' इति सार्व., गृहीतः पाठः-भो. ।

ॐ फूः जः ॥५॥

मुद्गरादीन् न्यसेद् द्वारे पुष्पादीन्^१ कोणके न्यसेत् ।
^२आर्यजाङ्गुलियोगेन जलमाक्रम्यते सदा ॥६॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि कुरुकुल्ला^३प्रसाधनम् ।
 येन भावितमात्रेणाकर्षयेन्नागं^४योषितम् ॥७॥
 रक्तवर्णां चतुर्वक्त्रामष्टबाहुसमन्विताम् ।
^५ह्रीःकारबीजसम्भूतां^६नागाकर्षणकारिणीम् ॥८॥
^७अष्टपाणौ न्यसेन्नागाननन्ताद्यान् कुलाष्टकान् ।
 सर्वाभरणभूषिताङ्गान् सूरूपान् भावयेद् व्रती ॥९॥

पुष्पादीनिति पूर्ववद् द्विभुजा एव । भावनानिष्पत्तौ च जलमण्डलं लंकारपरिणतं
 माहेन्द्रमण्डलं पीतं भावनीयम् ॥ ६ ॥

कुरुकुल्लायामपि सर्वं पूर्ववद् वज्रप्राकारवज्रपञ्जरनिष्पत्तिं पर्यन्तम् । विशेषस्तु
 पञ्चाकाराभिसंबोधौ । बीजेनोत्पन्नं^{१०} प्रत्यवेक्षणा । तद्गर्भचन्द्रस्थवी^{११} जस्फरणसंभरणं
 कृत्यानुष्ठानम् । सर्वसमरसीभावः सुविशुद्धधर्मधातु[ज्ञान]म् । तज्जह्रीःकारवज्रसत्त्वाद्^{१२}
 निष्पत्तिः^{१३} ॥ ७-८ ॥

अष्टपाणौ न्यसेन्नागानिति^{१४} । दक्षिणभुजचतुष्टयेऽनन्ततक्षककुलिकशङ्खपालान्
 यथाक्रमं नीलोत्पलश्यामरक्तनानावर्णपीतान्,^{१५} वामभुजचतुष्टये पद्मकर्कोटकवासुकि-
 महापद्मान् श्वेतकृष्णपीतपाण्डरवर्णान् यथाक्रमम् । नागाकर्षणकारिणीमित्युक्ते वृष्टौ
 च सामर्थ्यं भवत्येव^{१६} । तत्रायमुपदेशः—^{१७}नीलीरसेन अपक्वसरावं^{१८} अष्टारचक्रमध्येऽष्ट-
 दलपद्मं लिखित्वा वरटके कुरुकुल्लामन्त्रं^{१९} साध्यनाम^{२०} नागनामदर्भितं लिखेत् । ॐ
 कुरुकुल्ले ह्रीः अमुकनागमाकर्षय वर्षय तर्जय गर्जय हूँ^{२१} ह्रीः स्वाहा । श्रावणादिमास-
 त्रये यथाक्रमं कर्कोटकशङ्खपालवासुकयः परिवर्तन्ते । तत्र एवं नागनाम मासानुक्रमेण

१. फूः २ जः फूः-भो. । २. ष्पादि-ग. च. । ३. आर्याङ्गुलि-ख. घ., ङ्गुलियुक्ते-ग.,
 ङ्गुलियोगेन-च. भो. । ४. ल्लायाः प्रसा-ड. । ५. नागतोषि-ग., योषितान् ख. घ. ड. ।
 ६. ह्रीः-ड. । ७. नाना-क. ख. ग. । ८. अत्र-क. ख., अथ-ग. च. । ९. निष्पन्नेन्द्रिय-क. ।
 १०. नोत्पलं...क्षणाज्ञानम् तन्नाभि-भो. । ११. वीरेण संभवन्-क. । १२. सत्त्वः-भो. ।
 १३. 'निष्पत्तिः' नास्ति-भो. । १४. नागमिति-क. । १५. पीतानां-क. ग. । १६. भवति-क. ।
 १७. नानारसेन-घ. । १८. अष्टखड्गार-क. घ., अष्टस्वङ्गार-ग. । १९. नागनाम-ग. घ. ।
 २०. 'नाग' नास्ति कुत्रापि, गृहीतः पाठः-भो. । २१. हूँ ह्रीः-ग. घ., फूः ह्रीः-भो. ।

मन्त्रः—ॐ कुरुकुले ह्रीः फुः स्वाहा ।

अथातो रहस्यं वक्ष्ये समासान्न तु विस्तरात् ।
येन विज्ञातमात्रेण अप्सराकर्षणं भवेत् ॥१०॥

द्विभुजमेकवक्त्रं तु शरकार्मुकपाणिनम् ।
पीतदेहं महारूपं वज्रानङ्गं विभावयेत् ॥११॥

पूर्वेण रतिं ध्यायाद् दक्षिणे मदनसुन्दरीम् ।
पश्चिमे कामदेवीं तु उत्तरे मदनोत्सुकाम् ॥१२॥

सर्वासां कामदेवीनां कार्मुकं भावयेच्छरम् ।
पीतां रक्तां तथा श्यामां शुक्लवर्णां च भावयेत् ॥१३॥

कोणे चैव न्यसेन्नित्यमनिरुद्धमुषापतिम् ।
वसन्तं मकरकेतुं च द्वारि(र)भागे प्रकथ्यते ॥१४॥

कन्दर्पदर्पकं चोक्तं स्मरं बाणायुधं तथा ।
सर्वेषां देवतानां तु यमघ्नं मूर्ध्नि भावयेत् ॥१५॥

विदर्भ्य अपरापक्वशरावेण संपुटीकृत्य नीलसूत्रेण संवेष्ट्य तत्र कुरुकुलामावाह्य प्रवेश्य
बद्ध्वा वशीकृत्य सम्पूज्याज्ञां दत्त्वा नागाधिष्ठितहृदादौ निक्षिपेत् ततो वर्षति ॥९॥

अप्सराकर्षणाय वज्रानङ्गं वक्तुम्—अथात इत्यादि । वश्यं वशे हितम् ।
शरकार्मुकपाणिनमिति दक्षिणवामपाणिभ्यां बाणधनुर्धरम् ॥ १०-१२ ॥

रत्यादीनामायुधाख्यानायाह—कार्मुकमित्यादि । वर्णाख्यानायाह पीत(ता)-
मित्यादि । अनिरुद्धादयो वज्रचक्रिकादिवर्णाः । वसन्तादयो मुद्गरादिवर्णाः ।
सर्व एते द्विभुजा इति शेषः । यमघ्नमिति पूर्वतथागतानाम् ॥ १३-१५ ॥

१. ह्रीः-फट्-ड । २. विज्ञान-घ. । ३. इषु-क. ख. ग. घ. च. । ४. देवं-च. ।
५. कलरक्तां-क. ख. ग. घ. च. । ६. कपिकेतुं-भो. । ७. नास्ति-ग. च. । ८. पीत-भो. ।
९. सम्पूज्या-क. । १०. विद्याधरा-भो. । ११. सर्वत्र ते-घ. । १२. पूर्ववत् तथा-
गतानाम्-भो. ।

स्त्रीणां खगमुखान्तस्थं वज्रानङ्गं विभावयेत् ।

शीत्कारमन्त्रसम्भूतं विस्फुरन्तं समन्ततः ॥१६॥

वाञ्छितां विह्वलां ध्यात्वा वेपमानां मदोत्सुकाम् ।

पादयोः पतितां चैव रक्तवस्त्रपरीवृताम् ॥१७॥

मन्त्रं चैव जपेत् तत्र ॐकारस्वरभेदितम् ।

स्वाहाकारं ततो दत्त्वा शीत्कारमन्त्रमुच्चरेत् ॥१८॥

अमुकी मे वशीभवतु भावयेत् सप्तवासरम् ।

वाञ्छितां लभते योगी कृष्णस्य वचनं यथा ॥१९॥

इति सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारितन्त्रे

वज्रानङ्गसाधनः पञ्चदशः पटलः ॥

आकृष्टिविधानायाह—स्त्रीणामित्यादि । खगमुखान्तस्थमिति साध्यस्त्रीयोनिमध्य-
स्थम् । परवज्रानङ्गयोगवान् स्वयं भूत्वा । वज्रानङ्गमिति तन्मन्त्रम्, मन्त्रदेवयो-
रभेदात् । कतमत्तन्मन्त्रमित्याह—शीत्कारमन्त्रम् । शीत्कारसंभूतमिति
स्फुटतमम् । विस्फुरत् तद् ज्वलद्रश्मिभिस्तत् सकलगात्रव्यापकम् ॥१६॥

मदनोत्सुका तत्सुरतकाङ्क्षिणी । ॐकारस्वरभेदितमिति । उपदेशाद् ॐ ह्रीः-
कारादि । स्वाहाकारं ततो दत्त्वेति । शीत्कारं मध्ये दत्त्वाऽन्ते स्वाहाशब्दो
देयः ॥१७-१८॥

मन्त्रः—ॐ ह्रीः अमुकी मे वशीभवतु शीत् स्वाहा । सप्तवासरं सप्ताहम् ॥१९॥

वज्रानङ्गसाधनं यत्रोक्तमसौ वज्रानङ्गसाधनः ॥

इति पञ्चदशपटलव्याख्या ॥

१. वण्मु-ग., पद्ममु-भो. । २. नन्तं भाज-ग. च. । ३. ह्रीःकार-भो. । ४. अर्वाक्-
स्थितां-ड. । ५. वेधमानां-घ. । ६. सदोत्सु-ग. च., मनोत्सु-ड. । ७. तन्त्रे-ग., अन्ते-क. ख.
घ. । ८. शीकार-क. ख. ग. । ९. वारकम्-ग. घ. च. । १०. नास्ति-ख. घ. ड. । ११. सर्व-
चित् नास्ति-ग. च. । १२. महातन्त्रे-ग. च. । १३. साधनपटलः पञ्चदशमः-ग. घ. च.,
अनङ्गवज्रसाधनक्रमभेदः पञ्चदशः-भो. । १४. दशमः-ख. । १५. 'मन्त्र' नास्ति-घ. ।
१६. रभेदानामेकं तं हन्तुमित्याह-क. । १७. तन्त्रमन्त्र-सार्व, गू० भो० । १८. नास्ति-क. ।
१९. विस्फुरद् ज्वल-क., स्फुरन्तं ज्वल-घ. । २०. नोन्मत्ता-क. ग. । २१. शब्दादयः-क. ।
२२. ततः-ग. घ. भो. । २३. 'वज्र' नास्ति कुत्रापि, गृहीतः पाठः-भो. ।

षोडशः पटलः

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि महाहेरुसाधनम् ।
यज्ज्ञात्वा मुच्यते क्षिप्रं योगी संसारबन्धनात् ॥१॥

द्विभुजमेकवक्त्रं तु नीलवर्णं सताण्डवम् ।
पाणौ विभावयेद्वज्रं करोटं चापरे न्यसेत् ॥२॥

त्रिनेत्रमूर्ध्वकेशं च पञ्चमुद्राविभूषितम् ।
खट्वाङ्गं वामभागेषु हारनूपुरभूषितम् ॥३॥

हंकारबीजसम्भूतं प्रेतस्थं सस्मितं सदा ।
मूर्ध्नि पञ्चकपालानि पञ्चबुद्धप्रयोगतः ॥४॥

अक्षोभ्यं मुकुटे ध्यात्वा हेरुकाख्यं विभावयेत् ।
धर्मचक्रं लिखेत् पूर्वे बुद्धबोधिं तु दक्षिणे ॥५॥

सर्वकामलतां पश्चादुत्तरे हेरुसन्निभाम् ।
नानारूपविलासिन्यः सर्वाभरणभूषिताः ॥६॥

ज्ञात्वेति साक्षात्कृत्य ॥१॥

१० तत्स्वरूपाख्यानायाह—द्विभुजमित्यादि । पाणाविति दक्षिणहस्ते । करोटं कपालम् । अपरे वामे ॥२॥

पञ्चमुद्रेति चक्रि^{११}कुण्डलकण्ठी^{१२}रुचकमेखलम् ॥३॥

हंकारबीजसम्भूतमिति । सप्तविधानुत्तरपूजादिवज्रसत्त्वव्रतापत्तिपर्यन्तं कृत्वा । प्रेतस्थं मृतहृदयं सूर्यस्थम् । प्रयोगत इति विशुद्धितः । नानारूपाः शुक्लपीतरक्तश्यामवर्णाः ॥४-६॥

१. यं ज्ञात्वा-ड. । २. तु भाव-ड. । ३. भावयेत्-भो. । ४. भूषिताः-च. । ५. संस्मि-क. ग. घ. च., संस्मि-ड. । ६. मुकुटं-ड. । ७. सर्वकर्म-ग. घ. । ८. त्रिभम्-ड. । ९. पिताम्-ख. ग. घ. । १०. तत्र-क. ग. । ११. चक्री-ग. घ. । १२. रोचक-क. ।

षोडशः पटलः

११९

प्रेतस्थाश्चारूपाश्च सर्वमोहाद्य^१हारिकाः ।
धर्मचक्रं^२ तथाऽश्वत्थं चिन्तामणिकल्पपादपम्^३ ॥७॥

वज्रं च भावयेद् देव्याः पाणौ दक्षिणभागतः ।
नृकरङ्गं चापसव्ये वै भावयेच्चक्रमण्डले ॥८॥

लोचनां मामकीं तारां पाण्डरां च मनोहराम्^४ ।
आग्नेयादिचतुष्कोणे बाह्यचक्रे यमान्तकम्^५ ॥९॥

प्रज्ञान्तकं^६ हयग्रीवं^७ सर्वकुण्डलि भावयेत् ।
द्वारपालाश्च^८ सर्वे^९ वै विधिदृष्टेन कर्मणा ॥१०॥

प्रेतस्था मृतकहृदयचन्द्रस्थाः । धर्मचक्रम् अष्टारचक्रम् । अश्वत्थं पिप्पलवृक्षम् । चिन्तामणिकल्पपादपौ च वृक्षौ । एषां^{१०} मध्ये तद् योगिन्यो लेख्याः ॥७॥

वज्रमिति पञ्चशूकम् । देव्या इति देवीनाम् । पाणौ दक्षिणभागत इति दक्षिणहस्ते नृकरङ्गं नृकपालम् ।^{११} अवसव्ये वामे ॥८॥

मनोहरामिति लोचनामित्यादिभिः प्रत्येकं सम्बद्धयते ।^{१२} द्वारभाग इति । पूर्वदक्षिणादिद्वारे ॥९॥

^{१३} सर्वकुण्डलिमिति । अमृतकुण्डलिम् । विधिदृष्टेनेति । दिग्योगिनीषु वामे खट्वाङ्गम् । तत्र लोचनादयः शुक्ल^{१४} नीलरक्तश्यामाः । चक्रवज्ररक्तपद्मखङ्गधरा दक्षिणे ।

१. मोहाद्य-ड., कारकाः-क. ग. ड., हारिकाः-च । २. 'तथा स्वच्छं' सार्वपाठः, गृहीतपाठस्तु टीकानुरोधात्, अश्वत्थदण्डं-भो. । ३. पादपाः-ड., पादपं तथा-भो. । ४. 'तथा वज्रं' सार्वपाठः, गृहीतस्तु-भो. । ५. धर्मचक्रे-भो. । ६. पाण्डरां तारां-क. ख. घ. । ७. मनोरमां-ड. । ८. त्तके घ. । ९. त्तक-घ. । १०. ग्रीव-क. ग. घ. च. । ११. अमृतकु-ड., सहकु-भो. । १२. लांश्च-ख. । १३. चक्रे वै-भो. । १४. एवामधो-भो. । १५. अप-क. । १६. द्वारभाग इति मूले नोपलभ्यते, भोटभाषानुवादे एवमेव पाठः । १७. सह-भो. । १८. पीत-भो. ।

^१इति ^२सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारि^३तन्त्रे
हेरुकसाधन^४पटलः षोडशः^५ ॥

वामे तु कपालधराः । यमान्तकादयो मुद्गरपद्मखड्गधराः । वामे तर्जनीकापाशभृतः^६ ।
तथा ज्ञानमण्डलप्रवेशेऽनुक्तमुद्रणं च कार्यमिति । अत्र भगव^७निष्पत्यैव माण्डलेयानामपि
निष्पत्तिर्भगवद्गृह्यबीजात् ॥१०॥

इति षोडशपटलव्याख्या ॥

सप्तदशः पटलः

पञ्चाकारं विभावित्वा बुद्धबिम्बं विभावयेत् ।

बुद्धबिम्बं विभावित्वा चक्रिणं^१ भावयेद् बुधः ॥१॥

चतु^२र्गीतिप्रयोगेन(ण) चक्रिणोत्पाद विद्यते ।

चर्चिकाद्यादि^३गीतेन गायन्ते^४ षोडु^५(षाड)वादिभिः ॥२॥

सकलतन्त्रोक्तं व्यस्तभावनं यथा ऋजु^६(जू)कृत्य बोद्धव्यं तथा वक्तुमाह—
पञ्चाकारमित्यादि । तत्र अकारादिस्वरैः षोडशभिर्द्विगुणितैश्चन्द्र आदर्शज्ञानमेक
आकारः । ^७ककारादिभिरधिक(कैः) तथ द ध य लसहितैश्चत्वारिंशता व्यञ्जनैर्द्विगु-
णितैरर्कः समताज्ञानं द्वितीय आकारः । बीजाक्षरेण चित्तनिष्पत्तिः, चित्ते च बीजमिति
प्रत्यवेक्षणाज्ञानं तृतीय आकारः । ततो 'देवताचक्रस्फरणसंह[र]णं' कृत्यानुष्ठानं चतुर्थ
आकारः । तत्र चन्द्रादेः सर्वद्रवीभूय समरसीभावः सुविशुद्धधर्मधातुज्ञानं पञ्चम
आकारः । **बुद्धबिम्बमिति** वज्रसत्त्वम् । **वज्रिणमिति** चतुर्गीतिसंचोदनयाऽभिमत-
देवतारूपं प्रधानम् । तदेवाह—**चतुर्गीति(ती)**त्यादि । **चर्चिकाद्या** इति । ^१पूर्व या
नै^{१०}[रा]त्मा(त्स्या)दयो भावितास्ता एव बोद्धव्याः, माण्डलेयानामद्याप्यनिष्पत्तेः । यत्र तु
वज्रधरस्य^{११} निष्पत्तिर्नास्ति, तत्र ^{१२}सर्वसंहारजचित्तस्थबीजमेव व[ज्र]सत्त्वः । यतो
वज्रं चित्तमुच्यते, तत्र यत् सत्त्वं बीजं तद्वज्रसत्त्वम् । परं तत्र संचोदनागीति^{१३} विनैव
तत् सर्वपरिणामेनोत्पत्तिः । **षाडवादिभिरिति** । सा(षा)डवः पूर्वविवृतः^{१४} । आदिशब्देन
कफलादि^{१५}रालादिभिः ॥ २ ॥

१. चक्रिणां-क. ग. घ. ड. च., वज्रिणं-टी. । २. 'नृत्यगीत' इति सार्वत्रिकः
पाठः, गृहीतस्तु-टी. भो. । ३. दिस्वगी-क. ख., विश्वगी-च. । ४. गायते-च. ।
५. ओडुवा-क. । ६. सूक्ष्म-क., अक्षय-ग., क्रमं-भो. । ७. ककारादि व र य सहितैः-भो. ।
८. 'देवताचक्र' नास्ति-भो. । ९. पूर्वयामेत्यादयो-ग. घ. । १०. मैत्र्यादयो-भो. ।
११. सत्त्वस्य-भो. । १२. सर्वदुःखजचित्तस्य-भो. । १३. गीतिमितिवत्-क. । १४. विभृत-
सार्व., गृहीतः पाठः-भो. । १५. लाद्रिवाला-ग., लादिवाला-घ., अनेकस्वरयुक्तं-भो. ।

१. नास्ति-ख. घ. ड. भो. । २. 'सर्व'चित्त' नास्ति-ग. च. । ३. महातन्त्रे
ग. च. । ४. साधनक्रमभेदः षोडशः-ग. च. भो. । ५. षोडशमः-च. । ६. पाशधृतः-क. ग. ।
७. भगवान् निष्पत्यै-ग. घ. ड. ।

उट्टु भराडउ^१ करुणाकोह^२ । तिहुअण^३ सअलह^४ फेडहि मोह^५ ॥३॥
 ए^६ च उमार पराजिअ राउल^७ । उट्टु भराडो^८ चित्ते^९ आउल^{१०} ॥४॥
 लोअणि^{११} मंति^{१२} अच्छसि^{१३} सुण्णे^{१४} । उट्टु भराडो लोअह^{१५} पूर्णे^{१६} (पुण्णे) ॥५॥
 काइ तु अच्छसि^{१७} सुन हो वित्ति^{१८} । बोधिसहाव^{१९} लो^{२०} अणिमंति^{२१} ॥६॥

यथा तारकसंक्रान्ति[र्] बोधिचित्तं तथा विशेत् ।

करुणारागचित्तेन विलीनो वज्रधृक् स्वयम् ॥७॥

उट्टुति उत्तिष्ठ । ^{१५} भराडउ भटा(ट्टा)रक । करुणाकोहेति कृपया निर्मितक्रोधः ।
 तिहुअणेति त्रिभुवनं कामधातु-रूप^{१६} धातु-आ(अ)रूपधात्वाख्यम् । फेडहीति^{१७} स्फोटय ।
 एतद्वज्रचर्चिकायाः ॥ ३ ॥

ए चउमारेति । एतत्कलेशक(स्क)न्धदेव^{१८} मृत्युरूपं चतुर्मारम् । पराजिता-
 (अ) [इति] पराजित्य, अभिभूय । राउलेति राजकुले । आउलेति व्याकुल । वज्र-
 वाराह्याः ॥ ४ ॥

लोअणिमंति अ इति लोकानामन्त्यबुद्धत्वेन । सुण्णे शून्यतायां महासुखैक-
 रसनिष्ठायाम् । लोअहपूर्णं(पुण्णे) इति लोक[र्]नामेव पुण्येन^{१९} । एतद्वज्रसरस्वत्याः ॥५॥

^{२०} काइ तु कस्मात् त्वम् । सूर्णे(सुण्णे) होवि^{२१} तीति शून्यतायामित्यर्थः । लोअणि-
 मन्तीति^{२२} लोकानामन्ते । एतद् वज्रगौर्याः ॥ ६ ॥

गीतप्रयोजनाख्यानायाह—यथेत्यादि । अयमर्थः—करुणारागचित्तेन विलीन-
 स्यानन्तरं संचोदना, तदनु ^{२३} तारकसंक्रान्ति^{२४} बोधिचित्तं विशेदिति बोद्धव्यम् । बोधि-
 चित्तमिति । ॐ आः हूँ इत्यक्षरत्रयं ज्वल^{२५} द्रूपम् ॥ ७ ॥

१. भराउल-भो. । २. तिहुताण-क. ख. ग. घ. ङ. च. । ३. फजहि-ङ. ।
 ४. एचउ भावय वा सइ राउल-ङ. । ५. उत्थ भराउडा-ङ. । ६. चित्ते-क., चित्ते-च. ।
 ७. लोउणि-ङ. । ८. मंती-ङ. । ९. अच्छसि-ख. । १०. सुण्णे-क., सूर्णे-ख., पूर्णे-घ.,
 शून्ने-ङ, सुवर्ण-च. । ११. छमि सुमहो विति:-क. ग., अन्तहा चिंतां-ङ. । १२. वोहि-ङ. ।
 १३. वैले घ. । १४. प्रणि-ङ. । १५. राउलेति-भो. । १६. रूपपत्तिधातु-घ. । १७. फेडहि-क. ।
 १८. न्धधवमृत्यु-क. ग. । १९. पुण्यानां-क. ग. । २०. काइतु-ग. घ. । २१. होचित्तीति ।
 शून्यतां विचिन्त्याशून्यताया-ग. घ., शून्यताचित्त इति शून्यतां विचिन्त्य-भो. । २२. सत्तीति-क. ।
 २३. ताचक्र-क. । २४. संक्रान्तिसदृशं-भो. । २५. क्रोधं-क. ।

प्रथमं भावयेद् योगमनु^१योगं द्वितीयकम् ।
 अतियोगं तृतीयं तु महायोगं चतुर्थकम् ॥८॥

वज्रसत्त्वस्य निष्पत्तिर्योग इत्यभिधीयते ।
 तन्निष्पन्दोदयो^२ देव^३ अनुयोगः^४ प्रगीयते ॥९॥

निष्पत्ति(त्तिः) सर्वचक्रस्य अतियोगो विभावितः ।

दिव्यचक्ष्वाद्यधिष्ठानं कायवाक्चित्तमेव च ॥१०॥

ज्ञानचक्रप्रवेशश्च अमृत[र्]स्वादमे(द ए)व च ।

महापूजा स्तुतिश्चापि महायोग इति स्मृतः ॥११॥

एतत्तन्त्रे^५ सुखबोधार्थं^६ संकेतं वक्तुं प्रथममित्यादि ॥ ८ ॥

योगादेरेव निर्देशार्थं वज्रसत्त्वस्येत्यादि । सप्तविधानुत्तरपूजातः प्रभृति यावद्वज्र-
 सत्त्वनिष्पत्तिपर्यन्तं योग इत्यर्थः । तन्निष्पन्दोदय इति । तस्मिन् द्रुते^७ वज्रसत्त्वे
 संचोद्योत्थापितो देवः^८ कालयमारिः ॥ ९ ॥

सर्वचक्रस्येति माण्डलेयदेवतासमूहस्य^९ । कायवाक्चित्तमेव त्विति कायवाक्-
 चित्ताधिष्ठानं च ।

अमुनैवार्थेन साधनं साधु कथ्यते—स्वहृदि रक्त^{१०} रंकारजरक्तसूर्यस्थ^{११} कृष्णहंकार-
 निर्गतरश्मिनाऽग्रतो द्विधाभूतेन पाशाङ्कुशाकारेण भावयितव्यं^{१२} यमारिमण्डलचक्र^{१३} सम्बर-
 तलविद्धमुपरि बध्वाऽऽनीयाग्रतः संस्थाप्य रश्मिमुत्सृज्य तन्मुखेन नानाविधां पूजां कृत्वा
 प्रणम्य यन्मया कृतं कारितमनुमोदितं वा यावत् तत् सर्वं पापं^{१४} देशयामि । पुनर्मया
 जीवितस्यार्थेन न कर्तव्यमिति संवरं^{१५} कृत्वा येन यावत् पुण्यं कृतं तदनुमोदे । तत्र
 एतत्पूजादिना यन्मे पुण्यमुपचितं तत्सर्वस्य जगतोऽर्थयानुत्तरायां सम्यक्संबोधौ
 परिणामयामि । आबोधेर्बुद्धं शरणं गच्छामि । धर्मं शरणं गच्छामि । संघं शरणं
 गच्छामि । तदनु आत्मन[र्] यमारिरूपेण बुद्धो भूत्वा सर्वसत्त्वा मया श्रीयमारिरूपेण
 बुद्धाः कर्तव्याः । तदर्थं च मयेदमेव^{१६} मन्त्रमहायानमाश्रितमिति । एवं पूजा-पापदेशना-

१. मन्त्रयोग-ङ. । २. न्दा देहदेवा-भो. । ३. 'देवाः' मूलस्थः पाठः । ४. प्रमो-
 ख. ग. घ. च. । ५. एतत्तन्त्र-क. ग. । ६. बोधार्थः-घ., इतः परं 'संकेतं' इत्यर्थः नास्ति-
 घ. । ७. व्रते-क. ग. । ८. फल-भो. । ९. देवताचक्रसमूहस्य-भो. । १०. यंकारज-भो. ।
 ११. 'कृष्ण' नास्ति-घ. । १२. तव्यः-घ. । १३. 'सम्बर' नास्ति-भो. । १४. सर्वं देशयामि-
 क. ग. । १५. नास्ति कुत्रापि, गृहीतः पाठः-भो. । १६. महागुह्यमन्त्रमा-भो. ।

पुण्यानुमोदना-पुण्यपरिणामना - त्रिशरणगमन - बोधिचित्तोत्पाद - मार्गश्रयणलक्षणमिति सप्तविधानुत्तरपूजां कृत्वा सर्वसत्त्वेषु एकपुत्रप्रेमतालक्षणां मैत्रीं कृत्वा । दुःखा[द] दुःख-हेतोर्वा समुद्ररणकामता(ना)लक्षणां^२ करुणाम्, सर्वाकारमुखोपसंहार^३वाञ्छात्मिकां मुदिताम्^४, तथैव च लोकोत्तरसुखसमन्वयवाञ्छाकारामुपेक्षाम्^५ । एवं चतुर्ब्रह्मविहारं विभाव्य स्वप्नमायोपमं जगद् विचिन्त्य, ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहमिति मन्त्रमुच्चार्य आकाशसमं चित्तं कृत्वा ।

रेफेण सूर्यं पुरतो विभाव्य तस्मिन् रवौ हूँभवविश्ववज्रम् ।

तेनैव वज्रेण विभावयेच्च प्राकारकं पञ्जरबन्धनं च ॥

तेन भूमिवाङ्^६ च तदभ्यन्तरावस्थितविश्ववज्रस्योपरि स्थितावकाशात्मकाकाशे^७ कृष्णयकारजवायुमण्डलं धनुराकारं कृष्णं कोटिद्वये चलत्पताकाद्वयान्वितम्, तदुपरि रक्तंकारेणाग्निमण्डलं त्रिकोणं रक्तं कोणेषु च रेफाङ्कितम्, तदुपरि सितवङ्कारेण जलमण्डलं घण्टाङ्कं सितमधोमुखम्, तदुपरि पीत^{१०}लङ्कारेण चतुरस्रं पृथ्वीमण्डलं पीतं कोणेषु त्रिशूकवज्राङ्कितं विभाव्य, 'इति वायुमण्डलादिसर्वपरिणामेन' कूटागारं द्विपुटं विश्वदलकमलस्योपरि यथास्वं स्थितचन्द्रसूर्यासनं चतुरस्रं चतुर्द्वारम् अष्टस्तम्भोप-शोभितं चतुस्तोरणभूषितं हारार्धहारघण्टापताकादिसहितं सर्वसम्पूर्णलक्षणं ध्यात्वा, 'मध्यपुटमध्ये आ(अ)कारादिषोडशभिः स्वरैरावर्तविवर्तेन द्विगुणितैश्चन्द्रमण्डलमादर्श-ज्ञानविशुद्धम्, तदुपरि ककारादिभिर्यज्जनैरपि क^{१४} ड द ध य लकारैर्द्विगुणितैश्चा-वर्तविवर्तेन सूर्यमण्डलं समताज्ञानविशुद्धम्, तदुपरि 'हूँकारं तेन पञ्चशूकवज्रम्, तद्गर्भे पुनः सूर्यस्थ^{१५}हूँकारं प्रत्यवेक्षणाज्ञानविशुद्धम्, ततो 'हूँकाराद्यमारिचक्रं संस्फार्य सत्त्वार्थं कृत्वा पुनरानीय 'पुनर्मन्त्ररूपेणाकृष्टं कृत्यानुष्ठानज्ञानम्, तत्सर्वं इति द्रवीभूतं शुक्लं सुविशुद्धधर्मधातुज्ञानात्मकं विभाव्य, एवं पञ्चाकाराभिसम्बोधिना वज्रसत्त्वं वक्ष्यमाणयमारिचिह्नधारिणं शुक्लवर्णं मूलशुक्लदक्षिणकृष्णवामरक्तमुख-त्रयोपेतं चन्द्रमण्डलस्थं^{१९} वज्रवाराह्याकारं^{२०} शुक्लस्वाभा^{२१} समापन्नं पश्येत् ।

इति योगः^{२२} ।

१. एकसूत्र-क. ग. । २. लक्षणा करुणा-क. । ३. वागात्मिका-क. । ४. मुदिता-क. । ५. मुपेक्षा-क. । ६. वाद-घ., बन्ध-भो. । ७. त्मकाकाशगैकेषु-क., गैक्येषु-ग. । ८. णेषु हाङ्कितं-क., च हाङ्कितं-ग. । ९. घटाङ्गं-भो. । १०. पीतवङ्का-घ. । ११. तदुपरि-भो. । १२. कूटाङ्गा-क. । १३. तथा पुट-क. । १४. द ध व य र ल-भो. । १५-१७. हंकारं-क. । १८. 'पुनर्मन्त्ररूपेणाकृष्टम्' इत्यस्य स्थाने 'सहुतम्' इति-सार्व., गृहीतः पाठः-भो. । १९. वज्रधाराकार-क. । २०. रक्त-भो. । २१. स्वाभामापन्नं-क. ग. । २२. शेषः-क. ।

ततः स्वहृदयस्थहूँकारश्मिना यमारिचक्रमाकृष्य मुखेन प्रवेश्य रागानुरागेण द्रवीकृत्य वज्रमार्गेण देवीकमले समुत्सृज्य तद्वोधिचित्तं निष्पन्नमाण्डलेयबीजाक्षराणि यथास्थानं संस्थापयेत् । तत्राभ्यन्तरपुटे पूर्वोण चन्द्रमण्डले क्षेकारं^१ सितम्, दक्षिणे सूर्यस्थमकारं पीतम्, पश्चिमे सूर्यस्थमेकारं रक्तम्, उत्तरे हरितं दकारं सूर्यस्थ(स्थम्) । आग्नेयादिचतुर्षु^२ कोणेषु चन्द्रमण्डलस्थं यथाक्रमं जा स दो रु इत्यक्षरचतुष्टयं सित-कृष्णरक्तहरितवर्णम्, बाह्यपुटपूर्वदक्षिणादिद्वारेषु यच्च नि रा इत्यक्षरचतुष्टयं सूर्यस्थं कृष्णसितरक्तहरितवर्णम्, कोणचतुष्टये^३ सितवर्णचन्द्रमण्डलस्थं ण यो नि र इत्यक्षर-चतुष्टयं पश्येत् । ततो रागानुरागेण स्वविद्यया सह विलीय^४ शुक्रद्रवरूपं वज्रसत्त्वं पश्येत् । ततः पूर्वप्रणिधानं^५ वशान्मैत्रीकरुणामुदितोपेक्षाचिह्निकादियोगिनीचतुष्टयम् अभ्यन्तरपुटकोणेषु पश्येत् । तत्र वज्रचिह्निका एवं संचोदयति—

उठु भराडो करुणाकोह । तिहुअण सअलह फेडहि मोह ॥

तथा वज्रवाराही—

ए चउमार पराजिअ राउल । उठु भराडो चित्ते आउल ॥

तथा वज्रसरस्वती—

लोअणिमन्ति अच्छसि सुण्णे । उठु भराडो लोअह पूर्णे(पुण्णे) ॥

तथा वज्रगौरी—

काइ तु अच्छसि सुण्णे(सुण्णे) होन्ती^६ । बोहिसहाब लोअणिमन्ती ॥ इति ।

गीतिसमन्तरमेव ॐ आः हूँ इत्यक्षरत्रयं रक्तवर्णरक्तहोकारद्वयविर्भितं द्रवसंहतौ प्रविशत् पश्येत् । ततस्तेन द्रवेण रक्तसूर्यस्थकृष्णयकारं तेन पञ्चशूकवज्रं तद्गर्भे च रक्तसूर्यस्थकृष्णयकारं ततः^१ सबीजवज्रपरिणतमात्मानं द्वेषयमारि कृष्णं क्रुद्धं रौद्रं लम्बमानमुण्डमालाधरं करालोर्ध्वज्वलत्केशवभ्रुश्मश्रुभ्रुवम् ईषदंष्ट्राकरालास्यं लम्बोदरं प्रलयानलसन्निभम् अष्टनागाभरणं व्याघ्रचर्माम्बरं^२ मूलकृष्णदक्षिणसितवाम-रक्तमुखत्रयोपेतं षड्भुजं दक्षिणभुजत्रयेण वज्रखड्गकर्तिधारिणं वामभुजत्रयेण चक्रपद्म-

१. क्षेकारं-ख. ग., लाकारं-घ. । २. 'चतुर्षु' नास्ति-भो. । ३. ष्यं-क. ग. । ४. 'शुक्र' नास्ति-भो. । ५. धानावेदवशात्-घ. । ६. होविन्ती-क. ग. । ७. गौरिसम-क. । ८. हाकार-क. ग., 'रक्तहोकारद्वयविर्भित' नास्ति-भो. । ९. 'कृष्ण' इत्यस्य स्थाने सर्वत्र 'नील' इति-भो. । १०. तत्र-क. । ११. सुबीज-घ. । १२. चर्मधरं-क. ।

कपालधारिणं महामहिषपुच्छधरं^१ सूर्यमण्डले प्रत्यालीढपदं शिरःस्थितपञ्चबुद्ध-
स्वभावकपञ्चकपालखण्डं पञ्चमुद्राधरं रोमकूपविवरात् स्फुरदात्मसमानयमारिसंघातं
ॐ ह्रीः श्रीः विकृताननं^२ हूं हूं फट् फट् स्वाहा इति मन्त्रमुच्चरन्^३ ध्यायात् ।

इत्यनुयोगः ॥

तदन्वभ्यन्तरपुटपूर्वदिशि स्थितक्षेकारेण मोहयमारिशुक्लं मूलसितदक्षिणकृष्ण-
वामरक्तवदनं दक्षिणभुजैश्चक्रखड्गकर्तिधरं वामभुजै रत्नपद्मकपालधारिणम् ॐ जिन-
जिगिति मन्त्रमुच्चरन्तम्, ततो दक्षिणे मकारपरिणतं पिशुनयमारिं पीतवर्णं मूलपीत-
दक्षिणसितवाम^४कृष्णवदनं दक्षिणभुजै रत्नखड्गकर्तिधारिणं वामभुजैश्चक्रपद्मकपालधरम्
ॐ रत्नधृगिति मन्त्रमुच्चरन्तम्, ततः पश्चिमे म^५(मे)कारेण रागयमारिं^६(रिं) लोहितवर्णं
मूलरक्तदक्षिणकृष्णवामशुक्ल^७वदनं दक्षिणकरै रक्तपद्मखड्गकर्तिधारिणं वामकरैश्चक्र-
रत्नकपालधरम् ॐ आरोलिंगिति मन्त्रमुच्चरन्तम्, तत उत्तरे व(द)कारपरिणतमीर्ष्या-
यमारिं मरक्त(मरकत)वर्णं मूलहरितदक्षिण[कृष्ण]वामपीतवर्णं दक्षिणभुजैः खड्गवज्र-
कर्तिधारिणं वामभुजैश्चक्रपद्मकपालधरम् ॐ प्रज्ञाधृगिति मन्त्रमुच्चरन्तम् । चत्वारोऽ-
प्येते^८ प्रत्यालीढपदाः पिङ्गलोर्ध्वज्वलत्केशा रक्तवर्तुलत्रिनेत्राः प्रलयानलदुःसहाः ।
ततोऽभ्यन्तरपुटान्येकोणस्थजाकारेण वज्रचर्चिकां मोहयमारिसदृशीं मैत्री^९स्वभावाम्
ॐ मोहस्तीति मन्त्रमुच्चरन्तीं पश्येत् । ततो नैऋत्या^{१०} सकारेण वज्रवाराहीं द्वेषय-
मारिसन्निभां मूलघोणवदनां करुणात्मिकाम् ॐ द्वेषस्तीति मन्त्रमुच्चरन्तीं ध्यायात् ।
ततो वायव्ये^{११} दोकारेण वज्रसरस्वतीं रक्तवर्णां रागयमारिसदृशीं मुदितात्मिकाम्
ॐ रागरतीति मन्त्रमुच्चरन्तीं ध्यायात् । तत ऐशाने^{१२} क(दु)कारेण वज्रगौरीम्
ईर्ष्यायमारिसदृशीं^{१३} परं खड्गस्थाने पीतोत्पलधारिणीम् उपेक्षात्मिकाम् ॐ वज्ररतीति
मन्त्रमुच्चरन्तीं पश्येत् । एतास्तु योगिन्य आलीढपदं^{१४} स्थिताः ।

ततो ब्राह्मपुटे पूर्वद्वारे^{१५} यकारेण मुद्गरयमारिं द्वेषयमारिसदृशीं(शं) परं वज्र-
स्थाने धृतत्रिशूकवज्राङ्कितमुद्गरां(रं) ॐ मुद्गरधृगिति मन्त्रमुच्चरन्तम्, ततो दक्षिणद्वारे
रु^{१६}(छ)कारपरिणतं^{१७} मोहयमारिसदृशं दण्डयमारिं परं चक्रस्थाने धृतत्रिशूकवज्राङ्कित-
दण्डम् ॐ दण्डधृगिति मन्त्रमुच्चरन्तम्, ततः पश्चिमे लि(नि)कारपरिणतं रागयमारि-

१. महिषपुच्छधरे-क, पृष्ठधरवति-घ., पृष्ठसूर्ये-भो. । २. स्फुर-ग. । ३. नने-
क. ग. । ४. रेत्-सार्व., गृहीतः पाठः-भो. । ५. तद् ध्यायात्-घ. । ६. नील-भो. ।
७. रक्त-भो. । ८. 'मकारेण' नास्ति-क. ग. । ९. मूलं रक्तं-क. ग. । १०. शुक्लं-घ., रक्त-
भो. । ११. प्यत्र-क. ग. । १२. महामैत्री-भो. । १३. नैरात्म्यसका-क. ग. । १४. दो-क. ।
१५. तत्र-क. ग. । १६. ऐशानकोणे-क. ग. । १७. वरखड्ग-क. । १८. आलीढवदवस्थि-क. ।
१९. यंका-क. ग. भो. । २०. रकार-क. ग., चकार-भो. । २१. पिशुन-भो. ।

सदृशं पद्मयमारिम् ॐ पद्मधृगिति मन्त्रमुच्चरन्तम्, तत उत्तरद्वारे राकारपरिणतं
खड्गयमारिमीर्ष्यायमारिसदृशं ॐ खड्गधृगिति मन्त्रमुच्चरन्तं ध्यायात् । सकल-
माण्डलेयदेवता मण्डलेस्व(श्व)रवेशभृतः । ततो ब्राह्मपुटकोणचतुष्टयस्थितेन(तैनं)
योनि^{१८}(र)बीजैर्विश्वदल^{१९}कमलस्थस्वासनस्थानि चत्वारि कपालानि पञ्चामृतपरिपूर्णानि
ध्यायात् ॥

इति सर्वचक्रस्य निष्पत्तिरतिथोगो विभावितः ॥

तदनु मण्डलेश्वरमाण्डलेयानां चक्षुरादि ॐ वज्रचक्षुः वज्रश्रोत्र वज्रघ्राण
वज्रजिह्वा वज्रकाय इति मन्त्रेणाधि^{२०}तिष्ठेत् । तथा शिरसि चन्द्रस्थं शुक्लमोङ्कारं^{२१}
कण्ठे रक्तपद्मस्थ आकाररक्तम्, हृदि रक्तसूर्यस्थं^{२२} कृष्णहंकारं कायवाक्चित्तात्मकं
पश्येत् । ततः स्वहृद्बीजरश्मिना आकाशदेशस्थितान् सर्वसम्बुद्धान् सम्पूज्य अभि-
षिञ्चन्तु मां सर्वतथागता इति प्रार्थयेत् । ततस्तैर्यमारिरूपापरि(पन्न)पञ्चामृत-
भूतकलशैरभिषिच्यते । ततः सकलब्राह्मभ्यन्तरमलापगमाद्^{२३} देदीप्यमानं ब्राह्मभ्यन्तर-
मात्मानं^{२४} दृष्ट्वा मण्डलेश्वरमाण्डलेयानां शिरसि स्व-स्व^{२५}कुले(लं) संपश्येत् । तद्यथा—
मण्डलेश्वरस्य अक्षोभ्यम्, मोहयमारिवै(रेवै)रोचनम्, पिशुनयमारिं(रे) रत्नसम्भवम्,
रागयमारिरेमिताभम्, ईर्ष्यायमारिमोघसिद्धिम्, वज्रचर्चिकाया वैरोचनम्, वज्रवाराह्या
अक्षोभ्यम्, वज्रसरस्वत्या अमिताभम्, वज्रगौर्या अमोघसिद्धिम्, मुद्गरयमारिरेक्षोभ्यम्,
दण्डयमारिवैरोचनम्, पद्मयमारिरेमिताभम्, खड्गयमारिमोघसिद्धिमिति ।

तदनु स्व^{२६}हृद्बीजरश्मिना ज्ञान^{२७}मण्डलमानीय^{२८} सम्पूज्य ॐ मुद्गर जः । ॐ
दण्ड हूं । ॐ पद्म वै । ॐ खड्ग होः । इति मन्त्रचतुष्टयेन आकृष्य प्रवेश्य बद्ध्वा
वशीकृत्य समयमण्डलज्ञानमण्डल[यो]रेकलोलीभावं विचिन्तयेत् । ततो यकारपरिणत-
यथोक्तवायुमण्डलोद्दीपितरकारपरिणताग्निमण्डलतापितसित^{२९}आकारपरिणतं कपालै-
र्विगतप्राणं गोकुदहनम् ॐ काराधिष्ठितं द्रवीभूतं पश्येत् । ॐ कारबिन्दुविनिर्गतरश्मिना
सर्वबुद्धानां हृदयामृतमानीय तत्र प्रवेश्य शीतीकृतं पञ्चामृतम् ॐ आः हूं इत्यक्षर-

१. 'ॐ खड्ग'.....रत्न' नास्ति कुत्रापि, गृहीतः पाठः-भो. । २. योनिघोरै-क. ।
३. 'दल' नास्ति-भो. । ४. 'चक्र' नास्ति-घ. । ५. नाधिष्ठितस्ति-क. । ६. कलमेकारं-क. ।
७. नील-भो. । ८. सम्यक् च-क. । ९. रूपावेव-क. । १०. दीप्यमानं-क. । ११. मात्मा-
नन्दस्था-क., राक्षोषमलविशुद्ध-भो. । १२. स्वकलशं-क. ग., स्वकुलाधिपति पश्येत्-भो. ।
१३. स्वबीज-क. । १४. सर्वत्र मण्डलस्थाने चक्रपदप्रयोगः-भो. । १५. स पूज्यः-क. ।
१६. रःकार-घ. ।

त्रयाधिष्ठितं सर्वदेवानां हूँकारनिष्पन्नं विश्ववज्रैकशूकवज्ररश्मिनलिकया मुखे प्रविश्य
ध्येयम् । तत्र स्फीतीभूतं चक्रं दृष्ट्वा वज्रचर्चिकामुखेन गीतपूजां कारयेत्—

अडेडेडे किट्टयमारि गुरु रक्तलूब^३ सहाव ।
हडे तुअ^४ पेक्खि^५अ भीमि^६ गुरु छड्डहि कोह सहाव ॥

ततो वज्रवाराहीमुखेन—

पइणच्च^७ते कंवि अइ सग्ग^८मच्चपाआलु ।
किट्ट भिण्णाज्जण कोहमणु णच्चहि^९ तुहु^{१०} वेआलु ॥

ततो वज्रसरस्वतीमुखेन—

काला खव्व पमा^{११}णहा^{१२} बहुविह णिम्मसि रुअ ।
वज्जसरा^{१३}स्सइ विण्ण^{१४}ममि णच्चहि तुह महासुह^{१५}रुअ ॥

ततो गौरीमुखेन—

ह्रीः ध्रीः मन्तेण^{१६} फेडहि केहु^{१७} तिहुअण भान्ति ।
करुणाकोह भराडउ तह^{१८} कुरु जगु पेक्खन्ति ॥

इति गीतिकया मण्डलं संपूज्य स्तुतिं तत्र कारयेत्—

मोहवज्रस्वभावस्त्वं यमारिरतिभीषणः ।
सर्वबुद्धमयः शास्ता कायवज्र नमोऽस्तु ते ॥

पिशुनवज्रस्वभावस्त्वं यमारिरतिभीषणः ।
चित्तवज्रप्रतीकाशं रत्नवज्र नमोऽस्तु ते ॥

रागवज्रस्वभावस्त्वं रागधर्माकरः प्रभुः ।
सर्वघोषवराग्राग्रा वाग्वज्र नमोऽस्तु ते ॥
ईर्ष्यावज्रस्वभावस्त्वं यमारिः सार्वकर्मिकः ।
कायवज्रप्रतीकाशः खड्गपाणि(णे) नमोऽस्तु ते ॥
सर्वबुद्धस्वभावस्त्वं सर्वबुद्धैकसंग्रहः ।
सर्वबुद्धवराग्राग्रा माण्डलेश नमोऽस्तु ते ॥

इति महायोगः ॥

दिव्यचक्ष्वाद्यधिष्ठानं कायवाक्चित्तमेव तु ।

ज्ञानचक्रप्रवेशश्च^१ अमृतास्वाद एव च ॥

महापूजा स्तुतिश्चापि महायोगस्तु कथ्यते । (१७।१०-११)

उपलक्षणत्वादस्य वक्ष्यमाणमपि महायोगत्वेन बोद्धव्यम्—

एवमात्मानं विभाव्य सर्वेषां हृदि स्वस्वासनवच्चन्द्रसूर्यस्थस्वस्वबीजाक्षराणि
पश्यन् मन्त्रं जपेत् । तत्रायं मन्त्रः— ॐ यक्षेममेद यच्चनिरा जासदोरु णयोनिर^१ हूँ फट्
फट् फट् स्वाहा । तथा सर्वदेवताकायेभ्यः स्वसदृशदेवताकायं सत्त्वार्थं^२ स्फारयेत् ।
तत्र द्वेषकुले पतितान् सत्त्वान् विनीय महामहमहाद्वेषे^३ प्रतिष्ठाप्यागत्य^४ मण्डलेशशरीरं
प्रविश्य तद्द्वेषयमारिचक्रं^५ द्रष्टव्यम् । तथा मोहकुले पतितान् सत्त्वान् विनीय महामह-
महामोहे प्रतिष्ठाप्यागत्य^६ मोहयमारिकायं संहरेत् । तथा पिशुनकुले पतितान् [सत्त्वान्]
महामहमहापिशुने प्रतिष्ठाप्य पिशुनयमारिकाये देवताचक्रं संहरेत् । एवमीर्ष्यायमार्या-
दावपि बोद्धव्यम् ।

एवं पुनः पुनर्विभाव्य खेदे सति षडङ्गं^७ योगं विभावयेत् ।

कृष्णं पीतं तथा रक्तं श्यामं हरितं^८ सितं क्रमात् ।

सहजानन्दमात्रं तु चक्रं^९ ध्यायात् सनायकम् ॥

ततोऽप्युत्थितः पूर्ववद् देवताचक्रं भावयेत् । जपेन्मन्त्रं स्फरेत् संहरेच्चे-
त्यादि ॥ १०-११ ॥

१. 'निष्पन्न' नास्ति-क., 'विश्ववज्र' नास्ति-ग. घ. भो. । २. अ ड ड ड ड-घ. ।
३. सरुअ-टी. । ४. तुह-टी. । ५. पेक्ष-टी. । ६. विभामि-टी. । ७. णच्चन्तं-टी. ।
८. कम्पि-टी. । ९. मचं-टी. । १०. णच्चह-टी. । ११. तुह-टी. । १२. पवाण-टी. ।
१३. भावहु-घ. । १४. सरस्सइ-टी. । १५. विणमसि-घ. । १६. 'रुअ' नास्ति-टी. ।
१७. मन्तं-टी., 'णच्चहु' इत्यधिकः पाठः-टी. । १८. 'केहु' नास्ति-टी. । १९. तहु जगपेक्ष
उणच्चन्तं-टी. ।

१. वज्रचक्रा-क. ख., वज्ररक्षाधिष्ठान-ग. घ., चक्षुरित्याद्य-टी. पाठः ।
२. शश्रातोऽमृता-क. । ३. रा हूँ हूँ फट् फट्-भो. । ४. कार-सार्व. । ५. द्वेष-घ. ।
६. छाप्य रश्मिना-भो. । ७. वक्त्रं-क. । ८. 'आगत्य' नास्ति-भो. । ९. डङ्गयो-घ. ।
१०. हरिसितं-क. घ. । ११. चैकं-क. ।

आचार्या नावमन्तव्याः सुगताज्ञा(ज्ञां) न लङ्घयेत्^१ ।
 भ्रातृणां च तथा कोपान्न दोषं संप्रकाशयेत् ॥१२॥
 मैत्रीचित्तं तु सर्वेषु न वै त्याज्यं कदाचन ।
 बोधिचित्तं न वज्ये(जै) त^२ स्वपरधर्म^३ न दूषयेत् ॥१३॥
 अपरिपाचितसत्त्वेषु गुह्यं नैव प्रकाशयेत् ।
 आत्मस्कन्धं^४ न^५ वै निन्देद् ग्राम्यान् धर्मान् दूषयेत् ॥१४॥
 दुष्टमैत्री सदा त्याज्याऽधर्म^६ नैव प्रमाणयेत् ।
 'श्राद्धसत्त्वं न वै^७ वञ्चेत् समयान्^८ सेवयेत्^९' सदा ॥१५॥
 स्त्रीणां प्रज्ञास्वभावानां दूषणाद् दोष एव च ।
 भिक्षां नैव भ्रमेद् योगी योगं नैव विवर्जयेत् ॥१६॥
 जपेन्मन्त्रं सदा नित्यं समयादीन् सेवयेत् सदा ।
 गुरुद्रोहं त(हस्त)था समये प्रमादाद् यदि संभवेत् ॥
 तदा^{१०} मण्डललेखेन सुगतेभ्यो दोषदेशना^{११} ॥१७॥

एवं देवतायोगयुक्तो बलिमधितिष्ठेत्, शान्त्यादिकं च कर्मारभेदिति यथा कर्तव्या-
 ख्यानायाह—आचार्या इत्यादि । सुगताज्ञामिति । यस्यां स्थितौ यदुक्तं भगवता
 हेयमुपादेयं च । भ्रातृणामिति । वज्रधरनिर्माणत्वेन भ्रातृत्वात् प्राणिनामेवं दोषं न
 प्रकाशयेदिति सम्बन्धः । तथा कोपादिति कोपाविष्टेन । धर्मं सुकृतम् । नैवेति
 परमार्थतः । 'भावान्(ग्राम्यान्) धर्मान् पूतिविकृतादीनि[ति] । धर्मं नैवेति । उदार-
 देवताद्याः स्तोके^{१२} प्रयोजना इति कृत्वा । सेवनं सदा, कुर्यादिति शेषः ॥ १२-१५ ॥

प्रज्ञास्वभावानामिति प्रज्ञापारमितारूपाणाम् । भिक्षामिति । ग्राह्यग्राहकाभि-
 निवेशेन । योगं नैवेति । देवतादि^{१३} मूर्तिम् । सदा सर्वकाले । नित्यं समाहितासमाहित-

१. लङ्घने-क. । २. ज्यैष्ठ-क. । ३. धर्म-ख. घ. ड. । ४. आत्मसत्त्वं-ग. ।
 ५. 'न वै'...श्राद्धसत्त्वं नास्ति-ग. । ६. विन्देद् भावान् वा-सार्व., गृहीतस्तु-भो. । ७. धर्म-
 क. । ८. साद्ध-ड. । ९. न वेदं तत्-ड. । १०. समययोगी-ख., समयो नाङ्गी-घ., समयानां-
 क. ग. ड. । ११. सेवनं-ड. टी. । १२. मलवत्तेन-ग. घ. ड., वत्ते तत्-क. ख. । १३. देशनं-
 क. ग. । १४. भगवान्-घ., नास्ति-भो. । १५. लोकेषु प्रयो-क. । १६. योगं-भो. ।

श्राद्धं^१ गुरुं समयपालकमप्रतर्क्य^२
 कृपान्वितं सकलदोषविहीनचित्तम् ।
 ध्यानान्वितं^३ स^४ गुरुजापपरायणं च
 कुर्यात् सदा तं गुरुवद् गुरुत्वम् ॥१८॥
 धीरं विनीतं करुणैकचित्तं
 श्रद्धाश्रयं^५ क्षान्तिधरं प्रशस्यम् ।
 यमारिभक्तं गुरुभक्तिभक्तं
 शिष्यं प्रतीतं परिपाचनीयम् ॥१९॥

योगेन । पूर्वमपि समयसेवाभिधानात् पुनर्यद् वचनं तस्यायमर्थः—^६रक्ष्यो भक्ष्यश्चैव तद्
 द्विधा समयः । पूर्वं 'भक्ष्यसमयस्योक्तत्वात् रक्ष्यसमयाभिप्रायेणेदम् । गुरुद्रोहमित्य-
 पकारः । तथा समयमिति समयद्रोहः । मण्डलमिति रजोमण्डलम् । सुगतेभ्यो
 गुरुभ्यः, तत्र(१)सन्निधौ च बुद्धेभ्य एव ॥ १६-१७ ॥

द्रोहप्रस्तावात् कीदृशोऽसौ गुरुः कर्तव्य इत्याह—^७श्राद्धमित्यादि । समय इति
 गोकुदहनादिमेव(सेवनम्) । अप्रतर्क्यमिति । यथा परैर्न लक्ष्यते समयसेवायाम् ।
 सकलदोषेति । आगमोक्तदोषः । ध्यानान्वितमिति । देवतायोगयुक्तं^८ सत्त्वार्थपरम् ।
 तं गुरुवद् गुरुत्वमिति । तत्र गुरौ गुरुत्वं कार्यम् ॥ १८ ॥

शिष्यगुणाख्यानायाह—धीरमिति श्रुतपठितशास्त्रम् । विनीतं सर्वपरायणम् ।
 श्रद्धाश्रयं श्राद्धम् । प्रशस्यम् अहीनाङ्गं^९ प्रशस्ताङ्गम् । परिपाचनीयं धर्मदेशना-
 योग्यम् ॥ १९ ॥

१. सार्ध-च. । २. प्रतर्क-क. ग. । ३. ध्यात्वा चित्तं-क. ग. । ४. 'स' नास्ति-
 ख. घ. ड. भो. । ५. गुरुपूजा-ग. । ६. क्षान्तिशयं-क. ग. च. । ७. रक्तोक्त्याश्चेत-क. ग. ।
 ८. भक्षे-क., रक्ते-ग. । ९. रक्त-क. ग. । १०. 'मोहमित्यादि । मोहमित्यादि' इति
 पाठः सार्व., भोटपाठस्तु मूले स्थापितः । ११. योगपरायणं-घ. । १२. नाङ्गं स्तुत्यं-क.,
 प्रत्यङ्गम्-ग. ।

अथ भगवन्तः सर्वतथागता महापरमानन्दरूपिणो वज्रसत्त्वस्य^१
वचनमुपश्रुत्य^२ तूष्णींभावं गता इदमुदानमुदानयामासुः ॥२०॥

यमार्यन्तानि^३ यन्त्राणि कपालान्तं व्रतं महत् ।

समाजान्तानि^४ तन्त्राणि न भूतो न भविष्यति ॥२१॥

अहो धर्मं महाशान्तं महाक्रूरं भयानकम् ।

अहो परमनिर्वाणं^५ महो संसारसंततिः^६ ॥२२॥

अहो सुविस्मयमिदं यदोष तद्गुणं भवेत् ।

न बोधिर्नाभिसमयो न भावो न च भावना ॥२३॥

महापरमानन्देति सहजानन्दः । तूष्णीं^७ भावमिति । 'यच्च'.....ता ।
उदानयामासुस्तन्तः ॥ २० ॥

किमुक्तवन्त इत्याह—यमार्यन्तानिति । श्रीयमारितन्त्रे यादृशानि लक्ष्यसिद्धान्त्य-
वश्यंभावीनि यन्त्राणि च भासमानान्यस्मिन् । कपालान्तं कपालधारणान्तं हेरुक-
योगान्तम् । अतः श्रावकादिव्रतं नात्यन्तिकमित्यर्थः ॥ २१ ॥

अहो धर्मं महाशान्तेति । स्वप्नमायोपमाद्वयभावनया^८ निःस्वभावत्वान्महा-
शान्तिदम् । 'महाभीमम् भयानकमिति शान्तत्वेऽपि विनेयवशान्तिमितात्मकाद्भूत-
भीममूर्तितया । एतद्देव^९ द्वयमाह—अहो इत्यादि । परमनिर्वाणमिति शान्तत्वात् ।
^{१०}अये(हो) संसारसंततिरिति । 'अयं च संसारार्णव'^{११}वद् देवताकारेण वहनात् ॥ २२ ॥

तदेव पुनरनुबध्नाति—अहो इत्यादि । यद् दोषमिति गृहगृहिणाम् उत्पाद-
निरोधादिः सांसारिकाणां दोषः । अत्रापि^{१२} तादृगेव सर्वम्, परं गुणं भवेत् । अत्र च
^{१३}यतः कूटा^{१४} गारस्थित्यादिर्न बन्धहेतुः, किन्तु मुक्तिमेव करोति । 'कथं पुनर्दोषस्य

१. वज्रधरस्य-भो. । २. श्रुत्वा-क. ग. । ३. तन्त्राणि मन्त्राणि-ग. च. ।
४. मन्त्राणि-ग. च. । ५. वर्णिं महा-क. घ. च. । ६. शान्तता-भो. । ७. 'तन्त्राभिरमन्त-
स्तुष्टिमापन्नाः' इत्यभिप्रायकं वाक्यमत्र दृश्यते-भो. । ८. 'यच्च'.....ता' नास्ति-भो. ।
९. चक्राणि-भो. । १०. निविभावत्वात्-सार्व., गृहीतः पाठः-भो. । ११. नास्ति-भो. ।
१२. एतदेवाद्वय-क. ख. ग. । १३. शान्तता-भो. । १४. अथ च-घ. । १५. बद्धवकारेण-क.,
तद्देवता-घ. । १६. नोक्तमेव-क., तादृशै च-घ. । १७. यः-क. । १८. कूटाङ्गा-क. ।
१९. कर्म पुनर्भाविष्य-क. ।

न धातुर्न च विज्ञानमाकाशसमताल्यम् ।

आकाशमिव नैरात्म्यमेष^१ धर्ममहासुखम् ॥२४॥

न पृथिवी नाप्तेजो न वायुर्न हुताशनम् ।

वज्रसत्त्वप्रयोगेन(ण) उत्पादोऽयं प्रतिष्ठितः ॥२५॥

गुणता^२ स्यादिआह(दित्याह)—न बोधिरिति । नात्र बोधिसत्त्वो बोधिसाध्यत्वेन
पृथग् अभिनिविशते । नाभिसमय इति । बोध्यर्थं च योऽभिसमयमार्गस्तत्राभिनिविष्टः
पृथग्(ङ् न) । [न] भावो न च भावनेति । नात्मानं भावं भावकं भावनां^३ च पुनः
पुनश्चेतसि विनिवि(वे)शात्मिका(कां) पृथग्भिनिविशते ॥ २३ ॥

'कस्मात् पुनरभिनिवेशात्ति(द्धि) [न] पृथग्भावना [इत्याह]—न धातुरित्यादि ।
न बाह्यरूपो^४ ग्राह्य आश्रयः । ग्राह्याभावाद् ग्राहकमपि नास्तीत्याह—न चेति । न
ग्राहकं विज्ञानमित्यर्थः । कीदृशं तर्ह्यतः^५ प्रत्याभासः ? एतदेवाह—आकाश-
समताल्यम् । 'आकाशं हि अवकाशरूपं प्रतिभासमात्रं नीलधवलाद्याकारहीनम्,
अथ च तमस्तुहिनाद्यालयम् । 'तत्समूहमाकाशमत्रैवमिति मूढमनसोऽभिनिविशन्ते ।
तदेतदनाकारं विज्ञानं^६ महासुखबोधैकरसम्, 'अथवाकारचक्रालयम् । तत् स्वभाव-
मेवेति मूढा अभिनिविशन्ते । तदेवाह—'आकाशमिवेति । नैरात्म्यमेष धर्ममहा-
सुखमिति । महासुखस्वभावं यच्चित्तं तन्नैरात्म्य^७ धर्मप्रतिभासमानाकार^८ स्वभावा-
भावान्निस्वरा(भा)वमनाकारमित्यर्थः^९ ॥ २४ ॥

ग्राह्या(ह्य)ग्राह्यका(हक)चक्रं स्वरूपकारणपञ्चमहान्तता(भूता)भावेन दर्शयितु-
माह—न पृथिवीत्यादि । पृथिव्यादेः परमाणु^{१०} संघातत्वमेवेष्टव्यम् । परमाणुस्तु निर्भागं-
(गा)वस्थोच्यते । अत्र च दिग्भागभेदा^{११} धिगमो निरङ्गता, अतः परमाणुरसिद्धस्तत्कार्यं
च पृथिव्यादिकं दत्तजलाञ्जलिकमेव । यदि सर्वमेवेदं ग्राह्यग्राहकचक्रं स्वरूपतो
नास्ति, कथमुत्पादादिकमित्याह—वज्रेत्यादि । वज्रम^{१२} भेद्यज्ञानम्, तस्यास्तित्वं सत्त्वम्,

१. रात्म्य एष-ङ्. । २. गुणस्य-ग. । ३. नाश्च-क. । ४. कर्मात्-ग. घ. । ५. रूपा-
आश्रयः-भो. । ६. तद्गतग्राह्यग्राहकान्-क. ग. । ७. आकाशे-क. ग. । ८. तत्सुगतमाकाशा
हि अनागतेति-सार्व., गृहीतः पाठः-भो. । ९. विज्ञानमहा-क. ग. । १०. तथा-भो. ।
११. अहो इत्यादि एवमेव-सार्व. । १२. रात्मा-ग. घ. । १३. स्वभावात्-क. । १४. अत्र
ग. घ. मातृके अवसिते । १५. पञ्चकत्व-सार्व. । १६. भेदो परं भोक्तृतो निःशङ्कता कथं
परमाणोरस्य यत्तत्-सार्व. । १७. समम-सार्व., धृतः पाठः-भो. ।

सर्वभावा न भावाख्या अभावास्ते न कीर्तिताः ।
योगयोगित्वसंबन्धान्नोच्छेदो नापि शाश्वतः ॥२६॥
न^१ बाहुनं मुखं वर्णं परमानन्दलक्षणम् ।
सर्वभावा न वै सत्त्वमादिमध्यान्तवर्जिताः ॥२७॥

तस्य प्रयोगेण मोहात् [इति] प्रतिभेद्ययोगेन उत्पन्नस्तु, तेन प्रतीत्यसमुत्पाद^३ इदं दृश्यमहं द्रष्टेत्यादिकः ॥ २५ ॥

तत्किं ज्ञानाश्रयो ग्राह्यग्राहकभाव इत्याह—सर्वेत्यादि । सर्वभावा इति ।
प्रतिभासाश्रयाश्च ग्राह्यग्राहकाकाराः, न भावाख्या न सत्त्वरूपाः । अयमर्थः—ज्ञानाश्रये
ग्राह्यग्राहकभावे कल्प्यमाने न भावात् परं ज्ञानम्, ग्राह्यस्य च संविदोऽप्रत्यक्षत्वात्
स्वसंविदाश्रयेणापि न ग्राह्यग्राहकत्वम्, अतीतानागतयोश्च [१] विद्यमानत्वेनैवाग्राह-
कत्वात् । वर्तमानायास्तु संविद एकस्याः कथं ग्राह्यग्राहकत्वम्, स्वात्मनि क्रिया-
विरोधात् । अभावास्ते नेत्यादि । येनैवं तेन कारणेन, अभावा ज्ञानाश्रयेनाप्यसन्तो ग्राह्य-
ग्राहकाकाराः । नन्वेवमप्यसद् ग्राह्यग्राहकाकारपरित्यागायावश्यमुपायोऽभ्यस्यः, प्रति-
पक्षसत्त्वे तस्य सत्यत्वात् । स एव च यो[गा]र्थः, स यस्यास्ति स योगी इत्यागतम् ।
प्रकारान्तरेण ग्राह्यग्राहकत्वमित्याह—योगेत्यादि । अयमर्थः—अस्यैव योगयोगित्वसम्बन्धः,
परमसावपि प्रतिभासमात्रं मस्तीति नोच्छेद इति । यथोक्तविचारासहत्वान्न शाश्वतो
न परमार्थसत्यः । तत्कुतः प्रकारान्तरेणापि ग्राह्यादिभावः ॥ २६ ॥

अधुना 'परतोऽन्तरेऽप्येतमर्थं स्फुटयितुं—न बाहुरित्यादि । प्रतिभासमानत्वात्
बाह्यादिकं नोच्छेदः, यथोक्तविचारासहत्वेन न शाश्वतः^१ । किन्तु हि (किन्तहि)
परमार्थसत्यमित्याह—परमानन्दलक्षणम्, यदिति शेषः । ग्राह्यग्राहकाकार^२ परिहीणमहा-
सुखैकरसं यज्ज्ञानं तद् यमारीत्यर्थः । कुत इत्याह—सर्वभावा इत्यादि । सर्वभावा इति
बाह्या आन्तराश्च इति । तदाश्रयाश्च ज्ञानाकाराः । सति धर्मिणि धर्मायां(णां) संभवात्,
परमार्थतोऽभावत्वादेष्टव्यमित्यभिप्रायेणाह—आदीत्यादि ॥ २७ ॥

१. तवाहु-क. । २. 'उत्पन्नस्तु, तेन' इत्यस्य स्थाने 'कृष्टेत्यादिः' इति पाठः—सार्व. ।
३. पादः प्रथमः—भो. । ४. स्पष्टा—भो. । ५. मपि सद्—भो. । ६. 'प्रति'—त्वात् इत्यस्य
स्थाने 'सर्वप्रति त्वात्मभ्यः' इति पाठः—सार्व. । ७. 'मस्तीति'—इति इत्यस्य स्थाने
'नास्तीति च्छब्दाना भावः' इति—सार्व. । ८. 'परतो'—मर्थ इत्यस्य स्थाने 'देवयोगमपि'
इति पाठः—भो. । ९. शाम्यतः—सार्व. । १०. कारापरि—सार्व. । ११. तत् सत्यमित्यर्थः—भो. ।

अथ भगवत्यो महाचर्चिकाद्या इदमुदानमुदानयामासु ॥२८॥

णिम्मल शुद्धदेहो परमानन्द । पुण्णस्सा वेगो सम्बन्ध^१ ॥२९॥
करुणान्तितं अच्छई^३ सव्व^५ । एकु महाधनि^२ तथता दव्व^४ ॥३०॥
परमानन्द सइ असहाव । महासुह भावे^६ धम्म सहाव ॥३१॥
णैतहि^७ भअण^८ दु पूर्णयाउ । पलअउ^९ अत्तीणैव सभाउ ॥३२॥

यथोक्तं भगवता तदेव मतमस्माभिर(कमि)ति प्रतिपादयितुमाह—अथ भगवत्य
इत्यादि ॥ २८ ॥

किमुक्तवत्य इत्याह—णिम्मलेत्यादि । णिम्मल निर्मलः, बाह्यग्राह्यापेक्षया
ग्राहकाकारापेक्षितत्वात् । शुद्धः परिशुद्धः, ग्राह्यज्ञानरूपापेक्षया^१ ग्राहकत्वसम्भवात् ।
हो इति^३ हवे ॥ २९-३० ॥

कोऽसावित्याह—परमेत्यादि ।^५ आकृतिसत्त्वेनोपादेयत्वात् ।^६ परमतमहा-
सुखता^७ वेत्यपरे—

आसङ्गो नास्ति मे कश्चिदिति संचिन्त्य योगवित् ।

सर्वसङ्गविनिर्मुक्तः पदं प्राप्नोत्यधीक्षकः ॥

एवं गुरूपदेशेन चित्तं भूनासिकान्तरे ।

एषोऽहमादिबुद्धं शरणं गच्छामि द्विपदानामग्रम्, धर्मं शरणं गच्छामि समग्रं
महायानम्, संघं शरणं गच्छामि अव(वै)वर्तिकबोधिसत्त्वगणम्, अहो वताहमनुत्तरायां
सम्यक्संबोधिः(धौ) [बो]धिमभिसंबोध्य यः सर्वसत्त्वानामर्थाय हिताय यावदत्यन्त-
निष्ठे निर्वाणघातौ बुद्धबोधौ प्रतिष्ठापनाय एषोऽहमनुत्तरं बोधिमार्गमाश्रयामि
यदुत वज्रयानम् । ततः सर्वसत्त्वेषु दिव्यमु(सु)खोपसंहाराकारां महामैत्रीम्, सर्व-

१. पूर्णस्या-क. च. । २. सबन्धा-ख. । ३. अच्छई-क. ख. । ४. सच्च-ड. ।
५. महानिधि-ड. । ६. दच्च-ड. । ७. णैतहि-क. ख. च., । ८. भेण-क. ख. च. ।
९. पूर्णेण-क. ख. च. । १०. पर-ड. च. । ११. अती-क. च., अन्तितणे संभावउ-ड. ।
१२. क्षया च ग्राह्यग्राहकासंभूतत्वात्—भो. । १३. तुष्टः—भो. । १४. अकृत्रिमतयो—भो. ।
१५. आनन्द इति महा—भो. । १६. 'वेत्यपरे' इत्यत आरभ्य पटलसमाप्तिपर्यन्तो भागो
नास्ति—भो., तत्स्थाने विद्यमानः पाठस्तत्रैव द्रष्टव्यः ।

^१इति ^२सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारि^३तन्त्रे
बोधिचित्तनिगदनपटलः ^४सप्तदशः ॥

दुःखापनयनां महाकरुणाम्, दिव्यसुखावियोगनियमाकारां महामुदिताम्, क्लेशप्रतिपक्ष-
मारणोपसंहारां महोपेक्षां च भावयेत् । ततः सर्वधर्मान् आत्मना समालम्ब्य
विचारयेत् । चित्तं वै तत्रैव तेनाकारेण गन्तुं प्रतिभाषते । यथा स्वप्ने नास्ति चित्ताद्
बाह्यं चित्तग्राह्यम्, ग्राह्य(१) भावाच्चित्तमपि ग्राहकं न भवति । तस्मात् चित्तशरीराः
सर्वधर्माः । तेषां ग्राह्यग्राहकशून्यता परमार्थत इति ॥ ३१-३२ ॥

॥ इति सप्तदशव्याख्यानम् ॥

अष्टादशः पटलः

अथ कथां प्रवक्ष्यामि—भगवत्यभिसम्बुद्धय^१माने महान्ति^२ भयान्य-
नेकानि मारबल^३सहितान्युद्धूलितानि भगवतो^४ महामुनेर्बोधि^५घात-
यितुम् । तस्मिन् समये^६ मारपराजयं नाम समाधि समापद्य भगवान्
महायमारिक्रोधं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारितवान् ॥ १॥

निश्चार्यं वज्रपाणिं भगवान्^७ महामुनिराज्ञापयति स्म^८—त्वं वज्र-
पाणे ! ^९इमं यमारिक्रोधरूपं ^{१०}महावज्रभैरवकायं समाधाय मारान् नागान्
असुरान् देवान् यक्षान् राक्षसान्^{११} त्रासय भीषय मारयेत्युक्तम् (येति) ।
तस्यां वेलायां ^{१२}यथा मया भगवतः सकाशाच्छ्रुतम्^{१३} ^{१४}एकक्षणेन
गृहीतमवधारितं संगीतितं सुष्ठु च ^{१५}साधु च चित्तमुत्पादितम्^{१६} ॥ २॥

तन्त्रोत्पत्तिभूतं प्रस्तुतार्थमाह—अथ कथां प्रवक्ष्यामीत्यादि । उद्धूलितानीत्य-
भिमुखानि । महामारपराजयं नाम । महामार इति क्लेशादिकस्य लक्षणम् । पराजयं
जेतव्यपञ्चाकाराभिसम्बोधिसम्भूतवज्रधरयममारिरूपमित्यर्थः । स्वकायवाक्चित्त-
प्रधान इति यममारिक्रोधः । निश्चारितवानिति कायवाक्चित्तेभ्यः यममारिर्भविष्य-
तीत्यभिप्रायदर्शनार्थं निश्चारितवानित्यादि ॥ १ ॥

तेषामपि तेन समयेन स्थितं देवादीनां तथाभास इदमुच्यते—भगवान् ह आत्मना
आत्मानं न आज्ञापयति । एकक्षणेन । एकक्षणमिति अल्पकालस्योपलक्षणम् । सुष्ठु
सम्यक् मनसि कृतम्, मारणमिति शेषः । साधुदानयुक्तं किमिति ? यः प्रकृष्टं सुकृतं
करोतीत्यर्थः ॥ २ ॥

१. संबुद्ध-ड., म्बुद्धे-ग. च., सम्बुद्धा-क. घ., संबोधिकाले-भो. । २. महति-च. ।

३. संहि-क. ख. च. । ४. भगवता-क. ख. ग. घ. । ५. विघात-ख. घ. ड. । ६. महामार-भो. ।

७. नास्ति-भो. । ८. 'स्म' नास्ति ख. घ. ड. । ९. इदं-ड. । १०. 'महा' कायं

नास्ति-घ. ड. भो. । ११. नास्ति-भो. । १२. 'यथा' नास्ति सर्वत्र, गृहीतस्तु-भो. । १३. च्छ्रुतं

भवति-ग. । १४. 'एक' 'मुत्पादितम्' नास्ति-ग. । १५. 'साधु च' नास्ति-भो. ।

१६. दितं भवति-च. ।

१. नास्ति-ख. ड. । २. 'सर्व' 'चित्त' नास्ति-च. । ३. महान्त्रे-च. ।

४. सप्तदशमः-च., बोधिचित्तक्रमभेदः सप्तदशः-भो. ।

^१इदमवोचन्महागुह्यकाधिपतिर्वज्रकुलप्रणेता^२ ^३नलकूबरस्य
[पिता] संपन्नता[यै] । महातन्त्र^४ राज ओडियानविनिर्गतः सपाद^५ लक्षा-
दुद्धृतः समाप्तः ॥३॥

^६इति ^७सर्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारि^८तन्त्रे
^९कायवाक्चित्तकथापटलोऽष्टादशमः^{१०} ॥

^{११}श्रीकृष्णयमारितन्त्रराजः समाप्तः ॥

शुभम्^{१२} ॥

महागुह्यकाधिपतिरिति । महागुह्यका यक्षाः, तेषां पतिस्तु वज्रपाणिः । वज्र-
कुलपतिरित्यक्षोभ्यकुलम् । अत्र तस्य श्रेष्ठकुलत्वेन तदनुसारं ज्ञानम् । किमिदं तन्त्रं
प्रधानम्, अथवा हेवज्रतन्त्रवत् सम्भूतमित्याह—नलकूबरस्य पितेत्यादि । नलकूबर
इति । तन्त्रं सपादलक्षादुद्धृतमित्यर्थः । अनुष्ठितमिति सम्यगनुष्ठितं तेन, विनयमत-
युक्तानामित्यर्थः । महातन्त्रराज इत्यादि तु तन्त्रराजत इति । ओडियानविनिर्गत
इत्योडियानात् सम्भूतम् ॥ ३ ॥

॥ अष्टादशपटलव्याख्या समाप्ता ॥

१. इदं महागुह्यकाधिपतिर्वज्रकुलप्रधानो नादकूबरपिता इत्याह । ओडियानदेश-
सम्यङ्निर्गतसर्वसिद्धयुत्पादकृतात् तन्त्रराजसप्तलक्षाद् निर्गतकृष्णयमारितन्त्रेऽष्टादशः पटलः—
भो. । २. गेतारो—ड. । ३. निरकूटबलस्य—क., नकटकू—ख. घ. । ४. मन्त्रामन्त्रराज—ड. ।
५. सप्तलक्षा—भो. । ६. नास्ति—ख. घ. भो. । ७. 'सर्व'... 'चित्त' नास्ति—ग. च. ।
८. महातन्त्रे—ग. च. । ९. 'कायवाक्चित्त' नास्ति—क. ख. घ. ड. । १०. 'कथा'... 'अष्टादशमः'
नास्ति—भो., मः समाप्तः—घ. । ११. नास्ति—ख. ग. घ. । १२. शुभमस्तु सर्वदा—घ. ।

अष्टादशपटलव्याख्यानम्

एवमेकान्तेन निश्चित्य भ्रान्तिं समारोपितम् । भ्रान्तिचिह्नी सर्वधर्माणामाकारं
चित्ताय तेषां प्रकृतिमेककलामद्वयविज्ञसिलक्षणां सुध(शुद्ध)स्फटिकसंकाशं(शां) शरदमल-
मध्याह्नगगनोपमामनन्तां पश्येत् । इदमुच्यते प[ा]रमार्थिकं बोधिचित्तम् । लोकोत्तरं
शून्यताज्ञानं निष्प्रपञ्चं निर्विकल्पकम् । ततस्तन्मन्त्रेणाऽधि[ति]ष्ठेत् । ॐ शून्यता-
ज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम् । सैव भगवतां प्रज्ञापारमिता, सैव परमा रक्षा । ततस्तं
निष्पन्दभूतमाकारवती रक्षा शुद्धलौकिकज्ञानत्वं भावयेत् ।

रेफेन(ण) सूर्यं पुरतो विभाव्य तस्मिन् नवै(रवौ) हूँभवविश्ववज्रम् ।

तेनैव वज्रेण विभावयेच्च प्राकारकं पञ्जरं बन्धनं च ॥

विश्ववज्रविकरणैः प्रलयानलदुःसहैः सर्वतः स्फुरित्वा घनीभूय रचिततित्यक्-
चतुरस्रं(सं) ज्वलद्वज्रप्राकारं शून्यताज्ञानम् । उपरिष्ठाद् वज्रपञ्जरमधस्ताद्वज्रमयी-
भूमिमा रसातलं विरचितं(तां) पश्येत् । ततो रविश्ववज्राभ्यां रश्मीभूय दिशि विदिशि
स्फुरित्वा या(च)नीभूय बहिर्दूरे सीमाबन्धः करणीय इति श्लोकार्थः ।

ततस्तन्निष्पन्दतयैव विशुद्धानि पञ्चमहाभूतानि विचिन्तयेत् । तत्राकाशमहाभूतं
धर्मोदयाख्यं महावज्रधरस्वभावं स(श)रच्छा(शि)धवलमधःसूक्ष्मसुध(मुप)रि विशालं
त्रिकोणमन्तर्गतगगनस्वरूपमभ्यन्तरोद्गतविश्वदलकर्णिकावस्थितविपुलविश्ववज्रा(ज्र)-
म् । तद्वेदिकायाश्चत्वारि महाभूतानि चतुर्मण्डलाकाराणि चतुर्देवीस्वरूपाणि उपर्युपरि
पश्येत् । आदौ लंकारेण माहेन्द्रमण्डलं चतुरस्रं पीतकोणेषु त्रिशूचिकवज्राङ्कम्, ततो
वैकारेण वारुणमण्डलं [वर्तुलं] घण्टाङ्कम्, ततो रंकारेणाग्नेयमण्डलं त्र्यस्रं रक्तं
कोणेषु रेफाङ्कम्, ततो यंकारेण वायव्यं धन्वाहूँ(भं) कृष्णं कोटिद्वये चलत्पताकम् ।
भावकस्तु तदानीं तदेव लोकोत्तरं च ज्ञानं व्यापकत्वेन संस्थितम्, ततो विश्ववज्रवेदिका-
मध्ये चतुर्महाभूतपरिणामजं परिपुध(शुद्ध)बुद्धक्षेत्रं संक्रामतारूपं महामोक्षपुरं वैरोचन-
स्वभावं नानारत्नमयं कूटाङ्गारमष्टभिः श्मशानैः सर्वधर्मनैरात्म्यसूचकैः परिवृतं
ध्यायात् ।

१. केवलं 'घ'मातृकायां व्याख्यानमिदं दृश्यते । न चास्य कोऽपि संबन्धः परिदृश्यतेऽष्टादशेन
पटलेन । अतः परिशिष्टतयाऽयमंशोऽत्र स्थाप्यते ।

चतुरस्रं चतुर्द्वारमण्डस्तम्भोपशोभितम् ।
 चतुर्देवीपरिक्षितं चतुस्तोरणमण्डितम् ॥
 हारार्धहारपट्टस्रग्वितानादर्शचामरैः ।
 रचितं वज्रसूत्रैश्च स्फुरद्बुद्धौघमंशुभिः ॥
 चलच्चित्रपताकाग्रघण्टामुखरदिङ्मुखम् ।
 परमैः पञ्चभिः कामैरुपहारैश्च दर्पणैः ॥
 तस्य गर्भपुटं पद्ममष्टपत्रं सकेशरम् ।
 चतुर्द्वारचतुष्कोणे कर्तिका स्वासनानि तु ॥
 ब्रह्मेन्द्रोपेन्द्रसद्वैश्च यमयक्षाधिपैस्तथा ।
 नैऋत्ये वैमचित्री च मघो(ध्ये) मारचतुष्टयम् ॥
 उत्तरोत्तरमुत्तानं भीमं मारचतुष्टयम् ।
 भानुनाक्रान्तहृदयं शशिना न्यस्यकातराः ॥

तत्र मध्यासनस्योपरि पञ्चदशभिः स्वरैश्चन्द्रमण्डलमादर्शज्ञानस्वभावम्, तदुपरि चतुर्द्वारद्वयञ्जनैः सूर्यमण्डलं समन्ताज्ज्ञानस्वभावम्, तन्मध्ये अकारं हूँकारपरिणतौ कर्तिकपालसंयुक्तौ स्वबीजगर्भौ प्रत्यवेक्षणाज्ञानात्मकौ चिन्तयेत् । ततो बीजद्वयाद् योगिनीचक्राकारेण सर्वतथागतान् संस्कार्य तान् संहृत्य तैः सहैकीकृतं बीजं कृत्यानुष्ठान-ज्ञानम्, ततश्चन्द्रसूर्यचिह्नबीजपरिणामजं भगवतीवज्रसत्त्वं च वक्ष्यमाणवर्णाकृतिचिह्ना-दिना श्रीहेरुकरूपेणाविर्भूतम्, तथैव नैरात्म्य(ः)शिलप्रकन्धरसुविशुद्धधर्मधातुज्ञानात्मकं पश्येत् ॥

इति कृष्णयमारिपञ्चाकाराभिसंबोधिक्रमः ॥

तस्यानन्तच्छिदिन(नन्तस्थितेन) आस्येन द्विहोँकारविर्दिभितं ज्वलद्बीजद्वयं रागात् पद्मातुः(त्तु) प्रतिमुद्रयेत् । ततो वज्री महारागाद्विलीन[ः] सह विद्यया । स(श)रच्चन्द्रद्रवनिभान्ति(भस्ति)ष्ठेत् सधर्मस्वभावमण्डलतोऽग्रतः । अथोङ्कारायतं देव्यः कोना(णा)वलेन्दुषु स्थिता मञ्चोदयेषु श्वेतश्रुतिश्वेतस्त्रा[व]वज्रयोगिनैः (न्यः) ।

उठ भराडो करुण मनु । पुक्कसि मुहु परिताहि ॥
 मुहु मुहुजा ए काम मण्डल । स्थ तर्हि सुवर्ण समाहि ॥
 तोज्ज विहूण्णु मनसि हउ । उठहि तुह हेवज्ज ॥

च्छतहि सुवर्ण सहावहा । शबरी हसिज्ज वकज ॥
 लायनमत्ती सुरअ यहु । सूर्णे अछसि कीस ॥
 हवू चण्डाली विर्णुमसी । तइ विश्व उहमि नदीस ॥
 इन्द्रा आली उठ तुह । हवू जानमि तुहु चित्त ॥
 अङ्ग डोम्बी च्छेय मणु । मा करु करुण चित्ति ॥

अथ गीतिकानुरोधाउव(दुप)संहारजाभ्यां तुंकारजरविमण्डलस्थिताभ्यामाकार-हूँकाराभ्यां च वतीतं चिह्नदेहादिकमाकाशोपमं मायोपमं च निश्चित्य तत्परिणामयोः कर्तिकपालयोः संयुक्तयोर्दृढसमाधिरूपया गर्भ(गर्भे) तदेव बीजद्वयं यथाभूतपरिज्ञान-स्वभावं पश्येत् । तत एव स्फुरणयोगेन योगिनीचक्राकारात् तत्तथागतमयं चित्ताधीनं च विश्वनिरूपासंहरणयोगेन सर्वत्तात्(समन्ता)न्मायोपमं गगनोपमं च परिज्ञाय द्वितीयरविचिह्नबीजपरिणामजं भगवन्तं श्रीहेरुकरूपात्मानं पश्येत् ।

आस्फालयन्तं चरणान् तर्जयन्तं सुरासुरान् ।
 क्रुधं(द्धं) वर्तुलरक्ताङ्कं ललितं नवयौवनम् ॥

चतुश्चरणमष्टास्य(स्यं) द्विरष्टभुजभूषितम् ।
 चतुर्भारसमाक्रान्त(म्) अर्धपर्यङ्कताण्डवम् ॥

मुण्डमालामहा[हा]रं(रम)विष्कम्भितभीषणम् ।
 विश्ववज्रधरं मूर्ध्नि कृष्णसूर्यज्वलत्प्रभम् ॥

हूँकारस्फुरद्बदनं भस्मोद्धूलितविग्रहम् ।
 मूलाननं महाकृष्णं दक्षिणं कुण्डसन्निभम् ॥

वामं रक्तं महाघोरमूर्ध्वास्यं विकरालिनम् ।
 भृङ्गसन्निभमेषास्यं प्रतिवक्त्रत्रिलोचनम् ॥

शृङ्गारवीरवीभत्सरौद्रहास्यभयानकैः ।
 करुणाद्भुतशान्ति(न्तै)श्च नवनी(नवीन)घनसद्युतं(तिम्) ॥

पिङ्गोर्ध्वकेशमूर्धानं पञ्चबुद्धैरलङ्कृतम् ।
 चक्री कुण्डल कण्ठी च हस्ते रुचकमेखलम् ॥

हस्ते(स्ति)स्व(श्व)खरगावी(वो)ष्ट्र(ष्ट्रा)वपालके ।
 नैरात्म्यया समापन्नः स्वाभया पञ्चमुद्रया ।

द्विभुजैकमुखी(खो) द्व्यङ्घ्रिः शान्तकर्तिकपालभूत् ॥

अथ भगवद्वत् सूर्यस्थितकर्तृकमा(पा)लसूर्यहूँकारम्, भगवत्यास्तु हृच्चन्द्रस्थित-
कर्तिमुष्टिचन्द्र अँकारं चिन्तयेत् । ततोऽस्य स्रोतं(श्रोत्रे) नैरात्म्यम्, चक्षुषि वज्रीम्, घ्राणे
गुह्यगौरीम्, जिह्वायां वीरयोगिनीम्, कायेन्द्रिये वज्रडाकिनीम्, मनसि नैरात्माध-
मुञ्चेत् । एत एवं देववज्राधिपञ्चकं यथाक्रमं रूपवेदनासंज्ञासंस्कारविज्ञानस्कन्धेषु तथा
मोहमात्सर्यरागईष्यद्विषं(ष)-रूपशब्दगन्धरसस्पर्शव्यधर्मायतनेषु । बाह्ये च चौरी
वेताली घस्मरी भूचरी खेचरी । पृथ्वी आप तेज वायुधातु पुक्कसी शबरी चण्डाली
डोम्बिनी, कायवाक्चित्तेषु भूचरीखेचरीनैरात्म्याः, मांसं पुक्कसी, रुधिरं शबरी, शुक्रं
चण्डाली, मज्जमेदयोर्डोम्बी, चर्मणि सप्तबोध्यङ्गानि, अस्थिषु सत्यचतुष्टयम् । एवं
देवताभिः सकलीकृत्य तदपराः सुद्धाव(शुद्धा अ)धिमुञ्चेत् ।

कृपयालोनेरक्तं कृष्णाज्जमेवाचित्तः(?) ।

पादाः संग्रहवस्तूनि भुजाः षोडशशून्यताः ॥

मुखान्यष्टविमोक्षास्तु त्रिभिस्तवै(त्वै)स्त्रिलोचनः ।

पञ्चमुद्रा जिनाः पञ्चक्रोधा दुष्टानुशासनाः ॥

कण्ठे हृद्गजस्सु(मूर्धसु) चतुष्पङ्कं [य]थाक्रमम् ।

सम्भोगधर्मनिर्माणमहासुखमिति स्मृतम् ॥

षोडशाऽष्टचतुःषष्टिद्वान्निशदलमम्बुजम् ।

मध्ये मन्तितमाँकारं हूँकृत्याकारहूँकृतम् ॥

तदनु स्वहृद्बीजरश्मिस्फरणाङ्कुशैर्दशदिग्गतांस्तथागतान् आकृष्य नभसि
संस्थाप्य तानष्टमातृभिः सम्पूज्य अभिषिञ्चन्तु मां सर्वतथागता इति प्रार्थयेत् ।
तैः श्रीहेरुकरूपान्नैः पञ्चामृतपञ्चतथागतात्मकैः कलशैरभिषिञ्च्य तेषु अभिषिञ्च-
मानस्य भगवतः शिरसि भगवान् अक्षोभ्य उत्पद्यते, पुष्पवृत्ति(ष्टिः) कुङ्कुमवृत्ति(ष्टिः)श्च
भवति, दुन्दुभिः शब्दश्च श्रूयते । रूपवज्रादिदेवीभिः सम्पूज्यतेऽवगत्या लोचनाभि-
र्देवीभिः संपूज्यते ।

इत्या[भो]गो नाम समाधिः स्वाभाविकश्च कायः ।

अथ पद्माधिष्ठानकायम् ।

ॐ पद्मसुखाधारा महारागसुखं दद ।

चतुरानन्दभाग् विश्व हूँ हूँ कारे(र्यं) कुरु मे ॥

ततो वज्राधिष्ठानकायम्—

ॐ वज्रमहाद्वेष चतुरानन्ददायक ।

खगमुखैकरसो नाथ हूँ हूँ कार्यं कुरु मे ॥

ततः ॐ श्री श्री श्री हः स्वाहेति नुतिमारभेत् । ततः कमलोदरपतितचन्द्रद्रव-
बिन्दुपरिणामेन गँकारेण निष्पन्नां गौरीं कृष्णवर्णां द्विभुजैकमुखीं कर्तिधरां पूर्वरि चन्द्र-
मण्डले चिन्तयेत् । चँकारेण चौरीं माञ्जिष्ठवर्णां कृपीटसूकरधरां दक्षिणारे (रा)सनचन्द्रे,
तथैव वँकारेण वेताली कनकवर्णा कूर्मकपालधरा पश्चिमारे (रा)सनचन्द्रे, तथा घँकारेण
घस्मरी मरकतवर्णा भुजङ्गयोः पात्रधरामुत्तरा[रा]सनचन्द्रे, तथा पँकारेण पुक्कसीमिन्द्र-
नीलनिभां केशरिपर्शुधरामैशा[न]कोनां (पा)सनचन्द्रे चिन्तयेत् । तथा सं(शं)कारेण शबरीं
चन्द्रकान्तिभां भिक्षुखिखिरिकाधराम[ा]ग्नेयकोणासनचन्द्र(द्रे), तथा लँकारेण चण्डाली
नभस्या(श्या)मा चक्रलाङ्गलधरा नैर्ऋत्यकोणासनचन्द्रे, तथा डँकारेण डोम्बीं कर्पूर-
वर्णा वज्रतर्जनीधरां वायव्यकोणासनचन्द्र(न्द्रे) ध्यायात् । अर्धपर्यङ्कनाड्यस्थावृत्तरक्त-
त्रिलोचनाः पिङ्गलोर्ध्वकेशा द्विभुजाः पञ्चमुद्राधराः श्वेताः ।

अथ परिण(णाम)तो निष्पन्नमण्डलमवलोक्य हृद्बीजकिरणाङ्कुशैर्ज्ञानमण्डलमाकृष्य
पूर्वरि शिशुमुखमन्तरीक्षेऽवस्थाप्य अस्थानेन हूँकारविघ्नानुत्सार्य अर्घपाद्यं च दत्त्वा जः
हूँ वँ होः इत्येभिर्यथाक्रममाकर्पेण प्रवेशयेत् । ॐ वँ वज्रधरवन्दितनमस्कृताय
स्वाहा । ॐ पँ पक्षधरवन्दिताय स्वाहा । ॐ आः सर्वग्रहवन्दिताय स्वाहा । ॐ सर्वा-
शापरिपूरकाय वन्दिताय स्वाहा । ॐ सर्वनक्षत्रगणवन्दिताय स्वाहा । ॐ द्वादशराशि-
वन्दिताय स्वाहा । ॐ सर्वोपद्रवनाशाय स्वाहा । ॐ बुद्ध हूँ । ॐ पद्म २ हूँ । ॐ सर २
हूँ । ॐ प्रसर २ हूँ । ॐ स्मर २ हूँ । ॐ क्रीड २ हूँ । ॐ क्रीडय २ हूँ । ॐ मर्द २ हूँ ।
ॐ मारय २ हूँ । ॐ घ घ घाटय २ हूँ । मम सर्वसत्त्वानां च सर्वविघ्नान् निवारय २
हूँ हूँ हूँ फट् फट् स्वाहा । ॐ च्छिन्द २ भिन्द २ हूँ हूँ हूँ फट् फट् स्वाहा । मम सर्व-
सत्त्वानां च सर्वदुष्टान् नाशय २ हूँ हूँ हूँ फट् फट् फट् स्वाहा । ॐ कर २ किरि २
कुरु २ गर २ गिरि २ गुरु २ चर २ चिरि २ चुरु २ वर २ विरि २ वुरु २ घर २
घिरि २ घुरु २ पर २ पिरि २ पुरु २ सर २ सिरि २ सुह २ लर २ लिरि २ लुरु २
डर २ डिरि २ डुरु २ गँ २ चँ २ वँ २ घँ २ पँ २ सँ (शं) २ लँ २ डँ २ मम सर्वसत्त्वानां
च रक्षां कुरु हूँ हूँ हूँ फट् फट् स्वाहा । ॐ चन्द्रे २ चन्द्रिणि २ तुरु चण्डे २ सुह २
मुह २ हूँ २ ह्रीं २ द्रां २ हूँ २ फट् २ स्वाहा । एवं प्रत्यहं यावत् सिद्धिनिमित्तानि
सम्यक् पश्यति, तानि दृष्ट्वा यथातन्त्रमभिमतसिद्धेरुपायमनुतिष्ठेदिति ॥

इति कृष्णयमारितन्त्रेऽष्टादशव्याख्यानं समाप्तम् ।

ये धर्माऽइत्यादि । शुभम् । संवत् ९३९ मिति शुचिमासे शुक्लपूर्णिदिने सस्पूर्णमिति ॥

दानपति[:] यो यो यजमानो नेपार(ल)मण्डले कान्तिपुरमहानगरे राजकृत्तिथाने
पद्मान्तकदेवतादक्षिणपार्श्वे गृहावस्थितशिखिलिकालधनवन्तप्रथमपुत्रप्रता[प]सिंह
तस्यात्मज जितासिंह द्वितीयात्मज थाकसिंह तस्य सुत बुधधर तृतीयसुत भान्नर-
सिंह चतुर्थात्मज लक्ष्मीनरसिंह एते पुरुषाः सपरिवारा स्वधर्मचित्तोत्पन्नेन एतत्
कृष्णयमारितन्त्रलिखितं स्थापयामि ॥

परिशिष्टानि

१. Suggestions for setting up the text of the Apabhramśa passages—Dr. H. C. Bhayani
२. श्लोकार्थानुक्रमणी
३. गद्यानुक्रमणी
४. टीकाधृतवचनानुक्रमणी
५. ग्रन्थ-ग्रन्थकार-मत-मतान्तरानुक्रमणी
६. विशिष्टशब्दानुक्रमणी

SUGGESTIONS FOR SETTING UP THE TEXT OF THE APABHRAṂŚA PASSAGES

1. Although all the MSS preserve a text more or less corrupt, the MS Ca and (possibly the older) MS from France (Commentary) preserves some old readings or provide clues to them.
2. The text of the passages may be set up by selecting those readings which are nearer to the restored text. Such a text would have inevitably many corrupt readings and several lines will fail to yield sense.
3. After struggling for two weeks, I achieved a measure of success, I think, in reconstructing a text in which most of the lines yield somewhat satisfactory sense. I could have got still better results if, I had got some familiarity with the traditional Tantric terminology and mode of expression.
4. As the restored text is tentative and more or less speculative it can be given only in an appendix.

THE APABHRAṂŚA PASSAGES OF THE KṚṢṆAYAMĀRI-TANTRA INTRODUCTORY NOTE

1. The orthography of the Apabhraṁśa passages in the various MSS is more or less 'modernized'. On the other hand any individual MS is likely to have preserved sporadically some old forms - original forms.
2. The Apabhraṁśa language of the passages came to be understood less and less over time. Moreover, some of the passages acquired the character of Mantra, for which

incantation was more important than the forms or meanings. Hence misreading, misinterpretation and confusion of letters of the MS which formed basis for subsequent copyings multiplied. So, no single MS among those that are preserved can be presumed to contain a text completely faithful to the original.

3. Under the circumstances, the text needs to be restored or reconstructed with the help of the clues provided by the older readings and the context. Inevitably the restored text will be tentative and in several places doubtful, uncertain or obscure. Such efforts involve much guess-work and luck also plays its role in hitting up a probable reading.

RESTORED TEXT

I. 12th Paṭala (v. v. 2-5)

1. अरेरेरे किट्टु यमारि-गुरु, रक्ख स-रुउ स-भाउ ।
हउँ तुह पेक्खवि भामि गुरु, छड्डहि कोहस भाउ ॥
2. पइं णच्चंतें कंपियइ, सग्ग-मच्च-पाआलु ।
किट्टु भिणजण-कोह-मणु, णच्चहि तुहुं वेआलु ॥
3. काला खव्व पवाण हा(?), बहु-विह णिम्मसि रुअ ।
वज्ज-सरासणि विण्णवमि, णच्चहि तुहुं महा-सुह ॥
4. ह्रीं: ध्रीं: मंतें णच्च तुहुं, फेडहि तिहुअण-भंति ।
करुणा कोह भराड तुहुं, जगु पेक्खउ णच्चंत (?) ॥

II. 17th Paṭala (v. v. 3-6)

5. उट्टु भराडा करुणा-कोहा, तिहुअण सअलह फेडहि मोहा ।
एवड-मार-पराजिअ-राउल, उट्टु भराडा चित्तें वाउल ॥
6. लोअणे मत्तें अच्छसि सुण्णे, उट्ठ भराडा लोअह पुण्णें ।
काइं तु अच्छसि सुण्णहो चित्ते, वोहि-सहाव लोअणे मत्तें ॥

III. 17th Paṭala (v. v. 29-32)

7. णिम्मलु सुद्धहा (?) परमाणंदु, पुण्णें पावें णउ संबंधु ।
करुणा-चित्तें अच्छइ सव्वु, एक्कु महाणिहि तथता-दव्वु ॥
8. परमाणंदु सइ असहावु, मह-सुह-भावें धम्म-सहावु ।
णउ तह रुउण पुण्णु ण पणउ पर अडअत्तीणव(?) सभाउ ॥

IV. 18th Paṭala (Commentary)

9. उट्ठ भराडा करुण-मणु एकत्ति महु परिताहि ।
मह-सुहे जाए कम्म-मलु, सुण्णहिं सुण्णु समाहि ॥
10. तुज्झ विहणी मरमि हउँ, उट्ठहि तुहुं हेवज्ज ।
छड्डहि सुण्ण-सहाउ हा, सवरिहि सिज्जउ कज्जु ॥
11. लोअणे मत्तें सुरए तुहुं, सुण्णें अच्छसि कोस ।
हउँ चंडाली विण्णवमि, तइं विणु वहमि(?)ण दीस ॥
12. इंदाआली उट्ठ तुहुं, हउँ जाणमि तुह चित्तु ।
अंक डोंबी च्छेय-मणु (?), मा करु करुणा-चित्त ॥

SANSKRIT CHĀYĀ

I. 12th Paṭala (v. v. 2-5)

1. अरेरेरे कृष्ण यमारि-गुरो, रक्ष स्वरूपं स्वभावम् ।
अहं तव (= त्वां) प्रेक्ष्य विभेमि गुरो त्यज क्रोधस्य भावम् ॥
2. त्वयि नृत्यति कम्पते, स्वर्ग-मर्त्य-पातालम् ।
कृष्ण भिन्नाञ्जन-क्रोध-मनाः, नृत्यसि त्वं वैतालम् ॥
3. कालानि खर्वाणि प्रमाणं.....(?), बहुविधानि निर्मिमीषे रूपाणि ।
वज्र-शरासन विज्ञापयामि, नृत्य त्वं महा-शुभं (महासुखम्) ॥
4. ह्रीं-ध्रीं-मन्त्रेण नृत्य त्वं, स्फोटय त्रिभुवन-भ्रान्तिम् ।
करुणा-क्रोध भट्टारक त्वं, जगत् प्रेक्षतां नृत्यन्तम्(?) ॥

II. 17th Paṭala (v. v. 3-6)

5. उत्तिष्ठ भट्टारक कृष्णा-क्रोध, त्रिभुवनस्य सकलस्य स्फेद्य मोहान् ।
एतावन्-मार-पराजित-राजकुल, उत्तिष्ठ भट्टारक चित्तेन व्याकुल ॥
6. लोचनाभ्यां मत्ताभ्यां आस्से शून्ये
उत्तिष्ठ भट्टारक लोकस्य पुण्येन ।
किं त्वम् (?) आस्से शून्यस्य चित्ते
बोधि-स्वभाव लोचनाभ्यां मत्ताभ्याम् ॥

III. 17th Paṭala (v. v. 29-32)

7. निर्मलः शुद्धः हा (?) परमानन्दः, पुण्येन पापेन न संबन्धः ।
कृष्णा-चित्तेन आस्ते सर्वम्, एको महानिधिः तथता-द्रव्यम् ॥
8. परमानन्दः सदा अ-स्वभावः, महासुख-भावेन धर्म-स्वभावः ।
न तस्य रूपं न पुण्यं न पापम्, पर.....स्वभावः ॥

IV. 18th Paṭala (Commentary)

9. उत्तिष्ठ भट्टारक कृष्णा-मनाः, एकवारं मां परित्राहि ।
महासुखे जाते कर्म-मलं, शून्ये शून्यं सम्पाप्य (?) (शून्यसमाधि) ॥
10. तव विहीना म्रिये अहं, उत्तिष्ठ त्वं हेवज्ज ।
मुञ्च शून्य-स्वभावं हो, शबर्याः सिध्यतु कार्यम् ॥
11. लोचनाभ्यां मत्ताभ्यां सुरते त्वं, शून्ये आस्से कथम् ।
अहं चाण्डाली विज्ञापयामि, त्वया विना वहामि (?) न दिवसम् ॥
12. ऐन्द्रजालिक उत्तिष्ठ त्वम्, अहं जानामि तव चित्तम् ।
अङ्काद् डोम्बीं विच्छेत्तुं मनः, मा कुरु कृष्णा-चित्त ॥

NOTES

The metre of passages I and IV is Dohā : 13 mātrās (6+4+3) in the odd pādas, 11 Mātrās (6+4+1) in the even pādas.

The metre of the passage II is Pādākulaka : 16 Mātrās (4+4+4+4) in all the four pādas. The metre of the passage III is Pāraṇaka or what is known as Laghu-Caupāī in the later tradition : 15 Mātrās (4+4+4+3) in all the four lines.

I. 1. अरेरेरे : In later Apa. texts occur अरि, रि etc. Here रे is short in all the syllables.

किट्ट : Intervocalic-ष्ण्-changed in Apa. alternatively to-ट्ठ-we have विष्णु>विट्ठ, तृष्णा>तिट्ठा, वृष्णि>विट्ठि, etc. Accordingly कृष्ण changes to किट्ट, which later on become किट्ट- in the Eastern region. Compare Bengali कृष्ण>क्रिस्टो, वैष्णव>वीष्टम etc.

यमारि : Apa. has initially always ज् for य्. All the Mss have य् here. It may be a Sanskritism.

तुह : Sometimes genetive is used for accusitive in connection with the verbs of seeing like पेक्ख्

कोहस : Normally कोहस्स is expected. But for the sake of metre we have single स् instead of the geminate.

2. भिण्जण : Metre cause for भिण्जण Sk.=भिन्नाञ्जन '(as black as) collyrium mixed with oil or pounded antimony' cf. भिन्नाञ्जनवर्ण in the *Sisupālavadhā* and भिन्नाञ्जन-सन्निभ in the *Rtusamhāra* (Monier-Williams).

3. खव्व : pigmy-size.

4,5. etc. भराड, भराडा. In Apa. we have भडारड form Sk.भट्टारकः, Vocative singular is भडारा. Metathesis gives us भराडा.

8. The fourth pāda is obscure to me. The text is considerably corrupt.

12. The third pāda is obscure. Hence the meaning of the later half is uncertain.

The position regarding the word-final उ, इ and ए is not clear. In later-Apabhrāmśa final उ changed to अ, final ए became इ. As the instrumental and locative form in ऐ and ए was commonly exchanged in Apabhrāmśa, and because of metrical exigences short ए in the चरणान्त syllable was pronounced long ए, there prevails uncertainty about the orthography of such forms. So the forms in the reconstructed text have a good degree of uncertainty or speculativeness attached to them.

श्लोकार्थानुक्रमणी

अक्षोभ्यं मुकुटे ध्यात्वा	१६.५	अभ्यधिके कृष्णतां याति	१४.३३
अङ्गुष्ठपर्वतो निम्नमधो	१४.१५	अमण्डलप्रतिष्ठोऽपि	१४.१६
अञ्जने भावयेत् कर्म	३.१०	अमुकी मे वशीभवतु	१५.१९
अडेडे किट्टयमारि	१२.२	अमुकीं मे प्रयच्छेति	१०.६
अतः सम्यक् प्रवक्ष्यामि	१०.१	अयुतमात्रजप्तेन	९.३
अतियोगं तृतीयं तु	१७.८	अयुतमात्रेण भूतानां	१२.११
अत्यन्तं तत् सुगुप्तेन	४.४२	अर्चयेद् रक्तपुष्पेण	४.१९
अथ मन्त्रं प्रवक्ष्यामि	६.७	अर्चयेद् रक्तपुष्पेण	पृ० ४१
अथ वज्रधरो राजा	४.३, ५; ६.३	अवतार्य स्नापयेत् तं	१०.२
अथवा मानुषं मुण्ड	१२.१०	अशोकपत्रं शाखां च	१४.५३
अथवा रोगिणो भोन्ति	९.१२	अश्वमहिषमारूढो (ढौ)	५.३
अथ होमं प्रवक्ष्यामि	८.९	अष्टपाणौ न्यसेन्नागान्	१५.९
अथातः सर्वसत्त्वस्य	१३.१	अष्टलक्षप्रजप्तेन	९.४
अथातः संप्रवक्ष्यामि	२.८, ११.८, १५, १८, २०; १२.६, १५; १३.२, १७; १४.२८, ३८, ४५, ४७; १५.१, ७; १६.१	अष्टशृङ्गसुमेरुं वा	४.३४
अथातो रहस्यं वक्ष्ये	१५.१०	अस्य मन्त्रस्य माहात्म्यं	७.११
अथाऽनावृष्टिसमये	९.२	अहं खड्गधरो राजा	८.२
अथान्यत् संप्रवक्ष्यामि	९.१४, १३.१२	अहो कृपाबलं दिव्यं	४.६६
अधिपतिचिह्नधराः	१४.४३	अहो धर्मं महाशान्तं	१७.२२
अधिपतेर्वक्त्रबाहुभ्यां	१३.२१	अहो परमनिर्वाण	१७.२२
अनभिषिक्ता नरा ये च	१४.१८	अहो बुद्ध महाचार्य	१४.५
अनेनाञ्जनसिद्धिः स्यात्	३.१०	अहो बुद्धस्य माहात्म्यं	४.६५
अनेनोद्धतितं गात्रं	११.२६	अहो मन्त्रस्य सामर्थ्यं	१०.२
अन्तकोदरमध्यस्थं	४.५७	अहो सुविस्मयमिदं	१७.२३
अन्यद्वा भक्षणे सर्वं	१२.१४	अहो हि मारणं नाम	४.६४
अपरिपाचितसत्त्वेषु	१७.१४	आकाशमिव नैरात्म्य	१७.२४
अभिचारं चतुर्दश्याम्	८.१४	आक्रान्तं भावयेत् साध्यं	४.३८
अभिषेकं भावयित्वा	४.१५	आग्नेयादिचतुष्कोणे	१३.७,
अभिषेकार्थं महाभक्त्या	८.५	१४.४१, ५२; १६.९	
		आचार्या नावमन्तव्या	१७.१२
		आज्यमाक्षिकसम्पूर्णं	४.१९

आज्यमाक्षिकसम्पूर्णं	पृ० ४१	एकाक्षरमहामन्त्र	११.१५
आत्मदेहोद्भवैः क्रोधै	४.५९	ए चउमार पराजिअ	१७.४
आत्मनः शान्तये चैव	१२.१५	एतत्सेकप्रभावेण	६.६
आत्मना सर्वभावेन	११.७	एतन्मन्त्रेण सर्वासा	१३.२१
आत्मस्कन्धं न वै निन्देद्	१७.१४	एता विभावयेत् प्राज्ञो	१५.५
आधारे चौरकेशाख्ये	७.१०	एतेन संस्करेत् प्रतिमां	१०.५
आर्यजाडुलियोगेन	१५.६	एवमात्मानं सन्नह्य	४.५३
आलिख्यं द्वयचक्राख्यं	५.६	एवं तद्भावयेच्चक्रं	१३.१६
आवेशं कुस्ते क्षिप्रं	१४.२५	एवं विचिन्त्य साध्यं वा	४.६२
इत्याह भगवान् वज्री	१३.१०	एष योगवरः श्रेष्ठः	११.२७
इत्युक्त्वा सप्तरात्रेण	९.१२	ओष्ठाभ्यां द्व्यङ्गुलं प्रोक्तं	१४.३७
इदं चक्रं महारौद्रं	५.२०	ॐ फु फु फु ही ही ही जपेत्	१३.१९
इदं ते पानरत्नं वै	७.२४	ॐ फूःकारं हृदि न्यस्य	९.१
इन्द्रनीलप्रतीकाशं	१०.८	औदुम्बरं मान्दारकं	७.२१
इन्द्रनीलप्रभाकारां	१४.१२	कडारोर्ध्वज्वलत्केशं	४.४९
इष्टचूर्णसमाधेन	११.२५	कथयस्व महावज्र	४.२
ईर्ष्याक्रान्तं जगद् दृष्ट्वा	११.५	कथं सत्त्वाः प्रवर्तन्ते	४.२
ईर्ष्यायमारिसद्रूपं	११.५	कन्दरस्य मृदं गृह्य	९.७
ईर्ष्यावज्रस्वभावस्त्वं	२.५	कन्दर्पदर्पकं चोक्तं	१५.१५
उच्चारिते महातन्त्रे	६.७	कपिलं तालकेनैव	१४.३२
उट्ट भराडउ करुणा	१७.३	करुणाकोह भराडउ	१२.५
उट्ट भराडो चित्ते	१७.४	करुणाचित्तं अच्छिद्	१७.३०
उट्ट भराडो लोभह	१७.५	करुणारागचित्तेन	१७.७
उत्तरे कर्मडाकि तु	१३.७	कर्णं तु द्व्यङ्गुलं प्रोक्तं	१४.३६
उत्तरेणालिखेत् खङ्गं	२.१३	कर्णिकारस्य मालां च	७.२१
उत्तरेणोत्पलं पीतं	२.१४	कर्तव्यं ज्ञानवज्रेण	५.१९
उत्तिष्ठन्ति महाशिष्या	१४.२७	कर्ममण्डलमध्यस्थं	३.७
उन्मत्तरसलेपेन	९.५	कर्मवज्रप्रयोगेण	३.११
उपद्रुतं शीतवातेन	४.५५	कर्मवज्रप्रयोगेण	३.१३
उभौ तु युध्यमानौ तु	५.४	कर्मवज्रं लिखेत् तत्र	२.११
ऊपरमृत्तिकां गृह्य	४.४५	कर्षणं वेशनं चैव	३.५
ऋक्षस्य मर्कटस्यापि	१०.४	कर्षयेच्छुक्रसंघातं	७.१८
एकु महाधनि तथता	१७.३०	कवचं स्फोटयेत्तस्य	४.५९
एकहस्तं समारभ्य	१४.२७	कस्त्वं भो भो इति ब्रूयात्	८.४

काइ तु अच्छसि सुन	१७.६	खनीयाद् द्व्यङ्गुलं	१४.१५
कान्तलोहमयं खङ्गं	३.१३	खमध्यवज्रगतं चिन्तेद्	१.१०
कायवज्रप्रतीकाश	२.५	खरोष्ट्रं धातु संगृह्य	१२.८
कालमूलादिरहिते	४.७	खाद्यमानं महादुष्टं	४.५६
कालाखव पमाणहा	१२.४	खेचरत्वप्रसिद्धयर्थं	१३.१७
कालादिरहिते यन्त्रे	४.१८	खे न्यसेदात्मनश्चक्रं	१४.१०
कालादिरहिते यन्त्रे	पृ० ४१	गञ्जनेन श्मशानस्य	९.५
किञ्चित्तामर्थ्यमाभुज्य	११.१२	गण्डमालावृताङ्गं च	४.५५
किट्टभिण्णाञ्जण कोह	१२.३	गर्भमण्डलमध्ये	१३.१३
कुङ्कुमं गुह्यरक्तेन	३.११	गीतं वाद्यं तथा पूजा	८.७
कुन्तलां देहिनीं गेहां	१४.४२	गुरुद्रोहस्तथा समये	१७.१७
कृत्वा पापसहस्राणि	४.६५	गृहं पीठं सुगन्धं च	१२.१८
कृत्वा मण्डलकास्तिष्ठो	६.११	गृहाण वत्स वज्रस्त्वं	७.२३
कृत्वा मण्डलकां त्र्यक्षां	६.९	गृहीत्वा प्रतिपदं यावत्	७.१४
कृष्टं शरभसिंहस्थ	५.१४	गृहेऽपि कलहो नित्यं	५.२०
कृष्णवर्णा महाभीमां	१३.३	गोकर्णं हस्तिकर्णं च	१३.२३
कृष्णसर्पस्य मांसानि	९.२	गोरूपं कुक्कुरं चैव	११.२३
कृष्णसूत्रेण संवेष्टय	५.७	गौरीं विभावयेत् प्राज्ञो	७.४
केशं तु पिङ्गलं कार्यं	११.१०	ग्रामजालरता ये च	१४.१८
कोटिजापेन सिद्धिः स्यात्	१२.१२	ग्रीवा गले तथा मेढ्रे	१४.३५
कोणे चैव न्यसेन्नित्यं	१५.१४	घातितं तेन दुष्टेन	४.६१
कोणे वज्रचतुःशुले	१.१२	घात्यन्तं भावयेत् तत्र	४.६०
कौशिकेन मुखं बद्ध्वा	८.४	घृतमधुमध्ये प्रक्षिप्य	४.८
क्रुद्धो याम्याननो योगी	५.११	घृतादिरहितं कृत्वा	४.२३
क्रोधरूपं महारूपं	४.४८	घृतादिरहितं कृत्वा	पृ० ४१
क्रोधसौम्यद्विधाभावे	१४.३३	चक्रद्वयमभिलिख्य	४.७
क्षीराभ्यासैकचित्तेन	११.१३	चक्रद्वयं तु काश्मीरैः	४.१२
खगमुखाद् वज्रमार्गच्च	७.१८	चक्रद्वयं समालिख्य	४.१८, २५, ३२
खटिकागैरिकाभ्यां वै	१४.३०	चक्रद्वयं समालिख्य	पृ० ४१
खट्वाङ्गं वामभागेषु	१६.३	चक्रहस्तां महाभीमां	१३.५
खङ्गं चाभरणं चैव	१२.१८	चक्रं चैव महापद्मं	४.५०
खड्गेनादीप्तवपुषा	८.२	चण्डबीजशतं गृह्य	९.४
खदिरकाष्ठानले दीप्ते	४.३०	चतुरङ्गुलनालेन	१४.३४
खधातुमध्यगतं चिन्तेत्	१३.२	चतुरक्षां महापीतां	१४.२३

चतुर्गीतिप्रयोगेण	१७.२	तदा मण्डललेखेन	१७.१७
चतुर्द्वारि सदा ध्येया	१३.२४	तद्धर्षं मुण्डवत् कार्यं	१४.१४
चतुर्भूतमहाबीजे	१४.२०	तन्निष्पन्नदोदयो देव	१७.९
चतुर्विंशतिहस्तं च	१४.३५	तमारूढं महादुष्टं	५.९
चतुःषष्टिर्बलि दद्याद्	१२.१३	तर्जनीरक्तमादाय	४.४५
चतुःस्थानप्रयोगेण	१४.२०, २५	तस्य मध्ये लिखेद् वज्रं	२.११
चत्वारि लक्षजापेन	९.६	तस्याग्रे तु यमं ध्यायाद्	४.६०
चत्वार्येते महासेकाः	६.६	तस्यान्त्रनालमादाय	४.६१
चन्द्रमण्डलमारूढं	४.९	तस्योपरि लंकारेण	४.३५
चन्द्रवज्रप्रयोगेण	१.३	तं च संप्रार्थयेद् योगी	१०.५
चर्चिकाद्यादिगीतेन	१७.२	तं साध्यं विह्वलं नूनं	४.२२
चर्चिकां भावयेत् प्राज्ञो	७.१	तं साध्यं विह्वलीभूतं	५० ४१
चयनियविशेषेषु	१४.६	ताडयन्तं क्रोधसंघातै	५.९
चित्तौ सम्पुटपद्मेषु	५.१७	तान् वै कर्तयितुं कर्त्री	१३.१
चित्तवज्रप्रतीकाशः	२.३	तिहुअण सअलह	१७.३
छागलस्थं प्रशस्तं वै	५.१४	तृतीयकोष्ठके पुरत	६.१७
जटा चास्यप्रमाणा स्याद्	१४.३८	तृतीयं वज्रघण्टां च	६.५
जननीं भगिनीं वापि	१२.१७	तृतीये कर्तिकाहस्तं	४.५०
जपेन्मन्त्रं सदा नित्यं	१७.१७	तेनैव वटिकां कृत्वा	९.३
जम्भलां पूर्वतो ध्यायेद्	१४.४०	तैलेन निम्बपत्रेण	१४.२९
जलेन्द्रान् पश्चिमे न्यस्य	१४.४१	त्रिकटुकं कटुतैलं च	४.४४
जःका[रेण] ह्रींकारेण	४.२६	त्रिनेत्रमूर्ध्वकेशं च	१६.३
जाकारे चर्चिका प्रोक्ता	१.९	त्रिमुखं षड्भुजं क्रुद्ध	१.२९, १०.८
जिह्वावज्रप्रयोगेण	३.४	त्रिमुखं षड्भुजं पीतं	१४.४८
ज्ञानचक्रप्रवेशश्च	१७.११	त्रिमुखं षड्भुजं पुष्टं	१.३१
ज्ञानसूत्रवराग्राभ्यं	१४.२	त्रिमुखं षड्भुजं भीमं	१०.७
ढौकयेद् गौरवाद् शिष्यः	८.७	त्रिमुखं षड्भुजं रक्तं	१०.९
णयोनिर चतुष्कोणे	१.१०	त्रिमुखं षड्भुजं वश्यं	१.३२
णिम्मल शुद्धदेहो	१७.२९	त्रिमुखं षड्भुजं शान्तं	१.३०
णैतहि भअण दु पूर्णं	१७.३२	त्रिमुखं षड्भुजं श्यामं	१०.१०
तथा चक्रद्वयं लिख्य	५.१	त्रिमुखं षड्भुजं सर्वं	१.३३
तथा परमाश्वमन्त्रं तु	१३.२५	त्रिमुखां षड्भुजां खर्वा	७.४
तदन्तरान्तरितेष्वपि	६.१७	त्रिमुखां षड्भुजां घोणां	७.२
तदर्धेन रजोभूमिः	१४.९		

त्रिमुखां षड्भुजां पीतां	१५.२	द्विपञ्च मारणेऽङ्गुष्ठं	८.१३
त्रिमुखां षड्भुजां रक्तां	७.३	द्विभुजमेकवक्त्रं तु	१३.१८,
त्रिमुखां षड्भुजां शुक्लां	५.१	१५.११, १६, २	
त्रिमुखाः षड्भुजाः सर्वा	१४.५०, ५४	द्विभुजामेकवक्त्रां तु	१४.३९
त्रिलोहवेष्टितं कृत्वा	३.१२	द्वेषयमारिसद्रूपं	११.१
त्रिसन्ध्यं पीतपुष्पैस्तु	४.१४	द्वेषाक्रान्तं जगद् दृष्ट्वा	११.१
त्रिसन्ध्यं शुक्लपुष्पैस्तु	४.८	द्वेषानुस्मृतिमान् योगी	१०.१२
त्रैधातुकमहाखड्गं	७.२२	धन्वाकारं महाकृष्णं	१४.२२
त्रैधातुकमहारत्नं	७.७	धर्मचक्रं तथाऽश्वत्थं	१६.७
त्र्यस्रो दावाग्निवद् बह्वी	१४.२२	धर्मचक्रं लिखेत् पूर्वं	१६.५
त्वं देवि साक्षिभूतासि	८.३, १४.६	धान्यं चामीकरं वाथ	१२.१६
दकारेऽपि च ईर्ष्या स्याद्	१.७	धारासहस्रसंपूर्णं	१४.२४
दक्षिणाभिमुखो योगी	४.३७, ४७	धीरं विनीतं करुणैक	१७.१९
दक्षिणेन महावज्रं	९.१०	धुत्तूरपत्रनिर्यासै	४.४४
दक्षिणेन महावज्रं	४.४९	धैर्यमालम्ब्य यत्नेन	७.११
दक्षिणेनालिखेद् रत्नं	२.१२	ध्यानान्वितं स गुरुजाप	१७.१८
दक्षिणे माषमुष्टिं तु	१३.१९	ध्वजवीथीं ततो दृष्ट्वा	११.१३
दक्षिणे रत्नडाकिं तु	१३.५	ध्वाङ्क्षपक्षस्य लेखन्या	५.१६
दण्डं कुर्यात् प्रमाणेन	१४.१४	न किञ्चिच्छ्रूयते मन्त्रं	१२.७
दण्डं पाणौ न्यसेत् प्राणी	१०.९	न द्रुतं न विलम्बितं	१२.७
दिनमेकेन सिद्धिः स्यात्	४.४२	न धातुनं च विज्ञानं	१७.२४
दिव्यचक्ष्वाद्यधिष्ठानं	१७.१०	न पृथिवी नापतेजो	१७.२५
दुष्टमैत्री सदा त्याज्या	१७.१५	न बाहुनं मुखं वर्णं	१७.२७
दूरश्रवणसिद्धयर्थं	१३.१०	न बोधिर्नाभिसमयो	१७.२३
देवताः प्रीणयेद् योगी	६.९	नवेन सुनियुक्तेन	२.९
देशमुद्राप्रयोगं तु	६.२	नानारूपविलासिन्यः	१६.६
देहि मे समयं तत्त्वं	१४.५	नाम सत्त्वविघातस्य	४.४७
द्रष्टव्या एवमाद्यास्तु	१४.१३	निकारे पद्मपाणिश्च	१.८
द्वारपालान् ततो ध्यायाद्	१३.८	नित्यं च प्रार्थयेद् योगी	९.११
द्वारपालाश्च सर्वे वै	१६.१०	निमित्तैः क्रोधसंघातैः	५.४
द्वारपालास्ततो ध्यायान्	१४.४२	निराश्रयी कृतं ध्यायाद्	४.५८
द्वारवज्रचतुःशूले	१.१३	निर्यातयेत् आत्मानं	१२.१७
द्वारेषु मुद्गरादीनि	१३.१५	निर्यूहा द्वारवज्जेया	१४.८

निष्पत्तिः सर्वचक्रस्य	१७.१०	पश्यते वै पिता तस्याः	१०.७
निष्पन्नं मण्डलं ज्ञात्वा	२.१६	पाणिपादं तथास्यं तु	१४.३६
नीलवर्णं महादुष्टं	५.८	पाणौ कोषं विभावित्वा	१.३३
नीलवर्णा महाभीमां	१४.४०	पाणौ चक्रं विभावित्वा	१.३०
नीलं नीलिकया चैव	१४.३१	पाणौ पद्मं विभावित्वा	१.३२
नृकरङ्गं चापसव्ये वै	१६.८	पाणौ रत्नं विभावित्वा	१.३१
नृत्यं नृकपालस्थं	३.९	पाणौ वज्रं प्रभावित्वा	१.२९
नृत्यं च सुभगं कार्यं	११.१२	पाणौ विभावयेद्वज्रं	१६.२
न्यसेन्मन्त्राणि सिद्धानि	६.१२	पातालबिलसिद्धयर्थं	१३.१२
पङ्कजं कवि अङ्ग	१२.३	पाताले कृष्यते नागै	४.६२
पक्षं कमण्डलुं शाखां	१५.४	पादयोः पतितां चैव	१५.१७
पङ्कजं पश्चिमे द्वारे	२.१५	पापेभ्यो मुच्यते यस्माद्	४.६४
पञ्चकामगुणैर्बुद्धान्	२.१६	पिशुनयमारिसद्रूपं	११.३
पञ्चगव्यसमालिप्तं	१४.४	पिशुनाक्रान्तं जगद् दृष्ट्वा	११.३
पञ्चशूलं विभावित्वा	१३.३	पिशुनानुस्मृतिसंयोगाद्	१०.१३
पञ्चाकारं विभावित्वा	१७.१	पीतदेहं महारूपं	१५.११
पञ्चामृतसमायुक्तं	१२.९	पीतवर्णं यमघ्नं तु	४.३६
पञ्चामृतं समादाय	३.१२	पीतवर्णं यमघ्नं वै	४.१४
पद्महस्तधरां सौम्यां	७.३	पीतशरावोपरि स्थाप्य	४.३३
पद्माख्यं भावयेत् प्राज्ञो	१०.१०	पीतं रक्तं तथा श्यामं	१५.४
परमानन्द सङ्ग असहाय	१७.३१	पीतं श्यामं पुनः पीतं	१४.५३
परमाश्वभावनायोगात्	५.२५	पीतं साध्यं विचिन्त्याशु	४.३७
पलअउ अत्ती णैव	१७.३२	पीतां रक्तां तथा श्यामां	१५.१३
पञ्चान्मध्ये यकारस्य	५.१८	पीयतां मानसं वारि	७.२४
पश्चिमे कामदेवीं तु	१५.१२	पुण्यस्सावेगो सम्बन्ध	१७.२९
पश्चिमेनालिखेत् पद्मं	२.१३	पुष्पां धूपां तथा दीपां	१३.१५
पश्चिमे पद्मडाकिं तु	१३.६	पुंसां तु शान्तिके लेख्यं	४.१२
पश्चिमे पद्मपुष्पं तु	२.१४	पूर्वकोणे लिखेच्चक्रं	२.१४
पश्चिमे पर्णशबरी	१५.३	पूर्वचक्रं यथादृष्टं	१४.४३
पश्चिमे पाण्डरां देवीं	१३.१४	पूर्वतो मायूरीं लिखेद्	१५.३
पश्चिमे रागवज्रं तु	१.१२	पूर्वद्वारे मोहवज्रं	१.११
पश्चिमे विह्वलां व्यात्वा	१४.४९	पूर्वशूले लिखेच्चक्रं	२.१२
पश्चिमे सतिराज्ञीं तु	१३.२०	पूर्वसेवायुतं जप्त्वा	५.१९

पूर्वसेवायुतं जप्त्वा	पृ० ४१	भवेद् योगीश्वरीसिद्धिः	७.१५
पूर्वेण तु महाश्वेतं	१४.११	भावितव्यौ बलौ क्रुद्धौ	५.४
पूर्वेण बुद्धडाकिं तु	१३.४	भिक्षां नैव भ्रमेद् योगी	१७.१६
पूर्वेण रतिं ध्यायाद्	१५.१२	भुजद्विलक्षसम्पूर्णं	११.१९
पूर्वेण लोचनां स्थाप्य	१३.१४	भुजानां भावयेद् धीमान्	११.१७
पूर्वेण वडवां ध्यायेद्	१३.२०	भूयसीं करुणां कृत्वा	४.६६
पूर्वेण सुन्दरीं न्यस्य	१४.४९	भूर्जपत्रे लिखेद्वश्यं	५.१५
पौष्टिके पीतचन्द्रस्थं	५.१३	भूर्जे वा कर्पटे वापि	४.१७
प्रज्ञान्तकं ह्यग्रीवं	१६.१०	भूर्जे वा कर्पटे वापि	पृ० ४१
प्रज्ञोपायस्वभावं तु	७.२३	भ्रातृणां च तथा कोपान्	१७.१२
प्रणवादिर्नमोऽन्ते च	६.१९	मञ्जुवज्रे प्रसिद्धे तु	१४.४७
प्रतिदिनं प्रतिमासं वा	१२.१३	मण्डलद्विगुणतो दीर्घं	१४.४
प्रतिदिनं बलिं दद्यात्	९.११	मण्डलस्याष्टमं भागं	१४.७
प्रतिपत्सु शान्तिकं होमं	८.१४	मण्डलं लिख्यतां नाथ	३.२
प्रति प्रति गुलिकां योगी	१२.१०	मण्डलं वर्तयेन्नित्यं	६.४
प्रत्यालीढपदाः सर्वाः	१४.५१	मदिराकामिनीसक्ता	१४.१७
प्रत्यालीढपदे संस्थं	४.५२	मध्यतः संलिखेद्वज्रं	१४.१३
प्रथमं चित्रयेच्छुक्लै	१४.३०	मध्याह्ने क्रूरचित्तेन	४.४६
प्रथमं भावयेद् योग	१७.८	मन्त्रलिखितस्याहारं	११.२२
प्रथमं मौलिसेकेन	६.५	मन्त्रं चैव जपेत्तत्र	१५.१८
प्रपूर्य लक्षजापेन	९.१३	मन्दरादिनगैर्घोरैः	४.३८
प्रवेश्य सर्वसंबुद्धान्	३.४	ममापि त्राणनार्थाय	८.६
प्राणातिपातिनो ये च	१४.१७	मलिनं जर्जरं रोगै	४.५४
प्रेतस्थाश्चारूपाश्च	१६.७	महाटवीप्रदेशेषु	१०.९
प्रेरणे चोष्टदेहस्थं	५.१३	महातैलेन चाभ्यज्य	११.२४
बालरूपधरं नाथ	१४.४८	महापूजा स्तुतिश्चापि	१७.११
बित्त्वलालां ततो दद्यान्	१४.३२	महामांसं ह्यं चैव	११.२३
बुद्धबिम्बं विभावित्वा	१७.१	महामूत्रं तु पातव्यं	११.२७
बुभुक्षितपत्रलेखिन्या	४.४६	महासुहं भावं धम्म	१७.३१
बोधिचित्तं न वर्जते	१७.१३	महिषवज्रं विभावित्वा	२.६
बोधिसहाय लोअणि	१७.६	महिषस्थं ललज्जिह्वं	४.४८
ब्राह्मणस्य तु मांसेन	९.९	महिषस्य कुम्भीरस्य	१०.३
ब्रूहि धर्ममहारामं	१४.२६	महिषं मानुषं द्विरदं	१२.८
भगे लिङ्गं प्रभावित्वा	१०.११	महिषेण च व्याघ्रेण	४.५६

मंकारबीजसम्भूता	१४.५१	यथा तारकसंक्रान्ति	१७.७
मारणे यमदेहस्थं	५.१२	यथा पुष्टौ तथा वश्ये	८.१२
मारयेत् प्रेतसंघातं	१२.११	यथा बुद्धिर्महाधर्मं	८.६
माराणां जयतो गृह्ण	७.२२	य द यो नि र य क्षे य	६.१३
माराणां शमनार्थाय	१.३	यदा नागच्छति साध्य	४.३०
मारीचीं पर्णशबरीं	१४.५२	यद्यन्मार्गयते योगी	१०.३
माषं दुग्धं तथा मांसं	१४.२९	यमघ्नमण्डलं घोरं	३.२
मासि मासि चतुर्दश्यां	१२.९	यमघ्नो मण्डलाचार्यो	८.३
मुखं त्रिभागं कायं तु	१४.३७	यमध्यक्षे न्यसेत् पूर्व	६.१४
मुखेन पिबते शिष्यो	७.२५	यमध्ये क्षे स मं द य	१.६
मुदिता सरस्वती चैव	११.६	यमनिकास्वन्तरं दत्त्वा	८.५
मुद्गरं दण्डपद्मं च	१३.८	यममारिप्रतीकाशं	२.८
मुद्गरं पूर्वतो द्वारे	२.१५	य म रा जा स दो मे य	६.१३
मुद्गरादिचतुर्द्वारे	१४.५४	यमान्तकस्य मध्यस्थं	१.११
मुद्गरादिचतुर्मन्त्रैः	३.५	यमान्तकं चन्द्रक्रान्ताभं	४.९
मुद्गरादीन् न्यसेद् द्वारे	१५.६	यमारिणा घातितं स्वप्ने	१०.६
मुद्रान्यासं तथा कुर्याद्	१४.१२	यमारिप्रतिमां कुर्याद्	९.९
मुद्रिता वज्रमुद्रेण	६.२	यमारिभक्तं गुरुभक्ति	१७.१९
मुशलं परशुं चैव	१३.२३	यमारियोगमादाय	५.७
मूर्ध्नि पञ्चकपालानि	१६.४	यमारियोगयुक्तेन	१०.२
मूलमुखं महाभृङ्गं	४.५१	यमारेर्भीमरूपस्य	११.८
मृत्तिकां स्तिग्धां संगृह्य	१४.२८	यमार्यन्तानि यन्त्राणि	४.५, १७.२१
मेकारं पश्चिमे लेख्यम्	६.१४	यवसं वामतो ध्यायात्	१३.२४
मैत्रीचित्तं तु सर्वेषु	१७.१३	यंभवे धनुराकारे	५.८
मैत्री तु चर्चिका प्रोक्ता	११.६	ये केचिद् भुवि विद्यन्ते	११.१७
मोहयमारिसद्रूपं	११.२	येन जापप्रयोगेण	१२.६
मोहवज्रस्वभावस्त्वं	२.२	येन भावितमात्रेण	१४.४५, १५.१
मोहाक्रान्तं जगद् दृष्ट्वा	११.२	येन भावितमात्रेण	१५.७
मोहानुस्मृतिमालम्ब्य	१०.१२	येन विज्ञातमात्रेण	१५.१०
यकारे मुद्गरः ख्यात	१.८	येन होमेन सिद्धिः स्यात्	८.९
यक्षिणीसिद्धिकाले तु	१४.३९	योगयोगित्वसंबन्धान्	१७.२६
यच्चनिराजा सदोरुण	६.१६	योषितः पद्मभाण्डे वा	४.२६
यज्ज्ञात्वा मुच्यते क्षिप्रं	१६.१	रक्तचन्दनकेनापि	४.१७
यत्किञ्चित् खाद्यते नित्यं	१२.१४	रक्तचन्दनकेनापि	५०.४१

रक्तचन्द्रसमारूढं	४.२०	वज्राप्सरःसमायुक्ता	१४.८
रक्तचन्द्रसमारूढं	५०.४१	वज्रेण भूमिं वाटं च	१.४
रक्तमण्डलमध्यस्थं	३.७	वर्तयित्वा महावेदीं	१४.७
रक्तमण्डलमहोज्वाल	५०.४१	वशमानयेत् जगत् सर्व	११.२४
रक्तवर्णं महाज्वालं	४.२०	वश्यके चार्धचन्द्राख्यं	८.११
रक्तवर्णाङ्कुशाकृष्टं	४.२८	वश्यं यदि नागच्छति	५०.४१
रक्तवर्णां चतुर्वक्त्रा	१५.८	वश्यं यदि नागच्छति	४.२३
रक्तसिंहासमारूढं	४.२९	वश्ये चोत्कण्ठचित्तेन	८.१०
रक्तसूत्रेण चावृत्य	४.२७	वश्ये वै रागवज्रेण	३.८
रक्षार्थं भावयेद् वज्रं	१.४	वसन्तं मकरकेतुं च	१५.१४
रत्नहस्तां महादीपां	१३.६	वस्त्रं नानाविधं चैव	१२.१७
रागयमारिसद्रूपं	११.४	वाक्स्तम्भनकामेन	४.४०
रागवज्रस्वभावस्त्वं	२.४	वाञ्छितां लभते योगी	१५.१९
रागाक्रान्तं जगद् दृष्ट्वा	११.४	वाञ्छितां विह्वलां ध्यात्वा	१५.१७
रागानुस्मृतियोगेन	१०.१३	वाममारभ्य संलिख्य	६.१६
राजिकालवणेनापि	४.४३	वामं रक्तनिभं प्रोक्तं	४.५१
रेफस्यादिर्यमघ्नः स्यात्	१.६	वाराहीरूपमाधाय	११.१४
रोचनालक्तकं चैव	५.१५	वाराहीं भावयेत् प्राज्ञो	७.२
रोचना सिन्दुवारं च	११.२५	वांशं वाद्यं मुकुन्दं च	१३.२२
रोमकूपमहाविवरात्	४.५२	विकृतदंष्ट्राकरालास्यं	४.५३
लक्षजापेन योगात्मा	१२.१२	विकृताननमहामन्त्रं	११.२०
लास्या माल्या तथा नृत्या	१३.८	विघ्नान् विनायकान् दुष्टान्	८.१
लिखेत् पूर्वत आरभ्य	६.१७	विजनेषु वने वापि	७.१९
लोअणिमंति अच्छसि	१७.५	विदम्यं साध्यनामानि	४.४०
लोचनां मामकीं तारां	१६.९	विवस्त्रं मुक्तकेशं च	४.२२
लोहितं पश्चिमं भागं	१४.११	विवस्त्रं मुक्तकेशं च	५०.४१
वक्त्रं प्रसारितं कृत्वा	७.७	विवस्त्रं वेपमानं तु	४.५४
वज्रं सरास्सइ विष्णमभि	१२.४	विश्ववज्रचतुष्कोणे	१.१३
वज्रधर्मं महानाथ	१४.२६	विश्ववज्रसमाक्रान्तं	४.३८
वज्रमण्डलमारूढं	११.१६	विश्ववज्रेण चाक्रान्तं	४.३६
वज्रसत्त्वप्रयोगेण	१७.२५	विषराजिकालवणं	१०.४
वज्रसत्त्वस्य निष्पत्ति	१७.९	विषलवणराजिका	५.११
वज्रं च भावयेद् देव्याः	१६.८	विषं लूतं तथा कुण्ठं	११.२६
		वृक्षावलम्बितं गृह्य	१०.२

वृत्तं शुक्लं महाशीतं	१४.२४	सप्तसप्तिकमध्यस्थं	३.७
वेतालसाधनोपाय	१०.१	सप्ताभिमान्त्रितं कृत्वा	९.८
वेदी द्वारस्याधेन	१४.९	समयसाधनमतो	११.२२
व्यपरोपयति संसाराद्	४.६३	समयाक्षरेणैव	१४.१०
शत्रोर्वैरोचनां गृह्य	९.१३	समयान् साधयेन्नित्यं	६.४
शरावसम्पुटे स्थाप्य	४.१३, ५.१६	समाजान्तानि तन्त्राणि	१७.२१
शान्तावन्त्यकारस्य	५.१८	समुद्रमृत्तिकां गृह्य	९.१
शान्तिकादिप्रमाणेन	२.१०	सरस्वती च दोकारे	१.९
शान्तिके मण्डलाकारं	८.११	सर्पहस्तां महारूपां	१५.२
शान्तिके मोहवज्रं तु	३.८	सर्पराभरणं कृत्वा	११.९
शान्तिके रोचनां गृह्य	४.६	सर्वकामलतां पश्चा	१६.६
शान्तिके शान्तचित्तेन	८.१०	सर्वघोषवराग्राह्य	२.४
शिरःकपालः संवेष्ट्य	११.१०	सर्वदोषचिकित्सात्मा	४.३
शिरःप्रमार्जनेनैव	९.७	सर्वबुद्धमयः शान्तः	२.२
शिरःशूलं न भवति	९.८	सर्वबुद्धवराग्राह्य	२.६
शिष्यं वैरोचनं ध्यात्वा	१४.२	सर्वबुद्धस्वभावस्त्वं	२.६
शीत्कारमन्त्रसम्भूतं	१५.१६	सर्वभावा न भावाख्या	१७.२६
शीत्कारमुच्चरन् ध्यायात्	४.५८	सर्वभावा न वै सत्त्व	१७.२७
शुक्लवर्णं महाभीमं	९.१०	सर्वलक्षणसंपूर्णं	२.१०
श्मशानकर्पटे चक्र	४.४३	सर्वसिद्धिकरं दिव्यं	९.१४
श्मशानचेलके चक्र	५.१२	सर्वाभरणभूषिताङ्गान्	१५.९
श्मशानचेलके धीमान्	४.३२	सर्वासां कामदेवीनां	१५.१३
श्मशानचेलके वापि	४.२५	सर्वेषां च करे खड्गं	१४.५०
श्मशाने कज्जलं पात्यं	३.९	सर्वेषां देवतानां तु	१५.१५
श्राद्धसत्त्वं न वै वञ्चेत्	१७.१५	सर्वेषां माण्डलैयानां	६.३
श्राद्धं गुहं समयपालक	१७.१८	संलिख्य विधिना प्राज्ञो	६.११
श्रीयमारिं समालम्ब्य	५.३	संस्कृतं वक्तुमारम्भेत्	७.१४
श्रुवा पद्मदलाकारा	१४.१६	संस्फारयेद् रोमकूपाग्रे	१०.१४
षड्भुजं नीलवर्णाभं	१३.१३	साध्यमाकर्षयन् दृष्ट्वा	४.२१, ५०.४१
सकारे पिशुनमेवोक्तं	१.७	साध्यस्य नाम चादाय	४.१३,
सन्ध्यार्कसन्निभं	४.२७	५०.३३, ६.१५	
सपत्रादि हरिन्माषं	१३.२२	साध्यस्य नाममादाय	५.१
सप्तचत्वारि रेखा वा	४.३४	साध्यं सुपीतचन्द्रस्थं	४.१५
सप्तरात्रप्रयोगेण	७.१९	सिच्यतेऽनेकसम्बुद्धे	४.१०

सिद्धितं पञ्चद्रव्येण	४.२९	स्वाहाकारं ततो दत्त्वा	१५.१८
सितकलशैस्तु चन्द्राभैः	४.१०	हडिनिगडपदाक्रान्तं	४.५७
सिद्धचतुशेषनिःशेषं	७.१५	हडे तुभ पेक्खिअ भीमि	१२.२
सिद्धचतुशेषनिःशेषं	६.१२	हरितालनीलिकाभ्यां तु	१४.३१
सिद्धचन्ते नास्ति सन्देहः	१४.१८	हस्तमानां कुलालस्य	७.१०
सिंहनादं ततः कार्यं	११.११	हस्तायामं भवेच्छान्तौ	८.१२
सिंहवद् विचरेद् वीरः	११.१४	हस्तार्थं वेधयेत् शान्तौ	८.१३
सुप्तकोत्थापनं कार्यं	९.६	हस्ते खड्गं प्रभावित्वा	१०.११
सुमेरुपर्वताक्रान्तां	१४.२३	हस्ते वज्रं विभावित्वा	१३.४
सुमेरुपर्वतोत्तुङ्गं	११.१९	हारार्धहारमार्तण्ड	१४.९
सूत्रेण सूत्रयेत् प्राज्ञो	२.९	हूँफट्कारविदर्भेण	५.६
सूर्यमण्डलमध्यस्थं	१०.१४	हूँकारबीजसम्भूतं	१६.४
सूर्योपरि समारूढ	१३.१८	हूँकारं च वंकारं च	४.३५
सौम्यं तु ललितं प्रोक्तं	१४.३४	हूँफट्कारयुता बीजाः	६.१९
सौष्ठवं कुरुते चित्तं	७.२५	हंभ्यां विदर्भितं कृत्वा	६.१५
स्त्रीणां खगमुखान्तस्थं	१५.१६	हृदये अङ्कुशैर्विद्धं	४.२८
स्त्रीणां प्रज्ञास्वभावानां	१७.१६	हृद्बीजात् स्फारयेद् योगी	११.७
स्त्रीणां वश्याय कर्तव्यं	४.६	ह्रीःकारबीजसम्भूतं	११.१६
स्वकायनिर्गते रक्ते	५०.४१	ह्रीःकारबीजसम्भूतां	१५.८
स्वकायनिर्गतेर्भाभी	४.२१	ह्रीःकारं महामन्त्रं	११.१८
स्वच्छमण्डलमध्यस्थं	३.६	ह्रीः घ्रीः मन्त्रेण फेडहि	१२.५
स्वच्छमण्डलमध्यस्थां	१०.१५	ह्रीः घृथादिमन्त्रमुच्चार्य	११.११
स्वप्ने तु पश्यते मार्गं	१३.१६		

गद्यानुक्रमणी

अथ कथां प्रवक्ष्यामि	१८.१
अथ खलु भगवन्तः	२.१
अथ खलु भगवन्तः	४.४
अथ खलु भगवन्तः	४.६३
अथ खलु भगवन्तः	६.१
अथ खलु भगवान्	१.२
अथ खलु भगवान्	१.६
अथ खलु भगवान्	१.१४
अथ खलु भगवान्	१.१५
अथ खलु भगवान्	१.१६
अथ खलु भगवान्	१.१७
अथ खलु भगवान्	१.१८
अथ खलु भगवान्	१.१९
अथ खलु भगवान्	१.२०
अथ खलु भगवान्	१.२१
अथ खलु भगवान्	१.२२
अथ खलु भगवान्	१.२३
अथ खलु भगवान्	१.२४
अथ खलु भगवान्	१.२५
अथ खलु भगवान्	१.२६
अथ खलु भगवान्	१.२७
अथ खलु भगवान्	१.२८
अथ खलु भगवान्	३.३
अथ ते मैत्रेयप्रमुखाः	१४.१९
अथ भगवत्यो	१७.२८
अथ भगवन्तः	३.१
अथ भगवन्तः	४.१
अथ भगवन्तः	१७.२०
अथ भगवान्	६.१०
अथ भगवान्	१२.१
अथ वज्रधरो	८.८

गद्यानुक्रमणी

१६५

इदमवोचन्महा	१८.३
एवं मया	१.१
ॐ इन्द्राय ह्रीं	६.८
ॐ एकजटे	१४.४४
ॐ कट्टनि कर्षणि	७.१७
ॐ कुरुकुले	१५.१०
ॐ पिचु पिचु प्रज्ञा	७.१३
ॐ फूः जः	१५.५
ॐ वज्रघोणे सुघोणे	७.९
ॐ वज्रचर्चिके	७.६
ॐ वज्रडाकिनी	१३.९
ॐ शून्यता ज्ञानवज्र	८.८
ॐ ह्रीः घ्रीः विकृतानन	४.११
ॐ ह्रीः घ्रीः विकृतानन	४.१६
ॐ ह्रीः घ्रीः विकृतानन	४.२४, पृ० ४२
ॐ ह्रीः घ्रीः विकृतानन	४.३१
ॐ ह्रीः घ्रीः विकृतानन	४.३९
ॐ ह्रीः घ्रीः विकृतानन	४.४१
ॐ ह्रीः घ्रीः विकृतानन	४.६७
ॐ ह्रीः घ्रीः विकृतानन	५.५
ॐ ह्रीः घ्रीः विकृतानन	५.१०
ॐ ह्रीः घ्रीः विकृतानन	११.२१
तत्रेदं सूत्रपाते	१४.१
तत्रेमानि	१३.११
निश्चार्य वज्रपाणिं	१८.२
नीलसूत्रेण	५.२
पादान्ते यं	१४.२१
पिङ्गवर्णां चतुर्वक्त्रां	१५.४६
मूकं कुरु मारय	६.१८
वज्रचक्षुः	२.७

टीकाधृतवचनानुक्रमणी

अखण्डशिखराग्रास्तु	६०	आनन्देन सुखं किञ्चित्	१०२
अग्निदेवं त्रिनेत्रं च	६१	आसङ्गो नास्ति मे कश्चिद्	१३५
अग्निं प्रज्वालय होमाय	६१	इच्छाम्यहं महानाथ	९४
अग्राह्या अनभिलाष्याश्च	९५	इत्ययं मण्डले सम्यग्	९६
अज्ञानादथ मोहाद् वा	१००	इदं तत् सर्वबुद्धत्वं	९८, ९९
अडेडेडे किट्टयमारि	१२८	इदं तत् सर्वबुद्धानां	१०१
अतिक्रामति यो मूढः	१०१	इदं ते नारकं वारि	९५
अत्रस्थः सततं नाथो	९३	इमे पुष्पाः शुभा दिव्याः	९३
अथ खलु	२२, कृ० त० ४.४	इयं [सा] सर्वबुद्धानां	९८
अद्य बुद्धकुले जातो	१०३	इष्टार्थसिद्धिं बुद्धवैव	६१
अद्य मे सफलं जन्म	१०३	ईर्ष्यावज्रस्वभावस्त्वं	१२९
अद्याभिषिक्तस्त्वमसि	९८	ईषदस्याधिकः कार्यो	१०४
अविष्टितत्रिकायाय	६१	ईषन्मीलिताम्भोज	१०४
अधुना मण्डलाचार्यो	१००	उट्ट भराडो करुणा	१२५
अनतिक्रान्तदिग्भागं	१०३	उट्ट भराडो चित्ते	१२५
अनादिनिधनं सत्त्वो	९८	उट्ट भराडो लोअह	१२५
अनुमोदे जगत्पुण्यं	९४	उदारगम्भीरनया	१०२
अन्तरं चतुरस्राणां	१०३	उद्घाटयति सर्वाक्षो	९७
अन्यत् तद्द्रव्यं यत्तीक्ष्णं	९२	ऊर्ध्वभागद्वयेनैव	१०४
अन्यत्रापि दृश्यते	३ पा. सू.	ए चउमार पराजिअ	१२५
अन्योन्येन समौ शेषौ	१०४	एवं गुरुदेशेन	१३५
अभिषेकं महावज्रं	९७, ९९	एहि वत्स महायानं	९५
अ(इ)यं ते धारणी रम्या	१०१	ऐहिकं काङ्क्ष्यमाणस्य	९४
अर्घपात्रमिदं यत्र	९१	ॐ एषोऽहं व्याकरोमि	९९
अर्घपात्रं विधायास्य	६१	ॐ एहोहि महाभूत	६१
अर्घाभिमन्त्रणं कार्यं	९२	ॐ पद्मसुखाधार	१०२
अस्मरणादसामर्थ्याद्	५९	ॐ वज्रमहाद्वेष	१०२
आगच्छसि यथाकालं	६२	ॐ वज्रसत्त्वः स्वयं ते	९५, ९७
आचार्यो नावमन्तव्यः	१००	करुणाकोह भराडउ	१२८
आदौ गन्धोदकं देयं	९२	कर्मानुरूपतो गन्ध	९२
आध्रियेत पुरं यस्मात्	७८		

टीकाधृतवचनानुक्रमणी

१६७

कर्मानुरूपतो रूपं	६१	तिहुअण सअलह	१२५
काइ तुं अच्छसि सुण्णे	१२५	तृतीयं रागनाशत्वात्	१०२
कायवज्रप्रतीकाशः	१२९	तेनैव वज्रेण विभावयेच्च	१२४
काला खव्व पमाणहा	१२८	त्रयाणां वर्जनादेव	१०३
किट्ट भिण्णाञ्जण कोह	१२८	त्रिशूकं पञ्चशूकं च	१०३
कुण्डादूनं भवेत् कुण्ड	६०	त्रिशूलवज्रजिह्वाय	६१
कृत्वा मण्डलिकास्तिस्रः	२३, कृ० त० ६.९	त्र्यक्षरैः पञ्चबुद्धैर्वा	९२
कृष्णं पीतं तथा रक्तं	१२९	त्वयापि हि सदा धार्य	९९
क्षितौ जले शुभं कर्म	८१	त्वयापि हि सदा धार्या	९८
खगमुखैकरसो नाथ	१०२	त्वं मे शास्ता महावीर	९४
खधातुवज्रसंयोगात्	१०२	दक्षिणे वरदं मालां	६१
गन्धोदकं मधुक्षीरं	९१	दत्त्वाभिषेकं विधिभि	१०२
गृहाणानुकम्पार्थाय	९३	ददामि सर्वबुद्धानां	९७, ९९
गृहीत्वाऽऽहुतिमाहार	६१	दद्याच्छूलमूलाशा	१०४
चक्रभ्रमणयोगेन	१०१	दिगुत्पलाष्टकभागे	१०४
चक्ररत्नाब्जखङ्गवज्रं तु	५९	दिग्भेदः कालभेदश्च	६०
चतुरानन्दभागं विश्व	१०२	दिव्यचक्षुषाद्यधिष्ठानं	१२९, कृ० त० १७.१०
चतुर्थं विश्ववज्रं च	१०३	देशयिष्यामि ते सम्यग्	९४
चतुर्दशाङ्गुलाः पुष्टौ	६०	देहि मे समयं तत्त्वं	९४
चतुःषष्टिर्बलिं दद्याद्	७७	द्विधा भूयोऽपि भिद्येत	१०३
चन्दनागुरुवृक्षेण	६०	न भूयो मरणं नास्ति	१००
चन्द्रे सम्यक् शुभं विन्द्वान्	८१	न रागो न विरागश्च	१०३
चित्तवज्रप्रतीकाशं	१२८	न सिद्धिर्नापि साधकः	४३
जान्वभ्यन्तरविन्यस्त	६१	नातिदीर्घानखण्डाग्रान्	६०
ज्ञानचक्रप्रवेशश्च	१२९, कृ० त० १७.११	नान्योपायेन बुद्धत्वं	१०१
ज्येष्ठानामिकाभ्यां तु	१०१	निभिद्य तत्क्षणं यायाद्	९५
ततोऽधरस्ततो वेदी	५९	निवृत्तं भवदुःखं वा	१००
तत् कम्पमध्यमाकाशं	१०४	नैवेद्यं सर्वसंयुक्तं	९३
तथतातत्त्वनिर्गता	९५	पङ्कजचते कंवि अइ	१२८
तथाष्टाङ्गुला घण्टा	१०४	पञ्चशूकं महावज्रं	९७
तदेव शशिसंभूतं	८२	परमविरमयोमध्ये	१०२
तस्माद् वियोगमनया	१०१	परमाद्यपुरुषो भग	९८
तिर्यगूर्ध्वसमं सर्वं	५९	परलोकं समुद्दिश्य	९४
तिर्यङ्गेकाङ्गुलं मध्ये	५९	परलोकार्थिनः पुंसः	९४

पश्चिमे वश्यमाख्यातं	६०	मन्त्री भाजनं वामेन	९२
पाणिभ्यां तु समालिङ्ग्य	९९	मन्त्रेण मुद्रया सार्धं	५९
पाद्यं तनुग्रहे देयं	९२	ममापि त्राणनार्थाय	९७, १०१
पिशुनवज्रस्वभावस्त्वं	१२८	मया निवेदिता भक्त्या	९३
पीताम्बुभिस्तु वश्यादा	६२	महापूजा स्तुतिश्चापि	१२९, कृ० त० १७.११
पुण्यकामास्ततोऽन्येऽपि	९४	महामूत्रं तु पातव्यम्	८१, कृ० त० ११.२७
पुनर्विस्तरभीत्या तु	५९	मायादेव्याः स्थिताः कुक्षौ	९३
पुष्पं धूपं तथा दीपं	९२	मारणं हूँफडन्तेन	९२
पूर्वाशाभिमुखो मन्त्री	६०	मुखोर्ध्वं पूर्ववज्राधं	१०४
पूर्वाह्निशान्तिकं कुर्या	६०	मुद्राभिसमयः प्रोक्तो	९९
पौष्टिकमौत्तरे ज्ञेय	६०	मुद्रायाः पाणि प्रतिष्ठाप्य	१०१
प्रकीर्य पुनरेकाग्रान्	६०	मूर्ध्नि वज्रं समारोप्य	१०१
प्रज्ञावध्याश्च ते क्लेशा	२	मृदङ्गध्वनिगम्भीरः	६२
प्रज्ञाया मुखं बद्ध्वा	१०१	मोहवज्रस्वभावस्त्वम्	२२, ४३, ५७, १२८,
प्रतिबिम्बसमा धर्मा	९५	कृ० त० २.२	
प्रतिबिम्बं स्फुटं शिष्याः	९५	यथा दिशि तथा काले	६०
प्रथमं स्पर्शकाङ्क्षया	१०२	यथा पुण्यं तथाऽस्यास्तु	९६
प्रभूतधूमश्च सविस्फुलिङ्ग	६२	यथा विनयतो विश्वं	९९
प्रविशेन्मण्डलं धीमान्	९४	यथासुखं सुखं धार्य	१००
प्रवेशयस्व मां नाथ	९४	यथा हि सर्वसंबुद्धा	९३
बुद्धं धर्मं च संधं च	९४	यथोक्तपात्रमध्यस्थं	९१
बुद्धानां बोधिसत्त्वानां	१००	यद् बोधिस्तद् वज्रम्	१२
बोधिचित्तं च मण्डलम्	१३	यमार्यन्तानि	२२, कृ० त० ४.५
बोधिचित्तं न वै त्याज्यं	१००	यस्य च समाः शूलाः	१०४
बोधिबज्रेण बुद्धानां	९७, १०१	यस्योत्पादनमात्रेण	१००
बोहिसहाव लोअणि	१२५	यादृक् पुण्यानुभावश्च	९६
भगे लिङ्गं प्रतिष्ठाप्य	५, कृ० त० १०.११	यादृक् सिद्धिर्भवेदस्य	९६
भञ्जनं भगमाख्यातं	२	रक्तं वश्ये तदन्यत्र	५९
भवदुर्गतितोद्धृत्य	९९	रक्षोघ्नः परितो ज्वाल	९३
भावयेदग्निमध्ये तु	६१	रत्नत्रयं मे शरणं	९४
मकरदन्तदष्टात्	१०३	रागवज्रस्वभावस्त्वं	१२९
मध्यमं ग्रहणस्थानं	१०३	राजदष्टदलाम्भोज	१०४
मध्याह्ने क्रूरकर्माणि	६०	रेफेण सूर्यं पुरतो	१२४
मन्त्रसिद्धयर्थिनः केचित्	९४	लिखितव्यं प्रयत्नेन	१००

लोअणिमन्ति अच्छसि	१२५	शुद्धोदकं तृतीयं तु	९२
वज्रत्रयं कुलिश	१	शुभं दानपतेरग्नि	६१
वज्रसरससद् विष्णु	१२८	शूलसूर्यनिभश्चैव	६२
वज्रघण्टा च मुद्रा च	१००	श्रीमद्यमद्विषमशेष	१
वज्रघण्टासमायोगा	९९	षड्भागैरामुखं घण्टा	१०४
वज्रमष्टविधं कार्यं	१०३	सकेशरोऽधरः कार्यो	५९
वज्रमष्टाङ्गुलं प्रोक्तं	१०३	सत्त्वानामनुकम्पार्थ	१००
वज्राचार्याभिषेकं भो	९८	सत्पात्रीश्रुवयाध्मात्	६१
वज्रानुरूपतो ह्लास	१०४	सद्धर्मो न प्रतिक्षेप्यो	१००
वनस्पतिरसो हृद्यो	९३	समन्तभद्रः सर्वात्मा	९८
वर्णगन्धरसोपेतं	९३	समयसंरक्षणात् सिद्धिः	९५
वर्णगन्धशिखावर्तं	६१	सर्वघोषवराग्राग्न	१२९
वश्ये दशाङ्गुला द्वेषो	६०	सर्वपापैर्विमुक्ताः स्थ	१००
वश्ये रक्तोऽभिचारे तु	६२	सर्वबुद्धमयः शास्ता	१२८
वह्नेर्निर्वापणं दुग्धैः	६२	सर्वबुद्धवराग्राग्न	१२९
वाय्वग्नी यदि शून्ये वै	८२	सर्वबुद्धस्वभावस्त्वं	१२९
विचित्रं विविधं ख्यात	१०२	सर्वमूर्तिर्दृढा येन	९९
विचित्रे प्रथमानन्दं	१०२	सर्वलक्षणसंपूर्णम्	१७, कृ० त० २.१०
विच्छिद्यमानार्चिरुपेततेजा	६२	सर्वसङ्गविनिर्मुक्तः	१३५
विपाकं तद्विपर्यासं	१०२	सर्वसत्त्वहितार्थाय	९९
विमर्दमालोचनं प्रोक्तं	१०२	सर्वेषां माण्डलेयानां	७
विरमानन्दे विरागः स्यात्	१०२	सव्यहस्तं प्रसार्याथ	५९
विरमानन्दो विमर्दे च	१०२	सहजानन्दमात्रं तु	१२९
विलक्षणं त्रिभ्योऽन्यद्	१०२	सह सांयोगिकः शुद्धो	९३
विसृष्टपुष्पधूपादि	६२	संघभोज्यं ततः कृत्वा	१०३
व्रीहीन् वा समिधश्चैव	६०	संसृचयेदकल्याण	६२
शक्रचापनिभः सम्यग्	६२	संस्कारयेद् रोमकूपाग्रे	७३, कृ० त० १०.१४
शङ्खमुखेन गन्धाम्बु	९२	साध्यानां बहुभेदेन	५९
शशिन्यपि च सूर्यः स्यात्	८१	सितपीतारुणस्यामं	९२
शाखा यज्ञियवृक्षाणां	६०	सुखमुत्पद्यते यत्तत्	१०२
शान्तिकं वषडन्तेन	९२	सेवयेद् वज्रसत्त्वाख्यं	९७
शान्तिके सितवर्णाभिः	६२	सेवयेद् वज्रिणं ध्यात्वा	९७
शान्तौ श्वेतरजस्तत्र	५९	स्थापयित्वा यथा मन्त्रं	६०
शुद्धकात् समयं कार्यं	१०४	स्थूलशूलकुशाग्राग्रं	१०३

स्वपरार्थसमर्थः स्यां	९८	हस्तमानं खनेत् कुण्डं	५९
स्वभावशुद्धैः सत्सत्त्वैः	९८	हस्तौ सम्पुटपुष्टानि	६०
स्वभावशुद्धो हि भवः	९८	हेमरूप्यशिलाशङ्ख	९१
स्वमात्मानं परित्यज्य	१००	होममापूरणं कुर्यात्	५९
स्वविद्यापुरुषतोयेन	९७	होमं कृत्वा बलिं दत्त्वा	१०३
स्वार्थं चैव परार्थं च	६२	होमान्ते संहृतज्वाला	६२
हृडे तुअ पेक्खिअ भीमि	१२८	ह्रीः धीः मन्तेण फेडहि	१२८

टीकाधृतग्रन्थ-ग्रन्थकार-मत-मतान्तरानुक्रमणी

इत्यपरे	१३५	तदुक्तम्	१२
इदं चोक्तम्	८१	त्रिशरणगाथा	९४
कुरुकुल्लायाम्	११५	पञ्चाकाराभिसम्बोधौ	११५
तथा चागमः	८१	श्रीसमाजे	१३
तथा चोक्तम्	८१	हेवज्जतन्त्रवत्	१३८

विशिष्टशब्दानुक्रमणी

अक्षोभ्य	२,४,७,४३,८१,११८	अर्घपात्रोद्देश	८१
	१२७,१४२	अर्घमन्त्र	६१
अक्षोभ्यकुल	१३८	अर्घविधिभेद	९२
अग्नि	४५,८२	अर्घसाधन	९१
अग्निमण्डल	८०,१२४,१२७	अर्घाभिमन्त्रण	९२
अङ्कुश	८७	अर्घहार	१२४,१४०
अञ्जन	६९	अवैवर्तिकाभिषेक	१००
अञ्जनसिद्धि	२०	अश्मरी	३५
अतियोग	१२३,१२७	अश्वत्थ	११९
अद्वयभावना	१३२	अष्टमातृ	१४२
अनन्त	११५	अष्टविमोक्ष	१४२
अनन्ता	११५	अष्टार	१०५
अनिरुद्ध	११६	आकर्षणसमय	२८
अनुज्ञा	४४	आकाश	१३३
अनुज्ञादान	९९	आकाशोपम	१४१
अनुमोद	१२३	आकृष्टि	२७,६४,११७
अनुयोग	१२३,१२६	आग्नेयमण्डल	१३९
अन्धकारिका	१५	आचार्याभिषेक	१००
अप्सराकर्षण	११६	आदर्श	११४,१४०
अभाव	१३४	आदर्शज्ञान	५,९७,१२१,१२४,१४०
अभिचार	१६,५९,६२,९६	आदर्शादिपञ्चाकार	५
अभिषेक	९७	आनन्द	१०२
अभिसमय	११,१३२	आप	१४२
अमिताभ	४३,८१,१२७	आयुध	११६
अमृतकुण्डलि	९१,११९	आयुधविशुद्धि	८३
अमृतास्वाद	४४,७४,१२९	आरोलिक	१२६
अमृतास्वादन	१८,१९	आर्यजाङ्गुलीयोग	११५
अमोघसिद्धि	४३,८१,१२७	आवेश	१०७
अरूपधातु	१२२	आवेशविधान	१०८
अर्क	४५	आश्वास	४४
अर्घपात्रन्यास	९२	आश्वासदान	१००

आंकार	१४२	कर्तिका	३२
इन्द्र	४५	कर्त्री	८३
ईर्ष्या	३, ७, ८, ४३, ७०	कर्मखङ्ग	२१
ईर्ष्यायमारि	७२, १२६, १२७	कर्मडाकि	८४
ईर्ष्यावज्र	११, १२, १२९	कर्मप्रसरचक्र	४५
ईर्ष्यावज्रमन्त्र	९	कर्मवज्र	१६, २०
ईर्ष्यावज्रयमारि	१	कर्मवज्रप्रयोग	२०
ईशान	४५	कर्मवज्री	२०
उच्चाट	४८	कर्षण	१९
उच्चाटन	३८, ४०, ६०, ६६	कलशाभिषेक	१००
उच्छेद	१३४	कल्पद्रुम	१५
उत्पल	१७	कल्पपाद	११९
उदक	५५	कवच	३४
उदकाभिषेक	९७	कान्तिपुर	१४४
उद्वद्ध	६६, ६८, ७४	कामदेवी	११६
उद्वर्तन	७६	कामधातु	१२२
उपकेशिनी	११२	कायवज्र	१२८, १२९
उपेक्षा	७२, १२४, १२५	कायवज्रविशोधन	१००
उपेक्षात्मिका	१२६	कायवाक्चित्ताधिष्ठानमन्त्र	१०
उषापति	११६	कार्मुक	११६
उष्ट्र	१४१	कालदारुण	८
ऊर्मिस्तम्भन	६४	कालभेद	६०
ऊर्मिस्तम्भनविधि	६४	काश्मीर	२४, ३९
ऊपरमृत्तिका	३१	कुङ्कुम	२१, २४
एकजटा	१०९-१११	कुण्ड	५८, ५९
ओडियान	१३८	कुण्डल	१४१
कण्ठी	१४२	कुण्डलिका	४६, ४८
कपाल	३२	कुन्तल	११०
कपोल	१४, ९०	कुबेर	४५
कपोलपक्ष	९०	कुरुकुल्ला	११५, ११६
कमण्डलु	११४	कुरुकुल्लामन्त्र	११५
कमलाधिष्ठान	१०२	कुलमेघ	७०
करुणा	३५, ७२, १२४, १२५	कुलाष्टक	११५
करुणात्मिका	१२६	कुलिक	११५

कुलिश	१७	गन्धदान	९३
कुश	६०	गर्भमण्डल	८५
कूटागार	५, ८३, १२४, १३२, १३९	गाव	१४१
कृत्यानुष्ठान	११४, ११५	गुरु	८२, १३१
कृत्यानुष्ठानज्ञान	५, ९८, १२१, १२४, १४०	गुह्यकाधिपति	१३८
		गुह्यगौरी	१४२
कृपाबल	३५	गुह्याभिषेक	१०१
कृष्ट	३९	गेया	८४
कृष्णयमारितन्त्र	३१, १४४	गोकर्ण	८७
कृष्णयमारियोग	३१	गोकुदहन	१२७
केशिनी	११२	गोकुदहनादिसेवन	१३१
कोटिबाहु	७५	गौरिका	७
कोश	८३, ८४	गौरी	८, ४३, ५०, ७२, ७८, १२८, १४३
कौशिक	५६		७८, १२८, १४३
क्रमशीर्ष	१५	घण्टा	९७, १२४
क्रमशीर्षिका	१५	घण्टाभिषेक	४४, ९८
क्रूरकर्म	४७	घण्टालक्षण	१०४
क्रोध	१०९	घस्मरी	१४२, १४३
खगमुख	५४, ११७	चक्र	१६, १७, ३०, ३२, ४१, ८६, ९०, १०५
खङ्ग	७, १६, ३२, ४३, ४४, ६९, ७०, ८५, १२७	चक्रद्वय	२७, २९, ३१, ३७, ३९, ४१
खङ्गधृक्	१२७	चक्री	१४१
खङ्गपाणि	१२	चण्डालहण्डिका	३१
खङ्गयमारि	१, ३, १२७	चण्डाली	१४२, १४३
खङ्गवज्रमन्त्र	९	चतुरस्र	५८, १४०
खङ्गवज्री	१७	चतुर्गीति	१२१
खङ्गिनी	८४	चतुर्गीतिप्रयोग	१२१
खनि	१०५	चतुर्देवी	७१, १४०
खर	१४१	चतुर्द्वार	११३, १४०
खर्व	१०९	चतुर्ब्रह्मविहार	८३, १२४
खुरापट्टी	१५	चतुर्ब्रह्मविहारभावना	५
खेचरी	१४२	चतुर्मन्त्र	१९
गञ्जन	६४	चतुर्महाभूत	१०८
गन्ध	८६, १४२		

चतुर्मारि	१२२, १४१	जिनजिक्	१२६
चतुर्यक्षी	११०	ज्ञानचक्रप्रवेश	१२९
चतुर्योगिनीचिह्न	९३	ज्ञानमण्डल	९०, १२०, १२७, १४३
चतुश्चक्र	१०७, १४२	ज्ञानवज्र	४०
चतुष्कोण	८	ज्ञानसूत्र	८८
चतुस्तोरण	१४०	ज्ञानाकार	१३४
चतुःक्रोध	७१	डोम्बिनी	१४२
चतुःशूल	८	डोम्बी	१४२, १४३
चतुःस्थान	१०७	तक्षक	११५
चन्द्र	४५	तथागत	२, ७
चन्द्रभक्षण	४४	तन्त्र	१३२
चन्द्रमण्डल	२४, १२५	तारणी	८५
चन्द्रवज्रप्रयोग	५	तारा	११९
चर्चिका	७, ८, ४३, ५०	तुरङ्ग	८६
	७२, ७८, १२१, १२५	तेज	१४२
	७३	तोय	४५
चर्यालक्षण	१४०	तोषण	१९
चामर	१०२, १२८	त्रिकुलसमय	४४
चित्तवज्र	११९	त्रिकोण	५८
चिन्तामणि	१०९	त्रिशरण	९४
चिविकुण्डली	११२	त्रिशरणगमन	१२४
चुन्द्रिका	५२	त्रिशरणगाथा	९४
चौरकेश	१४२, १४३	थाकसिंह	१४४
चौरी	२४, २६, ३०, ३७, ४१	दण्ड	७, १७, ४३, ६९, ८४, ८५, १०५
जप	२८	दण्डधृक्	१२६
जपमन्त्र	१०९	दण्डयमारि	१, ३, ७५, १२७
जम्भल	१२४	दण्डवज्रमन्त्र	९
जलमण्डल	११०	दशकलश	६०
जलेन्द्र	११४	दिग्भेद	१२९
जाङ्गुलीसाधन	२८, ८०	दिव्यचक्षु	९६
जाप	७९	दीप	९३
जापमाला	७९	दीपदान	८७
जापलक्षण	१४४	दुर्मुख	८५
जितार्सिह		दूरश्रवण	

देवताचक्र	१२९	नृकेश	२०
देहिनी	११०	नृतैल	२०
दैवतपट्टिका	९०	नृत्या	८४
द्वय	३०	नृत्याभिनय	८७
द्वयचक्र	३८	नेपाल	१४४
द्वादशारचक्र	१५	नैरात्मा	१४२
द्वारपाल	८४, ११०	नैरात्म्य	१२१, १३३, १४१, १४२
द्वेष	३, ४३, ६०, १४२	नैर्ऋत	४५
द्वेषयमारि	७२, ७४, ८८, १२६, १२९	पक्ष	११४
द्वेषरति	१२६	पक्षक	१४
द्वेषवज्रयमारि	१	पङ्कज	१७
द्वेषानुस्मृति	७०	पञ्चकामगुण	१७
धर्म	१४२	पञ्चक्रोध	१४२
धर्मकाय	२, ५७	पञ्चगव्य	९२
धर्मचक्र	११८, ११९	पञ्चतथागत	९३, १४२
धर्मोदय	१३९	पञ्चद्रव्य	२८
धातु	१३३	पञ्चबुद्ध	१४१
धारणी	१५	पञ्चमहाभूत	१३३, १३९
धारणीपट्टिका	१४	पञ्चमांस	२१, ६६, ८०
धूप	८६	पञ्चमुद्रा	११८, १४१, १४२
नलकूबर	१३८	पञ्चयमारि	११
नस्य	८१	पञ्चरत्न	९१, ९३
नाग	११५	पञ्चरश्मि	६
नागाकर्षण	११५	पञ्चव्रीहि	९३
नाडी	१०२	पञ्चशूक	१०३, १०५, ११९
नामाभिषेक	४४, ९८	पञ्चशूल	१६, ८३
निर्माण	१४२	पञ्चाकार	१२१
निर्माणकाय	५७	पञ्चाकाराभिसम्बोधि	४, ७०, ८३, ११५, १२४, १३७
निर्यूह	१४, ९०	पञ्चाकाराभिसम्बोधिक्रम	१४०
निर्विकल्पक	१३९	पञ्चाभिषेक	९८
निष्पन्नमण्डल	१४३	पञ्चामृत	१८, २१, ८०, ९५, १२७, १४२
निःस्वभाव	१३२	पञ्चोपचारपूजा	९३
नीलीमिश्र	७६		
नीलीरस	११५		

पञ्चौषधि	९१,९३	पारज	९०
पञ्जर	६,१३९	पाश	८७
पञ्जरबन्धन	१२४	पिशुन	३,७,८,२०,४३
पटल	११	पिशुनयमारि	७२,१२७,१२९
पट्ट	१४०	पिशुनवज्र	१२,१२८
पताका	१२४	पिशुनवज्रमन्त्र	९
पद्म	१६,४३,६९,८४	पिशुनवज्रयमारि	१
	८५,१२७	पिशुनानुस्मृति	७०
पद्मककोटक	११५	पुक्कसी	१११,१४२,१४३
पद्मडाकि	८४	पुक्काकर्षण	१११
पद्मधृक्	१२७	पुण्य	१२३
पद्मपाणि	७	पुण्यपरिणामना	१२४
पद्मपुष्प	१७	पुण्यानुमोदना	१२४
पद्मभाण्ड	२७	पुत्तलि	६४
पद्मयमारि	१,३,१२७	पुरुष	७८
पद्मवज्रमन्त्र	९	पुष्ट	१०,५८
पद्माधिष्ठान	१४२	पुष्टि	२५,४८,४९,९६
पद्मावली	१५	पुष्प	८६,११५
परम	१०२,१३५	पुष्पदान	९३
परमसमय	८८	पुष्पपात	९६
परमाणु	१३३	पुष्पपातविधि	९७
परमानन्द	१०२	पूजा	२३,१२३
परमाश्व	८६	पूजागीत	७८
परमाश्वमन्त्र	८७	पूर्वसेवा	४०,४१,८०
परशु	८७	पृथ्वी	१४२
पर्णशबरी	११२,११४	पृथ्वीमण्डल	२९,१२४
पल्लव	९१	पौष्टिक	१६,२०,२४,३९,५८
पाण्डरा	८५,११९		५९,६०,६२
पात्री	१०५,१०६	पौष्टिकसमय	२५
पादलेप	२१,६९	प्रज्ञा	२,५२
पाद्य	९२	प्रज्ञाज्ञानाभिषेक	१०२
पाद्यमन्त्र	६१	प्रज्ञाधृक्	१२६
पानरत्न	५५	प्रज्ञान्तक	११९
पापदेशना	१२३	प्रज्ञापारमिता	५२,१३०,१३९

प्रज्ञोपायाभिषेक	४४	मञ्जुवज्र	१११
प्रतापसिंह	१४४	मञ्जुवज्रसाधन	११३
प्रत्यवेक्षणा	११४,११५	मण्डल	१३,१६-१८
प्रत्यवेक्षणाज्ञान	५,९८,१११,१२४,१४०		४४,५६,७२,९०,९४
प्रत्यालीढ	३३		९६,१००,१११,१३०
प्रदक्षिणा	८२	मण्डलचक्रपूजागीत	७८
प्राकार	६	मण्डलप्रवेशविधि	९७
प्राकारक	१२४,१३९	मण्डलागार	५६
प्रेरण	३९,४९	मण्डलिका	४५,४६
बन्धन	१९,१३९	मण्डलेश	१२,१९,७०,१२९
बलि	८१	मण्डलेश्वर	४,१०,१९,१२७
बलिबिधान	४४	मदनसुन्दरी	११६
बीज	४८,४९	मदनोत्सुक	११६
बीजाक्षर	१२५	मदिराकृष्टि	५२
बुद्धक्षेत्र	३५	मद्याकर्षणवज्र	५१
बुद्धडाकि	८४	मद्याकृष्टि	५०
बुद्धबिम्ब	१२१	मन्त्र	४४,४६,८६,११०
बुद्धबोधि	११८		११४,११७
बुभुक्षितपक्ष	३२	मन्त्रचतुष्टय	१२७
बोधि	१२,१३२,१३७	मन्त्रचर्यानिर्णय	९४
बोधिचित्त	१३,१२२,१३९	मन्त्रमहायान	१२३
बोधिचित्तोत्पाद	१२४	महाकरुणा	१३६
ब्रह्म	४५	महागुह्यक	१३८
भगवान्	२	महाचर्चिका	१३५
भद्रघट	१५	महातन्त्रराज	१३८
भान्नरसिंह	१४४	महातैल	७५
भाव	१३२,१३४	महाद्वेषकुलमन्त्र	८
भावना	१३२	महाद्वेषतनु	१०
भूचरी	१४२	महानील	१०९
भूमि	६	महापद्म	३२,११५
भूमिवाड	१२४	महापुरुषसमय	७८
भृकुटि	११४	महापूजा	१२९
मकरकेतु	११६	महाभूपरिग्रहसमय	८९
मकरमुख	१४	महाभृङ्ग	३२
२३			

महामण्डल	८८	मायोपम	१४१
महामांस	७६	मार	५,८
महामुदिता	१३६	मारचतुष्टय	१४०
महामुद्रा	७४,९९	मारण	३५,३९,४०,४९,५८
महामूत्र	७६	मारपरजय	१३७
महामैत्री	१३५	मारीची	११२
महामोक्षपुर	१३९	मास्तमण्डल	३८
महायमारिक्रोध	१३७	मार्तण्ड	९०
महायान	९४	माल्या	८४
महायोग	१२३,१२९	माहेन्द्र	८२
महाराग	१४०	माहेन्द्रमण्डल	२९,३०,११५,१३९
महावज्र	३२	मुकुटाभिषेक	४४,५५,९७
महावज्रधर	१८	मुकुन्द	८७
महावज्रप्रार्थनासमय	८९	मुदिता	७२,१२४-१२६
महावज्रामृत	७६	मुद्गर	१७,१९,४३,६९,८४-
महावश्यसमय	२७,४२	मुद्गरयमारि	८६,११०,११३,११५
महाविद्वेषसमय	३७	मुद्गररति	१,३,१२७
महावेतालसाधन	६६	मुद्रा	१२६
महासुख	१३३,१३५,१४२	मुद्रान्यास	८६,१००
महासेक	४४	मुद्राप्रयोग	१०५
महास्तम्भनसमय	३०	मुद्रिका	४३
महाहृदय	९०	मुरज	१०५
महाहरेकसाधन	११८	मुशल	८७
महिषवज्र	१९	मूक	४८
महोच्चाटनसमय	३८	मेखला	१०५,१४१
महोपेक्षा	१३६	मैत्री	७२,१२४-१२६
माणिक्य	१५	मैत्रेय	१०६
माण्डलेय	२,४,६,९,१०,१९,४३,११३	मोह	३,६,७,४३,१४२
	१२०,१२१,१२५,१२७	मोहयमारि	६,७२,८८,१२६,१२७
माण्डलेयदेवता	८३,१२७	मोहवज्र	८,१०,१२,१९,२०,१२८
मात्सर्य	१४२	मोहवज्रमन्त्र	९
मामकी	८५,११९	मोहवज्रयमारि	१,६
मायूरी	११४		

मोहरति	१२६	रागयमारि	२६,७२,१२६,१२७
मोहानुस्मृति	७०	रागरति	१२६
मौलिक	४४	रागवज्र	८,११,१२,२०,१२९
यक्षिणी	११०	रागवज्रमन्त्र	९
यन्त्र	२३,२६,२७,४१,१३२	रागवज्रयमारि	१
यम	४५	रागवज्री	२०
यमघ्न	६,७,१३,२५,५६,११६	रागानुस्मृति	७०
यमघ्नमण्डल	१८	रुचक	१४१
यममारिप्रयोग	४०,८०	रूप	१४२
यमान्तक	८,८८,१२०	रूपधातु	१२२
यमान्तकयोग	११०	रूपवज्र	१४२
यमारि	१०,१२,१३,४३	लक्ष्मीनरसिंह	१४४
	६३,६४,८०,८२	ललित	१०९
यमारितन्त्र	१०६	लास्या	८४
यमारियोग	३८,६३,८२	लेपचित्र	१०८
योग	८२,१२३,१२४	लोचन	८५,११९,१४२
योगिनीचतुष्टय	१२५	वकुलीहारपट्टिका	१५
योगीश्वरीसिद्धि	५३	वज्र	२,६,१२,१६,५१,१०२,१०३
रक्त	२१		१०५,११९,१२१,१३३
रक्ताकृष्टि	५०	वज्रकाय	१३
रक्षा	२३,४९,१३९	वज्रगौरी	१,३,५३,७९,१२२
रक्षाचक्र	५६		१२५-१२७
रजोमण्डल	९१	वज्रगौरीमन्त्र	९
रत्नडाकि	८४	वज्रघण्टा	४४,५५,१००
रति	११६	वज्रघण्टाभिषेक	५५,९८
रत्न	१६	वज्रघ्राण	१३
रत्नत्रय	९४	वज्रचक्षु	१३,१२७
रत्नधृक्	१२६	वज्रचर्चिका	१,३,११६,१२२
रत्नपट्टिका	१४,९०		१२५-१२७
रत्नवज्र	१२,१२८	वज्रचर्चिकामन्त्र	९,५१
रत्नसम्भव	४३,८१,१२७	वज्रचित्त	१३
रविमण्डल	१४१	वज्रजिह्वा	१३
रस	१४२	वज्रडाकिनी	८५,१४२
राग	३,७,४३,१४२	वज्रडाकिनीसाधन	८३,८५

वज्रद्वय	८०	वज्राचार्य	४४
वज्रधर	२२,४३,५७,१२१	वज्राधिष्ठान	१०२,१४३
वज्रधात्वीश्वरी	१०२	वज्रानङ्ग	११६,११७
वज्रपञ्जर	७,८३,११५,१३९	वज्रामृतोदक	९५
वज्रपाणि	४,१३७,१३८	वज्राभिषेक	४४,५५,९८
वज्रपाताल	८७	वज्रावली	१४,१५
वज्रपातालयोग	८६	वज्रावेशसमय	१०६
वज्रपातालसाधन	८५	वज्री	१४२
वज्रप्राकार	५,७,८३,११५,१३९	वडवा	८६
वज्रमण्डल	७४	वरुण	४५
वज्रमार्ग	५४	वर्तुल	५८
वज्रमाला	६	वर्षापण	६३
वज्रयन्त्रमन्त्रतन्त्रमारणादिसमय	३६	वश	१९,५८,७६
वज्रयान	१३५	वशी	४८
वज्रयोषित्	१	वश्य	११,१६,२०,२७,२८,३९, ४१,४९,५८,५९,९६
वज्ररति	१२६	वश्यमन्त्र	२३
वज्ररत्न	१५	वश्यविधान	२६
वज्रलक्षण	१०४	वसन्त	११६
वज्रवाक्	१३	वसुधारा	४५,१०९,११२
वज्रवाराही	१,३,७८,१२२,१२४-१२८	वाक्स्तम्भन	३०
वज्रवाराहीमन्त्र	५१	वाक्स्तम्भनसमय	३१
वज्रवितान	१४	वाग्वज्र	१२,१२९
वज्रव्रत	४४,९९	वाग्वज्रविशोधन	१०१
वज्रव्रतदान	९९	वाट	६
वज्रशृङ्खला	११४	वाद्य	८७
वज्रश्रोत	१३	वायव्य	१३९
वज्रसत्त्व	४,६,५७,८३,१२१,१२४	वायु	४५,८२
वज्रसत्त्वनिष्पत्ति	१२३	वायुधातु	१४२
वज्रसत्त्वव्रतापत्ति	११८	वायुमण्डल	१८,१२४,१२७
वज्रसरस्वती	१,३,९,७९,१२२, १२५-१२८	वाराही	७,८,४३,५०,७२,७४,७८
वज्रसरस्वतीमन्त्र	५२	वारुण	८२
वज्रसूत्र	१४०	वारुणमण्डल	१३९
वज्राङ्कुश	११०	वासुकि	११५

वांश	८७	शान्त	४०,४९,५८
विचित्र	१०२	शान्ति	३१,४७,४८,९६
विज्ञान	१३३	शान्तिक	१६,२०-२४,३९,५८-
वितान	१४०		६०,६२,६५,६७
विदर्भण	२५	शाश्वत	१३४
विद्या	१४०	शिरःशूल	६५
विद्याभिषेक	९८	शिष्य	१३१
विद्याव्रत	१०१	शिष्यगुण	१३१
विद्वेष	३७,३९,४८	शिष्याधिवासन	९५
विद्वेषण	४०	शीत्कारमन्त्र	११७
विपाक	१०२	शुक्राकृष्टि	५०
विपारद	८१	शुम्भवज्रक	८५
विभीतक	६६	शूकचतुष्टय	१५
विमर्द	१०२	शून्यताज्ञान	१३९
विरम	१०२	शून्यताबोधि	५
विरमानन्द	१०२	शून्यताभावना	८३
विलक्षण	१०२	शून्यमन्त्र	९७
विश्ववज्र	६,७,२९,८३,१०३,१२४	शूल	६५
विह्वला	११२	श्व	१४१
वीरयोगिनी	१४२	श्रीयमारितन्त्र	१३२
वेतालसाधन	६८	श्रुवा	१०५,१०६
वेताली	१४२,१४३	षडङ्गयोग	१२९
वेदी	५९,९०	षाडव	७३,१२१
वेमचित्रिणी	४५	षोडशशून्यता	१४२
वेशन	१९	सत्यचतुष्टय	१४२
वैरोचन	४३,६६,८१,८८,१२७	सप्तबोध्यङ्ग	१४२
व्याकरण	१००	सप्तविधानुत्तरपूजा	५,८३,१२३,१२४,१२८
व्रत	१३२	सप्तसप्तिक	२०
शङ्खपाल	११५	सप्तिराजमण्डल	८६
शतबाहु	७४	सप्तिराज्ञी	८६
शबरी	१४२,१४३	समता	११४
शब्द	१४२	समताज्ञान	९७,१२१,१२४,१४०
शाखा	११४	समय	१३,१८,४४,१३०,१३१
शाखोटक	६६	समयमण्डल	१२७

समयसाधन	७५	स्तम्भन	२९,३९
समयाक्षर	९०	स्तुति	१२९
समयोदकदान	९६	स्तोत्रराज	१८,२२,४३
समाज	१३२	स्पष्टव्य	१४२
समाधि	४,६,८,५१-५४,७८,१३७	स्फोटा	११४
समुद्रमृत्तिका	६३	स्रक्	१४०
समुद्रोर्मिस्तम्भन	६४	स्रग्दाम	९०
सम्पुट	४०	स्वच्छमण्डल	१९
सम्भोग	१४२	स्वन्तपट्टी	१५
सरस्वती	७,८,४३,५०,७२,७८	स्वप्नमायोपम	१३२
सर्वकुण्डलि	११९	स्वमुद्रा	९०
सर्वभूत	४५	स्वयम्भुक्तुसुमपान	७६
सर्वशोधनमुद्रा	६०	स्वयम्भू	२७
सहजसंबोधि	१०३	स्वर्णा	१५
सहजानन्द	१०२,१३२	हडिनिगड	३४
संभोग	५७,७८	हृद्यग्रीव	११९
संवर	४४	हरिण	१५
साध्य	३३,३५,४१,४७	हस्ति	१४१
सार्वकर्मिक	११	हस्तिकर्ण	८७
सुन्दरी	११०,११२	हार	१५,१२४,१४०
सुमुख	८७	हारार्धहार	९०
सुरतकाङ्क्षिणी	११७	हारार्धहारपट्टिका	१४,९०
सुविशुद्धधर्मधातु	११४,११५	हाहाकार	४५
सुविद्धधर्मधातुज्ञान	५,९८,१२१,१२४,१४०	हँकृति	१४२
सूत्रपात	८८	हृद्बीज	७२
सूर्यमण्डल	३३,७१,७४,८३	हृद्बीजरोपण	५
सोम	९०	हेरुक	११८
सौम्य	१०९	हेवज्जतन्त्र	१३८
स्कन्ध	१४	होम	५८,५९

ॐ । नमो भगवते वासुदेवाय ।

नमो भगवते वासुदेवाय ।

नमो भगवते वासुदेवाय ।

[भोट खण्ड]

བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་དང་གསུང་དང་སྐྱབས་
དེ་རྒྱུ་ལྷན་མེད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་གཤིན་ཆེ་ལ་བཞུགས་ཏེ། གཤིན་ཆེ་གཤེད་དེ་རྒྱུ་
གཤིན་ཆེ་གཤེད་དང་། སྐྱེ་མ་དེ་རྒྱུ་གཤིན་ཆེ་གཤེད་དང་། འདྲིང་ཆགས་

གང་གི་སྤྱིར་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཡོངས་སུ་སྐྱེ་དང་ལས་འདྲའ་བའི་གནས་སྐབས་
སྐྱེ་གསུངས་པ་ལས། དངོས་སུ་ནི་བྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་ཡང་དག་པར་
བསྟན་པའི་སྤྱིར་དང་། བྱིད་ནམས་ནི་སྟོན་པ་བའི་དབང་མེད་པ་ལས་ཏེ་དམི་
ཆོས་ནམས་ནི་འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་ཞེས་པས་བསྐྱེས་ཤིག་པས་སོ། །
དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་གང་ཅི་སྤྱིར་དུ་སྐྱེ་ཐམས་ཅད་ལས་གསུངས་པ་དེ་
ལྟ་བུ་ཉིད་དེ་དེ་བཞིན་དུ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །བདག་གིས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདག་ཉིད་
ཀྱིས་མངོན་སྲུང་དུ་ཐོས་པ་སྟེ། ལྷན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཉིད་ལས་བདག་གིས་
ཐོས་ཀྱི་གཅིག་ནས་གཅིག་དུ་བསྐྱེད་ནས་འོངས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །གང་གི་ཆོ་
ཐོས་ཤིང་གསུངས་ཤིག། སམ་ཡ་ནི་དུས་སོ། །གང་གི་ཆོ་བཅོམ་ལྷན་འདས་
ཐུབ་པ་ཆེན་པོའི་བྱང་ཆུབ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་བདུད་ཉི་བར་སྐྱབས་པར་གྱུར་
པ་དེའི་ཆོ་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། །དེ་སྐད་དུ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤུ་བཅོ་བྱེད་པའི་གདམ་
སྐྱེད་བཞེད་པ་ལས་འཕྱང་བར་འགྱུར་ལོ། །དེ་ཡང་ཅི་དང་ཅི་ཞེ་ན། སྐྱེད་མ་
ལུས་པའི་ཆོག་ཐོས་ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །བཅོམ་ལྷན་འདས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་ལ་བཅོམ་པ་དང་ལྷན་པས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཞེས་པ་འ གྲེ།

༡ ལྷ་འོ་མེ་འོ་སྟོན་པའི་དབང་བྱེད་པ་ལས། ༢ ལྷ་འོ་དེ་མི་འདུག ༣ ལྷ་འོ་མེ་འོ་ལ། ༤ ལྷ་འོ་མེ་འོ་མི་
འདུག

དེ་རྒྱུ་གཤིན་ཆེ་འི་གཤེད་དང་། སྐྱེ་མ་དེ་མི་འི་གཤིན་ཆེ་འི་གཤེད་དང་།
ཞེ་སྐྱེད་དེ་རྒྱུ་གཤིན་ཆེ་འི་གཤེད་དང་། ཐོ་བ་གཤིན་ཆེ་འི་གཤེད་དང་།
དབྱུག་པ་གཤིན་ཆེ་འི་གཤེད་དང་། བསྐྱེ་གཤིན་ཆེ་འི་གཤེད་དང་། རལ་
གྱི་གཤིན་ཆེ་འི་གཤེད་དང་། མཚམས་ནམས་སྐྱེ་དེ་རྒྱུ་ཅི་ཅི་ཀྱང་དང་། དེ་རྒྱུ་

བདུད་ནམས་བཞི་པོ་འཛོམས་པས་ན། །
འཛོམས་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་སུ་བཞེད། །
ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་ཉན་མངས་འཛོམས། །
དེ་སྤྱིར་ཤེས་རབ་བཅོམ་ལྷན་བཞེད། །

ཅེས་པའི་ཆོག་ལས་སྐྱེད་པ་མེད་པ་གསལ་པ་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་རང་
བཞིན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ནི་བཅོམ་པ་སྟེ། དེ་དང་ལྷན་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེད། །དེ་དང་
དེར་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པ་ནི་སྐྱེད་འཁོར་ལོ་ལ་དབང་བ་སྟེ། གང་གིས་དེ་ནི་དེ་རྒྱུ་
སེམས་དབའི་གཞུགས་སྐྱེ་གསུངས་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ་འ ། །བཞུགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་
ནི་གཞན་དུ་འབྲེལ་ཏེ། གང་དུ་བཞུགས་ཤི་ན་གསུངས་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་
པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་ནི་མི་བསྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་
དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སོགས་པ་སོ་སོར་མངོན་པར་སྐྱོར་བ་བྱ་སྟེ།
སྐྱེ་ཆོགས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་སྐྱེ་ཆོགས་པའི་ས་བོན་གྱི་ཡི་གའི་རང་བཞིན་ནོ། །
དེ་རྒྱུ་ནི་མི་བྱེད་པ་སྟེ་ །དཀྱིལ་འཁོར་བའི་སྐྱེ་སྐྱེས་བྱེད། །བཅོན་མོ་ནི་
དཀྱིལ་འཁོར་མ་ནམས་དེ་སྐྱེ་མོ་ནམས་སོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དང་དེ་རྒྱུ་

༡ བ་འོ་སྐྱ་འོ་གཤིན་ཆེ་འི་ཆོས་པའི་ཆོང་མ་གཤིན་འདུག ༢ ལྷ་འོ་མེ་འོ་མཚམས་ནམས་སྐྱེ་དེ་མི་
འདུག ༣ ལྷ་འོ་མེ་འོ་འདྲིང་ཆགས་སྐྱེ་ཆོག་ཁ་གསུངས། ༤ ལྷ་འོ་མེ་འོ་མ་ན་སྟེ།

བ་དེ་ཉིད་འཛེམས་པའི་རྒྱར་རྒྱར་བའི་ཕྱིར་ཐོ་བ་གཤམ་ཆེ་གཤམ་དོ། །དེ་
 བཞིན་དུ་ཕྱི་ནས་ཀྱི་ཆོག་གསུམ་པོ་དག་ལ་ཡང་དེ་ཉིད་དུ་འཛེམ་པར་.....
 བསྐྱེད། །དབྱིག་པ་གཤམ་ཆེ་གཤམ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དབྱིག་པ་དང་འདྲ་བས་
 ཉེ་འཁོར་བ་མ་སྟོངས་ཀྱི་བར་དུ་སེམས་ཅན་མ་ལུས་པ་ལ་གནས་པའི་མཐར་....
 འཛེམ་པའི་ལྟ་བུ་འཛེམ་པའི་ཕྱིར་དོ། །གཤམ་ཆེ་གཤམ་ནི་གཤམ་
 ཆེའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་དབྱ་སྟེ་ལྟ་བ་དེ་ཉིད་འཛེམས་པའི་རྒྱར་རྒྱར་བས་ན་.....
 དབྱིག་པ་གཤམ་ཆེ་གཤམ་དོ། །པར་གཤམ་ཆེ་གཤམ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་པར་
 དང་འདྲ་བས་པར་སྟེ། འོག་པར་ལྟ་བུ་འདྲམ་གྱིས་མ་གོས་པའི་ཕྱིར་དང་
 འོག་པར་ལྟ་བུ་འདྲམ་གཤམ་ཆེའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་དབྱའི་ཕྱིར་པར་གཤམ་ཆེ་.....
 གཤམ་དོ། །རལ་གྱི་གཤམ་ཆེ་གཤམ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་རལ་གྱི་དང་འདྲ་.....
 བས་རལ་གྱི་སྟེ། ལྟ་བ་མཆོག་དུ་འཛེམ་པའི་དབྱ་གཅོད་པས་སོ། །གཤམ་
 ཆེ་གཤམ་ནི་ལྟ་བ་མཆོག་དུ་འཛེམ་པ་དེ་ཉིད་གཤམ་ཆེའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཉི་.....
 དེའི་དབྱའི་ཕྱིར་རལ་གྱི་གཤམ་ཆེ་གཤམ་དོ། །

དེ་ཆེ་ཅུ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་ཆེ་ཅུ་ཆེ་ཞེས་ཉེ་གསུམ་པའི་དོན་ལ་དང་
 བོད། །དེ་བཞིན་ཕྱི་མ་དག་ལ་ཡང་དོ། །དེ་ལ་དེ་ཆེ་ནི་དེ་ཆེ་དང་འདྲ་
 བ་སྟེ་དོན་མེད་བར་བྱང་བ་དང་། ཉན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་ལས་སོ། །དེའི་ཅུ་
 ཀ་ནི་གཅིག་དང་དུ་མ་དང་བྲལ་བའི་སྒྲོར་བས་ནམ་པར་དབྱེད་པ་དང་གཅོ་བོ་
 ཞེས་བྱ་བའི་བར་དུ་དོ། །དེ་ཆེ་པག་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་ཆེ་དང་འདྲ་བས་དེ་ཆེ་

༡ ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་འདུག ༢ ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ (ལྟ་བུ) འཛེམས།

སྟེ་བྱ་བ་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་དེ་མ་བསྒྲིབས་སོ། །དེའི་ཨ་ནི་ཐམས་ཅད་འེན་
 ཞིང་རྟོགས་པའོ། །དེ་ནི་རབ་དུ་བྱེད་པ་གཞན་དུ་བཞུས་ཉེ་ཞེས་པས་ཉེད།
 བེ་པེ་འེང་ལ་སོགས་པའི་ཕྱིར་ན་དེ་པའོ་༩ ། དེ་ཆེ་དང་མ་ཅན་མ་ཞེས་བྱ་བ་
 ནི་མེ་བྱེད་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་དབྱངས་ལ་ ཉེ་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པའི་རྒྱན་སེལ་.....
 བས་ནའོ། །ཅན་ནི་དེ་དང་ལྷན་པའོ། །དེ་ཆེ་གཤམ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་དེ་ཆེ་མི་བྱེད་
 པའོ། །ལོ་རྒྱུ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་ལྟ་བ་སྟེ་སྒྲིབ་པའི་སྒྲིབ་པའི་གཉིན་པོ་དེ་.....
 ཕྱིར་དོ། །དེ་ལེན་ཞིང་འཛེམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་དེ་ཆེ་གཤམ་དོ། །དེ་ཆེ་གཤམ་ཆེ་
 རང་གི་དོན་གྱི་སྟེན་ནོ། །

གྲུར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ནང་ལོ་རིམ་པའི་མེ་དང་བདེན་བྲལ་ལ་སོགས་.....
 པའི་མཆོམས་ནམས་སྟེ། །གྲུ་ནམས་ཀྱིས་ཉེ་བར་མཆོན་ནས་ནང་གི་འཕར་མའི་
 ཤར་དང་སྟོ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོགས་ནམས་སྟེ་གཉི་ལྷག་གཤམ་ཆེ་གཤམ་ལ་.....
 སོགས་པ་ནམས་སོ། །ཞེ་སྟངས་གཤམ་ཆེ་གཤམ་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབྱས་.....
 སྟེ། །ཐོ་བ་གཤམ་ཆེ་གཤམ་ལ་སོགས་པ་ནམས་ནི་བྱེད་པའི་ལྟ་འཕར་མའི་
 ཤར་དང་སྟོ་ལ་སོགས་པ་ནམས་སྟེ། །དེ་བཞིན་དུ་ཕྱི་རིམ་གྱི་གྲུ་ནམས་སྟེ་
 ཐོད་པ་བཞི་བོ་ནམས་ཀྱང་སྟེ་ཕྱིས་རྟོགས་པར་བྱའོ། །

དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་ནམས་ནི་གཅོ་བོ་སྟེ་དེ་ལ་.....
 སོགས་པ་དང་འདུས་པའོ། །དེ་རེ་རེ་ལས་རང་རང་གི་ས་ཁོན་ནམས་ལས་

༡ ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ (བཟླ་མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་) དེ་ཆེ་ནི་དེ་ཆེ་དོན་མེད་བར་བྱང་བ་དང་།
 མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་
 ༢ མེ་ཉེ་མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ ༣ ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ ༤ ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་
 ༥ ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་ལྟ་བུ་ཉེ་མེ་

ཆེ་བ་རྩོམ་པ་ཡིས།
གཤམ་ཆེ་མཐར་བྱེད་བསྒྲིམ་པར་བྱ།
བདུན་ནམས་ཞི་བར་བྱ་བྱིར་དང་།
ཞེས་ང་མཐས་ཅད་བསལ་བའི་བྱིར། ༡ །

ཆེ་བ་རྩོམ་པ་ཡིས། ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་གི་ཆེ་སྤྱིང་གའི་ས་
བོན་ལས་བཀོད་པ་ནམས་ལ་བདུན་པོ་ནམ་པར་དག་པའི་ཆེ་ན་མེད་པའི་མཆོད་
པ་དང་། ཆངས་པའི་གནས་བཞི་བསྒྲིམ་པ་དང་། མྱོང་བའི་བྱང་ཆུབ་དང་རྩོམ་
ར་བ་ལ་སོགས་པ་དང་། དེའི་ནང་དུ་སོན་པའི་ནམ་མཁའ་བྱུང་བ་ཆེན་པོ་དང་།
སྒྲ་ཆོགས་རྩོམ་པ་ལ་གནས་པ་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་ཡང་དག་པར་བསྐྱུས་^༡.....
པ་ལས་སྐྱེས་པའི་གཞལ་ལས་ཁང་གི་དབུས་སྐྱ་གནས་པའི་ཉི་མའི་རྩོམ་.....
ལ་ཆེ་བ་རྩོམ་པ་སོགས་པ་བསྒྲིམ་པ་སྟེ་གང་འདི་ལྟ་བུ་ཡང་མཛོད་དུ་དཀྱུགས་
པའི་རིམ་བས་བསྟན་པའོ། འདི་ལྟ་བུ་ཡང་བསྐྱུ་ལས་ན་གང་ཞིག་ཆེན་མེད་
པར་གྱེས་རབ་ཀྱིས་ང་ཀྱུལ་བ་ཉིད་ཆུག་ཅས་ལ་རབ་དུ་འཇུག་ཅོང་། དེ་ནས་
དམ་ཆོག་ཉམས་པར་འབྱུང་བའི་བྱིར་རོ། འདི་ལ་ཆེ་བ་ནི་ཨ་ལི་ལ་སོགས་
པའོ། འདུངས་ཡིག་བཅུ་དྲུག་པོ་ནམས་ཀྱིས་ཉིས་འབྱུང་ལས་འབྱུང་སྟེ་མེ་
ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་གྱེས་སོ། འདི་རྩོམ་པ་ནི་བདུན་ལས་ཀྱུལ་བའི་རྩོམ་ཆེ་སྟེ།
ཀ་ལ་སོགས་པ་གསལ་བྱེད་ནམས་ལས་ཡི་གེ་དྲུག་ལྷག་པ་བྱངས་བཞི་བཅུ་.....
ཉིས་འབྱུང་ལས་བྱུང་བ་ཉི་མའི་རྩོམ་ཆེ་སྟེ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་གྱེས་སོ། འདི་

^༡ ལྟ་དཔེར་བ་ཅུ་ (དེའི་ཐོག་ནས་) དག་ནམས། ^༢ ལྟ་དཔེར་བ་ཅུ་ (ལྟ་དཔེར་བ་ཅུ་) ^༣ ལྟ་དཔེར་བ་ཅུ་ (ལྟ་དཔེར་བ་ཅུ་) ^༤ ལྟ་དཔེར་བ་ཅུ་ (ལྟ་དཔེར་བ་ཅུ་)

དག་ནི་ཆེ་བ་དང་ཉི་མ་དག་གོ། སྐྱོར་བ་ནི་སྐུལ་དུ་གྱུར་པ་སྟེ་རབ་དུ་སྐྱོར་.....
པའོ། འདི་ནས་ཉི་མའི་སྐྱོར་དུ་སྐྱོར་ཡིག་ལས་རྩོམ་པ་ཆེ་དེའི་སྟེ་བ་ལ་སྐྱོར་ཡིག་.....
གིས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ནི་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡེ་གྱེས་ཀྱི་བདག་ཉིད་རོ། འདི་
ནས་སྐྱེད་འཁོར་ལོ་སྐྱོར་བ་དང་བསྐྱེད་པར་གྱུར་པ་ནི་བྱ་བ་བྱུང་བའི་ཡེ་གྱེས་ཀྱི་.....
བདག་ཉིད་རོ། འདི་དག་མཐས་ཅད་ལྷ་བ་ལས་ཡོངས་སྐྱ་གྱུར་པ་ནི་གིན་དུ་
ནམ་པར་དག་པའི་ཡེ་གྱེས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དུ་རྟོགས་པར་བྱའོ། འགཤམ་ཆེ་
འཛིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆེ་བ་དང་ཉི་མ་དང་རྩོམ་པ་བོན་ཡོངས་སྐྱ་གྱུར་
པ་ལས་སྐྱེས་པ་ལྷ་བས་བཞེངས་པ་སྟེ། སྐྱེད་རྩོམ་པ་གཤམ་ཆེ་གཤམ་
པོ་ཞབས་གཤམ་བཀྱང་བ་སྐྱེས་པའི་དག་པོ་ཅུ་བའི་ཞལ་དག་པ་བཤམས་དང་
གཤམ་ཆེ་གྱི་ཞལ་ནི་སྐྱོར་དང་དམར་པའོ། འགཤམ་པའི་བྱུག་ནམས་ཀྱིས་རྩོམ་
དང་རབ་བྱི་དང་བྱི་གྱུག་འཛིན་ཅོང་། གཤམ་པའི་བྱུག་ནམས་ཀྱིས་འཁོར་ལོ་
དང་བསྐྱེད་པ་མཛོད་པ་འཛིན་པས་རང་དང་འདྲ་བ་ལ་སྐྱེས་པར་འཇུག་པའོ།
དེ་ཡང་།

སྐྱ་གར་ཡིང་ག་ནམས་གཞག་ནས།

དཀྱུལ་འཁོར་བདག་པོ་ནམ་པར་བསྒྲིམས། (༡༠. ༡༩) །

ཞེས་ལེའུ་བཅུ་བ་ལས་གསུངས་པས་སོ། འབདུན་ནམས་ཞེས་བྱ་
བ་ནི་ནམ་པ་བཞི་སྟེ། ཉིན་མོངས་པ་དང་། ལྷ་དང་། སྐྱུང་པོ་དང་། འཆི་

^༡ ལྟ་དཔེར་བ་ཅུ་ (ལྟ་དཔེར་བ་ཅུ་) འགཤམ་ག།

ཁ་ཡོན་ར་མཚམས་ཀྱི་བཞི།
 ཐོད་པ་བཞི་ཅུ་འདོད་པ་ཡིན།
 ལྷ་ཚོགས་རྟོ་རྟེན་འཇིགས་ཅུང་བ།
 ཉམ་མཁའ་རྟོ་རྟེན་དྲུག་རྩ་བས་མ། ༡༠
 རྟོ་དྲུག་བཞུགས་པ་'གཤམ་རྟོ་རྟེན་གཤམ།
 གནག་ཅིང་འབར་བ་བསྐྱེམ་པར་བྱ།

[illegible]

དེ་ཡི་དབྱིང་བཞུགས་གཤིན་རྒྱུ་གཤིན། ཅེས་ཀྱང་པཎི་ལྷ་མོ་གས་
དེ་རྒྱུ་དེའི་ལྷ་ཁྱེད་དུ་གནས་པའི་གཞུང་ཡས་ཁང་གི་དཔུངས་སྐྱུ་གནས་པའོ། །

१. ལྷ་མོ་པའི།   २. ལྷ་མོ་པའི།

ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་
 ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ༡༡
 ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་
 ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་
 ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་
 ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ༢༣
 ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་

གཞན་ཡང་རྩི་རྩེ་སེམས་དཔའ་ལྷ་བར་གྱུར་བ་ལས་རྩི་རྩེ་སྤྲུམ་བུ་སྤྲུམ་.....
 བས་བཞེངས་པར་རྩི་གས་པར་བྱའོ། །ཤར་ཅི་བས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཤར་ཕྱོགས་
 གྱི་ཆའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྒྲོ་དང་ལུབ་དང་བྱང་གི་ཕྱོགས་གྱི་ཆར་ཡང་རྩི་གས་པར་
 བྱའོ། །མཆོམས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ནང་གི་རིམ་བཞི་གྲུ་ནམས་སྤྲའོ། །རྩི་རྩེ་
 ཅི་བས་ཅི་བཞི་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྩི་རྩེ་ནི་གཏོ་སྤྲུག་རྩི་རྩེ་གཤམ་ཞེས་གཤམ་ལ་.....
 སོགས་བའོ། །དེ་ནམས་གྱི་རྩི་མོ་ནི་ཆོས་གྱི་བད་གྲུ་ནམས་སྤྲའོ། །ཅཅིག་
 ལ་སོགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཅཅིག་དང་། ཨག་མོ་དང་། དབྱངས་ཅན་མ་དང་།
 གཤི་རིམ་འོ། ། ༡༡-༡༢ །

མཛོ་བཞི་ཙེ་ཁེས་ཀྱང་པ་ནི་ལྷོ་རོའ་གྲི་འཕར་མཐོ་མོ་ཏུ་ཤར་ཆུ་ཅི་གས་
རྩོམ་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་མཛོ་བཞི་ཙེ་ཁེས་ཀྱང་པ་ལྷན་པ་བཞི་དོ། །དེ་དང་ཅི་མཚུངས་པའི་མཛོ་

१. ལྷ་འཕྲི་ཡིས། २. ལྷ་འཕྲི་འཕྲི། ३. ལྷ་འཕྲི་འཕྲི་འཕྲི།

གསལ་བར་བྱེད་པ་ག་ལ་ཡོད་པ་དེ་ནི་རྒྱུ་དོ། །དེ་ལས་ཞེས་པ་ནི་ཕྱོགས་
གཅིག་པ་ལས་སོ། །མངོན་པར་ཞེན་པ་ནི་མངོན་པར་དང་པ་^१ཐམས་ཅད་ལས་
དེ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱིས་ཡང་དག་པར་ཐོབ་ཅིང་མངོན་དུ་བྱེད་ཀྱི་
རང་བཞིན་གྱིས་གང་ཐོབ་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ལོ། །མི་ཤེས་པ་
ཀུན་གྱི་སྒྲིབ་གཡོགས་པའི་སྒྲུབ་བྱ་དང་འདྲ་བས་སྒྲུབ་བྱའོ། །དེར་ལེན་ཞིང་
འཛིན་པས་ན་ལེའུའོ། །མངོན་པར་རྟོགས་པ་ཡང་འདི་ཡིན་ལ་^२ལེའུ་ཡང་
འདི་ཡིན་པས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ལེའུའོ། །ལེའུ་དང་པོའི་བཤད་པ་
རྒྱགས་སོ། །

ལེའུ་གཉིས་པ།

དེ་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་.....

བཅོམ་ལྷན་འདས་རྟོ་རྩེ་སེམས་དབའ་ཆེན་པོ་ལ་བསྟོད་པ། १ །

གཤིན་རྗེའི་གཤེད་པོ་རབ་འཛིགས་པ། །

གཉི་ལྷག་རྟོ་རྩེའི་ངོ་བོ་བྱེད། །

སྟོན་པ་སངས་གྲུ་ཀུན་རང་བཞིན། །

རྟོ་རྩེ་སྒྲུ་ལ་བྱུག་འཆལ་བསྟོད། ३ །

གཤིན་རྗེའི་གཤེད་པོ་རབ་འཛིགས་པའི། །

སྐུ་མ་རྟོ་རྩེ་ངོ་བོ་བྱེད། །

རྟོ་རྩེ་བྱུགས་དང་རབ་མཆུངས་པ། །

རྟོ་རྩེ་རིན་ཆེན་བྱུག་འཆལ་བསྟོད། ३ །

སྟོབ་པ་ལ་སོགས་པའི་དབང་དུ་བྱ་སྟེ་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བ་ལ་སོགས་
པའི་དོན་དུ་སྟོབ་དཔོན་ལ་བསྟོད་པ་བཞེད་པ་གསུངས་པ། དེ་ནས་བཅོམ་ལྷན་
འདས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། རྟོ་རྩེ་སེམས་དབའ་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ལ་ཆེན་
པོ་ནི་ཐམས་ཅད་སྟུང་པར་མཛད་པ་ལོ། །རྟོ་རྩེ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱིས་
སོ། །དེ་སྐད་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་གང་དེ་རྟོ་རྩེ། ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །དེ་
ལ་སེམས་དབའི་ནི་གང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེའི་རང་བཞིན་གྱི་ཕྱིར་རོ། །

१ ལྟོ་མེ་ལ་མེ་འདུག་ २ ལྟོ་མེ་ཡིན་པས།

१ ལྟོ་ལ་མེད་པོ། २ ལྟོ་ལ་མེད་པོ་(ལྟོ་ལ་མེད་པོ་) ཞེས་པ། ३ ལྟོ་ལ་མེད་པོ།

འདྲོ་ཆགས་རྩི་ཆེ་འོ་བོ་ཁྱོད།
 གཤམ་ཆེ་འོ་གཤམ་ཆེ་འོ་བོ་ཁྱོད།
 རྩི་ཆེ་གསུང་དང་རབ་མཚུངས་པ།
 རྩི་ཆེ་གསུང་ལ་ཕྱག་འཚལ་བཞུང་།
 ཕྱག་འོ་བོ་འོ་རང་བཞིན་ཁྱོད།
 གཤམ་ཆེ་འོ་གཤམ་ཆེ་འོ་ལས་ཀྱན་པ།
 རྩི་ཆེ་ཆགས་དང་རབ་ཏུ་མཚུངས།
 ཕྱག་ན་རལ་གྱི་ཕྱག་འཚལ་བཞུང་།
 སངས་རྒྱས་ཀྱན་གྱི་འོ་བོ་ཁྱོད།
 སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་གཅིག་བསྐྱེས་པས།
 སངས་རྒྱས་ཀྱན་མཆོག་གཙོ་བོ་འོ་གཙོ།
 དཀྱིལ་འཁོར་གཙོ་ལ་ཕྱག་འཚལ་བཞུང་། ༦།

རྩི་ཆེ་མིག་དང་། རྩི་ཆེ་ན་བ་དང་། རྩི་ཆེ་ལྷ་དང་། རྩི་ཆེ་ཕྱེ་

བཞུང་བ་གང་གི་བཞུང་ཅེ་ན་གསུངས་པ་གཏི་ཕྱག་རྩི་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་
 ལ་སྐབས་པའོ། ༣-༦།

ལྷ་འཁོར་ལ་བསྐྱེས་པའི་རྩི་ཆེ་ལ་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་
 བཞུང་བར་གསུངས་པ། རྩི་ཆེ་མིག་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སྐབས་པ་གསུངས་སོ། ༧

༡ ལྷ་འཁོར་ལ་བསྐྱེས་པའི་རྩི་ཆེ་ལ་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་བཞུང་བར་གསུངས་པ།
 ༢ ལྷ་འཁོར་ལ་བསྐྱེས་པའི་རྩི་ཆེ་ལ་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་བཞུང་བར་གསུངས་པ།
 ༣ ལྷ་འཁོར་ལ་བསྐྱེས་པའི་རྩི་ཆེ་ལ་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་བཞུང་བར་གསུངས་པ།
 ༤ ལྷ་འཁོར་ལ་བསྐྱེས་པའི་རྩི་ཆེ་ལ་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་བཞུང་བར་གསུངས་པ།

དང་། རྩི་ཆེ་ལས་དང་། རྩི་ཆེ་གསུང་དང་། རྩི་ཆེ་ཕྱགས་ཞེས་བཅས་ལྷན་
 འདས་གྱིས་གསུངས་པ་ནི་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་བཞུང་བའི་ཆོག་པའོ། ༧།

དེ་ནས་ཡང་དག་པ་འདྲ་བ།

འདྲོ་བའི་དོན་ལྷན་ལྷན་བྱེད་པའི།

གསུངས་པ་ཞེས་པ་ནི་གསུངས་ནས་སོ། མིག་ལ་སྐབས་པ་ནས་བྱིན་
 གྱིས་བཞུང་བས་ནས་གང་དེའི་དམ་ཆོག་ནི་བད་ལྷེ་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་
 བཞུང་བའི་ཕྱགས་ཞེས་བའི་དོན་དོ། སྐབས་པ་ལ་ལར་ནི་དང་པོའི་མཐའ་
 ཅན་གྱི་ཆོག་གོ། དེའི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་བཞུང་
 བའི་དམ་ཆོག་གང་གིས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཞེས་པའོ། ཁྱད་པར་སྐྱེས་ཏེ་
 འགྲོ་བའི་ཕྱིར་སོ་སོར་བྱེད་པ་འབྲུ་མང་པོ་བར་བསྐྱེས་པའོ། རྩི་ཆེ་ན་ནི་བྱི་
 ནས་ཀྱང་དེ་ལྷ་ལྷའི་ཆོག་ཏུ་རྩི་གས་པར་བྱའོ། ༨།

བཞུང་བ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བར་གསུངས་
 པ། དེ་ནས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སྐབས་པ་གསུངས་ཏེ། འཛོམས་ཞེས་པ་ནི་རབ་ཏུ་
 གཏུམ་པར་བྱིན་གྱིས་བཞུང་བས་ནས་སོ། དཀྱིལ་འཁོར་ཞེས་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་
 སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་ནའོ། རྩི་ཆེ་དུ་ཡང་དཔལ་གསང་བ་འདུས་
 པ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་དཀྱིལ་འཁོར་ལོ། ཞེས་གསུངས་སོ། གཤམ་
 ཆེ་འོ་གཤམ་ཆེ་འོ་གཤམ་ཆེ་འོ་གཤམ་ཆེ་འོ་གཤམ་ཆེ་འོ་གཤམ་ཆེ་འོ་གཤམ་ཆེ་འོ་
 རྩི་ཆེ་ལས་དང་། རྩི་ཆེ་གསུང་དང་། རྩི་ཆེ་ཕྱགས་ཞེས་བཅས་ལྷན་
 འདས་གྱིས་གསུངས་པ་ནི་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་བཞུང་བའི་ཆོག་པའོ། ༩།

༡ ལྷ་འཁོར་ལ་བསྐྱེས་པའི་རྩི་ཆེ་ལ་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་བཞུང་བར་གསུངས་པ།
 ༢ ལྷ་འཁོར་ལ་བསྐྱེས་པའི་རྩི་ཆེ་ལ་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་བཞུང་བར་གསུངས་པ།
 ༣ ལྷ་འཁོར་ལ་བསྐྱེས་པའི་རྩི་ཆེ་ལ་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་བཞུང་བར་གསུངས་པ།
 ༤ ལྷ་འཁོར་ལ་བསྐྱེས་པའི་རྩི་ཆེ་ལ་མིག་ལ་སྐབས་པ་བྱིན་གྱིས་བཞུང་བར་གསུངས་པ།

गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।

गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।

गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।

१. ३०. ३०. ३०. ३०. ३०. ३०. ३०. ३०. ३०.

गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।
 गणेश-होम-पत्रिका-१९३७ ।

१. ३०. ३०. ३०. ३०. ३०. ३०. ३०. ३०. ३०.

མཚན་ནམས་ཐམས་ཅད་རབ་རྒྱལ་གྱིང་། །

བར་ཆད་ཐམས་ཅད་རབ་ཉམས་པ།

ཞི་བ་ལ་སྐྱེས་རབ་འདུག་པའི།

དགྲིལ་འཁོར་འཁོར ལོ་འི་ཆ་བྱད་ལ། ༢༠ ।

ཅེ་མོ་ལྷ་དང་མཉམ་ལྷན་བཤི།

ལས་ཀྱི་རྩི་ལཱ་ཡི།

རྟོ་རྒྱུ་འབར་བ་འབྲིགས་པ་ཡི།

དེ་མེད་ཡི་རྒྱས་ལྟོགས། 221

ཞི་བ་ལ་སོགས་པ་རབ་བརྒྱུ་ལ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཞི་བ་དང་། རྒྱས་པ་
དང་། དབང་དང་། མདོན་སྟོན་པ་སོགས་པའི་ལས་བྱེད་པ་ལྟེ། རྒྱད་པར་ནི་
དབྱུས་སྒྲུ་གནས་པའི་མདོག་དང་མཚན་མའི་དབྱེ་བ་ལས་སོ། །

[illegible]

१. རྒྱ་དཔེ་རྩ་ (རྒྱ་ཆེན) རྒྱུ་པ་ས།

2. ॐ श्री गणेशाय नमः

३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००.

१. ममः प्रीतिः प्रीतिः प्रीतिः प्रीतिः ।

འཁོར་ལོ་འཛིན་གྱིས་བསྒྲུབ་བ་ཡི།

འཁོར་ལོ་གར་གྱི་ཕྱོགས་སུ་གྱི།

འོད་གྱི་སྒྲིབ་བ་མཉམ་འཕྲོ་བའི། 23 ।

རིན་པོ་ཆེ་གི་ལྷོ་ཁུ་ཡི།

ཡུལ་གཞི་མདངས་འདྲི་འོད།

ཤར་གྱི་ཚིགས་ཞེས་པ་ནི་ནང་གི་རིམ་པ་ཉིད་དོ། །ཤར་དུའོ།
འཁོར་ལོ་ཞེས་པ་ནི་འཁོར་ལོ་དཀར་པོ་ཚིགས་བརྒྱད་པའོ། །འོད་ཟེར་ཞེས་
པ་ནི་འཁོར་ལོ་འོད་ཟེར་ཉིད་དོ། །རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་པ་ནི་མདོག་མེར་
པོ་ཆ་དགུ་པའོ། ༡༣།

བསྐྱེད་གཏི་མཛད་ས་འདུའི་འོད།   །ཅེས་བྱ་བ་ཅི་འོད་ཟེར་ནས་དང་
ཕོ་འོ།   །རབ་བྱི་ལྷ་དང་བྱ་ཞེས་བ་ཅི་ལྟ་བུ་མའོ།   །སྒྲ་ཅི་གས་འདུང་བ་ཞེས་བ་

‘ཕྱི་རེད’ ལས་བྱི་ཅི་ག་ཞུང་པོ་ཡི།

འཁོར་ལོ་ནི་ལྷོ་ཀྱིས་འབྲིག་ས་པ་ཡིས། །

རིག་པ་ཆེན་ལྷ་ཏུ་བྲི།

འདྲ་ཁྱིའམ་མེད་པ་འབྲིག་མ་པ་ཡིས།

མཐོ་ནམ་གྱི་ཕུགས་ལྷ་ཤི།

བསྐྱེད་ཀྱི་མཛུགས་ཀྱི་ཉམས་ཀྱི།

བྱང་གི་ཕྱག་ལ་སྐྱ་རལ་གྱི་བྱི།

ལྷ་ཚྭ་ལྷ་མོ་ཞིང་ལྷ་མོ་མ་ལོན། |ཞེས་མ་ལྷ་མོ་ལྷ།   ལྷ།   ལྷ།   ལྷ།

རིམ་པ་ཞེ་ལྟར་ལྟུག་

མ་པ་པ་མེགས་ཐུགས་བཞི་ཡིས།
 མཉམ་པར་བཞག་པས་ནམ་པར་བསྐྱེས། ལ
 མ་ཅེ་རྩི་རྩི་ནམ་བསྐྱེས་ས་ལ།
 དབྱིལ་འཁོར་གཙོ་པོ་ནམ་བསྐྱེས་བྱ།
 རྒྱ་པའི་དབྱིལ་འཁོར་དབུས་གནས་པར།
 ལའི་ཐུག་རྩི་རྩི་ནམ་བསྐྱེས་བྱ། ཧ

བཅིངས་པ་ཞེས་པ་ནི་རབ་ཏུ་སུག་པ་ལས་འགོ་བར་མི་བྱེད་པའོ། །དབང་
 ཏུ་བྱེད་པ་ཞེས་པ་ནི་བཅིངས་པའི་སྐྱུག་རྒྱལ་བཏང་སྟེ་བདེ་བར་གྱུར་པའོ། །
 ཡང་། བོ་བ་ལ་སོགས་སྐགས་པའི་ཡིས། །ཞེས་པ་ནི། ཇོ་སྤྱད་རྩེ་
 ཇོ་དེ་དེ་སྤྱི། ཇོ་བྱུང་པ། ཇོ་ཁྲུག་ཏེ་ཞེས་པ་འདི་དག་གི་རིམ་པ་རི་ལྟ་བ་
 པའི་ན་ཏུ་འཇམ། རྩེ་སྤྱི་པ་ཏེ་ཞེས་པ་འདིས་སོ། །

གཤམ་ཆེ་གཤམ་པོ་གང་ཞིག་གང་ལ་བཅིངས་ནས་བསྐྱེམ་པར་བྱ་ཞེ་
 ཅ་གསུངས་པ། མ་ཅེ་རྟོ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་ཏེ། མ་ཅེ་ཅི་
 མ་ཅེ་མེན་པོ་ལྟེ། དེའི་ལྷན་དུ་རྟོ་ཆེ་ལོ། རྟོ་ཆེ་བདུན་ལས་སྐྱལ་བའི་དྲིང་
 རེ་འཛིན་བསྐྱེམ་ལྟེ་གདན་དུ་བྱས་ཞེས་པ་ལྟག་པའོ། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བདག་
 པོ་ནི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་གཙོ་བོ་ལོ། །གསང་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཞེས་པ་ནི་རྩ་
 བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལོ། །གདོ་ལྷག་རྟོ་ཆེ་ནི་གདོ་ལྷག་གཤམ་ཆེ་གཤམ་པོ་དང་། ཅ

༡ རྒྱ་ནམ་པོ་འོ་(ལུ་ཅེ་ཅེ) རྒྱ་པོ།

² ལྷ་དཔེར་ (མཐའ་ཆས་ཀྱི) དག་པའི་དཀྱིལ་བཞུགས་ཤིང་།

ཏྲ་བརྟན་ཐུན་པའི་དབྱུང་གནས་པ།
 ཐུ་མ་ཞེས་བྱ་ནས་བསམ་བྱ།
 དཀྱིལ་འཁོར་དམ་པའི་དབྱུང་གནས་པ།
 འདྲོད་ཆགས་རྩེ་རྩེ་ནས་བསྐྱེམ་བྱ།
 ལས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དབྱུང་གནས་པ།
 རྩེ་རྩེ་ལས་ནི་བསྐྱེམ་པར་བྱ།
 ཞི་བའི་གདི་ཐུག་རྩེ་རྩེ།
 རྒྱས་པ་དེ་བཞིན་ཐུ་མ་ཡིན།

བདུན་གྱི་བདུན་པ་ནི་རྣམ་མཁོ། གང་ལ་དེའི་བདུན་གྱི་བདུན་པ་ཅན་ཉི་
མའོ། དཀྱིལ་འཁོར་དམར་པོ་ཞེས་པ་ནི་ཉི་མའོ། །ལས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་
ཞེས་པ་ནི་ཉི་མའོ། །ལས་ཀྱི་རྩྭ་རྩྭ་ནི་སྤྲུམ་དོག་ག་གཤིན་རྩྭ་གཤེད་པོ། །རྩལ་
ཚོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཕྱོགས་ལ་སྤྲུམ་ཚོགས་པ་སྤྲུམ་མིང་དྲུག་གི་རྩལ་རིགས་པ་
ཉི་མ་དང་། རྒྱ་པ་ལ་གནས་པ་རང་རང་གི་མཚན་མ་ཅན་གྱི་རང་རུའོ། ༥།

བསྐྱོན་པའི་པད་ཀ་ཉིད་དང་། བརྒྱན་པ་རིག་པ་པོས་སྒྲིའི་ནལ་འབྱོར་
གང་གིས་བྱ་བ་གང་གི་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ། ཞི་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྡེ་
ལས་ཀྱི་རྩི་རྩེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྲུག་རིག་པ་ཀྱི་རྩི་རྩེ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ནལ་འབྱོར་གྱིས་སོ།།

१. བེ་འཕྲོ་མ།   २. བེ་འཕྲོ་རྩེ་ལྷོ་(རྩེ་ལྷོ)རྩེ་ལྷོ།   ३. བེ་འཕྲོ་རྩེ་ལྷོ་མི་ལྷོ་མ།

ལྷ་མོ་ཆོག་རྒྱུ་ལྟེ་མི་ལྟེ་ལྟེ་

འདོད་ཆགས་ནི་མེ་དབང་དུ་བྱས།

ॐ ह्रीं यन्त्रायाः प्रथमा उक्तं ॥

རྟོ་རྟེ་ལས་ཀྱི་སྟོར་བ་ཡིས།

མི་ཆོལ་མི་ཡི་ཐོད་པར་བཞག

དེ་བཞིན་མི་སྣམ་སྟོང་བྱ་བ།

དུར་ཁྱོད་དག་དུ་དུ་བ་བསྐྱབ་།

མིལ་སྒྲུབ་དལ་ནི་དེ་བཞིན་དུ།

མིག་སྒྲུབ་ལས་ཀྱི་བསྐྱོམ་² བ་དང་།

ཐམས་ཅད་ཅེས་པ་ནི་ཀུན་ཏེ།   གང་གི་སྒྲིང་ད་ལྟར་བརྗོད་པ་ཞེས་པའི་
 རོན་ཏེ།༥

མི་མེད་ཞེས་པ་ནི་སྤྱེས་ཕྱ་བས་པའི་ཤ་དང་། རྒྱུ་པའི་མང་
པའོ། །མི་སྤྱེས་ཞེས་པ་ནི་སྤྱེས་ཕྱ་བས་པའི་སྤྱེས་ར་བ་དང་སྤྱེས་ཅིག་པའོ། །
དྲ་མེད་དྲ་མང་རོའི་བཅུ་བཞི་ལས་བཟུང་བ་ཞེས་པ་སྟག་མའོ། །བདང་
ཞེས་པ་ལ་མའི་མེད་པ་ཞེས་པ་སྟག་མའོ། །རྩི་རྩི་ལས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཡིས། ཞེས་
པ་ནི་སྟག་རོག་གཤིན་རྩི་གཤེད་ཀྱི་གཞུགས་སྟུ་འཛིན་པའོ། །

མིག་སྒྲུབ་ཞེས་པ་ནི་དེག་པ་ལས་བྱུང་བའོ། །ལས་ཀྱི་པ་སྒྲིམ་པ་
 ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲུབ་དོག་གཤིན་རྗེ་གཤེད་ཀྱི་གཞུགས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བྱའོ། །མིག་

१ अ०. मं. प्र. २ अ०. मं. प्र. ३ अ०. मं. प्र. ४ अ०. मं. प्र. ५ अ०. मं. प्र.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

मम प्रियं वक्ष्यामि ते वदस्व

མིག་སྒྲུབ་འདི་ནི་འགྲུབ་པར་འགྱུར།

ཁྲག་དང་གུར་གྲུམ་གཟུང་བྱས་ནས།

[illegible]

སྒྲུབ་དག་གི་ཞེས་བྲུ་བ་གི་དྲི་བ་ལ་དེས་སྒྲུབ་པ་དེ་མཛུགས་པོ་འདྲོ། །ཞིག་སྒྲུབ་
 བྲུ་བ་པ་གི་གསུམ་སྡེ་རྩི་སྤྱིད་དུ་དྲི་བ་པ་དེ་འབར་བ་ལས་མིག་སྒྲུབ་དུ་བྱས་པ་
 དེས་འཛིག་དེན་གསུམ་དུ་བྱུ་ཡང་སྒྲུམ་ཀྱང་མི་མཐོང་དོ། །ཞིག་སྒྲུབ་སྤྱི་དྲི་བ་
 པ་ལ་དེ་དུ་བ་བྱུང་ན་ས་འོག་གི་དངོས་བྲུ་བ་ལོ། །དྲོ་བར་བྱུང་བ་དེ་མིག་སྒྲུབ་
 སྤྱི་དྲི་བ་པས་ནི་འགོ་བ་ཀྱན་གྱིས་བཙེ་བར་བྱའོ། །འབར་བ་ལ་སོགས་པས་
 ཅི་བྱེད་པ་ཡིན་ཞེ་ན། གསུངས་པ། ལས་ཀྱི་དོ་རྩི་རབ་སྒྲུར་བ། །ཞེས་པ་
 སྡེ་དོན་གི་འདི་ཡིན་དེ། སྤྱག་དོག་ག་གིན་རྩི་ག་གེད་ཀྱི་ནལ་འབྱེད་གྱིས་ལག་
 བ་ག་ཡས་པས་བཀལ་སྡེ། དྲི་བ་པ་དེ་རྩི་དེ་འབར་སྤྱི་བར་དུ་བཟླས་པར་བྱས་
 དེ་ད་བ་དང་དྲོ་བ་ལ་ཡང་དོ། ༡༠།

གུར་གྲུལ་ཞེས་པ་ནི་བྱུང་མེད་ཀྱི་མེད་ལོ་གོ། གྲུལ་ཅེས་པ་ནི་སྐྱེས་
བྱ་བས་ད་བའི་ཤེད། །དེ་དག་ནི་མཉམ་ངག་གོ། །དེ་རྗེ་ལས་ཀྱི་རབ་སྐྱོར་བས།།
ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྐྱུ་ལོ་གོ་གཤམ་ཅི་ལ་ཤེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་དང་འཛིན་པ་དང་།
གཉིས་པོ་དེ་དག་ཀྱང་ཆ་མཉམ་པ་ལས་གཅིག་དུ་བྱས་ཏེ་ཐོད་བར་བཅུག་ལ་ལག་

१ अ० नम   २ अ० म' म' म' नम   ३ अ० म' म' म' ।   ४ अ० म' म' म' नम

༡ ལྷ་མོ་ཞེས་པ་ནི་དོན་ལྟོ།   ༢ ལྷ་མོ་ལཱ་ཤེན།   ༣ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ།

ཡེ་ཤུ་བཞི་པ།

དེ་ནས་དེ་པལིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བཙུག་ཐུན་འདས་.....
 དེ་མེ་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་ལ་བསྟོད་པའི་བྱུང་པ་འདིས་བསྟོད་ནས་གསོལ་བ་.....
 བཏབ་པ།།

ལས་ཀྱི་དབྱེ་བའི་དབྱེ་བ་ལས།

སེམས་ཅན་འདྲུག་པ་རྣམས་ལྟར།

རྟོ་རྒྱུ་ཆེན་པོས་བཤད་དུ་གསོལ།

ཡོན་ཏན་གྱི་མཆོ་ནམས་ཉན་ལགས། ༩ །

ཞི་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པའི་འབྲུལ་འཁོར་གྱི་ལ་ས་ཀྱི་རིམ་...
 པ་བརྗོད་པའི་དོན་དུ། དེ་ནས་ཡང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྗེ། འདི་ཞེས་
 བྱ་བ་ནི། གཏི་ཐུག་རྟོ་རྗེའི་རང་བཞིན་གྱི་དུ། ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་བརྗོད་
 པའི་གྲུལ་པོས་ལྟར་གསུངས་པས་བརྗོད་ཅེས་པ་སྟག་མའོ། །གསལ་བ་གདབ་
 པ་ནི་རྗེས་པའོ། །

ལས་ཀྱི་དབྱེ་བས་རབ་སྟེ་བ།   ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཇི་ནི་
 བ་ལ་སོགས་པའོ།   རབ་དབྱེ་བ་ཞེས་བ་ནི་ནི་བ་ལ་སོགས་པ་གང་ལ་སྐྱལ་དུ་
 ཡུར་བའི་དབྱེ་བས་ཁྱད་པར་དུ་ཡུར་བ་ཇི།   དེ་ཡང་ལྷན་གཞུགས་སྐྱབས་སྐྱོམས་
 བ་ལ་སོགས་པས་བསྐྱབ་བྱ་བསྐྱབ་བ་ལས་སོ།   རྟོ་རྟེ་ཆེན་པོ་ཞེས་བ་ནི་རྟོ་རྟེ་
 སེམས་དཔའོ།   །ཡོ་ཤེས་ལྷ་མཚོ་ནམས་ནི་ཡུང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ནམས་སོ། །

१. རྒྱ་ནག་པོ་ (ལྷོ་ཁྱེད་པོ་ལྷོ་ཁྱེད་པོ་) ལྷོ་ཁྱེད་པོ་ २. རྒྱ་ནག་པོ་ (ལྷོ་ཁྱེད་པོ་ལྷོ་ཁྱེད་པོ་) ལྷོ་ཁྱེད་པོ་

[illegible]

ལས་ནི་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་བྱེད་པ།

ཉེས་ཀྱན་གསོ་བའི་བདག་ཉིད་གྱིས།

འདི་སྐད་ཀྱི་ནི་ཆོག་གསུངས་སོ། ༣

བཅོམ་ལྷན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་སྤྲུགས་ནི་མེ་ཉིད་
 གྱི་མཐུས་སྤྲུག་འཆའ་ཞིང་མཆོད་པ་བྱས་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་པ་ལན་.....
 གསུམ་པ་སྒྲིལ་བ་བྱས་དེ། ཡང་དང་ཡང་དུ་སྤྲུག་བྱས་ནས། བཅོམ་ལྷན་
 འདས་ཀྱི་གསུང་ཉན་དོ། །

ཉེས་ཀྱན་གསོ་བའི་པད་ཀ་ཉིད་ཅེས་བ་ནི་ཐམས་ཅད་དུ་སྒྲིན་ཐམས་ཅད་
 ཅད་ལས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གོ་བ་བཤོ། །འདིར་ལས་འདི་ནི་མ་རྒྱུས་བའི་
 ལས་སུ་བསམ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་དེ། ཉེས་པ་འདི་ལྟ་བུས་ཀྱང་མ་ཤོལ་ཡོད་ཀ་
 དེསྒྲུབ་པར་འགོ་བ་ལས་ཀྱན་ནས་འདོན་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུར་གཙོང་ནང་
 ཅན་ལ་སྒྲན་པ་སམས་པས་བསྐྱེགས་པ་ལ་སོགས་པའི་ལས་བཞིན་ནོ། །འདི་
 རྒྱུར་གྱིས་ནི་མོག་ཅེས་བ་ནི། འཆད་པར་འགྱུར་བའི་འབྲུལ་འཁོར་སྐྱེད་བྱས་
 ག་ཤིན་རྗེ་ག་ཤིན་ཅེས་ཀྱང་པ་ལ་སོགས་པས་སོ། །

ཡུན་རྒྱ་བའི་རིམ་པ་༥ གླ་མའི་མན་པ་གཞུང་བའི་རིན་རྒྱ་བའི་མཐུངས་
པ། རིན་མ་ཡང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གཞུངས་ཏེ། ༥ །

१. ॐ. मङ्गलम् ।   २. ॐ. वा ।   ३. ॐ. मे. ठे. ग. म. न. न. न.   ४. ॐ. न. म. न. ।

(୫୫୫) ସ୍ତୁତ୍ୟବଳୀ ।

གཞན་པ་ལོ་རྒྱུ་ལ། འདི་ནི་བཅོམ་ཆུག་འདས་ཀྱིས་དབང་རྒྱུ་བཞི་ཙེ་ག་གསུངས་།
བཞེད་པ་།

དུང་བྲོད་གོས་སམ་ཡང་ན་ནི།

འདྲ་ལྡན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ལ་གྱི།

ཁྲག་དང་བྱ་སྐྱེགས་བསྐྱེས་བ་ཡིས།

འཁོར་ལོ་གཉིས་ནི་མཉམ་གྱིས་ལ། ༣༥ །

ཡི་གེ་རྩ་དྲུག་ཡི་གེ་རྩིས།

མིང་ནི་རྣམ་པར་བརྟེན་བྱས་ལ།

ལ་མོགས་པ་ལྟ་བུ། ཞེས་པ་ནི་མར་དང་སྒྲུང་གིས་གང་བཅི་ཁས་
པར་ཁ་སྒྲུང་ནས་གོན་བཞེ་། ༣༩-༣ ུ །

དབྱལ་བ་བཞུན་པའི་དོན་ཏུ་གསུངས་པ། ཏུང་ཁྱོད་ཅེས་པ་ལ་
 མོགས་པ་གསུངས་ཏེ། ཆོ་ལ་གོ་ས་ནི་རྣམས་མོ། །ཡང་ནི་མི་སྒྲི་ནི་དང་གི་
 དོན་ཏེ་² འཆད་པའི་དབང་ཏུ་བྱས་ནས་སྐྱངས་ཏེ་ཕྱོགས་གཞན་གྱི་དོན་ཏེ། །
 དེས་³ན་དང་ཡུང་གི་མེ་ཏོག་གི་རྣམས་སམ། ཏུང་ཁྱོད་ཀྱི་རྣམ་ལ་ཞེས་པའི་དོན་
 ཏེ། ཁྲག་དང་ཕྱ་སྒྲིབས་ཕྱེད་བཞེས་པས། །ཞེས་པ་ནི་ཕྱ་སྒྲིབས་སམ་དང་
 གི་ལག་པའི་⁴སྒྲིན་ལག་གི་ཁྲག་བཞེས་པས་སོ། །⁵

ཡི་གེ་རྩ་དྲུག་ཡི་གེ་སྟེ་ ཞེས་པ་ནི་དྲུག་པོ་དྲུག་པ་མར་རྩ་བུ་ཞེས་།
 བའི་ཡི་གེ་གཉིས་སྟེན་པར་བྱའོ། །བཟུང་མོ་ཡི་ནི་བཟུང་སྟེན། །ཅེས་པ་

१ श्रुं. नमः । २ श्रुं. नमः । ३ श्रुं. नमः । ४ श्रुं. नमः । (सप्तमः) अथाचार्यः । ५ श्रुं. नमः ।
६ श्रुं. नमः । ७ श्रुं. नमः । ८ श्रुं. नमः ।

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ཁ་སྒྲིལ་མང་དུ་བཅུད་བྱས་ཏེ། ३७

ཕྱི་དང་བ་ནས་ར་བོས་བཅིངས་བྱས་ལ།

མེ་ཏོག་དམར་པོས་མཆོད་པར་བྱ།

བདག་ཉིད་གཤིན་ཅི་མཐར་ཐུང་པ།

ནབ་ཀའི་ཉི་མ་དང་འདྲ་དམར། ३४

ལྷགས་ཀ་རམས་པོས་བཀག་བ་ཡི།

[illegible]

མེད་ལ་ལྷག་སྒྲིལ་པ་སྒྲིལ་བ་མེད་ཅེས་ཅི།

མེ་ཁྲ་ལྷག་པ་ལྷག་པའི་ལྷག་པའི། 34

ਸਾਚੇ ਸਾਖੀ ਭਾਖੀ ਨਾਮੁ ॥

མི་ཐུང་མེད་གྱི་ཐོད་པ་ལོ།   ཁ་སྐྱུར་ཞེས་པ་ནི་གཉིས་པོ་དེ་དག་ལོག་དང་
 ཐོད་དུ་གཞག་པ་ལོ། ༥༩

དམར་ཞེས་པ་ནི་འདོད་ཆམས་ལ་གཤིན་ཆེ་བ་ཤིང་དོ། །ལྷགས་ཀྱི་
 དམར་པོས་པ་ཀྱལ་པ་ཡི། ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་གི་སྤྱིང་གཤིས་ལོན་པས་འདོད་ཆེར་
 ལྷགས་ཀྱི་ནམ་བས་པ་ཀྱལ་པ་དོ། ཞེས་པ་ལའི་མ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བྱལ་གཤིས་
 གཤིས་ལོན་པ་ལྷན་དམར་པོའི་ལྷགས་ལ་འཛིན་པས་འཛིན་པ་དོ། ༣༧-༣༨།

ཡུལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་སྒྲོལ་བ་ཡིས།   །ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡོ་རྒྱལ་པོ་

༡ རྒྱ་དཔེར་ རྩོམ་ཀླང་ལྟེ་མེ་ལྟུག ༢ ལྷ་ བེ་ ལྟེང་པའོ།

སྒྲིལ་ཆེ་དང་མི་ཆུང་དང་ནི། |
 རྒྱལ་དང་གཞན་ཡང་ནིས་བ་དང་། ༥༩ |
 མ་བ་གསུམ་དང་མ་བའི་མར། |
 རྒྱུ་ཁྲིད་ཀྱི་ནི་སོལ་བ་དང་། |
 རྒྱུ་རྩ་ལོ་མའི་ཁྲ་བ་དང་། |
 ཅན་ལེ་འབྲས་མཚུབ་སོ་ཁྲག་༩ |
 མ་སྒྲིལ་ཅན་གྱི་ས་ཁྲུང་ས་ཏེ། |
 གཏོལ་བའི་རྩ་མའི་བྲིག་བ་དང་། |
 རབ་རྩ་ལྷོགས་མའི་སྒྲིག་གྲུ་ཡིས། |
 བཅུ་བཞི་ལ་བྲིས་བརྩམ་ཞུགས་ཅན། |
 ཁྲིས་བའི་སེམས་ཀྱིས་ཉིན་བྱེད་ན། |

གཏུག་བ་ཅན་ནམས་གསུང་བའི་བྱིར། ༥༠ - ༥༩།

འགྲུར་ཞེས་བཞུན་བའི་བྱིར་རྒྱུ་ཁྲིད་རས་ལ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་བ་སྒྲིལ། བརྩམ་
 ཞུགས་ཅན་ནི་གཞིན་ཆེ་གཞིན་ཀྱི་ནི་ལ་འབྱེད་བའོ། །སྒྲིག་མ་བཞུན་བའི་དོན་
 རྒྱལ་ཁྲུང་ས་བ་སྒྲིལ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་བ་སྒྲིལ། འདམ་མ་འཕམ་བྱུང་བའི་ཁྲ་
 བའོ། །གཏུག་པོའི་ས་བོན་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱུར་ས་བོན་ལ་སོགས་བའོ། ༥༩ - ༥༥།

མཚུབ་མོ་ནི་རང་གིའོ། །ཅིན་ཀའི་ཁྲ་བས་སམ་ཞེས་བ་ནི་ལས་ཞེས་
 བྱ་བའི་སྒྲིག་ནི་བཟུང་བའོ། ༥༦།

༡ བོ་ཡང་། ༢ རྩ་བོ་རྒྱུར་ཡི། ༣ རྒྱ་དཔེ་ལྷན། ༤ བཞུན་ཅན་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ།
 མཚུབ་མོས་ཁྲག་ནི་ལེན་བྱས་ཏེ། །ཅིན་ཀ་ཡི་ཁྲ་བས་སམ། །ཞེས་བཞུར་ཏེ་ཆོག་ཁ་གསལ་ན་མཐུན་
 ཆེ་བར་ཞུང་། ༥ རྒྱ་དཔེ་རྩ་བོ་ (རྒྱུག་ཁྲིད་བཤ) རྩ་བྱེད་ཀྱི་གཞིན་སྒྲིག་༥ རྩ་བོ་རྒྱུར་ས་བོན་མོ་འབྲེལ།

སེམས་ཅན་གཞིན་བ་བྱེད་བའི་མིང་། |
 ཡི་གེ་རྒྱ་གོས་བཞུན་བྱས་ལ། |
 བདག་ཉིད་གཞིན་ཆེ་མཐར་བྱེད་བའི། |
 རྒྱུར་བས་སྒྲིལ་བྱེད་ཁ་བཞུས་ཏེ། ༥༧ |
 ཁྲིའེན་རབ་རྩ་བྲག་པོའི་གཞུགས། |
 ཅས་པས་མགོ་པོ་ནམ་བཞུན་ལ། |
 མ་ཉེ་ལ་བཞུགས་ཆེ་བྱུང་འདྲིལ། |
 གསུམ་བ་ཆེ་ལ་རབ་འཛིགས་བ། ༥༨ |
 སྒྲིག་བྱེད་སྒྲིལ་འབར་བྱེད་རྒྱུ་འབྱེད། |
 སྒྲིག་རྒྱུ་མ་དེ་བཞུན་མེར། |
 གཡས་ན་རྩ་ཆེ་ཆེན་པོ་དང་། |
 གཉིས་བ་ན་ནི་རལ་གྱི་དང་། ༥༩ |

རབ་རྩ་ལྷོགས་པའི་སྒྲིག་སྒྲིག་ཅས་པ་ནི་བྱ་རྒྱུ་ལེན་པོའི་སྒྲིག་
 གོས་ཀྱི་བའོ། །སེམས་ཅན་གཞིན་བ་བྱེད་བའི་མིང་། །ཞེས་བ་ནི་གསུང་བར་
 བྱ་བའི་སེམས་ཅན་གྱི་མིང་འོ། །རྒྱུ་ལྷན་པའི་དོན་རྒྱལ་ཁྲུང་ས་བ་བདག་ཉིད་
 ཅས་བྱ་བ་ལ་སོགས་བ་སྒྲིལ་ཏེ། ༥༩ - ༥༥།

སྒྲིག་རྒྱུ་མ་དེ་བཞུན་མེར། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲིག་རྩ་དང་། སྒྲིག་
 མ་དང་། སྒྲིག་ཡང་མེར་བའོ། །ཁྲིའེན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བཞུན་པར་བྱའོ། །འཁོར་

༡ རྩ་བོ་རྒྱུ་ལ། ༢ རྩ་བོ་ཞེས།

གསུམ་པའི་ཕྱག་ན་གྱི་གྲག་གོ།
 ན་ནི་གཡོན་པའི་བྱི་བར་བྱ།
 འཁོར་ལོ་དང་ནི་པར་ཆེ།
 ཐོད་པ་ཉིད་ནི་གཡོན་ནའོ། ༡༠
 ཙ་པའི་ཞལ་ནི་ཤིན་ཏུ་གནག།
 གཡས་པའི་རྒྱ་འོད་བཟང་པོ་འདྲ།
 གཡོན་པའི་དམར་པོ་ཡིན་པར་བདག་
 རྗེ་རྒྱན་གྱིས་རབ་ཏུ་བརྒྱན། ༡༡
 བ་སྐྱུ་ཁྱུང་ནས་འཛིགས་ཆེན་པོ།
 རང་རིགས་བདག་པོ་རབ་འཕྱོ་བ།

ལོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དཀར་པོ་འོ། །པར་ཆེན་པོ་ནི་དམར་པོ་འོ། །ཐོད་པ་ཉིད་
 ནི་དཀར་པོ་འོ། །རྒྱ་བ་བཟང་པོ་ནི་འོད་ནི་དཀར་པོ་འོ། །རྗེ་རྒྱན་གྱིས་
 ཡང་དག་བརྒྱན། །ཞེས་པ་ནི་དེ་བཞིན་གཤམ་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཕྱག་གྱི་
 རྒྱ་འཛིན་པའོ། ༡༠-༡༡

བ་སྐྱུ་ཁྱུང་ག་ཆེན་པོ་ནས། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་གི་སྒྲིང་གར་གསལ་
 པའི་མཚན་ས་ལ་གནས་པའི་ས་ཐོན་ལས་བྱང་པའི་འོད་ཟེར་གྱི་ནས་པ་བ་སྐྱུ་
 བྱ་གཡུན་ནས་སོ། །རང་རིགས་བདག་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་གི་གཞུགས་འཛིན་
 པའི་གཤམ་ཆེ་གཤམ་ཀྱི་ཆོགས་དང་འདིས་ཉི་བར་མཚན་པ་ལས་གཤམ་ཆེ་
 གཤམ་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱང་རྗེ་གསལ་པར་བྱའོ། །གཡོན་པ་བརྒྱང་བ་ཞེས་པ་ནི་

༡ པོ་ རྗེ་ནི། ༢ རྒྱ་བ་གནས།

ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཕྱེད་ན་ནི།
 ཞབས་ནི་གཡོན་པ་བརྒྱང་བས་གནས། ༡༢
 མཆེ་བ་གཅིགས་ཤིང་རྒྱགས་པ་ཡིས།
 བསྐྱལ་པའི་འབར་བ་མེ་དང་མཚུངས།
 འདི་ལྟ་བུ་ཡི་བདག་ཉིད་ཀྱིས།
 བསྐྱལ་པར་བྱ་བ་མདུན་དུ་དགོད། ༡༣
 གཡུག་པའི་མཚན་གྱིས་བསྐྱལ་པ་ཡིས།
 རྗེ་མ་ཅན་ལ་ནད་ཀྱིས་གཟིར།
 གོས་མེད་འདར་ཞིང་ཉམ་ཆུང་བས།
 དོན་འདོད་པ་ཡི་ཆོག་སྐྱུ་ཞིང་། ༡༤

གཡོན་པ་རབ་ཏུ་བརྒྱང་བྱེ་གཡས་པ་བསྐྱལ་བས་སོ། །ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་
 ཕྱེད་ན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མ་ཐེད་རྒྱབ་དུ་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་གནས་པ་དེའི་ཕྱེད་དུ་
 གནས་པའོ། ༡༢

བསྐྱལ་པའི་མེ་འབར་བ་དང་མཚུངས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཛིགས་པའི་
 ཏུས་ཀྱི་མེའོ། །གོ་ཆ་ཞེས་པ་ནི་ཡང་དག་པར་བསྐྱོམ་པར་བྱའོ། །རྗེ་མ་
 ཅན་ནི་ནག་པོ་འོ། །གཟིར་བ་ནི་རིང་ཅིང་ཉམ་ཐག་པའོ། །གང་གི་ཞེན།
 གསུངས་པ་ནད་ཀྱིས་སོ། །ལུས་ལ་ལྷང་ཞིང་ཞེས་པ་ནི། དམག་པའི་ལུས་
 ལྷན་པར་བྱར་པའོ། །དོན་འདོད་པའི་ཆོག་སྐྱུ་བ་ཞེས་པ་ནི་སྐྱོ་ལྷ་ཞིང་
 བཟོད་པའོ། ༡༣-༡༤

༡ རྒྱ་བ་མེ་འདུག

མཚོན་གྱིས་གཞིར་བར་བྱས་པ་ཡི།

ནཏཱ་གི་བྱུང་བོས་ཁྱེས་གང་བ།

གྲུང་བའི་རྒྱུང་གིས་གཙུག་གྲུང་ཞིང་།

མེ་ཡི་ནང་དུ་བྱུགས་པ་ལ།

མ་ཉེ་དང་ནི་ལྷན་དག་དང་།

ཁྱིཾ་དང་མཆུ་རིངས་ཅན་དག་གིས།

མངས་ཀྱི་མེ་མོ་འདི་ལྟར་ཡི།

ཕྱི་གཤོང་པོ་ཆེན་པོ་'བཟུང་བར་བྱེད། ལྷ

མཐར་ཐུན་པ་ཡི་ལྟོང་² གནས་པ།

ཆེན་མས་ལྷན་ནི་བཀའ་བ་དང་།

ཀའ་བ་ཤིང་ལྷགས་སྒོ་ག་གིས་བསྐྱེད་པ།

དེ་མཁོན་དམ་བྱ་དམ་བྱར་བྱས། ༥༧

མཚོན་གྱིས་ཞེས་པ་ནི་མདུང་དང་།   མདུང་ལ་སོགས་པ་ནི་མས་
 གྱིས་སོ།   །ཤེས་པར་བྱ་ཞེས་པ་ནི།   ལུས་ཀྱན་ལ་སྤྲོ་ལ་སོགས་པ་མང་
 བོ་དང་ལྷན་པས་སོ།   །མཚུ་རིང་ཅན་ནི་ཀར་ཀའོ།   །ཚོར་མས་ལུས་ནི་བཀར་
 པ་དང་།   །ཞེས་པ་ནི་ཚོར་མས་ཀྱང་བའི་ལུས་སོ།   །ཀར་པ་ཤེས་དང་ལྷན་གྱིས་
 བསྐྱེད་པ།   །ཞེས་བྱ་པ་ནི་ཤེས་དང་ལྷན་གྱིས་བཅིང་བའོ། ༡༥-༡༥།

१. ལྷ་མོ་ཆེ་དཔག་ བུ་ཆེ་ནཔག་ २. ལྷ་དཔག་ (མཛུགས་པོ་) དཔུས་པ་ནས་པ།

འཇགས་པ་རྒྱ་ཉི་འགྲུ་ལུ་ཉམ།

[illegible]

ଅଂ. ଡି. ସି. ମ. ମ. ସୁ. ମ. ମ. ମ.

དེ་ཡི་ལྷན་བསྐྱེད་ལ་སོགས་པ།

གཅད་པ་དག་ནི་མཉན་ད་དགོང² །

དེ་ཡི་གོ་ཆའང་མེད་ཀྱས་ནས།

ཡོང་བའི་ལུས་ནི་མདུན་དྲ་བས་མ།

རང་གི་ལུས་ཀྱང་ཁོ་ཉི་

གཤམ་ཁྲིའི་གཤེད་སོགས་བདག་ཉིད་འདྲས། ༥༧

རེ་ལྷན་པ་སྐད་པ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་པ་ནི་ལྷན་དང་། སྐད་དང་།
 ཡིད་དང་། མིག་ལ་སོགས་པ་ལ་བྱས་ཞེས་སོ། །དང་གི་སྒྲིང་གཞི་ས་མེན་
 གྱི་འོད་ཟེར་བཀྲུག་པ་དང་། བདག་གི་མདུན་དུ་ཞེས་པས་དེ། དང་གི་སྒྲིང་
 གཞུགས་པ་འོ། །དམོན་ཅིས་བྱ་བ་ནི་གནས་རི་ལྷ་པར་གཞུག་པར་བྱའོ། །ལྷ་པ་
 བར་བྱ་བ་མཆོས་བཞི་དུས་སྟུགས་གྱི་དང་པོ་དེ་དག་ཉིད་བྱས་ལ། ལྷི་ནང་
 ལྷི་མས་གོས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་མཆོ་པར་བྱའོ། །༥༥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ३ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ४ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ५ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ६ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ७ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ८ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ९ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १० ॥

१. རྩ་ལྟེན་པའི་མེད།   २. རྩ་ལྟེན་པའི་རྩ་ལྟེན་པའི་མེད།   ३. རྩ་ལྟེན་པའི་མེད།

དེ་ཡི་ལུས་ལ་བརྒྱབ་ནས་ནི།
 ཚོལ་བྱ་ཀང་དག་འཐུང་བར་བྱེད།
 དེ་ཡི་མདུན་དུ་གཤིན་རྗེ་བསྐྱེམ།
 ལག་ན་དབྱིག་བ་སྒྲོབས་བོ་ཆེ། ༤༠
 གདུག་པ་ཅན་དེར་རྟེན་པར་བྱེད་པ།
 དེ་ཡི་རྒྱ་མཐི་སྤེང་བ་སོགས།
 རྩ་མོར་ཀྲིས་ཁྲེར་མཁའ་ལ་འགྲོ། ༤༡
 ས་ཡི་འོག་ནས་ཀླུ་དང་ནི།
 རྒྱ་མ་ཡིན་པ་སོགས་པས་རྟེན།

བསྐྱེད་པ་ནི་གསེད་པར་བྱའོ། །འཕྱང་བར་བྱེད་ཅིས་པ་ནི་འཕྱང་
པར་བྱེད་པའི་བྱོ་བོ་དེ་དག་གོ། །ཀྱང་དང་ཚོལ་ཅེས་ཅིས་པ་ལ་བསྐྱེད་བྱ་
ཅིས་པ་རྣམས་མཐོ། ༦༠-༦༡།

ཐུ་འགགས་ལ་སོགས་ནད་གྱི་ཞེས་པ་ནི་ཉམས་ཤིན་ཏེ་ཐུ་འགགས་
 པའི་ནད་དོ། །ཆེ་བ་འདི་ལྟ་བུ་ཉིད་ནི་རང་ཉིད་ཉོན་མོངས་པ་ཙམ་གྱི་བྱ་བ་
 མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དགག་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ། ལྷིང་རྩེ་ལ་གཞན་པའི་སེམས་

१. རྩེ་རིག།   ২. རྩེ་དཔལ་རྒྱུ་ (དུས་ཤིང་འབྲིན་ཉམས་) གཏུག་པ་ཅན་དེར་རྟམ་སྐྱོམ་བྱ། |ཞེས་
གྲང་ཁཏུག   ৩. རྩེ་དཔལ་རྒྱུ་ (ཡམས་ལྷོ) རྩེ་ལག་གསུ་ནས།   ৪. རྩེ་ལུ་མེ་ཙོག   ৫. རྩེ་ལས་སྐྱོམ་

འདྲི་ཆར་བསྐྱུང་བྱ་ཉམས་བྱ་བ།
 མྱིང་རྩེ་ལ་གནས་སེམས་ཀྱིས་ནི། ༤༩
 བྱུང་བས་འཁོར་བའི་གནས་བརྟོན་ནས།
 སངས་ཀྱིས་ཞིང་དུ་འགྲོ་བར་བྱེད།

དེ་ནས་པཱོ་མ་ལྷན་འདས་དེ་པཱོ་མ་གཤམས་པ་ཐམས་ཅད་བྱད་པར་
ཅན་གྱི་ཐུགས་ཀྱིས་འདི་ལྟ་བུའི་གསུང་སྤྱད་པར་མཛད་དོ། ༦༣།

ཨེམའོ་གསུང་བའི་ཡང་དག་གསུང་།
བསུང་བ་མ་ཡིན་སྟེ་ག་ལས་བཀོལ།
ཇི་སྟེང་བསུང་ཀྱང་མ་བསུང་དོ།
སྟེ་ག་ལ་སྟོང་སྟེ་ག་ལས་བ་ཡི།
མནར་མེད་ལ་སོགས་མི་སྟེ་བ་།

ཀྱིས་ཞེས་པ་མེ་རེ་དག་ཅིང་ཀྱིས་དཔྱུང་བར་འགྲོ་ཞེས་རྣམ་པར་དབྱེད་ནས་.....
སོ། ། ༡༣ །

འོ་ན་སྐྱུ་ལ་བསྐྱེད་དང་སྐྱུ་ལ་བསྐྱེད་གྱི་རྒྱ་ལ་གྲོལ་བར་འདྲོད་པ་ནི་...
 ལྷིང་ཟེ་ཡིན་ལ་དེ་ལྟ་བུ་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་ལ་གཞོན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།
 གསུངས་པ་གནས་པ་དོན་ནས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་མེགས་པ་ལྟེ། དེར་གཞན་པའི་
 སྐྱུ་ལ་བསྐྱེད་ལ་སྐྱོལ་བར་བྱེད་པ་ལྟེ། རི་ལྟར་ས་རོལ་གྱི་རོན་བྱེད་པ་ལས་གཞན་
 ཅི་ཡོད་ཅེས་པའི་རོན་རྟོ། །འདི་ལྟ་བུར་གསུངས་ཞེས་པ་ནི་འདི་ལྟ་བུའི་ངག་

୨ ସଂ. ଶ୍ରୀ ।   ୨ ସଂ. ସନ୍ଧ୍ୟା ।

དུག་གི་མུ་དང་སྒྲི་མུ་དང་།

མར་བྱ་སྒྲིན་'པའི་བྱ་བ་ཡིས། 22 |

དུང་ཁྱེད་རང་ལ་འཁོར་ལོ་གཉིས།

རིམ་པ་འདི་བཞིན་གྱི་བར་བྱ།

བསམད་པ་གཤམ་ཅིང་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷན་པ་གནས། །

དབྱེ་བ་ཏྲ་དང་མ་ཆེ་ཡིས། ༡༩ ।

བསྐྱེད་པ་རྩེ་འོ་འི་ལྷ་ས་ལ་གནས།

ཞི་བ་ལྷན་བཞི་དགྲིལ་འཁོར་གྱིས།

ཕྱོམ་གྱི་འདབ་མཐི་ཁུ་བས་སོ། ༡༡།

འཁོར་ལོ་ནམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱི་མི་ཐབས་གསུངས་པ། བསད་
 པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་བསད་པའི་ཆོ་གར་གསུངས་པའི་རྒྱལ་ཆ་ལ་.....
 སོགས་པ་སྟེ་འཁོར་ལོ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་དེའི་ལུས་ལ་གནས་པ་ནི་དེའི་སྟེང་...
 བཟུངས་པའི་འཁོར་ལོ་འོ། །དྲ་དང་མ་ཉེ་དག་ཅེས་པ་ནི་འཁོར་ལོ་གཅིག་ནི་
 མ་ཉེནི་རྒྱལ་དུ་ཡོན་ལ་གཞན་ནི་དེའི་རྒྱལ་དུ་འོ། ༡༢།

བསྐྱེད་པ་ཞེས་པ་ནི་གནས་ནས་བརྟེན་པ་ལོ། །རྩོམ་ཁྲི་ལ་
གནས་ཞེས་པ་ནི་འཁོར་ལོ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་རྩོམ་ཐོའི་རྒྱལ་དུ་ལོ། །ཟླ་

पुनः पुनः पुनः पुनः पुनः ।

བཅུན་མོའི་སྒྲིང་གར་དབང་དུ་བྱ། ༡༩ །

ར་ལ་སྒྲིན་པ་སྤྲུག་² བར་བྱེད།

རི་བོ་འི་དགྲིལ་དུ་རིངས་བྱ་གཞག།

ཤར་ལྷུང་མ་སྒྲིལ་དཔལ་

དེ་བཞིན་གཞན་ཡང་མཆོན་པར་བྱ། ༡༧

རེ་ཅ་ན་དང་ཕྱེས་པ་དང་།

ཁ་ཆེ་ཡི་ནི་བྱུང་པར་གྱི།

བའི་དགྲིལ་འཁོར་ལ་ཉེས་པ་ནི་འཁོར་ལོ་ལ་སྒྲ་བའི་དགྲིལ་འཁོར་གྱིས་ཀྱན་པ་

ནས་བསྐྱོར་དེ་སྤྱོད་པར་བྱའོ། །བཅུན་མོ་དེ་སྤྱིང་གར་ཞེས་པ་ནི་བྱ་གའོ། ༡༩།

ར་ལ་བརྩོན་ཞེས་པ་ནི་ལྷག་ལ་ཡང་བརྩོན་ཞེས་བཤོ། །རི་རབ་
 དཀྱིལ་དུ་ཞེས་པ་ནི་རིའི་སྤང་བས་ཀྱན་ནས་བསྐྱོར་བཤོ། །སང་གི་སར་པ་ནི་
 ཀྱང་པ་བརྒྱད་པའི་སང་གཤོ། །གཞན་དག་ལ་ཞེས་པ་ནི་རྩོན་པ་ལ་སྐྱེས་
 བར་བྱེད་པའི་སྤྱུ་དང་སྤྱེས་བྱ་བའི་པ་ལ་སྐྱེས་པ་ལ་བྱི་བར་བཤོ། །ལན་
 གཉིས་བཅོངས་པ་ནི་ལྷགས་པར་བཅོངས་པ་ཡིན་ཞེས་པ་ཏྲེ། ༡༧།

ལྷན་ཅིག་ལ་སོགས་པ་ཡང་སྤྱི་མཉམས་པ་དང་མཉམས་པ་དེ་ཅི་ཞེས་པ་ཤིང་ཅི་
 ཅི་ཤོ། །ཡང་མེད་ཞི་བ་ནི་ཡང་མེད་ཀྱི་དོན་དུ་འོ། །སྤྱི་མཉམས་པ་དང་ཡང་
 མེད་དཔལ་དུ་ བྱ་བ་ནི་བྱ་སྤྱེགས་དེ་སྤྱི་མཉམས་པ་དང་ཡང་མེད་ཤིས་ཀྱི་དཔལ་ལ་

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି । ୧୮ ।
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି । ୧୯ ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି । ୨୦ ।

ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି । ୨୧ ।

ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି । ୨୨ ।

ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି । ୨୩ ।

୧ ଶ୍ରୀ. ୧୫୩ । ୨ ଶ୍ରୀ. ୧୫୪ । ୩ ଶ୍ରୀ. ୧୫୫ ।

ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି । ୨୪ ।

ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି ।
 ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି । ୨୫ ।

୧ ଶ୍ରୀ. ୧୫୬ । (୧୫୬) ଧର୍ମାଦିପ୍ରାୟାଶଃ ସଂସାରାଦି । ୨ ଶ୍ରୀ. ୧୫୭ ।
 ୩ ଶ୍ରୀ. ୧୫୮ । ୪ ଶ୍ରୀ. ୧୫୯ । ୫ ଶ୍ରୀ. ୧୬୦ । ୬ ଶ୍ରୀ. ୧୬୧ ।
 ୭ ଶ୍ରୀ. ୧୬୨ । ୮ ଶ୍ରୀ. ୧୬୩ । ୯ ଶ୍ରୀ. ୧୬୪ । ୧୦ ଶ୍ରୀ. ୧୬୫ ।

ལེའུ་རྒྱལ་པ

དེ་ནས་བཅུ་ལྔ་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བདག་
པོས་བཅུ་ལྔ་ལྟ་བུ་དེ་ཆེ་འཆང་ཆེན་པོ་ལ་བསྟོད་བའི་རྒྱལ་པོ་འདིས་གསོལ་
བ་བདེ་བ་པ། ༡

གང་གིས་དེ་ཆེ་ཅན་མཉེས་པ།
ཞེ་སྒང་འུག་གྱི་ནལ་འབྱོར་གྱིས།
དེ་ཆེ་འུག་གྱིས་ཀྱིས་བདེ་བ་པས།
དངོས་གྲུབ་ཀྱི་ཆེན་ཐོབ་པར་བྱེད། ༢

ཕྱག་ཀྱི་འཆོལ་འདི་བསྟོལ་བ་ལས་ནི་དངོས་གྲུབ་དང་སྒྲུབ་པ་པོ་...
མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། བསྟོད་པ་སྟོན་ཏེ་འབྱོར་བའི་གསོལ་བ་གདམ་པས་ཕྱག་
འདི་འདྲུ་བའི་དོན་ཏེ་གསུངས་པ། དེ་ནས་བཅུ་ལྔ་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་སྟེ། འདིས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲར་གསུངས་པའི། གཏི་ཕྱག་དེ་ཆེ་འུ་
བཞིན་བྱེད། ཁེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་སོ། ༡

སྟོན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བསྟོན་པ་བར་བྱེད་པ་དང་རབ་ཏུ་གསལ་བར་...
བྱེད་པའོ། །རང་རང་ཕྱག་ཀྱི་ཞེས་པ་ནི་རང་རང་གི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་
ནམས་ཀྱིས་སོ། ༢

༡ ལྟ་བུ་པོ་ (དེས) བཤད་པ། བཟུན་པ། ༢ ལྟ་བུ་པོ་ འཆོལ། ༣ ལྟ་བུ་པོ་ ཕྱག་ཀྱི། ༤ ལྟ་བུ་པོ་ཆོག
(དེ་མེད་དེས) དང་མཐུན་པར་སྟོན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བཟུན་པར་བྱེད་པ་ཞེས་བཞག་ཡོད། ལྟ་བུ་པོ་ ཞེ་
སྒང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཞེ་སྒང་པར་བྱེད་པ་འདྲུག

དེ་ནས་དེ་ཆེ་འཆང་རྒྱལ་པོས།
འདི་ལྟ་བུ་ཡི་གསུང་བསྒྲགས་སོ།
དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནི་ལྟ་བུ་གྱི།
དབུ་ལ་གཤེན་ཆེ་འུ་གཤེད་པོ་བསྟོལ། ༣

དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནི་ལྟ་བུ་གྱི། ཁེས་པ་ནི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བདག་
པོ་ཡངས་པ་ལས་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ལྟ་བུ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྟོག་པའོ། །ཀྱན་
གྱི་ཁེས་པ་ནི་གཞུང་ལས་ལྟ་བུ་པ་སྟེ། དེས་ནི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བདག་པོ་
གཞུང་པོ། གཤེན་ཆེ་གཤེད་ཅེས་པ་ནི་ལེའུ་དང་པོར་མི་བསྟོད་པ་ལ་སགས་
པ་ལྟ་བུ་པས་སོ། འདི་ལྟ་བུ་ན་ཞེ་སྒང་དང་གཏི་ཕྱག་དང་སྒྲ་མ་དང་འདོད་
ཆགས་དང་སྒྲག་དོག་དང་གཤེན་ཆེ་གཤེད་ནམས་ལ་རིམ་བཤེན་ལྟ་བུ་པ་མི་བསྟོད་
པ་དང་ནམ་པར་སྒྲང་མཛད་དང་། དེ་ཆེན་འབྲུང་ལྟ་བུ་དང་། སྒྲང་བ་མཐུན་
ཡས་དང་། དོན་ཡོད་གྲུབ་པ་ནམས་འདྲུ་ལ་བསྟོལ་བར་བྱའོ། འཚུལ་
དང་། བཀ་མོ་དང་། དབྱངས་ཅན་མ་དང་། ལྟ་བུ་པ་ནམས་ཀྱི་དབུ་ལ་
མི་བསྟོད་པ་དང་། ལྟ་བུ་པར་སྒྲང་མཛད་དང་། སྒྲང་བ་མཐུན་ཡས་དང་།
དོན་ཡོད་གྲུབ་པ་ནམས་རིམ་བཤེན་ལྟ་བུ་པ་བཞིན་ནོ། ཁྲོ་བ་དང་དབྱུག་པ་དང་
བསྒྲ་དང་རལ་གྱི་གཤེན་ཆེ་གཤེད་ནམས་ལ་ནི། མི་བསྟོད་པ་དང་། ལྟ་
བུ་པར་སྒྲང་མཛད་དང་། སྒྲང་བ་མཐུན་ཡས་དང་། དོན་ཡོད་གྲུབ་པ་ནམས་
ཀྱིས་སོ། ༣

༡ ལྟ་བུ་པོ་ ཆེ། ༢ ལྟ་བུ་པོ་ མེ་ དོན་ཡོད་གྲུབ་པ་ནམས་རིམ་བཤེན་ལྟ་བུ་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་འདྲུག དབུ་ལ་
བསྟོལ་ནས་... དོན་ཡོད་གྲུབ་པ་ནམས་པར་མི་འདྲུག

དྲག་དྲ་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བར་བྱ། |

དྲག་དྲ་སྦྱིན་སྦྱིག་གིས་ཀྱང་དགང་། |

དྲག་དྲ་དམ་ཚོག་དག་ཀྱང་གཟུང་། |

སྒོམ་བ་དག་ཀྱང་ཡང་དག་གཟུང་།   ༥ |

དང་པོ་ལ་ནི་ཅེད་པ་ན་དབང་། |

གཉིས་པ་རལ་གྱི་སྦྱིན་པར་བྱ། |

གསུམ་པ་རྩོ་རྩོ་བྱ་དང་། |

ཟླ་བ་བཟུང་བ་བཞི་པ་ལྟེ།   ༦ |

དྲག་དྲ་དཀྱིལ་འཁོར་ནི་འཁོར་ལོ་འཁོར་སྒྲ་ནམས་སོ། །འཁོར་བྱ་ཞེས་
བ་ནི་བསྒྲོམ་པར་བྱའོ། །སྦྱིན་སྦྱིག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ནང་གི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱིས་
དེ་གསུངས་པའི་བདུད་རྩི་མུང་བའི་ཆོ་གཤི་རིགས་པས་སོ། །དགང་ཞེས་བ་ནི་
ལྷའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་གཟུགས་ཚོས་པར་བྱེད་པའོ། །དམ་ཚོག་ནམས་ལ་ཞེས་
བ་ནི་གོ་ཀྱང་ཉན་ལ་སོགས་པ་ནམས་སོ། །བསྒྲུབ་པར་བྱ་ཞེས་བ་ནི་རྩོ་
གསུངས་པའི་བདུད་རྩི་མུང་བའི་ཆོ་གས་བཟུང་བར་བྱའོ། །སྒོམ་བ་ཞེས་བྱ་
བ་ནི་ངེས་པར་བྱ་བ་ལྟེ། དེ་ཡང་དཀྱིལ་འཁོར་བཞེངས་པ་ལ་སོགས་པ་ཅན་
ཉིད་པོ།

དང་པོ་ལ་ནི་དབྱུག་ཀྱང་དབང་། ཞེས་བ་ནི་དཀྱིལ་འཁོར་དྲ་ལྷགས་
ནས་ཆུའི་དབང་གི་རྩོ་ལ་དབྱུག་ཀྱང་གྱི་དབང་གིས་སོ། །རལ་གྱི་ཞེས་བ་ནི་རྩོ་

བཞི་པོ་འདི་ནི་དབང་ཆེན་པོ། |

ནག་པོའི་ཞལ་ནས་བྱང་བ་ཡི། |

དབང་འདི་དག་གི་བྱེ་བྲག་གིས། |

ཀྱུ་ལ་བའི་སྒྲས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་ཐོབ།   ༧ |

འབྱུང་པོ་ཀྱན་གྱི་གཏོར་མའི་ལྷགས། |

སྒྲགས་འདི་དེ་ནས་རབ་བཤད་བྱ། |

རྩོའི་དབང་བསྐྱར་བའོ། །རྩོ་རྩོ་བྱ་བྱ་དང་ཞེས་བ་ནི་བྱ་བྱའི་དབང་བསྐྱར་
བའོ། །ཟླ་བ་བཟུང་བ་བཞི་ཞེས་བྱ་བ་ནི། མིང་གི་དབང་དང་རིགས་གསུམ་
གྱི་དམ་ཚོག་དང་། རྩོ་རྩོ་བ་དཔོན་དང་། རྩོ་རྩོ་བདུལ་ལྷགས་དང་། དབྱུགས་
དབྱུང་བ་དང་། ལུང་བསྐྱན་བ་དང་། རྩོ་སྒྲ་གནང་བའི་རྩོ་ལ་སྦྱེ་ཐབས་
དང་ལེས་རབ་ཀྱི་དབང་བསྐྱར་བ་ཡང་གཟུང་བར་བྱའོ། །

ནག་པོ་ནི་རྩོ་རྩོ་སེམས་དབང་ཡིས་ནི་གཤིན་ཆེ་གཤམ་ནག་པོའི་
ཀྱུད་ལས། རྩོ་རྩོ་སེམས་དབང་ཉིད་ལ་ནག་པོ་ཞེས་བྱའོ། །དབང་བསྐྱར་
བའི་དགོངས་པ་བསྐྱན་བའི་དོན་དྲ་གསུངས་པ། དབང་འདི་དག་གིས་ཞེས་བྱ་
བ་ལ་སོགས་པ་སྦྱེ་ཐོབ་ཆེས་པ་ནི་རྩོ་བའོ། །ཀྱུ་ལ་བའི་སྒྲས་ནི་བྱང་ཆུབ་
སེམས་དབང་པོ།

བྱ་བ་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱིན་དྲ་འགྲོ་བ་ཅན་ནི་གཏོར་མ་ཡིན་པས།
གཏོར་མའི་ཆོ་ག་བསྐྱན་པ་གསུངས་པ། དེ་ནས་སྒྲགས་ནི་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་

༡ ལྷ་ལ། ༢ ལྷེ་ལ། ༣ ལྷེ་ལ། ༤ ལྷེ་ལ། (ལྷེ་ལྷེ་) ལྷེ་ལ། ༥ ལྷེ་ལ།

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ
 ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

ਜੁਗਲਾਨਾਨੰਦਾਚਰਿਤ੍ਰ

སྒྲོབ་མའི་ཁར་ཡང་སྒྲུག་བྱ་བ།

གཞིན་ཆེ་འི་གཤེད་ཀྱིས་བསྒྲུགས་པ་ཡིན།

དོ་ཆེ་སྒྲོབ་མ་བདག་ཉིད་ཆེས།

ཤིན་རྒྱ་དགའ་བའི་སེམས་སྤྱ་བ། ३४

དེ་བཞིན་གཞིགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲུག་སྒྲུང་ཐུགས་གཞིན་ཆེ་འི་...

གཤེད་ནག་པོའི་རྒྱུད་ལས་དགྲུག་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོར་བའི་རིམ་བར་བྱེ་བ་ལྟེ་བདུན་བའོ། ॥

ལ་སོགས་པའོ། །དོན་ཆེན་པོའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱིར་དང་མི་གཙང་བ་བསལ་བའི་དོན་

རྒྱ་གསུངས་པ། ཤིན་རྒྱ་དགའ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། བདག་ཉིད་ཆེ་

ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡོན་ཏན་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་དོན་དོ། ३८-३९།

མེའུ་བདུན་པའི་བཤད་པ་རྫོགས་སོ། ॥

१ མྱོ་ཆེ། २ མྱོ་ཆུང་། ३ མྱོ་ཆུང་། ४ མྱོ་ཆུང་། ५ མྱོ་ཆུང་། ६ མྱོ་ཆུང་།

१ མྱོ་ཆུང་། २ མྱོ་ཆུང་། ३ མྱོ་ཆུང་། ४ མྱོ་ཆུང་། ५ མྱོ་ཆུང་། ६ མྱོ་ཆུང་།

མེའུ་བདུན་པ།

དེ་ནས་དོ་ཆེ་འཛིན་བྱུང་པོ།

སྒྲུང་བའི་འཁོར་ལོ་སྒྲོར་བར་བྱེད།

བཤེགས་དང་ལོག་པར་འདྲིན་པ་དང་།

གདུག་པ་ཅན་དག་བསལ་བྱིར་གསུངས། १

དཔལ་ལྷན་རལ་གྱི་འཆང་བའི་བདག་

སྒྲུང་བའི་འཁོར་ལོ་སྒྲོར་བར་བྱེད།

རལ་གྱི་འཆང་བའི་བདག་ཉིད་ཀྱིས།

རིག་པ་གསུམ་ལས་མཆོད་པར་བྱེད་པ། ३

སྒྲོན་རྒྱ་གསུངས་པའི་གསོལ་བ་བདུབ་པའི་རྒྱུ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བའི་དོན་རྒྱ་ས་གཞི་ཡོངས་སྤྱ་གཞུང་བ་གསུངས་པ། དེ་ནས་དོ་ཆེ་འཛིན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། བཤེགས་དང་ལོག་པར་འདྲིན་པ་དང་གདུག་པ་ཅན་དག་ཅས་པ་ནི་ལུས་དང་རྒྱ་དང་ཡིད་ཀྱི་དབྱེ་བས་སོ། བཟླ་བའི་ཕྱིར་ནི་བསལ་བའི་ཕྱིར་ལོ། །གསུངས་པ་ནི་སྤྱུགས་ཞེས་པ་སྤྱུག་མའོ།

རལ་གྱི་འཆང་ཞེས་པ་ནི་ཉེ་བར་མཆོད་ནས་འཁོར་ལོ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་དང་། བདུ་དང་། དོ་ཆེ་ནམས་བྱིན་ལ། ལྷ་ཆར་ལ་ཡང་སྤྱུགས་འདྲེ་བཟོད་པར་བྱེད། །དེ་ལྟར་རལ་གྱི་ཉེ་བར་མཆོད་ནས་གཙོད་པར་བྱེད་པ་འཤེགས་པར་བྱེད་པའོ། །རིགས་པ་གསུམ་ལས་སྤྱུགས་པ་ནི། ལུས་དང་རྒྱ་དང་ཡིད་ལས་ཡང་དག་པར་བྱུང་བའོ། ३།

१ རྒྱ་དཔེར་། (རྒྱ་དཔེར་) རྒྱ་དཔེར་། २ རྒྱ་དཔེར་། (རྒྱ་དཔེར་) རྒྱ་དཔེར་། ३ རྒྱ་དཔེར་། (རྒྱ་དཔེར་) རྒྱ་དཔེར་། ४ རྒྱ་དཔེར་། (རྒྱ་དཔེར་) རྒྱ་དཔེར་། ५ རྒྱ་དཔེར་། (རྒྱ་དཔེར་) རྒྱ་དཔེར་། ६ རྒྱ་དཔེར་། (རྒྱ་དཔེར་) རྒྱ་དཔེར་།

'སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྒྲིབ་པ་ཡི།
 སྒྲིབ་པའི་ཚུལ་དང་བྱུང་བར་གྱིས།
 ས་དང་ས་རེལ་སྤྱིན་པ་ལ།
 ལྷ་མོ་བྱེད་ནི་དཔང་དུ་གྱུར་།
 གཤམ་ཆེའི་གཤམ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ནི།
 སྒྲིབ་དཔོན་བདག་གིས་དཀྱིལ་འཁོར་བྲི། ༩
 གོས་ཀྱིས་གདོང་ནི་བཅིངས་བྱས་ལ།
 དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནི་མདུན་སྒྲོར་བཞག།

སའི་ལྷ་དགུག་པའི་དོན་དུ་ལྷ་མོ་བྱེད་ནི་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟེ།
 སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དུག་པའི་དོན་གྱི་གཉིས་པའོ། །དཔང་
 དུ་གྱུར་ཞེས་པ་ལ་དཔང་བོ་ནི་ལེགས་པ་པར་མཐོང་བའི་ལམ་དུ་གསུངས་པ། དེ་
 ལ་ཡོད་པས་དཔང་བོ་འོ་། ༩།

དཀྱིལ་འཁོར་དུ་གཞུག་པའི་དམ་ཆོག་དང་བྱ་བ་གསུངས་པ། དམར་
 བོའི་གོས་ཀྱིས་ཞེས་པ་ནི་རས་ཀྱིས་སོ། །མདུན་སྒྲོར་ཞེས་པ་ནི་ཤར་སྒྲོར་

༡ ལྷ་དཔོན་༡༥འུག་ཆོག་ཀྱང་གསུམ་མི་འདུག ༢ ལྷ་དཔོན་༡༥འུག་ཆོག་ཀྱང་གསུམ་མི་འདུག (སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་) སྒྲིབ་པ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཞེས་ཀྱང་འདུག ༣ ལྷ་དཔོན་ ༤ ལྷ་དཔོན་ ༥ ལྷ་དཔོན་ ༦ ལྷ་དཔོན་ (ལྷ) དང་། ༧ ལྷ་དཔོན་ ༨ ལྷ་དཔོན་ ༩ ལྷ་དཔོན་

བྱེད་སྒྲིབ་ཞེས་ཀྱང་འདོད་སྒྲིབ་དེ།
 ལྷ་མོ་བྱེད་པ་དག་ཅེས་ཆོག་དུ་བཞེད། ལ
 གསོལ་བཏབ་པ་ཡི་སྒྲིབ་པ་ལ།
 ཡོལ་བའི་ནང་དུ་སྤྱིན་པར་བྱ།
 དཔང་བསྐྱར་དོན་དུ་གྱུར་ཆེན་པོས།
 དེ་ནས་ལན་གསུམ་ཆེད་དུ་བཞེད། ༡༥

རྟོ། །དེ་བ་བཞེད་ཅེས་པ་ནི་སྒྲིབ་པ་ཞེས་པ་ལྷག་པའོ། །བཞེད་པ་
 ཡང་སྒྲིབ་པས་ཞེས་པ་ལྷག་པ་པའོ་། ༡༦།

གསོལ་བ་གདབ་ཅེས་པ་ནི་སྒྲིབ་པས་ཀྱི་དེ། རས་སམ་དར་དམར་
 བོས་གདོང་དཀྱིས་ལ་མེ་ཏོག་བཟུང་བའི་ཆེས་པའོ། །གསུམ་པ་ཞེས་པ་ནི་
 ལན་གསུམ་དུའོ། །ཆེས་སྒྲིབ་པ་ནི་གསོལ་བ་གདབ་པར་བྱེད་པ་ལྟེ། སངས་
 རྒྱས་ཞེས་པ་ནི་ཆོས་དང་གང་ཟེག་ཐམས་ཅད་ལ་དཔག་མེད་པར་དོགས་པ་ལ་
 ལས་ཆོས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་བཞེད་ནམས་ཀྱིས་སོ། །ཆོས་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ནི་འོངས་
 སྒྲིབ་ཆོག་པ་དང་སྒྲིབ་པའི་སྒྲིབ་པ་དེ་དག་གི་སྒྲིབ་པ་ལོ་ཞེས་པའི་དོན་དོ། །དེ་ཆེ་
 སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་དེ་ཆེ་ནི་ལྷ་ན་མེད་པའི་དུང་ཚུལ་པོ། །དེ་ལ་སེམས་
 དཔའ་ནི་གང་ལ་བསམ་པ་ཡོད་པ་དེ་ལྷ་སྒྲིབ་དོན་ནི་དེ་ཆེ་སེམས་དཔའ་ཞེས་
 པའི་དོན་དོ། །བདག་ཀྱང་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་ཞེས་པ་ནི་བདག་ནི་རང་ཉིད་དོ། །

༡ ལྷ་དཔོན་ ༢ ལྷ་དཔོན་ ༣ ལྷ་དཔོན་ ༤ ལྷ་དཔོན་ ༥ ལྷ་དཔོན་ ༦ ལྷ་དཔོན་ ༧ ལྷ་དཔོན་ ༨ ལྷ་དཔོན་ ༩ ལྷ་དཔོན་
 ༡༠ ལྷ་དཔོན་ (ལྷ་དཔོན་) སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཞེས་ཀྱང་འདུག ༡༡ ལྷ་དཔོན་ ལྷ་དཔོན་
 སེམས་དཔའ་

ཁོ་ལྟར་མངས་གྱུས་ཆོས་ཆེན་པོས།

ཕྱི་ཤིང་མེ་མཐོང་འཕྲུལ་འཕྲུལ་བཞུགས་ཏུ་མ།

བདག་ཀྱང་མགོན་པོས་དབང་བསྐྱུང་ཞིང་།

མཆོག་ཀྱང་བདག་ལ་སྦྱལ་དུ་གསོལ།   ༩

དེ་བཞིན་གྲ་དང་རིམ་མེས་མཆོད།

དེ་བཞིན་སྐུ་དང་ལྷག་པ་སྐུ་།

ལྟོ་བ་པ་དང་བས་། རྒྱག་པར་བྲ།

དེ་ལ་བསྟོད་པ་²ཀླན་གྲང་བ།

དེ་ནས་དེ་རྗེ་འཆང་གི་བྱུང་བོར་སྤྱོད་པའི་རྒྱལ་ས་གསུངས་པ།

ཨོྃ་ཤར་རྒྱུད་པ་རྩུབ་པ་མཉམ་པའི་ཉམ་པ།   ཨོྃ་མེད་རྩུབ་པ་མཉམ་པའི་ཉམ་པ།

[illegible]

བསྐྱེད་པ་ནི་བསྐྱེད་པ་ལྟོ། །མཆོག་གི་མངོན་པ་འདྲོད་པའི་དོན་དེ་དབང་བསྐྱེད་

བ་ཞེས་པའི་དོན་དོ། །བདག་གི་མི་བདག་པའོ།^ཅ །པ་-ཅ།

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ལ་སྟོན་ལ་ཕྱི། བསྟོན་ཅིས་ལ་ཉི། བཀྲི་སྐུ་ལ་རྩི་ཁྱི་རང་བཞིན་ཁྱོད། ཅིས་

བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ།།

ལྷོང་པ་ཉིད་བསྐྱེད་མ་པའི་རྗེས་ལ། བརྗེད་པ་གསུང་མ་པ། ཨོྭ་ཤ

དུ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ།   དེའི་དོན་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ས་ཅི་དགས་ཤིན།

ཉི་མར་བརྗེད་པ་དེ་ཉིད་འགྲུས་ལྷན་གསུངས་པའོ།༥།

১ ক্রি. ম. ক্রি. ১৭ মম। ২ ম. ক্রি. ১৭ মম। ৩ ক্রি. ১৭ মম।

१ अङ्. म॥ २ अङ्. म॥ ३ अङ्. म॥ ४ अङ्. म॥ ५ अङ्. म॥

ཞི་བ་ལ་སོགས་དཔེ་བ་ཡི།

སྒྲིག་སྒྲིག་དེ་ནས་བ. ༡༥ བར་བྱ།

ཐུན་ཐུག་གང་གིས་བྲུབ་པ་ཡི།

ମନଃସନ୍ତୋଷାଦିଭ୍ୟାଂ ମନଃସନ୍ତୋଷାଦିଭ୍ୟାଂ ।

11-11-1964

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

དཔེ་མཉམ་པ་དེ་ལྟར་ སྐྱོད་ཀྱིས་ རྒྱུ་

བསྐྱེད་དང་བསྐྱེད་པ་ལ་ཡང་ང་། ༡༠

ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱུ་པོ་མེ།

མཉམ་པ་ཡི་ནི་རྒྱུ་ཡིན།

འཕགས་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་གསུམ་ལྟ་བུ་ལྟོས།

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । ३३

རབ་ཏུ་གནས་པ་དང་། སྒྲོབ་མཆི་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་དམན་པའི་

ཕྱིན་པ་མཁའ་མཁའ་པའི་རྟོག་རྟོག་ཕྱིན་པའི་ག་ག་ཕྱིན་པ་མཁའ་པ་། རྟོག་མཁའ་ཕྱིན་པའི་ག་མཁའ་པ་པ་།

ལ་སྟོན་པ་ལྟེ།

.....

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

པ་ན་ཆགས་པའི། ཁྱིམ་མཉམ་ཁྱིམ་དུ་བཞུགས་པའི། ༡༠།

དཀྱིལ་འཁོར་ནམ་པ་ནི་ཐལ་བྱང་ལྷན་པོ་འོ། །ཁོང་ལྷན་ནམ་པ་

ཨྱི་ཤ་པལྱི་པའོ། །ཉམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་པལྱི་ཤ་པལྱུག་མོ། ༡༡།

१. ལྷ་མོ་མེད། བེ་བྱལ་པ།   २. ལྷ་མོ་མེད། ལྷ་མོ།   ३. བེ་བྱལ་པ།

ਭੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਭੀ ਹੋ ॥
 ਦੇਵੀਓ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਭੀਓ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸਾਨਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਭੀ ਹੋ ॥ ੨੩ ॥
 ਭੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਭੀ ਹੋ ॥
 ਸੁਖਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਭੀ ਹੋ ॥
 ਸਾਹਿਬਾਨ ਭੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ॥
 ਸਾਨਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਭੀ ਹੋ ॥ ੨੪ ॥

ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥

ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥

੧, ੨ ਸੋ. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ੩ ਭੀ ਹੋ ॥ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ) ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥

ਭੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਭੀ ਹੋ ॥
 ਦੇਵੀਓ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਭੀਓ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸਾਨਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਭੀ ਹੋ ॥ ੨੫ ॥

ਦੇਵੀਓ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥

ਭੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਭੀ ਹੋ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥

ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥
 ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥

੧ ਭੀ ਹੋ ॥ ੨ ਭੀ ਹੋ ॥ ੩ ਸਾਹਿਬਾਨ ਭੀ ਹੋ ॥ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ) ਸੁਖਾ ਸੁਖਾ ॥

ཉི་མ་གྲང་ལ་དྲག་པོ་འཁྲུག་པོ།
 ཉི་མ་ཕྱེད་ལ་ནི་དབང་དག་གོ།
 སྤྱིན་སྤྱེད་ཆེས་མཐུན་གྱིང་ནམས་ནི།
 མ་གས་པ་དང་ཅི་མོ་འཁྲུག་པོ།
 ལོ་མ་གཉིས་ལྷན་དག་བའོ།
 ལས་ཀྱི་དབྱེ་བས་བསྐྱུས་པ་ནི།
 རྒྱས་པ་སོར་ནི་བཅུ་བཞི་ལྟེ།
 ཞི་བ་སོར་ནི་བཅུ་གཉིས་བའོ།
 དབང་ལ་སོར་ནི་བཅུ་པ་ལྟེ།
 དབྱེ་དང་བསྐྱེད་ལ་སོར་ནི་བཅུ་དྲུག་པོ།
 རྟེ་བཞིན་ཞི་ལ་ཤཀར།
 དཀར་པོ་འཁྲུག་པོ་མ་གྲགས་པ།
 དེ་བཞིན་དབང་དང་དྲག་པོ་དག་པོ།
 མར་དང་སྤྱང་དང་ཀ་རར་བསྐྱེད།
 མེ་དག་དམར་པོ་འཁྲུག་པོ།
 དེ་བཞིན་རྒྱས་དང་རངས་པ་དག་པོ།
 མེ་དྲུག་སེར་པོ་མར་ལ་སྤྱེད།

དེ་བཞིན་དུ་བསད་པ་ལ་^१ནི་ཆོར་མ་དང་^२དྲག་དང་། རྒྱེ་ཆོར་དང་།

ཆུ་དང་། གྱིང་སྤྱེད་འབྲེལ་པོ་ནམས་ཆ་བའི་མར་གྱིས་སྤྱེད་པ་དེ་དེ་ནམས་

१ རྟེ་མན་ཆོག་ཀྱང་བདུན་ལྟ་དཔེ་ཆོག་སྤྱེད་པ་ལྟ་བུ་ག २ རྒྱ་ལྟ་མེ་ལ་མི་འདུག

३ ལྟ་དཔེ་ལྟ་ (ལྟ་དཔེ་ལྟ་) མང་འཕྲོམ་ཞེས་ཀྱང་འདུག

སྤྱེད་པར་བྱེད་དོ། དེ་བཞིན་དུ་བསྐྱེད་པ་ལ་བྱེད་པོ་ཆོན་པོ་འཁྲུག་པོ་སྤྱིན་སྤྱེད་པོ།
 བྱེད་དོ། དེ་ལྟར་གཞན་དང་གཞན་དག་ནི་ཆེས་སྤྱེད་པོ་ལྟར་པོ་བྱེད་དོ།

འབྲུ་དང་གྱིང་ནམས་ཉིད་དང་ནི།
 མཆོད་ལོན་སྤྱོད་ནི་གཡས་སྤྱེད་གཞག་པོ།
 རིམ་པ་ཆེ་ལྟར་བཞག་བྱས་ལ།
 དེ་ཀྱན་མངོན་པར་སྤྱེད་པར་བྱེད།
 རྒྱས་པས་ལག་པ་ཐལ་སྤྱེད་ནས།
 དབྱས་མ་གཉིས་པོ་བཀྱང་བྱས་ལ།

ཐམས་ཅད་དག་པར་བྱེད་པའི་སྤྱེད་པོ། རྟེ་ལྟ་སྤྱེད་པོ་མར་
 དག་པར་བྱེད་པའི་སྤྱེད་པོ། རྟེ་ལྟ་སྤྱེད་པོ་ཆེས་འབྲུ་པའི་སྤྱེད་པོ།
 རྟེ་ལྟ་སྤྱེད་པོ་འབྲུ་ནམས་དག་པར་བྱེད་པའི་སྤྱེད་པོ། རྟེ་ལྟ་སྤྱེད་པོ་ལྟ་
 ཆེས་གཞན་ནམས་སྤྱོད་པར་བྱེད་པའི་སྤྱེད་པོ། རྟེ་ལྟ་སྤྱེད་པོ་ལས་
 གྱིང་སྤྱེད་པའི་སྤྱེད་པོ།

གྱིང་ནི་ཐམ་ཀྱང་ལས་དམར་པོ།
 ཐམ་ཀྱང་སྤྱིན་སྤྱེད་ཆ་ལས་བྱེད།
 ཀྱུ་ལར་མཉན་ཅི་དུ་མ་མིན།
 ཅི་མོ་ཤར་སྤྱེད་པོ་ཁ་བསྐྱེད་པོ།
 བཀྱས་ནས་ཡང་ནི་ཅི་གཅིག་དུ།

१ ལྟ་དཔེ་ལྟ་ २ ལྟ་དཔེ་ལྟ་ ३ ལྟ་ལྟ་ ४ ལྟ་ལྟ་ ५ ལྟ་དཔེ་ལྟ་ ལྟ་དཔེ་ལྟ་
 ६ ལྟ་དཔེ་ལྟ་ (ལྟ་དཔེ་ལྟ་) རིང་།

ཁ་བྱེད་ལ་ནི་དབྱེས་པ་ལོ།
 ཅན་དན་ཞུགས་ཤིང་ནམས།
 གཞན་ཡང་བྱི་དང་ཐུན་པའི་ཤིང་།
 སྤྱིན་སྤྱིག་ནམ་པས་འབར་བ་དང་།
 སྤྱི་ནམ་ཡང་ནི་མེ་དབྱུག་བྱ།
 མེ་ཡི་དབྱེས་སྤྱི་བསམ་བྱ་བ།
 བརྒྱ་ཉི་མའི་དབྱེས་འཁོར་ལ།
 མེ་ཡི་ལྷ་ནི་སྤྱིན་གསུམ་བ།
 སྤྱིག་པའི་ཞལ་ནི་བཞི་པའོ།
 གཡས་པ་མཆོག་སྤྱིན་བཟང་ཕྱིང་དང་།
 གཡོན་པ་དབྱི་བྱ་སྤྱི་ཐུགས་སོ།
 ཁ་དོག་ལས་ཀྱི་ཆེས་མཐུན་པར།
 ས་ཐོན་རི་ལས་བཞེས་པར་བྱ།
 སྤྱིས་སྤྱོད་ལག་དྲུ་བཟང་བྱས་ལ།
 ཞོ་ཆུང་སྤྱོད་ཆུང་སྤྱོད་འབྱུང་པོ་ཆེ།
 ལྷ་ཡི་དྲང་སྤོང་བུ་མེ་མཆོག་
 སྤྱིག་ཐུགས་ཞལ་ཟས་བཞེས་སྤྱི་དྲུ།
 འདི་ཉིད་དྲུ་ནི་ཉི་བར་བཞུགས།
 དབྱུག་པའི་ཆོགས་སྤྱི་བཅད་པའོ།
 དེ་ལ་མཆོད་ཡོན་ཞབས་བསེལ་དབྱེས།

དེ་ལ་མཆོད་ཡོན་བྱི་ཐུགས་ནི་འདི་ཡོན་དེ། ཞོ་ཆེ་ཆུང་པོ་ཉི་ཁྲོ་པོ།
 ཞབས་བསེལ་བྱི་ཐུགས་ནི། ཞོ་ལྷ་ལྷ་ལྷ། བཞོས་གཅང་གི་ཐུགས་ནི།
 ཞོ་ལྷ་ལྷ་ལྷ། འདོད་པ་དངོས་བྱུང་ཆོ་ཉིད་ཀྱིས།
 དམ་ཆོག་ཡང་དག་བཞེད་པར་བྱ།
 ཞོ་བརྒྱུད་ལམ་དྲུ་བརྒྱུད་ལམ་མེ་བྱ་སྤྱི་ཀྱང་། སམ་དྲུ་པར་ཆུ་མེ།
 དེ་ལྷ་ཆེ་ཆུང་པོ་ཉི་ཁྲོ་པོ་མེ་ལས་ལྷ་ལྷ་ལྷ། དམ་ཆོག་སྤྱིན་པའི་ཆོགས་སྤྱི་བཅད་པ་ནི།
 ལག་པ་གཡས་པ་བྱས་མེ་དེ་ནང་དྲུ་བཞུགས་ཕྱི་བཟང་བ་ནི། དགང་གཟར་ཐུགས་
 གཟར་དམ་པ་ཕྱི།

ས་ཐོན་རི་ཆེ་མཆོད་དབྱེས་བཞེས།
 མེ་ལྷ་ལྷ་སྤྱི་གསུང་བྱིན་བྱིས་བཞུགས།
 དབྱེ་ལ་རིན་ཆེན་འབྱུང་ཐུན་དེ།
 ལྷ་ལ་རིན་ཆེ་ཅེ་གསུམ་མོ།
 སྤྱིག་ཐུགས་བཟང་པོ་དབྱེས་པར་བྱ།

ཞོ་ཞུགས་ཡེ་སྤྱི་ལྷ། མར་བྱེད། ཞོ་སམ་བུ་པོ་དེ་ནན་པོ་བརྒྱལ་སམ་
 བུ་པོ་དེ་ནན་སྤྱི་ལྷ། དེ་ལ་ནག་པོ་འདོ། ཞོ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ། འབྱེས་ས་ལྷ་
 མ་ཐུགས་པའོ། ཞོ་སམ་བུ་པོ་དེ་སྤྱི་ལྷ། འབྱེས་ཆུ་ལོ་དང་མཆོག་དྲུ་
 ཐུང་པའི་ཟན་བྱེད། ཞོ་སམ་པོ་ལྷ་ལྷ་ལྷ། འབྱེས་ཀྱི་སོ་བ་བྱ་མ་ཆེད་

१ ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ། २ ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ། ३ ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ། ४ ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ། ५ ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ།
 ཞུགས་ཐུགས་པོ་དེ་ནན་སྤྱི་ལྷ། ६ ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ། ७ ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ། ८ ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ། ९ ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ།

1

2

Chlorine

Discussion

༡ རྒྱ་དཔེར་ བོ་ཡིག   ༢ ལྷ་ རྩེམ།   ༣ རྒྱ་དཔེར་ ཉ་ཡིག   ༤ རྒྱ་དཔེར་ ལ་ཡིག

१. क्रु'दमे'र'. खि'रु'दु'ग   २. क्रु'दमे'र'. कु'रु'अ'रु'दु'ग   ३. क्रु'दमे'र'. रु'दु'ग   ४. मे'. ग'द'ग
रु'दु'ग'प'य'रु'दु'ग   ५. ग'द'ग'रु'दु'ग'प'य'रु'दु'ग   ६. खे'. रु'.   ७. क्रु'दमे'र'. रु'दु'ग'अ'रु'दु'ग
ग'द'ग'प'य'रु'दु'ग   ८. क्रु'दमे'र'. खे'रु'दु'ग

ཆར་ནི་མི་འབབ་དུས་དག་དུ། །
 བཞུས་པ་ཁྱི་བྱས་འབབ་པར་འབྱུང། །
 སྐྱལ་ནག་པོ་ཡི་ག་དང་ནི། །
 ཉིས་པའི་ལོ་མ་དང་བསྐྱེས་ལ། ༢ །
 དེ་ལ་དེ་ལ་བྱ་བྱས་ནས་ནི། །
 བདུལ་ཞུགས་ཅན་གྱིས་བྱ་མཚོར་གཞུག་༩ །
 སྐྱལ་གྱི་བཞུས་པ་ཁྱི་བྱས་ན། །
 མཚོ་ཆུམས་རངས་བྱེད་མཚོག་ཡིན་ནོ། ༢ །

གདུལ་བར་བྱེད་པས་ནི་སྐྱེ་ནམས་ལ་བྱུག་པར་བྱ། བ་ནག་མོ་འི་འོ་མས་
 ཉི་ཁམ་མོར་དགང་བར་བྱ། ཁམ་མོར་ཁ་སྐྱར་ནི་སྐྱེད་པ་ནག་པོས་བཅོང་བར་
 བྱའོ། །མཚོན་པ་དང་གཏོར་མ་ལ་སོགས་པ་དང་། དམ་ཚོག་ཀྱང་བཟང་
 ཞིང་དག་པོའི་ལས་ཀྱི་ཆོ་བསྐྱེན་པ་དང་ཐུན་པར་བྱའོ། ༡ །

བྱ་མཚོའི་ཆུམས་རངས་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ། སྐྱལ་ནག་པོའི་
 ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། སྐྱལ་ནག་པོ་ནི་ཨ་ལག་རྟའི་ག་སྟེ་ནི་མ་པའི་
 ལོ་མ་དང་ཆ་མཉམ་ཞེས་པ་སྟེ། ཁྱི་བྱས་ཞེས་པ་ནི་སྐྱེན་ཅན་གཤམ་
 ཚད་ཅམ་མོ། །བཞུས་པ་ཁྱི་བྱས་ཞེས་པ་ནི་རངས་པའི་ཆོ་གས་སྟོང་སྐྱལ་
 བཅུ་བཞུས་པར་བྱའོ། །ཆུམས་རངས་པར་བྱེད་པ་ནི་གང་གི་ཆོ་ཆུམས་ལྷང་
 བར་བྱུར་པ་དེའི་ཆོ་རིལ་བྱ་གཅིག་བསྐྱར་བར་བྱའོ། ༢-༣ །

༡ ཟླ་ ༡ ཚར། ༢ བེ་ ༡ ཟ། ༣ ཟླ་ ༡ བཞུགས། ༤ ཟླ་དཔེ་ར་ ༡ ཨ་ལག་རྟའི། ༥ ཟླ་ ༡ ཆོགས།

ཅེས་པ་འབྲས་བུ་བཟུ་ཐངས་ལ། །
 འབྲས་དང་མར་གས་བསྐྱེས་བྱས་དེ། །
 འབྲས་སྐྱལ་བཟུ་ནི་རབ་བཞུས་ལ། །
 སྐྱིན་སྟེག་བྱས་ན་སྐྱེ་མཐོང་འབྱུང། ༤ །

ཅེས་པ་འབྲས་བུ་བཟུ་ཐངས་པ་ནི། དུས་འི་འབྲས་བུའི་ནང་ན་
 གནས་པའི་ས་པོན་ནམས་ནི་ཉི་ཤུ་ལྟ་སྟེ། མ་གཤི་འབྲས་བུ་ནམས་ཀྱང་དེ་ཅམ་
 མོ། །འབྲས་ཞེས་པ་ནི་མ་གྲུགས་པའི་འབྲས་སྐྱེས་ལྟ་སྟེ། དེ་ལང་དེ་དག་
 ཅམ་ཉིད་དོ། །དེ་ལྟར་ཅིས་པས་བཟུ་སྐྱལ་གསུམ་དུ་བྱུར་བའོ། །འབྲས་
 སྐྱལ་བཟུད་ཅེས་པ་ནི་དགྲུག་པའི་ཆོ་གས་འབྲས་སྐྱལ་བཟུད་མངོན་པར་བསྐྱེས་
 པ་སྟེ། བཟུ་སྐྱལ་གསུམ་ཞེས་པ་ནི་སྐྱལ་མའོ། །སྐྱིན་སྟེག་ལ་ནི་སྐྱེ་ཞེས་པ་
 ཉི། དགྲུག་པའི་རིམ་པ་ཅམ་ནི་ཅེ་ཅེ་དང་། འབྲས་སྐྱེས་ལྟ་སྟེ། མཚོ་
 ཐངས་པ་ལས་བསྐྱེས་པས་ས་པོན་ནམ་པ་གསུམ་མོ། །སྐྱིན་སྟེག་ནི་བསྟེག་
 རས་ཀྱན་ནས་བསྐྱེག་པའོ། །སྐྱེ་ཞེས་པ་ནི་བཅོམ་ཐུན་འདས་གཤམ་ཅི་གཤམ་
 ཉག་པོ་ཉིད་དེ། དེས་ཉེ་བར་མཚོན་ནས་གང་ཡང་ཅུང་པའི་མིང་པོས་སྐྱིན་
 སྟེག་བྱས་པས་དེ་ཉིད་མཐོང་བར་འབྱུང་དོ། །མཐོང་བ་ཉིད་ནི་མངོན་པར་
 འདོད་པའི་དངོས་གྲུབ་མོ། ༤ །

༡ བེ་ ༡ ཚར། ༢ ཟླ་ ༡ ཚར། ༣ ཟླ་ ༡ ཚར། ༤ ཟླ་དཔེ་ར་ ༡ ཚར།
 ཟླ་དཔེ་ ༡ ཚར། ༥ ཟླ་ ༡ ཚར། ༦ ཟླ་ ༡ ཚར། ༧ ཟླ་ ༡ ཚར། ༨ ཟླ་དཔེ་ར་ ༡ ཚར།

अथ गणपतिस्तुतयः ॥

དཀྱིལ་འཁོར་བདག་པོ་རྣམ་པར་བསྐྱོམ། ༡༡།

ཞེས་པ་རྗེས་ཀྱི་ལམ་འབྱོར་གྱིས།

གཏི་མུག་རྗེས་དྲན་ནམ་པགྱེས་བྱ། །

གཏི་མུག་རྗེས་དྲན་ལ་དམིགས་ནས། |

ཏཱ་མ་རྟེན་ཏཱ་མ་པར་བྱ། 23 ।

ཐུ་མ་རྗེས་དྲན་ནལ་འབྱོར་གྱིས།

འདི་ད་ཆགས་རྗེས་ཀྱི་འགྲོ་མ་པར་བྱ།

འདི་ཏ་ཆགས་རྗེས་ཐུན་ནལ་འབྱོར་གྱིས། །

ཡུལ་དེལ་ཨ་ཕ་ཕྱ་བཏུལ་བྱུགས་ཅན། ༥༣ །

པག་དང་པ་ལས་དབྱེལ་འབྱོར་པ་དག་པོ་ནམས་བསྐྱེལ་ཞེས་པ་དེ། །ཆགས་པ་དང་
ཇེས་སྲུ་ཆགས་པ་གེས་རབ་དང་བཅས་པ་ཞུ་བར་བྱ་སྟེ། ཡེ་གི་ཡི་གེ་ཡོངས་
སྲུ་རྒྱུགས་པ་དེ། །དེ་ནས་ནལ་འབྱོར་མ་ནམས་ཀྱིས་ཡང་དག་པར་བསྐྱེལ་བར་
གྱུར་པ་དང་དབྱེལ་འབྱོར་གྱི་བདག་པོ་ཞེས་ཆེན་ཆེན་པོ་གཤམ་ཞེས་ཆོག་པེད་རྒྱུགས་
བར་འབྱུར་རོ། ༡༧།

[illegible]

༡ རྩ་མོ་ རྩ་མོ་ རྩ་མོ་མ་པར་ལུ།   ༢ རྩ་མོ་ གཏེ་ཐུག་གསེན་ཆེ་གསེན།   ༣ རིང་ཆུ་དཔེ་རྩུང་བཞག་ཡོད།

མ་མ་ཐུ་ཐུ་མ་མ་ཐུ་ཐུ་མ་མ་ཐུ་ཐུ་

བ་སྒྲི་ཁང་ནས་སྒྲོ་བར་བ།

ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་དབྱས་སྡུ་ནི།

གཏུམ་པོ་ནི་¹ ཁྱོ་བོ་བསྐྱེམ་པར་བྱ² །

ལྷ་པོ་དཀྱིལ་འཁོར་དབུས་སུ་ནི།

ལྷ་མོ་བཞི་པོ་རབ་བསྐྱེལ་བྱ། ༡༦

དེ་མཁོན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱུ་གསྤྱད་ཐུགས་གཤིན་རྒྱུ་ཡི་།
གཤེད་ནག་པོ་ལྷུང་ལས་༥ རྒྱུ་ཤུ་ཤུ་པ་རིམ་པར་བྱེ་བཞི་བཅུ་པའོ། ॥

[illegible]

འདྲ་བརྒྱུ་པའི་བཤུན་པ་ཚེགས་སོ། །

१. ဗြဟ္မာ (ဗဟုဗျူဟ) ဣဒံဗရိ၊ ၂. ဗြဟ္မာ (ဗြဟ္မာဗဟု) ဣဒံဗရိ၊ ၃. ဗြဟ္မာ၊

८. རྒྱ་རྩེད་ (བོད་སྐད་ཀྱིན) རྟོག་པ་མཆོག་གི་བུ་ཡིས་བྲལ་བྱུག་ ༥ རྒྱ་རྩེད་ (སྤྱི་སྐད་ཀྱིན)

ལྷ་ཆོག་ལ་དང་ལྷ་པོ།

ལེའུ་བཙུ་གཅིག་པ།

ཞེ་སྤང་གིས་མནན་འགྲོ་མཐོང་ནས། |
 ཞེ་སྤང་ག་ཤིན་ཆེ་འི་ག་ཤེད་གཞུགས་སུ། |
 བཅོམ་ལྷན་ག་ཤིན་ཆེ་འི་དབང་དུ་མཛད་^༡། |
 ཞེ་སྤང་ཐམས་ཅད་ཟད་པར་བྱེད། ༢ |
 གཏི་ཁྱག་གིས་མནན་འགྲོ་མཐོང་ནས། |
 གཏི་ཁྱག་ག་ཤིན་ཆེ་འི་ག་ཤེད་གཞུགས་སུ། |
 བཅོམ་ལྷན་ག་ཤིན་ཆེ་འི་དབང་མཛད་ནས། |
 གཏི་ཁྱག་ཐམས་ཅད་ཟད་པར་མཛད། ༣ |
 འགྲོ་བ་སྤྱ་མས་མནན་མཐོང་ནས། |
 སྤྱ་མས་^༤ག་ཤིན་ཆེ་འི་ག་ཤེད་གཞུགས་སུ། |
 བཅོམ་ལྷན་སྤྱིང་ཆེ་ཅན་གྱིས་མཛད། |
 སྤྱ་མ་^༥ཐམས་ཅད་ཟད་པར་མཛད། ༤ |

ཞེ་སྤང་ལ་སོགས་པའི་དབྱེ་བའི་དགོས་པ་བཙན་པའི་དོན་དུ་གསུངས་
 པ། ཞེ་སྤང་གིས་མནན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། ག་ཤིན་ཆེ་ག་ཤེད་པོ་
 ནི་ཞེ་སྤང་ག་ཤིན་ཆེ་ག་ཤེད་དོ། །དམ་པའི་གཞུགས་ནི་གྲིབ་མ་དང་རྒྱ་མ་རྩ་

^༡ ལྷ་ཁྲོ་ཆེ། ^༢ ལྷ་དཔེ་རྩ་བཅོམ་ལྷན་སྤྱིང་ཆེ་ཅན་གྱིས་མཛད། ^༣ ལྷ་ཁྲོ་ཆེ། ^༤ ལྷ་དཔེ་རྩ་
 བཅོམ་ལྷན་སྤྱིང་ཆེ་ཅན་གྱིས་མཛད། ལྷ་ཁྲོ་ཆེ། ག་ཤེད་དབང་མཛད། ^༥ ལྷ་ཁྲོ་ཆེ། ཐམས་ཅད་ཟད་པར་མཛད།
^༦ ལྷ་ཁྲོ་ཆེ། ^༧ ལྷ་ཁྲོ་ཆེ། ཐམས་ཅད་ཟད་པར་མཛད།

འདོད་ཆགས་ཀྱིས་མནན་འགྲོ་མཐོང་ནས། |
 འདོད་ཆགས་ག་ཤིན་ཆེ་འི་ག་ཤེད་གཞུགས་སུ། |
 བཅོམ་ལྷན་སྤྱིང་ཆེ་ཅན་མཛད་ནས། |
 འདོད་ཆགས་ཐམས་ཅད་ཟད་པར་མཛད། ༥ |
 སྤྱ་དོག་གིས་མནན་འགྲོ་མཐོང་ནས། |
 སྤྱ་དོག་ག་ཤིན་ཆེ་འི་ག་ཤེད་གཞུགས་སུ། |
 བཅོམ་ལྷན་སྤྱིང་ཆེ་ཅན་མཛད་ནས། |
 སྤྱ་དོག་ཐམས་ཅད་ཟད་པར་མཛད། ༦ |
 ཐམས་ཅད་ཅེ་ཅེ་ལྷ་ཁྲོ་ཆེ་གསུངས་དོ། |
 སྤྱིང་ཆེ་ཅན་པའི་མཐོང་མོ་ལོ། |
 དབྱངས་ཅན་མ་ནི་དགའ་བ་སྟེ། |
 བདག་སྤྱོད་མཐོང་གི་དཔྱད་གཞུགས་སོ། ༧ |
 བདག་ཉིད་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། |
 ཆོགས་པར་བྱས་ནས་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི། |

བུ་ལོ། །དེ་བཞིན་གཏི་ཁྱག་གིས་མནན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལང་འདིས་
 ཏིགས་པར་བྱའོ། ༡-༦།

སྤྱ་ཅོགས་པའི་གཞུགས་ཀྱང་ཆོས་དབྱེར་མི་བྱེད་པར་བྱ་བའི་བྱིར་.....
 གསུངས་པ། བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། བདག་ཉིད་དཀྱིལ་
 འཁོར་དང་དཀྱིལ་འཁོར་པ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱག་པར་མོས་པར་.....

^{༡, ༢} ལྷ་ཁྲོ་ཆེ། ^༣ ལྷ་ཁྲོ་ཆེ། ^༤ ལྷ་ཁྲོ་ཆེ། ^༥ ལྷ་ཁྲོ་ཆེ།

କିଂକର-ନିମିତ୍ତ-ରାଜ୍ୟ-ସାଧନା ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ । ୨୭ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ । ୨୮ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ । ୨୯ ।

ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।

ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।

୧ ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ । ୨ ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।

ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ । ୩୦ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ । ୩୧ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ । ୩୨ ।

ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।
 ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।

୧ ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ । ୨ ଶତ୍ରୁ-ହର-ପ୍ରାଣ-ସଂରକ୍ଷଣ ।

འདི་ནི་ནལ་འབྲེལ་མཆོག་གཅི་པོ།

རང་འབྲེལ་མེ་ཏིག་བདུང་བ་བཞིན། ३༧ །

དེ་བཞིན་གཤམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲུབ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་གཤམ་ཆེ་ཏི་
གཤམ་ནག་པོ་ཏི་སྒྲུབ་ལས་སྒྲུབ་བ་སྒྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲུབ་རིམ་པར་སྒྲུབ་
སྒྲུབ་བཅུ་གཅིག་པའོ། ॥

ཅ་བཞི་སྒྲུབ་བ་དབྱ་བྱ་དབྱ་ཅ་བཞི་ལ་ཞེས་པས་ཏི་མཐས་པས་འདིར་ཏིག་སྒྲུབ་
པར་བྱའོ། ३༧།

ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པའི་བཤད་བ་ཆོག་སོ། ॥

ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པ།

དེ་ནས་བཅོམ་ཐུན་འདས་སྒྲེས་བྱ་ཆེན་པོ་ཏི་དམ་ཆོག་རྟོ་ཆེ་སེམས་
དབའི་ངོ་བོ་ཅུ་ཆིག་ཏི་ནལ་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཡང་སྒྲེས་པར་བྱག་ས་
ཤིང་། སྒྲུབ་མེ་ཏི་ནལ་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཡང་སྒྲེས་པར་བྱག་ས་
སོ། །དབྱངས་ཅན་གྱི་ནལ་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཡང་སྒྲེས་པར་བྱག་ས་
སོ། །ལྟོ་རྒྱུ་མའི་ནལ་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྒྲེས་པར་བྱག་ས་ཏི། མཆོད་
པའི་སྒྲུབ་འདི་དག་བཅོད་པར་མཛད་དོ། ༡ །

དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་འཁོར་ལོ་ཏི་སྒྲུབ་མཆོད་བ་བཙུན་པའི་དོན་དུ་
གསུངས་པ། དེ་ནས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྒྲུབ་སྒྲེས་བྱ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་
ལ་གཉེན་པའི་ལོངས་སྒྲུབ་ཆོག་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བཤད་ཏིག་པས་ན་ཆེན་པོ་ཡིན་ལ།
གང་གི་སྒྲུབ་ཀྱན་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ་དེ་ཏིང་ལ་སྒྲེས་བྱ་ཞེས་མངོན་པར་བཅོད་
པས་ན་སྒྲེས་བྱ་སྒྲུབ་དེ་ཡང་འགྲུབ་པ་ནི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་འཁོར་ལོ་ཏི། དེ་ཏི་
དམ་ཆོག་ནི་གང་ལ་ཉེ་བར་སྒྲུབ་སྒྲུབ་པ་དེ་ཏིང་སྒྲེས་བྱ་ཆེན་པོ་ཏི་དམ་ཆོག་
སྒྲུབ་དཔལ་རྟོ་ཆེ་སེམས་དཔའོ། ཅུ་ཆིག་ཏི་ནལ་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྒྲེས་
པར་བྱག་ས་ཞེས་པ་ནི། རྟོ་ཆེ་ཅུ་ཆིག་ཏི་གཞུགས་སྒྲུབ་བྱེད་པ་སྒྲུབ་དེ་བཞིན་དུ་
གཞུགས་དག་ལ་ཡང་ངོ། །འདི་བཅོད་དོ་ཞེས་པ་ནི་བཅོད་ཐོག་པའོ། ༢ །

༡ ལྟོ་རྒྱུ་ཏི། རྟོ་ཆེ་སེམས་དཔའི་ངོ་བོ་ཞེས་པའི་འདུག ༢ ལྟོ་ཏི། ཡང་མེ་འདུག ༣ ལྟོ་རྒྱུ་ཏི།
(བཙུན་དུ) རྟོ་ཆེ་སྒྲུབ་པའོ། ༤ ལྟོ་ཏི། ཡང་མེ་འདུག ༥ ལྟོ་ཏི། ཡང་མེ་འདུག ༦ ལྟོ་ཏི། ཡང་མེ་འདུག
༧ ལྟོ་ཏི། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཡང་། ༨ ལྟོ་རྒྱུ་ཏི། གཉེན་པའི་འདུག ༩ ལྟོ་རྒྱུ་ཏི། ཉེ་བར་མེ་འདུག
༡༠ ལྟོ་ཏི། མེ་སྒྲུབ་ཏི།

༡ ལྟོ་ཏི། ༢ ལྟོ་རྒྱུ་ཏི། (ཅུ་ཆིག་ཏི་ཡང་མེ་འདུག) རྟོ་ཏི་པའི་དམ་ཆོག་སྒྲུབ་པའོ། ༣ ལྟོ་རྒྱུ་ཏི།
དམ་པར་སྒྲུབ་པའི་འདུག

ཉིན་རིམ་པ་ཡང་ན་ཆུ་རིམ་པ།

དེ་བཞིན་ལོ་ནི་རེ་རེ་ལ་།

གཞིན་ཅི་བ་ཆེན་པོ་བདུང་བར་བྱ། ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་ལ། དེ་
གང་གི་ཆོ་བདུང་བར་བྱ་ཞེན། རེ་རེ་ལས་ཞེས་པ་ནི་ཉི་མ་སོ་སོ་ལ་འོ། ཉི་
མ་སོ་སོ་ལ་མ་ཆེད་ན་ཅི་ལྟར་བྱ་ཞེན། ཆུ་བ་རེ་རེ་ལ་འོ། ཆུ་བ་རེ་རེ་
ལ་ཡང་མ་ཆེད་ན། གསུངས་པ། ལོ་རེ་རེ་ལ་སྒྲེ་གཏོར་མ་སྒྲིན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པར་འབྲེལ་དོ། གཏོར་མ་ཞེས་པ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནམས་ཀྱི་
མཆོད་པའི་ནམ་པ་སྟེ། ནང་གི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་སྒྲིན་སྟེགས་ལས་སོ། གང་
ནས་ཤེན། སྒྲིན་སོ། རྒྱུ་ཅུ་ཙ་བཞི་ཞེས་པ་ནི་འདི་ཡང་དབྱ་གྲུ་ཞེས་
པ་འདྲིར་འབྲེལ་དོ། འོན་ཀྱི་འདི་ཡིན་དེ། བཞིས་ལྷག་པའི་དབྱ་གྲུ་རྒྱུ་
ཅུ་ནི་སྒྲིན་པ་སྟེ། དབྱ་གྲུ་རྒྱུ་ཅུ་ནི་ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་འོ། ཉིན་ཞག་
གཅིག་པོ་དེའི་དབྱ་གྲུ་ལས་ཅིར་འབྱུང་ཞེན། རྒྱུ་ཅུ་ཙ་བཞིར་ཞེས་པ་སྟེ།
རྒྱུ་ཅུ་ཙ་བཞི་ལ་ནི་ཞག་གི་ལྷག་མ་ལ་ཞེས་པའི་དོན་དོ། འདྲིའི་མན་ངག་
ཀྱང་སྒྲིན་པ་དེ་དང་པོར་ནམ་པར་སྒྲུང་མཛད་དང་། རིན་ཆེན་འབྲུང་ལྷན་དང་།
སྒྲུང་བ་མཐའ་ཡས་དང་། མི་བསྐྱེད་པ་དང་། དོན་ཡོད་གྲུབ་པ་དང་། ན་
ར་ལ་སོགས་པའི་བདག་ཉིད་ནམས་ཀྱི་སོ་སོ་ཞིང་ཡང་རྟེན་འདྲི་ཆད་ལ་མི་
བསྐྱེད་པ་ལྷག་པ་ལ་། དེ་རྒྱུ་ཅུ་ཙ་བཞི་དཔའི་ནི་དབྱལ་ཅུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ།

༡ ལྷ་ རྟེན་དང་། ༢ ལྷ་ བེ་ ལྷ་ རེ་རིམ་པ། ༣ ལྷ་ གཞིན། ༤ ལྷ་ བེ་ རོན་སོ་སོ།
༥ ལྷ་ རི་མི་འདུག ༦ ལྷ་ རྟེན་པར་ (ཅུ་ལྷ་ལྷ་) རྒྱུ་ཅུ་ཙ་བཞི། ༧ ལྷ་ རྟེན་པར་
(ཞེ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་) ལྷག་པ་ལ་དབྱ་གྲུ་ཞེས་པའི་དོན་དོ་འདུག ༨ བེ་ ལྷ་ ༩ ལྷ་ རྟེན་པར་འདི་
པར་ཆོག་ཤིང་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ ༡༠ ལྷ་ བེ་ ལྷག་པ་ལ། ༡༡ ལྷ་ རྟེན་པར་ ཞེས་པའི་མི་འདུག

རྟེན་གཅིག་བདུལ་དེ་དེར་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། རིན་ཆེན་འབྲུང་ལྷན་ལྷང་བ་ནི་ནག་
མོ་དང་སྒྲོ་བསངས་མ་ལ་ནི་ནག་པོའི་ཕྱོགས་ལ་ལྷང་བར་བྱའོ། རྟེན་པ་མོ་
དང་རྟེན་པ་མོ་ལ་ནི་རྟེན་པ་པོའི་ཕྱོགས་ལ་འོ། གཞན་ཡང་གཤེན་ནག་
པོ་དང་། རྟེན་པ་པོའི་ཕྱོགས་ཞེས་བྱ་བ་གང་གིས་ཀྱང་མཐུན་པར་གྲུབ་པ་དེ་
བཞིན་དུ་དེའི་ནང་གསལ་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི། རྟེན་པ་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་གཅིག་
དང་གཉིས་ཅི་དང་གསུམ་ལ་ནི་རྟེན་པ་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་དགོས་པ་བསྐྱུབ་པར་.....
བྱའོ། གཞན་པ་དང་། ལྷ་པ་དང་། རྒྱུ་པ་ལ་ནི་ནག་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་
དགོས་པ་བྱའོ། རེ་བཞིན་དུ་བདུན་པ་ལ་སོགས་པ་ཉི་མ་གསུམ་ལ་ རྟེན་པ་
པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་དགོས་པ་འོ། བཅུ་པ་ལ་སོགས་པའི་ཉི་མ་གསུམ་ལ་ རྟེན་པ་
པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་དགོས་པ་འོ། ཆོས་བཅུ་གསུམ་ལ་སོགས་པའི་ཉི་མ་གསུམ་
ལ་ཡང་རྟེན་པ་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་དགོས་པ་འོ། རྒྱུ་ཅུ་ཙ་གསུངས་པ་ལས་གོ་
རིམ་བཞུགས་པས་ རྟེན་པ་པོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་གཅིག་ལ་སོགས་པ་ཉི་མ་གསུམ་
ལ་ཉོགས་པར་བྱའོ། ལྷང་ལས།

རི་བོང་ཅན་ཉིད་ཉི་མ་སྟེ། །

ཉི་མ་རི་བོང་ཅན་ཉིད་དོ། །

རི་བོང་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྟེན་པ་པོའི་ཕྱོགས་ཡིན་ལ། ཉི་མ་ནི་ནག་
པོའི་ཕྱོགས་སོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། རྒྱུ་ཅུ་ཙ་གསུངས་པ་རྟེན་པ་པོའི་

༡ ལྷ་ རྟེན་པ་པོ། ༢ ལྷ་ བེ་ ནང་བསྐྱེད། ༣ ལྷ་ བཅུ་གཉིས་དང་། ༤, ༥ ལྷ་ བ་ཡང་།
༦ ལྷ་ བཞུགས་པ་ཡིས།

གསེར་དང་དེ་ལས་གཞན་པ་དང་། །
 རང་གི་རྒྱུ་མ་དེ་བཞིན་བྱ། ༡༩ །
 མ་དང་སྤྱི་མོ་ཆ་མོ་དང་། །
 དེ་བཞིན་དུ་ནི་སྤྱོད་ཆེ་དང་། །
 ན་བཟའ་སྒྲ་མོ་གས་དག་དང་ནི། །
 གཏུགས་དང་རྒྱལ་ཡུལ་མཛེས་པ་དང་། ༢༠ །
 བྱིས་དང་གཏན་དང་དེ་ཞིས་དང་། །
 དེ་བཞིན་སྤྱོད་དང་རིམ་མོ་དང་། །
 རལ་གྱི་དང་ནི་རྒྱན་དག་དང་། །
 བདུལ་བྱུགས་ཅན་གྱིས་སྤྱོད་པར་དབྱེ། ༢༡ །

དེ་བཞིན་གཤམ་གས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱོད་གསུང་ཐུགས་གཤིན་ཆེ་ཡི་^༡
 གཤམ་ནག་པོ་འདི་རྒྱུ་ལས་ཉི་ཤེས་མཁོ་བའི་ལས་ཀྱི་^༢ རྒྱུ་པར་ཐམས་ཅད་ཞེས་
 བྱ་སྤྱོད་རིམ་པར་བྱེ་བ་^༣ བཅུ་གཉིས་པའོ། །

པ་ལའོ། ། རྒྱུ་དབྱེལ་ཞེས་པ་ནི་ཐོག་མ་ཉིད་ཀྱི་བཞུགས་གཙང་འོ། ། རྒྱ་མ་
 མཉེས་པས་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པས་དེ་ལ་དབྱེལ་བའི་དོན་^༤ གསུངས་པ། དེ་
 ནས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད། ཡོན་ནི་སྤྱོད་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། ༢༢-༢༤།

ཉི་ཤེས་མཁོ་བའི་རྒྱུ་པར་ཀུན། ཞེས་པ་ནི་གང་དག་འཁོར་ཞིང་
 བདུབ་པ་ནམས་ཏི། དེའི་རྒྱུ་པར་པོ། ། དེ་དག་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྤྱོད་དེ་ལ་དེ་
 སྤྱོད་ཅེས་བྱའོ། ། རེ་བཅུ་གཉིས་པའི་བཤུད་པ་ཆོགས་སོ། །

༡ རྒྱ་དཔེ་དང་པོ་ནི་འབྱེལ་མཐུན་པར་ཉོན་མོངས་ཞེས་བཞག་ཡོད། རྒྱ་ལྟེ་ཞེ་སྤྱོད། ༢ རྒྱ་ལྟེ་མོ་ལ།
 ༣ རྒྱ་ལྟེ་མོ་ལ། ༤ རྒྱ་དཔེ་དང་ཚོགས་ཀྱི་ལྟེ་མོ་ལྟུག ༥ རྒྱ་དཔེ་དང་ཚོགས་ཀྱི་ལྟེ་མོ་ལྟུག
 ༦ རྒྱ་དཔེ་དང་ཚོགས་ཀྱི་ལྟེ་མོ་ལྟུག ༧ རྒྱ་དཔེ་དང་ཚོགས་ཀྱི་ལྟེ་མོ་ལྟུག

ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པ།

དེ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །
 སྤྱོད་པ་དག་ནི་རིམ་བུ་ལ། །
 དེ་དག་གཙོད་པའི་གྲི་གྲག་སྤྱོད། །
 ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཙོད་པའི་ལུགས་ཅན་ནོ། ༡ །
 དེ་ནས་ཡང་དག་པ་ཤུད་བྱ་བ། །
 རིང་བའི་ཐོས་པ་^༢ བསྐྱུབ་པའི་^༣ བྱིས། །
 རི་རིམ་ལྟར་འགྲོ་བ་སྤྱོད་ཐམས། །

བཅོམ་ཐུན་འདས་ཀྱི་བྱུག་མཚན་བསྐྱུབ་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ། དེ་
 ནས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད། སྤྱོད་པའི་ལས་ནི་རིམ་བུ་ལ། ། ཞེས་པ་
 ལ་སྤྱོད་པའི་ལས་ནི་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པའོ། ། ལུགས་ཅན་ནི་རལ་གྱི་ལོ། ། ཉོན་
 མོངས་པ་ནི་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད་ཉི་ཤེས་མཚན་པ་ལས་སོ། ། རི་རིམ་
 གསུངས་པ་གཞན་དག་ལས་ཀྱང་^༤ རྒྱ་མ་པར་དག་པ་དོགས་པར་བྱའོ། ༢།

ནམ་མཁའི་ཁམས་ཀྱི་དབྱེལ་གནས་བསམ། ཞེས་པ་ནི་བདུན་པོ་
 རྒྱ་མ་པར་དག་པ་^༥ དང་། རྒྱ་ན་མེད་པའི་མཚན་པ་དང་། རྒྱ་མ་པའི་གནས་
 བཞི་བསྐྱོམས་པའི་རིམ་ལ། འགྲོ་བ་པ་གཞུང་པ་དང་འཛོན་པའི་རང་བཞིན་

༡ རྒྱ་དཔེ་དང་པོ་ནི་འབྱེལ་མཐུན་པར་ཉོན་མོངས་ཞེས་བཞག་ཡོད། རྒྱ་ལྟེ་ཞེ་སྤྱོད། ༢ རྒྱ་ལྟེ་མོ་ལ།
 ༣ རྒྱ་ལྟེ་མོ་ལ། ༤ རྒྱ་དཔེ་དང་ཚོགས་ཀྱི་ལྟེ་མོ་ལྟུག ༥ རྒྱ་དཔེ་དང་ཚོགས་ཀྱི་ལྟེ་མོ་ལྟུག
 ༦ རྒྱ་དཔེ་དང་ཚོགས་ཀྱི་ལྟེ་མོ་ལྟུག ༧ རྒྱ་དཔེ་དང་ཚོགས་ཀྱི་ལྟེ་མོ་ལྟུག

ཉུག་དུ་བསྐྱེད་མཁའ་འགྲོ་མ།
 ཕྱག་དུག་བསྐྱེད་འཛིན་པའོ། ༩
 ཕྱང་དུ་ལས་ཀྱི་མཁའ་འགྲོ་མ།
 རལ་གྱི་འཛིན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་རིམ་པའོ།
 མེ་ལ་སོགས་པ་མཚམས་བཞི་བ།
 ལྷ་མོ་བསྐྱེད་ཀྱི་བདུལ་ཞུགས་ཅན། ༡༠
 ལེ་མེ་ལེ་དེ་བཞིན་གར་།
 ལྷ་མོ་ཡི་ནི་ཁྱད་པར་དོ།
 ལས་ཀྱི་ཆེ་ག་མཐོང་བ་ཡིས་།
 དེར་ནི་སྒྲོ་སྒྲོང་བསྐྱེད་པར་བྱ།
 ཐོ་བ་དབྱིག་པ་དང་བསྐྱེད།
 དེ་བཞིན་གཞན་ནི་རལ་གྱི་འོ། ༡༡

རྣམས་ཀྱི་ཞེ་སྤང་གཤིན་ཆེ་གཤམ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་ཞལ་གསུམ་པ་ཕྱག་
 དུག་པ་རྣམས་སོ། །ལུས་ཀྱི་ནི་དཀར་ཞིང་ལྡོ་བ་སྐྱེག་པའི་ཆ་བྱད་དོ། །མེང་
 བ་མ་སེར་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མེང་བ་བསྐྱེད་པའོ། །གར་མ་དམར་མོ་གར་སྐྱེར་
 བའོ་། །ལྷ་མོ་སྒྲོ་བསངས་སྐྱེ་ལེན་པའོ། །དེ་རྣམས་ཀྱང་ཞལ་གཅིག་
 ཕྱག་གཉིས་པའོ། །དེ་བཞིན་གཞན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲོ་རྣམས་སྐྱེ་ཐོ་བ་གཤིན་ཆེ་
 གཤམ་ལ་སོགས་པ་སྤེ་སྤེར་བཞིན་ནོ། །ལྷ་རྣམས་སྐྱེ་ཡང་འདྲིས་མ་གསུངས་
 མོད་ཀྱི་ཐོད་པ་རྣམས་པ་བཞིན་འོ། ༡-༤།

༡ ཆོག་གི་སྐྱོར་སྤངས་ཕྱག་ན་འདྲིས་པར་གཞི་གཞི་སྐྱེན་པར་བཟུང་ཆོག་ཅན་འདུག ལྷ་དཔེར་
 (ཁྲ་གི་ནི་ལྷ་གམ་ཁྲ་ལེ) རལ་གྱི་བསྐྱེད་དཀྱིལ་འཁོར་དུ། ༢ ལྷ་མོ་བསྐྱེད་ ༣ ལྷ་མོ་གར་།
 ༤ ལྷ་མོ་མེ་ ༥ ལྷ་མོ་དེས། ༦ ལྷ་མོ་སྒྲོང་སྐྱེས། ༧ ལྷ་མོ་དཔེར་ (གཤིན་པའི) ལྷ་མོ་ཀྱང་འོ། །
 ༨ ལྷ་མོ་དཔེར་ ལྷ་མོ་རྣམས་ནི། ༩ ལྷ་མོ་བསྐྱེད་པ། ༡༠ ལྷ་མོ་དཔེར་ གར་གྱི་ཆ་བྱད་དོ། །
 ༡༡ ལྷ་མོ་དཔེར་ ཆོག་ཀྱང་འདྲི་གཉིས་མེ་སྤང་། ༡༢ ལྷ་མོ་དཔེར་ གཤམ་ཆེ་གཤམ་ནག་པའི་འདུག

ཞི་བརྟུག་ནི། ཞི་བརྟུག་ནི། ཞི་བརྟུག་ནི། ཞི་བརྟུག་
 ཀྱི་ནི། ཞི་བརྟུག་ནི། ལོ་ལོ་ལོ། མཚམས་སྤྱོད། ཞི་བརྟུག་རྩེ་
 ཞི་བརྟུག་ནི། ཞི་བརྟུག་ནི། ཞི་བརྟུག་ནི། ༡༢
 འདི་ནི་བཅོམ་ལྷན་འདས་རྩེ་ཆེ་ཅན་གྱིས་རྩེ་ཆེ་མཁའ་འགྲོ་མའི་
 ལྷ་མོ་ཐུགས་ཀྱི་སྤངས་པའོ། །རིང་པོ་ལོ་ཐོས་པ་བསྐྱེད་དོན་དུ། རྩེ་
 མཁའ་འགྲོ་མ་བསྐྱེད་བྱ། ༡༣
 དེར་ནི་གསང་སྐྱེགས་ཀྱི་དངོས་གྲུབ་འབྱུང་པར་འབྱུང་དེ། ཞི་བརྟུག་
 གཅིག་བརྟུག་ནི་སྐྱེ་བྱ། ༡༤
 དེ་ནས་ཀྱི་ཡང་དག་པ་འདྲ་བྱ་བ།
 རྩེ་ཆེ་ས་འོག་ལྷ་མོ་ཐུགས་ཀྱི་སྤངས་སོ།
 ས་འོག་ནས་པར་བསྐྱེད་དོན་དུ།
 གཞན་མཚམས་རྩེ་ཆེ་བསྐྱེད་པར་བྱ། ༡༥

ཞི་བརྟུག་ནི་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་བསྐྱེད་པའི་སྐྱེགས་སོ། ༡༦
 བསྐྱེད་པ་དང་སྐྱེགས་ཀྱི་དངོས་པ་གསུངས་པ། རིང་བའི་ཞེས་བྱ་
 བ་ལ་སོགས་པ་སྤེ། རིང་བ་ནས་ཐོས་པ་ནི་རིང་བའི་ཐོས་པའོ། ༡-༡༧
 ཡང་དག་གཞན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཤིན་བཟུང་བས་གཞན་པའོ།
 དེ་ཆེན་ཐོར་ཅོག་ཅེས་པ་ནི་དེ་ཆེན་ཐོར་ཅོར་དུ་བྱུག་ནོ། །རལ་གྱི་ཞེས་པ་ནི་

༡, ༢, ༣ ལྷ་མོ་ ༤ ལྷ་མོ་དཔེར་ ཞི་བརྟུག་ནི་སྐྱེ་བྱ། ༥ ལྷ་མོ་ ༦ ལྷ་མོ་དཔེར་ ལོ་
 ༧ ལྷ་མོ་དཔེར་ (༥ ལྷ་མོ་ (ནི) མཚམས་སྤྱོད་ལྷ་མོ་) དེར་ནི་སྐྱེགས་ཀྱི་རྣམས་འདུག་དེ།
 ༨ ལྷ་མོ་དཔེར་ ལྷ་མོ་ཐུགས་ཀྱི་སྤངས་པ་ལྷ་མོ་དཔེར་ ལྷ་མོ་ཐུགས་ཀྱི་སྤངས་པ་ལྷ་མོ་དཔེར་
 ༩ ལྷ་མོ་དཔེར་ གཞན་མཚམས་རྩེ་ཆེ་ལྷ་མོ་དཔེར་ ཐོར་ཅོག

ཕྱག་རྒྱལ་མདོག་སྒྲིན་འཛིགས་པ་ཡི།
 ཕྱག་རྒྱལ་མདོག་ཤིང་དགོད་པར་བྱ།
 དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནི་དཀྱིལ་དག་རྒྱ།
 འདི་ནི་རབ་རྒྱལ་དགོད་པར་བྱ། १३
 ཤར་རྒྱལ་སྒྲིན་མ་དགོད་པར་བྱ།
 དེ་བཞིན་མོ་ཅུ་མཐུག།
 རྒྱལ་རྒྱལ་མོ་གོས་དཀར་མོ།
 སྒྲིལ་མ་བྱང་གི་སྒྲིལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་དགོད། १ॣ
 མེ་དྲིལ་སྒྲིལ་དང་དེ་བཞིན་དྲི།
 མར་མེ་ལ་སོགས་མཚམས་སྒྲིལ་དགོད།

གཡས་པའི་ཕྱག་རྒྱལ། སྒྲིལ་སྒྲིལ་ཞབས་པ་ཞེས་པ་ནི་གཡོན་པའི་ཕྱག་
 རྒྱལ་དེ་ལྟར་ཡི།

སྒྲིལ་སྒྲིལ་ཕྱག་པ་ནི་སྒྲིལ་མདོག་དཀར་མོ། ཕྱག་སྒྲིལ་པ་ནི་
 འཁོར་ལོ་འཛིན་པའོ། མཐུག་གི་སྒྲིལ་མོ་ཕྱག་གཡས་པ་ནི་དེ་ཆེ་འཛིན་
 པའོ། གོས་དཀར་མོ་ནི་དམར་མོ་ཕྱག་གཡས་པ་ནི་པ་སྒྲིལ་འཛིན་པའོ། སྒྲི་
 མོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཞབས་གཡོན་བརྒྱུང་ལ་ གཡོན་པའི་ཕྱག་སྒྲིལ་སྒྲིལ་
 དང་ཞབས་པ་བསྐྱམས་པའོ། १॥

མེ་དྲིལ་མ་ནི་དཀར་མོ་ཕྱག་ན་མེ་དྲིལ་གི་སྒྲིལ་པ་འཛིན་པ་ཅན་ནོ།
 སྒྲིལ་མེ་མ་ནི་སྒྲིལ་མོ་སྒྲིལ་གྱི་སྒྲིལ་བསྐྱམས་པའོ། མར་མེ་མ་དམར་མོ་མར་

१ ཕྱག་སྒྲིལ་དགོད་ཕྱིར། ཆོགས་པ་ཅད་པ་ཅུ་གཉིས་པ་དང་པ་ཅུ་གཉིས་པའི་ཙ་འབྲེལ་མན་ཅན་མེ་
 མཐུག་པ་དེ་བཞིན་ཕྱིར་པའི་ཙ་འབྲེལ་ २ སྒྲིལ་ བེ་ ན་མེ་འདུག ३ སྒྲིལ་ དམར་མོ་མེ་འདུག
 ॣ སྒྲིལ་ བེ་ བ། । བེ་ སྒྲིལ་ འཛིན་པ་མེ་འདུག

ཐོ་བ་ལ་སོགས་སྒྲིལ་སྒྲིལ།
 སྒྲིལ་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་སྒྲིལ་པ་བྱས། १॥
 ལས་ཀྱི་ཆོ་ག་མཐོང་ནས་ནི།
 དཀྱིལ་འཁོར་འདི་ལྟར་བསྐྱེད་པར་བྱ།
 དེ་ཆེ་ས་འོག་སྒྲིལ་སྒྲིལ་པས།
 མི་ལས་རྒྱ་ནི་ལས་མཐོང་འབྱུང། १॥
 དེ་ནས་ཡང་དག་པ་ཤར་བྱ་བ།
 བདུན་པའི་རྒྱལ་པོ་དེ་དཀྱིལ་འཁོར་དེ།
 མཐུག་སྒྲིལ་ཉིད་ནི་རབ་བསྐྱེད་ཕྱིར།
 དེ་ཡི་མཚམས་ནི་རབ་རྒྱལ་བསྐྱེད། १॥
 ཕྱག་གཉིས་པ་ལ་ཞལ་གཅིག་པ།
 སྒྲིལ་མདོག་ལྷང་གྱུ་འཛིགས་པར་བྱེད།
 ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་སྒྲིལ་རྒྱལ་ཞེས།
 དེ་ཡི་གཤོང་པ་རབ་མཆོས་པས། १॥

མའི་སྒྲིལ་ཕྱིར་འཛིན་པའོ། ཕྱག་པ་མ་ནི་ལྷང་གྱུ་དེ་དྲིལ་པོར་འཛིན་པའོ།
 འདི་དག་ནི་གཡས་བརྒྱུང་པས་གནས་ཤིང་གར་གྱིས་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པའོ།
 ཐོ་བ་ལ་སོགས་པ་ནས་མེ་སྒྲིལ་གྱི་བཞིན་ནོ་ཞེས་སྒྲིལ་པའོ། १॥

ལས་ཀྱི་ཆོ་ག་མཐོང་ནས་ནི། ཞེས་ཕྱག་པ་ནི་བཅོམ་སྒྲིལ་འདས་བསྐྱེད་
 པའི་ཆེས་ལ། དེ་དེ་སྒྲིལ་གཤམ་མོན་ཉིད་ལས་སྒྲིལ་ཐམས་ཅད་སྒྲིལ་པར་བྱེད། १॥
 བདུན་པའི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ་ནི་དེ་མཚམས་པོ། བསྐྱེད་པར་བྱེད་ཞེས་
 པ་ནི་སྒྲིལ་གྱི་བཞིན་ནོ། १॥-१॥

१ ཕྱིར་པའི་ (ཅུ་) འཁོར་པོ། २ མེ་ དགོད།

ཡེ་ཤེས་ཤིག་མཆོག་ཅེ་མོ་ཅེ།

ཤིན་རུ་མཉམ་བར་བཞག་ནས་བདབ་། ३ །

དེ་ལ་འདི་ནི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་འདི་དམ་ཆོག་མཆོག་༡ ཡོ་ཡོ་ཡོ་ ३ །

དཀྱིལ་འཁོར་ཉིས་འགྲུར་རིམ་བར་བྱ།

དེ་ཡི་སྒྲོ་ཡི་ཉི་ཤུ་ཆད།

བ་ཡི་ནམ་ལྔ་མཉམ་བྱུགས་བའི།

སྒྲུང་བ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་རབ་བདགས། ༤ །

དེ་ལ་འདི་ནི་དེ་ཅེ་ཆེན་པོ་གསོལ་བ་གདབ་པའི་དམ་ཆོག་གོ།

ཨེ་མ་ཉི་སངས་རྒྱས་སྒྲོབ་དཔོན་ཆེ།

དེ་ལྟ་བུ་ན་ཅེ་མོ་འདི་ཅེ་མོ་འོ། །ཤིན་རུ་མཉམ་བཞག་ཅས་བ་ནི། ཤར་
ལ་སོགས་པའི་བྱོགས་ཀྱི་གོ་རིམས་བཞིན་ནོ། ༡-༣།

དེ་ཅི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་དམ་ཆོག་ཡིན་ཞེ་ན། གསུངས་པ། ཡོ་
ཡོ་ཡོ་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་གསུམ་པོ་འདིས་དཀྱིལ་འཁོར་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབ་བར་.....
བྱའོ། ३ །

ཤིག་སྒྲུང་གི་ཆད་བཅུན་པའི་དོན་རྒྱ་གསུངས་པ། དཀྱིལ་འཁོར་
ཉིས་འགྲུར་ཞེས་བ་ལ་སོགས་པའོ། །སྒྲོབ་སྒྲོ་བཅུན་པའི་དོན་རྒྱ་གསུངས་
པ། སྒྲོའི་ཞེས་པའོ། ༤ །

དེ་ཅེ་ཆེན་པོ་ལ་གསོལ་བ་གདབ་པའི་དམ་ཆོག་ཅས་བྱ་བ། དེ་ཅེ་
ནི་དེ་ཅེ་སྒྲོབ་དཔོན་དེ། དེ་ལ་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་གསུལ་པའི་དོན་དཔོ། །གསོལ་

१ ཡོ་ ཡོ་ གདབ། २ རྒྱ་དཔོན་ (སྐལ་ཤེས་མཐུན་) དམ་ཆོག་འཇུག་ ཡོ་ དམ་ཆོག་གོ
३ རྒྱ་དཔོན་ ཡོ་ རྒྱ་ ཡོ་ཡོ་ ༤ རྒྱ་ ཅེ་མོ་མི་མི་འདུག ༥ རྒྱ་དཔོན་ སྐལ་ཤེས་མི་འདུག
༦ རྒྱ་དཔོན་ ཞེས་བ་ལ་སོགས་པའོ། །

ཨེ་མ་ཉི་ཆོས་དང་ཆོགས་ཀྱི་གཙོ།

དམ་ཆོག་དེ་ཉིད་བདག་ལ་སྒྲོལ།

བྱང་རྒྱལ་སེམས་ཀྱང་བདག་ལ་སྒྲོལ། ༥ །

དེ་ལ་འདི་ནི་ས་ཆེན་པོ་ཡོངས་སུ་གཟུང་བའི་ཆོག་གྱེ། དེ་ཅེ་སའི་

སྒྲོ་བོ་བཀྱུག་ལ།

སྒྲོ་བོ་བྱིན་ནི་དབང་རྒྱ་འགྲུར།

སྒྲོབ་བ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི།

སྒྲོད་བ་ཡི་ནི་བྱུང་བར་དང།

ས་དང་མ་རོལ་བྱིན་བ་ལའོ། ༦ །

སྒྲོ་ནི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆ་བཟུང་དེ།

བྱུགས་ཆེན་དག་ནི་ཐོར་བ་ལ།

བ་གདབ་བ་ནི་ལྟ་བུའོ། །དེའི་དོན་གྱིས་ན་དམ་ཆོག་སྒྲེ་དེ་བཟོད་པའོ། །དེ་
ཉིད་གསུངས་པ། ཨེ་མ་འོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། ༧ །

ས་ཡོངས་སུ་གཟུང་བའི་དམ་ཆོག་ཅས་བ་ནི། ས་གཞི་ཡོངས་སུ་
གཟུང་བའི་སྒྲུགས་སོ། །དེའི་དགོས་པ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། གསུངས་པ། དེ་ཅེ་
ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གྱེ། དགུག་ལ་ཞེས་བ་ནི་མངོན་རྒྱ་བྱའོ། །དེ་ཡང་
ཆོགས་སུ་བཅད་པའི་སྒྲུགས་གང་ཡིན་ཞེ་ན། གསུངས་པ། སྒྲོ་བོ་བྱིན་ནི་
ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། ༨ །

ཤིག་སྒྲུང་སྒྲོའི་ཉི་ཤུ་ཆད་སྒྲོབ་སྒྲོ་གསུངས་པ་དེ་ཉིད་མི་ཤེས་.....
སོ་ཞེ་ན། སྒྲོའི་ཆད་གསུངས་པ། དཀྱིལ་འཁོར་བཟུང་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་

१ རྒྱ་ དགོངས། २ རྒྱ་ པ།

ਭੀਮਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਭੀਮਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਭੀਮਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥

ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ

ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥

ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥

ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥

੧. ਕੁੰਭਾ ॥ ੨. ਕੁੰਭਾ ॥ ੩. ਕੁੰਭਾ ॥ (੧੧੧੧੧੧੧੧) ੪. ਕੁੰਭਾ ॥
 ੫. ਕੁੰਭਾ ॥ ੬. ਕੁੰਭਾ ॥ (੧੧੧੧੧੧੧੧) ੭. ਕੁੰਭਾ ॥ ੮. ਕੁੰਭਾ ॥

ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥

ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥

ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥
 ਦੇਵੀ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ਕੁੰਭਾ ॥

੧. ਕੁੰਭਾ ॥ ੨. ਕੁੰਭਾ ॥ ੩. ਕੁੰਭਾ ॥ (੧੧੧੧੧੧੧੧) ੪. ਕੁੰਭਾ ॥
 ੫. ਕੁੰਭਾ ॥ ੬. ਕੁੰਭਾ ॥ (੧੧੧੧੧੧੧੧) ੭. ਕੁੰਭਾ ॥ ੮. ਕੁੰਭਾ ॥

ལས་དང་རྒྱུ་སྤྲུལ་བ་ཏུ།
 དཀར་པོ་མེད་པོ་དཔར་པོ་ལྷང་།
 སྤྱི་དང་ཆུ་སོགས་དེ་བཞིན་སྤྲུལ།
 མཆོད་ཡོན་གྱི་ཆོ་གའི་དབྱེ་བའོ།
 མེ་ཏོག་སྤྲུལ་དང་མར་མེ་དང་།
 སྤྱི་ཡི་དྲུང་སོགས་གཡས་སྤྲུལ་གཞག།
 གཡོན་དུ་སྤྲུལ་གྱི་མཆོད་ཡོན་སྤྲུལ།
 སྤྲུལ་ན་མས་མདུན་དུ་གཞག་བར་བྱ།
 མཆོད་ཡོན་གྱི་སྤྲུལ་དབྱེ་བའོ།
 ཡི་གེ་གསུམ་མཐ་སངས་རྒྱས་ལྟེན།
 སྤྲུལ་ན་རྒྱུ་ལས་ཅི་གསུངས་པ།
 མཆོད་ཡོན་ལ་སོགས་སྤྲུལ་སྤྲུལ།
 རི་ལྷར་རྒྱུ་གྱི་རྒྱུ་འབྲས་ལ།
 ཞི་བའི་མཐའ་ཏུ་བཤུད་།
 རྒྱས་པ་བློ་ལྟོ་མཐའ།
 བསད་པ་རྒྱུ་མཐའ་ཡིས་སོ།
 དགུག་དང་དབང་ལ་ཆ་དང་རྒྱུ།
 མཆོད་ཡོན་མངོན་པར་བསྤྲུལ་བའོ།
 དང་པོར་སྤྱི་ཞིམ་ཆུ་དབྱེ་བྱ།
 སྤྲུལ་དང་འོ་ས་གཉིས་པོ་འོ།

༡ རྒྱ་དཔེར་ སོགས་མི་འདུག ༢ རྒྱེ་ རྒྱུ་པ། ༣ རྒྱ་ བེ་ བོ་ཕྱུག་པ། ༤ རྒྱ་ གསལ།

གསུམ་པ་ཏུ་ནི་དག་པའི་ཆུ།
 བཞི་པ་མེ་ཏོག་དང་ལྷན་པའོ།
 སྤྱི་ཞིམ་ཆུ་ནི་དྲུང་ཆོས་ནས།
 ཞབས་བསིལ་དུ་ནི་དབྱེ་བར་བྱ།
 ཨོྲེ་རྒྱུ་འབྲས་པུ་དྲུ།
 འོ་ས་སྤྲུལ་ནི་ཞལ་དུ་སྤྲུལ།
 གྱ་ཤེ་ཆུ་པོས་བསང་གཏོར་ནས།
 ཡང་ནི་ཆུ་གཙང་འབའ་ཞིག་ལ།
 མཆོད་ཡོན་སྤྲུལ་ནི་བཞུས་པ་ཉིད་།
 ཨོྲེ་མཐའ་འོ་རྒྱུ་ལྟོ་མཐའ།
 ཞབས་བསིལ་དང་ནི་འབྲས་འབྲས་པོ།
 མཐེ་བོ་མཐུབ་མེ་མེ་ཏོག་ལྷང་།
 མཐེ་བོ་མཐུབ་ཆུང་དབྱེ་བྱ་སྤྲུལ།
 མེ་ཏོག་ལྷན་པས་མཆོད་པར་བྱ།
 ཞབས་བསིལ་བཟེད་ཞལ་ཆོལ་ཟངས་སྤྲུ།
 ཉི་མེག་དེ་བཞིན་ལྷགས་སྤྲུལ།
 རྒྱས་གཞན་མན་ཅི་སྤྲུལ་གནས་པའི།
 གསེར་ལ་སོགས་པའི་སྤྲུལ་དུ་དབྱེ་བྱ།

༡ རྒྱ་ བེ་ བོ་ རྒྱ་དཔེར་ རྒྱུ། ༢ རྒྱ་དཔེར་ རྒྱུ། ༣ རྒྱ་དཔེར་ བཞུས་པ་ཉིད་མི་འདུག
 ༤ རྒྱ་དཔེར་ ཞལ། ༥ རྒྱ་དཔེར་ ཨོྲེ་མཐའ་མཆོད་པར་བྱ། བར་ཆོག་ལྷགས་སྤྲུལ་འདུག
 ༦ རྒྱ་ བེ་ ཆོས། ༧ རྒྱ་ བེ་ མན་པའི།

དག་ཐམས་ཅད་བྱ་དགོས་སོ། བྱིད་ཀྱིས་ང་ལ་ཡང་བརྟམས་པར་མ་བྱེད་ཅིག
 ཡང་བ་མ་སྤངས་པར་དུས་བྱས་ནས་སེམས་ཅན་དཔྱལ་བར་ལྷུང་བར་གྱུར་དུ་
 རེ་ཞེས་དམ་ཆོག་གི་ཆུ་ལྷུང་བར་བྱའ། །

དེ་ནས་སློབ་མས་འདི་སྐད་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤམ་གས་
 བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་སློབས་ལ་དོ་ཆེ་སེམས་དཔའ་བདག་ལ་དབབ་དུ་
 གསོལ་ཞེས་བའོ། །དེ་ནས་སློབ་མའི་སྤྱིང་གར་ལོ་སེར་པོ་ལས་བྱུང་བའི་དབང་
 ཆེན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱུ་བཞི་བ་དོ་ཆེས་མཚན་བ་ལ་སྒྱུ་ཡིག་ནག་པོ་གནས་
 བའོ། །མཚོག་མར་ཆུའི་དཀྱིལ་འཁོར་བོ་ཡིག་ལས་བྱུང་བ་དཀར་ཞིང་ལྷུས་
 བ་བྱས་པས་མཚན་བ་ཉི་ཡིག་དཀར་པོ་ཁ་ཐུར་དུ་བལྟས་བ་གནས་བའོ། །
 མགྱིན་པར་ཡོ་ཡིག་ནག་པོ་ལས་བྱུང་བའི་ཆུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གཞུང་ནས་བ་
 བ་དན་གཡོ་བས་མཚན་བ་དམར་པོ་གནས་བའོ། །ཀླང་བ་ནི་ཆུང་གི་དཀྱིལ་
 འཁོར་གྱིས་བྱས་པས་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱུ་གསུམ་འོད་ཟེར་འབར་བ་ལ་གནས་
 བའི་རྒྱུ་ཡིག་འོད་ཟེར་དང་བཅས་པ་བསམས་དེ། བརྒྱུངས་པ་དང་བཅས་པས་
 དེལ་བྱ་འཁོར་ཞིང་ཨལྲེ་ཤལ་ལྷུས་བྱུང་པར་ཅོ་ཙལ་ཙལ་ལ་རྒྱུ་ཉ་ལྷུ་ཨྲེ་ཨྲེ་ཨྲེ་ཨྲེ་ཨྲེ་
 ཞེས་བརྗོད་པས་འབེབས་པར་བྱེད་དོ། །མེདས་པར་གྱུར་ནས་ལྷེ་ལ་ཨ་ཡིག་
 དམར་པོ་བསམས་དེ། ལྷེ་ལ་སྤྱང་བ་མཐའ་ལས་ཀྱི་གཞུགས་བསམ་པར་བྱའོ། །

༡ རྟེ་ བ། ༢ རྟེ་དཔེར་ (དེ་ལྟར་ཀམ་) རྟེ་ཆེ་ཆེ་གཞུགས་པས། ༣ རྟེ་དཔེར་ (ཤིན་ཏུ་) མགོ་བོར།
 ༤ རྟེ་དཔེར་ དེ་ལྟར་བྱས། ༥ རྟེ་ རྟེ་མས་པར། ༦ རྟེ་དཔེར་ མེ་ཡིག་ ༧ རྟེ་དཔེར་ རི་བཞེ་ལྷུག་
 ༨ རྟེ་དཔེར་ རྟེ་ལྷུང་ལྷུང་ལ། ༩ རྟེ་དཔེར་ རྟེ་ལྷུང་ལ། ༡༠ རྟེ་དཔེར་ ལྷུང་ལྷུང་།
 ༡༡ རྟེ་དཔེར་ རྟེ་ལ་མེ་ལྷུག་

དེ་ནས་བྱ་སྒྲིམ་གྱི་མ་ཅེས་པས་དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བ་སྒྲིམ་པར་འགྱུར་དེ། བརྗོད་
 བ་ཤེས་ནས་ཨོྲེ་ཤིང་ཐུབ་ཆེས་པས་བརྟན་པར་བྱས་ལ། བྱིད་ཀྱི་མིག་གིས་
 རི་ལྷུང་མཐོང་། ཞེས་དྲི་བར་བྱའོ། །དྲི་བར་བྱས་པ་དཀར་པོ་དང་། སེར་
 པོ་དང་། དམར་པོ་དང་། ཉག་པོ་ནམས་སྤང་ཞེས་དེས་སྒྲིམ་ན། ཞི་བ་དང་།
 རྒྱས་བ་དང་། དབང་དང་། མངོན་སྟོན་གྱི་དངོས་གྲུབ་ནམས་ཀྱི་སྟོན་དུ་འགྱུར་
 རོ་ཞེས་བལྟན་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་བརྟན་པའི་བྱིན་གྱི་ཆུབས་བྱ་སྟེ།

- བདག་གིས་དཀྱིལ་འཁོར་འདི་ཅ་ནི། །
- སློབ་མ་ཡང་དག་གཞུག་པར་བགྱི། །
- རི་ལྷུང་བསོད་ནམས་དེ་བཞིན་གྱོག། །
- རྒྱ་ཡི་རིགས་ཀྱི་རིམ་བ་ནི། །
- དངོས་གྲུབ་འདི་ནི་གང་གྲུབ་པ། །
- གང་གི་རིགས་ཀྱི་སྟོན་དུ་འགྱུར། །
- གང་ལ་བསོད་ནམས་ཅི་ཡོད་པ། །
- དཀྱིལ་འཁོར་འདིར་ནི་དེ་བཞིན་གྱོག། །

དེ་ནས་མེ་ཏོག་གཅིག་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་དོར་བར་བྱ་སྟེ། བུདྲི་ཚུ་བརྗོད་དོ།
 ཞེས་བ་འདིས་སོ། །དེ་ནས་མེ་ཏོག་དོར་བ་ལས། དམན་བ་དང་མཚོག་
 ལ་སོགས་པའི་དངོས་གྲུབ་མཚན་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་གཡ་དེ་སངས་རྒྱས་ནམས་
 ཀྱི་དབུའལ། མཚོག་མའལ། སྤྱི་གཙུག་དུ་ལྷུང་ན་ནི་དེའི་ཆེ་བྱུག་གྱུ་ཆེན་

༡ བྱ་ཞེས་པ་རྒྱ་དཔེ་དང་མཐུན་པར་བཞག་ཡོད། ༢ རྟེ་དཔེར་ (ཀྱུ་ཤིང་ཐུབ་ཆེ་ཤོས་ལྷུག) རྟེ་མས་
 རི་ལྷུང་མཐོང་། ༣ རྟེ་ བ་ རྟེ་ རིག་པ་དག་འདིར་རིམ་པ་ནི་རྒྱ་དཔེ་དང་མཐུན་པར་བཞག་ཡོད།

པོ་ཉི་དངོས་གྲུབ་དུ་འགྱུར་རོ། །གལ་ནི་སྤྱན་ནམ་ཞལ་དུ་ལྷུང་བ་དེའི་ཆོ་སྒྲུབ་ས་
 གྱི་དངོས་གྲུབ་དུ་འགྱུར་ལ། ཡན་ལག་མཆོག་དུ་ལྷུང་ན་མཆོག་དང་། ཡན་
 ལག་འབྲིང་པོ་ལ་ནི་འབྲིང་པོ་དང་། སྤྱད་གྱི་ཆ་ལ་ནི་ཐ་མ་འབྲུབ་པའོ། །སྤྱི་
 ལས་རིང་དུ་ལྷུང་ན་ཐ་མ་འབྲུབ་ལ། ཉེ་བར་གྱུར་ན་གྱུར་དུ་འགྱུར་བོ། །ཆོ་
 རྒྱུ་སྤྱི་རང་རང་གི་གནས་ནི་ལེ་ཆོ་ཉི་རེ་མེས་བཅད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །
 གང་གི་ཆོ་གཉིས་གྱི་རེ་བར་དུ་ལྷུང་བར་གྱུར་བ་དེའི་ཆོ་སྤྱོད་གང་ལ་ཉེ་.....
 བར་གྱུར་བ་དེའི་རིགས་སྤྱི་འགྱུར་རོ། །དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཕྱི་རོལ་དུ་ལྷུང་ན་
 ཉི་དམན་པའི་དངོས་གྲུབ་དུ་འགྱུར་རོ། །གལ་ནི་རི་མོ་ལ་ལྷུང་བ་དེའི་ཆོ་
 ཡང་རྒྱུ་བར་འགྱུར་རོ། །ཡན་གསུམ་དུ་དོར་བས་དེའི་ཆོ་དེ་ཉིད་དུ་ལྷུང་ན་
 དངོས་གྲུབ་མེད་ལ། རྩོམ་ཐང་པའི་ཕྱི་རོལ་དུ་ལྷུང་ན་ནང་དུ་ལྷུང་བ་ཙམ་གྱིས་
 ཡང་དཀྱའ་བའོ། །དེ་དག་ནི་མེ་ཉི་ག་དོར་བའི་ཆོ་གའོ། །

དེ་ནས་མེ་ཉི་ག་ཁྲུང་ས་ཏེ། སྤྱོད་མའི་མགོ་ལ་བཅེངས་ཏེ་ཕྱི་ཕྱི་རྒྱུ་
 སྤྱི་མིའི་དུ་མཉམ་ལ་ཞེས་བཞེད་པས་སོ། །དེ་ནས་མིག་གཉིས་སྤྱི་ཡི་གེ་ཡོ་
 བསམས་ལ།

- ཡོ་རྩོ་རྩོ་སེམས་དབའ་དེང་བྱོད་གྱི། །
- མིག་འབྱེད་པ་ནི་བཙོན་པ་སྤེ། །
- མིག་ནི་ཐམས་ཅད་འབྱེད་མཛེད་པ། །
- རྩོ་རྩོ་མིག་ནི་ཁྲུ་ན་མེད། །

१ ལྷུ་དཔེར་ (ཨོལྷི་རྒྱུ་རྩོ་རྩོ། २ ལྷུ་མེ་ གནས་ལྷུ་ནི་ལྷུ་ཆོས། ३ ལྷུ་ ལྷུ་མེ་འདུག
 ४ ལྷུ་ གས། ५ ལྷུ་མེ་ ལ་མེ་འདུག ६ ལྷུ་ ཡང་མེ་འདུག ७ ལྷུ་དཔེར་ ८།
 ८ ལྷུ་དཔེར་ བདུས།

ཅེས་བཞེད་ལ་གདོང་གཡོགས་དགོལ་བར་བྱའོ། །དེ་དག་ནི་དཀྱིལ་
 འཁོར་དུ་གཞུག་པའི་ཆོ་གའོ། །ད་ནི་དབང་བསྐྱར་བ་བཞེད་པར་བྱ་སྤེ།

- བྱང་ཆུབ་རྩོ་རྩོ་སངས་ཀྱིས་ལ། །
- མཆོད་ཆེན་རྩོ་རྩོ་སྤྱུ་ལ་ལ་ལ་ལ་ལ། །
- བདག་ཀྱང་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་ནི། །
- ནམ་མཁའ་རྩོ་རྩོ་དེང་བདག་སྤྱོལ། །

ཞེས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་དང་ལྷན་པའི་སྤྱོད་མ་ནས་པར་སྤང་མཛེད་

གྱི་གཞུགས་སྤྱི་དམིགས་ལ།

- རང་གི་རིག་མ་སྤྱོད་ཕྱི་རྩོ། །
- བྱམ་པ་བསྐྱེད་པོ་ཐམས་ཅད་དེ། །
- རྩོ་རྩོ་སྤྱུགས་སྤྱི་རབ་བསྐྱེད་པས། །
- རྩོ་རྩོ་ཅན་གྱི་དབང་བསྐྱར་བ། །

ཁྱེ་ཆུར་དང་བཅས་པ་ནས་ཆུ་ཞུགས་ལ།

- སངས་ཀྱིས་ཀྱན་གྱིས་བྱིན་པ་ཡི། །
- གསང་གསུམ་གནས་ལས་བྱུང་བ་ཡི། །
- ཁམས་གསུམ་ཀྱན་གྱིས་བྱུག་མཛེད་པ། །
- རྩོ་རྩོ་དབང་བསྐྱར་ཆེན་པོ་འོ། །

བཟུངས་ཕྱི་རྩོ་ཞེས་བཞེད་པས་ནི། སྤྱོད་མ་འཁོར་ཡོས་སྤྱུར་བ་
 ལྷུ་བྱུའི་དབང་བསྐྱར་བར་བྱའོ། །དེ་དག་ནི་ཆུའི་དབང་བསྐྱར་བའི་ཆོ་ག་སྤེ། ཉི་
 ཡོང་ལྷུ་བྱུའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །

१ ལྷུ་མེ་ དེན། २ ལྷུ་མེ་ གསལ།

ཀྱན་དུ་བཟང་པོ་ཀྱན་བདག་ཉིད། །

རྩོམ་སྤྲོས་བདག་བདག་པོའི་བདག་ །

བཅོམ་ཐུན་འདས་དཔལ་མཆོག་དང་པོའི་སྤྲོས་བྱའི་ཞེས་བྱ་བ་ནི། དེ་
ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱིས་གཞུང་བར་བྱའོ་། །དེའི་རྩེས་ལ་ཨ་ཡིག་ལས་བྱུང་བའི་དྲིལ་
བྱ་ལ་།

འདི་ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །

ཤེས་རབ་དབྱངས་ཅན་རྩེས་འགྲོར་བ་ཤད། །

ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་ནི་དྲག་དུ་ཆུངས། །

བྱང་ཆུབ་མཆོག་དུ་རྒྱལ་བ་བཞེད། །

ཅེས་པ་འདིས་ལག་པ་གཡོན་པར་དྲིལ་བུ་། སྤྲོན་པར་བྱ་ཞིང་།

སྤྲོད་པ་ངོ་མོ་ཉིད་ཀྱིས་དག། །

ངོ་མོ་ཉིད་ཀྱིས་སྤྲོད་བྲལ་བྱ། །

རང་བཞིན་དག་བའི་སེམས་དཔལ་མཆོག། །

སྤྲོད་པ་ཡི་ནི་མཆོག་དུ་བཞེད། །

ཅེས་བཞེད་ལ། སྤྲོབ་མས་དྲིལ་བུ་དགྲོལ་བར་བྱའོ། །དེའི་རྩེས་ལ།

ཡིད་ཀྱིས་གཞུགས་ནི་བདུན་པའི་ཕྱིར། །

ཕྱག་རྒྱ་དམ་ཆོག་ཅེས་སྤྲོ་བཞེད། །

གང་ཆེ་ཀྱན་གྱི་གཞུགས་སྤྲོ་བདུན། །

དེ་ནི་ཕྱག་རྒྱར་རབ་དུ་གྲགས། །

༡ རྒྱ་དཔེར་ (ཡུའི་པུ) རྒྱ་འབྲོར་ཀྱན་གྱི་བདག་ ༢ རྒྱ་དཔེར་ བཅོམ་ཐུན་འདས་ཞེས་པ་ནས་
གཞུང་བར་བྱའོ་པར་ཆོགས་བཅད་དུ་འདུག་ ༣ རྒྱ་དཔེར་ དང་། ༤ རྒྱ་དཔེར་ དྲིལ་བུ་ཞེས་མི་འདུག་

ཞེས་པ་འདིས་རང་ཉིད་ལྟའི་གཞུགས་ཀྱི་ནང་གི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་
ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོར་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་ནས་འཁྱུད་པར་བྱའོ། །སྤྲོབ་དཔོན་གྱིས་
དེའི་ཆེ་རང་གི་སྤྲོད་གཞི་ས་མོན་ལས་བྱུང་བའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ཆོགས་ནས་མཁའ་
ལ་གནས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དབང་བསྐྱར་བར་བསམ་པར་བྱ་སྟེ།

སངས་རྒྱས་ཀྱན་གྱིས་བྱིན་པ་ཡི། །

གསང་གསུམ་གནས་ནས་བྱུང་བ་ཡི། །

ཁམས་གསུམ་ཀྱན་གྱིས་ཕྱག་བྱས་པ། །

རྩོམ་དབང་བསྐྱར་ཆེན་པོའོ། །

ཞེས་པས་དབང་བསྐྱར་བའོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་གསུངས་པ།

ཤེས་རབ་བཅུ་དྲུག་ཡོན་པ་ལ། །

ལག་པ་དག་གིས་ཡང་དག་འཁྱུད། །

རྩོམ་དྲིལ་བུ་མཉམ་སྤྲོད་བས། །

སྤྲོབ་དཔོན་གྱི་ནི་དབང་དུ་འདོད། །ཅེས་བའོ། །

དེ་ནས་སྤྲོབ་མ་རྣམ་པར་སྤང་མཆོད་ཀྱི་གཞུགས་སྤྲོ་དམིགས་པ་ལ་རྩེས་སྤྲོ་
གནང་བ་སྤྲོན་པར་བྱ་སྟེ།

སེམས་ཅན་ཀྱན་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར། །

འཇིག་རྟེན་ཀྱན་ལ་ཐམས་ཅད་དུ། །

རི་ལྟར་སྤྲོ་ཆོགས་འདུལ་འགྱུར་བ། །

ཆོས་ཀྱི་འཁར་ལོ་རབ་དུ་བསྐྱོར། །ཞེས་བའོ། །

ཆོས་ཀྱི་གནས་སྤྱི་ལོ་ཆེ་དང་། རྟོ་རྟོ་དང་། བསྐྱ་དང་། རལ་
 ཡིན་སྐྱོ་བཅུག་པའི་རིས་པ་ལས་ཆོག་སྤྱི་བཅད་པ་ནས་པ་ལྟ་ནི་རྟོ་རྟོ་སྤྱི་གནད་
 བར་སྤྱི་བའོ། །དེའི་རྟོ་རྟོ་ལ་མི་བསྐྱོད་པའི་གཞུགས་སྤྱི་དམིགས་ལ།

འདི་དེ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི།
 རྟོ་རྟོ་སེམས་དཔའ་དེ་ཕྱག་ན་གནས།
 རྟོ་རྟོ་ཀྱིས་ཀྱང་ནི་དྲག་དྲ་རྒྱུ་ལ།
 ཕྱག་ན་རྟོ་རྟོ་བདུལ་ལྷགས་བདེན།

ཞེས་པ་འདིས་རྒྱུ་ལས་ཕྱང་པའི་རྟོ་རྟོ་སྤྱི་བའི་ལག་དྲ་སྤྱི་བར་བྱ།
 ཡོས་ཤེད་ཐུག་པ་སེམས་ལ་བརྟེན་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ལྟ་བུ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ། འདི་དེ་རྟོ་རྟོ་ཞེས་སྤྱི་བ་
 མ་ལ་བརྟེན་པར་བྱས་ནས་རྟོ་རྟོ་བདུལ་ལྷགས་རྒྱང་པར་བྱའོ། །ཞེས་པ་ནི་
 རྟོ་རྟོ་བདུལ་ལྷགས་སྤྱི་བར་བྱའོ། །

དེ་ནས་བདག་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཞུགས་སྤྱི་བསམས་ཏེ། སྤྱིང་
 གར་གཡོན་པའི་ཁྱ་རྒྱུ་ཀྱིས་ཆོས་གོས་ཀྱི་ཕྱག་ནས་བརྒྱུ་ཏེ། གཡས་པ་མཆོག་
 སྤྱི་བའི་ཕྱག་རྒྱ་བཅས་ནས། སྤྱི་བ་མ་གང་གི་རིགས་དེའི་གཞུགས་སྤྱི་
 དམིགས་ནས་ལྱང་བསྐྱོད་པར་བྱ་ཏེ།

ཡོ་འདིར་ནི་ངས་རྟོ་རྟོ་ལྱང་བསྐྱོད་ཕྱིར།
 རྟོ་རྟོ་སེམས་དཔའ་དེ་བཞུགས་གཤམ་སྤྱི་བ།
 སྤྱི་བའི་ངན་འགྲོ་ནམས་ལས་བདེན།
 སྤྱི་བའི་མཆོག་ནི་འགྲུབ་པར་བྱེད།

༡ རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་དང་རྟོ་རྟོ་ཆེ་དང་། ༢ རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་ཆོས་སྤྱི་བ (བཅུ་དྲུག་པ་) རྟོ་རྟོ་བདུལ་ལྷགས་སྤྱི་བར་བྱ། ཞེས་ཀྱང་འདུག ༣ རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་གཤམ་ཆེ་ལྟ་བུ་ལྟ། ༤ རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་ཞེས་ཀྱང་འདུག ༥ རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་(བདུ་རྒྱུ) བཅེད་ནས། ༦ རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་(ཡུ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལྟ།) སྤྱི་བའི་མཆོག་ནི་དག་པར་བྱེད།

ཀྱི་དེ་བཞུགས་གཤམ་པ་ཆེ་གོ་མོ། རྟོ་རྟོ་དམ་ཆོག་བསྐྱོབ་པའོ།
 སྤྱི་བའི་སྤྱི་བའི་ལྱང་བསྐྱོད་ཕྱིར། གང་འདི་ལྟ་བུ་རྟོ་རྟོ་ལྱང་བའི་ཕྱག་
 རྒྱས་ལྱང་སྤྱི་བར་བྱེད་པ་ཏེ། དེ་ནི་དེ་བཞུགས་གཤམ་པ་ཐམས་ཅད་དང་།
 དེ་ནི་འཁོར་གྱི་ཕྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དང་བཅས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ནམས་.....
 ཀྱིས་མཁྱིན་གཅིག་དྲ་རྒྱ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྟོ་རྟོ་པའི་ཕྱང་རྒྱུ་ལྱང་
 སྤྱི་བར་བྱེད་ཏེ། གང་འདི་ལྟ་བུ་ཉིད་ནི་ཆོས་ལྱང་བའི་ཕྱག་རྒྱ་ཏེ། ཕྱིན་
 ཀྱི་རྒྱུ་ལས་ཀྱིས་སྤྱི་བས་ཏེ། འདི་ནི་ཕྱགས་ཀྱི་སྤྱི་བས་མོ། ཞེས་དེ་པར་
 ཕྱི་ལོ་ཞེས་བརྟེན་ཏེ། རྟོ་རྟོ་གོས་ལྱང་བསྐྱོད་པའོ། །

དེའི་རྟོ་རྟོ་ལ། མདུས་མལ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ཆེ་དེ་ཅིང་དཔུགས་དྲུག་
 བ་སྤྱི་བར་བྱའོ། གསང་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་མཆོག་དྲ་ནི། ལྷགས་ཤིང་
 མཐོང་བ་དམ་པ་ཏེ།

སྤྱི་བ་ལྱན་ལས་གྲོལ་བར་གནས།
 རྟོ་རྟོ་དེ་རིང་བཅེད་པོར་གྱུར།
 ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བདེ་ཆེན་འདིར།
 ཡང་ནི་འཆི་བ་ཡོད་མེད་ཏེ།
 སྤྱི་བའི་མཆོག་ནི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར།
 སྤྱི་བའི་ཕྱག་བསྐྱོད་ལས་བཞུགས་པའོ།
 ཕྱང་རྒྱུ་སེམས་ནི་སྤྱི་བའི་ཕྱ།
 རྟོ་རྟོ་ཞེས་པའི་ཕྱག་རྒྱ་ཏེ།

༡ རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་དང་། ༢ རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་(ཐེ་ལྟ་ལྟ་བུ་)སྤྱི་བའི་མཆོག་ནི་ཏེ། ༣ རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་སེམས་ལྟ་བུ་ལྟ།
 ༤ རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་ཏེ། ༥ རྟོ་རྟོ་རྟོ་རྟོ་ཆོག་ཀྱང་འདི་མོ་འདུག

མ་མས་ཀྱང་ཉེ་ནས་འབྱོར་རྒྱུ་ལྟར་པར་མོས་དེ།   རང་རིག་པ་
མངོན་རྒྱ་བྱས་པ།   ཉམ་མཁའི་ཁམས་སྡུ་འཛོམ་ བ་པ།   ཤེས་རབ་བརྒྱ་
ཉམ་སྤྱད་མེ།

ཤེས་རབ་གནོང་ནི་བཅིང་²བ་དང་། །

ཐུབས་ཀྱི་གདོང་ཡང་དེ་བཞིན་དེ། །

མཐེ་བོ་སྤྱན་ལག་དག་ཅིག་སྤྱོད་ཅི།

ལྷོ་པ་མའི་ཁ་ཅུ་ལྟར་། བར་བྱ།

དེས་ཀྱང་ཨ་ཉེས་ཁ་ཞེས་བརྗོད་ཅིང་ཡོངས་སྤོང་གི་སྤྱབས་སུ་གཞུག་
 བར་བྱ་སྟེ། རྣམ་པར་སྤྱང་མཛད་གྱི་བདག་ཉིད་ཏུ་སོན་པའོ། །དེས་ཀྱང་ལངས་
 དྲི་དེ་ལྟ་བུ་ཉིད་གྱིས་སྦྱིན་པར་བྱའོ། །དེ་དག་ནི་གསང་བའི་དབང་བསྐྱར་བ་སྟེ།
 རྩོམ་ཅིང་འག་རྣམས་པར་དག་པའོ། །དེའི་རྗེས་ལ་སློབ་མཁུ་ལག་ཏུ་སྟེ།

ཕུག་རྒྱུ་ལག་དྲ་གཏད་བྱ་ཞིང་།

དེ་བཞིན་གཤེགས་ནམས་དབང་པོར་བྱས།

[illegible]

ཐུ་མ་རྩི་ཅན་གྱིས་བརྩོད།

འདི་ནི་བྱུང་བཅུང་ལེགས་པ་ཡིན།

སངས་བྱེད་ཀྱི་སྐྱེས་པ་དྲན་པར་གསུངས།

འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བའི་རྣལ་འབྱོར་གྱིས།

‘ཕྱི་དཔེར་’ (ཕྱི་ཅི་ཏི་) རྒྱ་མཐུ་ལྟ་། ལྷ་མོ་ལམ་ས་མི་དཔོན་པ་ཡིས། ² ལྷ་མོ་གཙང་པ།

[illegible]

དམ་པའི་བདེ་བ་ཡང་དག་བཅུམ།

འཇིག་རྟེན་གསུམ་འདི་དག་པ་ཏེ།

གཞན་གྱིས་ཀྱང་ནི་སངས་བྱུང་མིན།

དེ་བས་སྒྲུབ་ཅིག་མི་གནས་པར།

ཁྱེད་ཀྱིས་ནམ་ཡང་བྱ་བ་མིན།

འདི་ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི།

རིག་པའི་བདུལ་བྱས་ལྷ་ན་མེད།

མྱོངས་པ་གང་ཞིག་འདྲ་བྱེད་པ།

ཐཱ་མེད་དངོས་ལྷན་འབྲུང་མི་འབྲུང་།

ཞེས་བཟོད་ལ་སྒྲོབ་མཛི་ཕྱིར་དེ་སྒྲིག་བར་བྱའོ། །དེ་ནས་རང་སྒྲུའི་
 བདག་པོའི་ནལ་འབྱོར་གྱིས། དེའི་མཚོག་མ་དང་། སྒྱིར་ག་དང་། ལྗེ་བ་
 དང་། གསང་བ་དང་། བརྒྱ་ནམས་སྤྱང་སྤུང་བ་རི་ལྷ་བ་བཞིའི་དྲ། ཡོ་རྒྱུ་ལྷ་ཉི་
 ཞེས་བཟོད་དེ་ག་སྤྲགས་ཀྱི་ཚོགས་སྤྱ་བྱའོ། །དེའི་རྗེས་ལ་སྒྲི་གིས་ཨ་ས་བསྐྱ་
 དང་རྟེ་རྟེ་མེ། དེ་དག་གི་རྟེ་འབྲུ་ལ་ཡང་ཨ་དང་ཡོ་ཡིག་གོ། །བྲ་ག་སྒྲོར་ཡང་
 སྤྲ་སེར་པོ་བསམ་བར་བྱས་ལ།

[illegible][illegible]

༡ ལྷ་མོ་རང་ཉིད་ལྟེན།   ༢ ལྷ་དཔེར་ (མེན་) མགོ་པོ།   ༣ ལྷ་དཔེར་ ལྷ་ལྷ་ལྷ།

୧ ଶ୍ରୀନିକଟଂ । (ମହାଶୟା) ବିଶେଷଂ । ୨ ଶ୍ରୀନିକଟଂ । ୩ ଶ୍ରୀନିକଟଂ । ୪ ଶ୍ରୀନିକଟଂ । ୫ ଶ୍ରୀନିକଟଂ । ୬ ଶ୍ରୀନିକଟଂ । ୭ ଶ୍ରୀନିକଟଂ । ୮ ଶ୍ରୀନିକଟଂ । ୯ ଶ୍ରୀନିକଟଂ । ୧୦ ଶ୍ରୀନିକଟଂ ।

ཐུ་དམེ་ལྟར་བཞག་ཡོད།

དེ་ནས་བླ་མ་གར་གཡོན་གྱི་ཅ་གནས་པ། རོ་རྩེ་དབྱིངས་ཀྱི་དབང་
 ལྷུག་མ་ཞེས་བྲ། ཅུང་ཟད་སོར་སོས་བསྐྱེད་བྲས་ནས། དེ་ཡིས་ཀླ་མ་འི་
 བཀའ་ལས་ཤེས། དེའི་རྩེས་ལ། ཡོས་བདུན་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་ལྟ་
 ཀོ་ཉ་ཀོ། ཞེས་དཔལ་བ་བཅས་བར་བྲོ། ।

མཁའ་ཁམས་རོ་རྩེ་ཡང་དག་སྐྱོར། ।
 དེག་བས་ངོ་མཚར་ཆེན་པོ་ལས། ।
 བཀའ་ཞིག་བདེ་བ་སྦྱེས་ཀྱི་བ་དེས། ।
 མཚོག་དུ་དཔལ་བར་དེས་བྱེད་བའོ། ।
 མཚོག་དང་དཔལ་བྲལ་དབྱས་སྐྱ་ནི། ।
 མཚོན་ཞིང་ལྟོས་ལ་བདུན་བར་གྱིས། ।

ཞེས་བས་ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དབང་བསྐྱར་བས་བྲུག་ས་རོ་རྩེ་ནས་
 བར་དག་བར་བྱེད་བའོ། དེ་ནས།

ཇི་སྐད་གསུངས་པའི་ཆོ་གས་དབང་བསྐྱར་སྐྱོན།
 སྐྱོབ་མའི་མོས་པས་ཡིད་ཀྱི་ཡང་དག་ཤེས། ।
 ཟབ་ཅིང་བྱ་ཆེད་ཚུལ་ལ་མོས་གྱུར་ན། ।
 དབང་བསྐྱར་རིན་ཆེན་ཆོག་གི་སྐྱོན་བར་བྲ། ।
 དཔལ་བ་བདེ་བ་ཅུང་ཟད་བདེ། ।
 མཚོག་དུ་དཔལ་བ་དེ་ལས་ལྷག། ।

१ རྩེ་ཡང་། २ རྩེ་དཔེར་། སྐྱོབ་མས་ཞེས་ཀྱང་འདུག ३ རྩེ་པོ་། བསྐྱེད།

དཔལ་བྲལ་ཆགས་དང་བྲལ་ཉིད་དེ། ।
 ལྷན་ཅིག་སྦྱེས་དཔལ་ལྷག་མའོ། ।
 དང་པོ་དེག་བར་འདོད་བ་དང་། ।
 བཀྱིས་བར་བདེ་བར་འདོད་བ་སྦྱེ། ।
 བསྐྱེས་བ་ཆགས་བ་ཉམས་བ་སྦྱེ། ।
 དེ་ནས་བཞི་བ་བསྐྱོམ་བར་བྲ། ।
 རྣམ་བ་སྐྱ་ཆོགས་དང་པོའི་དཔལ། ।
 མཚོག་དུ་དཔལ་བ་རྣམ་བར་སྦྱིན། ।
 དཔལ་བྲལ་རྣམ་བར་ཉིད་ཀྱི་བ་སྦྱེ། ।
 ལྷན་སྦྱེས་མཚན་ཉིད་བྲལ་བའོ། ।
 རྣམ་བ་སྐྱ་ཆོགས་སྐྱ་ཆོགས་བཞེད། ।
 འོ་དང་འཁྱུད་བ་ལ་སོགས་ལ། ।
 རྣམ་བར་སྦྱིན་བ་དེ་ལས་བསྐྱོབ། ।
 བདེ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཉེར་ལོངས་སྐྱོད། ।
 རྣམ་བར་ཉིད་ཀྱི་བ་གྲོགས་སྐྱ་བཞེད། ।
 བདག་གིས་བདེ་བ་ཞོས་བའོ། ।
 མཚན་ཉིད་བྲལ་བ་གསུམ་ལས་གཞན།
 ཆགས་དང་ཆགས་བྲལ་རྣམ་བར་སྐྱངས།

དེས་ན་འདི་སྐད་དུ་གསུངས་དེ།

१ རྩེ་དཔེར་། (ལྷན་བྲུག་) དག་མཚོད། २ རྩེ་ཆེད། ३ རྩེ་པོ་། དེས་ལ། འདོད་ཀྱི་དཔེ་ལྟར་བཞག་ཡོད།

འདྲོད་ཆགས་མ་ཡིན་ཆགས་བྲལ་མིན།
དབྱ་མར་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་དེ། །
གསུམ་པོ་སྤངས་པས་འདི་ཉིད་ན། །
ལྷན་ཅིག་སྦྲིས་པ་རྟོགས་པར་བརྟེན། །

ཅེས་དབང་བསྐྱར་བ་ཐོབ་པ་ནི་བྱ་བ་བྱས་པའོ་ཞེས་བརྗོད་དེ།

དེང་དུས་བདག་ཆོ་འབྲས་བྱར་བཅས། །
བདག་གིས་གསོན་པ་འབྲས་བྱ་སྟེ། །
དེ་རིང་སངས་རྒྱས་རིགས་སུ་སྦྲེས། །
བདག་ནི་ད་ལྟར་སངས་རྒྱས་སྦྲེས། །

གཞན་ཡང་འདིར་དེ་བཞིན་གཤམ་གསུམ་པ་ནམས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་
བཀའ་དགྲིལ་འཁོར་དུ་འཇུག་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། དབང་བསྐྱར་བ་སོ་སོ་
ལ་སྤྲོད་པའི་དེ་དག་གིས་གསུམ་དང་ཡོན་དབྱལ་བར་བྱའོ། །མ་འབྱོར་བར་གྱུར་
ན་དང་པོ་དང་བར་མ་དང་ཐ་མར་དོ། །ཐམས་ཅད་དུ་འབྱོར་པར་མ་གྱུར་པའི་
ཕྱོགས་ལ་ནི། ཀྱན་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་བྱས་དེ། ཐོག་མ་ཉིད་དུ་གོས་གསུམ་
དང་ཡོན་གྱི་བར་དུ་དབྱལ་བར་བྱའོ། །ཡང་མ་འབྱོར་ན་ཆེ་ལྟར་གང་རུང་བ་
སྟེ། ལྷ་དང་འཕག་ནམས་དེ། རས་པ་ལ་འཇམ་པོ་འདྲི་ལྷན་མཐོན་པོ་དང་།
གསེར་གྱི་སོར་གདུབ་ངེས་པར་དབྱལ་བར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྲིན་སྟེག་དང་^२
རབ་དུ་གཞན་པ་ལ་ཡང་ངོ་ཞེས་བའོ། །དེ་ནས།

१ ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ རལ། २ ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ (ཉོམ་ཅུམྱི) སྦྲིན་སྟེག་གསུམ།

སྦྲིན་སྟེག་བྱ་ཞིང་གདོར་མ་སྦྲིན། །
འགྲོ་མཆོག་ནམས་ཀྱང་གདུལ་བྱ་ཞིང་། །
དེ་ཆེས་དག་འདུན་ཆོས་སྟོན་བྱ། །
མགོན་མེད་མོངས་པ་ཆོས་པར་བྱའོ། །

ཞེས་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེ་དང་རྗེ་རྗེ་རྗེ་ལྷ་བྱ་དང་བཅས་པའི་

ལག་པར་བྱའོ། །དེ་ལ།

རྗེ་རྗེ་སོར་ནི་བརྒྱད་ནས་བཅས་ས། །
ཉི་ཤུ་ཅུ་གཉིས་ཀྱི་གྲངས་མཉམ་བྱ། །
རྗེ་རྗེ་བརྒྱད་ནི་ཚུལ་ལས་བྱས། །
གསེར་དང་ར་གན་སོགས་ཀྱི་འབྱུང་བའོ། །
རྗེ་རྗེ་ཞེས་བྱ་ནམ་པ་གསུམ། །
ཅེ་གསུམ་ཅེ་ལྷ་ཅེ་དགྲ་བའོ། །
ཡང་ན་ནམ་པ་གཉིས་དབྱེ་སྟེ། །
ཞི་དང་མ་ཞིའི་དབྱེ་བས་སོ། །
བཞི་པ་སྟེ་ཆོགས་རྗེ་རྗེ། །
ཅེ་མོ་ལྷ་པ་གདོང་བཞི་བའོ། །
དབྱས་མ་གཟུང་ཀྱི་བའི་གནས་ཡིན་དེ། །
མཐའ་ཡི་ཅེ་མོ་དེ་ཡི་ཆད། །
ཅུ་སྦྲིན་སྟེལ་པ་མཐའ་དང་མཐའ། །

१ ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ (ཉོམ་ཅུམྱི) བཅུ་གཉིས། २ ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ ལ་སོགས། ३ ལྷ་པོ་ བཅུང་།

རྩ་མིན་ཁ་ནས་བྱང་བའོ། །
 ཁ་སྒྲིམ་ཅེ་མོ་བགས་ཀྱིས་ལྷ། །
 ཅེ་མོ་གྲུ་ཞིང་རིམ་གྱིས་ནོ། །
 ལྷོགས་ཀྱི་ཆ་ལས་མ་འདས་བ། །
 དབྱས་མའི་རྩ་ནི་ནས་ཀྱི་དབྱིབས། །
 རྩ་བཞི་ཡི་ནི་བར་དག་ཀྱང་། །
 དབྱས་ཀྱི་རྩ་དང་བར་མཚམས་བ། །
 རྩ་ཆེ་དང་ནི་ཆེས་མཐུན་བར། །
 རྩ་དང་སོར་རྩ་གཉིས་ཆ་བསྐྱེད་གྱི། །
 ཅེ་མོ་ཕན་ཚུན་མཉམ་བྱ་ཞིང་། །
 དབྱས་མ་ལ་ནི་ཆུང་ཟད་བསྐྱེད་། །
 རྩ་བསྐྱེད་ཅེ་བའི་ཡན་ལག་དུ། །
 བསྐྱེད་ཁ་བྱེད་རྩ་རྩ་རྩ་བསྐྱེད་། །
 དབྱས་ཀྱི་ཆ་ནི་ཆུང་ཟད་ཅམ། །
 རྩ་རྩ་ལས་ནི་རྩ་གྲུ་བར་བ། །
 ཕན་ཚུན་མཉམ་པའི་རྩ་གྲུ་མ་ནི། །
 རིམ་གྱིས་ཉིས་འབྱུང་མཐོན་པོར་བ། །
 རྩ་སྐྱེས་འདབ་མ་བསྐྱེད་མཐོན་པའི། །

༡ ལྷོ་མོ་ རྩ་སྐྱེས་ཅེ་མོ་བག་གིས་ལྷ། ༢ ལྷོ་མོ་ རྩ་ རྩ་སྐྱེ་ ལྷོ་མོ་ རྩ་སྐྱེ་

ཁ་ནི་རྩ་བར་བྱང་བ་གཉིས། །
 ཞེས་པ་ནི་རྩ་ཆེ་མཚན་ཉིད་དོ། །
 རྩ་བྱེད་རྩ་གྲུ་ཆ་གྲུ་ནས་ཞུ། །
 རྩ་ལ་ཆ་བཞི་དག་པ་ཡི། །
 ཁར་བའི་རང་བཞིན་ལས་ནི་བ། །
 ལེན་ནི་ལེན་ལས་བསྐྱེད་པ་ཡིན། །
 རྩ་བྱེད་རྩ་ནི་ནང་གི་ཁར། །
 ཞེང་ནང་རྩ་ཆ་མཉམ་པར་བ། །
 ཁ་བྱེད་ལྷོ་མོ་བསྐྱེད་ཆ་ཡིན། །
 ལེན་ལ་བྱེད་པའི་ཆ་དང་ནི། །
 རྩ་གྲུ་ཆ་ནི་གཉིས་ཡིན་དེ། །
 རྩ་སྐྱེ་ཞེས་པ་བཞི་པ་བ། །
 ལེན་དེ་སྐྱེ་བྱི་རྩ་ཆེ་བྱེད། །
 ཉིད་དེ་རྩ་ཆེ་བྱེད་འདྲ་བ། །
 རྩ་སྐྱེ་སོར་བསྐྱེད་ལ་སོགས་པའི། །
 རྩ་བྱེད་རྩ་ཆེ་མཐུན་པར་སྐྱེ། །
 རྩ་ཟད་རྩ་སྐྱེས་ཁ་བྱེད་པའི། །
 ཁའས་ཡང་ན་ཁ་ལ་མཚུ། །
 ཞེས་པ་ནི་རྩ་བྱེད་མཚན་ཉིད་དོ། ༡༠ །

༡ ལྷོ་མོ་ རྩ་སྐྱེ་ རྩ་སྐྱེ་ (རྩ་སྐྱེ) ལྷོ་མོ་

ཤར་དུ་དཀར་པོ་ཆེན་པོ་སྟེ།
 མྱོང་ནི་སེར་པོ་དང་ལྷན་པས།
 ཉུམ་གྱི་ཆར་ནི་དམར་པོ་འོ།
 བྱང་དུ་ལྷང་གྲུ་དང་ལྷན་པར་༥
 ཡོན་དུ་ལྷང་འོ་དེ་ལྷང་བའི།
 དབྱས་གྱི་ཆར་ནི་ཡང་དག་གི།
 དེ་ལ་ཕྱག་རྒྱ་དགོད་པར་བྱ།
 ལས་གྱི་ཆོ་ག་མཐོང་ནས་ནི། ༢༢
 ཉུམ་དུ་ཕྱག་རྒྱ་མཐོང་མཉམ་པ།
 ཕྱག་རྒྱ་དེ་ཉིད་ཉུམ་དུ་བྱི་༥

རྒྱལ་ཚོན་གྱི་ས་མཁའི་ཁ་དོག་གི་དབྱེ་བ་བཞི་དེ་ན་དུ་.....
 གསུངས་པ། ཤར་དུ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་གོ་སྟོང་༥

ལས་གྱི་ཆོ་ག་མཐོང་བ་ཡིས། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་རྒྱ་ར་
 རིགས་པར་ཉི་མ་དང་། ལྷ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་གནས་པའོ། རྫོང་ཞེས་བ་
 ཉི་ཅེ་ལྷ་པའོ། འཁོར་ལོ་ནི་ཅེ་བས་བརྒྱད་པའོ། རྫོང་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་
 བྱ་བ་ནི་རིན་པོ་ཆེ་སེར་པོ་ཆ་དགྲུ་བ་དང་། བསྐྱར་པོ་དང་། རལ་གྱི་ལྷང་
 གྲུ་སྟེ་ནང་གི་རིས་པའི་ཕྱོགས་ནམས་སྟེ། མཚམས་ནམས་སྟེ་ནི་འཁོར་
 ལོ་དང་། རྫོང་དང་། བསྐྱར་དང་། ལྷ་ལ་ནམས་སོ། རྫོང་ལ་གྱི་རིས་

༡ ལྷ་ལ་གྱི། ༢ ལྷ་ལ་གྱི། (ལྷ་ལ་གྱི།) ལྷ་ལ་གྱི། ༣ ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི།
 ༤ ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི།
 ༥ ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི།

དེ་ལི་དཀྱིལ་དུ་རྫོ་རྫོ་གི།
 ཤར་དུ་འཁོར་ལོ་ཡང་དག་གི།
 དེ་ལྷ་བྱ་བ་སོགས་པ་བཅུ།
 ཕྱག་མཚན་ཀྱན་དུ་ལྷ་དང་མཚུངས། ༢༣
 དེ་ལ་འདི་ལི་དག་གཞན་ནི།
 དེ་ལི་ཡུ་བའི་ཆད་དུ་བྱ།
 ལྷ་གང་དང་ནི་ལྷན་པར་བྱ།
 དེ་ལི་དཀྱིལ་འཁོར་ཅེ་མོ་ནི།
 སེར་བཞི་པོ་ལ་ལྷ་ལ་པོར་བྱ། ༢༤

བའི་སྟེ་ནམས་སྟེ་ནི་པོ་བ་ནག་པོ་དང་། དབྱུག་པ་དཀར་པོ་དང་། བསྐྱར་
 དམར་པོ་དང་། རལ་གྱི་ལྷང་གྲུ། རྫོང་ལ་གྱི་འཁོར་ལོ་ལྷ་ལ་སོགས་པ་
 ཡང་པོར་བ་ནམ་པ་བཞི་འོ། ཕྱག་མཚན་ཀྱན་དུ་ལྷ་དང་མཚུངས། ཞེས་
 བྱ་བ་ནི་ལྷ་ནམས་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་གཙོ་བོ་ལྷ་མཐོག་གོ་༥ ༢༥-༢༦

དང་པོ་ལྷ་ལྷ་གང་ཅམ་ཞེས་བའི་འོག་ན་གནས་པའི་རིན་ཆེན་སེར་
 གཉིས་པ་དང་། རྫོང་སེར་དུག་པ་པོར་བ་སྟེ། ཡུ་བ་ལྷ་གང་གི་ཆད་དོ།
 རིན་ཆེན་དུ་ཡུ་བའི་ཆད་དུ་གནས་པ་སྟེ། སྐར་མ་གྱིས་བཅིངས་པ་སེར་
 བཞི་བ་ལས་ཉི་མེད་དུ་དཀྱིལ་འཁོར་ཞེས་བ་སྟེ་ལྷ་ལ་བཞི་པའོ། རྫོང་ལ་མམས་
 ཅད་ཀྱི་ཆད་རྫོང་ཅམ་ཞེ་ན་གསུངས་པ། སེར་བཞི་པའི་ཆད་ཅེས་པའོ༥

༡ ལྷ་ལ་གྱི། (ལྷ་ལ་གྱི།) ལྷ་ལ་གྱི། ༢ ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ༣ ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི།
 (ལྷ་ལ་གྱི།) ལྷ་ལ་གྱི། ༤ ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ༥ ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི།
 ༦ ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི།
 ༧ ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི། ལྷ་ལ་གྱི།

གཤིང་དུ་སོར་གཉིས་ཟབ་པ་ལ།
 དེ་ལ་སོར་ཕྱེད་མཆར་བྱས་པ་ལོ།
 ཁ་ནི་མཐེ་བོ་འི་ལྷོ་གང་ལ།
 དེ་ལ་སོར་གཅིག་ཙ་ཟབ་པ། ༡༣།
 ལྷགས་གཟར་པ་རྒྱུ་འདབ་འདྲ་བའི་།
 ལྷན་འདི་ཅ་ནི་རབ་དུ་བཟླགས།

གཤིང་དུ་སོར་གཉིས་ཞེས་པ་ནི་སོར་བཞི་པ་དང་ལྷན་པ་ལ་སོར་གཉིས་གཤིང་དུ་བྱ་བ་ལྟེ། ཞེང་དུ་སོར་བཞི་པ་ལ་གཤིང་དུ་སོར་ཕྱེད་ཆོར་པ་བྱ་བ་ལྟེ། དཀྱིལ་དུ་ནི་ཅེ་གསུམ་པའི་རྩེ་ཆེ་སོར་གཉིས་པའོ་ཞེས་པ་ལྟེ། མན་ངག་གོ། བཅུད་འཛམ་ཁྲུང་བྱ་ཞེས་པ་ནི་དགང་གཟར་གྱི་མགོ་ཆོར་གནས་པ། པརྒྱའི་འདབ་མའི་ནམ་པ་ཞེང་དུ་སོར་བཟླད་པ། ཟབས་སུ་སོར་གཉིས་པའི་དབྱས་སུ་ལྷན་སོར་བཞི་པ་བཀོས་པར་གནས་པའི་རྩེ་ཆེ་ཅེ་གསུམ་པ་གསུམ་པ་ལྟེ། སོར་བཞིའི་ཆད་ཀྱི་དགང་གཟར་ལ་མར་འཛམ་པའི་རྩེ་དུ་སོར་ཕྱེད་ཀྱི་བྱམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སོར་ཕྱེད་དེ་བཅུད་འཛམ་ཁྲུང་བྱའོ། འདི་ལྟ་བུ་འདི་ནི་ལྷན་པའི་ཆད་ཀྱི་དགང་གཟར་རོ། ༡༣།

ལྷགས་གཟར་པ་རྒྱུ་འདབ་འདྲ་ཞེས་པ་ནི། ལྷགས་གཟར་ལྷན་ཕྱེད་དང་གཉིས་པ་ལྟེ། དེ་ཡང་འོག་དུ་རྩེ་ཆེ་ཅེ་ལྷ་པ་སོར་གཉིས་པ་དེའི་འོག་དུ་རིན་པོ་ཆེ་སོར་གཅིག་པའོ། འདི་ལྟེང་དུ་ལྷ་པ་ལྷན་གང་པའོ། འདི་ལྟེང་

༡ ལྷ་དཔེར་སོར་གཉིས། ༢ ཆོགས་བཅུད་འཛམ་ཁྲུང་གི་པའི་པར་རིམ་ལྷན་པའི་པར་བཞག་ཡོད། ༣, ༤ ལྷ་དཔེར་༡ ལྷ་དཔེར་༡ (བཅུ་དྲུག་) ཅེ་ལྟ། ༥ ལྷ་དཔེར་༡ (དུམ་ལྷག་) སོར་གཉིས།

དཀྱིལ་འཁོར་དུ་ནི་མ་ལྷགས་དང་།
 མཆོས་མེད་ལྷ་ནི་བྱས་པ་དང་། ༡༤།
 སེམས་ཅན་སྟོག་ནི་གཅོད་པ་དང་།
 ཉ་དང་ལ་ནི་མངོན་ཟ་དང་།
 ཆང་ལ་མངོན་པར་དད་པ་དང་།
 ཆད་ལྷའི་བདུལ་ལྷགས་འཛོན་པ་དང་། ༡༥།
 མངོན་པར་དབང་ནི་མ་བཟླར་དང་།
 ཀྱན་དུ་འཁྲུམ་ཞིང་ཕྱོད་པ་དང་།
 ལྷོང་གི་སྒྲ་མི་ཕྱེད་པས་ཀྱང་།
 གཤམ་ཆེ་ཆེ་གསུམ་ལྷན་ལྷེའོ།
 གཤམ་ཆེ་ཆེ་གསུམ་ལྷན་ལྷེའོ།
 ལྷགས་ལྷན་ལྷེའོ། ༡༦།

དུ་ཡང་སྒྲ་རགས་སོར་གསུམ་པས་ཉེ་བར་བཟླན་པའོ། འདི་ལྟེང་དུ་སོར་དུག་པའི་ཆད་ཀྱི་བཅུད་འཛམ་ཁྲུང་ལྷན་པའོ། འདི་ལྟེང་ཅེ་གསུམ་སོར་གསུམ་པས་ལྷགས་གཟར་རོ། ལྷན་པའི་ཆད་ཀྱི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་བཟླན་པའི་རྩེ་དུ་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་ནི་མ་ལྷགས་ཞེས་བྱ་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟེ། ༡༤-༡༥།

གཤམ་ཆེ་ཆེ་གསུམ་ལྷན་ལྷེའོ། འདི་ལྟེང་ཅེ་ལྷ་པ་ལྷན་ལྷེའོ། གཤམ་ཆེ་ཆེ་གསུམ་ལྷན་ལྷེའོ། དབང་པོ་མཆོག་གི་ལྷ་དང་འབྲས་བུའི་ཅུལ་རྩེ་ཆེ་སེམས་དབང་ཉིད་ཀྱིས་མཆོག་ཉོ་ཞེས་པའི་རྩེ་དུ་ལྷ་པ་ལྷན་ལྷེའོ། ༡༦།

༡ ལྷ་དཔེར་སོར་གཉིས། ༢ ཆོགས་བཅུད་འཛམ་ཁྲུང་གི་པའི་པར་རིམ་ལྷན་པའི་པར་བཞག་ཡོད། ༣ ལྷ་དཔེར་༡ ལྷ་དཔེར་༡ (བཅུ་དྲུག་) ཅེ་ལྟ། ༤ ལྷ་དཔེར་༡ (དུམ་ལྷག་) སོར་གཉིས། ༥ ལྷ་དཔེར་༡ (དུམ་ལྷག་) སོར་གཉིས། ༦ ལྷ་དཔེར་༡ (དུམ་ལྷག་) སོར་གཉིས། ༧ ལྷ་དཔེར་༡ (དུམ་ལྷག་) སོར་གཉིས། ༨ ལྷ་དཔེར་༡ (དུམ་ལྷག་) སོར་གཉིས། ༩ ལྷ་དཔེར་༡ (དུམ་ལྷག་) སོར་གཉིས། ༡༠ ལྷ་དཔེར་༡ (དུམ་ལྷག་) སོར་གཉིས།

རི་རབ་རི་ཡིས་མནན་བ་ཡི།
 མོར་འཛིན་དེ་ནི་བསྐྱེས་བར་བྱ། ३३
 དཀར་པོ་རྒྱུ་པོ་བསེལ་ཆེན་པོ།
 སྒྲིན་བཞིན་དུ་ནི་ཆར་བ་འཛིན།
 བྱ་མཚོ་དུ་མ་རྒྱས་གང་བའི།
 གངས་ཀྱི་རི་བོ་ལྷ་ར་བསེལ་བའི། ३ॣ
 གནས་བཞི་རྩ་ནི་སྒྲོར་བས་ན།
 རྩེ་རྩེ་སྒྲོར་བ་མཐུན་ཡས་དེ།
 སྒྲོབ་མ་རྩེ་རྩེ་བསྐྱེས་བར་བྱ།
 ལྷ་ར་བ་རྩེ་ནི་འབེབས་བར་བྱེད། ३॥

དེ་ལ་འདི་ནི་རྩི་བའི་རྩེ་ཆོ་གའོ།

རྩེ་རྩེ་ཆོས་མི་མགོན་ཆེན་པོ།
 སྒྲོར་བ་མཐུན་ཡས་བདེ་བ་ཆེ།

ལ་གངས་ཀྱི་རི་བོ་ནི་ཁ་བའི་འོ། །འབེབས་ཞེས་བ་ནི་ལྷ་ས་རྩེ་ལ་འབེབས་བའོ།
 ངག་ལ་འབེབས་བའི་དོན་གསུངས་ལ། རྩེ་རྩེ་སྒྲོར་བ་མཐུན་ཡས་སྒྲོར་བ་ཞེས་
 བྱ་བ་སྟེ། མེབས་བའི་སྒྲོབ་མའི་སྒྲེ་ལ་ཡི་གེ་ཨ་རྩེ་དམར་པོ་ཡོངས་སྒྲུ་ལྷ་ར་
 བའི་ཉི་མ་ལ་རྩེ་ཡིག་དམར་པོ་བལྟས་བ་དེ་ཉིད་སྒྲོར་བ་མཐུན་ཡས་སྒྲུ་བལྟ་བར་
 བྱའོ། ३३-३॥

དེ་ལ་ཞེས་བ་ནི། དེའི་རྩེ་སྒྲོར་བ་མཐུན་ཡས་སྒྲུ་རྩེ་གས་ནས་སོ།
 རྩི་བའི་དམ་ཆོག་ཅས་བ་ནི་རྩི་ཞིང་རྩེ་བ་སྟེ། རྩེ་སྒྲོར་དུ་གསུངས་བའི་འབྲུང་

༡ ལྷ་མོ། ༢ ལྷ་རྩེ་དང་འབྲེལ་བ་རྒྱུ་ར་བཞག་ཡོད། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ༣ ལྷ་རྩེ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ༤ ལྷ་རྩེ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ༥ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ༦ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ༧ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

གསུངས་ཤིག་འདོད་ཆགས་ཆོས་ཆེན་པོ།
 དགོ་དང་མི་དགོ་ལེགས་བར་བྱ། ३॥
 ལྷ་གང་ནས་ནི་བཙམས་ནས་ནི།
 རྩེ་རྩེ་སྒྲོར་བ་སྒྲོར་བའི་བར།
 སྒྲོབ་མ་ཆེན་པོ་འཕར་བར་འབྱུང།
 དེ་ནི་དབང་བའི་ཆོ་གའོ། ३॥
 འཛིགས་གཞུགས་རྩེ་ཆོ་ལྷ་མོ་ཆེན་ཉིད་ནི།
 དེ་ནས་ཡང་དག་བཤད་བར་བྱ།
 མ་ནི་འཛམ་བོ་རྒྱངས་བྱས་ལ།
 བདུལ་བྱགས་ཅན་གྱིས་རྩེ་བསྐྱེས་བ་བྱ། ३॥
 སྒྲོབ་མེད་ལྷ་མོ་དེ་བཞིན་གྱི།
 ལྷ་རྩེ་ཉིན་ཉིན་ལ་ལ་སོགས།
 ལྷ་མོ་དང་ནས་བའི་ལོ་མ་དང།
 ལྷ་མོ་དེ་བཞིན་རྩེ་གེ་སར། ३॥

བ་བཞི་པོ་བསྐྱེས་པས་རང་གི་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྒྲོབས་ལས་གང་ཡང་ཅུང་.....
 བའི་སེམས་བཀྲུག་བ་གང་གི་དགས་དེ་བསྐྱེས་བའི་དོན་དུ་ལྷ་གང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
 སོགས་བའོ། ३॥-३॥

དེ་ནས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་བ་ནས། རིན་ཆེན་ཅོད་བན་སོར་དུ་གྱུ་
 ༡ ལྷ་མོ། ༢ ལྷ་རྩེ་དང་འབྲེལ་བ་རྒྱུ་ར་བཞག་ཡོད། ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ༣ ལྷ་རྩེ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ༤ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ༥ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ༦ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ ༧ ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་

དང་པོར་དཀར་པོར་བྲི་བར་བྱ། །
 ཁ་དོག་གཞན་གྱིས་དེ་ནས་བསྐྱོམ། །
 རོ་རྒྱས་དང་ནི་བཙག་དག་ལས། །
 བྱ་སྤྱེགས་ལྟ་བུའི་མདོག་དུ་འགྱུར། ༣༠ །
 ཡུང་བ་དེ་དང་རྩམས་དག་ལས། །
 དེ་བཞིན་ཁ་དོག་ལྷང་གྱུར་འགྱུར། །
 སྤོན་པོ་དག་ནི་རྩམས་གྱིས་བྱ། །
 དེ་བཞིན་དུ་བས་ནག་པོ་འོ། ༣༡ །
 ལྷོང་རོས་གྱིས་ནི་སེར་པོ་སྤྲེ། །
 དམར་པོ་དེ་བཞིན་མཚལ་གྱིས་སོ། །
 དེ་ལ་བེལ་བའི་སྤྱིང་པོ་བཞག། །
 ཉ་ཅང་ཉུང་དང་མང་བ་མིན། ༣༢ །
 མང་ཉ་ན་ནག་པོར་འགྱུར་བ་སྤྲེ། །
 ཉུང་ན་དེ་བཞིན་འབྱུང་བར་འགྱུར། །
 གཞུགས་ནི་ཁྲོ་དང་ཞི་བའོ། །
 མཚན་ཉིད་དག་ནི་བཤད་བར་བྱ། ༣༣ །
 རིལ་བ་ཞི་བར་གསུངས་བ་སྤྲེ། །
 ཁྲོ་བོ་སྤྱོམ་ལ་བྱང་བར་བཤད། །

༡ ལྟ་པ། ༢ ལྟ་པ། ༣ ལྟ་པ། ༤ ལྟ་པ། ༥ ལྟ་པ། ༦ ལྟ་པ།

ལྟ་ནི་སེར་བཞི་བྲི་བ་སྤྲེ། །
 དབྱལ་བ་གོས་གོ་མཆུ་དེ་བཞིན། ༣༤ །
 མགྲིན་པ་འགྲམ་པ་དེ་བཞིན་མཚན། །
 སེར་བཞི་དག་དུ་བྲི་བ་ཡིན། །
 ཉི་ཤུ་ཙ་བཞི་ལག་བ་ལ། །
 བྱིན་དུ་སེར་ནི་ཉི་ཤུ་ཡིན། ༣༥ །
 ལག་བ་ཀླང་བ་གདོང་ཇི་ལྟར། །
 མིག་ནི་མཐེ་པོང་གང་ཅམ་སྤྲེ། །
 ལྟ་བ་གཉིས་ལ་སེར་གཉིས་བསྐྱེད། །
 འབྲས་བྱ་གཉིས་ལ་དེ་བཞིན་བཞི། ༣༦ །
 མཆུ་ནི་སེར་གཉིས་བསྐྱེདས་བའོ། །
 ལྟ་བར་སེར་གཅིག་ཟབ་བ་ཡིན། །
 ལྟས་ནི་མགྲིན་པ་པོར་བ་ཡི། །
 གདོང་ནི་གསུམ་འགྱུར་ལྟས་ལ་དགོད། ༣༧ །
 རལ་བ་ཙེད་བན་དེ་ཡི་ཚད། །
 རིན་ཆེན་ཙེད་བན་སེར་དུག་པའོ། །

བ། །ཞེས་བྲི་བའི་བར་དོགས་བར་སྤྱེ་ཞེས་བ་སྤྲེ་མ་བཤད་དོ། ༣༨-༣༩ །

གཞོད་སྤྱིན་མོ་བསྐྱེད་བའི་དོན་དུ་གསུངས་བ། དེ་ནས་ཞེས་བྲི་བ་
 ལ་སོགས་བ་སྤྲེ། གཞོད་སྤྱིན་མོ་ནི་བསྐྱེད་དུས་སྤྱེ། །ཞེས་བྲི་བ་ནི་གཞོད་སྤྱིན་

༡ ལྟ་པ་པོར་ (ལྟ་པ་པོར་) ལྟ་པ་པོར་། ལྟ་པ་པོར་།

རལ་པ་གཅིག་མ་རབ་སྐྱབ་ཐབས། |
 དེ་ནས་ཡང་དག་བཤད་པར་བྱ། ༢༤ |
 གནོད་སྐྱོན་མི་ནི་སྐྱབ་འདོད་པས། |
 རལ་པ་གཅིག་མ་རབ་སྐྱབ་ཐབས། |
 ཕྱག་གཉིས་པ་ལ་ཞུས་གཅིག་སྟེ། |
 གྱི་གྲག་དང་ནི་ཐོད་པ་ལ། ༢༥ |
 ཤིན་ཏུ་སྐྱོས་ལ་མདོག་སྟེ་བ། |
 དཀྱིལ་འཁོར་དབྱས་སྐྱབ་སྐྱོམ་པར་བྱ། |
 རྒྱུ་ལ་ནི་ཤར་དུ་བསྐྱོམ། |
 བསྐྱར་སྟེ་བྱུགས་སྟེ། ༢༦ |
 ཅུ་དབང་ཉུང་དུ་དགོད་པར་བྱ། |
 བྱང་དུ་ན་ཆ་ཀོས་ཀོ་འཕྱང་། |
 མེ་ལ་སོགས་པའི་མཚམས་དག་དུ། |
 གནོད་སྐྱོན་མི་བཞི་རབ་བསྐྱོམ་བྱ། ༢༧ |
 ཀྱུ་དཔྱད་དེ་ཉེ་མོ་བོ་ནོ། |
 སྐྱུ་དཔྱད་ཆེ་ག་བཞིན་དགོད་། |

མོ་བསྐྱབ་པར་འདོད་པའི་དུས་སྟེ་སྐྱོན་མི་ཆེ་ཞེས་སྐྱབ་མཐོ། |ས་ཚོན་མ་
 གསུངས་པ་ཡང་མན་ངག་གི་སྐྱོ་ཡིག་ལས་སྐྱེས་པའོ། |དེ་ཡང་གཞུང་ཡས་
 ཁང་ཡོངས་སྟེ་ཞེགས་པ་ནི་གཤིན་ཆེ་འི་གཤེད་ཀྱི་གཞུང་ཡས་ཁང་བཞིན་ནོ། |

༡ རྩ་། རྩ་། རྩ་། བཤད་བྱ་བ། ༢ རྩ་། གསེ། ༣ རྩ་། གནོད་པའི་ན། ༤ རྩ་། རྩ་མ་བཞི་བྱ།
 ༥ རྩ་། ཀྱུ་དཔྱད་དེ་ཉེ་མོ་ནོ། ༦ རྩ་། ཅུ་དབང་ཉུང་དུ་དགོད་པའོ། ༧ རྩ་། རྩ་། བསྐྱར་སྟེ་ཆེ་ག་བཞིན་དགོད།
 ༨ རྩ་། མེ་ལ་སོགས་པར་ཆུ་དཔྱད་མཐུན་པར་བཞག་པའོ། ༩ རྩ་། ཅུ་དབང་། (མཐུན་ཏུ་བྱུང་།)
 རྩ་། ཡིག་ནག་པོ།

དེར་ནི་སྐྱོ་བ་ནམ་བསྐྱོམས་དེ། |
 ཐོ་བ་ལ་སོགས་མཉམ་པར་བྱ། ༢༨ |
 འཁོར་ལོ་སྟེ་མ་མཐོང་བ་བཞིན། |
 དེ་བཞིན་མདོག་ནི་རབ་སྐྱར་བྱ། |

འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་ཕྱག་གཉིས་པ་ཡིན་ལ། ཐོ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་ཕྱག་
 ཕྱག་པ་ཉིད་དོ། ༢༨-༣༡།

སྐར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཞེས་པ་ནི་དུལ་ཚོན་བཀྱ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་
 འཁོར་ལོ་མེད་ཆེན་དེ་གཤིན་ཆེ་འི་གཤེད་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་བཞིན་ནོ། |བདག་
 ཐོ་འི་མཚན་མ་འཛོན་ཞེས་པ་ནི་རལ་གཅིག་མ་བཞིན་ཐོད་པ་དང་གྱི་གྲག་.....
 འཛོན་པའོ། |དེ་ནི་འདི་ཡིན་དེ། རལ་གཅིག་མའི་རྣལ་འབྱོར་དང་ཐུན་
 བས་སྐྱབས་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྱམས་ཅང་། མི་སྐྱེ་བར་བསྐྱས་དེ། གང་གི་ཆེ་གཞོད་སྐྱོན་
 མོ་བསྐྱབ་པ་དེའི་ཆེ་གཞོན་ཏུ་མས་བཀལ་བའི་སྐྱོད་པ་ལ་རས་ཁ་ཚར་མ་བཅད་
 པ་ལས་གནོད་སྐྱོན་མོ་བྱིས་པའི་ཐང་ཀ་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་བྱུན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
 བརྒྱན་པ་ལང་ཆེ་སྐྱུ་སྐྱེ་ཆེ་གས་པ་དང་། སྐྱེག་པའི་ཉམས་དང་། མེ་དྲོག་
 དང་། འབྱས་བྱར་བཅས་པའི་བྱ་ངན་མེད་པའམ། བདའས་ཨ་སྐྱེའི་ཤིང་རྣམས་
 གང་ཡང་རྩང་བའི་ཡལ་ག་ལག་པ་གཡོན་པས་འཛོན་ཅིང་གཡས་པས་མཆོག་
 སྐྱོན་པའོ། |དེའི་མདུན་དུ་མེ་དྲོག་དང་། སྐྱེས་དང་། བཤེས་གཙང་ལ་སོགས་
 པ་སྐྱོན་དེ། དབེན་པའི་གནས་སྟེ་རལ་གཅིག་མའི་རྣལ་འབྱོར་དང་ཐུན་པས་

༡ རྩ་། རྩ་། ༢ རྩ་། རྩ་། ༣ རྩ་། ཐོ་དོ། རྩ་། རྩ་། ཐོ་དོ། ༤ རྩ་། ཅང་། ༥ རྩ་། མེ་ལ།
 29

ཕྱག་མཆན་བརྟན་ནི་ལྟར་འཛིན་པ། །

མཁས་པས་ཕྱི་ནས་ཐུགས་བརྒྱས་ཏེ། ལ།

ཐུགས་བརྒྱས་པར་བྱས་ན་ཉི་མ་བདུན་གྱིས་འོང་བར་འགྱུར་རོ། །འོང་བར་གྱུར་
 ན་ནི་ཞིས་པོ་འཛིན་པ་ལྟར་མཆན་ཡོན་ཏེ་ཕྱིན་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་ལས་^༡
 ལྟུང་བར་འགྱུར་རོ། །མ་དང་སྤང་མོ་དང་། རྒྱང་མ་སྤེ་གང་ཡང་རྒྱང་བ་ངེས
 པར་སྐྱེ་བར་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བུས་དེས་ཐ་སྟོན་ཏེ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །གཞན་
 ཏེ་ན་གསོད་^༢པར་བྱེད་ཅིས་སོ། །ཡང་ན་ནག་པོ་འཛིན་བཅུ་བཞི་འཇམ་ བརྟན་པའི་
 མཆོས་གང་ཡང་རྒྱང་བ་ལ་སྤང་ལེབ་ལ་སྤར་བཞིན་ཏེ་བྱི་བར་བྱས་ལ། རལ་གཅིག་
 བའི་ནལ་འབྱོར་ལས་སྤྱིང་གའི་ས་པོན་གྱིས་^༣ བཀྲལ་སྟེ། ཐོ་བ་ལ་སོགས་པའི་
 ཐུགས་བཞིས་^༤ཉི་མ་ཉིད་ཏེ་བཀྲལ་བ་དང་། རི་མོ་ལ་གཞུག་བ་དང་བཅིང་བ་
 དང་། དབང་ཏེ་བྱས་ལ་སྟེ་གནས་ལག་བས་བཀལ་ལ་ཐུགས་བརྒྱས་པར་བྱའོ། །
 གཞན་ཏེ་ཅང་མི་སྐྱེ་བས་སོ། །དེ་ནས་ཉི་མ་བདུན་གྱིས་འོང་བར་འགྱུར་རོ། །
 འོངས་ནས་སྐྱུང་པོ་འཛིན་པའི་ཀྱིས་འདོད་པར་བྱེད་ཅིང་བཅེ་^༥བ་སྐྱེ་མོགས་.....
 པ་ཡང་སྟོན་པར་འགྱུར་རོ། །འཛིགས་པ་ཡང་སྟོན་པར་བྱེད་རོ། །འོན་ཀྱང་
 འཛིགས་པར་མི་བྱ་ཞིང་སྐྱེ་བར་ཡང་མི་བྱའོ། །དེ་ནས་བདེ་ཆུག་ཏེ་གྱུར་པའི་
 རྗེས་ལ་དངོས་གྲུབ་ཏེ་འགྱུར་ཞིང་ནལ་འབྱོར་བ་གང་ཡིན་པར་མངོན་པར་འདོད་
 པ་དེ་དང་ཅེ་བར་བྱེད་རོ། །དེ་ནས་ཀྱང་ས་གྲུབ་ན་དེའི་ཆོ་གཤིན་ཆེའི་གཤེད་

༡ ལྟུང་། ལྟུང་། ༢ ལྟུང་པོ་དང་། ལྟུང་པོ་དང་། ༣ ལྟུང་པོ་དང་། (ལྟུང་པོ་དང་།)
 ལྟུང་པོ་དང་། ལྟུང་པོ་དང་། ༤ ལྟུང་པོ་དང་། ༥ ལྟུང་པོ་དང་། ལྟུང་པོ་དང་།

མོ་ཞེ་གཤམ་ཆེ་འབྲེལ་ཏེ་སྐྱེ་བ། ལ།

ཕྱག་ལྟོ་ནི་རབ་སྐྱེ་བ་ཐབས། །

དེ་ནས་ཡང་དག་བཤད་པར་བྱ། །

གང་ཞེ་གཤམ་ཆེ་མས་པ་ཅམ་གྱིས་ནི། །

འཛིག་དེ་ན་གསུམ་ལ་འཆོ་^༡ལྟས་པ། ལ།

སྐྱེ་མོག་སེར་པོ་ཞལ་བཞི་པ། །

ཕྱག་བཞི་པོ་བྱ་ལ་བཅིབས་པ། །

ཀྱི་ནལ་འབྱོར་རམ་། རལ་གཅིག་མའི་ནལ་འབྱོར་གྱིས་རང་གི་སྤྱིང་གའི་ས་
 པོན་ལས་དེ་ཆེ་ལྟགས་ཀྱི་སྤྱིང་བ་དང་། ལྟགས་ཀྱི་ནམས་ཀྱིས་སྟེ་གནས་སྐྱེ་
 ལ། ཞགས་པས་སྐྱེ་ནས་བཅིངས་དེ་བཀྲལ་ནས་རི་མོ་ལ་གཞུག་པར་བྱའོ། །
 དེའི་མགོ་པོ་ཉིད་ལ་གཤིན་ཆེ་མཐར་བྱེད་བསྐྱེད་པའི་མེ་དང་མཉམ་པར་བསམ་
 པར་བྱ་ཞིང་འོག་ནས་ཀྱང་རི་མས་མེའི་ཐབས་ཀྱང་ཆེ། དེ་ནས་ང་གྲུབ་དང་བཅས་
 པས་དེར་བཀྲལ་སྟེ་གཤེད་ཆེ་གཤེད་པོ་འཛིན་པའི་ཐུགས་པས་རལ་གཅིག་མའི་ཐུགས་
 བརྒྱས་པར་བྱས་ནས་ངེས་པ་ཉིད་ཏེ་ཉི་མ་བདུན་ན་འགྱུར་པར་འགྱུར་རོ། ལ། ༣-༤།

དེ་ནས། ཕྱག་ལྟོ་ནི་རབ་ཏུ་བསྐྱེད། ཞེས་བྱ་བ་ལ་དེའི་དངོས་གྲུབ་
 ནི་ཕྱག་ལྟོ་ཞེས་པ་སྟེ་དེ་ནི་སྤྱིང་པོ་འདོད་པར་བྱེད་པའོ། ལ།

སྐྱེ་མོག་སེར་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གོ་སྐྱེ་སྟེ། ཕྱ་ཡིག་གི་ས་པོན་ལས་
 རྗེས་པ་ཞེས་པ་སྐྱེ་བའོ། །ཕྱག་ལྟོ་ལས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱིང་འབྲུག་པའི་

༡ ལྟུང་པོ་དང་། ལྟུང་པོ་དང་། ༢ ལྟུང་པོ་དང་། ༣ ལྟུང་པོ་དང་། ༤ ལྟུང་པོ་དང་། ༥ ལྟུང་པོ་དང་།

ཐམས་ཅད་ཞལ་གསུམ་ཕྱག་རྒྱལ་བ། །
 སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་ཁྱི་བཀྱུན་བའོ། ༥༠ །
 ས་ཐོན་ཡི་གེ་མོ་ལས་བྱུང་། །
 དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནི་དབུས་ན་བཀྱུལ་ས། །
 ཐམས་ཅད་ཞལ་ནི་གཡོན་བཀྱུང་བས། །
 རི་ཐོང་ཅན་གྱི་གདན་ལ་བཀྱུལ་ས། ༥༡ །
 འོད་ཟེར་ཅན་དང་རི་ཁྲོད་ས། །
 དེ་བཞིན་ཙོར་འཛིན་སྐུལ་བྱེད་ས། །
 མེ་ལ་སོགས་པའི་མཚམས་བཞི་བ། །
 བསྐྱུས་པ་དགོད་བྱ་སྒྲིང་བོ་ལའོ། ༥༢ །
 བྱ་ངན་མེད་དང་ཡལ་འདབ་དང་། །
 འབྲས་ཀྱི་སྒྲེ་མ་དབྱིག་བའོ། །

གཞན་ལ་དགོད། ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཕྱག་གཞན་ལྷག་མ་ནམས་སྤྲོ། །གདོ་ཕྱག་
 གཤམ་ཆེ་གཤམ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་མཚན་མ་འཛིན་བའོ། །སྒྲིང་བོ་བསྐྱུས་
 པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲིང་བོར་གྱུར་བའོ། ༥༠-༥༢།

ཕྱག་མཚན་གྱི་གཙོ་བོ་བསྐྱུས་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ། བྱ་ངན་མེད་
 འདབ་ཅེས་པ་ཕྱི་བ་སྤྱེ། མེ་དོག་དང་འབྲས་ཕྱར་པ་བཅས་པའི་བྱ་ངན་མེད་པའི་
 ཡལ་འདབ་པ། ཡལ་ག་ཞེས་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གིང་གི་ཡལ་གའོ། །དབྱིག་

༡ མེ་ལ་སོགས་པའི་མཚམས་བཞི་བ། ༢ སྐུལ་བྱེད་ ༣ སྐུལ་ ༤ མེ་ ༥ འདབ་ཅེས་ ༦ བྱ་དགོད་ (བད) ཐོ་མ།

སེར་དང་ལྗང་དང་ཡང་སེར་བོ། །
 དཀར་བོ་འི་ལུས་ནི་བསྐྱུས་པར་བྱ། ༥༣ །
 ཀྱན་ཀྱང་ཞལ་གསུམ་ཕྱག་རྒྱལ་བ། །
 དཀྱིལ་འཁོར་དག་དུ་གདབ་པར་བྱ། །
 ཐོ་བ་ལ་སོགས་སྒྲོ་བ་བཞི། །
 བསྐྱུས་པ་མཐོང་བར་མི་འགྱུར་པོ། ༥༤ །

དེ་བཞིན་གཤམ་ལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱ་གསུང་ཕྱགས་གཤམ་ཆེ་འི་...
 གཤམ་ནག་ཐོ་འི་ཀྱུང་ལས་འཇམ་པའི་དོ་རྗེ་སྐྱུལ་པའི་ཐམས་ཞེས་བྱ་སྤྱི་རིམ་.....
 བར་བྱེ་བ་པ་བཙུ་བཞི་བའོ། །

བ་ཞེས་པས་ནི་དབྱི་གྱ་གསུམ་པའོ། །འདི་ནམས་ཀྱང་ཕྱག་གཉིས་པའི་ཕྱིར་
 ན་གཞན་གྱིས་ནི་སྒྲིགས་མཚུབ་ཅན་པོ། །སྐྱ་མདོག་བསྐྱུས་པའི་དོན་དུ་གསུངས་
 པ། སེར་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རིམ་པ་རྗེ་ལྷ་བ་བཞིན་དུ་འོ། །ཐོ་བ་ལ་
 སོགས་པ་ནི་སྐྱར་བཞིན་པོ། །བསྐྱུས་ཞེས་པ་ནི་འདི་ལྷ་བའི་བཅོམ་ལྷན་འདས་
 སོ། ༥༣།

མཐོང་བར་མི་འགྱུར་ཞེས་པ་ལ། ཅ་ཡིག་ནི་བདག་ཉིད་སྒྲིང་རྗེའི་
 དབང་གིས་སྒྲོན་པར་ཡང་བྱེད་དོ། ༥༤།

གང་དུ་འཇམ་པའི་དོ་རྗེ་སྐྱུལ་པའི་ཐམས་སྒྲོན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ལུ་.....
 འདི་ཡང་ངོ་། །ལུ་བཙུ་བཞི་པའི་བཤད་པ་རྗེ་གས་སོ། །

༡ སྐུལ་ ༢ བྱ་དགོད་ ༣ རིམ་པར་བྱེ་བ་མི་འགྱུར་གྱི་

ལེབ་བཅོམ་པ།

འཕགས་པ་ཐུག་པའི་སྐྱབ་ཐབས། |
 དེ་ནས་ཡང་དག་པ་འདྲ་བར་བྱ། |
 གང་ཞིག་བསྐྱོམ་པ་ཅམ་གྱིས་ནི། |
 རྒྱ་ཡི་སྤང་ནས་འགྲོ་འགྲུར་བ། ༡ |
 སེར་པོ་ཞལ་གསུམ་ཕྱག་དྲུག་པ། |
 ས་མོན་ཕུང་ལས་ཡང་དག་ཕྱང་། |
 སྐྱ་ཆེན་ཕྱག་ན་སྐྱལ་བསྐྱམས་པ། |
 མ་བྱ་ལ་ནི་ཞོན་པ་དགོད། ༢ |

ས་མོན་ཕུང་ལས་ཡང་དག་ཕྱང་། ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྐྱབ་བཞིན་དུ་གཞལ་
 ཡས་ཁང་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པའི་རྒྱུ་ལ་སྤྱེ། ཨ་ལ་སོགས་པ་
 རྣམས་ཀྱིས་ནི་མེ་མོང་ལྷ་བུའི་ཡེ་ཤེས་དང་། ཀ་ལ་སོགས་པས་ནི་མཉམ་པ་
 ཉིད་དང་། ཕྱ་ཡིག་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱལ་ནི་སོ་སོར་རྟོག་པ་དང་སྐྱལ་གྱི་སྤྱིང་གར་
 ཡང་ཡི་གེ་ཕུང་ནི་བྱ་བ་གྲུབ་པའི་ཡེ་ཤེས་པོ། མེ་མོང་ལ་སོགས་པ་གཅིག་
 དུ་གྱུར་ན་ནི་ཤིན་དུ་རྣམ་པར་དག་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཏེ། དེ་ལས་སྐྱེས་པའི་
 ཕུང་ཡིག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་རྩི་རྩེ་སེམས་དབང་རྒྱུགས་ཏེ། ཕྱག་ན་སྐྱལ་རྣམས་ཞེས་
 པ་ནི་གཡས་པའི་ཕྱག་ནའོ། གཡས་པའི་ཕྱག་གཞན་དག་ནི་རལ་གྱི་དང་གྱི་
 གྲག་འཛིན་པའོ། གཡོན་པའི་ཕྱག་གསུམ་དུ་འཁོར་ཡོད་དང་། བསྐྱར་དང་། བྱོར་
 པ་བསྐྱམས་པའོ། མ་བྱ་ལ་ནི་ཞོན་ཞེས་པ་ནི་མ་བྱ་ལ་ཆིབས་པའོ། ༡-༣།

༡ རྒྱ་ ༡༤༨གཅིན། རྒྱ་ ༤༨གཅིན། ༢ རྒྱ་ ༥༥། ༣ རྒྱ་དཔེ་རྒྱ་ཕྱུང་ཡེ་ཤེས། ཞེས་མེ་
 འདུག ༤ རྒྱ་དཔེ་རྒྱ་ཡེ་ཤེས་མེ་འདུག ༥ རྒྱ་ ༥༠། སོ། ༦ རྒྱ་ ༥༠། བོ་བ།
 ༧ རྒྱ་ ༥༠། ཞེས་བྱ་བ་ལ་བྱ་ལ་ཆིབས་པའོ། ༡

འར་དུ་མ་བྱ་དགོད་པར་བྱ། |
 དེ་བཞིན་སྐྱོ་རྩ་ཁོ་ཉེར་ཅན། |
 ལུ་ཏུ་རི་ཁོད་ཡོ་མ་ཅན། |
 བྱང་དུ་རྩི་རྩེ་ལྷགས་སྐྱོག་མ། ༢ |
 མ་བྱའི་སྐྱོ་དང་སྐྱི་ལྷགས་དང་། |
 ཡོ་མ་དང་ནི་ལྷགས་སྐྱོག་མ། |
 དེ་དག་རྣམ་པར་བསྐྱོམ་པར་བྱ། |
 སེར་དང་དམར་དང་དེ་བཞིན་ལྷང་། ༣ |
 ཁ་དོག་སྐྱོན་པོ་དབྱེ་བ་ཉིད། |
 མཁས་པས་འདི་རྣམས་བསྐྱོམ་པར་བྱ། |
 དེ་བཞིན་སྐྱགས་འདི་དག་ཀྱང་བསྐྱེས། ༤ |

ཨོལ་རྩི་རྩི།

མ་བྱ་ལ་སོགས་པ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་ཕྱག་གཡས་པའི་མཚན་མ་
 བཙུན་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ། སྐྱོ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྤྱེ། སྐྱོ་ནི་མ་
 བུའི་སྐྱོ་འོ་ཆོགས་སོ། གཡས་པ་ནི་བྱང་རྒྱལ་གྱི་ཤིང་གི་ཡལ་གའོ། ལྷགས་
 སྐྱོག་ནི་རྩི་རྩེ་ལྷ་གྲུ་གྱུད་དོ། འདི་རྣམས་ཀྱི་རིམ་པ་འི་ལྷ་བར་ཁ་དོག་དབྱེ་
 བ་བཙུན་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ། སེར་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། འདི་
 རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་མཚན་འི་སྐད་གསུངས་པའི་བར་དུ་ནས་ཕྱག་གཞན་རྣམས་
 སྐྱ་ཡང་གཏི་ཕྱག་གཡིན་རྩི་གཡེད་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་ཕྱག་མཚན་རྣམས་
 སོ། ༢-༤།

༡ རྒྱ་དཔེ་རྒྱ་མེ་འདྲེ་ལྷ་འདི་རྣམས་ཞེས་བཞག་ཡོད། རྒྱ་ ༥༥། འདི་རྒྱ་ལ། ༢ རྒྱ་དཔེ་རྒྱ་ ༥༥།
 རྒྱ་ ༥༥། རྒྱ་ ༥༥། ༣ རྒྱ་ ༥༥། མ་བྱ་མ་ག།

ཕྱག་བཟུང་དུ་ནི་ཁྱེ་དགོད་དེ།
 མཐའ་ཡས་ལ་སོགས་ཁྱེ་རིགས་བཟུང།
 ལུས་ནི་སྤྱལ་གྱིས་རབ་དུ་བཟུང།
 བདུལ་ཞུགས་ཅན་གྱི་མཛེས་མ་བསྒྲིམ།
 སྤྲུལ་ནི་ཨོྲཱ་ཧཱ་ཀཱ་ལཱེ་ཕྱི་ཕྱི་སྤྱུ་ཏཱ།
 དེ་ནས་གསང་བ་བཤད་པར་བྱ།
 བསྐྱེད་ནི་ཡིན་གྱི་ཀྱིས་བ་མིན།
 ཤེས་པ་གང་ཞིག་བ་ཅམ་གྱི་
 ལྷ་ཡི་བྱ་མོ་འགྲུག་བྱེད་པ། १०
 ཕྱག་གཉིས་བ་ལ་ཞལ་གཅིག་སྟེ།
 ཕྱག་ན་མདའ་དང་གཞུ་བསྐྱེད་པ།

བཞིན་དུ་ཁྱེ་ནམས་གྱི་མིང་དང་སྤེལ་བར་བྱས་ལ། ཁམ་མོར་སོ་མ་བདང་བ་
 གཞན་ཞིག་གིས་ཁ་སྐྱར་བར་བྱ་ཞིང་སྐྱད་པ་སེར་པོས་དགྱི་བར་བྱའོ། དེ་ཅ་
 ཀུན་ལཱེ་དགྲུག་བ་དང་། གཞུག་བ་དང་། བཅིངས་བ་དང་། དབང་དུ་
 བྱས་ལ་ཡང་དག་པར་མཆོད་ཅིང་གནང་བ་མཛོམས་ནས་ཁྱེ་ཕྱིན་གྱིས་བསྐྱེད་པས་
 བ་ཅུ་མིག་ལ་སོགས་པར་བཅུག་ན་དེར་འབེབས་པར་འགྱུར་རོ། ༥-༡༡

རིག་པ་འཛིན་མ་དགྲུག་པའི་དོན་དུ་རྩི་ཆེ་ལུས་མེད་བསྐྱེད་པ། དེ་
 ནས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དབང་དུ་བྱེད་ཅེས་བ་ནི་མན་པར་བྱེད་པའོ།

१ ལྷ་དཔེར་ (སུ) ཀྱི། བེ་ ཆོག་རྒྱུ་འདི་མེ་འདུག २ ལྷ་ ལྱིས། ३ ལྷ་ ནས།
 । ལྷ་ གང་ཞིག་ཤེས་པ་ཅམ་གྱིས་ནི། ५ ལྷ་ འགྲུགས། ६ ལྷ་དཔེར་ (རྒྱ་ལྷ་ཏེར་) སྐྱད་
 པ་ལྷོན་པོས། ७ བེ་ ལ། ལྷ་དཔེར་ (ཇམས་རྒྱུ) ལྷ་མོ།

ལུས་འདི་སེར་པོ་ཆེན་པོ་ཡི།
 རྩི་ཆེ་ལུས་མེད་བསྐྱེད་པར་བྱ། ११
 ཤེས་དུ་དགའ་མ་བསྐྱེད་པར་བྱ།
 ལྷོ་ཅུ་འདོད་པའི་མཛེས་མ་བསྐྱེད།
 ལུབ་དུ་འདོད་པའི་ལྷ་མོ་བསྐྱེད།
 བྱང་དུ་འདོད་པའི་ལྷུགས་ཀྱའོ། १२
 འདོད་པའི་ལྷ་མོ་ཐམས་ཅད་གྱི།
 ཕྱག་དུ་མདའ་དང་གཞུ་བསྐྱེད་པ།
 སེར་དང་དམར་དང་དེ་བཞིན་ལྷང་།
 དམར་སྐྱེད་པ་ནི་བསྐྱེད་པར་བྱ། १३
 མཚམས་ནམས་སྤྱི་ནི་དག་དགོད་པ།
 མི་འགག་དེ་བཞིན་མཚམས་གྱི་བདག

ཕྱག་ན་མདའ་དང་གཞུ་བསྐྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཡས་ལ་དང་གཡོན་གྱི་ཕྱག་
 དག་ན་མདའ་དང་གཞུ་འཛིན་པའོ། १०-१३།

དགའ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཕྱག་མཚན་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ།
 གཞུ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། ལྷ་མདོག་བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ།
 སེར་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། མ་འགགས་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་རྩི་ཆེ་
 ཅུ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱེད་པའི་ལྷ་མོ་ལ། དབྱེད་པ་སོགས་པ་ནི་ཐོ་བ་ལ་
 १ ལྷ་ ནི། २ ལྷ་ བེ་ བསྐྱེད་པའི་ཞེས། ३ ལྷ་དཔེར་ཞེ་ནི།

དབྱིད་དང་སྤྱི་ཕྱི་འཁྱུར་མཚན་ནི། །
 སྒྲོ་ཡི་ཕྱོགས་ཀྱི་བཤའ་བར་བྱ། ༡༩ །
 འདོད་པ་འགྱིང་དང་འགྱིང་བཤའ་ཅན། །
 དཔེ་དང་དེ་བཞིན་མདའ་གྱི་ཅན། །
 ལྷ་ནམས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །
 དབྱུ་ལ་གཤེན་ཆེ་འུ་གཤེད་པོ་བསྒྲོམ། ༢༠ །
 བྱད་མེད་ཀྱི་ནི་བསྒྲུ་ཅ་ །
 རྩོ་ཆེ་ལུས་མེད་བསྒྲོམ་བར་བྱ། །

སོགས་པའི་མདོག་གོ། འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཕྱག་གཉིས་པའི་ཞེས་པ་
 ལྷག་མའོ། །གཤེན་ཆེ་གཤེད་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱད་ཀྱི་དེ་བཞིན་དུ་དེ་བཞིན་
 གཤེགས་པ་ནམས་སོ། ༢༡-༢༢།

དགུག་པའི་ཆོ་ག་བསྟན་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ། བྱད་མེད་ཀྱི་ནི་
 ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། བྱ་རོག་གི་གཤོང་གི་ནང་དུ་གནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི།
 བསྐྱབ་བྱ་བྱད་མེད་ཀྱི་སྤྱོད་གནས་ཀྱི་དབྱུས་སྤྱུ་གནས་པའོ། །གཞན་ཡང་བདག་
 ཉིད་རྩོ་ཆེ་ལུས་མེད་ཀྱི་ནལ་འབྱོར་དང་ལྷན་བར་གྱུར་པས་སོ། །རྩོ་ཆེ་ལུས་
 མེད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་དེའི་སྤྱགས་ཏི་སྤྱགས་དང་ལྷ་དག་དབྱེར་མི་བྱེད་པའི་བྱིར་...

༡ ལྷ་དཔེ་དང་བོད་འབྲེལ་ལྷ་དཔེ་ཞེས་བཞག་ཡོད། ལྷ་ལྷེ་གཞེ། ༢ ལྷ་དཔེར་ (མཁའ་ཀློང་)
 ལྷ་མིན་ལྷ་མཚན། ༣ ལྷ་ལྷེ། ༤ ལྷ་དཔེར་ (ལག་ལྷན་) བྱ་རོག་གཤོང་ཞེས་ཡོད་པ་བོད་
 འབྲེལ་དུ་བྱད་མེད་ཀྱི་སྤྱོད་གནས་ཀྱི་དོན་དུ་གསུངས། ༥ ལྷ་དཔེར་ དེ་བཞིན་དུ་མི་འདུག
 ༦ ལྷ་ལྷེ་སྤྱགས་སོ། ༧

ཡི་གེ་རྩི་ལས་ཡང་དག་བྱང་། །
 ཀྱན་དུ་འཁོར་བར་ནམ་བར་འབྱོ། ༢༣ །
 བསྐྱས་ཤིང་གཡོངས་པ་བསྒྲོམ་བར་བྱ། །
 སྤྱི་ནས་བདེ་བའི་འདོད་ཡིད་ཀྱིས་། །
 དམར་པོའི་གོས་ཀྱིས་ཡོངས་དྲིས་ཏི། །
 ཀྱང་པའི་དུང་དུ་ལྷུང་བར་འགྱུར། ༢༤ །
 དེར་ནི་སྤྱགས་ཀྱང་བསྒྲུས་པར་བྱ། །
 ཡི་གེ་ཡོ་ནི་རིང་པོར་སྤང་། །
 ཡི་གེ་སྤྱ་དུ་མཐའ་མར་སྤྱིན། །
 ཡི་གེ་ཤིང་ལྷུ་སྤྱགས་བསྒྲུས་བྱ། ༢༥ །

དོ། །དེའི་སྤྱགས་ཅི་ཞེ་ན། གསུངས་པ། ཡི་གེ་སྤྱི་ལྷུ་སྤྱགས་སོ། །ཡི་
 གེ་སྤྱི་ལས་ཡང་དག་བྱང་། ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཤིན་དུ་གསལ་བའི་འོད་ཟེར་འབར་
 པ་ནམ་བར་སྤྱོས་པ་དེའི་ལུས་ཐམས་ཅད་ཁྱབ་པའོ། ༢༦།

སྤྱི་ནས་བདེ་བ་འདོད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཤིན་དུ་བདེ་བ་འདོད་པའོ། །
 ཡོ་གྱི་ཡི་གེ་དབྱངས་དང་སྟེལ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་མན་ངག་གིས་ཡོ་དང་རྩི་ཡིག་
 ནི་དང་པོར་བྱ་བའོ། །ཡི་གེ་སྤྱ་དུ་རྩིས་སྤྱིན། ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡི་གེ་སྤྱི་དུ་
 དབྱས་སྤྱིན་ཞིང་མཐའ་ནི་སྤྱ་དུ་སྤྱིན་པར་བྱའོ། ༢༧-༢༨།

༡ ལྷ་དཔེར་ བྱེད། ལྷ་ལྷེ། ༢ ལྷ་ལྷེ། ༣ ལྷ་ལྷེ། ༤ ལྷ་ལྷེ། ༥ ལྷ་ལྷེ། ༦ ལྷ་དཔེ་ལྷ་དཔེར་
 ཞེས་བཞག་ཡོད། ལྷ་ལྷེ་མེད་ཏི། ༧ ལྷ་ལྷེ་གཞེ་ནི། ༨, ༩ ལྷ་དཔེར་ བྱེད།

ཁ་ཏུ་གཞི་གཞིན་ཕྱོགས་སུ། །
 བྱེད་བ་དག་གིས་ཀྱང་བ་བརྒྱན། ༩ །
 ས་བོན་རྒྱུ་ལས་ཡང་དག་བྱུང་། །
 ཡི་དྲགས་ལ་གནས་དྲག་དུ་དགོད། །
 སངས་རྒྱས་ལྷ་ཅུ་རབ་སྦྱོར་བ། །
 ཐོད་བ་ལྷ་ནི་དབྱ་ལའོ། ༡༠ །
 ཅོད་བན་ལ་ནི་མི་བསྐྱོད་བསྐྱོམ། །
 ཉེ་ཅུ་ཀར་གྲགས་བསྐྱོམ་བར་བྱ། །
 ཤར་དུ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་མ། །
 སངས་རྒྱས་བྱུང་ཅུ་ལྷོ་ལོ། ༡༡ །
 འདོད་བ་ཀྱན་གྱི་འཁྲིམ་མ་ཉུག། །
 བྱུང་དུ་ཉེ་ཅུ་ཀ་ཉིད་འད། །

དང་། ལག་གཏུབ་དང་། སྐར་གས་ནམས་སོ། ༩ །

ས་བོན་རྒྱུ་ལས་ཡང་དག་བྱུང་། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདུན་པོ་ནམ་པར་
 དག་བ་ནི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་མཆོད་བ་ལ་སོགས་བ་ནས་རྩོ་ཆེ་སེམས་དཔའ་བྱ་.....
 བའི་བར་དུ་བྱས་ནས་སོ། །ཡི་དྲགས་ལ་གནས་ཞེས་བ་ནི་རོ་འཁྲིམ་གར་ཉི་
 མ་ལ་གནས་བའོ། །རབ་སྦྱོར་བས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ནམ་པར་དག་བ་ལས་སོ། །སྐྱ་

བྱན་ཀྱན་གྱིས་ནི་ནམ་བརྒྱན་བའོ། །
 ཁ་དོག་སྒྲ་ཆོགས་ནམ་པར་དགོད། ༩ །
 བརྒྱགས་མཇེས་ཡི་དྲགས་ལ་བཞུགས་བ། །
 བཏི་ཐུག་ཐམས་ཅད་ཉིད་འཛོམས་བྱེད། །
 ཆོས་འཁོར་ཨ་ཤུ་ཐུའི་དབྱག་བ། །
 དེ་བཞིན་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་ཤིང་། ༡༠ །
 ལྷ་མོ་ནམས་ཀྱི་ཕྱག་གཡས་སུ། །
 རྩོ་ཆེ་ཡང་ནི་བསྐྱོམ་བར་བྱ། །
 ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཐམས་ཅད་ལ། །
 ཐོད་བའི་སྦྱོར་ནི་གཞིན་བ་ལ། ༡༡ །

ཆོགས་བརྒྱགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དཀར་པོ་དང་། སེར་པོ་དང་། དམར་པོ་དང་།
 སྦྲོ་བསངས་ཀྱི་མཐོག་ནམས་སོ། ༩-༡༡ །

ཡི་དྲགས་ལ་གནས་ཞེས་བ་ནི་རོ་འཁྲིམ་གར་ཁྲ་བ་ལ་གནས་བའོ། །
 ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ནི་འཁོར་ལོ་འཁྲིམ་བརྒྱན་བའོ། །ཨ་ཤུ་ཐུ་ནི་ཅུང་ཅུ་
 ཀྱི་ཤིང་རོ། །ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་དང་། དབག་བསམ་གྱི་ཤིང་སྡེ་དེ་ནམས་
 ཀྱི་འོག་དུ་ནི་ནམ་འབྱོར་མ་ནམས་བྱི་བར་བྱའོ། ༡༡ །

རྩོ་ཆེ་ཞེས་བ་ནི་ཅེ་ལྷ་པའོ། །ལྷ་མོ་ཞེས་བ་ནི་ལྷ་མོ་ནམས་ཀྱི་འོ། །
 ཕྱག་གཡས་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཡས་པའི་ཕྱག་དུའོ། །ཐོད་བའི་སྦྱོར་ནི་རོ་འཁྲིམ་
 སྦྱོར་དོ། །ཨ་ཐམས་བྱ་ནི་གཞིན་བའོ། ༡༢ །

༡ རྒྱ་དཔེར་ (ལྷ་མོ་ཐུ་ཐུ་ཐུ་ཐུ་) ཆོས་འཁོར་དེ་བཞིན་ཨ་ཤུ་ཐུ། བེ་ ཐུ་ ཆོས་ཀྱི་ཨ་
 ཤར་དབྱག་པའི་ཐོ། ༢ རྒྱ་དཔེར་ (མཐུ་) དབྱིན་འཁོར། ༣ རྒྱ་དཔེར་ (མཐུ་) དབྱས་ཀྱི།
 ༤ ཐུ་ བེ་ ཅེ་མོ་སྒྲ།

སྤྱན་མ་མཐུག་གི་སྒྲིལ་མ། |
གསེས་དཀར་ཡིད་དྲུང་བ་ནམས། |
མེ་ལ་སོགས་པའི་མཚམས་བཞི་བ། |
འཁོར་ལོ་ཕྱི་རོལ་གཤམ་གཤམ་དོ། ༩ |
ཤེས་རབ་མཐར་ཕྱིད་ཏེ་མཐིན་དང་། |
འབྲེལ་པར་བཅས་པ་བསྒྲིམ་པར་བྱ། |

ཡིད་དྲུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱན་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་སོ་^१
སོར་སྤྱད་པར་བྱའོ ^२། སྒྲིལ་ཆ་ཞེས་པས་ཀྱི་ཤེས་ཕྱོགས་དང་། རྒྱ་
ཕྱོགས་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིལ་སྤྱོད་སོ། ༩ |

འབྲེལ་པར་བཅས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདུན་ཅི་འབྲེལ་བའི་འོ། །ལས་
ཀྱི་ཆོ་ག་མཐོང་བས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཕྱོགས་ཀྱི་ནལ་འབྲེལ་མ་ནམས་ཀྱི་གཡོན་དྲུ་
ཁྲོ་བའོ། །དེ་ལ་སྤྱན་ལ་སོགས་པ་ནི་དཀར་པོ་དང་། མེར་པོ་དང་།
དམར་པོ་དང་། སྒྲོ་བསངས་དེ། འཁོར་ལོ་དང་། རྫོ་ཆེ་དང་། བརྒྱ་
དམར་པོ་དང་།^३ རལ་གྱི་གཡས་པ་དག་གིས་འཛིན་པའོ། །གཡོན་དྲུ་ནི་ཐོད་
པ་འཛིན་པའོ། །གཤམ་ཆེ་མཐར་ཕྱིད་ལ་སོགས་པ་ནི་ཐོ་བ་དང་། དབྱུག་
པ་དང་།^४ བརྒྱ་དང་། རལ་གྱི་འཛིན་པའོ། །གཡོན་པས་ནི་ཞགས་པ་

१ རྒྱ་དཔེར་ (མཐོ) ཐམས་ཅད། རྒྱ་བཅས་པར། २ རྒྱ་པོ་མོ་མེ་འདུག ३ མོ་ཕུའི།
४ རྒྱ་པོ་མོ་ཆ་ཞེས་པ་ཙ་པར་མེ་རྒྱུང་། ५ རྒྱ་དཔེར་ (མཐོའུ་ལོ) འབྲེལ་བ་ཐམས་ཅད།
६ རྒྱ་དཔེར་ (རྒྱུ) རྫོན་པོ། ७ རྒྱ་པོ་མེ་འདུག་ཀྱང་འདྲིར་རྒྱ་དཔེར་དང་མཐུན་པར་བཞག་ཡོད།
८ རྒྱ་དཔེར་ ཆོག་ཤང་འདྲི་མེ་འདུག

འཁོར་ལོ་ཡི་ནི་སྒྲིལ་སྤྱོད་སོ། |
ཆོ་གའི་ལས་ནི་མཐོང་བས་སོ། १० |

^१གཤམ་ཆེ་འོ་^२གཤམ་ནག་པོ་འོ་སྤྱན་ལས་འདུག་བསྐྱབ་པའི་རིམ་ལ་
པར་བྱ་བ་ཆེ་བཅ་དུག་པའོ། །

འཛིན་ཞིང་སྤྱོད་མཐུབ་བྱེད་པའོ། །དེ་བཞིན་དྲུ་མ་གསུངས་ཀྱང་ཡི་ཤེས་ཀྱི་
འཁོར་ལོ་གཞུག་པ་དང་། ཕྱག་རྒྱ་སྤྱོད་པ་ཡང་བྱ་བའོ་ཞེས་པས་སོ། །
འདྲིར་ནི་བཅོམ་ཐུག་འདས་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་དཀྱིལ་འཁོར་པ་ཞེས་པ་ཡང་ལ་
བསྐྱེད་པ་སྤེ་བཅོམ་ཐུག་འདས་ཀྱི་སྤྱིང་གའི་ས་ཐོན་ལས་སོ། १० |

འེན་བཅ་དུག་པའི་བཤད་པ་རྫོགས་སོ། །

१ རྒྱ་དཔེར་ (མཐོ) ཐམས་ཅད་ཀྱི། २ རྒྱ་དཔེར་ དེ་བཞིན་གཤམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱིས་
ཕྱགས་གཤམ་པོ་..... ३ རྒྱ་པོ་མོ།

ལེའུ་བཅ་བདུན་པ།

ནམ་པ་ལྔ་ནི་བསྐྱོམ་བྱས་ལ།

སངས་རྒྱལ་གཞུགས་ནི་བསྐྱོམ་བར་བྱ།

སྐྱོད་ནི་ཐམས་ཅད་དུ་བསྐྱོམ་པ་ནམས་དཀྱུགས་ཀྱང་རིམ་པ་^༡ཇི་ལྟ་
 བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་ལྟེ་དེ་བཞིན་དུ་བརྗོད་^༢པ་གསུངས་པ། ནམ་པ་ལྔ་
 ནི་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟེ། དེ་ལ་ཨ་ཡིག་ལ་སོགས་པ་དབྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་
 བཅ་དུག་པོ་ཉིས་འགྲུར་གྱིས་ཆེ་བ་མེ་མོང་^༣ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཀྱི་
 ནམ་པ་ལོ། །ཀ་ལ་སོགས་པ་དང་ལྔ་ར་ཡ་^༤ དང་བཅས་པ་ལྟ་གསུངས་ལྟེ། གསལ་
 བྱེད་བཞི་བཅ་ཐམ་པ་ཉིས་འགྲུར་གྱི་ཉི་མ་ནི་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དེ་བྱང་
 རྒྱུ་བ་^༥གཉིས་པ་ལོ། །ས་བོན་གྱི་ཡི་གེ་ལས་མཚན་མར་སྐྱེས་ཤིང་མཚན་མ་
 ལ་ཡང་ས་བོན་ཞེས་པ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་གསུམ་པའི་ནམ་པ་ལོ། །
 དེ་དག་ལས་^༦སྟོ་བ་དང་^༧བཟུ་བ་ནི་བྱ་བ་གྲུབ་པ་ལྟེ་བཞི་པའི་ནམ་པ་ལོ། །དེ་
 ལ་ཆེ་བ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ལྟ་བུ་རོ་གཅིག་དུ་གྱུར་པ་ནི་ཤིན་དུ་ནམ་པར་
 དག་པ་ཚས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དེ་ནམ་པ་ལྔ་ལོ། །སངས་རྒྱལ་གཞུགས་
 ནི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྟོ་ཇེ་སེམས་དཔའོ། །རྟོ་ཇེ་^༨ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྐྱེ་བཞིས་ཉི་

^༡ ལྟ་དཔེར་། རིམ་ཞེས་འདུག་པའི་རོན་སྐབས་འདིར་རྟོགས་སྐྱེ་བའི་རོན་དུ་གོ། ^༢ ལྟེ་། བཤད།
^༣ མེ་། མེ་མོང་གང་པ། ^༤ ལྟེ་། ལྟེ་ལ། མེ་། ལྟེ་ལྟེ་ལ། ལྟེ་དཔེར་། རྟོག་པའི་ལྟེ་ལ། ^༥ ལྟེ་དཔེར་།
 (ལྟེ་དཔེར་) ནམ་པ། ^༦ ལྟེ་དཔེར་། (རྟོག་པའི་ལྟེ་) ལྟེ་དཔེར་། ལྟེ་དཔེར་། ^༧ ལྟེ་དཔེར་།
^༨ ལྟེ་དཔེར་། ལྟེ་དཔེར་། ལྟེ་དཔེར་། ལྟེ་དཔེར་། ལྟེ་དཔེར་། ལྟེ་དཔེར་། ལྟེ་དཔེར་། ལྟེ་དཔེར་།

སངས་རྒྱལ་གཞུགས་ནི་བསྐྱོམ་པ་ཡིས། །
 མཁས་པས་འཁོར་པའི་བསྐྱོམ་པར་བྱ། ^༡ །
 ལྟེ་བཞི་པའི་ནི་སྟོར་བ་ཡིས། །
 འཁོར་པའི་བསྐྱོད་པར་བྱ་བ་ལྟེ། །
 ཅུ་ལྟེ་སོགས་སྐྱེ་དང་ནི། །
 དུག་ལས་སྐྱེས་སོགས་འཛིན་པར་བྱེད། ^༢ །

བར་བསྐྱེད་ནས་མངོན་པར་འདོད་པའི་སྐྱེད་ཀྱི་གཞུགས་དེ་གཙོ་བོའོ། །དེ་ཉིད་
 གསུངས་པ། ལྟེ་བཞི་པའི་ནི་སྟོར་བ་ཡིས། ཅུ་ལྟེ་སོགས་ཞེས་བྱ་
 བ་ནི་སྐྱེད་ཀྱི་བྱས་པ་^༣ ལ་སོགས་པ་བསྐྱོམ་པ་དེ་ཉིད་དུ་རྟོགས་པ་བྱ་ལྟེ་
 དཀྱིལ་འཁོར་བ་ནམས་ནི་དུང་བསྐྱོད་པར་གྱུར་པས་^༤སོ། །གང་དུ་རྟོ་ཇེ་
 སེམས་དཔའ་^༥བསྐྱོད་པ་མེད་པ་དེར་ནི་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བའི་ལས་ལྱང་བའི་
 མཚན་མ་ལ་གནས་པའི་ས་བོན་རྟོ་ཇེ་སེམས་དཔའ་ལྟེ། གང་གི་སྐྱེད་མཚན་
 མ་ནི་རྟོ་ཇེ་བརྗོད་པ་དེ་གང་སེམས་དཔའ་ནི་ས་བོན་དེ་དེས་ན་རྟོ་ཇེ་སེམས་
 དཔའོ། །དེ་ལ་ཁྱད་པར་ནི་སྐྱེས་བསྐྱེད་པ་དང་ཉིད་པར་བྱེད་པ་ཉིད་དེ་དེ་དག་
 ཐམས་ཅད་ཡོངས་སྐྱེ་གྱུར་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཅམ་སོ། །དུག་ལས་སྐྱེས་སོགས་^༦
 ཞེས་བྱ་བ་ནི་དུག་ལྟེ་སྐྱེད་པ་ཤད་ཅིན་དོ། །སོགས་ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱེ་ནི་དབྱེད་
 དུ་མ་དང་ལྟན་^༧པའོ། ^༨༡-༣ །

^༡ འགྲེལ་པར་རྟོ་ཇེ་ཞེས་འདུག་ ^༢ ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་།
 མེད་པ། ^༣ ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་།
 (ལྟེ་དཔེར་) ལྟེ་དཔེར་། (ལྟེ་དཔེར་) ལྟེ་དཔེར་། (ལྟེ་དཔེར་) ལྟེ་དཔེར་།
 (ལྟེ་དཔེར་) ལྟེ་དཔེར་། ^༤ ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་། ལྟེ་།
 ཞེས་འདུག་ཀྱང་རོན་གསལ་པོར་མི་སྟོན།

શ્રીમદ્ભગવાદ્ગીતા ૧૦.૧૦૦ |

પ્રભુજીએ કહ્યું કે, મારા પુત્રને જાણવું પડે છે કે, |

૧૦.૧૦૧ |

૧૦.૧૦૨ |

૧૦.૧૦૩ |

૧૦.૧૦૪ |

પ્રભુજીએ કહ્યું કે, મારા પુત્રને જાણવું પડે છે કે, |
શ્રીમદ્ભગવાદ્ગીતા ૧૦.૧૦૫ |
પ્રભુજીએ કહ્યું કે, મારા પુત્રને જાણવું પડે છે કે, |
પ્રભુજીએ કહ્યું કે, મારા પુત્રને જાણવું પડે છે કે, |
પ્રભુજીએ કહ્યું કે, મારા પુત્રને જાણવું પડે છે કે, |
પ્રભુજીએ કહ્યું કે, મારા પુત્રને જાણવું પડે છે કે, |

૧૦.૧૦૬ |
૧૦.૧૦૭ |
૧૦.૧૦૮ |
૧૦.૧૦૯ |
૧૦.૧૧૦ |

૧૦.૧૧૧ |

૧. મે. ૧૦. ૨. મે. ૧૦. ૩. મે. ૧૦. ૪. મે. ૧૦. ૫. મે. ૧૦. ૬. મે. ૧૦. ૭. મે. ૧૦. ૮. મે. ૧૦. ૯. મે. ૧૦. ૧૦. મે. ૧૦.

૧૦.૧૧૨ |

૧૦.૧૧૩ |

૧૦.૧૧૪ |

૧૦.૧૧૫ |

૧૦.૧૧૬ |

૧૦.૧૧૭ |

૧૦.૧૧૮ |

૧૦.૧૧૯ |

૧૦.૧૨૦ |

૧. મે. ૧૦. ૨. મે. ૧૦. ૩. મે. ૧૦. ૪. મે. ૧૦. ૫. મે. ૧૦. ૬. મે. ૧૦. ૭. મે. ૧૦. ૮. મે. ૧૦. ૯. મે. ૧૦. ૧૦. મે. ૧૦.

ཡོངས་སྤྱུ་གྱུར་བ་ལས་མེད་དཀྱིལ་འཁོར་རོ། །དེས་བསྐྱོས་བའི་ཨ་ཡིག་
 དཀར་པོ་ཡོངས་སྤྱུ་གྱུར་བའི་ཐོད་བ་སྐྱོག་དང་བུལ་བའི་གོ་ཀྱུད་ཉན་ཨོ་ཡིག་གི་
 ཕྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་བས་ཁྱུ་བར་གྱུར་བར་བཟུ་བར་བྱ་ཞིང་། ཨོ་ཡིག་གི་ཐིག་
 ལེ་ལས་བྱུང་བའི་འོད་ཟེར་གྱིས་དེ་བཞིན་གཤམ་གས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་.....
 ཀའི་བདུད་ཅི་ཐུངས་ཏེ། དེར་ཁྱུགས་བས་བདུད་ཅི་ནམ་པ་ཐུས་བསིལ་བར་བྱ་
 རྟེ། ཨོ་ཨུ་མྱུ་ ཞེས་བའི་ཡི་གེ་གསུམ་གྱིས་ཕྱིན་གྱིས་བསྐྱབ་ཅིང་ལྷ་ནམས་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཞལ་དུ་མྱུ་ལས་སྐྱེས་བའི་རྩོམ་ཅི་ཆེ་ཆེ་གཅིག་བའི་འོད་ཟེར་གྱི་སྤྱོད་
 གྱུས་རབ་དུ་གཞུག་པར་བཟུ་བར་བྱའོ། །དེ་ནས་འཁོར་ལོ་རྩོམ་བར་གྱུར་བར་
 བཟུ་བར་བྱ་ཞིང་རྩོམ་ཅི་ཆེ་ཆེ་ཀའི་ཞལ་གྱི་སྤྱོད་མཆོད་བར་བྱ་སྟེ།

ཨ་ཀྱེ་ཀྱེ་གཤམ་ཆེ་གཤམ་ནག་ཟླ། །

སྐྱིན་པོ་འི་གཞུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཁྱོད། །

བདག་གིས་ཁྱོད་མཐོང་གིན་དུ་འཛིགས། །

ཁྱོས་བའི་རང་བཞིན་འདི་ཐོང་མཛོད། །

དེ་ནས་རྩོམ་ཅི་ཆེ་ཆེ་མག་མོ་འི་ཞལ་ནས།

ས་ཟླ་ས་འོག་ས་སྟེང་གསུམ། །

ཁྱོད་ཀྱི་གར་གྱིས་གཡོ་བར་མཛོད། །

མིག་སྐྱོན་བདར་འཆག་ཁྱོས་བའི་ཐུགས། །

ཁྱོད་ནི་རོ་ལངས་བཞིན་གར་མཛོད། །

१ ལྷ་དཔེར་ (ལྷ་པོ་པེ) ལྷ་ཆོགས་རྩོམ་ཅི་ཆེ། २ ལྷ་དཔེར་ (ལྷ་པོ་པེ) ལྷ་ཆོགས་རྩོམ་ཅི་ཆེ།

३ ལྷ་ཆོགས་རྩོམ་ཅི་ཆེ། ལྷ་པོ་པེ།

དེ་ནས་རྩོམ་ཅི་ཆེ་ཆེ་དབྱངས་ཅན་མའི་ཞལ་ནས།

མདངས་ནག་ཆད་ནི་ཐུང་བ་ལ། །

ནམ་པ་ཆོགས་གཞུགས་ལུལ་མཛོད། །

དབྱངས་ཅན་མ་བདག་གསོལ་བ་འདེབས། །

བདེ་བ་ཆེན་པོ་ཁྱོད་གར་མཛོད། །

དེ་ནས་རྩོམ་ཅི་ཆེ་ཆེ་ལྷ་པོ་པེ་ཞལ་ནས་ཀྱང་།

ལྷ་པོ་པེ་ལྷ་པོ་པེ་ལྷ་པོ་པེ་ལྷ་པོ་པེ། །

སྐྱིན་པ་གསུམ་གྱི་འཁྱུལ་བ་སོལ། །

རྩོམ་ཅི་ཆེ་ཆེ་ཆེ་ཆེ་དབང་གིས་ཁྱོས། །

འཁྱོ་བས་གར་བྱེད་བ་ནི་མཐོང་། །

ཞེས་བའི་སྤྱོད་དཀྱིལ་འཁོར་ཡང་དག་པར་མཆོད་ནས་དེ་ལ་བསྟོད་

བ་བྱ་སྟེ།

གཏི་ཐུག་རྩོམ་ཅི་ཆེ་ཆེ་རང་བཞིན་ཁྱོད། །

གཤམ་ཆེ་གཤམ་ནག་པོ་ལྷ་པོ་པེ་ལྷ་པོ་པེ། །

སྐྱིན་པ་སངས་རྒྱུས་ཀྱན་རང་བཞིན། །

རྩོམ་ཅི་ཆེ་ཆེ་ལྷ་པོ་པེ་ལྷ་པོ་པེ། །

སྐྱིན་པ་ལྷ་པོ་པེ་ལྷ་པོ་པེ་ལྷ་པོ་པེ། །

གཤམ་ཆེ་གཤམ་ནག་པོ་ལྷ་པོ་པེ་ལྷ་པོ་པེ། །

རྩོམ་ཅི་ཆེ་ཆེ་ཆེ་ཆེ་དབང་གིས་ཁྱོས། །

རྩོམ་ཅི་ཆེ་ཆེ་ཆེ་ཆེ་ལྷ་པོ་པེ་ལྷ་པོ་པེ། །

१ ལྷ་པོ་པེ། २ ལྷ་པོ་པེ། ལྷ་པོ་པེ་ལྷ་པོ་པེ་ལྷ་པོ་པེ། ३ ལྷ་པོ་པེ།

འདྲི་ཆགས་རྩི་རི་རང་བཞིན་བྱོན།
 འདྲི་ཆགས་ཆོས་ཀྱི་བྱང་མཉམས་གཙོ།
 དབྱངས་ཀྱན་གྱི་ནི་མཆོག་གི་མཆོག
 རྩི་རི་གསུང་ལ་ཕྱག་འཆལ་བཞུང་།
 ཕྱག་དོག་རྩི་རི་རང་བཞིན་བྱོན།
 གཤམ་ཆེ་གཤམ་པོ་ལས་ཀྱན་བཞི།
 རྩི་རི་སྐྱ་དང་རབ་མཚུངས་པ།
 ཕྱག་ན་རལ་གྱི་ཕྱག་འཆལ་བཞུང་།
 སངས་རྒྱས་ཀྱན་གྱི་རང་བཞིན་བྱོན།
 སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་གཅིག་བསྐྱུས་པ།
 སངས་རྒྱས་ཀྱན་གྱི་མཆོག་གི་མཆོག
 དཀྱིལ་འཁོར་གཙོ་ལ་ཕྱག་འཆལ་བཞུང་།

ཅེས་པ་ཞེ། དེ་ནི་ནལ་འབྱོར་ཆེན་པོ་འོ།

མིག་སོགས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པ་དང་།
 སྐྱ་དང་གསུང་དང་ཕྱགས་ཉིད་དང་།
 ཡེ་ཤེས་འཁོར་ལོ་གཞུག་པ་དང་།
 བདུད་ཅི་སྐྱང་བ་དག་དང་ནི།
 མཆོད་པ་ཆེ་དང་བཞུང་པ་ནི།
 ནལ་འབྱོར་ཆེན་པོ་ཞེས་བཞུང་པ་འོ།

༡ རྩི་རི། ༢ རྩི་པོ་ལང་།

ཞེས་པ་འདིས་ཉི་མར་མཆོད་པར་བྱ་ཞེ། འཆད་པར་འབྱུང་བས་
 ཀྱང་ནལ་འབྱོར་ཆེན་པོར་རྟོགས་པར་བྱའོ།

བདག་ཉིད་དེ་ལྟར་བསྐྱོམས་ནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱིང་གར་རང་རང་
 གི་སྐྱན་དང་རྒྱ་བ་དང་ཉི་མ་ལ་གནས་པའི་རང་རང་གི་ས་ཁོན་ཡི་གེ་ནམས་བཟུ་
 ཞིང་བཟུ་བར་བྱའོ། །དེ་ལ་སྐྱགས་ནི་འདི་ཡིན་དེ། ཡོ་ཡུ་ཁྱེ་མཆོད་པ་ཅན་
 རྩི་རི་འོ། །ཁོ་ནི་རྩི་རི་འོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 སྐྱ་ནམས་ལས་རང་དང་འདྲ་བའི་སྐྱ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་སྐྱོ་བར་བྱའོ། །
 དེ་ལ་ཞེ་སྐྱང་གི་རིགས་ཀྱི་སྐྱོད་དུ་བྱུར་བའི་སེམས་ཅན་ནམས་བདུལ་ནས་མཆོད་
 པ་ཆེན་པོ་ཞེ་སྐྱང་ཆེ་བ་ལ་བཀོད་ནས་འོད་ཅེར་དེ་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བདག་
 པོ་འི་ལུས་ལ་རབ་དུ་བྱུགས་པས་ཞེ་སྐྱང་གཤམ་ཆེ་གཤམ་པོ་ལྷོད་ཀྱི་འཁོར་ལོར་བཟུ་
 བར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཏི་མཉམ་གི་རིགས་ཀྱི་སྐྱོད་དུ་བྱུར་བའི་སེམས་ཅན་
 ནམས་མཆོད་པ་ཆེན་པོ་གཏི་མཉམ་ཆེ་བ་ལ་བཀོད་ནས་གཏི་མཉམ་གཤམ་ཆེ་
 གཤམ་པོ་ལྷོད་ཀྱི་ཆོགས་ནམས་གཏི་མཉམ་གཤམ་ཆེ་གཤམ་པོ་ལྷོད་ཀྱི་སྐྱ་ལ་བསྐྱུ་བར་བྱའོ། །
 དེ་བཞིན་དུ་སྐྱ་མཆོད་པ་ཆེ་གཤམ་ཆེ་གཤམ་པོ་ལྷོད་ཀྱི་སྐྱ་ལ་བསྐྱུ་བར་བྱའོ། །
 ཆེན་པོ་སྐྱ་མ་ཆེ་བ་ལ་བཀོད་ནས་སྐྱ་མ་གཤམ་ཆེ་གཤམ་པོ་ལྷོད་ཀྱི་སྐྱ་ལ་བསྐྱུ་བར་བྱའོ། །
 ནམས་བསྐྱུ་བར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྐྱ་དོག་གཤམ་ཆེ་གཤམ་པོ་ལྷོད་ཀྱི་སྐྱ་ལ་སོགས་པ་
 ནམས་ཀྱང་རྟོགས་པར་བྱའོ། །

༡ རྩི་པོ་ལང་། (རྩི་རི) ནམ་བཟུ་མ། ༢ རྩི་པོ་ལང་། (མན་ཉི་མེད་) སྐྱགས་བཟུ་བར་
 ༣ རྩི་པོ་ལང་། རྩི་རི་འོ། རྩི་རི་འོ། རྩི་རི་འོ། ༤ རྩི་པོ་ལང་། གས། ༥ རྩི་པོ་ལང་། (རྩི་རི)
 འོད་ཅེར་དེ། ༦ རྩི་པོ་ལང་། (རྩི་རི) བདུལ་ནས་ཞེས་ཀྱང་འདུག ༧ རྩི་པོ་ལང་། གས། ༨ རྩི་པོ་ལང་།
 (རྩི་རི) འོད་ཅེར་ཞེས་ཀྱང་འདུག ༩ རྩི་པོ་ལང་། གཏི་མཉམ་ཞེས་པ་མེ་འདུག ༡༠ རྩི་པོ་ལང་། གཏི་
 མཉམ་གཤམ་ཆེ་གཤམ་པོ་ལྷོད་ཀྱི་ཆོགས་ནམས་ཞེས་པ་མེ་འདུག ༡༡ རྩི་པོ་ལང་། སྐྱ་ཞེས་པ་འདུག

སྐྱ་དང་གསུང་དང་ཕྱགས་ནམས་དང་། །
 ལྷ་ཡི་མིག་སོགས་བྱིན་རྒྱལ་དང་། ༡༠ །
 ཡེ་ཤེས་འཁོར་ལོ་གཞུགས་པ་དང་། །
 བདུན་ཅི་ཐུང་བ་དག་དང་ནི། །
 མཆོད་དང་བསྐྱོད་པ་ཆེན་པོ་དག །
 རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱའོ། ༡༡ །
 སློབ་དཔོན་ལ་ནི་བརྟམས་མི་བྱ། །
 བདེ་གཤེགས་བཀའ་ལས་འདའ་མི་བྱ། །

དེ་ལྟར་ཡང་དང་ཡང་དུ་བསྐྱོས་བར་རྣམས་ངལ་བར་གྱུར་ན་ཡན་
 ལག་དུག་གི་རྣལ་འབྱོར་བསྐྱོས་བར་བྱ་སྟེ།

ནག་དང་སེར་དང་དེ་བཞིན་དམར། །
 སློ་བསངས་དཀར་ལུང་རིས་པ་ལས། །
 ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་དགའ་ཅམ་དུ་ནི། །
 འཁོར་ལོ་བདག་པོར་བཅས་པ་བསྐྱོས། །

དེ་ནས་ལངས་ཏེ་སྐར་བཞིན་དུ་ལྷའི་འཁོར་ལོ་རྣམས་བསྐྱོས་ཞིང་སློ་
 བ་དང་བསྐྱུ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲགས་བརྒྱ་བར་བྱའོ། ༡༠-༡༡།

དེ་ལྟར་ལྷའི་རྣལ་འབྱོར་དང་ལྷན་པས་གདོར་མ་བྱིན་གྱིས་བརྒྱལ་བ་
 དང་ཞི་བ་ལ་སོགས་པའི་ལས་རྣམས་བརྟམས་བར་བྱའོ། །དེ་ནས་ཆེ་ལྷར་བྱ་བ་
 བསྟན་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ། སློབ་དཔོན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། བདེ་

༡ ལྷ་མོ། བརྒྱལ། ༢ ལྷ་མོ། ཞེས་བྱ་བ་མི་འདུག

དེ་བཞིན་སྐྱེན་ལ་ཁྲོ་བ་དང་། །
 ཉེས་པ་བསྐྱུག་པར་མི་བྱའོ། ༡༢ །
 ཐུང་ཐུབ་སེམས་ཀྱང་གདང་མི་བྱ། །
 བདག་གཞན་ཆོས་ལ་སྦྱར་མི་བྱ། །
 སེམས་ཅན་ལ་ནི་བྱམས་པ་དག །
 རྣམ་ཡང་གདང་བར་མི་བྱའོ། ༡༣ །
 ཡོངས་སུ་མ་སྒྲིན་སེམས་ཅན་ལ། །
 གསང་བ་དག་ནི་བསྟན་མི་བྱ། །
 བདག་སོགས་ཐུང་པོ་བརྟམས་མི་བྱ། །
 བྱོང་པའི་ཆོས་ནི་སྐྱེན་མི་གདོན། ༡༤ །

གཤེགས་བཀའ་ཞེས་པ་ནི་བཅོམ་ཐུན་འདས་ཀྱིས་ཆེ་སྐད་གསུངས་པའི་གང་
 ལ་གནས་པ་འདི་ནི་བྱ་བའོ། །འདི་ནི་མི་བྱ་བའོ། །སྐྱེན་ཞེས་པ་ནི་དོ་རྩེ་
 འཆང་གི་སྐྱུལ་པ་ལ་སྐྱེན་དུ་གྱུར་པ་སྟེ་སེམས་ཅན་རྣམས་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོན་བསྟན་
 བར་མི་བྱའོ་ཞེས་པ་འབྲེལ་དེ། དེ་བཞིན་ཁྲོ་བར་མི་བྱ་ཞེས་པ་ནི་ཁྲོས་པ་
 ལས་ལེགས་པའི་ཆོས་བསྟན་པ་མ་ཡིན་པའོ། །བདེན་པ་ཞེས་པ་ནི་དོན་དམ་

༡ ཐུམས་པའི་སེམས་ནི་རྣམ་ཀྱན་དུ། །
 རྣམ་ཡང་གདང་བར་མི་བྱའོ། །
 བདག་གཞན་ཆོས་ལ་སྦྱར་མི་བྱ། །
 ཐུང་ཐུབ་སེམས་ནི་གདང་མི་བྱ། །ཞེས་འདི་ལྷུང་བསྐྱུར་ན་

ཐུ་དཔེ་དང་མཐུན་ཆེ་བར་སྟུང་། ༢ ལྷེ་པའི། ༣ ལྷེ་པའི་སྐྱུ་གུ་མ་ལ་ཞེས་པ་མི་འདུག

སྐྱ་དང་གསུང་དང་ཐུགས་ནམས་དང་། །
 ལྷ་ཡི་མིག་སོགས་བྱིན་ཐུབས་'དང་། ༡༠།
 ཡེ་ཤེས་འཁོར་ལོ་གཞུགས་པ་དང་། །
 བདུན་ཅི་ཐུང་བ་དག་དང་ནི། །
 མཆོད་དང་བསྟོད་པ་ཆེན་པོ་དག །
 རྣམ་འབྱོར་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱའོ། ༡༡།
 སྟོབ་དཔོན་ལ་ནི་བརྟམས་མི་བྱ། །
 བདེ་གཤེགས་བཀའ་ལས་འདུལ་མི་བྱ། །

དེ་ལྟར་ཡང་དང་ཡང་དུ་བསྐྱོམ་བར་རྟམ་བས་ངལ་བར་གྱུར་ན་ཡན་
 ལག་དུག་གི་ནྤལ་འབྱོར་བསྐྱོམ་བར་བྱ་སྟེ།

ནག་དང་སེར་དང་དེ་བཞིན་དམར། །
 སྟོ་བསངས་དཀར་ལྷང་རིམ་པ་ལས། །
 ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་དགའ་ཙམ་དུ་ནི། །
 འཁོར་ལོ་བདག་པོར་བཅས་པ་བསྐྱོམ། །

དེ་ནས་ལངས་དེ་སྐར་བཞིན་དུ་ལྷའི་འཁོར་ལོ་ནམས་བསྐྱོམ་ཞིང་སྟོ་
 བ་དང་བསྐྱུ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱགས་བཞུ་བར་བྱའོ། ༡༠-༡༡།

དེ་ལྟར་ལྷའི་ནྤལ་འབྱོར་དང་ལྷན་པས་གཏོར་མ་བྱིན་གྱིས་བརྟམ་བ་
 དང་ཞི་བ་ལ་སོགས་པའི་ལས་ནམས་བཅས་བར་བྱའོ། །དེ་ནས་ཇི་ལྟར་བྱ་བ་
 བརྟམ་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ། སྟོབ་དཔོན་ཞེས་བྱ་བ་ཡ་སོགས་པ་སྟེ། བདེ་

༡ ལྷ་ལ། ༢ ལྷ་ལ། ༣ ལྷ་ལ། ༤ ལྷ་ལ། ༥ ལྷ་ལ། ༦ ལྷ་ལ། ༧ ལྷ་ལ། ༨ ལྷ་ལ། ༩ ལྷ་ལ། ༡༠ ལྷ་ལ། ༡༡ ལྷ་ལ།

དེ་བཞིན་སྐྱུན་ལ་ཁོ་བ་དང་། །
 ཉེས་པ་བསྐྱུག་བར་མི་བྱའོ། ༡༢།
 ཐུང་ཐུབ་སེམས་ཀྱང་གདང་མི་བྱ། །
 བདག་གཞན་ཆོས་ལ་སྐྱུར་མི་བྱ། །
 སེམས་ཅན་ལ་ནི་བྱམས་པ་དག །
 རྣམ་ཡང་གདང་བར་མི་བྱའོ། ༡༣།
 ཡོངས་སུ་མ་སྐྱོན་སེམས་ཅན་ལ། །
 གསང་བ་དག་ནི་བརྟམ་མི་བྱ། །
 བདག་སོགས་ཐུང་པོ་བརྟམ་མི་བྱ། །
 བྱོང་པའི་ཆོས་ནི་སྐྱུན་མི་གཏོན། ༡༤།

གཤེགས་བཀའ་ཞེས་པ་ནི་བཅོམ་ཐུན་འདས་ཀྱིས་ཇི་སྐད་གསུངས་པའི་གང་
 ལ་གནས་པ་འདི་ནི་བྱ་བའོ། །འདི་ནི་མི་བྱ་བའོ། །སྐྱུན་ཞེས་པ་ནི་དོ་རྩེ་
 འཆང་གི་སྐྱུལ་པ་ལ་སྐྱུན་དུ་གྱུར་པ་སྟེ་སེམས་ཅན་ནམས་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོན་བརྟམ་
 བར་མི་བྱའོ་ཞེས་པ་འབྲེལ་དུ། དེ་བཞིན་ཁོ་བར་མི་བྱ་ཞེས་པ་ནི་ཁྱོས་པ་
 ལས་ལེགས་པའི་ཆོས་བརྟམ་པ་མ་ཡིན་པའོ། །བདེན་པ་ཞེས་པ་ནི་དོན་དམ་

༡ ཐུམས་པའི་སེམས་ནི་ནམ་གུན་དུ། །
 རྣམ་ཡང་གདང་བར་མི་བྱའོ། །
 བདག་གཞན་ཆོས་ལ་སྐྱུར་མི་བྱ། །
 ཐུང་ཐུབ་སེམས་ནི་གདང་མི་བྱ། །ཞེས་པའི་ལྷན་བསྐྱུར་ན་

ཐུ་དཔེ་དང་མཐུན་ཆེ་བར་ལྟང་། ༢ ལྷ་ལ། ༣ ལྷ་ལ། ༤ ལྷ་ལ། ༥ ལྷ་ལ། ༦ ལྷ་ལ། ༧ ལྷ་ལ། ༨ ལྷ་ལ། ༩ ལྷ་ལ། ༡༠ ལྷ་ལ། ༡༡ ལྷ་ལ།

གདུག་ལ་བྱམས་པ་དྲག་ཏུ་སྤང་། །
 ཆོས་ལ་ཚད་གཞུང་བར་མི་བྱ། །
 སེམས་ཅན་དད་པ་ཅན་མི་བསྐྱུ། །
 དྲག་ཏུ་དམ་ཆོག་བསྟེན་བར་བྱ། ༡༣ །
 བྱད་མེད་ཤེས་རབ་རང་བཞིན་ལ། །
 སྒྲོད་པ་ཉིས་པ་དེ་བཞིན་ནོ། །
 རྣལ་འབྱོར་སྒྲོང་མོས་རྒྱ་མི་བྱ། །
 རྣལ་འབྱོར་སྤང་བར་མི་བྱ་སྟེ། ༡༤ །

བའོ་། །ཆོས་ཀྱི་ཞེས་པ་ནི་ཅུལ་བ་དང་འགལ་བ་ལ་སོགས་པ་འོ། །ཆོས་
 ལ་ཚད་ནི་ཞེས་པ་ནི་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལྷ་ལ་སོགས་པ་ལ་སྟེ་དགོས་པ་ལ་
 ཅུང་ཅུང་ལ་ཞེས་བྱ་བའོ། །དྲག་ཏུ་བསྟེན་བར་བྱ་ཞེས་པ་ནི་རྣམས་མཁའ་༡༣-༡༣།
 ཤེས་རབ་རང་བཞིན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་
 གཞུགས་བརྟན་རྣམས་ཀྱི་འོ། །སྒྲོང་མོས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཞུང་བ་དང་འཛིན་པའི་
 མངོན་པར་ཞེན་པ་མེད་པས་སོ་། །རྣལ་འབྱོར་བར་མི་བྱ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྣམས་
 སྒྲོལ་༡༡། །དྲག་པར་ནི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་འོ། །དྲག་ཏུ་ཞེས་པ་ནི་མཉམ་

༡ ལྟ་། གཤང་། ༢ ལྟ་། ཆོས་པ་ཚད་ནི་གཞུང་མེ་བྱ། ༣ ཆོག་ནང་འདི་གཉིས། ༤ བཞིན་ཁྲོ་བ་
 ཞེས་པ་ནི་ཁྲོ་བ་མས་སོ། །ཆོས་ནི་ཞེགས་པར་བྱས་པ་འོ། །(བརྟན་པ་) མ་ཡིན་ཞེས་པ་ནི་དོན་དམ་
 པ་འོ། །ཞེས་བསྐྱུར་ན་ཁྱེད་ཀྱི་དང་མཐུན་ཆེ་བར་སྤང་། ༥ རྒྱ་དཔེ་དེ་(བྱུང་ན་རྒྱ་དེ་) བྱུང་པའི་ཆོས་
 ལྟ་། ལ། ༦ རྒྱ་དཔེ་དེ་(རྒྱ་དཔེ་དེ་) ཆོས་པ་མེ་བྱ་ཞེས་པ་ནི། ༧ རྒྱ་དཔེ་དེ་ ཟབ་ཅིང་ཞེས་
 པ་མ་སྤང་། ༨ ལྟ་། ལྟ་། ཞེན་པ་མེ་འདུག ༩ རྒྱ་དཔེ་དེ་ མེད་པས་སོ་མེ་འདུག
 ༡༠ ལྟ་། རྣལ་འབྱོར་དོ། །འདིར་རྒྱ་དཔེ་ལྟར་བཞག་ཡོད།

དྲག་པར་རྒྱ་དེ་གསང་སྤྲུགས་པ་ལྟ། །
 དྲག་ཏུ་དམ་ཆོག་ལ་སོགས་པ་སྟེ། །
 གལ་ཏེ་བག་མེད་བྱང་བྱུར་ན། །
 ལྷ་མ་དམ་ཆོག་ལ་གཞོད་ན། །
 དེས་ནི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བྱམས་ལ། །
 བདེ་གཤེགས་རྣམས་ལ་ཉིས་པ་བཤགས། ༡༥།
 སྒྲིང་ཆེ་ཅན་གྱིས་མི་བདག་པར། །
 དད་པས་ལྷ་མའི་དམ་ཆོག་བསྐྱུང་། །

བར་གཞག་པ་དང་མཉམ་པར་མ་བཞག་པའི་རྣལ་འབྱོར་གྱིས་སོ། །སྤྲུང་དམ་
 ཆོག་མངོན་པར་བཞེད་པ་ལས་ཡང་གང་ཞིག་བཞེད་པ་ནི་དེའི་དོན་ཡང་འདི་
 ཡིན་ཏེ་བསྐྱུང་བ་དང་། བཟའ་བ་དེ་དག་གི་དམ་ཆོག་ནི་གཉིས་ཏེ། སྤྲུང་ནི་
 བཟའ་བའི་དམ་ཆོག་བཞེད་པ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་བསྐྱུང་བའི་དམ་ཆོག་ཏུ་
 དགོངས་ཏེ། ལྷ་མ་སྒྲོད་པ་ཞེས་པ་ནི་གཞོད་པ་བྱེད་པ་འོ། །དེ་བཞིན་དམ་
 ཆོག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་དམ་ཆོག་ཉམས་པ་ན་འོ། །དཀྱིལ་འཁོར་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དུལ་
 ཆོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དོ། །བདེ་གཤེགས་རྣམས་ལ་ཞེས་པ་ནི་ལྷ་མ་རྣམས་ལ་
 ཞེས་པ་འོ། །དེ་དང་ཉི་མར་མ་བྱུར་ན་སངས་རྒྱུས་རྣམས་ཉིད་ལ་འོ། ༡༦-༡༧།

ཉམས་པའི་གནས་སྐབས་སྤྲུང་མ་འདི་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་བྱ་ཞིན་ལ་
 གསུངས་པ། དད་པས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དམ་ཆོག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་

༡ ལྟ་། བརྟན། ༢ ལྟ་། བདག ༣ ལྟ་། ཉི། ༤ ལྟ་། ཐེས། ༥ ལྟ་། སྤང་།

བདུལ་ཞུགས་མཐར་ཐུག་ཐོད་པ་ཆེན་པོ་ལྟར། །
 འབྲུལ་འཁོར་མཐར་ཐུག་གཤིན་ཅེས་ཀྱི་ཁྱད། །
 ཁྱད་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པ་ནི་འདུས་པ་སྟེ། །
 བྱང་བར་མ་གྱུར་འབྱུང་བར་མི་འབྱུར་རོ། ३१ །

ཨེ་མའོ་ཞི་བ་ཆེན་པོ་འོ་ཆོས། །
 ཨེ་མའོ་ཁྱོ་མོ་འཛིགས་མཛད་པ། །

ཅི་བཟོད་ཅེ་ན་གསུངས་པ། གཤིན་ཅེ་གཤམ་ཀྱི་མཐར་ཐུག་ཅེས་
 པ་ནི་དབལ་གཤིན་ཅེ་གཤམ་ཀྱི་ཁྱད་དང་ལྟར་དེ་དངོས་གྲུབ་སྐྱུར་བ་གདོན་མི་ཟ་
 བར་འབྱུང་བའི་འཁོར་ལོ་ནམས་ལས་གཞན་དག་དུ་དེ་བཞིན་དུ་མ་ཡིན་པས་
 སོ། །ཐོད་པའི་མཐར་ཐུག་ཅེས་པ་ནི་ཐོད་པ་འཆང་བའི་མཐར་ཐུག་པ་སྟེ།
 ཉེ་ཀའི་ནལ་འབྱུང་གི་མཐར་ཐུག་པ་འོ། །དེ་ལྟ་བུས་ན་ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་
 བདུལ་ཞུགས་ནི་མཐར་ཐུག་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་དེ། ३१ །

ཨེ་མའོ་ཞི་བ་ཆེན་པོ་འོ་ཆོས། ཞེས་བྱ་བ་ནི་མི་ལམ་དང་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་
 གཉིས་མེད་བདེན་པར་མི་འབྱུར་བ་ལས་ཞི་བ་ཆེན་པོར་བྱེད་པ་ལོས་ཀྱི་འཛིགས་
 བར་མཛད་པ་ཞེས་པ་ནི་ཞི་བར་གྱུར་ནས་གདུལ་བྱ་ནམས་ལ་སྟེ་དུ་བྱུང་བའི་
 འཛིགས་པའི་གཞུགས་སྐྱུ་མ་སྐྱུ་ལ་པའོ། །དེ་ལྟ་བུའི་སྐྱུ་གཉིས་གསུངས་

१ ལྟ་བུ་ཆེ། २, ३ ལྟ་བུ་ཆེ། ཨེ་མའོ་ནོ། ४ ལྟ་བུ་ཆེ། ཆོག་ཟེན་དུ་ཆེ་ལྟར་འདོད་པའི་ཞེས་པ་ལས་
 ལྟར་ཞེས་མི་འདུག ५ ལྟ་བུ་ཆེ། (ལན་ལྟེ) འབྲུལ་འཁོར། ६ ལྟ་བུ་ཆེ། འདོད་(མདུ་ལྟེ་མཐ) འཛིགས་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་ཀྱང་འདུག ७ ལྟ་བུ་ཆེ། མ་མི་འདུག

ཨེ་མའོ་ཁྱུ་ངན་འདས་པའི་མཆོག། །
 ཨེ་མའོ་འཁོར་བ་ཞི་བ་ཉིད། ३२ །
 ཨེ་མའོ་འདི་ནི་རབ་དུ་མཛད། །
 ཉེས་པ་གང་དེ་ཡོན་ཏན་འབྱུར་། །

བ། ཨེ་མའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །མཆོག་དུ་ཁྱུ་ངན་ལས་འདས་
 ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཞི་བའོ། ཨེ་མའོ་འཁོར་བ་ཞི་བ་ཉིད། ཅེས་བྱ་བ་ནི་འདི་
 ཡང་འཁོར་བ་ཀྱི་ལྟ་བུའལ། འཛིག་དེན་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ལྟ་བུ་མཐར་ཐུག་
 བས་འཇུག་པས་དེ་ལྟ་བུ་ལ་ཡང་གྱུན་གྱིས་འཇུག་པར་བྱེད་པའོ། ཨེ་མའོ་
 འདི་ནི་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། ཉེས་པ་གང་དེ་གཉིས་པ་ནི་ཁྱེས་དང་
 ཁྱེས་ཐབ་དང་། ཁྱེ་བ་དང་། འཛི་བ་ལ་སོགས་པའོ། །དེ་དག་ནི་འཁོར་
 བའི་སྐྱོན་དེ། འདིར་ཡང་དེ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཐམས་ཅད་མཆོག་གི་ཡོན་ཏན་དུ་
 གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །གང་གི་སྤྱིར་འདི་ནི་གཞུགས་ལས་ཁང་དུ་གནས་པ་ལ་
 སོགས་པ་ཡིན་ཡང་འཆིང་བའི་སྐྱུ་མ་ཡིན་དེ་། འོན་ཀྱང་གོལ་བ་ཉིད་དུ་བྱེད་
 པའོ། །ཡང་སྐྱོན་ནམས་ཡོན་ཏན་དུ་ཆེ་ལྟར་བྱེད་ཅེ་ན་གསུངས་པ། བྱང་ཆུབ་
 མེད་ཅིང་ཞེས་པ་སྟེ། འདི་ཡང་བྱང་ཆུབ་འདི་བསྐྱུབ་པར་བྱ་བ་ལ། བྱང་

१ ལྟ་བུ་ཆེ། २ ལྟ་བུ་ཆེ། (མི་ལྟར་མི་ལྟར་) འཁོར་བའི་ལྟ་བུ། ३ ལྟ་བུ་ཆེ། ལྟ་བུ་
 ४ ལྟ་བུ་ཆེ། འདོད་ལྟ་བུ་དང་མཐུན་པར་བཞག་ཡོད། ५ ལྟ་བུ་ཆེ། (མི་ལྟར་མི་ལྟར་) འཁོར་བའི་ལྟ་བུ། ६ ལྟ་བུ་ཆེ། (མི་ལྟར་མི་ལྟར་) འཁོར་བའི་ལྟ་བུ། ७ ལྟ་བུ་ཆེ། ཆོག་ཟེན་
 འདོད་པའི་ལྟ་བུ། ८ ལྟ་བུ་ཆེ། འཇུག་པ་ལྟ་བུ། ९ ལྟ་བུ་ཆེ། དེ་གཉིས་ལྟ་བུ་ཆེ། དེ་གཉིས་ १० ལྟ་བུ་ཆེ།
 (ཀྱུ་ལྟར་) རིམ་ཅེགས། ११ ལྟ་བུ་ཆེ། མི་ལྟར་ཆེ།

བྱང་ཆུབ་མེད་ཅིང་མངོན་རྟོགས་མེད། ।

དངོས་པོ་མ་ཡིན་བསྐྱོམ་བྱ་མིན། ༣༩ ।

ཁམས་མ་ཡིན་ཞིང་ནམ་ཤེས་མིན། ।

ནམ་མཁའ་ཁམས་དང་མཆོངས་པ་ཉིད། ।

ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་སྐྱབ་བར་བྱེད་པའི་ཞེས་ལོགས་སྤྱ་མངོན་པར་ཞེན་པ་.....
མེད་པའོ། །མངོན་རྟོགས་མེད་ཅིས་པ་ནི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
དོན་དུ་ལམ་སྟེ་དེར་ལོགས་སྤྱ་མངོན་པར་ཞེན་པར་མི་བྱའོ། །དངོས་པོ་མིན་
ཞིང་བསྐྱོམ་པ་མིན། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདག་ཉིད་བསྐྱོམ་པར་བྱ་བ་དང་། ཆོམ་
པ་པོ་དང་། བསྐྱོམ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བ་དད་ཀྱི་མངོན་པར་ཞེན་པ་དང་བྲལ་ཞིང་
སེམས་ཉིད་ཡང་དང་ཡང་དུ་གོམས་པར་བྱེད་པའི་བདག་ཉིད་ཅམ་མོ། ༣༩-༤༠།

ཅིའི་སྤྱིར་ཡང་མངོན་པར་ཞེན་པ་མེད་ཅེ་ན་གསུངས་པ། ཁམས་
ཀྱང་མིན་ཞེ་ན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། སྤྱི་རིམ་གྱི་གཞུགས་ལ་སོགས་
པའི་རྟེན་མེད་པའོ། །གཞུང་བ་མེད་པས་འཛིན་པ་ཡང་མེད་དམ་ཞེ་ན། ཀྱང་
མེད་ཅེས་པ་སྟེ། འཛིན་པའི་ནམ་པར་ཤེས་པ་ཡང་མེད་ཅེས་པའི་དོན་ཏེ། །འོ་
ན་སོ་སོར་སྒྲུང་བ་འདི་ཆེ་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ནམ་མཁའ་དཀྱིལ་དང་མཆོངས་པ་
ཉིད། །ཅེས་པ་སྟེ། གང་གི་སྤྱིར་ནམ་མཁའ་ནི་ནམ་མཁའ་རང་བཞིན་ནོ། །
སྟོན་པོ་དང་། དཀར་པོ་ལ་སོགས་པའི་རང་བཞིན་དང་བྲལ་བ་སྒྲུང་བ་ཅམ་སྟེ།
དེ་ལྟ་བུ་ཡང་ཐུན་པ་དང་། སྟོན་ལ་སོགས་པའི་གཞི་ཡིན་པ་དེ་ནམས་བསྐྱུས་

༡ རྟེན་པེར་ ((ན) མཐུག་སྐྱབ་) བ་དད་བསྐྱོམ་པ་མེད། ༢ ལྟ་བུ་མེ་མེ་ཞེ་ན། ༣ རྟེན་པེར་
(སྐྱུ) གཞུང་པའི། ༤ ལྟ་བུ་སྒྲུང་བ་ན།

ནམ་མཁའ་ལྟ་བུར་བདག་མེད་པ། ।

ཆོས་འདི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་སྟེ། ༤༠ ।

ས་ཡང་མ་ཡིན་ཆུ་མིན་ཏེ། ।

མེ་མིན་རྒྱུང་མིན་ནམ་མཁའ་མིན། ।

ནམ་ནམ་མཁའ་ཉིད་ནི། འདིར་འདི་ལྟ་བུ་ཞེས་སྤོངས་པའི་ཡིད་ཅན་ནམས་
མངོན་པར་ཞེན་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་བདེ་བ་ཆེན་པོ་རོ་གཅིག་པར་རྟོགས་པ་
ནམ་པ་དང་བྲལ་པའི་ཤེས་པ་དང་འདི་ཉིད་ལ་སྟེ། དེ་ལྟ་བུ་ནམ་པ་སྤྱ་ཆོགས་
པའི་གཞི་ཡིན་པས་དེ་ཉིད་རང་བཞིན་ནོ་ཞེས་སྤོངས་པ་ནམས་མངོན་པར་ཞེན་
པའོ། །འདི་ཉིད་གསུངས་པ། ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་ཞེས་པ་སྟེ། བདག་མེད་ཆོས་
འདི་བདེ་ཆེན་པོ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་ཉིད་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་རང་བཞིན་དེ་ཉིད་
བདག་མེད་པའི་ཆོས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྒྲུང་བར་འདོད་ཅིང་ནམ་པའི་རང་བཞིན་
མེད་པར་གྱུར་པ་སྟེ། རང་བཞིན་མེད་པ་ནམ་པ་བྲལ་བ་ཞེས་པའོ། ༤༡།

གཞུང་བ་དང་འཛིན་པའི་རྟེན་པོ་མེད་པ་དེའི་སྤྱིར་ན་འབྲུང་བ་ལྟ་
མ་གྱུབ་པར་བསྐྱུས་པའི་དོན་དུ་གསུངས་པ། ས་ཡང་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་སྟེ། ས་ལ་སོགས་པ་ནི་རྒྱལ་སྤྱ་རབ་ཀྱི་ཆོགས་ཉིད་དུ་འདོད་ཅིང་
རྒྱལ་སྤྱ་རབ་ཀྱི་ཆ་ཤས་མེད་པའི་དངོས་པོ་ཞེས་བཟོད་དེ། འདི་ནི་སྤྱོགས་ཀྱི་
ཆའི་དབྱེ་བས་རྟོགས་པ་གང་ལ་ཆ་ཤས་མེད་པ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུ་ན་རྒྱལ་སྤྱ་རབ་
མ་གྱུབ་པས་ས་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བ་ནི་སྟོམ་པ་ཆུ་སྟེར་བ་ཉིད་དོ། །གལ་ཏེ་
འདི་དག་ཐམས་ཅད་ལ་གཞུང་བ་དང་། འཛིན་པ་སྤྱ་ཆོགས་རང་བཞིན་གྱིས་

༡ ལྟ་བུ་མེ་མེ་ པས་སོ། ༢ རྟེན་པེར་ (ཨམྱུ) ཡང་ན། ༣ རྟེན་པེར་ འཛིན་པའི་འཁོར་ལོ།
༤ ལྟ་བུ་གཉིད།

རྩི་ཆེ་སེམས་དབའི་སྒྲོལ་བ་ཡིས།
 བསྐྱེད་བ་ཡང་ནི་རབ་གནས་ནས། ༣༥
 དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དངོས་མེད་བཤད།
 དངོས་པོ་མེད་ཅེས་མ་བསྐྱབས་པ།

མེད་ན་གང་ལས་སྤྱི་བར་འགྲུང་ཞེ་ན། གསུངས་པ། རྟོ་རྩེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་ཤི། རྟོ་རྩེ་ནི་མི་སྤྱིར་བཤི་ཡོ་ཤེས་སོ། །དེའི་བདེན་པ་ནི་སེམས་
བའོ། །དེའི་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བས་ཞེས་པ་ནི་གདོ་ལྷག་རབ་ཏུ་འབྱེད་བའི་སྦྱོར་
བའོ། །བསྐྱེད་པ་ནི་རོ་ལས་དེ། འདྲིར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འགྲུང་བ་དང་
ཡོང་འདྲིན་གྱི་བརྒྱ་བར་བྱ། བདག་གི་ལྟ་བུར་རོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་འོ། །༣༧།

དེ་ཡང་ཅི་གཞུང་བ་དང་འཛིན་པ་དེ་ཞེས་པ་ཡི་ཤེས་པ་མཆོན་པ་
 མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། གཞུང་ས་པ། ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ
 དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་གསལ་ཞིང་སྤང་བ་ལ་མཆོན་པ་ནི་གཞུང་བ་དང་
 འཛིན་པ་ནི་རྣམ་པའོ། །དངོས་པོ་མེད་པ་ཤད་ཅེས་པ་ནི་མཆོན་པ་ནི་ངོ་བོ་མ་ཡིན་
 པའོ། །དེ་ནི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་དེ། ཤེས་པ་ལ་མཆོན་ནས་གཞུང་བ་དང་འཛིན་
 པ་ནི་རང་བཞིན་དུ་རྟོག་པ་ཡང་ཅི་ཕ་རོལ་པོ་འདི་ཤེས་པ་ནི་གཞུང་བ་དང་འཛིན་
 པ་ནི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་དེ། ཕ་རོལ་གྱི་རང་རིག་པ་མངོན་སྲུང་དུ་སྒྱུར་
 པ་ནི་ཕྱིར་དོ། །རང་གི་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ལ་མཆོན་པ་ཡང་མ་ཡིན་

[illegible]

ཆད་པ་མ་ཡིན་ཏེ་པ་མིན། ༣༦ །

ཏི། གཞུང་བ་དང་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདས་པ་དང་མ་འོངས་
 བ་ཡང་མངོན་དུ་ཡུར་པ་མ་ཡིན་པས་ན་གཞུང་བར་མ་ཡུབ་བ་ཉིད་རོ། །ད་ལྟར་
 ཡུར་བའི་རང་རིག་པ་ཡང་གཅིག་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན་གཞུང་བ་དང་འཛིན་པ་རི་.....
 ལྟར་ཡིན་ཏེ་བདག་ཉིད་ལ་བདག་ཉིད་བྱིད་པ་འགའ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་བུ་
 ཉིད་ཀྱིས་ན་དངོས་པོ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། ཅེས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་
 གང་དེ་ལྟ་བུ་དེའི་དོན་གྱིས་ན་དངོས་པོ་མེད་པ་སྟེ། ཤེས་པ་ལ་བརྟེན་བའི་
 གཞུང་བ་དང་འཛིན་པར་ཡང་དངོས་པོར་མ་ཡུབ་པའོ། །འོ་ན་འདི་ལྟ་བུ་ཡང་
 རྟེ་བདེན་པར་ཡུར་བའི་གཞུང་བ་དང་འཛིན་པའི་ནམ་པ་སྤང་བའི་དོན་དུ་ངེས་
 པ་ཉིད་དུ་ཐབས་གོམས་པར་བྱས་ན་དེ་ནི་གཉིན་པོ་ལ་སྟེ་བདེན་པའོ། །དེ་ལྟ་
 བའི་སྦྱོར་བ་གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་ནི་ནལ་འབྱོར་པ་ཞེས་འོས་པའོ། །ནམ་པ་
 གཞན་གྱིས་གཞུང་བ་དང་འཛིན་པ་ཉིད་པོ་ཞེ་ན། གསུངས་པ། ནལ་འབྱོར་
 ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། ནལ་འབྱོར་བའི་འབྲེལ་
 པ་ནི་ཡོད་པ་སྟེ། གཞན་ཡང་འདི་ནི་ཆད་པ་མ་ཡིན་ཏེ་སྤང་བ་ཅེས་དུ་ཡོད་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །རྗེ་སྤྲེལ་གསུངས་པའི་དབྱུད་པ་མི་བཟོད་པས་ན་དུག་པ་མ་ཡིན་
 པ་དང་། དོན་དམ་པ་ཡང་མ་ཡུབ་ན་ནམ་པ་གཞན་གྱིས་གཞུང་བ་དང་འཛིན་
 པའི་ངོར་དུག་པ་དེ་རྗེ་ལྟར་ཡུབ། ༥།

१ छं. छं. (अं) २ छं. छं. (अं) ३ छं. छं. (अं) ४ छं. छं. (अं) ५ छं. छं. (अं) ६ छं. छं. (अं) ७ छं. छं. (अं) ८ छं. छं. (अं) ९ छं. छं. (अं) १० छं. छं. (अं)

ཡན་ལག་མེད་ཅིང་ཁ་དོག་མེད། |
 ཐོག་མ་བར་དང་མཐའ་སྤངས་པ། |
 དངོས་བོ་ཐམས་ཅད་མེད་པར་འགྱུར། |
 མཆོག་དུ་དགའ་བའི་མཚན་ཉིད་དོ། 20 |

དེ་ནས་བཅས་ལྷན་འདས་ཅུ་ཅིག་ཆེན་བོ་ལ་སོགས་པས་ཆེད་དུ་བཞེད་
 བས་ཆེད་དུ་བཞེད་དོ། 21 |

ད་ཀྱི་སྒྲིལ་ན་ལ་འབྱོར་བ་ཡང་དོན་འདི་གསལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་
 ཡན་ལག་མེད་ཅིང་ཞེས་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་གསལ་ཞིང་སྤངས་བ་ལས་ཡན་ལག་
 ལ་སོགས་པ་སྟེ། དེས་ན་ཆད་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཞིང་ཆེ་སྒྲིལ་གསུངས་པའི་དབྱུང་
 བ་མི་བཟོད་པས་ན་དག་པ་མ་ཡིན་པས་སོ། །ཅི་དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱི་དོན་དམ་
 བ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། གང་མཆོག་དུ་དགའ་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ལོ་ཞེས་བ་སྟེ་ག་
 མཐོ། །གཞུང་བ་དང་འཛིན་པའི་ནམ་བུ་ཡོངས་སྤྱངས་པ་གང་བདེ་བ་ཆེན་
 བོར་རོ་གཅིག་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་བདེན་བ་ཞེས་པའི་དོན་དོ། །གང་ལས་
 ཤེ་ན། གསུངས་པ། དངོས་བོ་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དངོས་
 བོ་ཐམས་ཅད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་ཕྱི་དང་ནང་གི་ཞེས་བྱའོ། །དའི་དེན་ནི་ཤེས་པའི་
 ནམ་བུ་སྟེ། ཆོས་ཅན་དེ་ལས་ཆོས་ནམས་འབྱུང་བར་འགྱུར་དོ། །དེ་ནམས་
 ཀྱང་དོན་དམ་པར་མ་གྱུབ་པའོ་ཞེས་པའི་དགོངས་པ་བསྟན་པའི་དོན་དུ་གསུངས་
 བ། ཐོག་མ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། 22 |

བཅས་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཆེ་སྒྲིལ་གསུངས་པ་དེ་དག་བདག་གིས་.....
 ཉོགས་པར་བྱས་ནས་གོ་བར་བྱ་བའི་དོན་དུ་གསུངས་པ། དེ་ནས་བཅས་ལྷན་
 འདས་མ་ནམས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། 23 |

1 ལྟ་བུ། 2 ལྟ་བུ། 3 ལྟ་བུ། 4 ལྟ་བུ། 5 ལྟ་བུ། 6 ལྟ་བུ། 7 ལྟ་བུ། 8 ལྟ་བུ། 9 ལྟ་བུ། 10 ལྟ་བུ།
 (ཡམ་དུ་ཤེས་པ་) གཤམ་ཆེ་གཤམ་ནག་ཅ་འབྲེལ་དོ། 11 ལྟ་བུ། 12 ལྟ་བུ། 13 ལྟ་བུ། 14 ལྟ་བུ། 15 ལྟ་བུ།

བསོད་ནམས་སྟེ་ག་པ་དག་དང་མ་འབྲེལ་བས། |
 མཆོག་དུ་དགའ་བ་དེ་མེད་དག་པའི་སྟེ་ག་པ་ 24 |
 དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་གཏོར་ཆེན་གཅིག་པུ་དང་། |
 ཀྱན་ཀྱང་སྤྱིང་ཆེའི་སེམས་ཀྱིས་མགོན་འདི་ཡོད། 25 |

དེ་དག་གིས་ཅི་ཞིག་བཞེད་ཅེ་ན། དེ་མེད་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་
 ལ་དེ་མེད་ནི་དེ་མ་མེད་པས་དེ་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཞུང་བ་དང་དེ་ལ་ལྟོས་བ་.....
 ནམས་སོ། །དག་པ་ནི་ནམ་པར་དག་པ་སྟེ། ཡེ་ཤེས་ནི་གཞུགས་སྤྱི་གཞུང་
 བ་དང་དེ་ལ་ལྟོས་པའི་གཞུང་བ་དང་འཛིན་པར་མ་བྱུང་བའོ། །དོ་ཞེས་བ་
 མི་མཉེས་པའོ། 26-27 |

གང་ཡིན་ཞེ་ན། གསུངས་པ། མཆོག་དུ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་
 སྟེ། མཆོག་ནི་མ་བཅས་བར་འདོད་བ་ཡིན་ལ། དགའ་བ་ནི་བདེ་བ་ཆེན་
 བོ་ཡིན་པས་སོ། །འདི་ལྟ་བུ་ཡང་ཐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་བསོད་ནམས་བདེན་
 པའི་བདག་ཉིད་མ་ཡིན་ལོ་ཞེ་ན། གསུངས་པ། བསོད་ནམས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
 སོགས་པ་སྟེ། བསོད་ནམས་ནི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་སོ། །ཐོབ་པ་ཞེས་པ་ནི་
 རབ་དུ་ཐོབ་པའོ། །མ་ཞེས་པ་ནི་མ་ཡིན་པའོ། །འབྲེལ་བ་ནི་འབྲེལ་བར་
 བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་ཐབས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱིས་ཕྱི་རོལ་གྱི་བསོད་ནམས་བདེན་

1 ལྟ་བུ། 2 ལྟ་བུ། 3 ལྟ་བུ། 4 ལྟ་བུ། 5 ལྟ་བུ། 6 ལྟ་བུ། 7 ལྟ་བུ། 8 ལྟ་བུ། 9 ལྟ་བུ། 10 ལྟ་བུ།
 11 ལྟ་བུ། 12 ལྟ་བུ། 13 ལྟ་བུ། 14 ལྟ་བུ། 15 ལྟ་བུ། 16 ལྟ་བུ། 17 ལྟ་བུ། 18 ལྟ་བུ། 19 ལྟ་བུ། 20 ལྟ་བུ།
 21 ལྟ་བུ། 22 ལྟ་བུ། 23 ལྟ་བུ། 24 ལྟ་བུ། 25 ལྟ་བུ། 26 ལྟ་བུ། 27 ལྟ་བུ། 28 ལྟ་བུ། 29 ལྟ་བུ། 30 ལྟ་བུ།

པའི་བདག་ཉིད་དེ་རིང་བྱེད་དོ་ཞེས་པའི་དོན་དོ། །ཐམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་ལུས་སྤྱ་
སྤང་བ་ཙམ་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་ན་ཡོད་པ་ཉིད་དོ། །འོ་
ན་དེ་ལྟ་བུ་ནི་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་སྤངས་པ་ན་ནམ་པར་ཤེས་པ་ཙམ་འབའ་
ཞིག་གིས་གནས་པ་ཡང་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྤོང་བ་ཉིད་ཙམ་དུ་བརྗོད་ཅིང་སྤྱིང་
ཆེ་མེད་པར་འགྱུར་བས་ན། དེ་ལྟར་འདི་ཡང་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཉིད་ཀྱིས་
དབྱེར་མེད་དུ་གསུངས་པའི་དོན་དུ་སྤྱིང་ཆེ་འཛིན་སེམས་ཀྱིས་ཞེས་པ་སྟེ། སྤྱིང་
ཆེ་འཛིན་སེམས་ནི་སྤྱིང་ཆེ་འཛིན་དང་སྤྱིང་ཆེ་འཛིན་གྱི་ངོ་བོ་འོ། །ཡོད་ཅེས་
པ་ནི་ཆེ་སྤྱིད་ནམ་མཁའ་གནས་པའི་བར་དུ་སེམས་ཙན་མ་ལུས་པའི་དོན་མཛད་
པའི་ནུས་པ་ཡོད་པའོ། །དང་བ་ཞེས་པ་ནི་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་ཡོངས་སྤྱ་
སྤངས་པ་སྟེ་དེ་མ་མེད་པའོ། །དེ་འདྲི་ཕྱིར་འདི་ཉིད་གསུངས་པ། གཏོར་ཆེན་
གཅིག་ལྟས་ཞེས་པ་ལ་གཏོར་ཆེན་ནི་གཏོར་ཆེན་པོ་དང་འདྲ་བ་སྟེ། འགྲོ་བ་
ས་ལུས་པའི་ཚོར་བ་སྤྱིར་བས་ནའོ། །དེ་བཞིན་ཉིད་ཅེས་པ་ནི་དབྱེར་མི་བྱེད་
པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདག་ཉིད་བཅོམ་ལྷན་འདས་སོ། །སྤོང་བ་ཞེས་པ་ནི་གཟུང་
བ་དང་འཛིན་པའི་སྤོང་དང་བྲལ་བའོ། །འོ་ན་དེ་ལྟ་བུ་དོན་དམ་པ་བྱས་པས་
འགྲོ་བ་འདི་དག་ནམས་ལ་ནི་སྤོང་ཞིང་འགྲོ་བ་ཡིན་པས་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་
ལ་ས་ཁྲབ་བོ་ཞེ་ན། གསུངས་པ། མཆོག་དུ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ།
མཆོག་ནི་འགྲོ་བ་ལ་ཁྲབ་པའོ། །དགའ་བ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བའོ། །
དེ་འདྲི་ཕྱིར་འདི་ཉིད་དང་པོ་ཞེས་པ་སྟེ་དང་པོ་ཉིད་དངོས་པོ་མེད་པ་སྟེ། གཅིག་
གི་རང་བཞིན་དུ་ངོས་པ་མེད་པས་ཁྲབ་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གཅིག་
གི་རང་བཞིན་དུ་ངོས་པ་ལ་ནི་མཆོག་དུ་དགའ་བ་མེད་དོ་ཞེས་པའོ། །དགའ་

१ ལྟ་ཅི་མ་ཞེས་པ་མི་འདུག २ ལྟ་ཤེས་པས་ཏི། ३ ལྟ་ཤེས་པས་སོ། ४ ལྟ་པར་ཉིད།

ཆོས་ནམས་ངོ་བོ་བདེ་བ་ཆེན་པོ་འདི་དངོས། །
མཆོག་དུ་དགའ་བ་འདི་ཡི་ངོ་བོ་ཉིད། ३१ །
དེ་ལ་གཟུགས་མེད་བསོད་ནམས་མེད་ཅིང་སྤྱིག་པ་མེད། །
སྤྱི་བ་དང་ནི་འགག་པ་དག་ནི་ཡོད་པ་ཡིན། ३२ །

བ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ན། དེ་ཡང་ཆེ་ལྟར་ཤེས་ཤེ་ན། གསུངས་
པ། བདེ་བ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། བདེ་བ་ཆེན་པོ་ནི་རང་བཞིན་
གྱིས་ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ལ་དེས་ན་དགའ་བ་ཆེན་པོ་འདི་དོན་དོ། །དེ་
ལྟ་བུས་ན་འདི་ནི་ཆོས་ནམས་ངོ་བོས་ཞེས་པ་སྟེ། ཆོས་ནི་རང་བཞིན་གྱི་མཆོག་
ཉིད་འཛིན་པ་བདུན་པ་དང་གཡོ་བའི་དངོས་པོ་ས་ལུས་པའོ། །དེ་ནམས་ཀྱི་
རང་བཞིན་ནི་གཞུག་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དེ་མཁའ་འགྲོ་བ་ནམས་ཀྱང་དེ་རང་ལྟ་
བཞིན་གྱིས་ནམ་པར་དག་པ་ལས་སོ། །འོ་ན་འདི་ལྟར་འགྲོ་བ་ནི་ཀྱིན་ལ་སྤྱི་བ་
དང་ལྷན་པའི་འགྲོ་བའི་རང་བཞིན་དེ་དག་ཀྱང་དེར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། གསུངས་
པ། མེད་ཅིང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། མེད་པ་ནི་མེད་པ་ཉིད་དོ། །དེ་ནི་
དེ་ནམས་ཀྱི་འོ། །དེ་བཞིན་ཉིད་ཅེས་པ་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལའོ། །བསོད་ནམས་
མེད་ཅིང་སྤྱིག་པ་མེད། ཅེས་པ་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རོ་མཉམ་པ་དེ་འདྲི་རང་བཞིན་
ནི་ཞེས་པའོ། །ཅི་འདྲི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གསུངས་པ། འཛིག་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་སྟེ། འཛིག་པ་དང་སྤྱི་བ་ནི་སྤྱིག་པ་དང་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྤྱིར་བ་
ཡིན་ན་དེ་དག་དངོས་པོ་མེད་པ་ལས། ཅི་འདྲི་ཕྱིར་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་འགྱུང་
ཞེས་པའོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཞེས་པ་ནི་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་

१ ལྟ་ཡོད་པ་མེན། २ ལྟ་འཛིག་གས་ན་དང་། ३ ལྟ་འཛིག་གས།

དེ་བཞིན་གཤམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་གཤིན་ཆེན་^१
གཤམ་ནག་པོ་འདི་ཀྱུང་ལས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རིམ་པར་སྤྱོད་པ་^२ རྟེན་བཅུ་^३་་་
བདུན་པའོ། །

ནོ། །དེ་གསལ་བ་ནི་གཏན་ལ་འབེབས་པའོ། །དེ་ལྟོན་པར་བྱེད་པ་དག་
གཤམ་པ་ཉི་ཤུང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གསལ་པར་བྱེད་པའི་ལུང་འོ། །ལུང་བཅུ་བདུན་
པའི་བཤད་བ་རྩོགས་སོ། །

^१ རྟེན་པེར་ ཞེས་དེ་བཞིན། ^२ རྟེན་ ཆེ། ^३ རྟེན་པེར་ (ནིག་ནན) བཤད་པ་ཞེས་ཀྱང་འདུག
^४ རྟེན་པེར་ རིམ་པར་སྤྱོད་པ་མི་འདུག

ལུང་བཅུ་བདུན་པ།

དེ་ནས་གཏན་ཀྱུང་བཤད་བྱ་སྟེ། བཅོམ་ལྷན་འདས་མངོན་པར་
བྱང་ཆུབ་པའི་དུས་སྐབས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་པར་དུ་^१་་་
གཙོད་པའི་སྤྱིར་ཤིན་དུ་འཛིགས་སྐྱེ་བྱང་པའི་འཛིགས་པ་ཆེན་པོ་ལྟོན་ཅིང་།
བདུན་ཀྱི་དབྱང་ཆེན་པོ་རྣམས་ཏེ། དེའི་དུས་ན་བདུན་ཆེན་པོ་^२་ལས་ནམ་པར་
རྒྱལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་དྲིང་དེ་འཛིན་ལ་སྒྲུབས་པར་བྱུགས་ཏེ། བཅོམ་ལྷན་འདས་
ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་རྩི་ཆེ་ནམས་ལས་གཤིན་ཆེན་གཤམ་ཀྱི་ཁོ་བོ་ངེས་^३་་་་
པར་བྱུང་ངོ་ ། ༡ །

ཀྱུང་འབྱུང་པའི་སྐབས་ལ་བབས་པའི་དོན་གསུངས་པ། དེ་ནས་
གཏན་ཀྱུང་བཙོད་པར་བྱ་སྟེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། །རྣམས་ཏེ་ཞེས་བྱ་
བ་ནི་མངོན་པར་བྱུགས་པར་གྱུར་པའོ། །བདུན་ཆེན་པོ་ལས་རྒྱལ་བ་ཞེས་བྱ་
བ་ལ་བདུན་ཆེན་པོ་ནི་ཉོན་མངས་པ་ལ་སོགས་པའི་མཚན་ཉིད་ནམས་སོ། །པ་
རོལ་ལས་རྒྱལ་བས་རྒྱལ་བ་རྟེན་མངོན་པར་བྱང་ཆུབ་པ་ནམ་པ་ལྟ་ལས་ཡང་དག་
པར་བྱུང་པའི་རྩི་ཆེ་འཛིན་པ་གཤིན་ཆེ་གཤམ་ཀྱི་གཞུགས་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། །
ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་རྩི་ཆེན་གཙོ་བོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཤིན་ཆེ་གཤམ་ཀྱི་ཁོ་
བོ་འོ། །དེས་པར་བྱུང་པར་གྱུར་ནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་ནམས་
ཀྱིས་གཤིན་ཆེ་གཤམ་ཀྱི་འབྱུང་པའོ། །དཔོན་པ་བཅུན་པའི་དོན་དུ་ངེས་པར་
བྱུང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའོ། ། ༡ །

^१ རྟེན་པེར་ བཤད་པར་བྱ་སྟེ། ^२ རྟེན་པེར་ ཆེན་པོ་མི་འདུག ^३ རྟེན་པེར་ (མདུམ་པེར་ལྟོ་)
གཤམ་པ་ཆེན་པོ་ཁོ་བོ་ ^४ རྟེན་ ཆེ། ^५ རྟེན་པེར་ གཙོ་བོ་འོ། ^६ རྟེན་ ཆེ།

ॐ ॥ १०१॥ ॥ ११॥ ॥ ११॥ ॥ ११॥

ཨ་མ་རྒྱུ་པར་བྱུང་པའི།

གཞིན་ཉུ་ཆུ་བས་མཛད་པ་ཡིན།

བྱུ་གར་མཁན་པོ་ཡིས་བརྒྱ་ལ།

མོད་ཀྱི་ཡོ་ཙ་བསོད་ནམས་བྱུ་ལ་མཛན་ནི།

རུས་པ་དབྱལ་ལ་མཛན་ནི་སེར་ཙ་ཡིས།

ཆེད་དང་བྲགས་པའི་དོན་དུ་འདི་མ་བསྐྱུར།

རང་གི་སྒྲོབ་མ་ནམས་ཀྱིས་གསོལ་བདབ་ནས།

ཕན་པའི་བསམ་པས་འདི་དོན་ལེགས་པར་བསྐྱུར།

གལ་ཏེ་ལྷག་ཆད་འགའ་ཞིག་ཡོད་སྲིད་ན།

བྱུ་དཔེ་གཞན་དང་མཁས་པ་གཞན་དག་ལ།

ད་དུང་བདག་ཉིད་ལྷས་གདུགས་ལེགས་པར་བབྱིད།

སྒྲུ་ཡི་མིང་དང་ནམ་དོག་སྒྲུ་ཆོགས་པས།

ཡོ་ཙ་གཞན་གྱིས་བཅོས་པ་མ་མཛད་ཅིག།

མཉན་ཞིང་ཤེས་ན་འདི་ལ་བཤད་པ་མཛོད།

དཔལ་གཤམ་ཆེ་གཤམ་ནག་པོའི་དཀའ་འབྲེལ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤང་བ་

ཞེས་བྱ་བ། སྒྲོབ་དཔོན་གཞིན་ཉུ་ཆུ་བས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ། །

१ ལྷ་ཉུ་མ། २ ལྷ་ཉུ་དབྲེལ། ३ ལྷ་ཉུ་མཁན། ४ ལྷ་ཉུ་ཙ།